DE BENEFICIIS, ET PENSIONIBUS ECCLESIASTICIS. LIBER. AUTHORE LAELIO ZECCHO, ...

Lelio Zecchi, Giovanni Battista Coccini

Digitized by Google

NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
26 B
28

3-22. d. 51

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Domus Professæ Rom.

DE BENEFICIIS, ET PENSIONIBVS ECCLESIASTICIS.

Liber.

AVTHORE LAELIO ZECCHO, Theologo, & I. V. D.

IN QVO,

De Beneficiorum origine, & inſtituto, Collatoribus eorundem, necnon de qualitatibus à iure requiſitis ad quodlibet Beneficium obtinendum,

Et de modis id acquirēdi per Electionem, Collationem, Poſtulationem, Translationem, Impetrationem, Permutationem, Præſentationem, ac Renunciationem, cum ijs quæ ad Penſionum materiam ſpectant;

Practicè, & ſecundùm iuris, maximè recentioris, diſpoſitionem, breuiter, & dilucidè agitur.

CVM DVOBVS INDICIBVS:
Altero Capitum Operis, Altero Rerum, & Sententiarum.

VERONAE, Apud Franciſcum à Donnis, M D C I.

Digitized by Google

Approbatio Operis.

Ego Fr. Alexander Manerba de Brixia Sacræ Theologiæ Lector in Monaſterio Sanctæ Anaſtaſiæ Veronæ Ord. Prædic. legi hunc Librum, & nihil in eo, Catholicæ fidei, bonis moribus, vel Principibus Chriſtianis, contrarium inueni.

Ego Petrus Apollonius Theologus, vidi, & approbaui.

Fr. Egidius Puſterla Inquiſitor Veronæ.

Petrus Stridonius Vicarius generalis in Epiſcopatu Veronæ.

Digitized by Google

Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D.

D. MARINO GEORGIO BRIXIAE EPISCOPO, DVCI, MARCHIONI, ET COMITI.

Lælius Zecchius Fœlicitatem.

QVAE duo, opus aliquod in lucem edere cogitantes impellunt, Illuſtriſsime Antiſtes, vt patronum aliquem ſibi aſciſcant, cuius virtus, & authoritas, opus protegat, & illuſtret, Virtus ſcilicet, et dignitas, ea mihi nunc temporis non prætermittenda cenſui, cum Librum hunc in lucem edere decreui: Inter quos, tu mihi, Præſul Ampliſsime, occurriſti, cui potiſsimum opus hoc dicare deberem; ſi enim animi tui inſignes virtutes, & dotes conſpicimus, quis non prudentiam, integritatem, vigilantiam, manſuetudinem, liberalitatem, & in ſedandis inimicitijs, ac animis ad bonum promouendis gratiam, et omnium ſcientiarum cogni-

tionem, & alia Illuſtria dona, cælitus tibi conceſſa, non admiretur? Si verò dignitatem ſpectemus, quis vſquam gentium generis tui nobilitatem longa Atauorum ſerie in Veneta Republica adminiſtranda præclariſſimam, & præcipuis in ea honoribus perfunctam, cum maximo eius bono, ignorare queat? cum luce Meridiana, Georgiæ Familiæ ſplendor, clarior exiſtat? cuius cumulo, honores, Illuſtriſſime Præſul, ob inſignes virtutes tuas in te collati, ſummum decus addidere, cum Apoſtolicæ Sedis Nuntius apud magnum Hetruriæ Ducem, præ cæteris electus fueris; quo munere ſumma cum laude perfuncto, ad Epiſcopatum Brixiæ mox cum ingenti Ciuitatis noſtræ gaudio, & applauſu, euectus fuiſti.

Tibi ergo, lucubrationes haſce meas, Illuſtriſſime Præſul, dico, ac conſecro, te enixè rogans, vt eas benignè ſuſcipere, & tua ingenti virtute, atque authoritate tueri digneris.

Digitized by Google

INDEX CAPITVM OPERIS.

DE Eccleſiaſticis Beneficijs ſecundùm ſe, eorum origine, & diſtinctione. Cap. I. pagina 1
De Collatoribus Beneficiorum. Cap. II. pag. 7
De his quibus beneficia conferri poſſunt, vel non. Cap. III. pag. 9
De modis adipiſcendi legitimè beneficia, & primò de Electione. Cap. IIII. pag. 16
De Collatione. Cap. V. pag. 54
De Poſtulatione Prælatorum, & eorum tranſlatione. Cap. VI. pag. 77
De Commendis, Coadiutorijs, Vicarijs, & Oeconomijs. Cap. VII. pag. 84
De Nominationibus. Cap. VIII. pag. 90
De Impetrationibus Beneficiorum, & reſcriptis varijs, & eorum formis. Cap. IX. pag. 91
De Permutatione. Cap. X. pag. 100
De Penſionibus. Cap. XI. pag. 106
De Iure patronatus, ſeu iure præſentandi. Cap. XII. pag. 124
De Renunciatione Beneficiorum. Cap. XIII. pag. 204

INDEX RERVM, ET SENTENTIARVM.

B

BENEFICIA qualiter ſucceſſiuè ſint inſtituta. pag. 3 n. 5
Beneficiorum reditus, vt diſtributi ſint. pagina 4 n. 6
Beneficia eccleſiaſtica quibus nominibus appellentur. 5 n. 7
Beneficium eccleſiaſticum quid ſit, cũ explicatione diffinitionis, & quæ ſint eius onera. ead. n. 8
Beneficia cui conferri poſſint, vel nõ. pagina ead. n. 9
Beneficia vt diuidantur. ead. n. 10
Beneficia conferre qui poſſunt, vel non. 7 n. 1
Beneficia quibus cõferri rurſus poſſunt, vel non. pag. 9 n. 1
Beneficia quæ Papæ reſeruentur. pagina 17 n. 4
Beneficia quibus modis vacẽt, maximè per adeptionem ſecundi. 59 n. 4
Beneficia quot, & quibus modis deuoluantur. 64 n. 5
Beneficia reſeruata quæ ſint Papæ, & vt de eis nõ diſponendum. 66 n. 6
Beneficia quæ ſimpliciter cuicunque conferri non poſſint. 71 n. 7
Beneficium non vacans impetrari non poteſt. 91 n. 1
In Beneficij impetratione quæ exprimenda, vt actus valeat. 92 n. 2
Beneficia cũ Bullis conceduntur tantum. 95 n. 3
Beneficij impetratio quando non valeat.

Digitized by Google

tus ſine conſenſu patroni. 157 n.20
Præſentari quæ perſonæ rurſus poſſint, vel non. 159 n.21
Præſentatio quomodo ſit fienda. pagina 165 n.22
Præſentatio quo tempore rurſus fienda. ead.n.23
Præſentatio qua forma fienda pagina 171 n 24
Præſentatio coram quo fienda. pagina 172 n.25
Præſentatus qualiter debeat conſentire præſentationi. 173 n.26
Præſentatio an, & quomodo, & quando poſsit variari. 176 n.28
Papa an poſsit diſponere de beneficio patronato ſine patronis, & an præſumatur. 189 n.39
Patronorũ honores qui ſint. 193 n.42
Patronorum onera quæ ſint. ea. n.43
Patronorum ius vtile quod ſit. pagina 195 n.44
Patronis omnibus an debeatur ius vtile, & honorificum. 196 n.45
Patroni laici vt differant ab eccleſiaſticis. 199 n.50
Patronus quę vitare, & agere debeat. pag. 201 n.53

R

REſcriptum ſub forma rationi congruit, quid ſit, quando cõcedatur, & eius effectus, & vt in eo ſe habendum. 97 n. 4
Reſcriptum etiam & perinde valere, quid ſit, cur detur, quando, & quæ in eo exprimenda, & eius effectus. pag. 98 n. 6
Reſcriptum ſi neutri, ſi alteri, ſi nulli, quid ſint, cur concedantur, quando, quæ in eis exprimenda, & eorum effectus. 99 n. 7
Reſcriptum in forma dignum, quid ſit, cur detur, quãdo, quæ in eo exprimenda, & quis eius effectus ſit. pag. ead.n. 8
Reſcriptum in forma pauperũ, quid ſit, cur detur, quando, quæ in eo exprimenda, & quis eius effectus. pag. 100 n. 9
Religioſi qualiter p̃ſentent. 191 n.40
Renunciatio beneficij q̃d ſit. 204 n. 1
Renunciatio coram quo fieri debeat, & quotuplex ſit. ead.n. 2
Renunciare quis poſsit, vel non. pagina 212 n. 3
Renunciatio qua forma ſit fienda. pagina 221 n. 4
Renunciatio qualiter publicanda ſit. pag. 236 n. 5
Renunciatio ex quibus cauſis ſit fienda. 242 n. 6
Renunciatio quibus caſibus inualida ſit. 244 n. 7
Renũciationis effectus quis. 254 n.8

S

SAcrificia, & oblationes, & alij actus externi adorationis, vbique naturæ lumine, Deo tributi. 1 n. 1
Sacerdotes quomodo ſint introducti, & quanti habiti apud omnes gentes. 2 n. 2
Sacerdotum victui ſuper prouiſum eſt de certis reditibus, & quare. pag. 2 n. 3

T

TRanſlatio quid ſit. 81 n. 6
Transferri qui poſsint. ead.n. 7
Tranſlatio qua de cauſa fieri poſsit. pag. 83 n. 8
Rranſlatio vt fienda, & eius effectus. pag. 84 n. 9

V

VIcarij temporales, vel perpetui, cur dentur, à quibus, quando, quomodo, & quæ ſit eorum poteſtas in quolibet. 88 n. 9

FINIS.

Alia Errata. Pagina 240. lin. 8. nam] non p. 257. lin. 17. ſciens (addendum) non lin. vlt. & (addendum) ſi pag. 258. lin. 5. interim] intereſſe.

Digitized by Google

DE BENEFICIIS.
ET PENSIONIBVS ECCLESIASTICIS,
Liber.

LAELIO ZECCHO AVTHORE.

SVMMARIVM.

1 *Sacrificia, & oblationes, & alij actus externi adorationis, vbique, naturæ lumine, Deo tributi.*
2 *Sacerdotes quomodo ſint introducti, & quanti habiti apud omnes gentes.*
3 *Sacerdotum victui ſemper prouiſum eſt de certis reditibus, & quare.*
4 *Decimæ ſacris miniſtris quando datæ, & à quibus.*
5 *Beneficia qualiter ſucceſſiuè ſint inſtituta.*
6 *Beneficiorum reditus vt ſint diſtributi.*
7 *Beneficia eccleſiaſtica quibus nominibus appellentur.*
8 *Beneficium eccleſiaſticum quid ſit, cum explicatione diffinitionis, & quæ ſint eius onera.*
9 *Beneficia cui poßint conferri, vel non.*
10 *Beneficia vt diuidantur, & quare.*

De Eccleſiaſticis Beneficijs ſecundùm ſe, eorum origine, & diſtinctione. Cap. I.

CVM naturæ lumine homines ad Deum colendum excitêtur Pſal. 4. ex eo enim quòd lumine impreſſo agnoſcunt Deum eſſe, & eum eſſe omnipotentẽ, ſapientiſſimum, optimum, & eius voluntate cuncta regi, & gubernari, ac ex eius nutu omnia pendere, inde agnoſcentes ejus ope aſſiduè egere, mouentur ad eum colendum, & adorandum, & cultu etiam externo hanc animi motionem ſacrificiis, & oblationibus erga eius numen exhibitis ſignificandum, vt ab eo protegãtur, & gubernentur, & conſeruentur, vt latè dixi tract. de Miſſa. cap. 1. 1 Sacrificia & oblationes natu-

ræ lumine, & alia externa adorationis ſigna, vbiq; Deo tributa.

& in tract. Theologicis. tr. de Deo. c. quòd Deus ſit. & probatur Iob 12. Sap. 13. Gen. 4. vbi in lege naturæ patet ſacrificia Deo fuiſſe oblata, & idem apud omnes gentes eſt ſeruatum, licet in cognitione veri Dei, & ſacrificiorum qualitate plerique errarint, alijs ei bonam voluntatem, laudes, himnos, odas, thura, frugeſve offerentibus, alijs victimas animalium, vt caprum, aſinum, ceruum, & ſimilia: vt dicit Ouidius 2. de Ponto. Plin. lib. 24. Macr. lib. 1. Saturn. c. 5. & 7. lib. 3. cap 6. Alex. ab Alex. lib. 6. cap. vlt.

2 Sacerdotes cur introducti, & quanti habiti apud omnes gétes.

Hinc fit, quòd cum ad prædicta peragenda hominum vſu opus ſit, apud omnes aliqui electi ſint, pietate alijs præſtantiores qui prædicta peragerent, qui Sacerdotes à ſacris adminiſtrandis ſunt dicti, vel alio nomine appellati, qui in varios ordines diſtinguebantur: vt dicit Ariſt. lib. 6. Polit. c. fi. lib. 3. c. 6. Plato 6. de legib. & Iulius Pollut. lib. 6. onomaſti. c. 18. & in maximo honore habiti ſunt ſemper, vt quibus Rempublicam, patriæ ſalutem, domos, & omnia eorũ credita æſtimarent, vt probat Valer. Max. lib. 1. c. 1. Liuius lib. 5. Cic. lib. 1. de diuinat. Arnobius aduer. gentes. lib. 4. Plut. lib. de Iſide, & Oſiride. idem Plut. quæſt. Rom. vlt. Homerus lib. 1. Iliad. Ælianus lib. 14. c. 34. Dion. Halicarn. lib. 2. Tacitus de moribus Germ. lib. 4. qui prædicta exemplis comprobant, & alij permulti.

3 Sacerdotũ victui ſemper prouiſum eſt de certis reditibus, & quare.

Sed cum æquitas ſuadeat, vt militanti ſtipendium tribuatur, & laboranti de annona, & victu prouideatur, hinc vnanimi omnium gentium conſenſu factum eſt, vt certi redditus ſacris miniſtris applicarentur, quibus alerentur, vt ſic ab alijs curis ſibi victum quærendi ſemoti, diuinis attentius operam dare poſſent, ſtipendia eis de publico ſtatuendo: vt ait Liuius lib. 1. & Tacit. 4. Annal. dicit, vt gliſceret dignatio Sacerdotum, atque ipſis promptior animus foret ad capeſſendas cœremonias, decretum Corneliæ virgini, quæ in locum ſcautiæ capiebatur, ſextertia viginti, quibus & nouæ fruges dabãtur, vt ait Plin. lib. 18. c. 2. dicente de Romanis, ac ne deguſtabant quidem nouas fruges, ant quam Sacerdotes primitias libaſſent, quod & teſtatur Dion. Halicarn. lib. 7. de inteſtinis animalium fieri, & idem de primitijs frugum teſtatur Ouidius lib. 10. Metamorph. & idem gentiles faciebant: vt teſtatur Sozom. lib. 5. cap. 15. hiſt.

4 Decimæ ſacris miniſtris qñ datæ, & à quibus.

Decimæ etiam à veteribus, Sacerdotibus ſolui ſolitæ erant: vt teſtatur Plin. lib. 19. c. 14. ad fi. & Diod. Sicul. lib. 5. & Plut. in probl. c. 16. & Liuius lib. 5. tradit, cum Camillus decimam Apollini vouiſſet, nec in publico aurum adeſſet quo votum ſolueretur, Matronas Romanas omnia ornamenta, ob id præſtandum, vendidiſſe; & idem affirmat Herod. lib. 5. & habetur in l. 2. §. fi. ff. de pollicit. vbi Bud.

In lege quoque naturæ decimæ, & alij fructus miniſtris in Dei honorem dabantur. Geneſ. 4. & 14. & vouebantur. Gen. 28. & id in lege ſcripta præcipitur. Exo. 22. decimas tuas non tardabis reddere. & Leuit. 27. quæ dantur Deo in recognitionem eius ſupremi dominij, vt ſic ei qui dat totum, aliquid præſtetur: vt dicit Aug. ſerm. 219. de tempore, & habetur 16. q. 1. c. 68. ne appareat in conſpectu eius vacuus. Eccl. 35. ex quo fit, vt decimæ ſint de iure diuino, naturali ratione id dictante. Doct. in c. 1. de decim. Innoc. in cap. fin. de paroch. Ioan. Andr. in rubr. de decimis. Francus in d. cap. 1. teſtans de communi. & id etiam innouatur iure canoni-

co.

Digitized by Google

co. 16.quæſt.1. & extra de decimis. per totum.

Et licet Dominus Apoſtolis dixerit, vt nil poſſiderent, nec aurum, argentum, peram, duas tunicas, ſed ſcirent ſe nutriendos à Domino. Matth. 10. Luc. 9. promittens eis mercedem copioſam in cœlis. Matt. 6. 19. & tempore Apoſtolorum, qui catechizabatur in fide, communicaret in omnibus bonis ei qui illum catechizabat. Galat. 6. & fierent collectæ, & eleemoſinæ, quæ diſtribuebantur iis qui egebant. Galat. 2. 2. Cor. 9. & omnia tunc eſſent cõmunia, & Chriſtiani facti venderent omnia poſſeſſa, & pretium deferrent ad pedes Apoſtolorum, qui oblata, iuxta cuiuſlibet neceſſitatem, per diaconos diſtribuebant Act. 4. Creſcente tamen populo Chriſtiano, cum euangelium intra viginti, vel triginta annos publicatum fuiſſet in vniuerſo orbe, Rom. 1. Coloſſ. 1. & docet Ireneus lib. 1. & Iuſt. lib. adu. Triphonium, ideò creuit numerus miniſtrorum, & publicè gradus ordinum eccleſiaſticorum conſtituti, vel verius in vſum reducti, ſcilicet oſtiarii, acoluthi, lectores, exorciſtæ, ſubdiaconi, diaconi, presbiteri, & per ciuitates Epiſcopi, vel Præſules diſtributi. c. cleros. 21. diſt. & diſt. 23. per totum. ſublatis gentium ſacerdotibus. c. in illis. 8. diſt. & docet Clemens Romanus diuum Petrum id ſtatuiſſe epiſt. 1. ad Iacob. Leo IX. ep. 3. Burcard. lib. 1. decret. c. 155. Et præterea Apoſtoli, & eorum ſucceſſores in vrbibus præcipuis conſtituerunt Patriarchas, & Primates, ad quos cauſæ præcipuæ deuoluerentur. cap. vrbes. 80. diſt. & presbiteros in modicis pagis. cap. Epiſcopi. ead. 80. diſt. c. in nouo. 21. diſt. c. videntes. 12. q. 1. & diaconos. c. diaconis. c. diaconi. 1. 2. & 3. 93. diſt. qui cuſtodirent Epiſcopum celebrantem, vt eius oculi, ne ab ethnicis ei inſidiæ tenderentur, vt habetur locis prædictis, & notat Damaſus in vita ſancti Euariſti, qui dicit eũ titulos in vrbe Roma presbyteris diuiſiſſe, & ſeptem diaconos cõſtituiſſe qui Epiſcopum prædicantem cuſtodirent, qui & iuxta curias vrbis, cuiq; proprios presbiteros conſtituit, qui ſacramenta in illa extantibus præberent Anno Domini 112. qui & curiones dicti à curia, & parochiani q̃ præberent ſacramenta ſibi commiſſis, & viciſſim hi eis alimenta: vt dicit Platina in Euariſto. Cipr. lib. 1. epiſt. 9. & quod fecit Euariſtus in vrbe, Dioniſiuus in toto orbe diuiſit terminos eccleſiarum parochialium, concedens ſingulis presbiteris ſua cœmeteria, & decimas ibi debitas, anno 267. vt habetur in c. 1. 13. q. 1. c. paſtoralis. de his quæ fiunt à præl. ſine conſenſu Capituli. & Dioniſius idem dicit ſe feciſſe, epiſtola ſecunda Seuero Epiſcopo. cum tamen antea Epiſcopatus, & Archiepiſcopatus eſſent diuiſi, & diœceſes diſtinctæ, iuxta diuiſionem factam de Prouinciis à Principibus ſecularibus, antequam Epiſcopi ibi eſſent conſtituti. glo. in d. c. 1. 13. q. 1. cap. in illis verò. 80. diſt.

5 Beneficia qualiter ſucceſſiuè ſint introducta.

Non tamen omnes qui erant intra illos fines à principio erant Chriſtiani, ſed paulatim fiebant, nec eccleſiæ diuites erant, cum nemo metu tirannorum ſub pœna capitis auderet ſe profiteri Chriſtianum, & occultè, quibuſdã paucis locis exceptis, cultus religionis fiebat, ob pſecutiones.

Tempore verò Vrbani I. anno 220. eccleſia Romana cœpit prædia poſſidere, qui Pontifex excommunicationis pœnam iniunxit iis qui ea alienaſſent. c. videntes. 16. q. 1. & tradit Anſel. lib. 7. c. 1. Burcard. lib. 3. c. 3. Iuo parte 3. decret. c. 5. ſucceſſiuo tempore Galienus Imperator, pace eccleſiæ reſtituta, vt dicit Oroſ. lib. 7. c. 15. permiſit Chriſtianis recipere quæ antea habebant, vt cœmeteria: vt dicit Euſeb. lib. 7. c. 13. Poſtea Conſtanti-

ræ lumine, & alia externa adorationis ſigna, vbiq; Deo tributa.

& in tract. Theologicis. tr. de Deo. c. quòd Deus ſit. & probatur Iob 12. Sap. 13. Gen. 4. vbi in lege naturæ patet ſacrificia Deo fuiſſe oblata, & idem apud omnes gentes eſt ſeruatum, licet in cognitione veri Dei, & ſacrificiorum qualitate plerique errarint, alijs ei bonam voluntatem, laudes, himnos, odas, thura, frugeſve offerentibus, aliis victimas animalium, vt caprum, aſinum, ceruum, & ſimilia: vt dicit Ouidius 2. de Ponto. Plin. lib. 24. Macr. lib. 1. Saturn. c. 5. & 7. lib. 3. cap. 6. Alex. ab Alex. lib. 6. cap. vlt.

2 Sacerdotes cur introducti, & quanti habiti apud omnes gẽtes.

Hinc fit, quòd cum ad prædicta peragenda hominum vſu opus ſit, apud omnes aliqui electi ſint, pietate alijs præſtantiores qui prædicta peragerent, qui Sacerdotes à ſacris adminiſtrandis ſunt dicti, vel alio nomine appellati, qui in varios ordines diſtinguebantur: vt dicit Ariſt. lib. 6. Polit. c. fi. lib. 3. c. 6. Plato 6. de legib. & Iulius Pollut. lib. 6. onomaſti. c. 18. & in maximo honore habiti ſunt ſemper, vt quibus Rempublicam, patriæ ſalutem, domos, & omnia eorũ credita æſtimarent, vt probat Valer. Max. lib. 1. c. 1. Liuius lib. 5. Cic. lib. 1. de diuinat. Arnobius aduer. gentes. lib. 4. Plut. lib. de Iſide, & Oſiride. idem Plut. quæſt. Rom. vlt. Homerus lib. 1. Iliad. Ælianus lib. 14. c. 34. Dion. Halicarn. lib. 2. Tacitus de moribus Germ. lib. 4. qui prædicta exemplis comprobant, & alij permulti.

3 Sacerdotũ victui ſemper prouiſum eſt de certis redditibus, & quare.

Sed cum æquitas ſuadeat, vt militanti ſtipendium tribuatur, & laboranti de annona, & victu prouideatur, hinc vnanimi omnium gentium conſenſu factum eſt, vt certi redditus ſacris miniſtris applicarentur, quibus alerentur, vt ſic ab alijs curis ſibi victum quærendi ſemoti, diuinis attentius operam dare poſſent, ſtipendia eis de publico ſtatuendo: vt ait Liuius lib. 1. & Tacit. 4. Annal. dicit, vt gliſceret dignatio Sacerdotum, atque ipſis promptior animus foret ad capeſſendas cœremonias, decretum Corneliæ virgini, quæ in locum ſcautiæ capiebatur, ſextertia viginti, quibus & nouæ fruges dabãtur, vt ait Plin. lib. 18. c. 2. dicente de Romanis, ac ne deguſtabant quidem nouas fruges, ant quam Sacerdotes primitias libaſſent, quod & teſtatur Dion. Halicarn. lib. 7. de inteſtinis animalium fieri, & idem de primitijs frugum teſtatur Ouidius lib. 10. Metamorph. & idem gentiles faciebant: vt teſtatur Sozom. lib. 5. cap. 15. hiſt.

4 Decimæ ſacris miniſtris qñ datæ, & à quibus.

Decimæ etiam à veteribus, Sacerdotibus ſolui ſolitæ erant: vt teſtatur Plin. lib. 19. c. 14. ad fi. & Diod. Sicul. lib. 5. & Plut. in probl. c. 16. & Liuius lib. 5. tradit, cum Camillus decimam Apollini vouiſſet, nec in publico aurum adeſſet quo votum ſolueretur, Matronas Romanas omnia ornamenta, ob id præſtandum, vendidiſſe; & idem affirmat Herod. lib. 5. & habetur in l. 2. §. fi. ff. de pollicit. vbi Bud.

In lege quoque naturæ decimæ, & alij fructus miniſtris in Dei honorem dabantur. Geneſ. 4. & 14. & vouebantur. Gen. 28. & id in lege ſcripta præcipitur. Exo. 22. decimas tuas non tardabis reddere. & Leuit. 27. quæ dantur Deo in recognitionem eius ſupremi dominij, vt ſic ei qui dat totum, aliquid præſtetur: vt dicit Aug. ſerm. 219. de tempore, & habetur 16. q. 1. c. 68. ne appareat in conſpectu eius vacuus. Eccl. 35. ex quo fit, vt decimæ ſint de iure diuino, naturali ratione id dictante. Doct. in c. 1. de decim. Innoc. in cap. fin. de paroch. Ioan. Andr. in rubr. de decimis. Franeus in d. cap. 1. teſtans de communi. & id etiam innouatur iure canoni-

co.

Digitized by Google

co. 16.quæſt.1. & extra de decimis. per totum.

Et licet Dominus Apoſtolis dixerit, vt nil poſſiderent, nec aurum, argentum, peram, duas tunicas, ſed ſcirent ſe nutriendos à Domino. Matth. 10. Luc. 9. promittens eis mercedem copioſam in cœlis. Matt. 6. 19. & tempore Apoſtolorum, qui catechizabatur in fide, communicaret in omnibus bonis ei qui illum catechizabat. Galat. 6. & fierent collectæ, & eleemoſinæ, quæ diſtribuebantur iis qui egebant. Galat. 2. 2. Cor. 9. & omnia tunc eſſent cõmunia, & Chriſtiani facti venderent omnia poſſeſſa, & pretium deferrent ad pedes Apoſtolorum, qui oblata, iuxta cuiuſlibet neceſſitatem, per diaconos diſtribuebant Act. 4. Creſcente tamen populo Chriſtiano, cum euangelium intra viginti, vel triginta annos publicatum fuiſſet in vniuerſo orbe, Rom. 1. Coloſſ. 1. & docet Ireneus lib. 1. & Iuſt. lib. adu. Triphonium, ideò creuit numerus miniſtrorum, & publicè gradus ordinum eccleſiaſticorum conſtituti, vel verius in vſum reducti, ſcilicet oſtiarii, acoluthi, lectores, exorciſtæ, ſubdiaconi, diaconi, presbiteri, & per ciuitates Epiſcopi, vel Præſules diſtributi. c. cleros. 21. diſt. & diſt. 23. per totum. ſublatis gentium ſacerdotibus. c. in illis. 8. diſt. & docet Clemens Romanus diuum Petrum id ſtatuiſſe epiſt. 1. ad Iacob. Leo IX. ep. 3. Burcard. lib. 1. decret. c. 155. Et præterea Apoſtoli, & eorum ſucceſſores in vrbibus præcipuis conſtituerunt Patriarchas, & Primates, ad quos cauſæ præcipuæ deuoluerentur. cap. vrbes. 80. diſt. & presbiteros in modicis pagis. cap. Epiſcopi. ead. 80. diſt. c. in nouo. 21. diſt. c. videntes. 12. q. 1. & diaconos. c. diaconis. c. diaconi. 1. 2. & 3. 93. diſt. qui cuſtodirent Epiſcopum celebrantem, vt eius oculi, ne ab ethnicis ei inſidiæ tenderentur, vt habetur locis prædictis, & notat Damaſus in vita ſancti Euariſti, qui dicit eũ titulos in vrbe Roma presbyteris diuiſiſſe, & ſeptem diaconos cõſtituiſſe qui Epiſcopum prædicantem cuſtodirent, qui & iuxta curias vrbis, cuiq; proprios presbiteros conſtituit, qui ſacramenta in illa extartibus præberent Anno Domini 112. qui & curiones dicti à curia, & parochiani q̃ præberent ſacramenta ſibi commiſſis, & viciſſim hi eis alimenta: vt dicit Platina in Euariſto. Cipr. lib. 1. epiſt. 9. & quod fecit Euariſtus in vrbe, Dioniſiuus in toto orbe diuiſit terminos eccleſiarum parochialium, concedens ſingulis presbiteris ſua cœmeteria, & decimas ibi debitas, anno 267. vt habetur in c. 1. 13. q. 1. c. paſtoralis. de his quæ fiunt à præl. ſine conſenſu Capituli. & Dioniſius idem dicit ſe feciſſe, epiſtola ſecunda Seuero Epiſcopo. cum tamen antea Epiſcopatus, & Archiepiſcopatus eſſent diuiſi, & diœceſes diſtinctæ, iuxta diuiſionem factam de Prouinciis à Principibus ſecularibus, antequam Epiſcopi ibi eſſent conſtituti. glo. in d. c. 1. 13. q. 1. cap. in illis verò. 80. diſt.

Beneficia qualiter ſucceſſiuè ſint introducta.

Non tamen omnes qui erant intra illos fines à principio erant Chriſtiani, ſed paulatim fiebant, nec eccleſiæ diuites erant, cum nemo metu tirannorum ſub pœna capitis auderet ſe profiteri Chriſtianum, & occultè, quibuſdã paucis locis exceptis, cultus religionis fiebat, ob pſecutiones.

Tempore verò Vrbani I. anno 220. eccleſia Romana cœpit prædia poſſidere, qui Pontifex excommunicationis pœnam iniunxit iis qui ea alienaſſent. c. videntes. 16. q. 1. & tradit Anſel. lib. 7. c. 1. Burcard. lib. 3. c. 3. Iuo parte 3. decret. c. 5. ſucceſſiuo tempore Galienus Imperator, pace eccleſiæ reſtituta, vt dicit Oroſ. lib. 7. c. 15. permiſit Chriſtianis recipere quæ ante habebant, vt cœmeteria: vt dicit Euſeb. lib. 7. c. 13. Poſtea Conſtanti-

Digitized by Google

nus Magnus Chriſtianus factus ſub Syluestro Papa, qui fuit anno 315. vt dicit Euſeb. de vita Conſtantini. & lib. 9. hiſt. c. 9. Sozom. lib. 1. c. 3. qui iuſſit claudi templa idolorum. l. 1. C. de paganis. & docet Niceph. lib. 8. c. 18. & 25. qui & iuſſit vt omnes Chriſtiani fierent, vt dicit Theodoretus lib. 1. c. 16. & præcepit vbique terrarum Deo templa ædificari, teſtante Nicephor. lib. 7. c. 49. qui & ex publicis tributis per ſingulas ciuitates certum vectigal deduxit, quod eccleſijs, & clericis deputauit: vt ait Sozom. lib. 1. cap. 8. & permiſit eccleſijs donari, & legari. c. futuram. c. videntes. 12. q. 1. l. 1. C. de ſacroſan. eccl. & eccleſias ædificari; ſtatutum eſt poſtea ne eccleſiæ ſine dote ex qua victus clericorum colligeretur, ædificarētur. c. nemo. de conſec. diſt. 1. c. ad audientiam. de eccl. ædific. §. ſi quis. auth. de eccl. tit.

Ex quo factum eſt, vt dotatione fidelium eccleſiarum bona augerētur, cum huiuſmodi donatio pia admodum ſit, vt quæ prouenit ex bona voluntate offerentium benè erga Deum, & diuina affectæ, quæ Deo gratiſſima extat. Gen. 4 Marci 12. cap. tua nobis. de decim. l. generali. cum auth. ingreſſi. C. de ſacroſan. eccl. cum & libera cuique detur poteſtas de rebus ſuis diſponendi. §. per traditionem. Inſtit. de rerum diu. l. in re mandata. C. mand. etiam ſi moriturus ſit, cum id iuſtum ſit viſum. §. diſponat. authen. de nupt. & contractus ſint irreuocabiles. l. ſicut. ff. de act. & donationes validæ. l. velles. C. de reuoc. don. ergo magis eſt concedenda, & valida ſi eccleſijs, & ſacris miniſtris donetur. arg. l. ad inuidiam. C. de his quæ vi. l. ſeruus. quod vi, aut clam. c. cum non deceat. de elect. & iure proinde ſtatutum ijs relicta non poſſe adimi, ſed omni ratione ſoluenda. l. nulli. C. de epiſc. & cler. auth. hoc amplius. C. de fideicom. l. aut facta. §. locus de pœnis. vnde ſucceſſu temporum etiam Ducatus, Principatus, & Comitatus Eccleſijs acceſſere, malentibus dominis ea ſubijcere eccleſiæ, vt matri, quàm Imperio Principum; vt colligi etiam videtur Ioſue 10. Num 35. vbi patet vrbes datas ſacris miniſtris, & idem teſtatur Krantzius. lib. 2. Vandaliæ. cap. 22. & 31.

6 Beneficiorū reditus vt diſtributi ſint.

Hi verò reditus in quatuor partes diſtribuebantur, prima erat deſtinata alimentis Epiſcopi: ſecunda, alijs clericis diuino officio ibi operam dantibus: tertia, ad pauperes alendos: quarta, ad fabricam eccleſiæ. cap. quatuor. c. vulterranæ. c. de reditibus. 12. q. 2. quæ omnia æqua ſunt, cum æquum ſit altari ſeruientes alendos eſſe. Matth. 10. Marci 6. Luc. 9. c. extirpandæ. c. cum ſecundum. de præb. 1. Cor. 9. maximè cum clerici olim omnibus ſuis bonis renunciarent, vel ea eccleſiæ cōſecrabant. c cleros. 21. diſt. d. c. cum ſecundum. vt & pium eſt eccleſias reparari. c. vnio. 10. q. 1. c. 1. 10. q. 3. c. 4. de eccl. ædif. & pauperes ali ſecundùm prouidentiam prælatorum. c. aurum. c. gloria Epiſcopi. 12. q. 2. c. cum ex eo. de elect. in 6. & probat ſanctus Ambr. lib. 2. offic. c. 28. ob quod bona eccleſiarum dicuntur etiam eſſe patrimonium Chriſti. d. c. cum ex eo. c. quod autem nobis. 23. q. 7. c. conuenior. 23. q. 8. c. ſicut hi. 47. diſt.

Dicitur tamen Dioniſium Papam, vel Papam Syluestrū, vt alij dicunt, vt patet c. 4. ſuorum decretorum; diſtribuiſſe has portiones, & ideò clericos poſſe diſponere de his quæ ex beneficijs poſſident, cum aliæ portiones alijs ſint applicatæ, de qua re latè egi tract. de Iuſtitia, ſub cap. de Primitijs, licet peccent ſi ſuperfluè diſtribuant, modo vt ibi dixi.

Nec inconuenit, ꝙ bona immobilia eccleſijs conſecrentur, nam & Deus id permiſit, & vetuit ea redimi. Leuit. 27. c. nulli. 12. q. 2.

Ex-

Digitized by Google

Ex prædictis bonis eccleſiæ tributis, conſtituta ſunt beneficia eccleſiaſtica, quæ pluribus nominibus vocantur; quandoque enim id dicitur beneficium. c. cum in cunctis. de elect. c. 1. de reg. iur. in 6. Secundò, ſanctuariũ Dei. c. conſuluit. de iure patr. Tertiò, eccleſia d. c. & c. fi. ne præl. vices ſuas. Quartò, ſacerdotium, à ſacris tractandis. c. pen. ne præl. vices ſuas. & ſic dicebatur etiam apud ethnicos: vt dicit Liuius lib. 9. & ſic vocatur in l. vitricus. cum ſeq. ff. de donat. inter vir. 7 Beneficia eccleſiaſtica quibus nominib⁹ appellentur.

Eſt verò beneficium eccleſiaſticum, diſtincta, & cõiuncta ſpirituali muneri, iurium eccleſiaſticorum portio, certis eccleſijs, vel altaribus aſſignata, clericis legitimè conferenda ad eorum vitam. Dicitur certa portio, quia aliquid temporale coniunctum cum ſpirituali requiritur ad conſtitutionem beneficij. c. ſi quis obiecerit. 1. q. 3. c. ex parte. de præben. Dicitur coniuncta ſpirituali muneri, quia nullum eſt beneficium, quod iure nõ habeat aliquod onus annexum, celebrandi, concionandi, horas recitandi, & huiuſmodi. c. ſignificatum. de præb. & patet, extra de offic. Archid. de offi. Archipresb. &c. cum non detur beneficium niſi propter officium. cap. fi. de reſcript. in 6. c. paſtoralis. §. fi. de appellat. ſic vt ſaltem teneantur beneficiati ad tonſuram, & ad habitum clericalem deferẽdum, & ad recitandas horas canonicas, vbi conſuetudo alioqui eos excuſat à reſidentia. c. fi. 92. diſt. c. 1. de celeb. Miſſ. clem. 1. eo. tit. de qua re latè dixi tract. de Iuſtit. ſub cap. de horis canonicis. & tract. de clericis. in communi. vel beneficium, eſt ius percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis, clerico propter diuinum officium competens, rationibus ſupra aſſignatis. Temporalia etiam onera beneficijs ſunt impoſita, ſcilicet ad iura Epiſcopalia perſoluenda. cap. de monachis. de præb. c. conquerente. de offic. ord. & quandoque penſionibus grauantur. c. quamuis. de præb. in 6. vt & in eius noua collatione in curia facta ſoluantur annatæ. c. ſuſcepti. ne ſede vac. in extrau. comm. & qñque decima Papalis. clem vlt. de decim. quæ decimæ ex Papæ priuilegio poſſunt etiam Principibus dari & pertinere, aliàs non. cap. clericis. de immu. eccleſ. in 6. clem. vnica eod. tit. & etiam cum onere alendi patronum pauperem. c. nobis. de iure patr. & alendi pauperes, & miniſtros, & eccleſiam reparandi, modo, vt alibi. c. vobis. cum ſeq. 12. q. 2. c. 1. c. de his. de eccl. ædif. c. fi. eo. tit. de qua re alibi, vt ſupra dixi. Dicitur, & in perpetuum, quia beneficia debent perpetuo durare ad vitam obtinentis. c. 1. de cler. ægrot. c. ſcripſit. c. quamuis c. qualiter. c. petiſti. 7. q. 1. immunia tamen ſunt ab oneribus Principum ſecularium. l. neminem. C. de ſacroſan. eccl. l. nullus. C. de curſu publico. lib. 12. niſi ob refectionem murorum ciuitatis ob neceſſitatem, laicorum bonis ad id non ſupplentibus, modo id fiat authoritate & licentia Papæ, vel in periculo moræ, Epiſcopi Cyn. & Bal. in l. ad inſtructionem. C. de ſacroſan. eccl. vel niſi onera annexa eſſent bonis quæ tranſierunt in eccleſiam, nõ tamen quò ad ſuperindicta. Guid. Pap. deciſ. 79. 381. 382. 383. & 384. de qua re latius agitur tract. de Clericis. 8 Beneficiũ eccleſiaſticum quid ſit, cũ explicatione diffinitionis, & quę ſint eius onera.

Vt verò beneficia poſſint alicui conferri, requiritur, vt perſona ſit idonea, moribus, ſcientia, ætate, ordine, & quòd legitimè, ſeruato canonum ordine, conferantur. c. 1. de reg. iur. in 6. cap. cum in cunctis. de elect. de quibus omnibus infra latè habetur. 9 Beneficia cui poſſint conferri, vel non.

Diuiduntur verò beneficia, in propria, & impropria: propria dicuntur quæ habent portionem diſtinctam, & in perpetuum conferuntur, & per Epiſcopum, & habent munera ſpiritualia adiuncta, & quòd prouiſus ſit 10 Beneficia, vt diuidãt

per-

perſona eccleſiaſtica,& huiuſmodi. Anch.in c.1.de iureiur.in 6. Abb.conſ. 47. Decius in rubr.de reſcript. Impropria quæ his carent, vt hoſpitalia. clem.per literas.de præb. niſi beneficia ſint vnita, vel religioſis deputata. Corraſ.p.1.cap.3.de benefic.

Secundò,diuiduntur beneficia, in maiora, & minora. cap.maioribus.de præben. maiora dicuntur ratione maioris dignitatis, vel prouentuum; vt primò, ſummus Pontificatus. c.1.de malcd ſecundò, ſedes Patriarchales. c.vrbes. 80.diſt. tertiò, Cardinalatus. c.2. de cler.non reſid. cap.ſi quis.6. q.1. quartò, vt ſupra, ſedes Patriarchales.c.inter.de priuil.c.ſancta.de priuil.in extrauag.com. quintò, Primatia, quæ præeſt Archiepiſcopis.cap.1. cap.nulli 99.diſt. ſextò, Archiepiſcopatus.d.c.nulli.c.1.101.diſt. ſeptimò, Epiſcopatus.c.1.cum ſeq.9.q.3.c.cleros.21.diſt. octauò, Abbatia.c.2.de iudic. & alia huiuſmodi, cætera ſunt minora.

Tertiò, alia habent curam animarum alia non. c.cum ſingula. de præb. in 6. de qua re dixi tract.de Epiſcopo. cap.de Viſit.nu.6. & dicuntur ſimplicia, quæ carent populo, nec ſunt canonici. Staph.de litt.grat. fol.71. nu.2.Siluæ.de benef.1.p.q.1.n.27. & Capellaniæ, cum quis habet onus celebrandi in aliquo altari: vt ibi dicit, & dicuntur quandoque ſeruitoria cum habent adiuuare curatum in cantando,&c. Staph.loco cit. Silua.d.1. p.q.3.nu.10.& monoculum, vbi ſolus prælatus id confert. Deciſ.Rotæ 13. de præben. in nouis.

Quartò, alia ſunt ſecularia, alia regularia, ſecularia quæ clericis ſecularibus conferuntur, regularia, quæ regulam tantum certam profeſſis. c. cum de beneficio.c.cum ſingula.de præb.in 6.clem.1.eod. quæ talia dicuntur per fundationem qua ſtatuitur per quos ſint regenda. Io.de Silua.de benef.1.p.q.4.n.13. vel ſi ꝑ quadraginta annos pacificè ſint poſſeſſa à perſonis alterius qualitatis, quàm fundatio ſtatuat. d.cap. cum de beneficio. Rota deciſ.32.in Nou.Staph.tamen de litt.grat.for.8.nu.1.& for.10.nu.2. dicit, ſat eſſe decennium ad probandum ſeculare, quod ſeculare non poteſt hodie conferri regulari. c.10. ſeſſ.14.in Trid.Conc.

Quintò, aliqua ſunt commendata, cum regulare beneficiũ à Papa commendatur perſonæ ſeculari, ſine præiudicio naturæ beneficij. c.qui plures.21.q.1.c.nemo.de elect.in 6.de quo tract.de Commendis, habetur.

Sextò, alia ſunt collegiata, alia ſimplicia: collegiata de quibus in tract.de Præpoſito.& d.c.de Viſit.nu.4. & ex his quædam ſunt regularia, quædam ſecularia.c.nobis.de iure patr.c.edoceri.c.capitulum.de reſcrip. Simplicia, quæ non habent ſigna collegiatæ, & vbi clerici vnum corpus non faciunt vel Capitulum; alia electiua cum confirmatione, alia ſine, & ſic impropriè, alia collatiua tm̃, ſic vt collatio habeat & vim electionis.

Septimò, quòd aliud beneficium eſt iuris patronatus, aliud non, de quo habetur tract.proprio.

Octauò, quòd alia dicuntur habere dignitatem, dignitas poteſt dici q̃libet prærogatiua in eccleſia. glo.in c.quia nonnulli. de reſcript. vt ſedis. c.1.de con ſuet.in 6.vbi Archidiaconus; propriè tamen quando adeſt facultas miniſtrandi in eccleſia cum aliqua iuriſdictione. gl.& Archid.in d.c.1. Alia dicuntur habere adminiſtrationem, vt eleemoſynarij, veſtiarij, &c. glo.in d.c.vel vbi beneficiatus habet ſubire curam bonorum eccleſiæ; ſine ea, vbi quis recipit diſtributiones tantum ratione laboris. Gemin.in cap. præſenti.Alia dicuntur habere officium, vt eſt adminiſtratio bonorum eccleſiæ

cleſiæ ſine præeminentia, vt officium ſacriſtæ.c.1.de offic.ſacr. Alia iјs carent, alia habent curam animarum, & ſimul iuriſdictionem exteriorem, vt Epiſcopatus, Abbatiæ aliquæ, & Prioratus. Alia habent iuriſdictionẽ ſine cura, vt aliquæ Abbatiæ, Archidiaconatus ſaltem quò ad præeminentiam in choro; alia habẽt curam, ſed non iuriſdictionem, vt curata. Alia ſimplicia, vt Clericatus, Capellaniæ, &c.

Nonò, quòd alia ſunt nominata, alia non: prima, quæ habent nomen ſpeciale præter nomen commune beneficij, vt Pontificatus, &c. Præpoſitura, Prioratus, Archidiaconatus, Archipresbyteratus, Primiceriatus, beneficia cum cura, vicariæ perpetuæ.c.1.& fi.de offic.vic. Parochiæ, Rectoriæ.c.fi.de præben. Plebaniæ.c.fi.ne cler.vel mon. Præbendæ, ſi habent portiones præbendales diuiſas, ſecus ſi diſtributiones tantum.c.ex parte. de conceſſ.præben. Alia ſimplicia beneficia.

Differentia verò eſt inter prędicta, quia licet omnia dicãtur beneficia. c.1. de reg.iur.in 6. In impetrationibus tamen, appellatione beneficij non venit dignitas, niſi exprimatur. clem.1. de cauſa poſſ.clem.1.de ſeq.fruct. nec curam habentia, niſi ex nominatione id dignoſcatur. c.fin.de præben. de quo tract. de Impetr.benef. latè agitur, & alijs etiam quandoq; nominibus vocantur, de quibus Zerola in praxi ep. verbo, beneficia.nu.1.

Quia verò beneficia, vt ſupra, canonicè debent conferri, & per electionem primò id fit, ideò de ea primo loco videndum, tum de alijs modis acquirendi, & conſeruandi beneficia, & etiam de modis ea amittendi; prius tamen de collatoribus videndo.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia conferre qui poſſint, vel non.*

De collatoribus Beneficiorum. Cap. II.

VT beneficia legitimè obtineantur, conferri debent ab iјs qui id iure poſſunt. 1 Beneficia conferre qui poſſint, vel non.

Inter collatores verò beneficiorum, Papa ſupremã habet authoritatem, vnde omnia beneficia per totum orbem conferre poteſt. c.cuncta per mundum. 9.q.3. Archid.in c.fi.16.q.7.etiam in menſibus quos ipſe conceſſit ordinarijs. Menoch.conſ.83 nu.9.vol.1. & præueniendo eorum collationem, illis præiudicat, & eorum manus ligat. Menoch.ibi nu.12.& 13.text.in c.dudum. §.nos igitur.de præb.in 6. glo.in c.1.de offic.leg.eod.lib. & etiam ſi præſumi poſſit, ꝙ Papa id iam contulerit. ex reg.Canc.de veriſimili notitia; & eo magis ſi beneficia ad eum ſint deuoluta, vel ei reſeruata tacitè, vel expreſsè, modo vt dicetur infra cap.de Collatione. Qui & ſolus poteſt concedere beneficia ad tempus. d.c.veniens. & etiam ſub conditione. c.paſtoralis. 7.q.1. & etiam tribuere ius in vacaturis. glo.in c.fi.9.q.2. text.in c.2.de præb.in 6. & etiam derogare iuri patronatus. Pariſ.de reſig.benef.lib.2.q.4.num.34. & permutare beneficiatos. Imol.in c.propoſuit.de conceſſ.præb.

Con-

Digitized by Google

perſona eccleſiaſtica,& huiuſmodi. Anch.in c.1.de iureiur.in 6. Abb.conſ. 47. Decius in rubr.de reſcript. Impropria quæ his carent, vt hoſpitalia. clem.per literas.de præb. niſi beneficia ſint vnita, vel religioſis deputata. Corraſ.p.1 cap.3.de benefic.

Secundò, diuiduntur beneficia, in maiora, & minora. cap.maioribus.de præben. maiora dicuntur ratione maioris dignitatis, vel prouentuum; vt primò, ſummus Pontificatus. c.1.de maled. ſecundò, ſedes Patriarchales. c.vrbes. 80.diſt. tertiò, Cardinalatus. c.2. de cler.non reſid. cap.ſi quis.6. q.1. quartò, vt ſupra, ſedes Patriarchales.c.inter.de priuil.c.ſancta.de priuil.in extrauag.com. quintò, Primatia, quæ præeſt Archiepiſcopis.cap.1. cap.nulli 99.diſt. ſextò, Archiepiſcopatus.d.c.nulli.c.1.101.diſt. ſeptimò, Epiſcopatus.c.1.cum ſeq.9.q.3.c.cleros.21.diſt. octauò, Abbatia.c.2.de iudic. & alia huiuſmodi, cætera ſunt minora.

Tertiò, alia habent curam animarum alia non. c.cum ſingula. de præb. in 6. de qua re dixi tract.de Epiſcopo. cap.de Viſit.nu.6. & dicuntur ſimplicia, quæ carent populo, nec ſunt canonicæ. Staph.de litt.grat. fol.71. nu.2.Siluæ.de benef.1.p.q.1.n.27. & Capellaniæ, cum quis habet onus celebrandi in aliquo altari: vt ibi dicit, & dicuntur quandoque ſeruitoria cum habent adiuuare curatum in cantando,&c. Staph.loco cit. Silua.d.1. p.q.3.nu.10.& monoculum, vbi ſolus prælatus id confert. Deciſ.Rotæ 13. de præben. in nouis.

Quartò, alia ſunt ſecularia; alia regularia; ſecularia quæ clericis ſecularibus conferuntur, regularia, quæ regulam tantum certam profeſſis. c. cum de beneficio.c.cum ſingula.de præb.in 6.clem.1.eod. quæ talia dicuntur per fundationem qua ſtatuitur per quos ſint regenda. Io.de Silua.de benef.1.p.q.4.n.13. vel ſi per quadraginta annos pacificè ſint poſſeſſa à perſonis alterius qualitatis, quàm fundatio ſtatuat. d.cap. cum de beneficio. Rota deciſ.32.in Nou.Staph.tamen de litt.grat.for.8.nu.1.& for.10.nu.2. dicit, ſat eſſe decennium ad probandum ſeculare, quod ſeculare non poteſt hodie conferri regulari. c.10. ſeſſ.14.in Trid.Conc.

Quintò, aliqua ſunt commendata, cum regulare beneficiũ à Papa commendatur perſonæ ſeculari, ſine præiudicio naturæ beneficii. c.qui plures.21.q.1.c.nemo.de elect.in 6.de quo tract. de Commendis, habetur.

Sextò, alia ſunt collegiata, alia ſimplicia: collegiata de quibus in tract.de Præpoſito.& d.c.de Viſit.nu.4. & ex his quædam ſunt regularia, quædam ſecularia.c.nobis.de iure patr.c.edocert.c.capitulum.de reſcrip. Simplicia, quæ non habent ſigna collegiatæ, & vbi clerici vnum corpus non faciunt vel Capitulum; alia electiua cum confirmatione, alia ſine, & ſic impropriè, alia collatiua tm̃, ſic vt collatio habeat & vim electionis.

Septimò, quòd aliud beneficium eſt iuris patronatus, aliud non, de quo habetur tract.proprio.

Octauò, quòd alia dicuntur habere dignitatem, dignitas poteſt dici q̃libet prærogatiua in eccleſia. glo.in c.quia nonnulli. de reſcript. vt ſedis. c.1.de conſuet.in 6.vbi Archidiaconus; propriè tamen quando adeſt facultas miniſtrandi in eccleſia cum aliqua iuriſdictione. gl.& Archid.in d.c.1. Alia dicuntur habere adminiſtrationem, vt eleemoſynarii, veſtiarii, &c. glo.in d.c.vel vbi beneficiatus habet ſubire curam bonorum eccleſiæ; ſine ea, vbi quis recipit diſtributiones tantum ratione laboris. Gemin.in cap. præſenti.Alia dicuntur habere officium, vt eſt adminiſtratio bonorum eccleſiæ

Digitized by Google

cleſiæ ſine præeminentia, vt officium ſacriſtæ.c.1.de offic.ſacr. Alia ijs carent, alia habent curam animarum,& ſimul iuriſdictionem exteriorem, vt Epiſcopatus,Abbatiæ aliquæ,& Prioratus. Alia habent iuriſdictionẽ ſine cura, vt aliquæ Abbatiæ, Archidiaconatus ſaltem quò ad præeminentiam in choro; alia habent curam, ſed non iuriſdictionem,vt curata. Alia ſimplicia, vt Clericatus, Capellaniæ,&c.

Nonò, quòd alia ſunt nominata, alia non: prima, quæ habent nomen ſpeciale præter nomen commune beneficij, vt Pontificatus,&c. Præpoſitura, Prioratus, Archidiaconatus, Archipresbyteratus, Primiceriatus, beneficia cum cura,vicariæ perpetuæ.c.1.& fi.de offic.vic. Parochiæ,Rectoriæ.c.fi.de præben. Plebaniæ.c.fi.ne cler.vel mon.Præbendæ, ſi habent portiones præbendales diuiſas,ſecus ſi diſtributiones tantum.c.ex parte. de conceſſ.præben. Alia ſimplicia beneficia.

Differentia verò eſt inter prędicta,quia licet omnia dicãtur beneficia. c.1. de reg.iur.in 6. In impetrationibus tamen, appellatione beneficij non venit dignitas, niſi exprimatur. clem.1. de cauſa poſſ.clem.1.de ſeq.fruct. nec curam habentia, niſi ex nominatione id dignoſcatur. c.fin.de præben. de quo tract. de Impetr.benef. latè agitur, & alijs etiam quandoq; nominibus vocantur,de quibus Zerola in praxi ep. verbo, beneficia.nu.1.

Quia verò beneficia, vt ſupra,canonicè debent conferri,& per electionem primò id fit,ideò de ea primo loco videndum, tum de alijs modis acquirendi,& conſeruandi beneficia, & etiam de modis ea amittendi; prius tamen de collatoribus videndo.

SVMMARIVM.

1 Beneficia conferre qui poſſint, vel non.

De collatoribus Beneficiorum. Cap. II.

VT beneficia legitimè obtineantur, conferri debent ab ijs qui id iure poſſunt.

1 Beneficia conferre qui poſſint, vel non.

Inter collatores verò beneficiorum, Papa ſupremã habet authoritatem, vnde omnia beneficia per totum orbem conferre poteſt. c.cuncta per mundum. 9.q.3. Archid.in c.fi.16.q.7.etiam in menſibus quos ipſe conceſſit ordinarijs. Menoch.conſ.83 nu.9.vol.1. & præueniendo eorum collationem, illis præiudicat,& eorum manus ligat.Menoch.ibi nu.12.& 13.text.in c.dudum. §.nos igitur.de præb.in 6. glo in c.1.de offic.leg.eod.lib. & etiam ſi præſumi poſſit, ꝙ Papa id iam contulerit. ex reg.Canc.de veriſimili notitia; & eo magis ſi beneficia ad eum ſint deuoluta, vel ei reſeruata tacitè,vel expreſsè, modo vt dicetur infra cap.de Collatione. Qui & ſolus poteſt concedere beneficia ad tempus. d.c.veniens. & etiam ſub conditione. c.paſtoralis. 7.q.1. & etiam tribuere ius in vacaturis. glo.in c.fi.9.q.2. text.in c.2.de præb.in 6. & etiam derogare iuri patronatus. Pariſ.de reſig.benef.lib.2.q.4.num.34. & permutare beneficiatos. Imol.in c.propoſuit.de conceſſ.præb.

Con-

Digitized by Google

Concilium etiam generale legitimè congregatum probabiliter benefi-cia conferre poteſt.arg.c.cum in cunctis.in princ.de elect.

Collegium tamen Cardinalium ſede vacante, beneficia conferre non poteſt.clem.ne Romani.§.1.de elect. qui tamen conferre poſſunt beneficia exiſtentia in eorum titulis.Pariſ.de reſid.benef.lib.7.q.11.

Legati etiam de latere Papæ conferre poſſunt quæcunq; beneficia ſuæ Prouinciæ vacantia. cap.1.de offic leg.in 6. etiam ſi ſpectent ad patronum clericum.c.dilectus.de offic.legat. vel ad exemptorum collationem.c.1. de verb.ſign.in 6. & etiam ſi ſint deuoluta ad Papam,modo illi non ſint reſeruata.c.pen.de præb.c.ſi Abbatem.de elect.in 6.qui & vacatura poteſt ſuæ collationi reſeruare.cap.præſenti.de offic.leg.in 6.licet in eis ius præſens dare non poſſit.c.dilectus.1. de præben. quæ omnia exercere poteſt etiam extra Prouinciam exiſtens.Archid.in c.fi.de offic.leg.in 6. Alij verò Legati miſſi,vel nati,beneficia, ſine ſpeciali mandato conferre non poſſunt.c.litteras. de ſuppl.negl.prælc.c.1 de offi.leg.in 6. niſi ſint Nuntij cum poteſtate Legati de latere,ſic enim beneficia conferre poſſunt. Dec.conſ.128. Pariſ.conſ.17.lib.4.

Ordinarij etiam, qui iure ſuo conferunt, & non delegato, etiam ſi ex priuilegio id faciant.cap.à iudicibus.2.q.6. vt Patriarchæ,Primates, Archiepiſcopi, & Epiſcopi,beneficia in eorum diœceſi exiſtentia conferunt, ſic tamen vt Canonicatus, & dignitates cum conſilio Capituli conferant. c.nouit. c.quanto. de ijs quæ fiunt à præl. vbi bona Epiſcopi, & Capituli diſtincta ſunt,vt communiter eſt; aliàs requireretur etiam conſenſus Capituli; Minora verò beneficia etiam ſine conſilio Capituli conferunt.cap. ea noſcitur. de iis quæ fiunt à præl. in maioribus tamen conſilium Capituli eſt adhibendum.c.quanto.eod.tit. valet tamen conſuetudo vt Epiſcopus in eorum collatione conſilium Capituli non requirat. Imol.in clem. quia contingit. col.3. de relig. dom.

Hodie verò Epiſcopus reſidens confert beneficia vacantia in menſibus Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, Decembris. Non reſidens verò in menſibus Martij, Iunij, Septembris, & Decembris, ex Bulla 164. Pij V. & ſexta Gregorij XIII.& decimaoctaua Sixti V. idq; ex Papæ conceſſione, cum iure communi collatio omnium beneficiorum ad Papam in vniuerſo ſpectet.Pariſ.de reſig.benef.lib. 1.q.10.& dummodo beneficia Papæ non ſint reſeruata, vel ad eum deuoluta, qui Epiſcopus etiam eligit etiam in menſibus ad Papam ſpectantibus perſonas quibus in concurſu Parochiales ſunt conferendæ,niſi ſint iuris patronatus.c.expedit. ſeſſ.24. in Trid. Conc.

Beneficia etiam conferre poteſt inferior Epiſcopo, qui in hoc dicitur Ordinarius, licet ſit inferior Epiſcopo, quando iure ſuo confert. c.ordinarij. vbi glo.de offic.ord.in 6. ſiue Capitulum ſit, ſiue alius, ſi ſit in quaſi poſſeſſione ea conferendi, licet apud eum non ſit proprietas, & licet poſtea poſſeſſionem amittat.c.conſultationibus.c.cum propter. c.quærelam. de iure patr. cap.ex literis.eod.ita vt prouiſus ab eo præfertur prouiſo à vero collatore: vt dicit Abb.in d.c.conſultationibus.in fi. quæ quaſi poſſeſſio acquiritur vnico actu conferendi. c.cum de beneficio. de præb.in 6. glo.in c.cum eccleſia.de cauſa poſſ. dummodo habuerit effectum collatio. Innoc.in c.2.de in integ.reſtit. & conferens fuerit in bona fide credens ſe id ius habere.c.ſi virgo.34. q.1.Abb.in d.c.conſultationibus.cum ſcientia,

& pa-

& patientia eorum quorum intereſt. Innoc. in d.cap.2. Dec.conſ.126.in ſi. & in hoc attenditur vltima immediata collatio. Oldr. conſ.302. & idem poteſt Capitulum ſi in hoc habeat priuilegium, vel quaſi poſſeſſionem cum bona fide, quæ præſumitur fundata in priuilegio.

Quòd ſi Epiſcopus ſit Cardinalis, Papa ei cócedere ſolet vt conferat in diœceſi eius beneficia ſpectantia ad Papam in eius ét menſibus, nó verò ad inferiorem collatorem, cui non præiudicat, niſi Papa aliqua ſibi reſeruet.

Sequeſter etiam qui partium cóſenſu, vel iudicis mandato adminiſtrat prælaturam, quæ ius habet conferendi, conferre poteſt. glo. in clem. 1. de ſeq.poſſ. dummodo clericus ſit, & periculum ſit in mora, quia labatur tempus datum collatori.

Capitulum tamen ſede vacante, non poteſt beneficia conferre. c. illa. ne ſede vac. ſed reſeruantur futuro ſucceſſori, niſi eorum collatio pertineat ad Epiſcopum, & Capitulum ſimul. c. vnico. ne ſede vacan. in 6. quod tamen electos poterit confirmare. c. cum olim. de maior. & obed. & inſtituere præſentatos a patronis. c. 1. de Inſtit. in 6. & dare œconomum eccleſiæ vacanti, c. cum vos. de offic. Abb. in c. cum nobis de elect. & commendare eccleſiam donec fuerit prouiſum de paſtore. c. ſi. vbi Abb. nu. 14. de appel. cap. ſi. de ſtatu monac. ſeruata tamen forma. c. expedit. ſeſſ. 24. in Trid. Conc.

Vicarius etiam Epiſcopi ſine ſpeciali mandato conferre non poteſt beneficia. c. ſi. de offic. vic. in 6. qui tamen poteſt confirmare electos, & inſtituere præſentatos a patronis. cap. ex frequentibus. vbi glo. de Inſtit. & d. c. ſi. & etiam poteſt conferre beneficia ex cauſa permutationis, ſi ab Epiſcopo poteſtatem habeat recipiendi reſignationes. Gem. in d. c. ſi. licet tutius ſit abſtinere. ex Rota deciſ. 43. in antiquis. & not. Franch. & alij in cap. vnico. & clem. vnica. de rerum permut. Capitulum tamen ſine ſpeciali mandato poteſt recipere reſignationes ſede vacante, ſed non expedire actum, quem poſtea Epiſcopus expediet: vt not. in d. clem.

Executor demum datus ad conferendum, authoritate mandantis conferre poteſt non propria. c. 1. & 2. c. ſi capitulo. de conceſſ. de præb. in 6.

Oportet verò, vt Ordinarij beneficia conferre poſſint, quòd non ſint excommunicati, ſuſpenſi, vel interdicti ab eo actu, ſi denunciati ſint, vel notorij excommunicati ob iniectionem manuum violentarum in clericum, vt dicetur infra, ſub cap. de Electione.

SVMMARIVM.

1 Beneficia quibus conferri poſſint, vel non, &c.

De his quibus beneficia conferri poſſunt, vel non. Cap. III.

AD hoc vt quis legitimè beneficia obtineat, oportet vt iure non ſit prohibitus, ac conſtet qualitatibus in iure requiſitis; Vnde primò obtinere beneficia non poſſunt aliqua innodati cenſura, videlicet excommunicatione maiori. cap. conſtitutus. de appell. nec minori, ſi id ſcienter fiat, alias electio eſt caſſanda. cap. ſi celebrat. extra de cler. excom. nec ſuſpenſus beneficium conſequi poteſt, nec interdictus, quive interdictum 1 Beneficia quibus cóferri poſſint, vel nó, & quæ

Qualitates ĩ quolibet beneficio requirantur.

non ſeruauit. cap. 1. de poſtul c. cum dilectus. de conſuet. nec hæreticus, vel ſchiſmaticus, nec illegitimus, niſi ſit legitimatus, vel à Papa diſpenſatus, & Epiſcopus cum eo in ſimplici poteſt diſpenſare, quæ diſpenſatio non comprehendit Epiſcopatus, niſi exprimatur, nec qui paſſus eſt repulſam in alia eccleſia ob defectum ſuum, ſic enim, eo durante, in alia eligi non poteſt, nec qui ſunt electi inter ſe diſſidentes, & eorum electio ſit infirmata, niſi omnes in vnum conſentiant, nec ambitioſus, nec qui ſcandalũ dare poteſt, nec accuſatus criminaliter, nec per abuſum poteſtatis ſecularis electus, niſi Papa diſpenſet, nec qui adminiſtrat ante cõfirmationem, nec alij, de quibus infra, quæ intelliguntur quando ſunt notoria per denunciationem, vel aliàs, vt ſupra eſt dictũ de electoribus, & modo quo infra dicetur; ſecundò, nec ij eligi poſſunt, qui ob aliqué defectum ordinari non valent, de quo latè in Sacramento Ordinis egi, cum beneficium ob officium detur. cap. ſi. de reſcrip. in 6. & ideò qui officium exercere non poſſunt, non debent etiam beneficium conſequi. Tertiò, nec qui ob vitium perſonæ ſemel fuit reprobatus, quia nec in illo beneficiò, nec in alio, eo durante, poteſt eligi. cap. ſuper eo. extra eod. ſecus ſi electio fuit caſſata ob defectum proceſſus, quia ſic poteſt eligi etiam in eadem eccleſia. d. cap. ſuper eo. & cap. innotuit eod. tit. nec qui ſpontè ſibi virilia abſciderunt. c. his qui. 55. diſt. cap. ſignificauit. de corp. vit. vt & nec corpore vitiati, ſi deformitas ſcandalum gignat, vel impediat ordinis exercitium arbitrio Epiſcopi. c. 2. & ſi. de corp. vit. nec epilepticus, vel morbo caduco laborans. c. in literis. 7. q. 2. Quartò, non poteſt eligi in Epiſcopum, qui eſt alligatus alteri eccleſiæ, ſed debet poſtulari à Papa. c. ſi. de poſtul. prælat. Quintò, in prælatum religioſorum eligi non poteſt, niſi expreſsè profeſſus, aliàs electio non valet. cap. nullus. eodem. in 6. nec aliquis qui ſit alterius religionis, vel habitus. clem. cum rationi. de elect. nec aliquis religioſus poteſt eligi, ſi tranſit de ordine mendicantium ad non mendicantes. Sextò, nec malus, ideſt qui eſt in peccato mortali, vt dicit D. Tho. quodlib. 4. art. 1. quod intelligitur in foro fori ſi eſt notorium, tunc enim impeditur promoueri, & deijcitur promotus, niſi ſecum fuerit diſpenſatum c. fin. de temp. ord. cum ibi not.

Sic collatio facta furioſo eſt nulla. Bonif. in clem. vnica nu. 58. de homic. vt & ſi fiat omnino illiterato, qui ſcilicet alphabetum ignorat, & prima grammatices rudimenta. Abb. & alij in c. ſi. de ætate, & qual. nec in hoc diſpenſatur. Innoc. in cap. dilectus. de temp. ord. ſic collatio facta illegitimo etiam per Papam id ignorantem, eſt nulla. Rebuff. de pacif. poſſeſſ. nu. 276. nec cum illegitimo Epiſcopus diſpenſat, niſi quò ad beneficium ſimplex. c. 1. de fil. presb. in 6. Tutius tamen eſt, vt & hoc caſu accedat Papæ diſpenſatio ob Bullam Sixti V. de clericis malè promotis; vt nec Epiſcopus diſpenſare poteſt in beneficio paterno cum illegitimo. c. dilectus. de fil. presb. vt nec bigamo etiam tonſurato. c. vnico. de big. in 6. niſi à Papa ſit diſpenſatus. Maiol. de irreg. lib. 1. c. 35. nu. 14. vt nec facta neophito, qui recenter fidem profeſſus eſt, ſecus ſi moribus, & doctrina Chriſtiana iam inſtructus ſit. Rom. ſing. 416. Filio tamen Iudæi ſi Chriſtianus eſt, poteſt conferri. c. eam te. de reſcript. quod intelligitur de ſimplici, cum ad ſacros ordines promoueri non poſſit, ex Bulla Pauli IIII. & idem de deſcendentibus ex Mauris. Pariſ. d. lib. 4. q. 4. nec accuſato criminaliter lite pendente. cap. omnipotens. de accuſat. l. reus. ff. de mun. & hon.

Sic beneficium regulare ſeculari conferri non poteſt, nec ècontra, aliàs

non valet collatio, etiam ſi fiat motu proprio ſine diſpẽſatione. Caput. deciſ. 85. 1. par. quid verò de monachis diuerſorum monaſteriorum an poſſint permutare, videndus Bellam. de permut. 2. p. q. 5. nu. 6.

Sic fœminæ beneficium conferri non poteſt, niſi Abbatiſſatus. Pariſ. d. libro 4. q. 6. Nec beneficia poſſunt conferri exteris à regno, vbi id habet conſuetudo, nec patrimonialia ijs qui non ſunt de ciuitate ſine diſpenſatione, nec curata ignorãti idioma loci, nec illegitimo in eccleſia in qua pater obtinet, vel obtinuit, etiam ſi ſit diſſimile. c. 15. ſeſſ. 25. de refor. in Trid. Conc. nec extraneo, vt is reſignet filio. Pariſ. d. libro 4. q. 7. Infirmis tamen poteſt conferri beneficium, niſi ſit curatum, & infirmitas diu ſit duratura, ſi non poteſt inſeruire, ſeni tamen poteſt conferri, & habenti dignitatem, & proprio Epiſcopo dari, & conſanguineis, non tamen ſi fiat animo occidendi aliquem, quod ſequatur, puta infra menſem, ſic enim collatio eſt nulla. Pariſ. d. libro 4. q. 8.

Minori etiam quatuordecim annis beneficium, etiam ſimplex conferri non poteſt. Conc. Trid. c. 7. ſeſſ. 23. ſi verò eſt curatum, vel dignitas prima in Cathedrali, requiritur vt attigerit vigintiquinque annos, & idem de dignitate cum cura. c. cum in cunctis. §. inferiora. de elect. c. 12. ſeſſ. 24. in Trid. Conc. aliàs collatio eſt nulla. Puteus deciſ. 331. in fi. lib. 1. ordo verò Sacerdotij non requiritur. Doct. in c. licet. de elect. in 6. etiam ſi ſtatutum diſponat, quòd beneficium non conferatur niſi actualiter Sacerdoti. deciſ. 1. de præben. in nouiſ. licet, vt ſupra, alij contrarium ſenſerint, modo attigerit vigeſimumquintum annum, quòd ſi eſt Canonicatus requirens ordinẽ ſubdiaconatus, vel diaconatus, conferri poteſt ei qui eam ætatem habeat, vt intra annum ordinem requiſitum accipere poſſit. d. c. 12. ſeſſ. 24. & minor vigintiquinque annis poteſt acceptare beneficium etiam ſine curatore, etiam cum penſionis reſeruatione. Pariſ. d. lib. 4. q. 9. conferri etiam poteſt beneficium conuentui, vel Capitulo, niſi ſit curatum, niſi ex Papę diſpenſatione, & pro tali ſoluitur quindennium, cum amplius non vacet. Pariſ. dicto loco. ſeſſ. 24. cap. 13. in Trid. Conc. & ſeſſ. 25. c. 16.

Et breuiter agendo, beneficium debet conferri idoneo ad beneficium, de quo agitur, quę idoneitas requiritur tempore collationis, nec ſat eſt quòd poſtea ſuperueniat. Pariſ. lib. 4. q. 1. de reſig. benef. & poſſunt electores eligere vnum ex ſeipſis, & etiam pater filium. Abb. in c. cum iure. de elect. non poteſt tamen elector eligere ſeipſum, ſed bene conſentire electioni de ſe factæ, & talis conſenſus auget vocem. Borgnin. deciſ. 40. nu. 1.

Inhabiles verò ſunt ad beneficia, vt ſupra, laici. Card. Paleot. deciſ. 112. aliàs 163. aliàs collatio eſt nulla, etiam ſi poſt ſupplicationem ſignatam, & expeditionem literarum fuiſſet ordinatus, etiam ſi clericus reputaretur, quia in habitu incederet non ordinatus, & clericatus probari debet per literas. c. ſi iudex. de ſent. excom. in 6. & oportet oſtendere literas ſingulorũ ordinum, aliter præſumitur quis per ſaltum promotus. Butr. in c. 1. de cler. per. & quòd legitimè ſint ſuſcepti. Felin. in c. ſuper his. de accuſ. qui tamen ordines probantur etiam per teſtes, vnum quoq; tantum. Felin. in c. licet. de teſtibus. Boer. q. 171. reſignans tamen tali non amittit ius ſuum, vt neç clericus coniugatus ſine diſpenſatione beneficium habere poteſt. c. cum decorem. c. ſanè. de cler. coniug. in eccleſia occidentali; nec laicus conuerſus, vel religioſus etiam beneficium habere poteſt.

Fallit id tamen ſi Papa laico beneficium concedat: ſecundò, fallit, ſi ea

die qua collatio eſt facta collatus ordo ſit, qui præſumitur præceſſiſſe: tertiò fallit, ſi hoſpitale detur in adminiſtrationem laico. clem. quia. de relig. dom. modo non narretur quòd ſit clericus: quartò fallit, ſi beneficium eſt conceſſum laico in ſuſtentationem, & non in titulum concurrente vtilitate eccleſiæ, & ſeruitijs: quintò, ſi in ſupplicatione adſit clauſula, quamprimum clericali caractere fuerit inſignitus, interim verò reſignans poteſt percipere fructus, nec tunc ordinatus ab alieno Epiſcopo ſine licentia proprij poteſt conſequi beneficium, talis tamen conſenſus ſat eſt, quòd concurrat etiam poſt actum in foro exteriori, & vbi adeſt talis clauſula, quamprimum, &c. ſi interim moritur reſignans, reſignatarius conſequitur beneficium, ſi tamen quis ordinatur ſcienter ab hæretico nō poteſt conſequi beneficium, nec qui per ſaltum, nec ante ætatem legitimam, nec à non ſuo Epiſcopo, niſi ſit familiaris eius per triennium, vel degat in titulo Cardinalis, qui minores ordines ſubditis conferre poteſt. Pariſ.d.lib.4.q.2.

Secundò, ſi collatio fiat crimînoſo, depoſitione digno, de quo infra, qui ob id inhabilis eſt ad beneficia, collatio eſt nulla, vt ſi fiat homicidæ, periuro, hæretico, apoſtatæ, ſchiſmatico, ſimoniaco, mimæ, hiſtrioni, ſortilego, ſacrilego, falſario literarum Apoſtolicarũ, vſurario publico, notorio concubinario, ei qui commiſit crimen læſæ Maieſtatis, apoſtatæ, irregulari, bannito, notoriè infami, excõmunicato, niſi in gratia apponatur clauſula abſolutionis, modo per annum non inſorduerit in excommunicatione; ſic enim dicta clauſula non prodeſt, nec ſuſpenſo ab officio, & beneficio, etiam ſi Papa id ſciat, modo non diſpenſet, nec luſori ad ludos prohibitos, quia ſi id eſt publicum, collatio eſt nulla, ſi occultum, irritanda. Pariſ.d.lib.4.q.3. Corraſ. de benef.p.2.c.6. ſi verò crimen non reddit quem beneficio indignũ, collatio tenet, & ſi narratur aliquem eſſe criminoſum, ſupplicatio non ſignatur, ſi verò id nō narratur, ſi quidem quis ſit inhabilis, vt in caſibus ſupradictis, non tenet, ſi verò per ſententia poteſt priuari, tenet ex rigore iuris, ſed poteſt irritari per ſententiam, ſeu talis q̃nque priuari, vt in adulterio, &c. Pariſ. ibi circa princ. qui & ſi promouendus ſit in Epm, etiam debet eſſe bonus, & ſine peccato mortali. c.hanc ẽt. 49.diſt.c.qui E. s.27.diſt.

Pari ratione eligi non debet carens legitima ætate, quæ ætas oportet vt adſit tempore collationis, aliàs collatio non valet. cap. ſi eo tempore. de reſcript. in 6. quæ in Abbate religionis, requiritur, vt ſit vigintiquinq; annorum. c.cum in cunctis. §.inferiora. de elect. in Epo triginta perfectorum. d.c.in princ. & eadem requiritur in Cardinalibus. ex Conc.Trid.ſeſſ.24.de refor. c. 1. remota diſpenſatione: in prioratu conuentuali requiritur ætas vigintiquinque annorum. clem. ne in agro. §.cæterum. de ſtatu reg. ſi verò non eſt conuentualis, & habet curam, eadem requiritur incœpta, ſcilicet vigintiquinque annorum. d.c.cum in cunctis. §.inferiora. ſi curam non habet, ſufficiunt anni viginti, modo non requirat ordinem ſacrum, ſic enim ætas ordinis requiſiti requiritur, ſi verò eſt prioratus ſine cura, & collegio, tam ſecularis, quàm regularis, nec requirat ordinem ſacrum, ſatis ſunt anni quatuordecim. c.indecorum. extra de ætate, & qual. pro beneficio ſimplici requiruntur pariter anni quatuordecim. cap.nullus. ſeſſ.23.in Trid.Conc.de reform. pro parochiali, vt attigerit ætatem vigintiquinque annorum. d.c.cum in cunctis. §.inferiora. Abbatiſſa debet eſſe quadraginta annorum, & idem de Prioriſſa, & huiuſmodi, & quæ laudabiliter per quinque annos poſt profeſſionem vixerit, & ſi talis non requiritur in eo monaſterio,

Digitized by Google

ſterio, ex alio eiuſdem ordinis eligatur. c. 7. ſeſſ. 25. in Trid. Conc. de regul. Pro dignitate cum cura, anni vigintiquinq; cœpti. c. cum dignitates. ſeſſ. 24. in Trid. Conc. ſine cura vigintiduo. d. cap. pro Canonicatu, ſi ei eſt annexus ordo ſacerdotalis, oportet vt attigerit vigintiquinq; annos, ſi diaconalis, vigintitres, ſi ſubdiaconalis vigintiduo, iuxta c. 12. ſeſſ. 23. in Trid. Conc. & d. cap. cum dignitates. vel ſaltem in Canonicatibus ſit in ea ætate, vt intra annum ordinem requiſitum ſuſcipere poſſit. d. c. cum dignitates. iuxta clem. vt ij, de ætat. & qual. Pœnitentiarius quadraginta.

Requiritur etiam ad hoc vt quis eligi poſſit, vt habeat ordinem requiſitum, qui eſt pro beneficio ſimplici, prima tonſura, vel quatuor minores. c. 6. ſeſſ. 23. in Trid. Conc. Pro Parochiali, Sacerdotij, vel vt infra annum ad illum promoueatur, aliàs ea ipſo iure eſt priuatus. cap. licet canon. de elect. in 6. Pro Epiſcopatu, vt ſit ſaltem ſubdiaconus. c à multis. de ætat. & qual. c. 2. ſeſſ. 22. de reform. in Trid. Conc. Pro Canonicatu, vt ordinem requiſitũ habeat, vel in ea ſit ætate, vt intra annum ad ſacerdotium, vel alios ordines requiſitos promoueri poſſit, iuxta clem. vt ij, de ætat. & qual. & d. c. 12. ſeſſ. 24. in Trid. Conc. quòd ſi ſit præbenda ſacerdotalis, requiritur, vt actu ſit ſacerdos. cap. ei cui. de præb. in 6. maximè ſi teſtator dixerit, quòd detur ſacerdoti: vt dicit Abb. in d. c. cum in cunctis. §. inferiora. de elect. vel ſaltem ſit in ætate ſacerdotali, & intra annum promoueatur, iuxta c. licet canon. de elect. in 6. vt recentiores ſentiunt, ſaltem de licentia Epiſcopi, & patroni, vt dicetur tract. de Iure patr. & tales etiam per aliũ deſeruire poſſunt; non eſt tamen neceſſarium, quòd Decani in collegijs, Aabates, & Priores in conuentibus actu ſint ſacerdotes. arg. c. ſtatutum. de elect. in 6. Clericus verò coniugatus iure habere non poteſt beneficium eccleſiaſticum. c. ſanè. de cler. coniug. ſed nec adminiſtrationem eccleſiaſticam, vt ait Silu Beneficiũ. 3. q. 2. 3. & 4. & ſi quis etiam tempore collationis clericus non ſit, eſt incapax beneficij. c. ex literis. de tranſact.

Scientia etiam debita requiritur, vt quis eligi, & beneficium conſequi poſſit. cap. 1. 36. diſt. c. 2. 35. diſt. Malac. 2. Hier. ep. 83. ad Oceanum. Greg. in paſt. 2. par. c. 4. ita vt ſciat ea quæ ſunt neceſſaria officio ſuo, arbitrio boni viri, iuxta qualitatẽ beneficij. Vnde Papam deceret habere maiorem ſcientiam reliquis, cum ſit Præpoſitus curæ totius Chriſtianitatis; Epiſcopi verò deberent habere notitiam veteris, & noui Teſtamenti, & hodie ex Concil. Trid. ſeſſ. 22. c. 1. de refor. requiritur, vt promouendus in Epiſcopum, in vniuerſitate ſtudiorum debeat eſſe magiſter effectus, vel Doctor, aut licentiatus in ſacra Theologia, vel iure Canonico, vel publico alicuius Academiæ teſtimonio, idoneus ad alios docendos iudicetur. Archidiaconi etiam debent eſſe magiſtri in Theologia, Doctores, aut licentiati in iure Canonico. d. c. 12. ſeſſ. 24. in Trid. Conc. ſi ſcilicet habent iuriſdictionem contentioſam, vel curam animarum, vt congregatio Concilij reſpondit; Conſilium eſt etiam, vt maior pars Canonicatuum conferatur Theologis, vel Doctoribus in iure Canonico. d. c. 12. idem de examinatoribus ad parochiales, ſi haberi poſſunt. ſeſſ. 24. c. 18. & idem de habente præbendam Theologalem, & pœnitentialem in Cathedrali. c. 1. ſeſſ. 5. & c. 8. ſeſſ. 24. in Tr. Conc. & pariter Vicarius Capituli ſede vacante. c. 16. ead. ſeſſ. Parochiales verò obtinentes debent habere tantam ſcientiam, vt ſuo muneri ſaltem ſatisfaciãt, concionando, confeſſiones audiendo, & ſacramenta adminiſtrando. c. 2. ſeſſ. 5. in Trid. Conc. c. 18. ſeſſ. 24. de refor. ita vt ſi non habent ſcientiam eminen

tem,

Digitized by Google

tem, qua ſine reuolutione librorum poſſint quamcunque difficultatem explicare, mediocrem ſaltem, vel ſufficientem habeant, qua norint caſus communiores, & ſtudio adhibito maiores etiam difficultates explicare valeăt, arbitrio boni viri, iuxta loci vbi degunt qualitatem. Abb. in d. c. cum in cunctis. §. inferiora. de elect. Simplicia obtinentes ſciant legere, & ſcribere, & linguam latinam intelligere, iuxta cap. 4. & 11. ſeſſ. 23. de Sacram Ordin. in Trid. Conc. norint horas Canonicas recitare. c. ſi. 92. diſt. alij Sacerdotes beneficiati ſcire debent Canones Pœnitentiales, & ea quæ pertinent ad ſacramentorum adminiſtrationem, & apti eſſe ad docendum populũ ea quæ omnibus ſcire neceſſarium eſt, iuxta cap. 14. ſeſſ. 23. in Trid. Conc. qui verò obtinent beneficia requirentia ſubdiaconatum, vel diaconatum, ſcire optimè debent ea quæ ad ordines illos pertinent, iuxta c. 13. ead. ſeſſ.

Abbates eam ferè ſcientiam habere debent quam Parochi, religioſi alij minorem; & dignior debet præponi digno in curatis: in ſimplicibus ſat eſt quòd ſit dignus, vt & confirmatori ſat eſt dignum confirmare, licet alij digniores fuiſſent.

Debet etiam beneficium vnum vni conferri, quòd ſi non ſat eſt ad honeſtam ſuſtentationem, aliud, ſimplex tamen, ei adiungi poteſt, non verò requirens reſidentiam ſi vtrumque eam exigit, niſi Papa diſpenſet, alias eccleſia priuatur debitis miniſtris, ſi plura vni conferantur, & fit iniuria alijs dignis, & datur locus ambitioni, & auaritiæ; & ex alijs quæ habentur in cap. execrabilis. de præb. in extrauag. aliàs vacat primum. cap. de multa. de præben. Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 17. vt nec plures ſedes Epiſcopales, licet exigui reditus vni dari debent, niſi Concilium Prouinciale id expedire cenſuerit, & cauſam quò ad examinatum remittat Papæ, qui diſpenſet. eadem ſeſſ. cap. 13. nec ſi vtrumque eſt curatum, modo vt infra; ſimplex enim cum curato, vel plura ſimplicia retineri poſſunt ſi vnum ſat non eſt ad congruam ſuſtentationem. d. cap. 13. Tolet. in ſumma libro 5. cap. 81. requiritur tamen ſententia iudicis ad auferendam eius poſſeſſionem, & licet quis ipſo facto priuetur ob crimen beneficio, non tenetur tamen id reſignare ante iudicis ſententiam in foro conſcientiæ, niſi iure id declaretur talem collationem eſſe nullam, vt in ſimonia, non habente legitimam ætatem, vel aliàs illegitimè beneficium conſequente, & ſi cui reualidatur titulus beneficij malè acquiſiti, poteſt retinere fructus perceptos, cum debeantur ſucceſſori, & ipſe ſit ſucceſſor; vt & ſi malè quis poſſedit beneficium, poteſt excuſari à fructibus conſumptis in vitæ ſuſtentationem ſi pauper eſt; vt & non recitans officium, tenetur ad fructuum reſtitutionem, ſi tamen pauper ſit, poteſt confeſſor illos ei vt pauperi relinquere, qui & ſi fecit alia ad quæ beneficium tenetur, poterit fortè ſibi retinere quantum illa merentur, vnde Parocho prædicta præſtanti, qui officium dimiſit, ſat erit reſtituere quintam partem, Canonico quartam, ait Eman. in eius aphoriſmis, verbo, Beneficium; & excommunicatus, vel ſuſpenſus dum curat abſolui, vti poteſt fructibus beneficij ſibi neceſſarijs; & qui accipit curatum animo lucrandi fructus primi anni, nec ſuſcipiendi ordines ſacros, tenetur ad fructuum reſtitutionem, niſi animum mutet, nõ autem ſi non ſit curatum, vel ſi ſit collegiata non tenetur intra annum ſuſcipere ſacerdotium, de quibus etiam dixi tract. de Beneficiatis.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Electio quid ſit, cum eius expoſitione.*
2 *Electio ad quos iure communi ſpectet.*
3 *Eligere quis poſſit.*
4 *Beneficia quæ Papæ reſeruentur. nu.4. & cap.ſeq.nu.6.*
5 *Electio curatarum eccleſiarum ad Epiſcopum ſpectat, niſi ſint patronatæ.*
6 *Eligere qui prohibeantur, vel non.*
7 *Eligi quis poſſit, vel non, & quæ qualitates requirantur in ſingulis beneficijs.*
8 *Eligi quis inter cæteros debeat prius.*
9 *Electio minus digni vbi eſt facta, magis dignus poteſt appellare, quomodo, & quando.*
10 *Electio qua forma ſit fienda, & quot modis in cathedralibus, & collegiatis.*
11 *Eligere an laici poſſint.*
12 *Electus legitimè quis dicatur.*
13 *Electio intra quod tempus fienda, & ſub qua pœna.*
14 *Electio quando præſentanda electo.*
15 *Electio quæ ſit inualida.*
16 *Electus an, & quando teneatur in conſcientia conſentire electioni.*
17 *Electionis effectus quis ſit.*
18 *Electus tenetur petere confirmationem, & quid vlterius, & ſub qua pœna.*
19 *Electus quis teneatur ad fidei profeſſionem, & vt iurare debet de reſidendo, & non alienando bona eccleſiæ.*
20 *Electus à quo debeat confirmari.*
21 *Confirmatio intra quod tempus fienda, & quomodo.*
22 *Confirmationis effectus quis ſit.*
23 *Electus quis, quo tempore, & quando debet facere ſe conſecrari, ſub pœna, vt ibi.*
24 *De Electione Papæ, viuo primo, non eſt loquendum.*
25 *Electio Papæ ad quos ſpectet, & id an laicis vnquam licuerit, & vt in hoc actum ſit, & modo agendum.*
26 *Eligi in Papam quis poſſit, & debeat.*
27 *Papæ electio qua forma ſit fienda, & quæ in ea vitanda.*

28 Electionis

28 *Electionis Papæ effectus quis ſit.*
29 *Papa electus conſecratur, & quomodo.*
30 *Papa electus mutat ſibi nomen, & quare.*
31 *Imperatoris electio per quos fiat, & quomodo.*

De modis adipiſcendi legitimè beneficia, & primò de Electione. Cap. IIII.

1 Electio quid ſit, cũ eius expoſitione.

NOTANDVM primò, quòd electio, eſt vocatio ſolemnis perſonæ idoneæ ad dignitatem eccleſiæ vacantis. c. cum in cunctis, c. quia propter. de elect. dummodo legitima ſit, & forma ſeruetur; & differt à collatione, & præſentatione, nam electio fit per collegiũ ad dignitatem, collatio verò per Papam, vel alium ſuperiorem, præterea collatio dat plenum ius, nec eget confirmatione ſuperioris: electio verò eius eget confirmatione, & dat ius tantum ad rem: præſentatio verò pertinet ad patronum, qui eccleſiam dotauit, vel edificauit, vel dedit ſolum eius: nec dat plenum ius præſentato, ſed adhuc requiritur ſuperioris inſtitutio, vel inueſtitura. c. authoritate de inſtit. Et vt beneficium dicatur electiuum, oportet, quòd ſit caput Collegii; non autem aliud beneficium in eccleſia collegiata exiſtens. glo. in c. quia propter. de elect. Ægid. dec. 569. & talis præſumitur omnis eccleſia Cathedralis, vel regularis. Hoſt. in c. nobis. de Iure patr. & ideò impetrans beneficium electiuum, debet in ſpecie id exprimere, nec ſat eſt dicere quòd ſpectet ad aliquem, aliàs impetratio eſt nulla. clem. 1 de præb. etiam ſi ſit Canonicatus in quo Capitulum eligat, & Epiſcopus confirmet; ſecus ſi Capitulum eligit, & confert. Ripa, & Felin. in cap. in noſtra. de reſcript.

2 Electio ad quos iure communi ſpectet.

Secundò, notandum ꝙ electio iure communi ex conceſſione pertinet ad collegium, quod poteſt ſibi eligere prælatum, niſi ius nouum, vel conſuetudo contrarium decernat. cap. congregatio. 10. q. vlt. c. Abbatem. 18. q. 2. c. 1. extra de elect. quod intelligitur quando ibi collegium exiſtit, & eccleſia eſt collegiata: quod dignoſcitur quando ibi ſit Capitulum, & cógregatio, quando adeſt ſigillum commune, menſa communis, & alia de quibus latè dixi in libro de Republ. Eccl. ſub cap. de Præpoſito Eccleſiæ Collegiatæ, iure enim communi, vt ſupra; electio ſpectat ad collegium. cap. 1. cap. ne pro defectu. cap. quia propter de elect. quòd ſi Eccleſia non ſit collegiata, licet ibi plures ſint miniſtri, tunc Epiſcopus, vel alius ſuperior prouidebit iure proprio, vel patrono præſentante ſi tale ius habeat. c. paſtoralis. de Iure patron. & eo caſu quo collegium eligit, procedit, etiam ſi ibi ſint tantum duo, vel tres. cap. cum Adrianus. 63. diſtinct. cap. 1. de elect. & ſi alii deficiant, vel ſint inhabiles ad eligendum, tale ius in vno ſolo, qui Collegii ſit, & habilis, remanet. argum. cap. illa. de elect. glo. in clem. quod circa. de elect. qui tamen non poteſt ſeipſum eligere. cap. per veſtras. de Iure patron.

3 Eligere quis alius poſſit.

Tertiò, eligere poteſt qui id habet ex priuilegio, vel conſuetudine. cap. cumana. de elect. & qui eſt in quaſi poſſeſſione eligendi poteſt eligere, licet

poſtea

Digitized by Google

poſtea poſſeſſionem amittat. cap.conſultationibus. cap. cum propter. cap. quærelam. de Iure patr.

Tertiò, poteſt eligere is in quem eſt compromiſſum, vt infra dicetur; quod verò eſt dictum, inhabiles ex Collegio non poſſe eligere, intelligitur quando ſunt priuati, vel aliàs excluſi à iure, antequam enim priuentur, habent ius eligendi, vt ait glo. in c.2. de poſtul. prælat. & ibi Abbas. Conuerſi tamen non habent ius in electione ſui prælati. cap. cum ex eo. de elect. in 6. vbi glo. niſi id ex conſuetudine habeatur, cum non ſint de Capitulo, etiam dum ibi temporalia aguntur: vt dicit Innoc. in c.2. de Inſtit. Pari ratione non profeſſi tacitè, vel expreſsè ad electionem regularium non admittuntur. d.c. cum ex eo. nec illi de Capitulo, qui non ſunt ſubdiaconi, cum ibi vocem non habeant. clem. vt ij, de ætate, & qual. & habetur in cap. cum dignitates. ſeſſ. 24. in Trid. Conc. & Epiſcopus confert alia omnia beneficia in diœceſi exiſtentia præter prælaturas collegiatarum, & primam dignitatem poſt Pontificalem, cum conſenſu Capituli. cap. omnes baſilicæ. 16. q. 7.

Hodie verò Epiſcopus reſidens confert beneficia vacantia in menſibus Febtuarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, & Decembris; Non reſidens verò in quatuor tantū menſibus Martij, Iunij, Septembris, & Decembris, in alijs Papa cōfert, ex Bulla centeſima ſexageſimaquarta Pij V. ſexta Gregorij XIII. & decimaoctaua Sixti V. quod habent Epiſcopi ex Papæ conceſſione, cum collatio omnium beneficiorum in toto orbe, iure communi ad Papam ſpectet. cap. 2. de præben. in 6. & probat Pariſ. de reſig. benef. lib. 1. q. 10. ad finem.

Quòd ſi inferiores Papa ius eligendi prælatum habentes, in Cathedrali, collegiata, vel regulari, intra tres menſes a die vacationis eum non eligunt, ius eligendi ad proximum ſuperiorem deuoluitur. c. ne pro defectu. de elect. In alijs verò Eccleſijs datur ſpatium ſex menſium, intra quos ſi non fiat electio, legitimo impedimento ceſſante, ius eligendi ſimiliter deuoluitur ad proximum ſuperiorem. cap. de multa. de præben. cap. nulla Eccleſia. de conceſſ. præb.

Hodie verò, ex regulis Cancellariæ Apoſtolicæ, Papa reſeruat ſibi electionem, & prouiſionem Eccleſiarum Cathedralium, & Monaſteriorum, dignitates omnes maiores poſt Pontificalem in Cathedralibus, & Metropolitanis Eccleſijs, Prioratus, & Præpoſituras; & alias dignitates Conuentuales, & Præceptorias generales ordinum, ſed non militarium; & ſuorum familiarium, & Cardinalium; beneficia curialium, collectorum, ſubcollectorum, cubiculariorum, & curſorum, & aliorum beneficiorum ibidem expreſſorum, & conciſtorialia omnia, ſcilicet quæ ſunt notata in libris Cameræ inter conciſtorialia. 4 Beneficia quę Papæ reſeruentur.

Ex Concilio verò Tridentino Parochiales Eccleſiæ debent conferri per concurſum, & electio perſonæ ſemper ſpectat ad Epiſcopum, vt ex dignis eligat digniorem ex approbatis ab examinatoribus in Sinodo diœceſana conſtitutis, & ſi Eccleſia ſit iuris patronatus, eo caſu præſentatio fit per patronum ſine concurſu, & ſi is idoneus in examine reperitur ab Epiſcopo in illa Eccleſia inſtituitur, in alijs verò beneficijs electus ab Epiſcopo, quandoque à Papa inſtituitur, quandoque collatio fit ab his ad quos de iure ſpectat. cap. expedit. ſeſſ. 24. in Trid. Conc. & eſt deciſum per Congregationem Cardinalium, qui Præpoſiti ſunt Decretis Concilij interpretandis, electione tamē perſonæ facta ſemper per Epiſcopum, niſi Parochialis 5 Parochi ab Epiſcopo eliguntur, niſi eccleſia ſit patronata.

ſit iuris patronatus: vt latè dixi in tract. de Parocho, collatio verò ab his ad quos aliàs de iure ſpectat, fienda eſt, vt & Bullarum expeditio iuxta menſem vacationis, vt ſupra, vel ſi inferiores id obtineant ex priuilegio, vel præſcriptione.

His ita notatis. Videndum eſt, qui eligere poſſint, vel non; Quis eligi poſſit, & debeat, vel non, qua forma, & quis ſit eius effectus.

6 Eligere q poſſint, vel non.

In quo, primum ſit dictum. Tametſi ad aliquos, de quibus ſupra, de iure pertineat electio, attamen ex aliquibus cauſis ab electione repelluntur. Et primò, excommunicati excommunicatione maiori. c. conſtitutus. de poſtul. prælat. nec etiam minori. cap. fi. de cler. excom. min. nec etiam ſuſpenſi ab officio eligere poſſunt. cap. cum dilectus. de conſuet. nec interdicti. c. cum inter. de elect. vel qui ſcienter in loco interdicto celebrarunt, impedimento ceſſante. cap. is qui. de ſenten. excom. in 6. quæ intelliguntur quando publicè noſcuntur vt tales ob denunciationem, vel euidentiam facti ob manuum iniectionem in Clericum, ſi enim occulto ſint tales, non excluduntur ab actibus legitimis, nec à diuinis quò ad alios, ex extrauag. ad euitanda. lata in Concilio Baſilienſi, prout eam ita interpretatur Nauarrus in Man. cap 27. nu. 35. & Couar. in c. alma, parte priori. §. 2. de ſent. excom. in 6. & idem de regularibus. d. cap. is qui. quibus vetitum eſt eligere ſine licentia ſuperioris. cap. fi. de elect. Secundò, qui aliquem ſcienter elegerunt, vel poſtularunt, nam ea vice, ſecuto effectu, priuati ſunt poteſtate eligendi. cap. cum in cunctis. cap. innotuit. c. ſcriptum. de elect. c. perpetuo. de elect. in 6. Tertiò, pupilli. cap. ex eo. de elect. in 6. conuerſi, vel non profeſſi in religione, & non ſubdiaconi in Cathedrali. clem. vt ii, de ætate, & qual. Quartò, qui per laicalem abuſum elegerunt. cap. quiſquis. de elect. Quintò, qui peccarunt in forma eligendi, cum ſint priuati iure eligendi. cap. quia propter. de elect.

Quòd ſi in Capitulo ſint aliqui excommunicati, vel ſuſpenſi denunciati, ſi ſine ſcandalo eijci poſſunt, debent, aliàs electio corruit. cap. fi de procur. Nau. de elect. conſ. vlt. ſi verò ſine ſcandalo eijci non poſſunt, vel dubitatur an aliqui intereſſe debeant electioni, vel non, admitti poſſunt cum proteſtatione, ſi & in quantum appareat potuiſſe eos intereſſe, & ſic de excommunicato, vt ita appareat eos ſcienter non eſſe admiſſos: vt ait Abbas in d. c. cumana. de elect. quando verò dubitatur an aliquis ſit inhabilis, vel excommunicatus, valet electio, licet vnus ſolus ſit habilis, vt inquit Innoc. in cap. illa. de elect.

7 Eligi qui poſſint, vel non.

Secundum dictum. Aliqui ſunt qui iure eligi non poſſunt, de quibus ſupra, cap. 3. eſt dictum.

Vbi verò carentes debita ætate, vel ordine, modo, vt ſupra, aut cenſuris innodati, vel criminibus grauibus, vel alijs impedimentis, de quibus ſupra, aliqui electi ſunt, excepto eo qui in peccato occulto exiſtit, electio eſt ipſo iure nulla, vt & nulla eſt ſi adſit defectus ætatis etiam occultus. c. ſi eo. de elect. in 6. in occulto verò crimine, vt & in minori excommunicatione innodato, eſt reſcindenda. cap. fi. de cler. excom. & in primo caſu electores priuati ſunt illa vice electione, & per triennium ſuſpenſi ſunt ipſo facto à beneficijs eccleſiaſticis. d. c. cum in cunctis. §. fin. cap. graue nimis. de præb. vt & beneficia regularibus, vt ſupra, & èconuerſo ſunt conferenda. c. cum de beneficio. de præb. in 6. nec aliter conferendo cenſetur diſpenſatum, niſi in ſignatura id exprimatur, vt in regula Cancellariæ Pauli III.

tit.

Digitized by Google

tit. de com. Regularia etiam non debent concedi alterius ordinis monachis ſine Papæ diſpenſatione, vel authoritate. c.cum ſingula. de præb.in 6. & generaliter eligi non poteſt, qui, vt ſupra, ordinari non valet, quive ob crimen deponi poteſt; qui verò ordinari non poſſint, habetur tract. de Ordine, & de Irregularitate, & qui deponi valeant, tradunt Doct. in cap. at ſi clerici. de iudic. idque remota diſpenſatione, & generaliter Epiſcopus diſpenſat in criminibus inferioribus adulterio, in alijs Papa. Doct. in d. cap. Epiſcopus diſpenſat cum illegitimo in beneficio ſimplici, in alijs Papa. c. 1. de filijs presb. in 6. cætera videnda locis prædictis, vbi tamen quis iam eſt électus, non ita exactè inſpicitur, vt ſupra.

Eligi autem debet doctior, & ſanctior cæteris, cuius comparatione, alij grex reſpectu paſtoris dici poſſint. c. licet ergo. 8. q. 1. & inter bonos, optimus, iuxta ſcientiam eligentis. cap. Metropolitano. 63. diſt. & ſequitur D. Tho quodlib 8. idq; in ordine ad Eccleſiam regendam, vt dixi tr. de Accep. Perſ. nec excuſatur quis q nescciat quis melior ſit, cum id inquirere teneatur: vt ait Abb. in c. bonæ. 2. de poſtul. præl. aliàs non ſeruat conſcientiam ſuam, niſi habeat eius notitiam ex ijs ſaltem cum quibus eligendus verſatus eſt c. ſcriptum. eod. tit alias eligens minus dignum, peccat mortaliter. c. 1. ſeſſ. 24. de refor. in Trid. Conc. cum id opponatur iuſtitiæ, & ibi ſit acceptio perſonarum, vt ait D. Tho 2. 2. q. 59. art. 4. & quòd melior ſit eligẽdus, eſt communis opinio. teſte Lamb. de Iure patr. lib. 2. 1. p. princ. q. 10. art. 3. & idem in patrono ſi beneficium ſit curatum. ex d. c. 1. Conc. Trid. aliàs ſat eſt eligere dignum in beneficio patronato, vel quod quis ex bonis ſuis fundat, & debet dari ijs qui ſunt ex familiam: vt in cap. monaſterium. 10. q. 7. ſic enim ſat eſt, vt detur digno, etiam omiſſo digniori, niſi ſint incapaces; in foro tamen contentioſo ſat eſt quòd electus ſit bonus. c. cum olim. c. cum dilecti. c. cum inter Canonicos. vbi glo. de elect. In paritate verò præfertur inops diuiti, niſi eccleſia egeat, & cum diuitijs concurrat nobilitas, & potentia, & eccleſia indigeat diuitis potentia; ſic præfertur in paritate ſenex iuueni, literatus minus docto, doctor plebeius nobili tm̃, qui eſt de gremio eccleſiæ, extero, nobilis plebeio in Canonicatibus. ſemper bonus, nunc tantum conuerſo, legitimus legitimato, Theologus Canoniſtæ, vbi vigent hæreſes, vbi cauſæ èconttra, vtraq; pollens ſcientia vnam tantum poſſidenti, vt ait Lamb. loco cit. ſi tamen ſuffragium alicuius non eſt pro futurum digniori, & inde indignus eligendus venit, debet eligi dignus, omiſſo digniori, ne indignus eligatur; & dignior dicitur nõ qui ſimpliciter eſt melior ſecundùm charitatẽ, ſed melior quò ad regimen Eccleſiæ. qui. ſ. poſſit melius Eccleſiã inſtruere, defendere, & pacificè gubernare. D. Th. 2. 2. q. 185. art. 3. 8 Eligi quis inter cæteros prius debeat.

Eligi etiam poteſt ad aliam dignitatem æſtimatus dignus ad vnam. cap. geſta. 74. diſt. niſi illa ſit maior, quia toleratus in officio minori non debet tolerari in maiori. cap. nos conſuetudinem. 12. diſt. Abbas etiam exemptus poteſt eligi in Epiſcopum, vel Abbatem eiuſdem regulæ, & habitus, tranſire tamen non poteſt ſine licentia Papæ, vel Legati de latere, ſi ſit in Prouincia c. ſi Abbatem. de elect. in 6. Religioſus etiam, licet non emiſerit expreſſam profeſſionem, & nouitius, poteſt eligi in Epiſcopum cap. nullus. eod. in 6. non tamen ad prælaturam ſuæ, vel alterius religionis niſi expreſſè profeſſus. d. c. nec aliquis religioſus poteſt eligi in Abbatem vel prælatum alterius religionis, vel habitus, alias, quod contra eſt actum, ipſo iure irritum eſt. clem. 1. de elect. & ſi ſit religioſus ordinis prædicatorum, mino-

rum, vel Eremitarum, vel quorumlibet mendicantium, ex qualibet vocatione, poſtulationeve ad prælaturam extra ſuum ordinem in diſcordia facta, ius aliquod ei non acquiritur, nec ipſe etiam conſentire poteſt. c. quorundam. de elect. in 6. clem. 1. de elect. vel diſcordia ſit de iure, vel de facto. clem. quod circa. de elect. Nec alijs religioſis acquiritur ius ex electione, nec conſentire poſſunt, ſi electi ſint à minori parte. d. c. quorundam. & ſi religioſus conſentit electioni de ſe factæ extra ſuum monaſterium ad prælaturam, vel Eccleſiam, ſine licentia petita, & obtenta, conſenſus nil valet, & electio eſt irrita; huiuſmodi tamen licentiam dare poſſunt prælati, conuentibus irrequiſitis. cap. ſi religioſus. de elect. in 6. non valeret tamen licentia ſi concederetur pro futura electione in euentum quod fieret. clem. cum conceſſa. de elect. Nec religioſus poteſt præfici loco carenti clero, & populo Chriſtiano. clem. in plerique. de elect. & idem ſi eſt tranſlatus ab vno ordine ad alium, etiam ſi Canonicus regularis ſit, ad beneficia ſecularia, etiã curata, incapax eſt. c. 11. ſeſſ. 14. de reform. in Trid. Conc. & beneficia regularia in titulum dari conſueta, religioſis tantum illius ordinis conferri debent. cap. 10. ead. ſeſſ. dicit etiam Nau. conſ. 9. de præb. quòd Canonicus regularis poteſt obtinere beneficium curatum ſeculare ſine diſpẽſatione, vel ſolius Epiſcopi, vſus tamen videtur eſſe receptus, vt requiratur Papæ diſpenſatio.

9 Electio minus digni vbi eſt facta, magis dignus poteſt appellare, q̃uo, & quando

In parochialibus verò ſi omittatur dignior, & minus dignus eligatur, dignior appellare poterit, ex Bulla Pij V. 38. incip. In conferendis. 1566. Cal. Aprilis, ad Metropolitanum, qui, ſi idem eſt, ad ſedem Apoſtolicam, vel ad Epiſcopum viciniorem, cum digniori, vt ſupra, omiſſo digno, beneficium ſit conferendum, ex d. c. 1. Conc. Trid. ſeſſ. 24. D. Tho. 2. 2. q. 63. art. 2. Soto lib. 3. de iuſt. & iure. q. 6. art. 1. concl. 9. licet, vt ſupra, ſuſtineatur collatio in foro fori, etiam omiſſo digniori, modo dignus is ſit. Lamb. de Iure patr. lib. 2. p. 1. q. 10. art. 3. donec reſcindatur, vt nec eſt peccatum fortè, ſi cauſa pietatis exercendæ, dignior digno poſtponitur, vel ſi dignitas parum excedit, & cauſa ſubſit præferendi minus dignum, iuxta Nau. miſcell. 38. de orat. quod tamen tutum non videtur, cum ex iuſtitia dignior ſit præferendus, de qua re latè dixi tract. de Accept. Perſ.

10 Electio qua forma ſit fienda.

Tertium dictum. In electione facienda, certa forma eſt ſeruanda; primò enim ij, ad quos pertinet electio, ſi ſint præſentes, ſunt vocandi à primo Capituli, promotione, qui ſcilicet primò eſt creatus Canonicus, niſi aliud habeat conſuetudo. Cucch. tract. de elect. nu. 163. ſi ſunt præſentes. cap. coram. c. quia propter. de elect. & etiam ſi ſint in ciuitate, vel ſuburbijs. arg. l. ſi. de offic. procon. Et ſi quis eorum, in ciuitate, vel ſuburbijs infirmus eſt, eius votum eſt exquirendum à ſcrutatoribus, ac ſi eſſet præſens. d. l. 1. & 5. eod. tit. Et ſi quis eorum, vel etiam abſens iuſto impedimento detinetur, poteſt procuratorem ad electionem nomine ſuo faciendam conſtituere, qui tamẽ procurator debet eſſe de Capitulo, aliàs nolente collegio, extraneus non admitteretur, & debet is etiam iurare de legitima abſentia principalis, aliàs Capitulum illum admittere non poteſt: vt ait Abb. in d. cap. quia propter. §. illud. eod. tit. & Capitulum etiam poteſt negare illud impedimentum, & iubere vt probetur, vt ibi dicit, nec poteſt is vnum eligere ſuo nomine, alium procuratorio nomine. c. ſi quis. de elect. in 6. aliàs id non valeret, niſi mandans dediſſet ſpeciale mandatum de aliquo nominando, quia eo caſu poterit vnum proprio, alium procuratorio nomine nominare. d. c.

ſi quis.

Digitized by Google

ſi quis. vbi notandum, quòd licet poſſit committi procuratori expreſſio alicuius perſonæ, tamen ſi ipſe dominus per ſuas literas expreſsè aliquem nominaret, non valet, vt dicit glo. in d.c. ſi quis. Quòd ſi quis iuſto impedimento non detinetur, non poteſt conſtituere procuratorem ad electionem faciendam, licet in alijs actibus poſſit, vel ſi ſeruetur forma, d.c. quia propter. de elect. vel non, cum in ea eligatur induſtria perſonæ, & ideò alteri officium illud committi non poſſit, arg. c. is cui. de offic. deleg. in 6. & notat Abb. & alij in d.c. quia. alij tamen de Capitulo ſi volunt admittere procuratorem eius qui non eſt impeditus, poſſunt, vt dicit Abb. in d.c. Silu. Electio. 1. nu. 4. Secundò, ad electionem vocandi ſunt omnes abſentes, qui ſunt in Prouincia. c. coram. de elect. quod intelligitur dummodo Prouincia non ſit ita ampla, vt commodè vocari non poſſent, & ſi ſit parua, qui extra eam ſunt propè, vocandi ſunt, & ſi conſuetudo habet, vt citentur abſentes, vbicunque ſint, tenet, vel contra, quòd abſentes non citentur. c. cum in eccleſijs. de præb. Cucch. d. tract. nu. 56. nec vagabundi citantur, niſi ad domum, vel valuas Eccleſiæ, nec exules. Cucch. ibi, alias electio facta, non vocatis his qui vocandi ſunt, etiam ſi vnus tãtum omittatur, irrita eſt. c. in Geneſi. c. bonæ memoriæ. de elect. non tamen ipſo iure, ſed reſcindenda, vnde eam ratam habere is poteſt. cap. ſi cui. de elect. niſi periculum eſſet in mora, vt quia tempus ad eligendum datum poſſet elabi, tunc enim qui commodè venire non poſſunt, non ſunt vocandi. c. ne pro defectu. de elect. in 6. & quando abſentes veniunt citandi, fieri debet per nuntium, vel literas, vt dicit glo. in d. cap. coram. & cap. cum dilectus de elect. & ſi citati, intra competentem terminum non veniant, non ſunt vlterius expectandi. cap. cum inter. c. cum nobis. eod. tit. & ſi ſuperueniant, electione nondum celebrata, admittendi ſunt in omnibus quæ remanent. cap. eccleſia veſtra. eod. tit. & poſſunt etiam renunciare iuri ſuo, quando renunciatio non præiudicat bono communi, vt quia ex eorum renunciatione eligeretur indignus, quia ſic peccarent, & forte mortaliter, aliàs quis poteſt dicere in electione ſe nolle votum præſtare; vt dicit Silu. Electio. 1. §. 5. ver. 5. & ſi ad locum, vbi fieri debet electio, non ſit tutus acceſſus, debet fieri in alio. Archid. in c. quanto. 63. diſt. & vocari debent etiam qui ſciunt eccleſiam vacare, niſi præſentes in collegio fuerint cum dies electioni fiendæ eſt ſtatuta. Spec. tit. de elect. §. 1. tit. de via ſcrutinij. in princ. nu. 1. ſic enim non ſunt citandi, vt ibi dicit, quòd ſi quis tempore citationis non aderat in loco, & tempore electionis eſt reuerſus, non eſt citandus, ſecus ſi tempore electionis fiendæ abeſſet, licet tempore citationis adfuiſſet. Spec. ibi nu. 4. modo non fuerit præſens Capitulo, vt ſupra, vbi de termino electionis eſt actũ, vel citatio ei intimata non fuerit, vel ſi vagabundus erat ignoraretur ve vbi eſſet, aut ad domum, vel ad valuas Eccleſiæ ſuæ, vel Cathedralis citatus non eſſet. Et prædicta intelliguntur modo ij qui ſunt de vniuerſitate, vel collegio idonei ſint ad ſuffragium ferendum in electione, idonei enim non ſunt impuberes ad ferendum ſuffragium in Cathedrali Regulari, vel collegiata Eccleſia vacante, nec minores decem & octo annis. c. ex eo. de elect. in 6. nec qui non ſit in ſubdiaconatu. clem. vt ij qui. de æt. & qual. cap. cum dignitates. ſeſſ. 24. in Trid. Conc. nec expectari debet ſi velit promoueri, nec nouitius dicens ſe velle profiteri, nec abſens dicens ſe velle venire. gl. & Boniſac. in d. clem. ſi tamen perperam quis ante ætatem ſit ad ſubdiaconatum promotus, niſi id ſit notorium, quia tunc eſt ſuſpenſus, & irregularis ſi miniſtrat, intereſſe

poteſt

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO E.

Digitized by Google

poteſt electioni. Abb. in c. pro illorum. de præb. col. 2. nec ſurioſus, abſque animi iudicio. c. ſicut tenet. de regul. ſi tamen quis tempore vacationis nõ erat idoneus, vt ob defectum ætatis, vel ordinis, & poſtea fiat, interuenire electioni poteſt. glo. Butr. Bonifac. in d. clem. vt ii. Dec. conſ. 214. col. 1.

Quòd ſi tempore vacationis nullus reperitur in ſacris cõſtitutus in collegio, non deuoluitur poteſtas eligendi ad proximum ſuperiorem, donec effluxerunt tres menſes a iure ſtatuti ad eligendum in regularibus, & Cathedralibus Eccleſiis, iuxta cap. ne pro defectu. de elect. quo elapſo, ſi nulli tales reperiantur, qui proinde ius ſuffragii non habent, proximus ſuperior eliget. ita glo. in d. clem. vt ii. verbo, conſtitutus. & ſequitur Cucchus d. tract. de elect. nu. 85. & ſi omnes ſingulares collegii mortui ſint, tum priuilegia eius maneant apud Eccleſiam, quæ collegii vires ſuſtinet. Abbas in c. gratum col. 4. de poſtul. prælat. & alii mortuorum loco ſubrogari poſſint. Innoc. in c. poſtulaſti. de poſtul. præl. erit triméſtre expectandum, & eo magis ſi vnus ſit tantum in quo poteſt collegium exiſtere. glo. in c. 2. de poſtul. prælat. in 6. cap. ſtatutum. de elect. ſi quis etiam electus, ſeu receptus ſit in collegium Canonicorum, nondum tamen poſſeſſionem eius adeptus, vel in ſedem immiſſus, iis caſibus ante acceptam poſſeſſionem, & ſedem adminiſtrare poteſt. & electioni intereſſe valet, non aliter. Cucch. d. tract. num. 86. cum Canonicus dicatur recipi, non eligi.

Oportet præterea, vt qui habet intereſſe electioni ſit de corpore collegii cui quæritur paſtor, id eſt ſoli Canonici, non alii beneficiati in Cathedrali. Abb. in c. cum eccleſia ſutrina. 5. notab. & ibi Rip. nu. 5. extra de cauſa poſſeſſ. idem Abb. in c. dilecti. de maior. Canonici tamen ſimpliciter recepti a collegio Canonicorum ſupra numerum, vel mandato Papæ cũ plenitudine iuris Canonicalis ad electionem cum numerariis admittuntur, ſecus ſi recepti ſint, vt ſint ſupernumerarii, vel mandato Papæ ſine plenitudine iuris Canonicalis. glo. in c. cum M. Ferrarienſis. verbo vltra numerum. de elect. vbi Bald. Abb. & Felin. de conſtitut. poſſunt tamen qui de collegio ſunt, ſi nec vnus eorum diſcrepet, etiam extraneos clericos ad eligendum ſecum admittere, aliàs non. d. cap. cum eccleſia ſutrina. de poſtul. præl. Abb. in cap. Vintonien. col. 2. de elect. poteſt etiam Capitulum eligere alios prælatos Eccleſiæ in qua Capitulum adeſt, & cuius illi prælati ſunt. Abb. in cap. cum dilectus. 3. notab. de conſuet. Ripa in d. c. cum eccleſia. nu. 5. & ſi quis eſt Archidiaconus habens vocem in Capitulo, & Canonicus habet duas voces in electionibus. Abb. & Felin. in c. cum olim. de conſuet. maximè ſi id habet conſuetudo, & qui non eſt iuſtè impeditus, non poteſt committere alii vices ſuas, excepta electione Papæ. Phil. in c. conſtitutus. vlt. col. 2. de appel. & tunc poteſt is cui cõmittitur diuidere voces, dando vnam vni, vnam alii. Dec. in cap. quamuis. de offic. deleg.

Præſcriptione tamen ab his, qui nõ ſunt de collegio, vel eccleſia illa in qua prælatus eſt eligendus, acquiri poteſt id ius. d. c. cum eccleſia ſutrina. vbi Doct. & requiritur etiam q eligentes ſint in poſſeſſione eligendi cum bona fide, vel ſaltem conſtet de eorum proprietate: vt ait Cucch. ibi nu. 96. cum ſeq. & in Regularibus Eccleſiis oportet, q eligens, eam regulam tacitè vel expreſſè profeſſus ſit, vt eligere poſſit. c. ex eo. vbi gl. de elect. in 6. vt ſupra.

11 Eligere an laici poſſint. Laici verò ab electione excluduntur etiã ſi patroni ſint eccleſiæ, de qua agitur, & etiam ſi poſt electionem adeundi ſint, vt præſtent conſenſum, nec valet pactum, aut conſuetudo in contrarium. cap. Maſſana. c. ſacroſancta.

vbi

vbi glo. & Doct. de elect. niſi ex priuilegio Papæ id habeant. cap. cum inter. c. licet. de tranſlat. præl. nec etiam abuti poſſunt laici poteſtate, vt eorum arbitrio electio fiat, aliàs electio cui laicus Princeps fuerit, irrita eſt ipſo iure, & electores poteſtate eligendi ea vice priuantur, & ab officijs, & beneficijs triennio ſuſpenduntur, & electus admittẽs huiuſmodi electionem, eius commodo priuatur, nec poteſt eligi poſtea ad Epiſcopatus, vel maiores eccleſias ſine diſpenſatione, ſecus de curatis. cap. quiſquis. vbi Doct. de elect. & ſi Princeps impulit ad eligendam certam perſonam eſt ipſo iure irrita, ſi verò de certo genere, non eſt irrita, ſed irritari poteſt. Abb. in cap. licet. de vitanda. nu. 12. de elect. & ſi Princeps ſpoliat, vel perſequitur eligentes quia noluerint ſibi ab eo propoſitum eligere, incurrit excommunicationem. c. ſciant cuncti. vbi glo. & Doct. de elect. in 6. Non improbatur tamen mos, vt mors prælati ſignificetur Principi, cum ei interſit ne prælatus ſuſpectus in eius regno conſtituatur. Innoc. & Abb. in c. quod ſicut. de elect. in c. quod terra. in c. quod ſuper his. eo. Silu. Electio. 1. q. vlt. quo caſu alius etiam eligendus eſſet ſi is Principi eſſet ſuſpectus re vera, dicit Abb. Innoc. & Fel. in c. ſuper his. de accuſat. poteſt tamen Princeps, vel laicus intereſſe electioni, vt eam protegat, eique opem ferat. glo. in c. quia propter. de elect. cap. Meſſana. vbi Abb. Ioan. And. & Bal. eod. vt & laicus fundans eccleſiam collegiatam poteſt de conſenſu Epiſcopi ſibi reſeruare, vt prælatum in ea præſentare poſſit. Archid. in cap. laici. 63. diſt. ſic tamen, vt Princeps ſine licentia Papæ clericum non eijciat, vel non admittat. Bal. in cap. 1. §. ſi clericus. de pace tenen. Nec etiam laici conuerſi poſſunt cum clericis intereſſe electioni. cap. ex eo. de elect. in 6. niſi quò ad eligendum Rectorem ſocietatis per laicos tantum adminiſtratæ, glo. in d. c. verbo, clericis. quòd ſi legatum fiat à teſtatore cum onere Miſſæ celebrãdæ in aliquo altari, & quòd hæredes eligant Sacerdotem, id facere poſſunt; & ſatis eſt quòd eligant Sacerdotem vnum ex approbatis ab Ordinario. ex deciſ. 322. ſac. congreg. qui ſit idoneus, vt ait Guid. Pap. q. 187. nu. 1. quorum tamen inſtitutio ſpectat iure ad Epiſcopos, vel Prælatos. cap. præterea. de Iure patr. c. ex frequentibus. de Inſtit. & contrafacientes excommunicantur, dictis iuribus, & tales Capellaniæ veniunt appellatione beneficij eccleſiaſtici. gl. in clem. 2. de decimis. Excommunicatus etiam, vt ſupra, eligere non poteſt. cap. ſi celebret. de cler. excom. & ſi ſit excommunicatus minori, tutius erit petere confirmationem à Papa. c. illa quotidiana. de elect. & ſi excommunicatus à collegio eijci non poteſt ob eius potentiam, Capitulum habebit proteſtari ſe non intendere communicare poteſtatem eligendi excommunicato, ſic enim electio ſuſtinetur, etiam ſi proteſtatio clam, & tacitè fiat. Innoc. in cap. illa. de elect. vel ea vice, admiſſo collegio, alia vice eo excluſo eligere poterunt. Abb. & Hoſt. in d. c. illa. nec vitiatur electio ſi ſit præſens ei excommunicatus, niſi ſit publicè denunciatus, & ſi quis occultè eſt excommunicatus, vox eius alijs accreſcit. Abb. in c. in cauſis. col. fi. de elect. quòd ſi omnes præter vnum ſint excommunicati, ſi ſciens alios non admiſit, vel proteſtatus ſit, vt ſupra, ſolus eliget. Innoc. in c. illa. de elect. Abb. in c. 2. de poſtul. prælat. & ſi is vnum eligit, excommunicati alium, electus ab eo ſic ſe agente, vt ſupra, præfertur, ſed ſi omnes eum elegerint eo ignorante ipſos eſſe excommunicatos, tenebit electio. Innoc. loco cit. nec ſuſpenſi ab officio eligunt. cap. cum inter. cap. cum Vinton. de elect. nec eſt neceſſe, quòd à principio diſcutiatur, qui nam intereſſe poſſint electioni, vel nõ, ſi enim poſt con-

Digitized by Google

ſtet aliquos ex nõ citatis non poſſe, ex ſupradictis defectibus intereſſe electioni, electió valebit Innoc.& Abb.in cap.2.de poſtul.prælat.

Citatio verò eorum qui debent intereſſe electioni debet fieri publicis documentis, quibus ſignificetur prælatum eſſe mortuum, & deueniendum eſſe ad electionem & ob id conueniant die certa ad tractandum, & cum eis concludendum de electione. Spec.tit.de citat.§.1.num.2.& addi ſolet quòd electio celebrabitur eo amplius non monito, quod operatur, vt ſi fiat prorogatio citationis, opus non ſit talem amplius citare. Ioan.And.in cap.cum nobis. de elect. hora etiam eſt apponenda, & ſi non apponatur intelligitur conſueta. Ioan.And.loco cit. & harum literarum citationis debet fieri publicum documentum quibus pateat eas citato eſſe redditas, ne id negare poſſit, & reddi debent apertæ. Spec.loco cit. verſ. de præſentatione autem. vbi Apoſt. Ioan.Andr.

His actis, ſindicus, & notarius antequam fiat electio conſtitui debent, cuius ſindici officium erit petere, vt abſentes declarentur contumaces, & inſtrumenta quæ dixo opus erit, conficiantur, & notarius habebit ſcribere acta omnia, cui cum teſtibus iuramentum erit deferendum, quòd fideliter munus exequentur, & ſecreta celabunt, ſcribendo, citando, referendo, &c. vt dicit Cucchus d.tract.de Elect nu.43.44.& 45.

Quibus peractis, poſt triduum ſepulturæ corporis prælati, electio fieri debet in eccleſia vacanti, in Capitulo, vel alio loco honeſto, iuxta loci conſuetudinem. c.in cauſis. de elect. dummodo locus non ſit clandeſtinus. c.2. diſt.70. vnde electiones Epiſcoporum in eccleſia fieri ſolent. cap.licet. de elect. ex cauſa tamen etiam extra ciuitatem fieri poſſunt etiam in loco interdicto. cap.in nomine.diſt.23. Abb.in cap.1. de poſtul.præl. niſi ſit electio Papæ, quæ in loco interdicto fieri non poteſt. c.vbi. de elect.in 6.

Sic ergo congregati legitimi electores, vel eorum procuratores, vt ſupra, poſt Miſſam celebratam, & Euchariſtiam ſumptam etiam vbi agitur de electione Epiſcoporum, vel Abbatum; & prius Capitulo abſoluente omnes qui ſint excommunicati, interdicti, vel ſuſpenſi, ne electio vitietur, quod Capitulum poteſt cum ſuccedat in iuriſdictione prælati. Cucchus in d.tract.num.186. cum ſeq. Spiritum Sanctum inuocare debent, vt dignum paſtorem eccleſiæ viduatæ prouideat. cap.cum ter. c.quia propter. §.niſi. extra de elect. dato ſigno campanæ, vel alio ſolito. cap in cauſa. eodem tit. tempore ſtatuto, quod eſt, vt ſupra, poſt ſepulturam præceſſoris, vt ſupra. cap.bonę 2.col. niſi neceſſitas aliud poſcat. Cucch.de elect.nu.21. intra tres menſes in Cathedralibus, & regularibus eccleſiis; vel ſex pro eligẽdo prælato aliarum eccleſiarum, vel alio prælato inferioris dignitatis in Cathedrali, vel regulari. cap ne pro defectu. de elect. quod incipit currere à die mortis ſcientibus d.c. c.2.de conceſſ.præb. vbi Abb. niſi ſint legitimè impediti, vel iuſtam cauſam ignorantiæ habuerint. d.cap.ne pro defectu. c.quia diuerſitatem. de conceſſ. præb. & quibus vetitum eſt ne abſque ſuperioris licentia eligunt, tempus currit ex quo in mora fuerint petendi licentiam. cap.fi.de elect. aliter ſi id tempus, electione non facta, elabitur, ad proximum Antiſtitem ſuperiorem, ius eligendi prælatum deuoluitur. d.c.ne pro defectu.c.2.eod.tit.in 6. debent procedere ad electionem, non de nocte, niſi neceſſitas id poſcat, & cum tribus luminaribus. cap.quia propter.§.fin, de elect. Abb.in c.1.de cland. deſponſ. intra tempus de quo ſupra, quod coarctari poteſt citatis prius omnibus, & termino citationis elapſo, ſic q; qui

præſentes

præſentes ſunt, alijs exiſtentibus contumacibus, etiam ſi pauciores illis ſint, poſſunt eligere, & ſi nulli ſint citati, & duæ partes collegij adſint, poſſunt tempus à iure præfixum coarctare, in fine verò legitimi tẽporis præſentes, etiam abſentibus pauciores, imò & ſi vnus ſit, poteſt eligere. Cucchus d. tract. nu. 126. cum ſeq. quòd ſi iam aliqui congregati diſcedant, remanentes, ſi tamen ſint duæ partes collegij, ijs nõ vocatis amplius, poſſunt eligere, non verò ſi ſint minor pars, niſi propè ſit finis termini iuris. Cucchus ibi. & idem ſi maior remanſit etiam ſi non ſint duæ partes; qui tamen nimis feſtinè properare non debent ſine cauſa electionem, viuente adhuc prælato, citando, &c. aliter electio eſſet irritanda. Cucch. ibi. nu. 183. cum ſeq. qui ſic congregati vno ex tribus modis; vel per communem inſpirationem, vel per ſcrutinium, vel per compromiſſum eligere debẽt, aliàs electio aliter facta nulla eſt ipſo iure, d. c. quia propter. primũ ſit, ſi electio fiat per communem inſpirationem, quando omnes eligentes, etiam vno nõ deficiente, per Spiritus Sancti inſpirationem, tractatu prius habito, in electione vnius conſentiunt. d. c. quia propter. § . niſi. de conceſſ. præb. quæ electio eſt potior alijs, ſi fraus abſit, cum ſic electus dicatur vocatus à Deo tanquam Aaron. c. qualiter. de elect. & ſic Apoſtoli electi fuere, Deo ſcilicet vocante. Matt. 10. Luc. 6. & alij poſt eos, de quibus Actuum 6. & 15. & ſufficit etiam, quòd concordent ſimul in Capitulo, & ſigillatim, dummodo communis electio ſubſequatur, & id collegialiter fiat. cap. cum omnes. de conſtit. c. in Geneſi. de elect. in hoc enim non eſt tradita certa forma. d. cap. in Geneſi. d. c. quia propter. de elect. cum ſufficiat qualitercunque illi de Capitulo exprimant votum ſuum. Duo tamen ad eam requiruntur, primò, ꝙ ſit concors, nam ſi vna pars contradicit, non valet huiuſmodi electio, quia non videtur facta Deo conſentiente. arg. c. ſi ergo. 8. q. 1. Secundò, quòd ſit ſine vitio ſimoniæ, conſpirationis, coniurationis, vel requiſitionis extra Capitulũ habitæ ante electionem. arg. cap. per inquiſitionem. c. cum poſt petitam. de elect. ſecus ſi in tractatu habito in communi ad concordiam redigantur. arg. cap. bonæ. 2. §. verum. de poſtul. prælat. cap. cum terra. §. fin. de elect. & vlterius requiritur, quòd omnes in hanc viam procedendi conſentiant, quia ſi vnus nollet, procedendum eſſet per viam ſcrutinij, oportet etiam quòd omnes conſentiant in vnam perſonam, quia ſi in duas, non valet, nec eſt inſpiratio cõmunis, & quòd nullus præcedat tractatus ſpecialis in quo nominetur certa perſona, ſed ſolũ generalis fieri poteſt, vt ſcilicet oretur, vt prouideatur de bono Prælato Eccleſiæ.

Secundus modus, eſt per viam ſcrutinij, d. c. quia propter. in quo, omnibus in vnum congregatis, iuxta morem, tres è collegio probi viri ab illis eligi debent, qui ſcrutatores ſint, & exquirant vocem ſingulorum ſeparatim, & ſecretò voce prolatam, & non per fabas. cap. eccleſia veſtra. 2. eo. tit. interrogando eos, quare, quo zelo in aliquem conſentiant, & quæ ſint eius merita, & qualitates, & hoc vbi ſunt plures electores, primò tamen, vt ſcrutatores ſcrutentur ſeipſos, nec referuentur in fine, quia ſic eorum electio dependere poſſet ab alijs, quòd ſi ſint tantum tres electores, duo ex eis ſcrutabuntur tertium, & ſic procedetur ad electionem, ſi verò ſunt duo, vnus ſcrutabitur alium, & ſi ſit vnus ſolus, teſtibus vocatis exprimet vocem ſuam, eliget, & publicabit, vt dicit Abb. in d. c. quia propter. qui ſcrutatores per ſeipſos, vel per tabellionem vota eligentium in ſcriptis redigere debent, qui tabellio poteſt eſſe etiam laicus, vt dicit Io. And. in cap. 1. de

procur. in 6. ita vt quilibet dicat, nomino talem, vel conſentio in talem, melius quam eligo talem, cum hoc vltimum dependeat à cõmuni electione, vt dicit Abb. ibi. non poteſt tamen dici eligo talem poſtulando, vel poſtulo eligendo, vel eligo poſtulandum, vel poſtulo eligendum, nec, eligo, & poſtulo, niſi quando probabiliter dubitatur, an quis ſit eligendus, vel poſtulandus, ſubiungendo, eligo, & poſtulo prout melius erit. cap. perpetuo. de poſtul. in 6. His actis, vota ſunt publicanda poſtquam ſtatim per ſcrutatores ſcripta fuerint, quæ publicatio facit, vt electores variare non poſſint, ſed facienda ſit confirmatio. cap. publicato. de elect. ſi tamen communiter in vnum aliquem conſentiant, ita vt eligendus habeat maiorem, & ſaniorem partem Capituli, vt Abb. ibi dicit. & in c. eccleſia veſtra. 1. eod. tit. quæ maior pars intelligitur, quò ad totum Capitulum, in quo numero computari non debent qui noluit intereſſe, vt ait glo. & Abbas. in cap. quod ſicut. eod. tit. dicitur autem maior, & ſanior pars non in ſolo numero, ſed etiam in dignitate, authoritate, & merito perſonarum, vt notat Bart. in l. Pomponius. de iudic. vnde non ſufficit, quòd ſit maior pars, niſi etiam ſit ſanior. c. eccleſia veſtra. 2. de elect. vt notat ibi Abb. licet idem dicat ad hoc communiter non attendi. & maior pars intelligitur non reſpectu minorum partium, ſed reſpectu totius Capituli d. c. eccleſia veſtra. 1. eod. vbi Abb. etiam dicit, quòd non ſufficit pars ſanior, niſi etiam ſit pars maior totius Capituli, vt idem dicit etiam in d. cap. quia propter. & licet duæ partes vniuerſitatis a principio debeant conuenire. l. nulli. l. planè. ff. quod cuiuſq; vniu. intelligitur de duabus partibus non omnium de Capitulo, ſed illorum qui voluit, debent, & poſſunt commodè intereſſe, vt ait Abb. in clem. quod circa. de elect. in c. cum nobis. & cap. cum in cauſis. extra eod. & non ſolùm in electionibus, in quibus ſeruanda eſt forma dicti cap. quod circa. & c. quia propter. oportet eſſe maiorem partem totius Capituli reſpectu omnium, & non tantum reſpectu minorum partium, ſed etiam in omnibus explicandis per vniuerſitatem, vbi tamen dicta forma ſeruanda non eſt, valet ſtatutum, vt factum a maiori parte reſpectu minoris valeat, vt dicit gl. in c. ſi cui. de elect. in 6. & in c. 1. ne ſede vac. in 6. quod procedit etiam in patronis qui præſentant non vt collegium, ſed vt ſinguli. cap. quoniam. de iure patr. & in electione prouincialis minorum, vbi valet electio facta à maiori parte reſpectu partium minorum. clem. exiui. §. demum. de verb. ſign. his actis, vnus de Capitulo nomine omnium vel Capituli, per verba numeri ſingularis, eligit eum, in quem maior, & ſanior pars Capituli conſentit. cap. ſicut. de elect. in 6. c. dudum. & d. c. eccleſia veſtra. de elect. non quem minor pars eligit, licet maior pars per ſubſequentem conceſſum ratificauerit. cap. auditis. eod. tit. nam ratificatio conſenſus in electione recipitur tantum in his quæ præcedunt, & ſequuntur electionem, non quæ ipſam reſpiciunt, cum in ſingulari conſenſu diuiſio eſſe videatur. clem. cauſam. de elect. c. cum dilecti. §. verò. de teſtibus. c. bona. 2. §. ſi. de poſtul. prælat. Et ita de ſubſtantia electionis ſcrutinalis plura requiruntur, vt inquit Abb. in d. cap. quia propter. de ſubſtantia ipſius eſt, primò, vt electio fiat per congregatos in vnum collegialiter, nam non ſufficeret quòd quilibet ſeparatim præſtaret ſuum conſenſum. c. in Geneſi. de elect. not. glo. in c. 1. de rebus eccl. non alien. in 6. & ſi aliquis abſens non ſit vocatus. non per hoc electio annullatur, licet ibi ſit contemptus. c. ſicut. c. bonæ. c. eccleſia 1. eod. tit. etiam ſi ſtatutum Epiſcopi, vel Capituli id inducat, cum ſtatuta

tuta prædicta non poſſint immutare conſtitutionem ſuperioris.clem.ne Romani.de elect. omiſſus tamen ſi proſequatur ſuum contemptum,poterit illam electionem retractare. Secundò, ſcrutatores debent aſſumi per collegium,& non ſe ingerere,quia ſic redderentur ſuſpecti. d.cap.quia propter. niſi alijs videntibus, & tacentibus ſe ingerant, quia ſic illi videntur conſentire, vt not.glo.in ſimili.in cap.ſicut. eod.in 6. Tertiò, vt tres ſcrutatores aſſumantur, nec plures, nec pauciores, vbi multi ſunt electores, aliàs ſufficiunt duo, vel vnus, vt ſupra eſt dictum, qui ſcrutatores debent eſſe de collegio d.c.quia propter.ſcilicet de collegio eligentium, & non tantum eccleſiæ vacantis, & debent vota ſingulorum exquirere ſecretè, vnde ſi vnus ex præſentibus omitteretur, electio eſſet nulla,ſi vocatus eſt, aliàs ſecus, vel ſi contemptum ſuum non proſequatur, vt ſupra eſt dictum, & debent ſigillatim interrogari, & poſtea ea in ſcriptis redigere, & ſcripta in Capitulo publicare, nullo actu interueniente poſt ſcripturam extraneo,& contrario.l.1.§.1.& l.continuus. ff.de verb.oblig. & not.Hoſtien.de elect.in ſumma.§.11.col.5. Quartò, vt facta publicatione fiat collatio, nullo actu extraneo intermiſſo, vt ait glo. & Abb.in d.c.quia propter. quod intelligitur quando collatio pertinet ad Capitulum, vel quando electio non exigit confirmationem,ſed Canonici, vel alij,eligendo conferunt,quæ habet vim potius collationis,quàm electionis,vt ait Rebuff.in pract.benef.tit.de electione. ſecus ſi ad alios,& electio ſola ad Capitulũ, quæ electio debet fieri per vnum nomine Capituli,& per verba ſingularis numeri.c.ſicut. eod.in 6. vt ſupra. & is debet eſſe ille qui primam vocem habet in Capitulo, vel cui Capitulum commiſerit,& ſi Capitulum non committit,vnus,præſentibus alijs, vice Capituli,vel conſentientium,eligere debet,quod ſatis eſt, cum taciturnitas, & ratihabitio in re fauorabili mandato æquiparetur, vt dicit Innoc.in d.c.in Geneſi. qui eligens debet eſſe de Capitulo. Quintò, vt ipſa electio fiat & poſt confirmatio.c.cum poſt.eod.tit. & electio fiat de eo, 12
qui electus fuerit à maiori,& ſaniori parte Capituli, & vbi eſt maior pars præſupponitur etiam ſanior,niſi contrarium probetur.cap.dudum.eo.tit. & iſta electio debet eſſe verbalis. d.c.eccleſia.eod.tit.& ſolemniter publicari in Capitulo.d.c.quia propter. & eſt tutum etiam illam publicare populo, licet non neceſſarium, electio verò facta contra prædicta nulla eſt ipſo iure,vt tenet Innoc.Abb. & alij in d.c.quia propter. & in c cumana.eod.tit. & aliter eligentes ſi peccant eligentes indignum ſcienter priuantur poteſtate eligendi ea vice. cap. cum in cunctis. eodem tit. ſi verò peccant contra formam, ſunt priuandi per ſententiam. d.cap.quia propter. vt diſtinguit glo.in d.cap.cumana.

Electus qs dicatur legitimè.

De hac forma eligendi per ſcrutinium videatur Cucch. d.tract. de elect. à nu.191. vſque ad 325. qui fusè, & optimè hanc rem tractat, cuius dicta non referuntur, cum electio paucis in locis ſecundùm hanc formam ſit in vſu, ob reſeruationes quas Papa ſibi facit de Epiſcopatibus, & Eccleſijs maioribus, & in prælaturis regularium,ex Conc.Trid. non ita exactè procedatur, & ex eod. Conc. tradita ſit forma circa collationem parochialiũ, & Canonicatuum,& beneficia,quandoq; tantum ſint electiua cum Capitulum eligit, & Epiſcopus confirmat, in quo tñ non ita exactè proceditur,vt in electione prælatorum,quandoq; ſunt tantum collatiua,quando Capitulum eligendo confert, ſic enim collatio vicem obtinet confirmationis.Ripa conſ.15. proderit tamen cognitio prædictorum ad dignoſcẽdum,quæ qua-

 litates

Digitized by Google

ſit iuris patronatus: vt latè dixi in tract. de Parocho, collatio verò ab his ad quos aliàs de iure ſpectat, fienda eſt, vt & Bullarum expeditio iuxta menſem vacationis, vt ſupra, vel ſi inferiores id obtineant ex priuilegio, vel præſcriptione.

His ita notatis. Videndum eſt, qui eligere poſſint, vel non; Quis eligi poſſit, & debeat, vel non, qua forma, & quis ſit eius effectus.

6 Eligere q poſſint, vel non.

In quo, primum ſit dictum. Tametſi ad aliquos, de quibus ſupra, de iure pertineat electio, attamen ex aliquibus cauſis ab electione repelluntur. Et primò, excommunicati excommunicatione maiori. c. conſtitutus. de poſtul. prælat. nec etiam minori. cap. ſi. de cler. excom. min. nec etiam ſuſpenſi ab officio eligere poſſunt. cap. cum dilectus. de conſuet. nec interdicti. c. cum inter. de elect. vel qui ſcienter in loco interdicto celebrarunt, impedimento ceſſante. cap. is qui. de ſenten. excom. in 6. quæ intelliguntur quando publicè noſcuntur vt tales ob denunciationem, vel euidentiam facti ob manuum iniectionem in Clericum, ſi enim occulto ſint tales, non excluduntur ab actibus legitimis, nec à diuinis quò ad alios, ex extrauag. ad euitanda. lata in Concilio Baſilienſi, prout eam ita interpretatur Nauarrus in Man. cap 27. nu. 35. & Couar. in c. alma, parte priori. §. 2. de ſent. excom. in 6. & idem de regularibus. d. cap. is qui. quibus vetitum eſt eligere ſine licentia ſuperioris. cap. ſi. de elect. Secundò, qui aliquem ſcienter elegerunt, vel poſtularunt, nam ea vice, ſecuto effectu, priuati ſunt poteſtate eligendi. cap. cum in cunctis. cap. innotuit. c. ſcriptum. de elect. c. perpetuo. de elect. in 6. Tertiò, pupilli. cap. ex eo. de elect. in 6. conuerſi, vel non profeſſi in religione, & non ſubdiaconi in Cathedrali. clem. vt ii, de ætate, & qual. Quartò, qui per laicalem abuſum elegerunt. cap. quiſquis. de elect. Quintò, qui peccarunt in forma eligendi, cum ſint priuati iure eligendi. cap. quia propter. de elect.

Quòd ſi in Capitulo ſint aliqui excommunicati, vel ſuſpenſi denunciati, ſi ſine ſcandalo eijci poſſunt, debent, aliàs electio corruit. cap. ſi de procur. Nau. de elect. conſ. vlt. ſi verò ſine ſcandalo eijci non poſſunt, vel dubitatur an aliqui intereſſe debeant electioni, vel non, admitti poſſunt cum proteſtatione, ſi & in quantum appareat potuiſſe eos intereſſe, & ſic de excommunicato, vt ita appareat eos ſcienter non eſſe admiſſos: vt ait Abbas in d. c. cumana. de elect. quando verò dubitatur an aliquis ſit inhabilis, vel excommunicatus, valet electio, licet vnus ſolus ſit habilis, vt inquit Innoc. in cap. illa. de elect.

7 Eligi qui poſſint, vel non.

Secundum dictum. Aliqui ſunt qui iure eligi non poſſunt, de quibus ſupra, cap. 3. eſt dictum.

Vbi verò carentes debita ætate, vel ordine, modo, vt ſupra, aut cenſuris innodati, vel criminibus grauibus, vel alijs impedimentis, de quibus ſupra, aliqui electi ſunt, excepto eo qui in peccato occulto exiſtit, electio eſt ipſo iure nulla, vt & nulla eſt ſi adſit defectus ætatis etiam occultus. c. ſi eo. de elect. in 6. in occulto verò crimine, vt & in minori excommunicatione innodato, eſt reſcindenda. cap. ſi. de cler. excom. & in primo caſu electores priuati ſunt illa vice electione, & per triennium ſuſpenſi ſunt ipſo facto à beneficijs eccleſiaſticis. d. c. cum in cunctis. §. fin. cap. graue nimis. de præb. vt & beneficia regularibus, vt ſupra, & èconuerſo ſunt conferenda. c. cum de beneficio. de præb. in 6. nec aliter conferendo cenſetur diſpenſatum, niſi in ſignatura id exprimatur, vt in regula Cancellariæ Pauli III.

tit.

Digitized by Google

tit. de com. Regularia etiam non debent concedi alterius ordinis monachis ſine Papæ diſpenſatione, vel authoritate. c.cum ſingula. de præb.in 6. & generaliter eligi non poteſt, qui, vt ſupra, ordinari non valet, quive ob crimen deponi poteſt; qui verò ordinari non poſſint, habetur tract.de Ordine, & de Irregularitate, & qui deponi valeant, tradunt Doct.in cap.at ſi clerici. de iudic. idque remota diſpenſatione, & generaliter Epiſcopus diſpenſat in criminibus inferioribus adulterio, in alijs Papa. Doct.in d.cap. Epiſcopus diſpenſat cum illegitimo in beneficio ſimplici, in alijs Papa.c.1. de filijs presb.in 6. cætera videnda locis prædictis, vbi tamen quis iam eſt electus, non ita exactè inſpicitur, vt ſupra.

Eligi autem debet doctior, & ſanctior cæteris, cuius comparatione, alij grex reſpectu paſtoris dici poſſint. c.licet ergo. 8.q.1. & inter bonos, optimus, iuxta ſcientiam eligentis. cap.Metropolitano. 63.diſt. & ſequitur D. Tho quodlib 8. idq; in ordine ad Eccleſiam regendam, vt dixi tr.de Accep. Perſ.nec excuſatur quis q neſciat quis melior ſit, cum id inquirere teneatur: vt ait Abb.in c.bonæ.2. de poſtul. præl. aliàs non ſeruat conſcientiam ſuam, niſi habeat eius notitiam ex ijs ſaltem cum quibus eligendus verſatus eſt c.ſcriptum. eod.tit alias eligens minus dignum, peccat mortaliter. c.1.ſeſſ.24.de refor.in Trid.Conc.cum id opponatur iuſtitiæ, & ibi ſit acceptio perſonarum, vt ait D.Tho 2.2.q.59.art.4. & quòd melior ſit eligẽdus, eſt communis opinio. teſte Lamb. de Iure patr.lib.2. 1.p.princ. q.10.art.3. & idem in patrono ſi beneficium ſit curatum. ex d.c.1.Conc.Trid. aliàs ſat eſt eligere dignum in beneficio patronato, vel quod quis ex bonis ſuis fundat, & debet dari ijs qui ſunt ex familiam: vt in cap.monaſterium. 10.q.7. ſic enim ſat eſt, vt detur digno, etiam omiſſo digniori, niſi ſint incapaces; in foro tamen contentioſo ſat eſt quòd electus ſit bonus. c.cum olim.c.cum dilecti.c.cum inter Canonicos.vbi glo.de elect. In paritate verò præfertur inops diuiti, niſi eccleſia egeat, & cum diuitijs concurrat nobilitas, & potentia, & eccleſia indigeat diuitis potentia; ſic præfertur in paritate ſenex iuueni, literatus minus docto, doctor plebeius nobili tm, qui eſt de gremio eccleſiæ, extero, nobilis plebeio in Canonicatibus, ſemper bonus, nunc tantum conuerſo, legitimus legitimato, Theologus Canoniſtæ, vbi vigent hæreſes, vbi cauſæ econtra, vtraq; pollens ſcientia vnam tantum poſſidenti, vt ait Lamb. loco cit. ſi tamen ſuffragium alicuius non eſt pro futurum digniori, & inde indignus eligendus venit, debet eligi dignus, omiſſo digniori, ne indignus eligatur; & dignior dicitur nõ qui ſimpliciter eſt melior ſecundùm charitatẽ, ſed melior quò ad regimen Eccleſiæ. qui. ſ. poſſit melius Eccleſiã inſtruere, defendere, & pacificè gubernare. D.Th. 2.2.q.185.art.3. | 8 Eligi quis inter cæteros prius debeat.

Eligi etiam poteſt ad aliam dignitatem æſtimatus dignus ad vnam. cap. gesta.74.diſt. niſi illa ſit maior, quia toleratus in officio minori non debet tolerari in maiori. cap.nos conſuetudinem. 12.diſt. Abbas etiam exemptus poteſt eligi in Epiſcopum, vel Abbatem eiuſdem regulæ, & habitus, tranſire tamen non poteſt ſine licentia Papæ, vel Legati de latere, ſi ſit in Prouincia c.ſi Abbatem. de elect.in 6. Religioſus etiam, licet non emiſerit expreſſam profeſſionem, & nouitius, poteſt eligi in Epiſcopum cap.nullus. eod.in 6. non tamen ad prælaturam ſuæ, vel alterius religionis niſi expreſſè profeſſus. d.c. nec aliquis religioſus poteſt eligi in Abbatem vel prælatum alterius religionis, vel habitus, aliàs, quod contra eſt actum, ipſo iure irritum eſt.clem.1.de elect.& ſi ſit religioſus ordinis prædicatorum, mino-

Digitized by Google

rum, vel Eremitarum, vel quorumlibet mendicantium, ex qualibet vocatione, poſtulationeve ad prælaturam extra ſuum ordinem in diſcordia facta, ius aliquod ei non acquiritur, nec ipſe etiam conſentire poteſt. c. quorundam. de elect. in 6. clem. 1. de elect. vel diſcordia ſit de iure, vel de facto. clem. quod circa. de elect. Nec alijs religioſis acquiritur ius ex electione, nec conſentire poſſunt, ſi electi ſint à minori parte. d. c. quorundam. & ſi religioſus conſentit electioni de ſe factæ extra ſuum monaſterium ad prælaturam, vel Eccleſiam, ſine licentia petita, & obtenta, conſenſus nil valet, & electio eſt irrita; huiuſmodi tamen licentiam dare poſſunt prælati, conuentibus irrequiſitis. cap. ſi religioſus. de elect. in 6. non valeret tamen licentia ſi concederetur pro futura electione in euentum quod fieret. clem. cum conceſſa. de elect. Nec religioſus poteſt præfici loco carenti clero, & populo Chriſtiano. clem. in pleriſque. de elect. & idem ſi eſt tranſlatus ab vno ordine ad alium, etiam ſi Canonicus regularis ſit, ad beneficia ſecularia, etiã curata, incapax eſt. c. 11. ſeſſ. 14. de reform. in Trid. Conc. & beneficia regularia in titulum dari conſueta, religioſis tantum illius ordinis conferri debent. cap. 10. ead. ſeſſ. dicit etiam Nau. conſ. 9. de præb. quòd Canonicus regularis poteſt obtinere beneficium curatum ſeculare ſine diſpẽſatione, vel ſolius Epiſcopi, vſus tamen videtur eſſe receptus, vt requiratur Papæ diſpenſatio.

9 Electio minus digni vbi eſt facta, magis dignus poteſt appellare, quõ, & quando

In parochialibus verò ſi omittatur dignior, & minus dignus eligatur, dignior appellare poterit, ex Bulla Pij V. 38. incip. In conferendis. 1566. Cal. Aprilis, ad Metropolitanum, qui, ſi idem eſt, ad ſedem Apoſtolicam, vel ad Epiſcopum viciniorem, cum digniori, vt ſupra, omiſſo digno, beneficium ſit conferendum, ex d. c. 1. Conc. Trid. ſeſſ. 24. D. Tho. 2. 2. q. 63. art. 2. Soto lib. 3. de iuſt. & iure. q. 6. art. 1. concl. 9. licet, vt ſupra, ſuſtineatur collatio in foro fori, etiam omiſſo digniori, modo dignus is ſit. Lamb. de Iure patr. lib. 2. p. 1. q. 10. art. 3. donec reſcindatur, vt nec eſt peccatum fortè, ſi cauſa pietatis exercendæ, dignior digno poſtponitur, vel ſi dignitas parum excedit, & cauſa ſubſit præferendi minus dignum, iuxta Nau. miſcell. 38. de orat. quod tamen tutum non videtur, cum ex iuſtitia dignior ſit præferendus, de qua re latè dixi tract. de Accept. Perſ.

10 Electio qua forma ſit fienda.

Tertium dictum. In electione facienda, certa forma eſt ſeruanda; primò enim ij, ad quos pertinet electio, ſi ſint præſentes, ſunt vocandi à primo Capituli, promotione, qui ſcilicet primò eſt creatus Canonicus, niſi aliud habeat conſuetudo. Cucch. tract. de elect. nu. 163. ſi ſunt præſentes. cap. coram. c. quia propter. de elect. & etiam ſi ſint in ciuitate, vel ſuburbijs. arg. l. ſi. de offic. procon. Et ſi quis eorum, in ciuitate, vel ſuburbijs infirmus eſt, eius votum eſt exquirendum à ſcrutatoribus, ac ſi eſſet præſens. d. l. 1. & 5. eod. tit. Et ſi quis eorum, vel etiam abſens iuſto impedimento detinetur, poteſt procuratorem ad electionem nomine ſuo faciendam conſtituere, qui tamẽ procurator debet eſſe de Capitulo, aliàs nolente collegio, extraneus non admitteretur, & debet is etiam iurare de legitima abſentia principalis, aliàs Capitulum illum admittere non poteſt: vt ait Abb. in d. cap quia propter. 56. illud. eod. tit. & Capitulum etiam poteſt negare illud impedimentum, & iubere vt probetur, vt ibi dicit, nec poteſt is vnum eligere ſuo nomine, alium procuratorio nomine. c. ſi quis. de elect. in 6. aliàs id non valuret, niſi mandans dediſſet ſpeciale mandatum de aliquo nominando, quia eo caſu poterit vnum proprio, alium procuratorio nomine nominare. d. c.

ſi quis.

ſi quis. vbi notandum, quòd licet poſſit committi procuratori expreſſio alicuius perſonæ, tamen ſi ipſe dominus per ſuas literas expreſsè aliquem nominaret, non valet, vt dicit glo. in d.c. ſi quis. Quòd ſi quis iuſto impedimento non detinetur, non poteſt conſtituere procuratorem ad electionem faciendam, licet in alijs actibus poſſit, vel ſi ſeruetur forma, d.c. quia propter. de elect. vel non, cum in ea eligatur induſtria perſonæ, & ideò alteri officium illud committi non poſſit: arg. c. is cui. de offic. deleg. in 6. & notat Abb. & alij in d.c. quia. alij tamen de Capitulo ſi volunt admittere procuratorem eius qui non eſt impeditus, poſſunt, vt dicit Abb. in d.c. Silu. Electio. 1. nu. 4. Secundò, ad electionem vocandi ſunt omnes abſentes, qui ſunt in Prouincia. c. coram. de elect. quod intelligitur dummodo Prouincia non ſit ita ampla, vt commodè vocari non poſſent, & ſi ſit parua, qui extra eam ſunt propè, vocandi ſunt, & ſi conſuetudo habet, vt citentur abſentes, vbicunque ſint, tenet, vel contra, quòd abſentes non citentur. c. cum in eccleſijs. de præb. Cucch. d. tract. nu. 56. nec vagabundi citantur, niſi ad domum, vel valuas Eccleſiæ, nec exules. Cucch. ibi, aliàs electio facta, non vocatis his qui vocandi ſunt, etiam ſi vnus tãtum omittatur, irrita eſt. c. in Geneſi. c. bonæ memoriæ. de elect. non tamen ipſo iure, ſed reſcindenda, vnde eam ratam habere is poteſt. cap. ſi cui. de elect. niſi periculum eſſet in mora, vt quia tempus ad eligendum datum poſſet elabi, tunc enim qui commodè venire non poſſunt, non ſunt vocandi. c. ne pro defectu. de elect. in 6. & quando abſentes veniunt citandi, fieri debet per nuntium, vel literas, vt dicit glo. in d. cap. coram. & cap. cum dilectus de elect. & ſi citati, intra competentem terminum non veniant, non ſunt vlterius expectandi. cap. cum inter. c. cum nobis. eod. tit. & ſi superueniant, electione nondum celebrata, admittendi ſunt in omnibus quæ remanent. cap. eccleſia veſtra. eod. tit. & poſſunt etiam renunciare iuri ſuo, quando renunciatio non præiudicat bono communi, vt quia ex eorum renunciatione eligeretur indignus, quia ſic peccarent, & forte mortaliter, aliàs quis poteſt dicere in electione ſe nolle votum præſtare, vt dicit Silu. Electio. 1. §. 5. ver. 5. & ſi ad locum, vbi fieri debet electio, non ſit tutus acceſſus, debet fieri in alio. Archid. in c. quanto. 63. diſt. & vocari debent etiam qui ſciunt eccleſiam vacare, niſi præſentes in collegio fuerint cum dies electioni fiendæ eſt ſtatuta. Spec. tit. de elect. §. 1. tit. de via ſcrutinij. in princ. nu. 1. ſic enim non ſunt citandi, vt ibi dicit, quòd ſi quis tempore citationis non aderat in loco, & tempore electionis eſt reuerſus, non eſt citandus, ſecus ſi tempore electionis fiendæ abeſſet, licet tempore citationis adfuiſſet. Spec. ibi nu. 4. modo non fuerit præſens Capitulo, vt ſupra, vbi de termino electionis eſt actũ, vel citatio ei intimata non fuerit, vel ſi vagabundus erat ignoraretur vt vbi eſſet, aut ad domum, vel ad valuas Eccleſiæ ſuæ, vel Cathedralis citatus non eſſet. Et prædicta intelliguntur modo ij qui ſunt de vniuerſitate, vel collegio idonei ſint ad ſuffragium ferendum in electione, idonei enim non ſunt impuberes ad ferendum ſuffragium in Cathedrali Regulari, vel collegiata Eccleſia vacante, nec minores decem & octo annis. c. ex eo. de elect. in 6. nec qui non ſit in ſubdiaconatu. clem. vt ij qui. de æt. & qual. cap. cum dignitates. ſeſſ. 24. in Trid. Conc. nec expectari debet ſi velit promoueri, nec nouitius dicens ſe velle profiteri, nec abſens dicens ſe velle venire. gl. & Bonifac. in d. clem. ſi tamen perperam quis ante ætatem ſit ad ſubdiaconatum promotus, niſi id ſit notorium, quia tunc eſt ſuſpenſus, & irregularis ſi miniſtrat, intereſſe

poteſt

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO E.

poteſt electioni. Abb. in c. pro illorum. de præb. col. 2. nec furioſus, abſque animi iudicio. c. ſicut tenet. de regul. ſi tamen quis tempore vacationis nõ erat idoneus, vt ob defectum ætatis, vel ordinis, & poſtea fiat, interuenire electioni poteſt. glo. Butr. Boniface in d. clem. vt is. Dec. conſ. 214. col. 1.

Quòd ſi tempore vacationis nullus reperitur in ſacris cõſtitutus in collegio, non deuoluitur poteſtas eligendi ad proximum ſuperiorem, donec effluxerunt tres menſes à iure ſtatuti ad eligendum in regularibus, & Cathedralibus Eccleſiis, iuxta cap. ne pro defectu. de elect. quo elapſo, ſi nulli tales reperiantur, qui proinde ius ſuffragij non habent, proximus ſuperior eliget. ita glo. in d. clem. vt is. verbo, conſtitutus. & ſequitur Cucchus d. tract. de elect. nu. 85. & ſi omnes ſingulares collegij mortui ſint, tum priuilegia eius maneant apud Eccleſiam, quæ collegij vires ſuſtinet. Abbas in c. gratum col. 4. de poſtul. prælat. & alij mortuorum loco ſubrogari poſſint. Innoc. in c. poſtulaſti. de poſtul. prael. erit trimeſtre expectandum, & eo magis ſi vnus ſit tantum in quo poteſt collegium exiſtere. glo. in c. 2. de poſtul. prælat. in 6. cap. ſtatutum. de elect. ſi quis etiam electus, ſeu receptus ſit in collegium Canonicorum. nondum tamen poſſeſſionem eius adeptus vel in ſedem immiſſus, iis caſibus ante acceptam poſſeſſionem, & ſedem adminiſtrare poteſt, & electioni intereſſe valet, non aliter. Cucch. d. tract. num. 86. cum Canonicus dicatur recipi, non eligi.

Oportet prætereà, vt qui habet intereſſe electioni ſit de corpore collegij cui quæritur paſtor; id eſt ſoli Canonici, non alij beneficiati in Cathedrali. Abb. in c. cum eccleſia ſutrina. 5. notab. & ibi Ripa nũ. 5. extra de cauſa poſſeſſ. idem Abb. in c. dilecti. de maior. Canonici tamen ſimpliciter recepti à collegio Canonicorum ſupra numerum, vel mandato Papæ cũ plenitudine iuris Canonicalis ad electionem cum numerariis admittuntur, ſecus ſi recepti ſint, vt ſint ſupernumerarii, vel mandato Papæ ſine plenitudine iuris Canonicalis. glo. in c. cum M. Ferrarienſis. verbo, vltra numerum. de elect. vbi Bald. Abb. & Felin. de conſtitut. poſſunt tamen qui de collegio ſunt, ſi nec vnus eorum diſcrepet, etiam extraneos clericos ad eligendum ſecum admittere, aliàs non. d. cap. cum eccleſia ſutrina. de poſtul. præl. Abb. in cap. Vintonien. col. 2. de elect. poteſt etiam Capitulum eligere alios prælatos Eccleſiæ in qua Capitulum adeſt, & cuius illi prælati ſunt. Abb. in cap. cum dilectus. 3. notab. de conſuet. Ripa in d. c. cum eccleſia. nũ. 5. & ſi quis eſt Archidiaconus habens vocem in Capitulo, & Canonicus habet duas voces in electionibus. Abb. & Felin. in c. cum olim. de conſuet. maximè ſi id habet conſuetudo, & qui non eſt iuſtè impeditus, non poteſt committere alij vices ſuas, excepta electione Papæ. Phil. in c. conſtitutus. vlt. col. 2. de appel. & tunc poteſt is cui committitur diuidere voces, dando vnam vni, vnam alij. Dec. in cap. quamuis. de offic. deleg.

Præſcriptione tñ ab his, qui nõ ſunt de collegio, vel eccleſia illa in qua prælatus eſt eligendus, acquiri poteſt id ius. d. c. cum eccleſia ſutrina. vbi Doct. & requiritur etiam ꝗ eligentes ſint in poſſeſſione eligendi cum bona fide, vel ſaltem conſtet de eorum proprietate; vt ait Cucch. ibi nu. 96. cum ſeq. & in Regularibus Eccleſiis oportet, ꝗ eligens, eam regulam tacitè vel

11 expreſsè profeſſus ſit, vt eligere poſſit. c. ex eo. vbi gl. de elect. in 6. vt ſupra.

Eligere an laici poſſint.

Laici verò ab electione excluduntur etiã ſi patroni ſint eccleſiæ, de qua agitur, & etiam ſi poſt electionem adeundi ſint, vt præſtent conſenſum, nec valet pactum, aut conſuetudo in contrarium. cap. Meſſana. c. ſacroſancta.

vbi

vbi glo.& Doct. de elect. niſi ex priuilegio Papæ id habeant. cap. cum inter. c. licet. de tranſlat. præl. nec etiam abuti poſſunt laici poteſtate, vt eorum arbitrio electio fiat, aliàs electio cui laicus Princeps fuerit, irrita eſt ipſo iure, & electores poteſtate eligendi ea vice priuantur, & ab officijs, & beneficijs triennio ſuſpenduntur, & electus admittẽs huiuſmodi electionem, eius commodo priuatur, nec poteſt eligi poſtea ad Epiſcopatus, vel maiores eccleſias ſine diſpenſatione, ſecus de curatis. cap. quiſquis. vbi Doct. de elect. & ſi Princeps impulit ad eligendam certam perſonam eſt ipſo iure irrita, ſi verò de certo genere, non eſt irrita, ſed irritari poteſt. Abb. in cap. licet. de vitanda. nu. 12. de elect. & ſi Princeps ſpoliat, vel perſequitur eligentes quia noluerint ſibi ab eo propoſitum eligere, incurrit excommunicationem. c. ſciant cuncti. vbi glo. & Doct. de elect. in 6. Non improbatur tamen mos, vt mors prælati ſignificetur Principi, cum ei interſit ne prælatus ſuſpectus in eius regno conſtituatur. Innoc. & Abb. in c. quod ſicut. de elect. in c. quod terra. in c. quod ſuper his. eo. Silu. Electio. 1. q. vlt. quo caſu alius etiam eligendus eſſet ſi is Principi eſſet ſuſpectus re vera, dicit Abb. Innoc. & Fel. in c. ſuper his. de accuſat. poteſt tamen Princeps, vel laicus intereſſe electioni, vt eam protegat, eique opem ferat. glo. in c. quia propter. de elect. cap. Meſſana. vbi Abb. Ioan. And. & Bal. eod. vt & laicus fundans eccleſiam collegiatam poteſt de conſenſu Epiſcopi ſibi reſeruare, vt prælatum in ea præſentare poſſit. Archid. in cap. laici. 63. diſt. ſic tamen, vt Princeps ſine licentia Papæ clericum non eijciat, vel non admittat. Bal. in cap. 1. §. ſi clericus. de pace tenen. Nec etiam laici conuerſi poſſunt cum clericis intereſſe electioni. cap. ex eo. de elect. in 6. niſi quò ad eligendum Rectorem ſocietatis per laicos tantum adminiſtratæ. glo. in d. c. verbo, clericis. quòd ſi legatum fiat à teſtatore cum onere Miſſæ celebrãdæ in aliquo altari, & quòd hæredes eligant Sacerdotem, id facere poſſunt; & ſatis eſt quòd eligant Sacerdotem vnum ex approbatis ab Ordinario. ex deciſ. 322. ſac. congreg. qui ſit idoneus, vt ait Guid. Pap. q. 187. nu. 1. quorum tamen inſtitutio ſpectat iure ad Epiſcopos, vel Prælatos. cap. præterea. de Iure patr. c. ex frequentibus. de Inſtit. & contrafacientes excommunicantur, dictis iuribus, & tales Capellaniæ veniunt appellatione beneficij eccleſiaſtici. gl. in clem. 2. de decimis. Excommunicatus etiam, vt ſupra, eligere non poteſt. cap. ſi celebret. de cler. excom. & ſi ſit excommunicatus minori, tutius erit petere confirmationem à Papa. c. illa quotidiana. de elect. & ſi excommunicatus à collegio eijci non poteſt ob eius potentiam, Capitulum habebit proteſtari ſe non intendere communicare poteſtatem eligendi excommunicato, ſic enim electio ſuſtinetur, etiam ſi proteſtatio clam, & tacitè fiat. Innoc. in cap. illa. de elect. vel ea vice, admiſſo collegio, alia vice eo excluſo eligere poterunt. Abb. & Hoſt. in d. c. illa. nec vitiatur electio ſi ſit præſens ei excommunicatus, niſi ſit publicè denunciatus, & ſi quis occultè eſt excommunicatus, vox eius alijs accreſcit. Abb. in c. in cauſis. col. fi. de elect. quòd ſi omnes præter vnum ſint excommunicati, ſi ſciens alios non admiſit, vel proteſtatus ſit, vt ſupra, ſolus eliget. Innoc. in c. illa. de elect. Abb. in c. 2. de poſtul. prælat. & ſi is vnum eligit, excommunicati alium, electus ab eo ſic ſe agente, vt ſupra, præfertur, ſed ſi omnes eum elegerint eo ignorante ipſos eſſe excommunicatos, tenebit electio. Innoc. loco cit. nec ſuſpenſi ab officio eligunt. cap. cum inter. cap. cum Vinton. de elect. nec eſt neceſſe, quòd à principio diſcutiatur, qui nam intereſſe poſſint electioni, vel nõ, ſi enim poſt con-

ſtet

ſtet aliquos ex nõ citatis non poſſe, ex ſupradictis defectibus intereſſe electioni, electiõ valebit Innoc.& Abb.in cap.2.de poſtul.prælat.

Citatio verò eorum qui debent intereſſe electioni debet fieri publicis documentis, quibus ſignificetur prælatum eſſe mortuum, & deueniendum eſſe ad electionem & ob id conueniant die certa ad tractandum, & cum eis concludendum de electione. Spec.tit.de citat.§.1.num. 2.& addi ſolet quòd electio celebrabitur eo amplius non monito, quod operatur, vt ſi fiat prorogatio citationis, opus non ſit talem amplius citare. Ioan. And.in cap.cum nobis. de elect. hora etiam eſt apponenda, & ſi non apponatur intelligitur conſueta. Ioan.And.loco cit. & harum literarum citationis debet fieri publicum documentum quibus pateat eas citato eſſe redditas, ne id negare poſſit, & reddi debent apertæ. Spec.loco cit. verſ. de præſentatione autem. vbi Apoſt. Ioan.Andr.

His actis, ſindicus, & notarius antequam fiat electio conſtitui debent, cuius ſindici officium erit petere, vt abſentes declarentur contumaces, & inſtrumenta quæ ad id opus erit, conficiantur, & notarius habebit ſcribere acta omnia, cui cum teſtibus iuramentum erit deferendum, quòd fideliter munus exequentur, & ſecreta celabunt, ſcribendo, citando, referendo, &c. vt dicit Cucchus d.tract.de Elect. nu.43.44.& 45.

Quibus peractis, poſt triduum ſepulturæ corporis prælati, electio fieri debet in eccleſia vacanti, in Capitulo, vel alio loco honeſto, iuxta loci conſuetudinem. c.in cauſis. de elect. dummodo locus non ſit clandeſtinus. c.2. diſt. 70. vnde electiones Epiſcoporum in eccleſia fieri ſolent. cap.bonæ, de elect. ex cauſa tamen etiam extra ciuitatem fieri poſſunt etiam in loco interdicto. cap.in nomine.diſt.23. Abb.in cap.1. de poſtul.prælat. niſi ſit electio Papæ, quæ in loco interdicto fieri non poteſt. c.vbi. de elect.in 6.

Sic ergo congregati legitimi electores, vel eorum procuratores, vt ſupra, poſt Miſſam celebratam, & Euchariſtiam ſumptam etiam vbi agitur de electione Epiſcoporum, vel Abbatum, & prius Capitulo abſoluente omnes qui ſint excommunicati, interdicti, vel ſuſpenſi, ne electio vitietur, quod Capitulum poteſt cum ſuccedat in iuriſdictione prælati. Cucchus in d. tract.num.186. cum ſeq. Spiritum Sanctum inuocare debent, vt dignum paſtorem eccleſiæ viduatæ prouideat. cap.cum ter. c.quia propter. §.niſi. extra de elect. dato ſigno campanæ, vel alio ſolito. cap in cauſa. eodem tit. tempore ſtatuto, quod eſt, vt ſupra, poſt ſepulturam prædeceſſoris, vt ſupra. cap.bonæ 2.col. niſi neceſſitas aliud poſcat. Cucch.de elect.nu.211. intra tres menſes in Cathedralibus, & regularibus eccleſijs, vel ſex pro eligẽdo prælato aliarum eccleſiarum, vel alio prælato inferioris dignitatis in Cathedrali, vel regulari. cap.ne pro defectu. de elect. quod incipit currere à die mortis ſcientibus d.c. c.2.de conceſſ.præb. vbi Abb. niſi ſint legitimè impediti, vel iuſtam cauſam ignorantiæ habuerint. d.cap.ne pro defectu. c.quia diuerſitatem. de conceſſ. præb. & quibus vetitum eſt ne abſque ſuperioris licentia eligant, tempus currit ex quo in mora fuerint petendi licentiam. cap.fi.de elect. aliter ſi id tempus, electione non facta, elabitur, ad proximum Antiſtitem ſuperiorem, ius eligendi prælatum deuoluitur. d.c.ne pro defectu.c.2.eod.tit.in 6. debent procedere ad electionem, non de nocte, niſi neceſſitas id poſcat, & cum tribus luminaribus. cap.quia propter.§.fin. de elect. Abb.in c.1.de cland. deſponſ. intra tempus de quo ſupra, quod coarctari poteſt citatis prius omnibus, & termino citationis elapſo, ſic q̃ qui

præſentes

præſentes ſunt, alijs exiſtentibus contumacibus, etiam ſi pauciores illis ſint, poſſunt eligere, & ſi nulli ſint citati, & duæ partes collegij adſint, poſſunt tempus à iure præfixum coarctare, in fine verò legitimi tẽporis præſentes, etiam abſentibus pauciores, imò & ſi vnus ſit, poteſt eligere. Cucchus d.tract. nu.126. cum ſeq. quòd ſi iam aliqui congregati diſcedant, remanentes, ſi tamen ſint duæ partes collegii, ijs nõ vocatis amplius, poſſunt eligere, non verò ſi ſint minor pars, niſi propè ſit finis termini iuris. Cucchus ibi. & idem ſi maior remanſit etiam ſi non ſint duæ partes; qui tamen nimis feſtinè properare non debent ſine cauſa electionem, viuente adhuc prælato, citando, &c. aliter electio eſſet irritanda. Cucch.ibi.nu.183. cum ſeq. qui ſic congregati vno ex tribus modis; vel per communem inſpirationem, vel per ſcrutinium, vel per compromiſſum eligere debẽt, aliàs electio aliter facta nulla eſt ipſo iure, d.c. quia propter. primũ ſit, ſi electio fiat per communem inſpirationem, quando omnes eligentes, etiam vno nõ deficiente, per Spiritus Sancti inſpirationem, tractatu prius habito, in electione vnius conſentiunt.d.c. quia propter.§.niſi.de conceſſ. præb. quæ electio eſt potior alijs, ſi fraus abſit, cum ſic electus dicatur vocatus à Deo tanquam Aaron.c.qualiter.de elect.& ſic Apoſtoli electi fuere, Deo ſcilicet vocante. Matt.10.Luc.6. & alij poſt eos, de quibus Actuum 6.& 15. & ſufficit etiam, quòd concordent ſimul in Capitulo, & ſigillatim, dummodo communis electio ſubſequatur, & id collegialiter fiat.cap.cum omnes.de conſtit.c.in Geneſi. de elect. in hoc enim non eſt tradita certa forma. d. cap.in Geneſi. d.c. quia propter.de elect. cum ſufficiat qualitercunque illi de Capitulo exprimant votum ſuum. Duo tamen ad eam requiruntur, primò, ꝙ ſit concors, nam ſi vna pars contradicit, non valet huiuſmodi electio, quia non videtur facta Deo conſentiente.arg. c.ſi ergo.8.q.1. Secundò, quòd ſit ſine vitio ſimoniæ, conſpirationis, coniurationis, vel requiſitionis extra Capitulũ habitæ ante electionem. arg.cap.per inquiſitionem. c.cum poſt petitam. de elect. ſecus ſi in tractatu habito in communi ad concordiam redigantur. arg cap.bonæ.2.§.verum.de poſtul.prælat. cap.cum terra. §.fin.de elect. & vlterius requiritur, quòd omnes in hanc viam procedendi conſentiant, quia ſi vnus nollet, procedendum eſſet per viam ſcrutinij, oportet etiam quòd omnes conſentiant in vnam perſonam, quia ſi in duas, non valet, nec eſt inſpiratio cõmunis, & quòd nullus præcedat tractatus ſpecialis in quo nominetur certa perſona, ſed ſolũ generalis fieri poteſt, vt ſcilicet oretur, vt prouideatur de bono Prælato Eccleſiæ.

Secundus modus, eſt per viam ſcrutinij, d.c.quia propter. in quo, omnibus in vnum congregatis, iuxta morem, tres è collegio probi viri ab illis eligi debent, qui ſcrutatores ſint, & exquirant vocem ſingulorum ſeparatim, & ſecretò voce prolatam, & non per fabas. cap.eccleſia veſtra.2.eo.tit. interrogando eos, quare, quo zelo in aliquem conſentiant, & quæ ſint eius merita, & qualitates, & hoc vbi ſunt plures electores, primò tamen, vt ſcrutatores ſcrutentur ſeipſos, nec reſeruentur in fine, quia ſic eorum electio dependere poſſet ab alijs, quòd ſi ſint tantum tres electores, duo ex eis ſcrutabuntur tertium, & ſic procedetur ad electionem, ſi verò ſunt duo, vnus ſcrutabitur alium, & ſi ſit vnus ſolus, teſtibus vocatis exprimet vocem ſuam, eliget, & publicabit, vt dicit Abb.in d.c.quia propter. qui ſcrutatores per ſeipſos, vel per tabellionem vota eligentium in ſcriptis redigere debent, qui tabellio poteſt eſſe etiam laicus, vt dicit Io.And.in cap.1.de

procur. in 6. ita vt quilibet dicat, nomino talem, vel conſentio in talem, melius quàm eligo talem, cum hoc vltimum dependeat à cómuni electione, vt dicit Abb. ibi. non poteſt tamen dici eligo talem poſtulando, vel poſtulo eligendo, vel eligo poſtulandum, vel poſtulo eligendum, nec, eligo, & poſtulo, niſi quando probabiliter dubitatur, an quis ſit eligendus, vel poſtulandus, ſubiungendo, eligo, & poſtulo prout melius erit. cap. perpetuo. de poſtul. in 6. His actis, vota ſunt publicanda poſtquam ſtatim per ſcrutatores ſcripta fuerint, quæ publicatio facit, vt electores variare non poſſint, ſed facienda ſit confirmatio. cap. publicato. de elect. ſi tamen communiter in vnum aliquem conſentiant, ita vt eligendus habeat maiorem, & ſaniorem partem Capituli, vt Abb. ibi dicit. & in c. eccleſia veſtra. 1. eod. tit. quia maior pars intelligitur, quò ad totum Capitulum, in quo numero computari non debent qui noluit intereſſe, vt ait glo. & Abbas. in cap. quod ſicut. eod. tit. dicitur autem maior, & ſanior pars non in ſolo numero, ſed etiam in dignitate, authoritate, & merito perſonarum, vt notat Bart. in l. Pomponius. de iudic. vnde non ſufficit, quòd ſit maior pars, niſi etiam ſit ſanior. c. eccleſia veſtra. 2. de elect. vt notat ibi Abb. licet idem dicat ad hoc communiter non attendi. & maior pars intelligitur non reſpectu minorum partium, ſed reſpectu totius Capituli d. c. eccleſia veſtra. 1. eod. vbi Abb. etiam dicit, quòd non ſufficit pars ſanior, niſi etiam ſit pars maior totius Capituli, vt idem dicit etiam in d. cap. quia propter. & licet duæ partes vniuerſitatis a principio debeant conuenire. l. nulli. l. planè. ff. quod cuiuſq; vniu. intelligitur de duabus partibus non omnium de Capitulo, ſed illorum qui voluit, debent, & poſſunt commodè intereſſe, vt ait Abb. in clem. quod circa. de elect. in c. cum nobis. & cap. cum in cauſis. extra eod. & non ſolùm in electionibus, in quibus ſeruanda eſt forma dicti cap. quod circa. & c. quia propter. oportet eſſe maiorem partem totius Capituli reſpectu omnium, & non tantum reſpectu minorum partium, ſed etiam in omnibus explicandis per vniuerſitatem, vbi tamen dicta forma ſeruanda non eſt, valet ſtatutum. vt factum a maiori parte reſpectu minoris valeat, vt dicit gl. in c. ſi cui. de elect. in 6. & in c. 1. ne ſede vac. in 6. quod procedit etiam in patronis qui præſentant non vt collegium, ſed vt ſinguli. cap. quoniam. de Iure patr. & in electione prouincialis minorum, vbi valet electio facta à maiori parte reſpectu partium minorum. clem. exiui. §. demum. de verb. ſign. his actis, vnus de Capitulo nomine omnium, vel Capituli, per verba numeri ſingularis, eligit eum, in quem maior, & ſanior pars Capituli conſentit. cap. ſicut. de elect. in 6. c. dudum. & d. c. eccleſia veſtra. de elect. non quem minor pars eligit, licet maior pars per ſubſequentem conceſſum ratificauerit. cap. auditis. eod. tit. nam ratificatio conſenſus in electione recipitur tantum in his quæ præcedunt, & ſequuntur electionem, non quæ ipſam reſpiciunt, cum in ſingulari conſenſu diuiſio eſſe videatur. clem. cauſam. de elect. c. cum dilecti. §. verò. de teſtibus. c. bona. 2. §. fi. de poſtul. prælat. Et ita de ſubſtantia electionis ſcrutinalis plura requiruntur, vt inquit Abb. in d. cap. quia propter. de ſubſtantia ipſius eſt, primò, vt electio fiat per congregatos in vnum collegialiter, nam non ſufficeret quòd quilibet ſeparatim præſtaret ſuum conſenſum. c. in Geneſi. de elect. not. glo. in c. 1. de rebus eccl. non alien. in 6. & ſi aliquis abſens non ſit vocatus. non per hoc electio annullatur, licet ibi ſit contemptus. c. ſicut. c. bonæ. c. eccleſia 1. eod. tit. etiam ſi ſtatutum Epiſcopi, vel Capituli id inducat, cum ſta-

tuta

Digitized by Google

tuta prædicta non poſſint immutare conſtitutionem ſuperioris.clem.ne Romani.de elect. omiſſus tamen ſi proſequatur ſuum contemptum,poterit illam electionem retractare. Secundò, ſcrutatores debent aſſumi per collegium,& non ſe ingerere,quia ſic redderentur ſuſpecti. d.cap.quia propter. niſi alijs videntibus, & tacentibus ſe ingerant, quia ſic illi videntur conſentire, vt not.glo.in ſimili.in cap.ſicut. eod.in 6. Tertiò, vt tres ſcrutatores aſſumantur, nec plures, nec pauciores, vbi multi ſunt electores, aliàs ſufficiunt duo, vel vnus, vt ſupra eſt dictum, qui ſcrutatores debent eſſe de collegio d.c.quia propter.ſcilicet de collegio eligentium, & non tantum eccleſiæ vacantis, & debent vota ſingulorum exquirere ſecretè, vnde ſi vnus ex præſentibus omitteretur, electio eſſet nulla,ſi vocatus eſt, aliàs ſecus, vel ſi contemptum ſuum non proſequatur, vt ſupra eſt dictum, & debent ſigillatim interrogari, & poſtea ea in ſcriptis redigere, & ſcripta in Capitulo publicare, nullo actu interueniente poſt ſcripturam extraneo,& contrario.l.1.§.1.& l.continuus. ff.de verb.oblig. & not.Hoſtien.de elect.in ſumma.§.11.col.5. Quartò, vt facta publicatione fiat collatio, nullo actu extraneo intermiſſo, vt ait glo. & Abb.in d.c.quia propter. quod intelligitur quando collatio pertinet ad Capitulum, vel quando electio non exigit confirmationem, ſed Canonici, vel alij,eligendo conferunt,quæ habet vim potius collationis, quàm electionis,vt ait Rebuff.in pract-benef.tit.de electione. ſecus ſi ad alios,& electio ſola ad Capitulũ, quæ electio debet fieri per vnum nomine Capituli,& per verba ſingularis numeri.c.ſicut. eod.in 6. vt ſupra. & is debet eſſe ille qui primam vocem habet in Capitulo, vel cui Capitulum commiſerit,& ſi Capitulum non committit,vnus,præſentibus alijs, vice Capituli,vel conſentientium,eligere debet,quod ſatis eſt, cum taciturnitas, & ratihabitio in re fauorabili mandato æquiparetur, vt dicit Innoc.in d.c.in Geneſi. qui eligens debet eſſe de Capitulo. Quintò, vt ipſa electio fiat & poſt confirmatio.c.cum poſt.eod.tit. & electio fiat de eo, 12
qui electus fuerit à maiori,& ſaniori parte Capituli, & vbi eſt maior pars præſupponitur etiam ſanior,niſi contrarium probetur.cap.dudum.eo.tit. & iſta electio debet eſſe verbalis. d.c.eccleſia.eod.tit.& ſolemniter publicari in Capitulo.d.c.quia propter. & eſt tutum etiam illam publicare populo, licet non neceſſarium, electio verò facta contra prædicta nulla eſt ipſo iure,vt tenet Innoc.Abb. & alij in d.c.quia propter. & in c cumana.eod.tit. & aliter eligentes ſi peccant eligentes indignum ſcienter priuantur poteſtate eligendi ea vice. cap. cum in cunctis. eodem tit. ſi verò peccant contra formam, ſunt priuandi per ſententiam. d.cap.quia propter. vt diſtinguit glo.in d.cap.cumana.

Electus qs dicatur legitimè.

De hac forma eligendi per ſcrutinium videatur Cucch. d.tract. de elect. à nu.191. vſque ad 325. qui fusè, & optimè hanc rem tractat, cuius dicta non referuntur, cum electio paucis in locis ſecundùm hanc formam ſit in vſu, ob reſeruationes quas Papa ſibi facit de Epiſcopatibus, & Eccleſijs maioribus, & in prælaturis regularium,ex Conc.Trid. non ita exactè procedatur, & ex eod. Conc. tradita ſit forma circa collationem parochialiũ, & Canonicatuum,& beneficia,quandoq; tantum ſint electiua cum Capitulum eligit, & Epiſcopus confirmat, in quo tñ non ita exactè proceditur,vt in electione prælatorum,quandoq; ſunt tantum collatiua,quando Capitulum eligendo confert, ſic enim collatio vicem obtinet confirmationis.Ripa conſ.15. proderit tamen cognitio prædictorum ad dignoſcẽdum,quæ qua-

litates requirantur in obtinentibus beneficia, & vota quæ attendantur in ſimilibus cauſis, & huiuſmodi.

Tertia via eligendi, quæ eſt tutior, cum illa ſcrutinij facilè ſubuerti poſſit ob multa requiſita, eſt per viam compromiſſi, quando .ſ. poteſtas à collegio viris idoneis datur, vt vice omnium Eccleſiæ prouideat de paſtore, quæ forma arbitraria, vel compromiſſaria dicitur, ad quam requiritur, primò, quòd ea poteſtas detur à Capitulo aliquibus nomine ipſius, eligendi prælatum Eccleſiæ vacanti. d.c. quia propter. & melius eſt, vt committatur in numero impari veluti tribus, vel quinque. c. in cauſis. c. cum dilectus. c. cum in iure. de elect. nec eſt neceſſarium, vt illi ſint de collegio. c. cauſam quæ. eod. debent tamen neceſſariò eſſe viri religioſi, vt dicit glo. in d. c. quia propter. & poteſt etiam committi vni: d. c. cauſam quæ. eod. & hoc eſt etiam melius, vt ait glo. d. c. & poteſt etiam Capitulum eligere aliquos per quos eligantur compromiſſarij electuri nomine Capituli, quæ tamen commiſſio non valet, ſi vnus diſſentiat nolens compromittere. d. c. eod. not. Abb. in c. in cauſis. eod. nec etiam ſi compromiſſum fiat ſub hac forma, vt illum eligat in quem, quæſitis votis in ſecreto, plures conſentiunt, ſi nõ ſunt maior pars totius Capituli, & non maior reſpectu minorem partium. d. c. ſi cui. eod. in 6. nec ſi fiat de eligendo certam perſonam, non valet etiam compromiſſum factum ab vno nomine omnium alijs præſentibus, & non contradicentibus, cum res ſit ardua, & in tali re, & etiã quia onerosa eſt taciturnitas non habetur pro conſenſu, vt not. Innoc. in d. c. in cauſis. vbi alij poſt eum. eod. & iſta poteſtas data compromiſſarijs eligendi prælatum intelligi debet de idoneo, vnde ſi non idoneus electus ſit, electores non tenentur illum recipere, vt not. gl. in d. c. cauſam quæ. iſta tamen poteſtas eligendi data compromiſſarijs, cauſa integra, reuocari poteſt, ſecus ſi cauſa non ſit integra, vt ſi compromiſſarijs cœperunt habere tractatum de perſona eligenda, ſecus ſi attigerunt tantum pertinentia ad ſolemnitatem, vt ſi dixerunt Miſſam de Spiritu Sancto, vt ait Innoc. in d. c. in cauſis. §. fi. eod. Secundò, compromiſſum duobus modis fieri poteſt, primò limitatè, vt ſcilicet compromiſſarii eligere illum teneantur in quem maior pars totius Capituli, ſigillatim ſcrutatis omniũ votis, & ſecretò, ab ipſis, conſenſerit, de quo habetur in c. dilecti. de elect. & in c. cum expediat. eod. in 6. non valeret tamen ſi fiat compromiſſum alicui, vel aliquibus ſub hac forma, vt ipſe ſecretò, & ſigillatim, vel etiam non ſecreto, ſcrutatis votis ſingulorum de Capitulo, & in ſcriptis redactis, illum eligant in quem plures de Capitulo reſpectu partium minorum conſenſerint, licet conſentientes non perueniant ad maiorem partem totius Capituli, cum, vt ſupra eſt dictum, in electione requiratur maior pars totius Capituli, & non maior reſpectu minorum partiũ, vt not. glo. in d. cap. ſi cui. eod. in 6. & hæc forma compromittendi melior eſt omnibus, ſic tamen vt habeatur conſenſus maioris partis totius Capituli, modo ſupradicto, vt ait ibi glo. Tertiò, ſimpliciter fieri poteſt compromiſſum, vt ſcilicet compromiſſarij eligant quem volunt. Quartò, de ſubſtantia electionis compromiſſariæ plura requiruntur, primò, vt ſeruentur ea, quæ dicta ſunt de electione in genere, & quòd tenuerit compromiſſum, & quòd non excedatur forma compromiſſi. cap. cum dilecti. eod. & quòd electio fiat per verba ſingularis numeri, licet compromiſſarij ſint plures, aliter non valet. c. ſicut. eod. Secundò, ſi compromiſſum fiat limitatè, illa ſola requiruntur neceſſariò, videlicet, quòd compromittentes ſint ſimul congregati,

Digitized by Google

omnes ſcilicet qui volunt,& debent intereſſe , & omnes compromittant in vnum, vel in duos, vel plures,vel ſint de collegio, vel non , dummodo ſint clerici, & non laici.c.contingit.de arbit. & quòd compromiſſarius, vel compromiſſarij ſcrutétur vota ſingulorum ſecretè, & ſigillatim, & eligant illũ in quem maior pars totius Capituli conſenſerit, vno eorum, ſi plures ſint, dicente, ego Antonius compromiſſarius,de conſenſu,& voluntate compromiſſariorum meorum eligo,virtute compromiſſi in nos facti,in Epiſcopum Andream &c. in quem maior pars Capituli conſenſit, & ſi in primo ſcrutinio electores non conſentiunt in aliquem vnum, debet procedi ad ſecundũ ſcrutinium,& ſic vlterius donec conſenſerint.c.cum terra.eod.& ſi dubitatur de fide compromiſſarij, electores debent ſcribere nomen illius quem volunt eligere,tradendo illud ſcrutatori, qui id recipiat, implicitum tamen,vt nõ dignoſcatur quod cuiuſq; ſit, quæ ſcripta in præſentia omnium perlegat, & ſic eligat eum in quem maior pars totius Capituli conſentit. Tertiò, ſi compromiſſum fiat ſimpliciter,ſufficit quòd concurrant ea, quæ dicta ſunt de electione in genere, & compromiſſum tenuerit, & poſtquam compromiſſarij conſenſerunt, vnus ex illis dicat, Ego Antonius compromiſſarius, de conſenſu,& voluntate compromiſſariorum meorum, virtute compromiſſi in nos facti,Eligo in Epiſcopum Andream,non dicendo tamen in quem maior pars Capituli conſenſit,& in hac forma, & etiam ſuperiori requiritur,quòd omnes compromiſſarij conſentiant, vel ſaltem maior eorum pars,electores verò,vt ſupra, omnes debent conſentire in compromiſſum faciendum,vt ait Abb.in d.c.quia propter. §.vel ſaltem. in glo.verbo, aliquibus.in fi. Quartò,ſi ſit vnus tantum compromiſſarius, non poteſt eligere ſeipſum,vt dicit glo.in cap.cum in iure. eod. cum nemo creet ſeipſum. c.in ſcripturis.8.q.1. quia ſic eſſet prius ſe,quod procedit etiam ſi ignoraſſet eligere meliorem, & ipſe eſſet melior,eſſet enim inhoneſtum, quòd eligeret ſe,quia vt ambitioſus eſſet repellendus. d.c.in ſcripturis. nec etiam poſſet, cum in generali ſermone perſona loquens non comprehendatur. l. qui hæredi.ff.de condit.& demonſt. & idem de eo, cui per ſuperiorem præcipitur,vt magis idoneum eligat,vnde Abb.in cap.licet.eod. dicit, quòd ſi eſſet ſuperſtes vnus ſolus Cardinalis ille haberet electionem,vt not.in cap. gratum.de poſtul.præl. non tamen poterit eligere ſeipſum.c.per veſtras. de Iure patr. is verò nomine totius collegij poterit compromittere hanc facultatem in alium,qui nomine totius collegij eligere poterit iſtum compromittentem, fraude, & ambitione ceſſante. Quintò, ſi plures compromiſſarij ex forma compromiſſi habent,vt poſſint eligere vnum de ſeipſis, id poterunt,ſi ille in electione conſentiat. c.cum in iure. vbi glo. eod. dummodo maior pars compromiſſariorum in illum conſentiat, etiam ſi ipſe prius in alium conſenſerat in quem alij non conſenſerunt,vt dicit ibi glo.& is dicitur vocari à Deo tanquam Aaron, ad Hebr.1. quia ſeipſum non eligit immediatè,& minus practicando, ſed tantum conſentit electioni de ſe factæ, etiam ſi ſua vox compleat electionem,dummodo id faciat bono fine, ſcilicet ad obediendum Spiritui Sancto,& ſubueniendum eccleſiæ,vt dicit Abbas in d c.cum in iure. ſi verò ex forma compromiſſi id non habetur, id non poſſunt,vt ait glo.in d.cap. Vltimò, quòd ſi ex ſeptem compromiſſarijs tres eligunt vnum ex numero ipſorum compromiſſariorum, veluti Antonium, & tres alij vnum de non illo numero, tunc electus auget vocem,& conſentire poteſt illi actioni de ſe factæ à tribus, & ſuam electionem conſentiendo

Digitized by Google

do perficit, vt dicit Abb.in d.c.cum in iure. vbi tamen proceditur per viã ſcrutinij, votum electi non computatur in numerum.c.cumana.eod. nam in primo caſu, compromiſſum non debet eſſe oneroſum cõpromiſſarijs: ſecundò, quia electio non oritur à ſe inchoatiuè, vt in forma ſcrutinij: tertiò, nã compromiſſum non arctat ad ſeruandum formam d.c.quia propter. quò ad ea quæ procedunt de forma ſcrutinij, vnde compromiſſarij poſſunt eligere palàm, vt quiſque audiat vota aliorum, vnde cum quis non poſſit eligere, quia ſciat ſe ab alijs electum, conſentiendo electioni de ſe factæ à parte æquali non videtur eſſe ambitioſus, nec oriri à ſe cum prius ſit vocatus à Deo, & socijs, vnde conſentiendo numerum auget, cum ſit vnus de habentibus poteſtatem, & principaliter non diſponit in ſeipſum, ſed conſentit diſpoſitioni ab alijs factæ, quòd non eſt ambitioſum, ſed meritorium, ſi bono animo fiat, arg.c.qui Epiſcopatum. 8.q.1. quando verò proceditur per viam ſcrutinii, cum in ſecreto quilibet conſentiat, & ſic ignoret an fuerit ab alijs electus, quia ſic eſſet ambitioſus, ſi in ſe conſentiret, ideò id fieri non poteſt, vt dicit Io.And.in c.per veſtras. de Iure patr. quòd ſi ex tribus compromiſſarijs, duo indignum, & vnus idoneum eligat, electio non tenet, & poteſtas eligendi reuertitur ad compromittentes, cum maior pars ibi deliquerit, quando verò vnus ex compromiſſarijs, eligitur non debet dicere, eligo me, contra cap.fin. de inſtit. ſed debet conſentire electioni de ſe factæ, intra tempus ſtatutum à iure ad electionem faciẽdam, & electio ſuo conſenſu perficitur, vt not.glo. in ſimili, in c. cum ſit. de elect.in 6. Sextò, ſi compromiſſarius non eligat intra tempus à iure ſtatutum, poteſtas eligendi deuoluitur ad ſuperiorem, ſi verò eligat indignum, etiam ignoranter, poteſtas deuoluitur ad electores, niſi electionem ſcienter factam ratam haberent, & idem ſi idoneus electus non conſentit. cap.ſi compromiſſarius. eod. in 6. & compromiſſarius eligens ſcienter indignum, triennio ſuſpenſus eſt à beneficijs quæ obtinet in Eccleſia illa in quam offendit, dummodo illa electio ſit de Epiſcopo, vel ſuperiori, & idem de eo, qui electionem, vel poſtulationem, vel prouiſionem impugnans deficit in probatione eius quod obijcit in perſonam, compromittentes verò non puniuntur, niſi ratificent. d.cap.ſi compromiſſarius. Septimò, ſi compromiſſarius acceptans compromiſſum habet poteſtatem confirmandi non oportet quòd prius eligat, deinde confirmet, ſed ſufficit quòd vigore ſuæ compromiſſionis inſtituat in prælatum illum de quo ſibi videtur, ſecundùm diſtinctionem tamen quam ponit Abb.in d.c.cauſam quæ.eod. Octauò, compromiſſarius prouidere poteſt de perſona cuiuſq; loci.arg.c.lectis. & c.Reatina. 63.diſt. ſed melius, & tutius eſt, quòd de ipſa eccleſia eligat. c.in nomine domini. 23.diſt. c.quod ſicut. extra eodem.

Quod verò dictum eſt electionem factam per viam ſcrutinij, nõ ſeruatis his de quibus ſupra, eſſe nullam, non habet locũ in omni electione ad quamcunque prælaturam, vel officium, ita vt electio aliter facta irrita ſit, ſed tantum in electione Epiſcoporum, & prælatorum, qui habent generalem iuriſdictionem in eccleſijs collegiatis, nam textus ille loquitur de eccleſijs viduatis, & cum Epiſcopus ſit ſponſus eccleſiæ.cap.ſicut.7.q.1. & alij prælati poſſint dici quodammodo ſponſi ob generalem iuriſdictionem quam habent in eccleſijs collegiatis, ideò per mortem iſtorum prælatorum remanent eccleſiæ viduatæ, vnde in electionibus Canonicorum, & alijs dignitatibus, vel perſonatibus Eccleſiæ Cathedralis non habet locum diſpoſi-

tio

Digitized by Google

tio huius Capituli, cum per illorum mortem non remaneant eccleſiæ viduatæ, nam non ſunt eorum ſponſi, ſed tantum Prælati principales, & in occurrentibus difficultatibus poſſit recurri ad ſuperiorem, qui prouidere poteſt.arg cap.vbi periculum. in princ.eod.in 6. & etiam id habet locum in electionibus Abbatum, vt dicit Ioan.Andr.in c.officij.de elect. vbi Abbates dicuntur etiam paſtores,oportet tamen vt Prælati illi habeāt iuriſdictionem generalem, ita vt cognoſcere poſſint de cauſis criminalibus, & ciuilibus, vt aperte tenet Abb.in d.cap.quia propter. in princ.nu.7.& 8.de elect. vnde in electionibus aliorum beneficiatorum, ſeu Prælatorum à ſupradictis, ſufficiunt ſingulares conſenſus illorum de Capitulo, dummodo præſtentur in communi, idest collegialiter in ipſo Capitulo, nec eſt de neceſſitate ſeruāda aliqua prædictarum formarum, videlicet per viam ſcrutinij, compromiſſi, & communis inſpirationis, ſed electus ſimpliciter à maiori, & ſaniori parte habebit ius,vt not.glo.in d cap.ſicut.eod.in 6. & Abb. loco prædicto nu.8.ad fin. & ſic nec neceſſaria eſt ſcriptura, vt ait Panor.in cap. eccleſia. eod vt quando quis eligitur Archidiaconus, Primicerius, Canonicus,vel in inferioribus beneficijs in quibus ſat eſt quòd conſenſus præſtetur collegialiter d c.in Geneſi.§.1.de elect.cap.ſicut eod.in 6. & dummodo maior,& ſanior pars Capituli conſentiat.d.c.licet.d.c.quia propter.d.cap. cumana.de elect. & tunc dicitur maior pars conſentire,cum maior pars nō reſpectu minoris,ſed cum maior pars Capituli conſentit. cap.quondam.de Iure patr. l mortuo. ff.de fideiuſſ. ſic tamen, vt abſentes citentur, & Capitulum congregetur, iuxta loci conſuetudinem, vt dixi tract.de Canonicis, & Capitulo. & ita Prælati religionum approbatarum habentes generalem iuriſdictionem.& ordinariam,debent fieri ſecundùm formam,d.c.quia propter. reſecatis tamen multis iuris ſubtilitatibus, per eorū conſtitutiones, & huiuſmodi Prælati ſunt Priores,Abbates,Præpoſiti,Prouinciales & huiuſmodi in electione verò definitorum,vel diſcretorum, & ſimilium ſufficit ſi id fiat collegialiter de conſenſu maioris partis, nec eſt neceſſaria vox viua. aut ſcriptura; & hodie ex Conc.Trid.ſeſſ.25.c 6. de regul. ſtatuitur, vt electio Abbatum, Abbatiſſarum, Priorum, Generalium, & huiuſmodi, fiat per ſecreta vota,nec titulares,vt Abbates,Priores,& huiuſmodi, poſſint conſtitui procuratores abſentium, nec pro eis vota dare.

In poſtulatione verò etiam ſolemni, per cuius admiſſionem poſtulatus conſequitur plenum ius,ita quòd admiſſio facta per ſuperiorē habeat vim electionis.& confirmationis, debet ſeruari forma huius Capituli, vt dicit Innoc.in c.in cauſis.eod.in electione ſcilicet Prælatorum,ſi verò poſtulatio ſit minus ſolemnis, per cuius admiſſionem non conſequitur poſtulatus ius Prælaturæ,ſed habilitatur vt poſſit eligi,vt cum poſtulatur laicus,non habet locum, nec eſt ſeruanda neceſſariò forma d.c.quia propter. nec ſimiliter in collatione, vt not.glo.in d.c.ſicut. eod.in 6. vnde ſi ad plures ſpectet collatio,poſſunt omnes ſimul conferre,nec eſt neceſſarium quòd fiat per vnum nomine omnium, vel per ſcrutinium ſecretum, ſed ſufficiunt ſingulares conſenſus,vt dicit Abb.d.c.quia propter. nu.8.verſ.2.& 3. 13

Electio intra q̃ tempus fieda, & ſub qua pœna. 14

Electioq̃ſ

Quartum dictum. Peracta electione, quæ fieri debet in Cathedralibus, & regularibus intra tres menſes, alias facultas deuoluitur ad ſuperiorem. cap.ne pro defectu. eod. tenentur electores electionem electo præſentare, & petere conſenſum eius intra octo dies, poſtquam commodè poterunt, aliter negligentes excluſi ſunt à proſecutione proceſſus,& ſuſpenſi ſunt per

tres

præſentanda electo. tres annos ab omnibus beneficijs ſuis, electus verò tenetur intra menſem à die præſentationis conſentire, aliàs priuatus eſt iure electionis, niſi fortè talis ſit ipſius conditio, vt electus electioni de ſe celebratæ abſq; ſuperioris ſui licentia ex prouiſione, vel prohibitione ſedis Apoſtolicæ conſentire non poſſit, quo caſu, idem electus, vel electores ipſius licentiam conſentiendi ab eius ſuperiore, cum ea celeritate quam dicti ſuperioris abſentia, vel præſentia requirit, petant, & vlterius quilibet electus intra tres menſes poſt conſenſum electioni de ſe celebratæ, præſtitum confirmationem electionis ipſius à ſuperiore petere tenetur, aliàs caſſa eſt electio. cap.cum ſit. & cap.cupientes. §.cæterum.de elect.in 6. & ſi à Papa confirmatio eſt petenda, electus tenetur intra menſem poſt conſenſum, vel ſi electio non fuerit ei præſentata, intra menſem à notitia, iter verſus curiam arripere, & confirmationem petere abſque fraude, & negotium proſequi. d.c.cupientes. primo reſponſo: in alijs verò eccleſijs, ſufficit vt prouideatur intra ſex menſes, aliàs prouiſio ad ſuperiorem deuoluitur. c.de multa.de præb. & c.nulla.de conceſſ.præb. qui terminus trium menſium poteſt ex cauſa coarctari à collegio, ſi duæ partes præſentes ſunt, nam tunc abſens poteſt ſaltem vni de collegio committere vices ſuas.d.cap.quia propter.eod.quòd ſi duæ partes abſentes ſint, vel non ſubſit cauſa coarctationis, non poteſt coarctari prædictum tempus, ſed expectandum eſt circa finem trium menſium, vt dicit Silu. Electio. 1. q.7.

15 Electio q̃ ſit inualida. Quintum dictum. Electio illa eſt caſſanda quando requiſitus, antequam eſſet electus, conſenſit electioni de ſe fiendæ, cum ſic præſumatur ambitioſus. c.cum poſt petitam. eod. & ſimiliter electiones clandeſtinæ reprobantur, quæ in cubiculis per occulta conuenticula fiunt. c.1.& 2. & c.ſi tranſitus.78.diſt.d.c.quia propter.extra eod. & pariter illæ electiones, quas electores inter ſe tenent ſecretas, cum celebratæ debeant ſolemniter publicari. d.c.quia propter. vbi verò electio tenuit iure naturali, quia interuenit conſenſus eligentium, ſed omiſſa fuerunt ſubſtantialia, & ſic non tenuit iure poſitiuo, ſi confirmetur à ſuperiori talis electio, ſic electus erit verè Prælatus, & non tenetur in foro conſcientiæ reſignare, vt not. Innoc. & alij in d.cap.quod ſicut.de elect. Secundò, ſi duæ electiones ſimul fiant, ſi fiunt ſimul, & incontinenti, vt quia in ſcrutinio diuiſa ſint vota, & paria, illa adiuuatur, quæ meritis maioribus, & melioribus adiuuatur. c.licet.in fi.& c. dudum.eod. & eo caſu poteſt etiam is adire ſuperiorẽ, qui poterit gratificare ad ſe accedenti, ita vt in votorum paritate, cæteris paribus, præferat ſeniorem, ordine, & ætate iuniori, Doctorem plebeium nobili tantum, incolam loci, vel de gremio eccleſiæ, extraneo, pauperem diuiti, niſi eccleſia egeat, vt dicit Lamb.de Iure patr.lib.2.p.3.q.5.princ. cum ſeq. quòd ſi fiant ex interuallo, & prima fuerit ritè facta, valet, & ſecunda eſt caſſanda, imò licet prima annullanda ſit, ſecunda etiam caſſari debet. c.bonæ memoriæ. eod. niſi gratia fiat.d.cap.bonæ memoriæ.1. eod.ſi verò prima nulla fuit ex cauſa notoria, valet ſecunda ritè facta. c.venerabilem. eod. c.vlt. de ſuppl. negl.præl. Tertiò, aliqui ſunt caſus, in quibus electores poſſunt reeligere, vt ſi electus nõ vult conſentire, vel ſi poſt renunciat iuri ſuo, vel moritur, vel ob eius occultum vitium irritatur electio, & habent integrum tempus à diſſenſu, & alijs ſupradictis, dummodo fraudem non adhibuerint. cap.ſi electio.eod.in 6. Quartò, ſunt aliqui caſus, in quibus eligendi poteſtas deuoluitur ad ſuperiorem, nam in Cathedralibus, & regularibus eccleſijs, ſi

non

Digitized by Google

non eligant intra tres menſes, deuoluitur ad proximum ſuperiorem vſque ad Papam. Quartò. ſi eligant ſcienter indignum, vel priuentur per ſententiam, quia non ſeruant debitam formam, eligendi poteſtas in prælaturis deuoluitur ad Papam: in inferioribus verò eccleſiis ad proximum ſuperiorem. cap. quamquam. eod. in 6. & quod dictum eſt de eligente indignum, intelligitur quando ſcienter id facit, vel eligit omnino incapacem, vt homicidam, &c. tunc enim propter malitiam deuoluitur poteſtas eligendi ad ſuperiorem, vt dicit Ioan. And. in c. cum noſtris. de conceſſ. præb. & Rota deciſ. 253. & in dubio eligens indignum præſumitur ſcienter id facere, quia præſumitur habere notitiam eius, quem eligit, vt ait Hoſt. in c. cum terra. de elect. Quintò, ſi maior pars Capituli committit vitium in electione, deuoluitur electio ad pauciores innoxios. cap. 2. de poſtul. imò etiam ad vnum propter omnium delictum. c. ſi fortè. diſt. 65. cap. bonæ. de elect. not. gl. in d. cap. 2. quod intelligitur quando peccarunt eligendo indignum, ſecus ſi ex contemptu aliquorum habentium vocem, quia ſic non deuoluitur poteſtas, ſed ſufficit ſi electio caſſetur, cum propter defectum formæ non ſint priuati ipſo iure, vt ſupra eſt dictum, ſed priuandi. d. c. quia propter. poſt ſententiam verò ob peccatum formæ poteſtas deuoluitur ad non culpatos, vt dicit Innoc. in d. c. & ſi omnes delinquant, deuoluitur, vt ſupra, ad ſuperiorem proximum. Sextò, eligentes priuati ſunt poteſtate eligendi, cum poſtulant, vel eligant ſcienter indignum, vel poſtulationem, aut electionem caſſatam vitio perſonæ innouant, vel cum eligunt per abuſum poteſtatis ſecularis. cap. quiſquis. de elect. vel eligunt incapacem, vel recipiunt, vt Prælatum electum, vel poſtulatum, cuius tamen electio, vel poſtulatio eſt nulla, vel ſi ſunt excommunicati, vel ſuſpenſi, vel non eligunt intra tempus præfixum. c. ne pro defectu. de elect. vel cum poſtulant poſt appellationem factam à duabus partibus, & ſic friuola, ſecus in electione, niſi appellatio interpoſita eſſet ex iuſta cauſa. c. ſcriptum. de elect.

Notãdum etiam quòd nemo poteſt proſequi duas electiones de ſe in eadem eccleſia factas, ſed vnam tantum eligere debent. cap. ſciant cuncti. eodem in textu.

Secundò notandum, quòd ſi quis eligat aliquem ex odio, tenetur ei ad omne damnum inde contingens illi. c. honoratus. 74. diſt.

Tertiò notandum, quòd conſuetudo circa electionem, ſi aufert libertatem eligendi non valet, ſecus ſi reſtringit electores ad certum collegium, vel certum genus perſonarum, vt ait Abb. in d. c. cum terra. eod. qui ibidem dicit poſt Innoc. conſuetudo induci poſſe, vt mortuo Prælato, Capitulum priuſquam deueniat ad electionem, quàm nunciet Principi mortem Prælati, & petat ab eo poteſtatem eligendi, quod conſuetudine induci poteſt ob intereſſe Principis, vt proponat aliquem ſibi fidelem, maximè ſi dubitatur de proditione loci, vel reuelatione ſecretorum, ſi tamen in electũ non vult Princeps conſentire ſine rationabili cauſa, non ob id caſſatur electio, & cõſuetudo contraria non valet, quia ſic electio dependeret à voluntate Principis, quia tolleret libertatem eligendi, & talis electus per abuſum poteſtatis ſecularis eſſet deiciendus. cap. quiſquis. de elect. ſecus ſi poteſtas illa reſtringitur ad certas perſonas, vt dicit ibi Abbas, quòd conſuetudine induci poteſt: quod ego intelligerem ſi illa conſuetudo habuit initium à rationabili cauſa, & non à Principis coactione. arg. eorum quæ dicit Abbas in cap. ad Apoſtolicam. de ſimon.

E Sextum

Digitized by Google

16 Elect⁹ an, & quando teneatur ī cōſcientia cōſentire electioni.

Sextum dictum. Electus in aliquibus caſibus tenetur ſub pœna peccati mortalis conſentire electioni de ſe factæ, vt inquit Ricar. quodlib. 3. q. 21. primò, ſi à ſuperiore per obedientiam ſibi præcipitur. c. niſi cum pridem. de renunc. Secundò, ſi ſecundùm ſuæ conſcientiæ credulitatem credit non eſſe alium qui velit, & poſſit melius procurare ſalutem animarum quàm ipſe, & videt notabile diſpendium eccleſiæ imminere, niſi conſentiat. d. c. in ſcripturis. & cap. olim. eadem cauſa, quæſt. 2. niſi religioſus eligatur extra ſuum monaſterium, vel ex mendicantibus, modo quo ſupra eſt dictum. Tertiò, ſi per viam illicitam refugit, vt ſe abſcondendo, niſi ex ſpeciali inſtinctu Spiritus ſancti. Quod ſi nec ex obedientia cogitur, nec imminet eccleſiæ notabile damnum, & fugit licitè ob pigritiam, eſt veniale, & ſi ob humilitatem æſtimans ſe indignum meretur, vt idem dicit, & D. Th. quodlib. 5. art. 22. qui in quodlib. prædicto art. 23. dicit, quòd in is caſu quo non tenetur neceſſariò conſentire, intendit aliquod temporale, vt diuitias, honorem, excuſſionem à iugo religionis, & huiuſmodi melius faciet diſſentiendo, quàm aſſentiendo, cum intentio ſit mala, ſed ſi intendit profectum eccleſiæ poteſt ex charitate conſentire, dummodo in eo ſit idoneitas debita, & purgatum ſe ſentiat, vt Iſa. 1. qui poſt purgationem dixit, ecce ego, mitte me; ſed quia difficile ſe poteſt quiſque cognoſcere an diuina gratia iuuante, purgatus ſit, tutius eſt prælationis officium declinare, non tamen pertinaciter, cum ad hoc ſuſcipiendum ſuperna voluntas agnoſcatur, nec vllo caſu licet ambitu prælaturam petere, poteſt tamen quis medio modo ſe habere, dicendo quòd conſentiet electioni de ſe factæ, ſi è bono eccleſiæ erit. Cucch. d. tract. de elect. nu. 325. dicit, onus id eſſe graue, &c. vt ibi dicit, Deo tamen iuuante, ſi vocabitur ab illo, illud ſe expleturum pro viribus, de quibus etiam latius habetur tractatu de Epiſcoporum ſtatu. quid verò ſi quis per preces beneficium obtineat, vel prælaturam, iuris ſit, habetur ſub tractatu de Simonia.

17 Electionis effectus quis.

Septimum dictum. Electio operatur, vt electus, ſi conſenſerit eccleſiæ viduatæ ſpiritualiter coniungatur. c. cum inter canonicos. eod. non tamen ſi religioſus eligatur extra ordinem ſuum. ex electione, vt ſupra eſt dictum. Secundò, decretum electionis facit plenam fidem pro electo, ſi fuit confectũ per publicam perſonam, & concurrant requiſita ſubſtantialia ſcripturæ publicæ, vt præſentia teſtium, & huiuſmodi, quæ publica perſona teſtetur omnia fuiſſe geſta in præſentia ſua, & eo caſu non eſt opus apponi ſigillum Capituli, cum publica ſcriptura faciat fidem ſine illo, ſed eſt neceſſarium, quando ſcriptura eſt priuata. Tertiò, apponitur decretum, ideſt ſcriptura continens ſeriem electionis, quæ operatur, vt appareat debitam formam ſeruatam fuiſſe, & vt eligentes negare non poſſint ſe electioni conſenſiſſe, & eſt de ſolemnitate, non de neceſſitate electionis, vt dicit glo. in §. ſed aliud diſt. 6. vnde ſi ſuperior eſt præſens in domo per vnum eligentium verbo recitantur geſta in electione, ſed quando eſt abſens mittitur decretum. Quartò, electio gignit confirmationem. cap. poſtquam. eod. tit. de elect. confirmatio concedit adminiſtrationem. c. tranſmiſſa. & c. nihil. eod. tit.

18 Electus tenetur petere cōfirmationē.

Octauum dictum. Electus tenetur ante adminiſtrationem eccleſiæ, vel religionis petere confirmationem à ſuperiori, in quo actu citari debet competitor, vel ſe opponens, iuxta formam cap. fi. de elect. in 6. aliàs ſi ſe ingerit ante confirmationem adminiſtrationi, vt Prælatus, vel Procurator, vel Oeconomus, vel alio colore in temporalibus, vel ſpiritualibus in toto, vel

in parte, ipſo iure priuatur omni iure, quòd per electionem in illa dignitate habebat. c.qualiter.de elect.c.cum iamdudum. de præb. c.auaritiæ. de elect.in 6. & idem eſt ſi electus adminiſtrauit poſt confirmationem nullam ſi errauit in iure, ſecus ſi in facto, vt dicit glo.in c.ſi.eod.in 6. & idem procedit in poſtulatione confirmationis, quando ſuperior poſtulatum admittendo, confirmat, ſecus in poſtulatione, quæ fit quando monachus electus à ſuo Prælato poſtulatur, & ſimiliter habet locum in præſentatione, vt is, cui fit præſentatio ſeruet dictum cap.ſi.eod.in 6.vt ibi not.gl. quòd procedit licet conſuetudo ſit in contrarium, quæ non valet, vt dicit Archid.in c.eum qui. de præb.in 6. ita vt ad illud beneficium amplius eligi non poſſit. d.cap.auaritiæ.vbi Archid.de elect.in 6. quòd tamen fallit in Papa, qui eo ipſo quòd eligitur confirmatur.c.in nomine domini.23.diſt.c.licet.de elect. & etiam in eo qui eligitur à Papa; fallit etiam, ſi parcitur adminiſtranti. cap.noſti. de elect. & ſi confirmatio eſt petenda à Papa, & electus eſt valdè remotus à ſede Apoſtolica, quia is in concordia electus ante confirmationem adminiſtrare poteſt in ſpiritualibus, & temporalibus, nullam tamen ailenationem facere poteſt. cap.nihil. de elect. quòd probabiliter intelligi debet quando nõ eſt in mora petendæ confirmationis, alias habebit locum pœna dicti cap. auaritiæ. & quod dicitur de vltramontanis, intelligitur etiam de Italis ſi curia eſt vltra montes, vt ait Ioan.And.in d.c.nihil. Fallit etiam ſi Abbatiſſa electa à maiori parte, non tamen à duabus partibus impugnatur ne confirmetur, quia interim poteſt adminiſtrare. c.indemnitatibus.§.ſi verò. de elect.in 6. fallit etiam, ſi ordinarius negligit confirmare Abbatem, vt dicit Hoſt.de elect.in ſumma.§.26. fallit etiam, ſi quis adminiſtret ob neceſſitatem, vel vtilitatem eccleſiæ, vt dicit Oldr.conſ.9. Archid. in d.cap.auaritiæ. & Rebuff. in praxi benef. in regul. de ſubrog. col. fallit etiam, ſi conſuetudo id tolleret, quia licet malè agat, non tamen debet puniri, vt dicit ibi Rebuff.nu.8. Gig.in ep.de intruſ.nu.24. cap.6. fallit etiam, ſi adminiſtret de mandato ſuperioris, vt ait Franc.in d.c.auaritiæ. col.2. & hæc pœna habet locum etiam in Epiſcopo, vt inquit Gemin.Ioan. And. & alij in d.c.auaritiæ. non tamen in Imperatore, vt not.in c.legimus. 93.diſt. & not.glo.in clem.vnica.de iureiur. qui ante confirmationem poteſt adminiſtrare, & iuriſdictionem Imperij exercere.

& quid vlterius.

Secundò, electus ante confirmationem iurare debet quòd non dilapidabit bona eccleſiæ, nec alienabit, niſi modis debitis. cap.Siracuſanæ. 28.diſt. cap.cum veniſſent.§.1.de inſtit. poſt conſecrationem verò conſecrator exigit iuramentum fidelitatis.cap.quamquam.33.diſt. cap.ſignificaſti. § fin.de elect. Epiſcopus verò iurabit ſub forma tradita in c.ego. de iureiur. quòd ſcilicet erit fidelis Papæ, eius ſecreta non pandet, & Papæ, ac Sanctorum Patrum regulas contra omnes defendet, vocatus ad Sinodum veniet, Legatum Apoſtolicum honorificè tractabit, limina Apoſtolorum per ſe, vel per certum nuntium ſingulis annis viſitabit; hodie tamen ex Conſtitut. Sixti Quinti, tres anni ſufficiunt. Canonicus verò iurabit ſecundùm formam.cap.cum clerici. de verb.ſign. vbi habetur, quòd debet iurare ſe obedientem fore Capitulo, & Epiſcopo. Abbas verò iurabit ſecundùm formam cap. ne Dei eccleſia. de ſimon. vbi iurare debet ſe exhibiturum reuerentiam, & obedientiam Epiſcopo, & ſuis ſucceſſoribus canonicè intrantibus ſaluo ordine ſuo, & generaliter quiſque Rector, quòd erit obediens, & fidelis, & Epiſcopo, ac ſucceſſoribus, & ſeruiet eccleſiæ cui præficitur, nec

ad aliam ſe transferre ſine Epiſcopi licentia, iura eccleſiæ ſeruabit, & curabit, & alienata recuperare curabit, nec commiſit ſimoniam. Abb. in cap. tua nos. de iureiur. quæ tamen omnia hodie non ſeruantur, licet tutius ſit ea ſeruari.

19 Electus qs teneaẽ ad fidei profeſſionem, & vt iurare de reſidendo, & nõ alienãdo bona eccleſiæ.

Hodie verò ex Bulla Pij IIII. incip. In ſacroſancta, dat. 1534. Idibus Nouembris, promoti ad doctoratum, & profeſſores cuiuſq; artis, & facultatis tenentur emittere profeſſionem fidei, iuxta formam ibi traditam, aliàs eos admittentes, ſi Epiſcopi interdictum ab ingreſſu eccleſiæ, ſi inferiores excommunicationem incurrunt, & ex diſpoſitione Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. cum dignitates. prouiſi de beneficijs curam animarum habentibus, tenentur intra duos menſes coram Epiſcopo, vel eius vicario fidei profeſſionem emittere, & idem prouiſi de Canonicatibus, & dignitatibus in Eccleſijs Cathedralibus non ſolùm coram Epiſcopo, vel eius Officiali, ſed etiam in Capitulo idem facere teneantur, aliter prædicti, fructus non faciant ſuos, nec poſſeſſio illis ſuffragetur, & ex Bulla Pij IIII. incip. Iniunctum, dat. 1564. Idibus Nouembris, idem facere tenentur, prouiſi de Monaſterijs, Conuentibus, domibus, & alijs locis regularium, quorumcunque ordinum, etiam militiarum, iuxta formam ibidem traditã; & vlterius prouiſi de parochialibus, tenentur iurare de reſidendo, & ſuper illo fideiuſſionem præſtare, ex Bulla Pij IIII. incip. Inter multiplices, dat. 10. Martij 1563. & inſuper prouiſi de quibuſcunque beneficijs iurare debent de non alienando bona eccleſiæ, niſi modis debitis, & conceſſis, ex Bulla Alexandri VI. & quòd erunt obedientes Epiſcopo, & Papæ, reſidebunt, & eccleſiam defendent, nec commiſiſſe ſimoniam. Abb. in c. tua. de iureiur. modo, vt ſupra eſt dictum, & beneficium curatum iure conferri debet illi tantum qui reſidere in loco, & curam animarum per ſeipſum exercere valeat. cap. quia plerique. de cler. non reſid. notandum etiam, quòd electus, & confirmatus ante expeditionem literarum adminiſtrare non poteſt, alias eſt intruſus, ex Bulla Alexandri VI. vt refert Gig. epit. de intruſo, non tamen eſt neceſſaria inſtallatio, vel poſſeſſionis apprehenſio, ſecundùm communem, vt dicit Panor. in cap. tranſmiſſa. de elect. Felin. in cap. ne Dei timorem. de ſimon. niſi conſuetudo contrarium ſeruet, vt dicit Archid. in d. c. eum qui. de præben. in 6. quo tamen caſu non eſt priuato iure ſuo talis adminiſtrans, iuxta prædictos.

20 Electus à quo debeat confirmari.

Tertiò, ſi electus eſt exemptus confirmatio debet peti à Papa, vel eius Legato de latere, ſi eſt in illa prouincia, vt in cap. ſi Abbatem. de elect. in 6. quod intelligitur ſi ijs exemptus ſubſit immediatè Papæ, ſecus ſi habeat alium Prælatum medium, vt Generalis confirmat Prouincialem in mendicantibus, & Abb. in c. 1. de ſuppl. negl. præl. dicit, quòd Abbates exempti ſunt per Epiſcopos confirmandi, quòd ſi non eſt exempto confirmatur per ſuperiorem ſuum Prælatum immediatè, vnde Epiſcopus confirmat ſib. ſubiectos. cap. nullus. 16. q. vlt. c. cum monaſterium. de elect. Archiepiſcopus Epiſcopos ſuos ſuffraganeos. cap. illud. 64. diſt. cap. cum dilectus. c. inter canonicos. de elect. Archiepiſcopum non exemptum confirmat Primas, vel Patriarcha. cap. bona. 1. de elect. Patriarcham verò Papa, & Imperatorem. c. venerabilem. de elect. non poteſt tamen Prælatus ſuperior confirmare ſine Capitulo, aliàs confirmati, confirmatio non valet, ſi fiat in abſentia Capituli, vt dicit Archid. & Gemin. in c. quoniam. de elect. in 6. niſi conſuetudo contrarium habeat, quæ eſt ſeruanda. c. non eſt. de conſuet. in 6.

Quartò, confirmatio debet peti intra tres menſes poſt præſtitum conſenſum,

Digitized by Google

ſenſum, aliter, ceſſante impedimento legitimo, ſi non petitur ab electoribus, vel electo, vel alio per ipſo, electio eſt nulla. cap. cum ſit. de elect. in 6. in Cathedralibus verò, & regularibus eccleſijs, in quibus confirmatio à Papa eſt petenda, electi poſt conſenſum, vel habitam notitiam de electione iter arripere debent intra menſem ad ſedem Apoſtolicam, pro confirmatione petenda, poſt quòd habebunt tempus arbitrarium intra quòd commodè venire poſſent, & poſt illud viginti dies intra quos ſi perſonaliter non venerint, iuſto impedimento ceſſante, vel non probauerunt illud intra quindecim dies ad hoc aſſignatos, vel propoſuerunt, & approbauerunt debito tempore, tamen non miſerunt procuratorem ſufficienter inſtructũ, vel ſi miſerunt procuratorem inſtructum, tamen impedimento ceſſante intra tempus debitum perſonaliter non venerunt, pro confirmatione petenda, his enim caſibus, vel altero ipſorum, priuati ſunt ipſo iure, omni iure, ſibi per electionem quæſito. c. cupientes. de elect. in 6. & hæc confirmatio Prælati debet peti à Capitulo, quòd debet mittere ad curiam vnum ex Capitulo, pro confirmatione petenda. Cucch. tract. de confirm. nu. 21. cum ſeq. impenſis tamen Prælati electi, ſi bona adſunt, aliàs Capituli, vt ibi dicit.

21 Confirmatio itra q tépus fienda, & qúo.

Quintò, quando confirmatio eſt facienda, ſi eſt aliquis coelectus, vel apparet oppoſitor debet vocari nominatim, aliàs in eccleſia in qua talis debet reſidere aſſignato termino peremptorio, vt compareant volentes opponere, & ſi nullus apparet, fieri debet diligens examinatio perſonarum tam eligentiũm, quàm electi, & bonum eſt, vt ſuperior electum trahat ad partem, & moneat eum de his quæ impedire poſſunt electionem, & ſi impedimentum inuenerit non publicet, vel infamet, ſed ad renunciandum inducat ſecretò. c. dudum. 2. in fi. de elect. c. per tuas. de ſimon. aliàs procedet ſecundùm allegata, & probata: nam ſi cõfirmet indignum, vel ætatis illegitimæ, vel aliàs inhabilem, mortaliter peccat, & eſt ipſo iure priuatus poteſtate confirmandi ſucceſſorem illius, & confirmatio ipſo iure eſt nulla, quando fit non vocatis vocandis, ſi aliquis eſt coelectores, vel alius volens opponere electo, vel electioni, vel negotium non ſit diſcuſſum, & habetur in d. cap. nihil. de elect. vbi latè Abb. & c. fi. eod. in 6. & vbi Gemin. & Francus, & notat Hoſtien. in ſumma. eod. §. 28.

Sextò, hæc forma ſeruanda eſt in omnibus beneficijs ſimplicibus, vt ait Gemin. cap. fi. eod. in 6. vel habent curam animarum, vel non, cum in omni beneficio requiratur examinatio, & præſentatio electi, vel præſentati, vel poſtulati, vt dicit Io. And. & Hoſt. in cap. propoſuit. de conceſſ. præb. & ſecundò, in hoſpitali ſi datur in beneficium per viam præſentationis, vel electionis, ſecus ſi non datur in beneficium, quia tunc cõmiſſio fit, non electio, vel collatio, vel præſentatio. clem. quia contingit. de relig. dom.

Septimò, ius acquiritur confirmatò, vt habeat adminiſtrationem eccleſiæ ſuæ, tam in temporalibus, quàm in ſpiritualibus. d. c. tranſmiſſa. & d. c. nihil. de elect. Secundò, quòd non deijciatur ex metu, calumnia, &c. niſi fortè appellatum ſit, quia tunc ſuperior cauſa probata, ipſum deijceret, vt dicit Hoſt. loco prædicto. §. 29. & 30.

22 Confirmationis effectus quis.

Prælatus electus tenetur ad conſecrationem ſuſcipiendam intra tres menſes, licet ſint Cardinales, aliàs ad fructus reſtitutionem tenentur, & ſi intra totidem menſes id facere neglexerint eccleſijs, ipſo iure ſint priuati, quæ conſecratio ſi extra Romanam curiam fiat celebretur in eccleſia ad quam promoti ſunt, vel in Prouincia ſi commodè fieri poteſt. cap. eccleſijs. ſeſſ. 23.

23 Elect⁹ qñ, & quo tépore déat procurare ſe conſecrari.

Digitized by Google

ſeſſ.23 in Trid.Conc.& debet paſcere oues verbo,& exemplo,vt dicit Hoſtien. loco prædicto. §.ad quid tenetur vnde Epiſcopus electus,& confirmatus ante conſecrationem poteſt exercere ea,quæ ſunt iuriſdictionis,ſed non ea, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, vt not.Abb.in d.c.cum in cunctis. §. cum verò.num.2.de elect. & beneficia per eum antea obtenta, ipſo iure vacant,per tranſlationem ad Epiſcopatum.d.§.cum verò. vbi Abb.nu.3.

Hodie verò ex Conc.Trid.ſeſſ.24.de reform.c.1.circa electionem,& confirmationem Epiſcoporum ſtatuitur, vt cum primũ Epiſcopus deceſſerit à Capitulo per ciuitatem, & diœceſim ſupplicationes publicæ decernantur, quibus oretur à clero, & populo, vt de bono paſtore eccleſia prouideatur, & vt ſinguli, qui ad promotionem præficiendorum, quodcunque ius à ſede Apoſtolica habent, curent ſummoperè vt de bono paſtore prouideatur, & vt Sinodus Prouincialis per Metropolitanum habenda preſcribat formam inquiſitionis faciendæ, & examinis, a Papa poſtea probandæ ipſius arbitrio, ita vt cum hoc examen, vel inquiſitio cum de perſona promouenda perfecta fuerit in inſtrumentum publicum redacta, cum toto teſtimonio, ac profeſſioni fidei ab illo facta, ſtatim ad Papam tranſmittatur, vt ille plena totius negotij, & perſonarum notitia habita, pro gregis dominici commodo, de illis ſi idonei per examen, vel per inquiſitionem factam reperti fuerint,eccleſijs poſſit vtilius prouidere,quę inquiſitiones,informationes, teſtimonia, & probationes de promouendi qualitatibus à quibuſcunque habitæ, etiam in Romana curia, per Cardinalem qui eam relationem facturus erit in Cõciſtorio, & alios tres Cardinales diligenter examinentur, & relatio ipſa Cardinalis relatoris, & trium Cardinalium ſubſcriptione roboretur in qua ipſi ſinguli quatuor Cardinales affirment, ſe, adhibita, accurata diligentia inueniſſe promouendos qualitatibus à iure, & ab hac ſancta Sinodo requiſitis, prædictos,ac certo exiſtimare ſub periculo ſalutis æternæ, idoneos eos eſſe, qui eccleſijs præficiantur, ita vt relatione in vno Conciſtorio facta, vt maturius interim de ipſa inquiſitione cognoſci poſſit,in aliud Conciſtorium iudicium differatur,niſi aliud beatiſſimo Pontifici videbitur expedire; qui & quandoq; in perſonis notis,& gratis, pręſentibus Cardinalibus abſque formatione proceſſus Epiſcopos promouet, ordinariè tamen cum in Conc.Trid.ſeſſ.22.c.ſi in quibuſlibet. expreſſum ſit quæ qualitates in promouendis in Epiſcopos requirantur, formatur proceſſus, in quo examinantur ex officio, & non ad inſtantiam partis, tres, vel quatuor teſtes, an promouendus ſit natus ex legitimo matrimonio, an ſit triginta annorum, Doctor, vel licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, bonæ famæ, honeſtè vixerit, & viuat, & Chriſtianis mòribus præditus ſit, & aptus ad eccleſiam regendam, & defendendam, & an ſit in ſacris conſtitutus à ſex menſibus tranſactis citra,fit etiam interrogatio ſuper eccleſia vbi ſit ſita,ſub cuius ditione, ſub qua inuocatione; quot dignitates, & Canonicatus ſint in ea, an ſupellex eccleſiaſtica ſufficiens, an diœceſis ampla, cuius reditus, qui teſtes ſunt interrogandi an norint promouendũ, & à quo tempore citra, & an ſecum ſint verſati, & quomodo ſciant qualitates eius, de quibus ſupra. Et hic proceſſus, ſi promouendus eſt in curia, fit à notario deputato à Cardinali relationem facturo, qui examinet hos teſtes præſente Auditore eiuſdem Cardinalis; ſi verò eſt extra curiam, nec in ea adſint teſtes qui deponere poſſint ſuper articulis prædictis, proceſſus fit à nuntijs, legatis, vel ordinarijs, ſeſſ.22.c.2.in Conc.Trid. quo confecto,

& facta

Digitized by Google

& facta profeſſione fidei coram Cardinali relatore, proceſſus ſubſcribitur à Cardinali à quo cõficitur,& à capitibus ordinum, ſcilicet primo Epiſcopo Cardinali, primo Presbitero, & primo Diacono, poſtea in vno Conciſtorio fit præconizatio, & in alio relatio, & admiſſio, & prædicti articuli, vt Doctoratus, poſſunt probari per inſtrumenta.

Hodie verò promouendus diligenter examinatur coram ſanctiſſimo, licet ſit Doctor. & literas debet conficere ſuper promotione, ante quas non poteſt adminiſtrare. ex cap.iniunctæ. de elect.in extrauag.com. & Bulla Alexandri VI. ſub pœnis in eis contentis. Pariſ.de reſig.beneſ.lib.8. q.5. qui & q.6.dicit, beneficia conciſtorialia in Conciſtorio ſecreto conferri præſentibus Cardinalibus, & deſuper formari proceſſum, & in promouendo requiri qualitates ferè omnes quæ requiruntur in promouendo ad Epiſcopatus,qui & in ſequentibus quæſtionibus docet, qua forma beneficia conferantur in curia,& coram ordinarijs, de qua re aliquid dicetur infra, ſub tract. de Renunciatione.

De hac materia confirmationis latè agit Cucchus, vt & materiam Electionis, & Conſecrationis, hic tamen omnia neceſſaria fortè ſunt facta, & quæ magis praxim hodiernam attingunt.

De electione Romani Pontificis.

Dicto in ſuperioribus de Pontificatu in genere, dicendum nunc eſt de electione eius, qui in culmine omnium diuino iure poſitus eſt, cum in eius electione multa ſpecialiter requirantur, quæ in alijs electionibus non cadunt, in quo primò notandum, Papa ſuperſtite de electione ſucceſſoris non eſſe loquendum,alias loquentes de eo priuetur. c.ſi quis Papa.79.diſt. & per Bullam Pauli IIII. 42 incip. Cum ſecundum, dat.1558. 17.Calendas Ianuarij, incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatam, & crimen hæreſis. & læſæ maieſtatis in primo capite, & priuationem omnis dignitatis Epiſcopalis, Cardinalatus honoris, Ducalis, Regalis,& Imperialis,& omnium beneficiorum, ac penſionum, & alias pœnas, de quibus ibi, vnde primò videndum eſt, qui ſint illi qui Papam eligere poſſint, ſecundò, quis eligi poſſit, tertiò, qua forma ſit eligendus, quartò, quis ſit effectus ipſius electionis. 24 De Papæ electione, viuo primo, nõ eſt loquendũ.

Quò ad primum, certum eſt ad laicos, & populum, non pertinere electionem Papæ nec Epiſcoporum,& aliorum paſtorum, probatur Hebr.5. vbi dicitur,nullum debere ſibi aſſumere honorem,niſi vocetur à Deo,tanquam Aaron,ſed Aaron fuit electus in Pontificem à ſolo Moyſe ſine conſenſu multitudinis,ergo,2. Ioan.20.Sicut miſit me Pater,& ego mitto vos,ergo, Apoſtoli debebant gubernare Eccleſiam ea ratione, qua ipſe Chriſtus tunc eam gubernabat, ſed ipſe ſine conſilio multitudinis elegit duodecim Apoſtolos, & poſtea ſeptuagintaduos: tertiò, nam Epiſcopi ſunt paſtores populi, populi verò oues Ioan.vlt. Actuum 20. 1.Petri 5. ratio verò naturalis docet ouibus non conuenire, vt paſcant,& regant, ſed regantur,& paſcantur,ſed eligere paſtores ad gubernationem, & regimen pertinet, ergo. Quartò, nam Apoſtoli ſine ſuffragio multitudinis Epiſcopos eligebant. Quintò,ex Conc.Laudiceno I.can.13.& Conc.Martini Papæ,apud Bracar. c.1.& Nicen.II.can.3. & Conſtantinop IIII. can.28. idem etiam probatur ex ſancto Hieron. ep.85.ad Euagrium. & Ruffino lib.10.hiſt.cap.9. ratione pro- 25 Electio Papæ ad quos ſpectet, & qd de laicis an vnq̃ licuerit.

probatur, nam populares ſunt imperiti, vnde non poſſunt ritè iudicare an quis ſit idoneus. Secundò, ſi populus ius habeat eligendi, oportebit, vt peiores eligantur cum maior pars vincat, vt dicit ſanctus Chriſoſt. lib. 3. de ſacerdotio. Tertiò, nam popularis electio ſeditionibus eſt obnoxia, vt dicit ſanctus Aug. ep. 110. & 225. vt probat latè Bellarm. de cler. lib. 1. cap. 7. nec proinde etiam Principi, vel Imperatori licet eligere Papam, vel Epiſcopum, cum electio ſit ius ſpirituale, quod non cadit in laicum, nec obſtat, q̄ habetur in c. Adrianus. & in c. in Sinodo. 63. diſt. vbi videtur conceſſum eſſe Imperatori ius eligendi Papā, reſpondetur enim primò, illos non elegiſſe, ſed tantum interfuiſſe tractatui faciendæ electionis, ad quem etiam laici poſſunt vocari. d. cap. Adrianus. vt dicit Archidiac. in cap. 1. eadem diſt. vel quòd ibi interfuere Imperatores ad ſedandos tumultus electionis ad reddendum locum tutum, quo caſu licet etiam alio transferre locum electionis faciendæ, vt idem dicit Archid. in c. quanto. ead. diſt. vel quòd per electionem, & confirmationem Imperatorum non contrahebatur vinculum aliquod inter Eccleſiam, & electum, ſed tantum per conſecrationem, quæ fiebat per ſpirituales perſonas, vt dicit idem Archid. in d. cap. Adrianus. & Imperator eo caſu concedebat tantum temporalia, vt ibi dicit, vel quòd illi Imperatores interfuere electioni Papæ vi, & potentia, non autem aliquo iure ex prædictis, vt dicit Gregorius in Pſal. 4. Pœnitentiali, vel quia Pontifices id neceſſarium iudicabant ob defenſionem eccleſiæ eo tempore, vt dicit Bellarm. d. lib. 1. c. 9. & non quòd ius aliquod haberent in electione ex ſupradictis.

Secundò dicendum, varios modos olim ſeruatos fuiſſe in electione Romani Pontificis, & Epiſcoporum, primus, vt ſolus Papa illos eligeret maximè in nouis Epiſcopatibus, ſecundus, vt omnes Epiſcopi Prouinciæ eligerent Epiſcopum eiuſdē adhibito conſenſu, & teſtimonio cleri, & populi, ſic tamen, vt laici nō eligerent, ſed tantum ferrent teſtimonium de vita electi, & ſic etiam eligebatur Papa ab Epiſcopis vicinis, qui modus fuit antiquiſſimus, & diu durauit, vt teſtatur Cipr. lib. 1. ep. 4. & lib. 4. ep. 2. refert Cornelium Papam electum fuiſſe à pluribus Epiſcopis, & idem habetur in Conc. Nic can. 4. & Antiochen. can. 19. Tertius modus fuit, vt clerus, & populus ciuitatis eligeret: quartus, vt Imperator, & Reges, vel ſoli, vel cum clero, & populo eligerent, modo tamen ſupra relato. Quintus modus fuit, vt ſoli Canonici, id eſt Primarii clerici Epiſcopum eligerent. Ex his modis primus non poteſt adeſſe in electione Papæ, cum non expediat, vt prædeceſſor eligat ſucceſſorem, ſecundus, reperitur in forma præſenti, quò ad id, quòd erat in illa præcipuum, nam nunc eligant Papam Epiſcopi vicini, id eſt ſex Epiſcopi Cardinales; tertius modus, non reperitur in electione quæ hodie fit de ſummo Pontifice, cum ſic adeſſent maxima incommoda: quartus modus, reijcitur ex ſupradictis, cum ad laicos non pertineat Papæ electio: quintus ergo denique reſtat modus, nam quòd ſunt Canonici in alijs vrbibus, id ſunt Cardinales presbiteri, & diaconi in vrbe.

Ex prædictis apparet ius eligendi Papam ad ſolos Cardinales iure ſpectare. c. 1. 23. diſt. c. 1. 79. diſt. c. vbi periculum. de elect. in 6. & c. licet. eod. tit. quod ratione congrua factum eſt, nam Papa non debet eligi per ſortes, nec per carnalem ſucceſſionem, nec per ſolius prædeceſſoris nominationem, nec ad ſuffragia populi, nec totius cleri, vt ſupra eſt dictum, ergo ad ſuffragia primorum è clero, qui ſunt Epiſcopi, presbiteri, diaconi, Cardinales Romanæ Ec-

manæ Eccleſiæ: præterea nulli melius iudicare poſſunt, qualis debeat eſſe Epiſcopus eligendus, quàm illi qui ſunt Epiſcopi conſiliarij, & cum eo eccleſiam regunt, & norunt optimè eccleſiaſtica negotia, tales ſunt Cardinales, ergo, accedit quòd nulla forma electionis tamdiu durare potuit, quàm iſta per ſolos Cardinales, quæ durauit ab anno 1179. vſque ad hæc tempora, vt patet ex decreto Alexandri III. in c. licet. de elect. vbi ſtatuit Papam eligi debere à duabus partibus Cardinalium, & dicit morem fuiſſe ante etiam eligi ſolitum eſſe à Cardinalibus, ſed tamen ſtatuere, vt à duabus partibus eligeretur vltimò, nam experientia patet nullum ſchiſma ferè fuiſſe ſub hac forma, cum antea multa fuiſſent, vt probat Bellarm. d. lib. 1. cap. quia. nec opponi poteſt Cardinalibus, quòd ſint excommunicati, ſuſpenſi, vel interdicti, quominus eligere poſſint. clem. ne Romani. §. ſanè. & §. cæterum. de elect. quòd ſi omnes Cardinales deficerent præter vnum in eo ſiſteret ius eligendi Papam, non tamen poſſet eligere ſeipſum, ſed tamen nomine totius collegij poſſet dare hanc poteſtatem alteri, & ille nomine totius collegij poſſet eligere iſtum Cardinalẽ, dummodo ceſſaret fraus, & ambitio, vt not. Abb. in d. c. licet. extra eod. ſi verò totum collegium deficeret, licet primaria authoritas eligendi in illo caſu ſpectaret ad Concilium generale, tamen immediata authoritas eligendi, eo caſu deberet permitti ab Epiſcopis totius orbis, Epiſcopis vicinis, & clericis Romanæ Eccleſiæ, primò, quia ab omnibus Epiſcopis vicinis, & clericis Romanis tranſlatum eſt ius eligendi Papam ad Cardinales, qui ſunt quædam pars Epiſcoporum, & clericorum Romanæ Eccleſiæ, ergo, deficientibus Cardinalibus hoc ius ad eoſdem redire debet. Secundò, nam mos antiquiſſimus eſt, vt Epiſcopi eligantur ab Epiſcopis vicinis præſente clero, vt ſupra eſt dictum, nec vnquam legitur, quòd Concilium conuenerit ad electionem Papæ, niſi in caſu, quo dubitatur, qui ſint legitimi electores, vt dicit Bellar. loco prædicto. c. 10. & licet beatus Petrus elegerit ſibi in ſucceſſorem beatum Clementem. c. ſi Petrus. 8. q. 1. id tamen fuit factum ex neceſſitate, quia tunc pauci erant Chriſtiani, nec erant clerici, qui ſibi Prælatum eligerẽt, oportebat, ergo, quòd Petrus eligeret ſibi ſucceſſorem, vel aliquis ſeipſum inſtitueret, ſed rationabilius fuit, quòd Petrus hoc faceret, & ideò ceſſante illa neceſſitate, modo non licet, Papæ ſibi eligere ſucceſſorem, vt nec Epiſcopo. c. Epiſcopo. cum ſeq. 8. q. 1. & tradit Archid. in d. cap. ſi Petrus. dicta q. 1. vnde Clemens ne res huiuſmodi tranſiret in exemplum, noluit ſtatim poſt Petrum ſuccedere, ſed tantum poſt Linum, & Cletum, & ſic renunciauit Petri electioni, vt not. glo. in d. c. ſi Petrus. poteſt tamen Papa cum Cardinalibus de ſui ſucceſſoris electione, tractare, ſed eum non poteſt ſibi eligere, vt not. in c. Apoſtolica. ead. q. & in hoc ſenſu intelligitur c. ſi tranſitus. 79. diſt. vbi videtur Papam ſibi poſſe ſucceſſorẽ eligere, quod intelligitur, vt ſupra, de tractatione, non autem de inſtitutione.

Quò ad ſecundum, eligendus in Papam debet eſſe Cardinalis, ſi in collegio reperitur idoneus, aliàs poteſt creari à Cardinalibus alius idoneus extra collegium, dummodo laicus non ſit c. 1. 23. diſt. vbi glo. in verbo, de gremio. c. oportebat. 79. diſt. vbi Archid. ſentit poſſe creari etiam non Cardinalem, etiam ſi monachus, licet contrarium videretur eſſe ſtatutum in cap. ſi quis ex Epiſcopis. 79. diſt. nam hodie ex c. vbi periculum. de elect. in 6. cum ibi habeatur tantum quòd prouideatur de paſtore, & non dicatur quod debeat eſſe Cardinalis, vt not. ibi Franch. 1. reſp. nu. 11. imò non poteſt crea- 26 Eligi ĩ Papam quis poſſit, & debeat.

ri Cardinales ſi in collegio non adeſt idoneus: vt ait Franch.in d. c. vbi periculum. & expreſsè Card.in clem.ne Romani. de elect .quod tamen vix fieri poſſit, cum ſemper in ſacro collegio fuerint viri inſignes, & nunc plurimi digni exiſtant; in pari tamen idoneitate de collegio potius eſt eligẽdus prædicto; primò, nam ſic electus habet maiorem cognitionem de Cardinalibus, quorum conſilio agere eum conuenit quidquid agit: ſecundò, nam habet pleniorem informationem de ordinatione eccleſiæ, quòd non erit ſi nouitius aſſumatur: tertiò, nam habet magis conſuetum vſum poteſtatis clauium, quibus Papa eccleſiæ præeſt, & magis conſuetam iuriſdictionem: quartò, nam de fidelibus, & ſubditis eccleſiæ habet pleniorem recordationem: quintò, nam tanto dominio, vt eſt ſummi Pontificis habet propinquiorem diſpoſitionem, extranei verò repentè de paruo ſtatu ad magnum aſſumpti neſciunt ferre fœlicitatem, & vti tanto dominio, & quandoque nimis reſtringunt, quandoq; nimis excedunt, quòd eſt periculum in rebus nouis conſtituendis, niſi appareat vtilitas, vt dicit Auguſt.de Anchona, de eccleſiaſt. poteſtate. q.3. art.6.

Secundò, eligendus in Papam debet eligi doctior, & ſufficientior alijs, ſi æqua facilitate eligi poteſt, vt habetur in c.valentinianus. 63 diſt. cum in Papa perfectior ſcientia requiratur, quàm in Epiſcopis, vnde eligens ſi credit, quòd per vocem ſuam augeatur numerus eligentium, tenetur eligere magis ſufficientem, & doctum, quòd ſi conſcientia dictaret ille, vt amitteret vocem ſuam ſi eligeret magis ſufficientem, & doctum, tunc poteſt conformare conſcientiam ſuam cum alijs, vt eligat minus ſufficientem, & doctum, dummodo ſufficiens ſit, vt dicit idem d.q.3. art.3. quo verò ad bonitatem & ſanctitatem ſat eſt quòd ſit bonus, licet conſultius ſit, vt eligatur doctior, & ſanctior. c.licet. 8.q.1. & ſic tranſit Auguſt. ibi d.q.3.art.4. mihi tamen videtur digniorem eſſe eligendum, vt dictum eſt ſupra de electione in genere, ita vt qui omiſſo digniori eligit dignum peccet contra iuſtitiam commutatiuam c.vnico.vt eccleſiaſtica beneficia, & d.c.licet.quæ bonitas, & ſufficientia intelligitur in ordine ad regimen eccleſiæ, cum ſimpliciter eligendus non ſit melior alijs ſecundùm charitatem, dummodo electus bonus ſit, & aptior ad regendam eccleſiam, quàm magis ſanctus, cum quis eligatur ob bonum eccleſiæ, vt ait D.Tho.2.2.q.185.art.3. & licet Auguſt.de Anchona d.q.art.5. ſentiat debere præferri bonum Theologum iuriſtæ, attamen ſentirem, vt pro temporũ varietate id ſemper non expediat, ſi enim vigent hæreſes, bonum eſt, vt Theologus ſit ad quæſtiones fidei dirimendas, & hæreſes deteſtandas, ac domandas, quòd ſi eccleſia pace potiatur, nec hæreſibus, aut ſchiſmatibus perturbetur, ſatius erit, vt bonus iuriſta ſit ob regimen, ad quod iuriſta magis eſt aptus, quàm Theologus, qui verò pollet vtraque ſcientia, quod in Papa vtique deberet adeſſe, cum eius officium ſit omnes docere, vnam tantum poſſidenti præferendus erit cæteris paribus, cum Epiſcopus debeat habere notitiam noui, & veteris Teſtamenti.c. quæ Epiſcopus.23.diſt.c.1. & fin. 62.diſt. & etiam debet habere ſcientiam iuris Canonici, cum ſecundùm illam debeat iudicare. c.1.de conſang. & affin. ergo multo magis Papa, qui deberet habere maiorem ſcientiam reliquis, cum ſit Præpoſitus curæ totius Chriſtianitatis, vt inquit Abb.in c.cum in cunctis . 1.reſp.nu. 4.de elect. & vt dignoſci poſſit apertius qualis debeat eſſe eligendus in Papam, vti poſſumus exemplo beati Petri, qui volens eligere ſibi ſucceſſorem Clementem, in eius perſona oſtendit qualis

Digitized by Google

debeat eſſe in Papam eligendus, dum dixit, Clementem Epiſcopum vobis ordino, cui ſoli meæ prædicationis, & doctrinæ cathedram trado, qui mihi ab initio vſque in finem comes in omnibus fuit, & per hoc veritatem totius meæ prædicationis agnouit, qui in omnibus tentationibus meis ſolus extitit fideliter perſeuerans, quem præ cæteris expertus ſum Deum colentem, homines diligentem, caſtum, diſcendi ſtudio debitum, ſobrium, benignum, iuſtum, patientem, & ſcientem ferre nonnullorum, etiam ex ijs qui in verbo Dei inſtituuntur, iniurias, vt ipſe Clemens Romanus teſtatur in ep. 1. ad Iacobum fratrem Domini, col. 1. vel vt idem Clemens de qualitate Epiſcoporum. lib. 2. Conſtitutionum Apoſtolicarum tradit c. 2. cum ſeq. eligendus in Papam, debet eſſe ſobrius, temperans, moderatus, conſtans, placidus, vt ſic gregem dominicum ad virtutes amore adducat, cum eius finis ſit adeptio regni cœlorum ad quod niſi amore peruenire non poteſt, vt docet Origenes in Matt. c. 20. non vinolentus, non percuſſor, ſed æquus, non contentioſus, non auarus, non neophitus, bene domui ſuæ præſideat, vacet omni culpa, ſit expers iræ, miſericors, liberalis, charitate præditus, facilis ad communicandum, ſtudioſus viduarum, hoſpitalis, promptus ad ſuppeditandum, & miniſtrandum, ſine pudore inſeruiens, noſcens quiſnam dignior ſit, vt accipiat ab eo, non acceptor perſonarum, nec diuitem reuerens, non turpiſlucri cupidus, peccatores corrigens, pœnitentes recipiens, infirmis opem ferens, pacem procurans, curam habens ne populus, aut clerus peccet, diligenter oues concreditas cuſtodiens, ſeque denique ſine reprehenſione ſubditis tanquam formam eorum in omnibus exhibens, qui tamen licet prædictis qualitatibus careat, ſi legitimè eligatur, verus eſt Pontifex, & caput Eccleſiæ, & ſic diſtet à cæteris doctrina, & ſanctitate, vt cæteri eius comparatione grex dici poſſint, iuxta d. cap. licet ergo. 8. q. 1. & vt Sol à cæteris aſtris, prout docet etiam Ariſtoteles 3. & 4. Politic. principantem principatu politico, & monarchico, ita differre debere, cuiuſmodi hac noſtra ætate, ſummo Dei beneficio in Beatiſſimo Clemente VIII. conſpicitur, virtutibus omnibus cumulatiſſimo, ſanctitate conſpicuo, & doctrina, ac prudentia admirando.

Quò ad tertium, ea forma tradita eſt, vt ſine concordi, & canonica electione Cardinalium, quis in Papam intronizari non debeat. cap. 1. 79. diſt. quæ concordia ab Alexandro III. in c. licet. de elect. declarata eſt, vt quis in Papam eligi non poſſit, niſi à duabus partibus Cardinalium electus, & receptus fuerit, & qui cum minori parte Cardinalium electus, quàm duabus prædictis, electioni de ſe factæ aſſenſum præbuerit, & ſe per Papam geſſerit, tam ipſe, quàm illi, qui eum receperint excommunicationi ſubiaceant, ipſo iure, & ab ordine deponitur, & communione priuatur, præterquam in articulo mortis, ex quo textu plura colliguntur, primò, quòd Papa poteſt facere Conſtitutionem ſuper & forma electionis futuri ſui ſucceſſoris ex poteſtate ſibi tradita à Chriſto ligandi, & ſoluendi, & ordinandi quæcunq; pertinent ad totum ſtatum totius Eccleſiæ, licet ipſe ſibi ſucceſſorem eligere non poſſit, quæ conſtitutio æquum eſt, vt ex conſilio Cardinalium dicto collegio approbante, non autem diſponente fiat. vt dicit Abbas in d. c. licet. nu. 2. Secundò colligitur, quòd vox electi computatur in numero duarum partium, ſi fiat ſcrutinium publicè, nam ſi ſecretò fieret, cum ipſe ignoret an ſit electus ab alijs non poteſt dicere, eligo me ipſum, quia ſic eſſet ambitioſus, vt ait Abb. ibid. nu. 13. c. cum in iure de elect. Tertiò colli- 27 Electio Papę qua forma ſit fienda, & quæ in ea vitāda.

gitur, quòd duæ partes intelligũtur de ijs qui ſunt præſentes in Concilio, vel Conclaui, dummodo alij fuerint expectati, iuxta d.c. vbi periculum. de elect.in 6. vt ibi dicit Abb. nu.14. vnde ſi duo tantum ſint in Conclaui, vnus poterit eligere alium, ſi alius conſentiat electioni, vt ibi dicit in fi. & ſi à principio non conſentiunt, & poſtea conſenſus aſcendat ad perfectum numerum, electio illa Papæ licet nulla, poterit conualidari, vt ibid. dicit nu.8.& ſic contra Papam electum à duabus partibus Cardinalium, non poteſt opponi aliqua exceptio d.c.licet. & non poteſt etiam opponi qui ſit illiteratus, nec quòd per ingenium, cautelam, præſumptionem, electus ſit, niſi talis ſit, quæ ipſo iure annullet electionem, poterit tamen opponi, quòd aliquis elector non fuerit Cardinalis, & omnis exceptio, quæ naturaliter, vel iure diuino infert illum non eſſe Papam, vt quòd ſit hæreticus, mulier, furioſus, vel infans, vel quòd violenter, vel ſimoniacè electus ſit Papa, cum in his caſibus electio ſit nulla, quæ tamen intelliguntur poſſe opponi antequam adipiſcatur poſſeſſionem, vel adminiſtrationem, nam poſt non poſſet excipi, ſed deberet accuſari, vt ait Abb.in d.cap.licet.nu.4.& 10. cum ſeq. quod verò dicitur de concordia, intelligitur ſi non adſit metus, vt quia electores compellantur per impreſſionem eligere certum, quia tunc ipſo iure non valet electio, vt quia tirannus cum exercitu magno iuit ad vrbem, & compulit aliquem eligi debere, ſecus ſi compulit eligere ex certo genere perſonas, iuxta dicta ſuperius, vt ibi dicit in d.c.nu.12.ſimiliter ſi metu venit ab intrinſeco, vt quia vna pars Cardinalium licet minor perfecto numero incipit adorare aliquem in Pōtificem, quaſi communi inſpiratione, & alij timentes ne abſque illis electio concludatur, & ita ne Papæ ſuſpecti reddantur, accedant ad eum adorandum, & ita in Papam eligendum, cum alias hoc timore remoto cum non elegiſſent, nam tūc electio tenet, nec metus illam inualidat, cum timor ille veniat ab intrinſeco, quo caſu dicitur ſimpliciter voluntarium, non autē ab extrinſeco, & violento, vbi adeſt ratio inuoluntarij, vt notabiliter diſtinguit Philoſophus 2.Ethic.& habetur latè in Sacramento Matrimonij, in impedimento metus, ſic etiam concordia intelligitur de canonica, & legitima, vnde ſi quis per ſimoniacam labem in Pontificatus culmen fuerit euectus, vel populari tumultu, apoſtata eſt, & alius eligi debet. c.ſi quis pecunia.79.diſt. & per Bullam Iulij II. primam, incipientem, Cum tam diuino, dat.1515. 9.Calendas Februarij, declaratur huiuſmodi electionem eſſe nullam, & contra electum de ſimoniaca labe à quocunque Cardinali, qui electioni interfuerit, tanquam de vera hæreſi opponi poſſe, & Cardinales ſimoniacè eligētes, & alios huiuſmodi electionis participes beneficijs quę poſſident, & honoribus ipſo facto priuatos eſſe, & ad alia inhabiles factos, & excommunicationem Papæ reſeruatam, ex quibus iuribus multa ſpecialia inueniuntur in electione Papæ, quæ in aliis electionibus non concurrunt: primò, quòd requirantur duæ partes eligentium: ſecundò, circa modum ſcrutandi, vt ſcilicet eligantur duo genera ſcrutatorum, & primò, tres, qui ſcrutentur vota omnium, & alij tres, qui ſcrutentur vota illorum, & quòd ij tres ſint de quolibet ordine Cardinalium: tertium, quòd quilibet poteſt nominare quos, & quas vult, nec oportet, vt eligens dicat, conſentio in talem, dummodo actu conſentiat: quartum, quòd non eſt differentia in ordine nominationis, non enim refert an vltimo nominatus ſit electus, ſat enim eſt quòd ſit electus à duabus partibus, quod etiam procedit in alijs electionibus, quia primo nominatus non

habet

habet maius ius: quintum, eſt in acceſſu, nam durante ſcrutinio, licet publicato, poſſunt tamen Cardinales accedere ad electum per alios, & augere numerum eligentium, & recedere à prima electione, niſi electus à minori parte ſe geſſerit pro Papa, quia tunc alij non poſſunt ad eum accedere cum ſit excommunicatus: ſextum, nam publicato ſcrutinio licet eligens nō poſſit variare ſimpliciter electionem, licet ab ipſo ſolo ſit electus, poteſt tamē variare per acceſſum, accedendo ad electum per alios, cum in alijs electionibus publicato ſcrutinio electores, id non poſſint: ſeptimum, q in alijs electionibus collatio ſit ſolum quò ad numerū, ſed etiam quò ad meritum, in hac verò attenditur ſolùm numerus eligentium: octauum, quòd hic non admittitur exceptio cōtra electum, niſi modo, vt ſupra, ſecus in alijs: nonum, vt abſentes non vocentur, ſed tantum expectentur: decimum, quòd hic nulla forma eſt tradita in electione, quia poſſunt eligere vt volunt, modo duæ partes conſentiant: vndecimum, quòd hic requiruntur duæ partes eligentium alibi maior tantum pars: duodecimum, quòd electiones aliorum egēt confirmatione, non autem iſta: decimumtertium, quòd contra eligentes non poteſt excipi qui ſint excommunicati, ſuſpenſi, vel interdicti, vt in alijs: decimumquartum, quòd in Papa eligendo non determinatur certa ætas, vnde ſufficit, quòd habeat trigeſimum annum completum, vt Epiſcopi. Abbas in d.cap.licet. num.8.

Vt verò celerius Papæ electio expediatur Gregorius decimus in Concilio generali Lugdunenſi, vt habetur in cap. vbi periculum de elect. in 6. ſtatuit, vt ſi Papa in ciuitate, in qua cum ſua curia reſidebat moriatur, Cardinales, qui fuerint in ciuitate ipſa præſentes, abſentes expectare decem diebus tantummodo teneantur, non autem ipſos vocare, vel citare, quibus elapſis, vel abſentes veniunt, vel non, tunc omnes præſentes conueniant in Palatio Papæ, ſingulis, ſingulis tantummodo ſeruientibus clericis, vel laicis contenti, niſi patens neceſſitas aliud ſuaſerit, quia tunc duo permittuntur, in quo Palatio vnum Conclaue nullo intermedio pariete, vel alio velamine omnes inhabitent in communi: quòd (reſeruato libero ad ſecretam cameram aditu) ita claudatur vndique, vt nullus intrare illuc valeat, vel exire nulli ad eoſdem Cardinales aditus pateat, vel facultas ſecretè loquendi cum eis: nec ipſi aliquos ad ſe venientes admittant; niſi eos, qui de voluntate omnium Cardinalium inibi præſentium, pro iis tantum, quæ ad electionis inſtantis negotium pertinent vocarentur. Nulli etiam fas ſit, ipſis Cardinalibus, vel eorum alicui nuntium mittere, vel ſcripturam. Qui verò contrafecerit, ſcripturam mittendo, vel nuntium, aut cum aliquo ipſorum ſecretè loquendo, ipſo facto ſentētiam excōmunicationis incurrat: In Conclaui tamen prædicto, aliqua feneſtra competens dimittatur, per quam eiſdem Cardinalibus ad victum commodè neceſſaria miniſtrentur, ſed per eam nulli ad ipſos patere poſſit ingreſſus: verū ſi (quòd abſit) intra tres dies poſtquam (vt prædicitur) Conclaue præfatum ijdem Cardinales intrauerint, non fuerit ipſi Eccleſiæ de paſtore prouiſum, per ſpatium quinque dierum immediatè ſequentium, ſingulis diebus tam in prandio, quàm in cœna vno ſolo ferculo ſint contenti, quibus (prouiſione nō facta) decurſis, ex tunc tantummodo panis, vinum, & aqua miniſtrentur eiſdem, donec eadem prouiſio ſubſequatur. Prouiſionis quoq; huiuſmodi pendente negotio dicti Cardinales nihil de camera Papæ recipiant, nec de alijs eidem Eccleſiæ tempore vacationis obuenientibus vndecunque: ſed ea om-

nia

Digitized by Google

nia ipſa vacatione durante, ſub eius (cuius fidei, & diligentiæ camera eadem eſt commiſſa) cuſtodia maneant per eum diſpoſitioni futuri Pontificis reſeruanda. Qui autem aliquid receperint, teneantur ex tunc à receptione quorumlibet redituum, ad eos ſpectantium abſtinere: donec de receptis taliter plenariam ſatisfactionem impendant, ijdem quoque Cardinales, accelerandæ prouiſioni, ſic vacent attentius, quòd ſe nequaquam de alio negotio intromittant, niſi forſan neceſſitas adeò vrgens incideret, quòd eos oporteret de terra ipſius eccleſię defendenda, vel cuius parte aliqua prouidere, vel niſi aliquod tam grande, & tam euidens periculum immineret, quòd omnibus, & ſingulis Cardinalibus præſentibus concorditer videretur illi celeriter occurrendum. Sanè ſi aliquis ex prædictis Cardinalibus Conclaue prædictum, vt ſupra, exprimitur, non intrauerit: atque intrans abſque manifeſta cauſa infirmitatis exierit, ipſo minimè requiſito, nec in eiuſdem electionis negotio vlterius admittendo, per alios ad eligendum ſummum Pontificem liberè procedatur. Si verò infirmitate ſuperueniente, idem Conclaue ex eis aliquem exire contingat; ipſa etiam infirmitate durante poterit eius ſuffragio non requiſito ad electionem procedi: ſed ſi ad alios poſt ſanitatem ſibi reditam ſeu ante, redire voluerit: vel etiam ſi alij abſentes, quos per decem dies ſtatuitur expectandos, ſuperuenerint, antequam eidem eccleſiæ ſit de paſtore prouiſum, in eodem negotio in illo ſtatu in quo ipſum inuenerint, admittantur: præmiſſa tam de clauſura, quàm de ſeruientibus cibo, ac potu, & reliquis cum alijs ſeruaturi. Quòd ſi quando Romanum Pontificem extra ciuitatem prædictam, in qua erat cum ſua curia reſidens, contigerit ab hac luce migrare: teneantur Cardinales in ciuitate, in cuius territorio, ſeu diſtrictu idem Pontifex obijt, conuenire, niſi ſit forſitan interdicta, vel contra eccleſiam Romanam in aperta rebellione perſiſtat: quo caſu in alia viciniori conueniant, quæ ſimiliter nec interueniendo ſubiaceat, nec ſit, vt prædicitur apertè rebellis: in hac etiam ciuitate, tam quò ad expectationem abſentium, quàm quò ad habitationem communem, clauſuram, & cætera omnia in domo Epiſcopali, vel alia qualibet eiſdem Cardinalibus deputanda, eadem obſeruentur, quæ ſuperius obeunte dicto Pontifice in ea, in qua cum ſua curia reſidebat, ſunt expreſſa; mandans inſuper, vt Domini, & alij Rectores, & Officiales ciuitatis illius præmiſſa omnia, & ſingula ſine fraude, & dolo faciant plenè obſeruari, & ſtatim coram clero, & populo ciuitatis ad hoc conuocando, audito obitu Papæ præſtent corporaliter iuramentum; & ſi prædicta nõ obſeruauerint, vel fraudem in eis commiſerint, cuiuſcunque ſint dignitatis, & ſtatus, remoto omni priuilegio, eo ipſo excommunicationem incurrant, & perpetuò ſint infames, nec vnquam ad dignitates illis aditus pateat, & eo ipſo feudis, & bonis alijs, quæ à Romana Eccleſia obtinent ipſo facto priuati exiſtant, & ciuitas prædicta ſit interdicta, & Pontificali dignitate priuata; mandans inſuper Cardinalibus, vt omni paſſione depoſita, quam celerrimè fieri poteſt, amotis pactionibus, obligationibus, de idoneo Eccleſiæ paſtore prouideant, aliàs graue peccatum incurrant, vt omnes conuentiones, & obligationes etiam iuratæ caſſantur, & annullantur, & prorſus irritantur; monens denique, vt in omnibus ciuitatibus, & locis inſignibus cũ primùm obitus Papæ notus fuerit factus à clero, & populo ſolemnibus pro eo exequiis celebratis, ſingulis diebus, donec Papæ electio facta fuerit, humiles preces fundantur ad Dominum, vt ſic concordes reddat Cardinales in eligendo,

Digitized by Google

gendo, vt celer prouiſio concors, & vtilis, prout animarum ſalus exigit, & totius orbis requirit vtilitas, ex ipſorum vnanimitate ſequatur, præcipiens Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & alijs Eccleſiarum Prælatis, & cæteris verbi Dei concionatoribus, & frequenter clerum, & populum ad preces dicta de cauſa fundendas, & ieiunia ſimul cum oratione iungenda ſolerter hortentur.

Hodie verò, ſi contigerit ſummum Pontificem extra Vrbem ex hac luce migrare, tenentur Cardinales ad Vrbem conuenire, & ibi Papam eligere, ex Bulla Eugenij Papæ, quam ſanctiſſimo D.D. Clemente VIII. nunc temporis innouauit, & ſanctiſſimè publicari mandauit.

Ex Bulla demũ Pij IIII. ſexageſimaprima, incip. In eligendis, dat. 1562. ſeptimo Idus Octobris, ſtatuitur, vt iuxta decretum Concilij Lugdunenſis, Cardinales præſentes, abſentes per decem tamen dies expectare teneãtur, & interim ſolitæ nouem continuorum dierum exequiæ peragantur, quo tempore ſi feſtum ſolemne occurrerit, quo exequiæ eſſent omittendæ, dies ille inter nouem computetur, & expenſæ exequiarum inter pauperes diſtribuantur, & funus ſimplicius fiat, quam cõſueuit; ita vt expenſa illius præter regalia populo Romano, præſtare ſolita decem millium aureorum ſummam non excedat, lapſis verò decem diebus à die obitus, ſequenti die Miſſa de Spiritu ſancto celebretur, & Cardinales præſentes ſtatim Conclaue ingrediantur, & omiſſis Capitũlis, mox in electionis negotio procedãt, & ſingulis diebus ſcrutinium fiat, & in primo ſcrutinio etiam accedere liceat, & lapſis decem prædictis diebus, non expectatis Cardinalibus etiam Legatis de latere, electio Papæ, vel intra, vel extra Conclaue facta impugnari non poſſit; ſede verò vacante collegium Cardinalium in his, quæ ad Papam pertinebant nullam poteſtatem habeat, nec gratiam, nec iuſtitiam faciendi, nec factam per Pontificem mortuum executioni mandandi, ſed ea omnia futuro Pontifici reſeruentur, nec de ſtatu temporali Romanæ Eccleſiæ, nec de pecunijs camaræ Apoſtolicæ, præter caſus infra ſcriptos, quicquam diſponere poſſit, præter ſummam dictorum decem millium aureorum, & pro victu familiæ Pontificis ante ingreſſum Conclaue, & poſt, & pauperum officialium Palatij ſuſtentationem, & elemoſynas conſuetas, & defenſione terrarum Eccleſiæ, cuſtodia Vrbis, & Conclauis, & regalibus populo Romano debitis: quæ impenſæ pro defenſione locorum Eccleſiæ de conſenſu maioris partis Cardinalium fiant; ſtatuitur etiam quòd tres Cardinales antiquiores èx quolibet ordine, vnus ſimul cum Camerario, poſt mortem Papæ ius habeant congregandi alios Cardinales, & proponendi neceſſitates occurrentes in congregationibus, & vt Conclaue vndiq; bene claudatur curam habendi, quorum officium tertia die poſt Conclauis ingreſſum expiret, & alij tres tertio quoque die cum eadem Camerario in dicta poteſtate ſuccedant; Pœnitentiarius verò maior ea quæ ad forũ conſcientiæ pertinent expedire poſſit, vnde à matrimonialibus, & alijs diſpenſationibus, & abſolutionibus, & alijs expeditionibus forum fori miſſim, vel ſeparatim reſpicientibus abſtineant; Camerarius verò non niſi in neceſſarijs cauſis ſe ingerat, Datarij verò officium omnino quieſcat, ita vt nõ ſolùm datas per eum antea notatas extendere non poſſit, ſed ſupplicationes gratiarum, & iuſtitiæ penès eum, vel ipſius miniſtros exiſtentes, licet datatæ fuerint, collegio Cardinalium ſtatim ſub ſigillo clauſas præſentare teneatur, futuro Pontifici reſeruandas, nec Cardinales, aut Prælati ſignaturæ

Digitized by Google

gnaturæ gratiarum,& iuſtitiæ, ſede vacante ſupplicationes,& commiſſiones aliquas,licet ſupplicantes paruas datas,vt moris eſt ante obtinuerint, ſignare valeant,aliter à futuro Papa puniantur; mandans quòd cellæ Conclauis Cardinalibus ſorte diſtribuantur, nec liceat eas mutare, etiam cauſa infirmitatis,vel illas dilatare, vel deſuper ædificare, licet Decanus ſit. Poſt Conclauis verò ingreſſum interdicitur, & expreſsè prohibetur, ſub officiorum, & beneficiorum priuationis pœna, atque etiam ſub alia arbitrio Gubernatoris ad cuſtodiam Conclauis deputati ſoliti infligenda, ne quis immediatè ſupra,aut infra Conclaue,ſeu à lateribus habitare,vel morari poſſit; quæ loca muris claudi,& à Præſidentibus cuſtodiæ Conclauis, ac à dicto Gubernatore ſæpius viſitare debeant, & ſi qua fraus commiſſa fuerit,teneatur ipſe Gubernator ſub periurij pœna,eo ipſa incurrenda, & alia arbitrio futuri Pontificis infligenda, delinquentes huiuſmodi Cardinalibus pro tempore deputatis reuelare, curareque, vt delinquentes ipſi carcerentur,& acriter puniantur; teneantur quoque Cardinales pro tempore deputati cellas Cardinalium, & alia Conclauis loca ſæpius viſitare, & diligenter perquirere ne in ipſius Conclauis muris,aut laquearibus,ſeu pauimentis vetita foramina fiant. Et ſi quòd tale deprehenſum fuerit authores priuationis officiorum, & beneficiorum, ac alijs etiam corporalibus,& ſeueriſſimis pœnis, Gubernatoris, ac etiam futuri Pontificis arbitrio afficiãtur,& conſcij de præmiſſis eiſdem pœnis teneantur, niſi ſtatim, ſi intra Conclaue fuerint,eiſdẽ Cardinalibus deputatis, ſi verò extra Conclaue Gubernatori,& Prælatis Præpoſitis reuelauerint. Qui quidem Gubernator,& Prælati ſub periurij pœna in hoc inuigilare,& opportunè prouidere debeant; quilibet autem Cardinalis in Conclaui duobus ſeruientibus clericis, vel laicis contentus ſit, infirmis autem, vel grauiter affectis à maiori parte collegij per ſecreta ſuffragia tertius ad ſummum indulgeri poſſit; qui ſeruientes familiares domeſtici, & continui commenſales ipſius Cardinalis,& ab anno ante fuiſſe,& tunc eſſe debeant, & non mercatores, miniſtri Principum, domini temporales,& iuriſdictionem habentes,neque fratres, aut nepotes Cardinalium, etiam ſi expenſis eorum viuerent; & de qualitatibus Conclauiſtarum Cardinales deputati ante Conclauis ingreſſum diligenter inquiſitionem habere, & eos approbare, ac poſt ingreſſum denuò diligenter prouidere debeant. Sacriſta quoque cum vno clerico coadiutore in officio ſacriſtiæ,duo quoque magiſtri cœremoniarum Conclaue ingrediantur Miſſis celebrandis, & alijs quæ ad ipſos pertinent vacaturi; adſit prætereà vnus religioſus pro confeſſionibus audiendis à maiori parte Cardinalium per ſecreta ſuffragia eligendus, vnus collegij Secretarius tantum, duo Medici, vnus Chirurgus, vnus Aromatarius, cum vno, aut duobus ſeruientibus; item octo, aut decem ſeruientes publicæ vtilitati,& commoditati omnium veluti pro lignis portandis, pro vertendo Conclaui, & ſimilibus neceſſarijs miniſtrandis, qui omnes à collegio Cardinalium, non tamen ex familia alicuius Cardinalis, per fabas ſecretas eligantur,ita tamen,vt is obtineat,qui plura vota tulerit, & eius ſalaria de publico perſoluantur. Quòd ſi vltra præfatas perſonas in Conclaui aliquis inuentus fuerit,expelli ſtatim debeat, & ſi quis vſpiam ſe occultare deprehendatur ignominioſè expellatur, & infamia notetur,& officijs, atque beneficijs priuetur, conſcij verò ſub eadem pœna illa collegio reuelare teneãtur;& ſi quis fortè(quòd abſit)clam ipſum Conclaue,& aliundè quam poſt

oſtium

Digitized by Google

oſtium ingrediatur, omni honore, gradu, ac officio, & beneficio, ipſo facto priuatus exiſtat, & tradatur curiæ ſeculari acerrimis pœnis puniendus: literas verò, aut cuiuſuis generis ſcripta ad eos, qui in Conclaui erunt, ſeu nuntium, vel notam, aut ſignum mittere, ſeu recipere, aut contra è Conclaui ad eos, qui foris erunt, vllo modo liceat, qui contrafecerint, quacunq; dignitate præditi, etiam ſi Cardinalatus honore præfulgeant pœnę excommunicationis latæ ſententiæ ſubiaceant, abſoluendi facultate, præterquã in mortis articulo, ſoli Pontifici Maximo reſeruata, à quo nihilominus pro qualitate delicti vltra dictam excommunicationis pœnam puniendi erunt; prohibendo etiam ſuper futura electione Pontificis ſponſiones, quas excommiſſas vocant, fieri, & ſi fortè contra prȩſentium tenorem factæ fuerint, illas nullas, & irritas in iudicio, & extra fore, & omnino cenſeri, & contrafacientes, ac proſenetas arbitrio Gubernatoris, & futuri Pontificis, puniri debere decernitur. Cardinales autem primò, ipſo die, quo Conclaue ingreſſi fuerint, tam in prandio, quàm in cœna vno ſolo ferculo vnius ſpeciei tantum eoque moderato, & aliàs iuxta Conſtitutionem præfati Clementis VI. qualificato contenti ſint, & eſſe debeant, nec quiſquam in alterius cella, vel de alterius ferculo veſcatur; Prælati quoq; ad cuſtodiam Conclauis deputati ſub pœna periurij, & ſuſpenſionis à diuinis, maxima, & exquiſita diligentia vtantur in inſpiciendis, ac perſcrutandis epulis, & alijs rebus, ac perſonis Conclaue intrantibus, & de eo exeuntibus, ne ſub earum rerum velamine literæ, aut notæ, vel ſigna aliqua tranſmittantur. Quòd ſi tale quid inuentum fuerit, familiares Cardinalium, aut alij delinquentes, pœnam priuationis officiorum, & beneficiorum, ac inhabilitatis ad obtenta, & obtinenda incurrant, & vlterius per Gubernatorem carceribus mancipentur, exinde niſi de mandato noui Pontificis minimè relaxandi, ſed eius arbitrio acrius puniendi, omni facultate collegio Cardinalium in fauorem quorumcunque, qui in præmiſſis, vel eorum aliquo deliquerint quicquam faciendi, omnino interdicta. Conclauiſtæ verò, & quicunque alij ſeruientes, Conclaue ex cauſa infirmitatis manifeſtæ, & notabilis à Medicis medio iuramento probatæ, & de conſenſu deputatorum, quorum etiam conſcientia deſuper oneratur, & non aliter exituri, nullo modo reuerti poſſint, ſed eorum loco alij eodem prorſus tempore, quo infirmi exibunt, ingrediantur. Statuitur etiam & declaratur, quòd ſi fortè aliquis Cardinalis ſaltem in diaconatus ordine conſtitutus non fuerit, is nullatenus ad eligendum admitti debeat. Cardinales autem per viſcera miſericordiæ Domini noſtri Ieſu Chriſti enixè hortans, ac eis nihilominus ſub diuini interminatione iudicij præcipiens, vt attendentes magnitudinem miniſterij, quod per eos tractatur in dandis ſuffragijs, ac alijs omnibus, & ſingulis electionem quomodolibet, concernentibus, omni dolo, ac fraude, factionibus, & animorum paſſionibus remotis, ac Principum ſecularium interceſſionibus, cæteriſq; mundanis reſpectibus minimè attentis, ſed ſolum Deum præ oculis habentes, ſe ſe purè, liberè, ſincerè, quietè, & pacificè gerere, & habere debeant, nec pro ipſius Pontificis electione conſpirationes, condicta, pactiones, & alios illicitos tractatus inire, ſigna, aut contra ſigna votorum ſuorum alteri dare, minaſve aliquibus inferre, tumultus excitare, aut alia facere, per quæ electio retardetur, vel minus liberè ſuffragia præſtentur, per ſe, vel alium directè, vel indirectè, quouis colore, vel ingenio audeant, vel præſumant; quòd ſi ſecus fecerint, aut con-

Digitized by Google

tra prohibita in præſenti Conſtitutione aliquid commiſerint, vltra diuinam vltionem, arbitrio futuri Pontificis pro modo culpæ in eos quandocunque animaduerti poſſit. Quia verò parum eſſet iura condere, niſi forent qui executioni ea mandarent, ſtatuitur, vt Prælati, Rectores, Officiales Vrbis, ac Principum Oratores illuſtres viri, quos omnes à collegio pro cuſtodia Conclauis eligi continget, (eligere autem collegium debebit eos, qui ad id magis idonei videbuntur) præmiſſa omnia plenè, & inuiolabiliter, ac ſine fraude, & dolo aliquo obſeruari faciant, de quo corporale iuramentum coram ipſo collegio ante ingreſſum Conclauis, & quoties opus fuerit, præſtare teneantur, quæ quidem niſi fecerint, vel ſi in eis dolum, & fraudē commiſerint, prædictas pœnas, & cæteras in dicta Conſtitutione Gregorij X. contentas incurrant; volens etiam neque per Prælatos, neque per Rectores, aut Officiales præfatos, vltra quam præmittitur, Cardinales arctari, neque præſentes has Conſtitutiones per collegium Cardinalium vllo modo alterari, corrigi, aut immutari poſſe, ſed illas coram omnibus de verbo ad verbum in prima congregatione poſt obitum Pontificis fieri ſolita, & deinde poſt Conclauis ingreſſum, legi, & iurari, eo modo, quo leguntur, & iurantur Conſtitutiones Iulij II. & aliorum prædeceſſorum, quorū Conſtitutionibus, & iuribus, vltra præmiſſa per hanc Bullam nullatenus derogat; & ad tollendas diſſenſiones, & occaſionem ſchiſmatis, mandat, vt Cardinales prætextu prædictarum cenſurarum, & excommunicationum, ab electione Papæ actiuè, vel paſſiuè excludi non poſſint, quas ad illum tantum effectum ſuſpendit, decernens ipſas ſolum ipſum afficere qui deliquerit, non autem alios, Conclaui durante, cum eo verſantes, & hanc Bullam obſeruari debere vbique, etiam extra Vrbem, vbi electio Papæ fieri contigerit, & afficiat omnes Cardinales abſentes, præſentes, & futuros, nulluſque eius ignorantiam prætendere poſſit.

Ex qua Bulla, iuncto d. cap. vbi periculum. plura colliguntur, & primò, ex d. c. cum ibi not. quòd certus numerus Cardinalium non eſt à iure taxatus, ſed eſt in arbitrio Papæ. clem. ne Romani. ver. omnes. de elect. vt dicit Franc. in d. c. vbi periculum. in princ. num. 6. hodie tamen ex Bulla Sixti V. de Cardinalibus, ſtatuitur, vt non excedat numerum ſeptuaginta. Secundò, quòd non eſt de ſubſtantia, quòd electio fiat in Conclaui, & in Palatio Papæ, nam ſi fiat à duabus partibus præſentium, alibi valeret electio, & nil poſſet opponi contra electum, vt ibi dicit, nu. 8. Tertiò, quòd electores non debent expectare nuntios Imperatoris in electione Papæ, vt dicit ibi num. 14. Quartò, quòd intra decem dies datos abſentibus non poteſt deueniri ad electionem, licet certum ſit ꝙ abſentes in tempore venire non poſſint, quòd ſi aliquis Cardinalis non expectatus debito tempore vult agere de contemptu, id non poteſt ſi electio eſt facta à duabus partibus collegij Cardinalium omnium, & non præſentium tantum, ita quòd vox illius nil operata eſſet, poſt decem verò dies præſentes eligere poſſunt abſolutè, licet duo tantum eſſent præſentes, imò ſi vnus ſolus, quia ius collegij remanet in illo ſolo, qui tamen, vt ſupra eſt dictum, non poſſet eligere ſeipſum, vt ibi dicit num. 15. 16. & 17. Quintò, quòd cum nuntij, & literæ, miſſio, ac loquutio prohibita ſit ad Cardinales exiſtentes in Conclaui, tamen ſi quis accedat ad illum locum, licet prohibitum, excommunicationem non incurrit, ſi prædicta non facit, nec etiam ſi palam loquitur, & non ſecretè. Sextò, colligitur, ꝙ licet in alijs electionibus, iuſto impedimento impeditus poſſit

alteri committere vocem ſuam.cap.ſi quis iuſto.de elect.in 6. tamen in electione Papæ Cardinalis abſens ex iuſta cauſa, vel recedens, non poteſt vocem ſuam alteri Cardinali committere, vt ibi dicit Franc.in §.ſanè.num.2. q. ſi cauſa infirmitatis recederet de Conclaui, debet admitti intrare volens, ſi verò renunciat voci ſuæ purè, & ſimpliciter non ſubſiſtente cauſa infirmitatis, tunc valet renunciatio, & pœnitere non poteſt, quod intelligitur ſi exit de Conclaui, vel non intrat, quia tunc ex hoc ſolo excluditur, nec amplius eſt admittendus, ſi enim ſtaret in Conclaui, vel debito tempore intraret poſſet indiſtinctè pœnitere, vt ibi dicit, nu.6. Septimò, colligitur, quòd electio Papæ debet fieri in ciuitate, non in caſtro, vel alio loco, niſi talis locus ſit inſignis.cap.ſtatutum.de reſcript.in 6.vt ibi dicit num.3. hodie verò Romæ tantum, vt ſupra. Octauò, quòd ſi Cardinales omnes exeant Conclaue non electo Papa, ſimul, vel ſucceſſiuè, poſſunt compelli per dominum temporalem iterum intrare, niſi allegent iuſtum metum, quo tamen caſu, non timentes, ſed ingredientes poſſunt eligere, niſi omnes allegēt metum, vt quia dicant impreſſionem ſibi fieri, vel dominum temporalem non ſufficere ad eos reddendos tutos, niſi dominus ille ſe offerat ad ſeruandum formam.d.c.vbi periculum.de elect.in 6. & ſi omnes habent eum ſuſpectum, poſſunt accedere ad locum tutum, & ſi aliqui exeunt territorio, & alij remanent, illi poſſunt eligere. §.porrò. vbi glo.& Card. hodie tamen, vt ſupra, electio Romæ eſt fienda.

Ex Bulla verò prædicta colligitur, primò, quòd vltimo die, quando Cardinales tranſactis decem diebus volunt intrare Conclaue, poſſunt eligere Papam etiam extra Conclaue. Secundò, ſede Pontificali vacante, collegium Cardinalium non ſuccedere plenè in iuriſdictione Pontificali, vel potius Papa mortuo, cum ſedes apoſtolica nunquam moriatur, cap.ſi gratioſè.de reſcript.in 6. vnde gratia collata ad ſedis beneplacitum non annullatur Papa mortuo, ſecus ſi ad beneplacitum Papæ d.cap.& c.pudenda. 24.q.1.§.1. 22.diſt. vnde Cardinales, ſede vacante diſpenſare non poſſunt in iure, nec exercere illa quæ ad Papam pertinent. clem.ne Romani. vbi Doct.de elect. officium tamen Camerarij, & maioris Pœnitentiarij, vel minoris, ſede vacante, non expirat, & ideò tunc collegium Cardinalium, aliquibus ex prædictis deficientibus, poteſt, ſi concors fuerit, alios eorum loco ad tempus ſufficere d.clem. §.eo tamen. non tamen poſſunt exercere ea, quæ pertinent ad gratiam, & iuſtitiam, vt in hac Bulla continetur, nec Epiſcopos deponere.cap.nullus.2. 79.diſt.

Poteſt tamen collegium Cardinalium excommunicare impedientes electionem futuri Pontificis, & intruſum anathematizare.cap.ſi quis pecunia. 79.diſt.& d.clem. §.porrò. dummodo prædicta fiant ab vniuerſis, nō autem vt à ſingulis.c.olim.de reſcript. ſimiliter non expirat iuriſdictio Cardinalibus Inquiſitoribus, vt nec expirat cauſarum cognitio eiuſdem ſanctę Inquiſitionis.c.ad abolendam. de hæret. poteſt etiam collegium Cardinaliū, ſede vacante, concilium indicere, ex vrgenti tamen, & non leui cauſa, cum aliàs ſolius Papæ authoritate celebrari debeat. c.dudum.3.q.5.clem.ne Romani.verſ.irritum. vbi Card. de elect. & ita cenſuit Hoſt.in cap.cum ex eo. extra de pœnit.poteſt etiam reſtituere famæ d.clem.verſ.irritum.& eo tempore ad Cardinales appellatur, vt not.Bart. in l.vbi adſunt.ff.de tut.& cur. dat. & pariter poſſunt confirmare nuntios in eorum legationibus, non poſſunt tamen Indulgentias concedere, vt dicit Cardin.in d.clem. & §.num.5.

nec inter ſe habent authoritatem coactiuam, niſi repellendo reſiſtentes electioni Papæ, adeò vt ſi quem ex eorum gremio ad aliquid delegare vellet, inuitum cogere non poſſent, vt ait Card q.2. nec poſſunt conferre beneficia vacantia. d.clem. cum in alijs ſe miſcere non debeant, niſi in Papam eligendo. d.c. vbi periculum. de elect. in 6. cum cœtus Cardinalium non ſit caput Eccleſiæ, cum non congruat caput conſiſtere ex pluribus viris, vt ait Archid. in d.c. nullus. 79. diſt. licet Cardinales eo tempore Eccleſiam repræſentent. arg. c. cum clerici. de verb. ſign. & licet Doctores dicant Cardinales poſſe ius condere, vt Senatores, in c. vt conſtitueretur. 50. diſt. ex c. eccleſia. 16. q. 1. & notant Doct. in d. clem. ne Romani. tamen ex præſenti Bulla ego modo dubitarem; ex quibus omnibus patet, q. poteſtas Papæ eo mortuo remanet in collegio Cardinalium, ſicut radix ſe habet ad arborem, vel ad ramum; vnde ſicut poteſtas rami, vel arboris, quæ floret, & fructum producit, remanet in radice, ipſo ramo, vel arbore deſtructa: ſic poteſtas Papalis remanet in collegio, vel in Eccleſia, ipſo mortuo: in collegio, vt in radice propinqua, & in Eccleſia Prælatorum, & aliorum fidelium, vt in radice remota: ſecundò, talis poteſtas remanet in collegio, quò ad id quod eſt in Papatu materiale, quia Papa mortuo poteſt collegium per electionem perſonam determinare ad Papatum, vt ſit talis, vel talis, & ſicut radix producit arborem, mediante qua floret, & fructum facit, ſic collegium poteſt eligere Papam, mediante quo floret, & fructum facit in Eccleſia; ſi verò nomine poteſtatis Papalis intelligitur iuriſdictio eius authoritatis quod eſt quid formale, ſic talis poteſtas nunquam moritur, quia ſemper remanet in Chriſto, nam vt nomine poteſtatis Papalis, intelligitur actualis adminiſtratio, quæ eſt quid materiale, & formale in Papatu, ſic talis actualis adminiſtratio moritur Papa mortuo, quia non remanet in collegio, niſi quantum per ſtatutum prædeceſſoris eſt illi commiſſum, nec hoc modo remanet in Chriſto, cum de communi lege poſt reſurrectionem, nō ſit executus talem poteſtatem, præter inſtitutionem aliquorum Sacramentorum, niſi mediante Papa, vnde Papa mortuo collegium Cardinalium non poteſt diſpenſare in Conſtitutionibus, vel addere, vel minuere, aut ordinare aliqua, quæ ſpectent ad Papæ iuriſdictionem, d. clem ne Romani. & generaliter collegium papa mortuo nil poteſt, niſi quod eſt ei permiſſum, vel commiſſum per ſtatutum prædeceſſoris, vt bene not. Auguſt. de Anchona d.q. 3. art. 8. & 9.

28 Quò ad quartum, & vltimum. Electus in Papam à Cardinalibus, iuxta formam, & modum prædictum, toti Eccleſiæ, vt caput eius coniungitur, & id abſq; alia confirmatione; cum nō ſit in terris aliquis ſuperior ad quem pro confirmatione petenda recurſus haberi poſſit, vnde eligendo confirmatur, & confirmando eligitur, & ſtatim habet plenam, & liberam adminiſtrationem totius Eccleſiæ. cap. in nomine domini. 23. diſt. c. licet. vbi glo. fi. Abb. & alij. de elect. not. Hoſt. in ſum. de elect. §. 18. in fi. eo enim caſu canonica Papæ electio confirmatur à Chriſto, vnde Papa ſi conſideretur, vt homo, & ſic perſona, ſic eſt à Patre ſuo: ſi verò ſpectetur coniunctio eius ad Papatum, ſic eſt ab hominibus, quia per electionem Cardinalium, & ipſius aſſenſum conſtituitur: ſi verò in eo conſideretur Papatus, & ſicut eſt Papa, ſic eſt a Deo, & ideò licet Cardinalium ſit eligere talem perſonam ad Papatum, tamen poteſtas illius non eſt à Cardinalibus, ſed immediatè à Deo, & ſtatim, vt eſt electus, & ipſe aſſenſit, electio illa confirmatur à Chriſto, vt ait Caiet. de poteſtate Papæ, & Concilij. c. 3. & 20.

Electionis Papæ effectus quis ſit.

Poſt

Poſt electionem, Papa conſecratur, cuius conſecrationis figura præceſſit in lege veteri, cum ſummus Sacerdos vngebatur oleo, quod Nazer appellabatur, & ab ea vnctione, qui inuncti ſunt, Nazarei ſunt dicti, Leuit. c. 21. vt refert Euſebius de demon. Euang. lib. 4. c. 15. & lib. 7. c. 5. & in conſecratione Sacerdotis ſummi cum impoſitione ſacræ thiaræ capiti, vt habetur Exo. 20. inungitur verò Papa à Cardinali Epiſcopo Hoſtieſi, in hæc verba. Ego te inungo in Pōtificem Vrbis, & Orbis, ad deſignandam inueſtituram, qua oſtenditur viſibiliter Papam eſſe Vicarium Ieſu Chriſti, & eius in terra vices gerentem. cap. 2. de tranſl. Epiſc. & inungitur in capite ad denotandum eum eſſe caput Eccleſiæ, Cæſar verò in humero, armo, vel brachio, ad ſignificandum eum eſſe non caput, ſed membrum Eccleſiæ, vt notant Doct. in c. 1. de ſacra vnct. c. quis dubitet. 96. diſt. cap. conſiderandum. 50. diſt. not. Bal. in c. paſtoralis. de reſcript. ex qua conſecratione maxima deriuat virtus in Papam, vnde omnia Eccleſiæ membra vitam ſumere videntur, vt & res inanimæ ex cōſecratione, vel dedicatione virtutem diuinitus ſumunt. c. pudenda. c. loquitur dominus. 24. q. 1. & etiam inungitur oleo, ad demonſtrandum nitorem eius conſcientiæ, & balſamo, ob-quod exprimitur odor bonæ famæ, eius manus inunguntur, quæ ſignificant operationes, ad ſignificandum, quòd operari debet bonum ad omnes, maximè verò ad domeſticos fidei, & propter miniſterium, & officium, caput verò balſamo inungitur, vt ſignificetur eum diligere debere Deum ex toto corde, ex tota mente, & tota anima, & proximum ſicut ſeipſum, & ad oſtendendum eius authoritatem, & dignitatem, vt habetur in cap. 1. de ſacra vnct. vbi Abbas, & alij. 29 Papa electus conſecratur, & quomodo.

Vltimo loco, Papa electus ante conſecrationem nomen ſibi mutat, quod introductum eſt poſt quatuorcentum annos poſt incarnationem, vt notat Archid. in 6. in princip. idque rationabiliter factum eſt, vt ibidem dicit: Primò, exemplo Chriſti, qui ſummo Pontifici, quem ſuum Vicarium conſtituit, mutauit nomen proprium, cum antea vocaretur Simon Bariona, Matth. 16. & Ioan. vlt. & Chriſtus vocauit eum Cœphas, ideſt Petrum. Ioan. 1. Secundò, ad innuendum, quòd totus debet innouari in re, & ſanctitate conuerſationis, ſicut mutatur in nomine quidquid eſt in eo de veteri homine, vt tollantur defectus ab eo, & paſſiones, & induat nouum hominem, qui ſecundùm Deum creatus eſt, in iuſtitia, & ſanctitate veritatis. Tertiò, vt ſi aliqui habent nomen indecens, eis mutari poſſit: vt inquit D. Anton. 3. p. tit. 22. cap. 8. & hæc ſufficiat dixiſſe de Romani Pontificis electione ad laudem Dei Optimi, & Maximi, cui immortales gratiæ habeantur, quòd paulò poſt ingreſſum, Conclauis Clementem Octauum, totius Eccleſiæ Paſtorem, virum, moribus grauem, prudentia inſignem, ſanctitate perſpicuum, & omnium iurium ſcientia admirandum, nobis donauit, quem ipſius Maieſtas, ad Eccleſiæ ſanctæ ſalutem, & tranquillitatem incolumem, diu conſeruare dignetur. 30 Papa elect' mutat ſibi nomē.

Imperator verò eligitur ex Papæ priuilegio à ſeptem Electoribus, & ſtatur maiori parti electionis eorū, & ſi duo paribus ſuffragijs ſint electi, Papa gratificat cui vult, quem & confirmat. Cucchus dicto tract. num. 353. cum ſequent. qui non ſit Hæreticus, Paganus, Sacrilegus, Excommunicatus, &c. 31 Imperator, vt eligatur.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Collatio quid ſit in beneficijs.*
2 *Collatio beneficiorum à quo fieri poſſit.*
3 *Ad Collationem bonam quæ requirantur, & quæ eam impediant, quæ beneficia conferri poſſint, & à quo.*
4 *Beneficia quibus modis vacent, maximè per ſecundi adeptionem.*
5 *Beneficia quot, & quibus modis deuoluantur.*
6 *Beneficia reſeruata quæ ſint Papæ, & vt de eis non diſpenendum.*
7 *Beneficia quæ ſimpliciter cuicunque conferri non poſſunt.*
8 *Collatio vt valeat, debet is cui confertur, id acceptare, & quomodo.*
9 *Collationis effectus quis.*
10 *Prouiſus de beneficio debet mitti in poſſeſſionem, à quo, & quomodo.*

De Collatione. Cap. V.

DICTO in ſuperioribus, de primo modo, quo quis aſſumitur ad Prælaturas Eccleſiaſticas, & iure quod ad eas acquiritur, nempè de electione, ſequitur recto ordine dicendum de Collatione per quam quis plenum ius in beneficijs conſequitur, & differt ab electione, quòd electio propriè fit ad Prælaturas, Collatio verò propriè ad inferiora beneficia extenditur.

Pro cuius materiæ intelligentia, notandum eſt, quod

1 Collatio quid ſit in beneficijs. Collatio eſt beneficij gratuita traditio alicui idoneo facta per impoſitionem pilei in eius capite, vel calami ab habente authoritatem; & duplex eſt, quædam neceſſaria, quædam voluntaria: neceſſaria, vt ſi alicui mandetur, vt beneficium aliquod alicui tali conferat, à Papa, vel alio ſuperiore. cap. ſi tibi. cap. duobus. de reſcript. in 6. d. c. ſi tibi. cum ſeq. de præb. in 6. quo caſu collator nominato conferre tenetur; Similiter ſi inſtitutio ad patroni præſentationem fiat, neceſſaria dicitur, cum alij, quàm præſentato, ſi idoneus ſit, beneficium illud conferri non liceat, vt infra dicetur, & habetur in cap. 1. de inſtit. in 6. not. Abb. & alij. in cap. 2. ne ſede vac.

Voluntaria eſt quæ ex voluntate, & liberè, nulla adigente neceſſitate fit

2 Collatio à quo fieri poſſit. à collatore, ad quem iure conferre pertinet, quæ quandoque fit a Cardinalibus, ratione ſuæ legationis. cap. 1. de offic. leg. in 6. vel etiam ſi ſit Nuntius ſedis Apoſtolicæ habens poteſtatem Legati de latere, ſic enim beneficia conferre poterit, vt ibi dicũt Doct. & Dec. conſ. 28. Pariſ. conſ. 17. vol. 4. Aliquando à Patriarchis. cap. 2. & cap. quia. de conceſſ. præb. quandoque ab

ab

Digitized by Google

ab Epiſcopis.cap.2.cap.ex parte.cap.conſtitutus.eod. cap.omnes baſilicæ. 16.q.7.cap.ordinarij. de offic.ord.in 6. quandoque ab Abbatibus, vel Prioribus.cap.fi.de inſtit.clem.fi.vnica. de ſuppl.negl.prælat. & etiam ab Abbatiſſis: vt not.Abb.in cap. dilecta.nu.5.de maior & obed.quandoque à Capitulo.cap.propoſuit.de conceſſ.præben.cap.eam te.de reſcript.c.ſi capitulo. de præben.in 6. ſic tamen, vt vocentur Canonici qui ſunt in ciuitate,aliàs non tenet. Felin.in c.cum omnes.de conſtit. quandoque ab Epiſcopo,& Capitulo ſimul.cap.poſtulaſti.de conceſſ.præb. quandoque alternatiuè.c.cum in illis.de præb.in 6. aliquando à ſingulis dignitatibus,vel Canonicis. cap. fi.de præb.in 6. interdum etiam à laicis, licet non patronis, non ex conſuetudine,vel præſcriptione,quæ ſic non valet. Felin.in c.dilecto. de teſtibus. ſed ſolùm ex priuilegio Apoſtolico.cap.dilectus filius. vbi Abb.de præben. cap. Imperium. 10.diſt.c.generali.de elect.in 6. not.Butr.in cap.ad ſupplicationem de renunc. & ius conferendi probatur per famam,vel quaſi poſſeſſionem , quæ etiam vnico actu acquiritur , vel per priuilegium, & etiam per teſtes. Pariſ.de reſign.benef. lib.7.q.vlt. Dec.conſ.124.

In particulari verò, ſummus Pontifex in cauſis beneficialibus habet pleniſſimam poteſtatem.c.2.de præb.in 6.clem.1.vt lite penden.c.propoſuit.de conceſſ.præb. vnde ſolus confert beneficia deuoluta ad eū.c.licet. de ſuppl. negl. vel ſi alij etiam ſubiecta ſint. c.fi.de renunc. & ſolus Epiſcopos transfert. c.1.de tranſl.præl. & concurrit cum quolibet ordinario in conferendis beneficijs, quo caſu prior prouiſus potior eſt in iure. cap.ſi à ſede. & c.dudum. de præb.in 6. & hodie reſeruat ſibi etiam prouiſionem Epiſcopatuū, quod & iure diuino ad eum magis ſpectat, quàm ad alios, cum ei cura vniuerſæ Eccleſiæ commiſſa ſit. Ioan.vlt. qua ratione prouidere debet Chriſtianis de ijs, qui curam eorum gerunt, & Diuus Petrus miſit Epiſcopos ad plurimas Prouincias, vt inquit Damaſus in Pontificali, Innocentius I. in ep.ad Decentium.Ioannes III.in ep.ad Germ. & ſequitur Caiet.de poteſtate Papæ,& Conc.c.13. Legatus etiam Papæ à latere,qui Cardinalis eſt, poteſt in Prouincia ſibi commiſſa beneficia conferre. cap. 1.de offic.leg.in 6. nō autem id poſſunt Legati miſſi, & nati, niſi ſpecialiter eis id concedatur, vt not.in d.c.1. quod tamen hodie in Parochialibus fortè non procedit,vbi Epiſcopi eligunt perſonas,vt alibi dicitur.

Papa etiam reſeruat ſibi ex regulis Cancellariæ primam dignitatem in Cathedrali, & ſolus iure confert beneficia,dignitates, & perſonatus, quæ vacant in curia, & ſimiliter curialium accedentium, vel recedentium a curia, ſi decedunt in locis vicinis curiæ ad duas dietas legales. l.1. ff. ſi quis cautionibus. not. glo.in cap.præſenti. de præb.in 6. niſi moreretur in loco proprij domicilij, ſi tamen ibi non moratur propter curiam, quia tunc reſeruatur, & ſimiliter quando is qui moritur, erat curialis decedens in loco, vnde curia recedit,vel in itinere,dum curiam ſequeretur, licet vbi decedit,ſit à curia remotus; ſi tamen poſt menſem collata non fuerint beneficia prædictorum,cōferre poſſunt illi,ad quos pertinet eorum collatio per ſeipſos,vel ſi abſint, per ſuos Vicarios generales,quibus id commiſſum fuerit,in eorum diœceſibus exiſtendo,vel niſi eſſent parochiales eccleſiæ quæ Papæ non reſeruantur , alia ſic ijs caſibus, & ſede vacante, ſi in curia vacant, vt habetur in cap.licet. c.1. c.ſtatutum. c.præſenti. c.ſi apoſtolica. de præb.in 6. & hæc iure communi;per regulas tamen Cancellariæ,& reſeruationes quas Papæ faciunt in ſua creatione,prædicta variari ſolent, Cardinales

nales

Digitized by Google

nales iure communi hodie eligunt ſummum Pontificem. d.c. licet. de elect. d.cap.vbi periculum.eod.in 6. Epiſcopi verò iure ordinario conferunt beneficia totius diœceſis.cap.nullus.cap.omnes baſilicæ.16.q.7. cap.regenda. 10.q.1.d.cap.omnes baſilicæ. 16.q.7. cap.1. & 2. de inſtitut. cap.eam te. de reſcript.cap.conquærente. de offic.ord.c.cum veniſſent.de inſtit.c.1. de capellis monach. c.cum ex iniuncto. de hæret. ex Papæ tamen conceſſione id habent, cum ipſe ſit ordinarius collator; Prælatos verò Eccleſiarũ in quibus eſt Capitulum, iure ordinario eligit Capitulum. c.2.& c.cum terra. c. ne pro defectu.de elect.c.Abbatem.12.q.1.c.nobis. de Iure patr. ſede tamen vacante, Capitulum non poteſt conferre illa beneficia, quæ ad Epiſcopi collationem pertinent,licet præſentatos à Patronis inſtituere poſſit.cap.2. ne ſede vac.c.1.eod.in 6.c.presbiteri.14.diſt.c.1.de inſtit. cum collatio propriè ad ius Epiſcopale pertineat, & inter fructus Epiſcopales ſucceſſoribus ſit reſeruanda, vt ait glo.in c.cum olim. de maior.& obed. niſi interim Papa conferat, vel niſi ad Epiſcopum, & Capitulum communiter collatio pertineat.d.c.vnico. ne ſede vac.in 6. aliàs vacante beneficio, Oecumenum tantum cõſtituere poteſt.c.cum ius. de offic.ord.nec beneficia ex cauſa permutationis conferre, vt ait Abb.in d.cap.cum olim. de maior.& obed. cum Epiſcopus ſit ordinarius collator beneficiorum. c.cum vos.de offic.ordin. quod intelligitur tamen ſi Epiſcopus ſit confirmatus, quia ante confirmationem non poteſt conferre beneficia.c.noſti.c.tranſmiſſam.cap.qualiter.de elect.c.auaritiæ.eod.in 6. & quod dictum eſt de Epiſcopis, intelligitur de Archiepiſcopis, & alijs ſuperioribus; quandoq; alijs, etiam laicis,& Principibus ex priuilegio Papę collatio permittitur,vel ſi in fundatione id ius ſibi reſeruauerint, & ſummus Pontifex approbarit. c.Eleutherius. 18.q.2. c.quanto.de cenſib.vbi Abb.c.dilectus.de præb. quandoque alij conferunt, vel ratione conſuetudinis probatæ, vel in vim priuilegij, vel præſcriptionis.c.ſi.de præb.in 6.cap.ſi Capitulo.de conceſſ.præb.in 6.cap.ex frequentibus.de inſtit. & quandoque Capitulum confert capitulariter, quandoque ſingulares eius Canonici,vel iure Capituli, vel iure propriæ canoniæ, vel ratione dignitatis,vel perſonatus,vel officij,vel præbendæ, vel de conſuetudine, vel ſtatuto Eccleſiæ.c.ſi de præb.in 6. c.cum in illis.eod. quandoq; Epiſcopus confert de conſilio, & aſſenſu Capituli, & ſimiliter Capitulum quandoque ſine Epiſcopo,& aliàs cum conſilio Epiſcopi.cap.1.ne ſede vac. in 6.cap.cum Eccleſia. de elect. & quod dictum eſt Papam concurrere cum ordinario, is tamen non ſemper intendit habere locum in præuentione; vnde ſi ante collationem Papæ, præſentauerit patronus, obtinebit, licet præſentatus poſt prouiſionem alterius à Papa factam inſtitutus fuerit, nec ſi præuentio fiat ex dolo impetrantis, vel Papa conferat contra regulam Cancellariæ de veriſimili notitia obitus, vt ait Valer.deciſ.187. vel ſi fieret fraus regulæ Cancellariæ de publicandis reſignationibus; Vicarius etiam Epiſcopi conferre poteſt beneficia eo abſente, remotè cum non vult officium ſuum exercere. arg. cap.cum nullus. §.Epiſcopo. de temp. ordin. in 6. aliàs non poteſt niſi Epiſcopus id ſibi ſpecialiter mandet. c.ſi.de offic. vic.in 6. nec etiam Papa iure præuentionis confert ea, quæ iure regali ad reges pertinent. cap.generali. de elect.in 6. & de hac materia qui conferre beneficia poſſint, dixi ſupra cap.2.

3 ad Collationem bo- Secundum dictum. Ad bonam collationem faciendam plura requiruntur: Primò,quòd collator,vel eius vicarius ſit habilis, non excommunicatus, ſu-

tus, ſuſpenſus, vel interdictus.cap.poſtulaſtis. de cler.excom. nam qui per ſe non poteſt, nec per alium poteſt.clem.religioſus. de procurat. Secundò, requiritur, ꝙ purè conferat, ideſt ſine pacto, conditione, & modo, aliter ſi confert ea conditione alicui, vt compenſet talem, & huiuſmodi, collatio eſt ſimoniaca, & nulla.c.cum pio. 1.q. 2.c.cum pridem.& c.fin. de pact. & quò ad modum, non poteſt etiam conferre cum clauſula, do tibi beneficium, ſi tibi debetur, quia collatio debet eſſe pura, vt not. Gemin.in c.dudum.in fi. de præb.in 6. Felin.in c.cum contingat. de offic.deleg.nu.12. & debet etiam collatio eſſe ſine temporis limitatione, cum beneficia conferri debeant, vt quis perpetuò, & non ad tempus ea habeat. c.præcepta.55.diſt.c.ſatis peruerſum. 56.diſt. quod tamen fallit in Papa, qui ad tempus conferre poteſt. cap.ſi gratioſæ. de reſcript. in 6.not.glo.in cap.vnico. de capell.monac.in c. paſtoralis. 7.q.1. & in c.veniens. de filijs presbyt. quod tamen non ſolet facere. Secundò, fallit in beneficijs ad nutum amouibilibus. c.cum ad monaſterium.de ſtatu monac.clem. vnica.de ſuppl.negl.prælat. not.Felin.in c.fin. col.2.de iudic.Ioan.de Selua in tract.de benef.3.p.q.20.Tertiò fallit, in commenda, quæ fit ab ordinario ad ſex menſes, de eccleſia Parochiali. c.nemo deinceps.de elect.in 6. vnde alia beneficia poteſt Epiſcopus ad tempus, vel in perpetuum commendare, hodie tamen ſolus Papa, vel eius Legatus commendat beneficia ad vitam. Quartò fallit, in coadiutore dato infirmo, nam ceſſante morbo, ceſſabit coadiutoris officiũ.c. 1. & c.fi.de cler.ægrot. Quintò fallit, in viſitatore dato quando Epiſcopus captus eſt à Paganis, vel Schiſmaticis, tunc enim Epiſcopo adueniente extinguitur poteſtas viſitatoris.c.penult.& vlt.de ſuppl.negl.præl. ſicut Capituli poteſtas, ceſſat confirmato Epiſcopo. Sextò fallit in ſententia, quæ ſi fuit lata ad alicuius vtilitatem, & executioni mandata, is habebit beneficium donec contraria fuerit lata ſententia. Septimò fallit, quando datur procurator à Papa, cũ libera poteſtate adminiſtrandi in temporalibus, & ſpiritualibus, quod ſolet Papa concedere Cardinalibus, cum eis Eccleſias Cathedrales, vel Regulares commendat. c.cum nobis. vbi Abb.de elect. vel cum electus non eſt legitimæ ætatis, tunc enim poteſt conſtitui procurator, vel viſitator illius Eccleſiæ, cum libera poteſtate adminiſtrandi temporalia, & ſpiritualia, ꝙ ſolus Papa concedere poteſt.c.cui.de elect.in 6.cap.pen.de ſuppl.negl.præl. c. 1.de elect.in 6. Octauò fallit in beneficijs ſpectantibus ad Papæ collationem per reſeruationem, & deuolutionem, ſi non ſit qui de illis prouideat, poteſt enim Epiſcopus idoneum adminiſtratorem interim conſtituere, donec per Papam fuerit prouiſum, vt not. Abb.in c.cum nobis olim. in vlt.notab.de elect. vbi dicit idem poſſe Epiſcopum facere in Eccleſijs ſpectantib. ad ſuam collationem, donec ipſe prouiderit intra tempus legitimum. cap. cum vos.de offic.ordin.c.nemo deinceps. de elect.in 6. Nonò fallit in Capitulo, quod ſede vacante poteſt conſtituere procuratorem in beneficijs ſpectantibus ad collationem Epiſcopi, ſed conferre non poterit.c.illa. ne ſede vac.c.vnico.vbi Io.And.& alij.eod.in 6. niſi collatio fuerit neceſſaria, vt in beneficio debito mandatario, vel nominato, vt ibi dicunt Doct. poteſt tñ Epiſcopus conferre beneficium alicui ſub cõditione, ſi aliud incompatibile quod obtinet, reſignet, vt not. Hoſt.in c.ad audientiam.de reſcript. vt & ſub conditione quæ de iure ineſt, vt ſi vacat.glo.in c. 2.de elect.in 6. non autem ſub ea quæ reddat incertum actum conferentis, vel ſi alternatiuè duobus conferatur, ſic enim collatio non valet. Felin.in c.2.col.fin. de accuſ.c.2.

nam ꝙ requiratur, & quæ eã impediãt, quę beneficia conferri poſſint, & à quo

Digitized by Google

de elect. in 6. Tertiò requiritur, vt collatio fiat ſine coactione, vel vi, aliter collatio eſt nulla. cap. 2. de his quæ vi, metuſve cauſa. c. ad aures. & cap. penult. eod. Quartò, requiritur, vt beneficium ſine diminutione cõferatur. c. vnico. vt eccleſiaſtica beneficia, vnde non poteſt Epiſcopus conferre beneficia vnĩ, & ſibi, vel alteri reſeruare penſionem. d. cap. & c. extirpandæ. de præb. nec conferre vni dignitatem, illam ſibi reſeruando. c. cum veniſſent. de inſtit. nec conferre alicui beneficium, & retinere ſibi fructus, quia ſimonia committitur. d. c. vnico. in fi. niſi id faciat ex conſtitutione, ſtatuto, vel indulgentia Papæ, vel quòd Epiſcopus id faciat, quatuor concurrentibus: primò, quòd id conſtituat de conſenſu Capituli, vt dicit ibi glo. ſecundò quòd hoc ſit ſtatutum ante beneficij collationem, quia poſt non poteſt fieri ſine conſenſu beneficiarij, qui tamen ad id conſenſum præſtare non poteſt tunc ſine nota ſimoniæ; Tertiò, quòd hoc concedatur ad tempus, d. c. 1. & penult. de verb. ſign. cap. ſi propter. de reſcript. in 6. in perpetuum enim non poteſt, clem. vlt. de rebus eccl. non alien. & not. Abb. in d. c. 1. Quartò, requiritur, vt Epiſcopus id ſtatuat ex iuſta, & neceſſaria cauſa, & ſic vtrumque requiritur. d c. vnico. Quintò, requiritur, quòd collatio fiat palam, id eſt coram teſtibus fide dignis, non domeſticis, aliter illi collationi non creditur. cap. poſt ceſſionem. de præb. Sextò, requiritur, vt Epiſcopus conferens literas collationis tradat, aliàs non crederetur ſine literis. d. c. poſt ceſſionem. de probat. not. Felin. conſ. 6. Septimò, requiritur, ex parte eius cui confertur, vt ſit idoneus ſcientia, moribus, & ætate, iuxta tradita ſupra in cap. 3. cap. cum in cunctis. de elect. quæ ætas requiritur in principio quando confertur, aliàs collatio eſt nulla. d. cap. & cap. ſi eo tempore. de reſcript. in 6. quod non eſt in ordine, nam ſufficit, vt quis promoueatur intra annum. cap. cum ſecundum. de præb. c. licet canon. de elect. in 6. niſi iure, conſuetudine, vel fundatione, vel ſtatuto requireretur ordo a principio. cap. nemo. de elect. in 6. vel ſi diceretur, quòd ſacerdos præſentetur, illis enim caſibus niſi ſit ſacerdos tempore collationis actu, non valebit collatio, vel inſtitutio, vt dicit Dominicus in d. c. ſi eo tempore. de reſcrip. in 6. Cardin. Zabar. conſ. 69. caſus talis, quibus tamen caſibus benignior eſt ſententia, vt ſatis ſit quòd ſit in ætate ſacerdotali, & intra annum promoueatur, vt habetur ſupra, & cap. de Renunc. ætatem verò probare debebit fundans ſe ſuper ea, agendo, vel excipiendo, vnde qui dicit prouiſum non habere ætatem legitimam, id probare debet. l. cum de ætate. ff. de probat. Bart. in l. in illa. 1. ff. de verb. oblig. Rota deciſ. 254. in antiquis. & deciſ. 800. ibid. Felin. in c. dudum. de præſumpt. in ætate verò ſolus Papa diſpenſare poteſt, cum ſit diſpoſitio Concilij. d. c cum in cunctis. de elect. contra quam Epiſcopi non diſpenſant, vt dicit glo. in c. cum dilectus, verbo, ætatem. de elect. nec etiam Legatus, vt dicit glo. in c. dilectus. 1. de præb. niſi quis compleuerit vigeſimum annum. Epiſcopus verò poteſt diſpenſare ad dignitates, & perſonatus non curatas. cap. vnico. de ætat. & qual. in 6. quod tamen hodie locum habere non puto, cum in cap. cum dignitates. ſeſſ. 24. in Trid. Conc. requiratur in ijs certa ætas, vt ſupra eſt dictum, cap. 3. nec ibi detur facultas Epiſcopis diſpenſandi. Octauò, requiritur, vt beneficium ſit vacans, quia non vacans conferri non poteſt. c. 1. & per totum. de conceſſ. præb. quod tamen poteſt conferri cum conditione ſi vacat, licet electio ſic fieri non poſſit. Couarr. lib. 3. var. reſol. cap. 16. quod vacare poteſt per mortem. cap. ſuſceptum. de reſcript. in 6. vel per renunciationem ſimplicem, vel ex cauſa permutatio-

nis. cap. 1. & per totum. de rerum permut. vel per priuationem, & depoſitionem. c. ex literis. & c. grauem. de exceſſ. præl. vel ſi quis tranſlatus ſit ad aliud beneficium curatum, vel incompatibile; primum enim vacat eo ipſo quòd illi tranſlationi conſenſit. c. in apibus. 7. q. 1. poſt tamen adeptam poſſeſſionem ſecundi. c. quanto. de tranſlat. epiſc. c. de multa. de præb. clem. gratia. de reſcript. glo. & Doct. in c. ſi quis iam. 20. q. 2. Vel ſi ſecundum quis adeptus ſit incompatibile beneficium, poſt enim adeptam pacificam poſſeſſionem ſecundi vacat primum incompatibile. d. cap. de multa. cap. execrabilis. eod. in extrauag. Ioannis XXII. Conc. Trid. ſeſſ. 7. cap. 4. ſeſſ. 25. c. 17. & ſic priuati tenentur in foro conſcientiæ dimittere beneficium, & fructus perceptos quando ſcilicet initium eſt vitioſum per ſimoniam, &c. cap. 1. de reg. iur. in 6. & probabiliter obtinendo ſecundum tale; vt & per aſſumptionem ad Pontificatum vacant omnia eius beneficia, penſiones, & reſeruationes fructuum; Sic etiam per promotionem ad Cardinalatum vacant dignitates, & curata. Abb. in c. eccleſia. 2. de elect. vt & per Epiſcopatum vacant priora beneficia. Hoied. de incomp. benef. p. 1. c. 4. nu. 11. niſi concedatur eis à Papa illorum retentio, vt ſolet, maximè Cardinalibus. Puteus deciſ. 430. lib. 2. vt & per Epiſcopatum vacant penſiones, niſi Epiſcopatus ſint in partibus infidelium; Sic per obtentionem Abbatiæ vacant priora beneficia, etiam ſi is non fuerit benedictus; vt & obtinens, vt ſupra, Parochialem, vel curatum, ſi conſequatur poſſeſſionem ſecundi ſimilis etiam dati in commendam perpetuam, vacat primum ipſo iure, modo cura ſit perpetua, non temporalis, & actu, non habitu, & idem ſi habens dignitatem aliam conſequitur, & idem de perſonatu.

4 Beneficia quib⁹ modis vacẽt, maximè ꝑ adeptionẽ ſecundi.

Vel in hoc clarius agendo, dicendum eſt, quòd quædam beneficia ſunt incompatibilia primi generis, ita vt qui vnum habet, ſi aliud pacificè poſtea obtinet, primum vacet ipſo iure, iuxta d. c. de multa. de præb. clem. fin. eod. d. c. execrabilis. eod. in d. extrauag. Ioannis XXII. Conc. Trid. ſeſſ. 7. c. 4.

Quædam, ſecundo loco, ſunt incompatibilia, ita vt ſi ſecundum ſimile poſt obtineatur, cogi poſſit quis alterum dimittere, ſic tamen, vt ei detur optio eligendi quod mauult, iuxta cap. præterea. cap. referente. de præb.

Quædam tertio loco, ſunt incompatibilia, quia non poſſunt retineri ſine peccato ſimul ſine diſpenſatione, iuxta cap. 17. ſeſſ. 24. de reform. in Trid. Conc. ſed non inducunt vacationem.

In primo capite, cõſtituuntur Papatus, per cuius aſſumptionem vacant, vt ſupra, omnia priora beneficia, & Cardinalatus, per cuius adeptionem vacant dignitates, & curata, & Epiſcopatus, per cuius promotionẽ vacant priora beneficia, vt ſupra habetur, modo percipiat fructus Epiſcopatus, ſecus ſi ſit titularis tantum; ſic enim non vacant priora beneficia, vt nec vetitum eſt tali ſimplex beneficium cõferre; vt probat Nau. conſ. 21. de præb. Sic per obtentionem ſecundæ Abbatiæ vacant priores Abbatiæ, & etiam ſi poſt obtinet curatum, vel dignitatem. d. clem. fin. Nau. de præb. conſ. 27. Sic obtinens parochialem, vel curatum, ſi poſt obtinet poſſeſſionem pacificam ſecundi curati, amittit primum ipſo iure. d. c. de multa. & d. c. execrabilis. etiam ſi ſit datum in commendam perpetuam, non tamen id amittit qui habens curatum, obtinet poſt ſimplex cui curatum ſit vnitum in alia eccleſia. cap. ſuper eo. de præb. in 6. Nau. de præb. conſ. 28. nu. 1. vt & fallit ſi ſecundi non obtinuerit poſſeſſionem pacificam, cum deturbatione de facto, vel litigio de iure; vt & fallit ſi ſuperior primi non vult habere ratam collatio-

nem ſecundi, ſed repetit ſuum clericum; ſic & fallit, ſi ſecũdum calore iracundiæ accipiat, modo incontinenti pœniteat, vel ſi adeptus ſecundum curatum, in primo expenſas fecit de patrimonio, quia non tenetur dimittere primum, niſi expenſis ſibi refuſis. arg. c. quicunque. 12. q. 4. ita Abb. in d. c. de multa. nu. 13. 14. & 15. ſic habens dignitaté, ſi aliam conſequitur, vel beneficium cum cura, prima vacant ipſo iure. d. clem. fin. de præb. ſic habens perſonatum, quod eſt idem cum dignitate, vel beneficio curato, vt ſentit Abb. d. c. de multa. nu. 21. ſi poſt ſimile conſequitur, prius vacat ipſo iure, vt & ſi habet officium cum iuriſdictione, ſi poſt ſimile conſequitur, modo ſit perpetuum, vt & dignitas, quia non ſatis eſſet quòd fieret vicarius Epiſcopi, primum vacat ipſo iure. d. c. execrabilis. Sic ſi quis habet vnum beneficium in vna eccleſia, vt vnam Capellam, vel vnum Canonicatum, aut præbendam, ſi poſt aliud vniforme in eadem eccleſia obtinet, primum vacat ipſo iure. c. literas. de conceſſ. præb. d. clem. fi. de præb. d. c. de multa. in fi. de præb. Nau. conſ. 29. nu. 5. & conſ. 32. nu. 2. de præb. ſecus ſi ſint difformia, licet obtineantur in eadem eccleſia, vbi conſuetudo, ſtatutum, vel Epiſcopi diſpenſatio id permittit: vt glo. d. & Franc. ac Gemin. in c. vnico. de conſuet. in 6. ijs enim remotis, alterum eligi debet, vt ait Nau. d. conſ. 32. de præb. nu. 2. in princ. dicuntur verò vniformia, quæ habent idé prorſus officiũ, vt duo Canonicatus, ſecus ſi habent idem nomen, non autem idem officium, ſi enim quis habeat duas capellas in vna eccleſia, cum onere celebrandi bis in hebdomada pro vna, in vno altari, & bis pro alia, in alio, non dicuntur vniformia, vnde ſimul retineri poſſunt, quando vnum non ſufficit ad ſuſtentationem, vt ait Nau. conſ. 35. de præb. vt & Canonicatus cum capella ſimplici requirente tantum celebrationem Miſſæ certis diebus, vel beneficium ſimplex, & capella in eadem eccleſia retineri poſſunt. Lap. alleg. 116. num. 5. Sic habens vicariam perpetuam in beneficio curato, ſi ſecundum curatum conſequitur, primum vacat ipſo inre, niſi ſint ſimul vnita, vt nec beneficium ſimplex, vacat per adeptionem parochialis in quo adeſt, vt idem ait conſ. 32. de præben. num. 2.

Et hi ſunt caſus contenti in primo capite, quibus per adepcionem ſecundi, modo expoſito, primum vacat ipſo iure: ſic tamen, vt eius poſſeſſio alteri tradi non poſſit, niſi vocato primi poſſeſſore. cap. licet Epiſcopus. de præben. in 6.

In ſecundo capite, dicitur, quòd ſi quis obtinet Canonicatum, vel aliud beneficium requirens reſidentiam, modo nõ ſit dignitas, ſi poſtea conſequitur curatum, primum non vacat ipſo iure, ſed datur optio, vt ait Abb. in d. c. de multa. nu. 2. & idem videtur, ſi habens curatum, poſt conſequitur Canonicatum, qui non ſit dignitas, quòd primum non vacet ipſo iure, ſed detur optio, iuxta d. c. præterea. & c. referente. de præb. verius tamen eſt, q primum vacet ipſo iure, ex elucid. 24. & 528. ſacr. congreg. Sic habens capellam ſimplicem requirentem reſidentiam, ſi in alia eccleſia aliam conſequitur, primum nõ vacat, ſed datur optio, iuribus prædictis, & idem de præſtimonijs, & alijs ſimplicibus beneficiis, cum reſidentia, & Papa ea tali ex cauſa poteſt concedere, & interim datur optio: ſic qui habet dignitatem, vel perſonatum, ſi poſt obtinet Canonicatum in alia eccleſia, primum non vacat ipſo iure, ſed datur optio, & èconuerſo, & idem ſi habens Canonicatum, conſequitur alium in alia eccleſia, datur enim optio, vt ait Pariſ. latè de reſign. benef. lib. 3. q. 1. & generaliter vbi beneficia requirunt reſidentiam

Digitized by Google

tiam tantum, nec ſunt dignitates, aut curata idem eſt, imò & habens officiū ſine iuriſdictione, poteſt habere vnum beneficium ſimplex cũ officio. Nau. conſ.36. de præb. & habens dignitatem, non amittit eam per adeptionem ſecundæ, vbi nulla, vel prima ſaltem, non requirit exercitium ſeruiendi, in diuerſis ſcilicet eccleſijs, quæ & poteſt retineri cum Canonicatu, vt dicit Abb. in d.c. de multa. nu.22. Nau. tamen conſ.29. de præben. cenſet hodie ob Conc. Trid. ſeſſ.24.c.12. eſſe incompatibiles primi generis, cum requirant ibi reſidentiam perſonalam, quod tamen in eccleſia Brixienſi vſu adhuc nõ eſt inductum, cum nomen dignitatis ibi tantum retineant.

Circa tertium caput, dicendum eſt, quòd vnum beneficium tantum vni eſt conferendum, quod ſi ad vitam honeſtè ſuſtentandam non ſufficit, licet ei aliud, modo vtrumque reſidentiam non requirat, adiungere. Conc. Trid. ſeſſ.25.c.17. alias plura retinens peccat mortaliter, vt ait glo. in c. dudum. 2. de elect. Nau. c.25. nu.127. quod intelligitur attenta perſonæ qualitate, plus enim vni opus eſt, quàm alij, & ſi non adſit Papæ diſpenſatio, vt & in alijs; & Nau. conſ.26. de præb. dicit, cogi quem poſſe ſuperflua renunciare, Papæ tamen tolerantia in foro exteriori, qui id ſcit, & tolerat, videtur excuſare. arg. c.1. de conſtit. in 6. & regulariter in hoc diſpenſatio non petitur, & videtur id relinqui conſcientiæ cuiuſcunque.

Et vacat etiam ſi quis per vim ſecundum occupauit. c. eum qui. de præb. in 6. vel ſi habens parochialem, intra annũ non eſt promotus ad ſacerdotiũ; tunc enim vacat ipſo iure, & poteſt conferri, niſi legitimè fuerit impeditus. d.c. licet canon. & c. commiſſa. de elect. in 6. ante tamen finem anni poteſt id reſignare, niſi conſtet de fraude: Pariſ. q.2. & 3. in quo tamen requiritur iudicis declaratio. Burſ. conſ.14. vol.1. ſic vacat beneficiũ ſi quis contrahat matrimonium de præſenti. glo. & Doct. in c. vnico. de cler. coniug. in 6. vel ſi hæreſim incurrerit. cap. ad abolendam. §.1. de hæret not. Butr. in c. fi. de poſtul. Felin. in cap. Rodulphus. de reſcript. niſi ſimulatque deprehenſus eſt in hæreſi paratus ſit hæreſim abiurare, antequam neget, nam ſi probato crimine, & poſt peractum proceſſum velit pœnitere, non facile eſt ei danda venia, nec reſtituendus in beneficio, vt not. Abb. & Felin. in d.c. ad abolendam. Rebuff. in praxi benef. 3.p. nu.7. cum ſeq. requiritur etiam quòd ſpontè ſua non metu coactus, vel ſuaſionibus redeat, vt ait Boer. deciſ. Bordeg. q.341. & 343. & quòd velit redire ad fidei vnitatem, nam ſi poſt liberationem haberet animum reſiliendi à fide nõ reciperetur, & quod paratus ſit abiurare hæreſim ad arbitrium Epiſcopi loci vbi fuit deprehenſus, vel Inquiſitoris, ſi Epiſcopus eſſet hæreticus, vel ſuſpenſus, & quòd publicè abiurare paratus ſit, niſi ex iuſta cauſa abiuratio ſecreta ab Epiſcopo, vel Inquiſitore admittatur. d.c. ad abolendam. & ꝙ congruam ſatisfactionem paratus ſit exhibere, vt ſi hæreticus ſcripſit hęreſim, contrariũ ſcripto aſſerat, & ſi prædicauit, prædicando cõtrarium dicat, petendo veniam ab ijs, quibus falſam doctrinam tradidit, rogans eos, vt illam abijciant: vnde cõgrua non eſt ſatisfactio, ſi verbo ſatisfacere ſimulet, & re contrarium agat, arg. l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pignor. act. non eſt etiam congrua ſatisfactio ſi comprehenſus neget ſe illa dixiſſe, ſed aſſerit ſe crediſſe, & credere contrarium: vel ſi ſpecificè non fateatur ſuum errorem, ſed dicat, ſe credere quod Eccleſia ſancta credit, quia poſtquam teſtibus eſt conuictus, ſua negatio nil valet, cum ſufficiat aliquem confiteri crimen in iudicio, vel cõuinci. c. at ſi clerici. de iudic. vnde de cætero non eſt recipiendus ad pœnitentiam,

tentiam,

tentiam,nec ad abiurationem, cum ſponte, & continuò id non facit, venia enim illi indulgenda non eſt qui non recognoſcit peccatum, ſed negat crimen.c.non quod Cain.de pœnit.diſt.1. nec dicitur ſatisfeciſſe negando, ſed recognoſcendo,& abiurando.d.c.ad abolendam. & non ſolùm hæreticus eſt priuatus beneficio, ſed etiam qui illud obtinuit ad preces hæreticorum, & ſi id retinet eſt inhabilis ad alia.c.2.§.ad hæc.de hæret.in 6.& filij etiam hæreticorum, licet non ſint priuati beneficijs obtentis ante delictum patris,poſt tamen illud inhabiles fiunt ad obtinenda.c.ſtatutum. & c.quicunque. de hæret.in 6. & idem in nepotibus,& filijs deſcendentibus. c.vt commiſſi §.priuandi.cod.tit.c.fœlicis.§.quod ſi quis.de pœn.in 6. vnde iſti hæretici nō ſunt tuti poſt triennium,decreto de pacifico poſſeſſore, licet poſſederint poſt delictum,cum ſemper vacet beneficiū; ſic etiam vi ingrediens poſſeſſionem beneficij,ius quod in eo habet ipſo iure amittit.c.eum qui. de præb.in 6. Schiſmaticus etiam ipſo iure beneficia amittit. c.nos conſuetudinem.12.diſt.& c.quia diligentia. de elect. & propriè ſchiſmaticus dicitur ille,qui ſe diuidit ab vnitate Eccleſiæ Romanæ,cōſtituendo ſibi aliam Eccleſiam,ordinando clericos,& ſacerdotes,Epiſcopatus, & beneficia conferendo,vt ait glo.in ſumm.24.q.1.not.Abb.Anan.& alij, in rubr.de ſchiſmat. hæreticus etiam vt ſupra,amittit etiam beneficium ipſo iure. c.cum ſecundum.de hæret.in 6. ſic tamen, vt talis declaretur, vt deijciatur.d.c. Simoniacus etiam priuatur ipſo iure beneficijs.c.inſinuatum.vbi Felin.& alij.de ſimon.Doct.in c.2.de reſcript.extrauag.cum deteſtabile.de ſimon.in extrauag. com. quod intelligitur ſi crimen eſt notorium, ſecus ſi occultum,quia tunc veniret priuandus, niſi rehabilitetur. c.presbiter. 1.q.1. Abb.& alij in c.niſi. de renunc. hodie tamen eſt ipſo iure priuatus. ex d.c deteſtabile. de ſimon. in extrauag. & in foro conſcientiæ, ſi ingreſſus fuit ſimoniacus, non poterit illud retinere.c.beneficium.de reg.iur.in 6. Limitatur etiam in reſignationibus ſimoniacis, quæ non valent in præiudicium reſignantis, vnde qui ſic reſignauit videtur quòd poſſit iterum reſignare,non tamen in fauorem,cum ius amiſerit, vt inquit glo. & Doct.in c.ſuper hoc.de renunc. Innoc.in c.cum vniuerſorum. de rerum permut. Rota deciſ.236. in antiquis. qui tamen,vt ſupra,id retinere non poteſt,collatio tamen ſimoniaco facta eſt nulla,quia ſic fit inhabilis. c.ordinationes.1.q.1.c.Inquiſitionis. de accuſat. Percutiens etiam Cardinalem ipſo iure amittit beneficium. d.c.fœlicis. de pœn.in 6. vel ſi iniurioſè percuſſerit Epiſcopum,cœperit,vel bannierit,vel prædicta mandarit fieri, vel rata habuerit. clem.1.de pœnis. Similiter homicida qualificatus, vt pretio conductus ad aliquem occidendum,ipſo iure amittit beneficium. c.1.de homic.in 6. Alex.conſ.166.vol.7. & idem ſi parentes interfecerit,vel alterum eorum,vel fratrem.c.Inquiſitioni.1. vbi Felin.de accuſ. Anan.conſ.63. alij verò homicidæ non ſunt priuati ipſo iure, ſed veniunt priuandi per ſententiam. Conc.Trid.ſeſſ.14.c.7. Diaz.in pract.crim.c.88. Nau.c.27.num.249. ſed ſi homicidium non eſt voluntarium,vel ſorte,& caſu, aut ſe defendendo eſt commiſſum, Papa id ſolet committere Epiſcopo,vel Metropolitano,vel viciniori Epiſcopo, vt id cognoſcat,& diſpenſet.d.Conc. Rebuff.tit.de diſpen.cum corp.vit.num.20. Epiſcopus tamen iure ſuo non poteſt diſpenſare cum homicida,vt obtineat etiam beneficium ſimplex, vel retineat ſaltem quò ad ordinis executionē, vt nec quòd is ordines ſuſcipiat,niſi factum ſit ad neceſſariam defenſionem cum inculpata tutela.clem.1.de homic.& d.Conc.Falſarij etiam literarum

Papæ

Papæ idem amittunt. c.ad falſariorum. de crim.falſi. Sic qui profeſſionem emittit in religione probata, ipſo iure amittit beneficium.c.beneficium.de regul.in 6. Sic ét per ſe, vel alios occidere, vel mutilare præſumens rectorem alicuius Eccleſiæ, vel clericũ aliũ ipſius eccleſiæ, ſi eiuſdem ſit beneficiatus.c.in quibuſdam.de pœnis. Similiter cogens clericum reſignare ſuum beneficium, carceribus fortè eum detrudendo, donec reſignarit. clem.multorum. de pœnis. quæ reſignatio eſt nulla. d.clem. & c.ſciant. de elect.in 6. Sic etiam apoſtata à fide beneficium amittit. c.pen.& fi.50.diſt. non tamen apoſtata ab habitu in religione, vt not.glo.Abb. & alij.in c.1. de apoſt. vt & vacat per contractum matrimonij per verba de præſenti. cap.decernimus. cap.de his.cap.presbiter.diſt.18.Clar.in pract.crim.lib.5.ſent.§.fi.q.73.ver. clericus. vt & ſi quis alienat bona ſui beneficij Papa inconſulto. c.ambitioſæ. de rebus eccl. non alien. in extrauag. vel ſi non defert habitum clericalem. ex Bulla Sixti V. de habitu, & tonſura; vel ſi quid dat, vel accipit pro gratia, vel iuſtitia accipienda, vel danda in curia, & fortè etiam Sodomitæ conſuetudinarij. ex Bulla quinta, & ſexta Pij V. & aliter ſi qui alij ſunt caſus iure expreſſi. Quibus tamen caſibus adhuc requiritur ſententia declaratoria iudicis, quòd ea crimina incurrerint, antequam poſſeſſione priuentur.c.cum ſecundum.de hæret.in 6. In alijs verò criminibus veniunt priuandi per ſententiam. Intruſus etiam ipſo iure amittit beneficium.cap. eum qui. de præb. in 6. cum diſtinctione de qua ibi per Gem. & tenetur ad fructuum perceptorum, & qui percipi potuere, reſtitutionem, impenſis deductis. Nau.cap.25.nu.114. & tenetur actione iniuriarum, ſi alicui iniuriã eo actu irrogauit. c.grauis. de reſtit.ſpol. & eſt inhabilis ad id beneficium. d.c. nec iuuatur ex communi errore. Abb.in c.gratum. num.2.de offic.deleg. Dicitur verò intruſus, qui non habet aliquem colorem ſuæ intentionis, ſed de facto obtinet beneficium. c.eum qui. de præb.in 6. vel ſi habet beneficium ſine authoritate ſuperioris. Innoc.in c.nihil. de elect. vel ſi ante inſtitutionem percipit fructus, vel ante confirmationem adminiſtrat. Rebuff. in praxi 3.p.for.ſign.grat.nu.54.55.& 56. Vel ſi eſt depoſitus, & declaratus inhabilis ad beneficia, & tamen remanet in poſſeſſione. Inn.in c.qualiter.2. de accuſ. vt & ob ſuſpenſionem in perpetuum, vel homicidium, lata ſententia.cap.14.ſeſſ.7.in Trid.Conc. Vel ſi commiſit crimen dignum depoſitione. Silua.3.p.q.2.nu.5.modo vt ibi. Vel ſi habet iniuſtè alteri beneficium ablatum. c.licet. de præb.in 6. Vel ſi ingreditur poſſeſſionem beneficij propria authoritate, & oportet exprimere hanc qualitatem, aliàs impetratio non valet. Felin.in c.veniens. de accuſat. vel ſi accipit poſſeſſionem beneficij ſine Bullis cum ſola ſignatura. Rebuff.in 3.p.ſign.nu.8. vel ſi eſt ei collatum à non habente facultatem, vel ſi collator erat ſuſpenſus. cap.quia.de conceſſ. præb. vel à Vicario ſine ſpeciali mandato. c.fi.de offic.vic.in 6. vel ab Epiſcopo, ad Papam deuolutum. Boer.deciſ.170. vel id habuit per ſimoniam. Couar.lib.3. c.16.nu.7. var. reſol. vel poſſeſſionem eſt ingreſſus ante collationem. Felin. in c.in noſtra. de reſcript. vel ſi ſe fecit inſtitui in beneficio viuentis, aut ſe in eo intruſit. Abb.in c.2. de conceſſ. præb.

Et ſi beneficij collatio in quo quis ſe intrudit pertinebat ad Papam, per cap.2.de præb.in 6. vel per cap.2 de conceſſ.præb. vel ex reſeruatione eius, non reſtituitur ad illud. Gemin.q.47.de trien.poſſ. & tenetur reſtituere fructus, vel componere cum camara; ſi verò ſpectat ad ordinarium, ipſe prouidebit de eo, niſi ſit deuolutum; & etiam quòd diu poſſederit intruſus talis ad-

lis adhuc priuatus exiſtit,nec poteſt reſignare, aut permutare. Boer.deciſ. 205.nu.6. cum diuturnitate temporis nõ acquiratur ius in beneficialibus, & ſpiritualibus.Bal.in c.ex parte.de teſtibus. niſi in foro fori,ius reſignantis ſuper beneficio reſignato fuiſſet canonizatum per ſententiam rotalem, quia ſic acquirit ius. Caputaq.deciſ.300.p.2. Sic ſi cui laico eſt beneficium collatum, id non poteſt retinere. Put. deciſ.266.lib.1. ſed & reſtituendum collatori; ſic in minoribus conſtitutus matrimonium contrahens id amittit ipſo iure. Clar.lib.5.ſent.§.fin.q.73.

In foro verò conſcientiæ, vbi quis ob crimen priuatur beneficio ob crimen etiam hæreſis,non tenetur id reſignare ante latam ſententiam,ſed poteſt id retinere. Sotus lib.1.de iuſt.& iu.q.6.art.6. Couar.in 4.decret.2.par. c.6.§.8.nu.8.niſi in lege addatur etiam in foro conſcientiæ, vel niſi initium ſit vitioſum, vt ſimoniæ,intruſionis,&c. vel ſi is à iure inhabilitetur ad id obtinendum. arg.c.1.de reg.iur.in 6. lata ſententia verò, vbi quis ipſo iure priuatur,priuatur beneficio, & fructibus à die criminis cõmiſſi perceptis. Couar.loco cit.num.7.& 8.

His caſibus beneficiũ vacare ipſo iure dicitur, & ideò ab Epiſcopo conferri poteſt,vt not. Rebuff.in d. praxi 3.par. quod intelligitur ſi conſtat de crimine,& dummodo ſententia declaratoria ſequatur ſuper eo, reo prius citato c.cum ſecundum.de hæret.in 6. nam ſi delictum ſit occultum,non tenetur quis id reſignare in foro conſcientiæ, niſi ſimoniacus, vel intruſus, vel alias habens initium vitioſum,vel niſi in iure,vt ſupra, addatur etiam in foro conſcientiæ, vt non poſſit id retinere, cum nemo teneatur pœnam exequi contra ſeipſum, & pœnæ in foro conſcientiæ locum non habeant: vt not.glo.communiter recepta.in c.fraternitatis.12.q.2.niſi initium ſit vitioſum,vt ſupra,tunc enim reſignare tenetur,nec poteſt illud tuta conſcientia retinere,& idem videtur de obtinente ſecundum incompatibile, vt ſupra eſt dictum.

Verum eſt tamen quòd cum hodie omnes pœnæ ſint arbitrariæ, etiam ſi ſint in iure taxatæ,ideò iudex poteſt eas ex cauſa minuere,vel augere. Couar.lib.2.c.8.var.reſol. Sim.de cath.inſtit.tit.46.nu.79. Foller.in pract.4. p. nu.2.etiam in hæreſi, ideò poteſt has pœnas mitigare. Zerola in praxi epiſ. verbo,priuatio.in princ.Et quando beneficium ipſo iure vacat,vel alio modo,debet impetrans exprimere modum quo vacat. d.cap.ſuſceptum. de reſcript.in 6. nec ſufficit dicere quòd eccleſia vacet.

9 Beneficia quot,&qbus modis deoluantur.

Octauò, requiritur,quando Epiſcopus confert, vt beneficium illud non ſit deuolutũ, quod tribus modis contingit, vel quia collator ſcienter indignum ad beneficium elegit, poteſtatem.n.amittit pro ea vice eligendi aliũ. c.cum Vintonienſis.c.per inquiſitionem.c.ne pro defectu.de elect. & eo caſu deuoluitur poteſtas eligendi ad proximum ſuperiorem. d.c.ne pro defectu. ſecundò, ſi collator infra ſex menſes à die ſcientiæ vacationis computandos,beneficium vacans non conferat glo. in cap.poſtquam.50.diſt.c.quia diuerſitatem.in fi. de conceſſ.præb. cap.2.de conceſſ.præb. non per hoc tamen derogando collationibus quæ breuius tempus requirunt, vt is,qui optare debet intra viginti dies,id agere debet.c.fi.de conſuet.in 6. & in eccleſia patronata,laicus intra quatuor menſes, clericus intra ſex præſentare debet. d.c.vnico. de Iure patr.in 6. & mandatarius intra decem dies debet acceptare beneficinm vocatus, quando mandatum à Papa procedit, quo tempore elapſo, ordinarius conferet.cap.ſi pluribus de præb.in 6. maiores etiam

dignitates,

dignitates, vt Epiſcopales, Archiepiſcopales, Abbatiæ, & huiuſmodi, intra tres menſes de paſtore prouideri debent, aliter ius eligendi deuoluitur ad proximum ſuperiorem. d. c. ne pro defectu. cap. quam. de elect. in 6. aliæ verò dignitates inferiores, & beneficia debent conferri intra ſex menſes, vel per electionem. c. cum noſtris. c. dilectus. cap. poſtulaſtis. de conceſſ. præb. vel per collationem. cap. 2. eod. tit. tam à primo collatore, quàm ab alio in quem fit deuolutio. c. fin. de ſuppl. negl. prælat. ſecundus enim collator habet idem tempus quod primus, & collatio ante tempus deuolutionis facta, ab eo, ad quē deuoluitur, valet, niſi & alia poſtea fiat, vt dicunt Doct. in c. 2. de præben. in 6. Felin. & alij. in c. cum ex officij. de præſcript. Boer. deciſ. 20. & quando ius cōferendi deuoluitur ad Papam per negligentiam inferiorum, ſi intra vnum menſem Papa non confert, poteſtas redit ad primos ordinarios collatores. c. 3. de præb. in 6. quaſi id negligat, quod Rebuff. in §. 1. de regia ad prælaturas denominatione, intelligit procedere tantum in beneficijs vacantibus in curia, aliter quam iure deuoluto, cum nemo ſit ſuperior Papæ qui eius negligentiam corrigere poſſit, & hoc tempus ſex menſium currit à die quo collator ſcire debuit vacationem. c. præſumitur. de reg. iur. in 6. & in Eccleſijs nuper ædificatis currunt ſex menſes à die quo cœperunt perfici, vel conſecrari, quia tunc dicuntur vacare. c. quoniam. c. cum propter. de Iure patr. quæ tamen intelliguntur, ſi collator præſentans, vel nominans, potuit id munus exequi, nam impedimento ſtante non nocet lapſus temporis, vt ſi Epiſcopus ſit ſuſpenſus, vel excommunicatus. c. quia propter. de conceſſ. præb. vel ſedes vacet. c. de quanta. c. auditis. cap. cum nobis. de præſcript. c. 1. & fi. ne ſede vac. cum eo tempore non currat præſcriptio, & licet ſit Epiſcopus excommunicatus culpa ſua, non per hoc currit ei tempus, cū alia pœna ſit ei impoſita. c. 1. de ſuppl. negl. prælat. in 6. nam ſuſpenſus, vel excommunicatus eligere nec eligi poteſt. cap. cum dilectus. §. quia verò. de conſuet. c. cum inter. de elect. c. cum bonæ. de æt. & qual. nec eo caſu Archiepiſcopus qui ob negligentiam Epiſcopi ſubit eius officium, poteſt conferre beneficium, nec ad eum ſit deuolutio. c. quanquam. de elect. in 6. c. ſi compromiſſarius. eod. tit. oportet etiam ad hoc vt fiat deuolutio quòd adſit culpa, aliàs ſi impedimentum legitimum interuenerit non fit deuolutio. c. cupientes. §. inſuper. & c. conceſſa. de elect. in 6. vnde impeditis poſtulare, vel præſentare ob peſtem, non currit præſcriptio, nec fit deuolutio, vt inquit Bal. in conſ. 479 vol. 4. Ripa tract. de peſte, fol. 27. idem in caſu hoſtilitatis. c. ex tranſmiſſa. de præſcript. Rebuff. in tract. de pacif. poſſeſſ. nu. 301. & in quolibet legitimo impedimento, de quibus Rebuff. de collat. in concordant §. 1. ver. impedimento ceſſante. Quando verò impedimentum non ſubeſt, deuolutio fit hoc ordine, primò, vt cōmunis ſit regula, vt deuolutio fiat ad proximum ſuperiorem, non inferiorem; vnde ſi Prælati regulares non conferant beneficia regularia ſuo tempore, deuolutio fit ad Epiſcopum loci clemen. vnica. vbi glo. de ſuppl. negl. prælat. ſic ſi Patroni negligant præſentare intra tempus debitum ſtatutū, deuolutio fit ad eum qui inſtituere debet. d. clem. cum glo. in verbo. diſpoſitionem. Rocus in tract. de Iure patrōn. ver. honorificum. q. 23. ſi electores negligant ius deuoluitur ad confirmantem. c. 2. de ſuppl. negl prælat. not. Abb. in c. 1. de elect. Doct. in c. fin. eod. in 6. quòd ſi ab inferiori facienda ſit collatio ex conſuetudine, priuilegio, ſtatuto, vel alio modō, ad Epiſcopum fit deuolutio, & ab eo ad Archiepiſcopum. c. 2. de conceſſ. præben. & ab eo ad Papam, non ad Patriarcham. c. licet.

de ſuppl.negl.præl.Primate Galliæ excepto, ad quem fit deuolutio, vt ait Rebuff.in praxi benef.tit. de deuolut. ſi ad Capitulum, & Epiſcopum pertineat collatio coniunctim, vel diuiſim, altero negligente ad alterũ fit deuolutio.c.2.de conceſſ.præb. c.vnico.ne ſede vac.in 6. ſi verò ad Epiſcopum eſt deuolutum, ex ipſius negligentia, deuolutio fit ad ſuperiorem, vt dicit Abb.& alij,in c.cum in cunctis.de elect. In electione verò Epiſcopi, ſi electio fit de indigno, electores priuantur ea vice poteſtate eligẽdi. d.c.cum in cunctis.& c.innotuit. de elect. ſed eo caſu deuolutio nõ fit ad Archiepiſcopum, ſed ad Papam. c.quanquam. de elect.in 6. quando ſcilicet omnes electores, vel ſimul, vel ſeparatim ſcienter eligunt indignum, ſi enim non omnes eligerent indignum, ſed aliqui eorum dignum, tunc ad alios etiam minores numero ius deuoluitur, non ad Papam.c.congregato.de elect.not.glo.in d.cap. quanquam. ſi verò non ob delictum, ſed ob negligentiam electores non eligunt Epiſcopum tempore ſtatuto, tunc deuolutio fit ad Archiepiſcopum, non ad Papam, vt ait gl.in d.c.quanquam.& ſi Vicarius Epiſcopi malè conferat, vel non ſtatuto tempore, deuolutio fit ad Archiepiſcopum, non Epiſcopum Vicarij, vt inquit Rebuff.tract.de denominat.q.14.nu.63.ab exemptis Epiſcopis collatoribus ad Papam fit deuolutio.cap.licet. & c.ſicut. de ſuppl.negl.prælat.ab exemptis regularibus ad Epiſcopum loci, qui authoritate Apoſtolica confert.c.cum ſingula.de præb. in 6. clem. vnica.de ſuppl. negl.præl. Capitulum etiam ſede vacante Epiſcopi conferre poteſt beneficia deuoluta ad Epiſcopum, ex negligentia, vel delicto inferioris. cap.cum olim.de maior.& obed.Ioan.And.in c.quanquam.de elect.in 6. ſi tamen ſede vacante præbendæ vacent, illæ non conferuntur iure deuoluto a Capitulo. c.2. ne ſede vac. cum collatio beneficiorum ſit in fructu Epiſcopi, vt ait glo.in d.c.cum olim. de maior. & obed. & ideò reſeruantur futuro ſucceſſori.c.quia ſæpè. de elect.in 6. clem.penult. eod.tit. in inſtitutione tamen facienda ab Epiſcopo de præſentato à patrono nullum eſt ſtatutũ tempus, ideò ob non factam inſtitutionem non deuoluitur ius ad ſuperiorem, ſed ad eum recurri poteſt, vt præfigat terminum Epiſcopo ad inſtituendum. cap. reprimendum.de offi.ordin.cap.cum inter.de elect. & ſi deneget, recurritur ad ſuperiorem pro inſtitutione; ſimiliter ſi executor, cui nullum eſt ſtatutum tempus, vt not.in clem.cum ea.de conceſſ præb. deneget, vel negligat, recurritur ad ſuperiorem, vt ait Rota deciſ.212.in nouis. Nec Papa ſolet derogare iuri præſentationis ante inſtitutionem, niſi deuolutio ſit facta.

6 Nonò, ad hoc vt collatio ſit valida, oportet, vt beneficium non ſit reſeruatum quando Epiſcopus confert, vel inferior, quæ reſeruatio fit à ſummo Pontifice, & ab eius Legato de latere, quam Legatus vigore ſuæ legationis facere poteſt, dummodo vna facta in Eccleſia Cathedrali, vel collegiata, aliam in eadem Eccleſia non faciat, nec poſtquam ſemel reſeruauit ſibi beneficium ad alicuius collationem pertinens, aliud, illa reſeruatione pendente, beneficium ad eiuſdem collationem pertinens ſibi non reſeruet. c. præſenti de offic.leg in 6. Papa verò facit reſeruationes generales, & ſpeciales, vel præter ius, vel in corpore iuris clauſas, extra ius generales reſeruationes ſunt, cum Papa reſeruat ſibi dignitates maiores poſt Pontificalem in Cathedralibus, & Metropolitanis Eccleſijs, vt in regula Cancellariæ ſecunda.c.ad regimen.c.execrabilis.de præb.in extrauag.com. vel principales dignitates in collegiatis. Dicitur verò maior dignitas in Cathedrali, quando illam obtinens ex fundatione Eccleſiæ, vel conſuetudine, ſtatim

Beneficia reſeruata q̃ ſint Papæ, & vt de eis non diſponendum.

incedit

Digitized by Google

incedit poſt Epiſcopum, vt dicit Rota deciſ.173.in nouis. & in Collegiatis maior dignitas dicitur eius, qui primum locum in Eccleſia habet, vt dicit Ioan.Andr.in cap.deliberatione.de offic.leg.in 6. ſimiliter ſi Papa ſe immiſcuit, vel contulit, & quæſtio mouetur vel de eius poſſeſſione, vel nullitate, nam hæ notiones, & beneficia Papæ reſeruantur, vt inquit Abb.in c.inter dilectos. col.pen.de exceſſ.prælat.c.vt noſtrum. de appellat. Rom.conſ. 335. generales etiam reſeruationes ſunt, quando omnium beneficiorum regni, vel certi loci, vel perſonarum, vel dignitatum fieret ampla reſeruatio, vel quando plures reſeruationes reducuntur ſub vna ratione, vt ait Bellam.conſ.34. vt quando Papa reſeruat beneficia, quæ ſic vacabunt, vel per adeptionem ſecundi beneficij, vt in cap.execrabilis.de præben.in extrauag. Ioannis XXII. vel vacantia in certo loco, vt in c. & ſi in temporalium. de præb. in extrauag. com. in corpore iuris verò eſt reſeruatio generalis beneficiorum quæ vacant in curia, vt dicit glo. in reg. Cancell.33. Rebuff. de reſeruat.§.1.Gomeſ.in reg.Cancell.de trien.poſſeſſ.q.3. vbi plures reſeruationes tradit in corpore iuris clauſas, dicuntur verò beneficia vacare in curia Romana, perſonarum ſcilicet exiſtentium in Papæ familiaritate, quę conferri poſſunt à ſolo Papa intra menſem à tempore vacationis, & poſtea ab ordinarijs. c.1.& 2. de præb.in 6. & hi ſunt qui panem habent ex Palatio, Referendarij, Prothonotarij, Subdiaconi Palatij, Auditores Rotæ, Acoliti, Scutiferi, Secretarij literarum Apoſtolicarum, ſcriptores, cubicularij, milites ſancti Petri, Lauretani, cuſtodiam facientes in Palatio, Conclauiſtæ, Vicecamerarius, Cōmiſſarius camaræ, Theſaurarius, Datarius, Auditor camaræ, & Cardinales. Pariſ.de reſign.benef.lib.2.q. 16. & ſimiliter curialium, qui extra curiam mortui ſunt, ſi peregrinationis infirmitatis, vel recreationis cauſa abſentes intra duas dietas legales moriuntur; & ſimiliter nuntiorum Apoſtolicorum abeuntium à curia, vel ad eandem redeuntium. cap.præſenti.de præb.in 6. non reſeruantur tamen Parochiales Eccleſiæ decedentium in curia.c.ſi Apoſtolica.de præb.in 6. Similiter reſeruantur beneficia familiarium Cardinalium, vt in regula Cancellariæ tertia, vel habentium officia ſcriptoris, vel aliud Papæ officium, & in impetratione oportet exprimere, quòd talis eſt, vel erat familiaris, & cōtinuus commenſalis, nec ſufficeret dicere eum tantum eſſe familiarem. d.reg.3. in princ. quòd ſi familiaris Papæ, vel Cardinalis reſignaret beneficium vnitum in fauorem alicuius, & non expreſſerit reſeruationem, non valet impetratio, non ob reſeruationem quæ non obſtat, ſed ob vnionem, quia ſi Papa illam ſciuiſſet non contuliſſet, vt inquit Rebuff.de reſeruat.nu.4. ſic, vt ſupra, reſeruata ſunt omnia beneficia vacantia in Vrbe, & beneficia exemptorum Papę immediatè ſubiectorum, & in caſu.c.debito.de elect.in extrauag. Ioannis XXII.& in c.ad regimen. de præb.in extrauag com. vt & reſeruantur deuoluta, & vbi habens curatum, ſecundi poſſeſſionem accipit, vel vbi quis fit Epiſcopus, vel vbi beneficia reſeruantur per regulas Cancellariæ, vel Conſtitutiones Pontificum, vt Nicolai V. Pauli I. vel vacantia per priuationem, & recepta in confidentiam, vel vacantia ob hæreſim, vel vacantia ſede Primatiali, Archiepiſcopali, vel Epiſcopali vacante, vel collata hæreticis, vel apoſtatis, vel parochiales non ſeruata forma Conc.Trid.ſeſſ. 24.c.18. Pariſ.lib.2.de reſig.benef q.16. Sic beneficia collectorum, & aliorū officialium Papæ ſunt reſeruata, licet officia dimiſerint, non tamen eo caſu eſſent reſeruata beneficia, quæ poſt dimiſſionem officij acquiſiuere, vt dicit

Ægidius in c.cum in diſtribuendis.col. fi.de temp.ordin. & ſi Papa moriatur poſtquam officialis deſierit habere officium, tunc eius beneficia non ſunt reſeruata, cum per mortem Papæ ceſſent reſeruationes, ſicut regulæ, erunt tamen affecta officialibus alterius Pontificis, ideò in prouiſione huius beneficii debet id exprimi, vt ait Rebuff. loco prædicto.nu.26. beneficia etiam Cantorum Papæ ſunt reſeruata, & Capellanorum, vt ibi dicit num.27. ſed non beneficia procuratorum curiæ contradictarum, nec notariorum Rotæ, quia non ſunt familiares, & idem in Magiſtris regiſtri ſupplicationum, & magiſtri plumbi, & Auditoris camaræ, niſi ſit Prothonotarius, ſecus verò in Auditoribus Rotæ, vt ibi ait Rebuff.nu.9. vt & reſeruantur beneficia parochialia, ſi vbi à Papa, vel alio collatio eſt fienda, certior de hoc Papa ab ordinario factus nõ ſit à die vacationis eccleſiæ, vel alius ad quem collatio ſpectat pro ea obtinenda intra quatuor menſes. ex Bulla trigeſimaoctaua Pii V. quæ reſeruantur collatori, vel Papæ, ſi ad eum collatio ſpectat, vt & Papæ parochiales reſeruantur, ſi in ſuis mẽſibus Epiſcopi intra quatuor menſes magis idoneos inuentos in concurſu non elegerint. Sic etiam beneficium dicitur reſeruatum Papæ per manus eius appoſitionem.c.noſtram.de appell.vt ſi Papa conferat beneficium inhabili, vel nulliter, erit adhuc reſeruatum ipſi Papæ.c.inter dilectos. de exceſſ.præl.vbi Abb.& alij. Roman. conſ.535.col.2.ſic quando Papa cõmendat beneficium alicui, per eius mortem eſt Papæ reſeruatum, vt ait Rom. conſ.350. Sic etiam ſi electoribus mandat ne ad electionem procedant talis beneficij.c.ſi eo tempore. de elect. in 6. ſimiliter quando Papa mandat prouideri de primo beneficio, nam tũc Papæ eſt affectum, ita quòd alius præter Papam, vel eius executorem illud conferre non poteſt.c.ſi de præb.in extrauag. com. Ægidius conſ.34. & plus afficit hæc manus appoſitio, quàm reſeruatio, quia donec fuerit plenè per Papam prouiſum, ordinarius prouidere non poteſt, vt ibi dicit Rebuff.nu. 34.dicit tamen ibidem has reſeruationes eſſe ſublatas in Conc.Baſil. quod tamen dictum crediderim non eſſe generale, ſed tantum in Gallia ſeruari, vt idem dicit, nu.38.ſentio tamen cum Geminiano in cap.ſtatutum.de præben.in 6. has reſeruationes per mortem Papæ ceſſare, aliàs Papæ reſeruatio in ſuo robore manet, & non ſolùm titulum afficit, & annullat, ſed etiam poſſeſſionem. arg.c.ſi eo tempore. de elect.in 6. c.vt noſtrum. de appell.not. Rota deciſ.16. & 25. in nouis.

Specialis verò reſeruatio eſt cum certum corpus beneficij reſeruatur, non tamen pro certa perſona, vt cum reſeruat ſibi talem eccleſiam Cathedralem.d.c.ſi eo tempore.de elect.in 6.Dominicus in conſ.30.vel cum reſeruat beneficium certum pro certa perſona.c.ex parte.1.de offic.deleg. c.executor.de conceſſ.præb. vel ſpecialis dicitur, cuius cauſa inducens, non habet niſi vnum ſuppoſitum inducere, vt ait Ægidius conſ.34.col.5. quæ ſpeciales receſſerunt ab vſu. ex c. 19.ſeſſ.24.ver.ſed nec.in Trid.Conc.inter generales reſeruationes Gomeſ.reg.de trien. poſſeſſ.conſ.31. ponit tranſlationem Epiſcoporum c.quod tranſlationibus. de offic.leg.c.fin. de tranſl.Epiſc. prouiſionem Epiſcopatus vacantis per depoſitionem.c.inter.de tranſl.Epi. c.poſt. & c.niſi.de renunc. & per caſum.c.quanquam. de elect.in 6. ſi Epiſcopus eſt captus à Paganis, vel Schiſmaticis, vel ſi prouidendum ſit, ſi Epiſcopus ob ſenium, vel aliud impedimentum perpetuum officium ſuum exercere non poſſit.c.1.§.ſi autem de cler.ægrot.in 6. ſimiliter ſi Papa dederit beneficium vacaũs ante in commendam, vt ait Rebuff.dicto loco.de reſeruat.

nu.32.

nu.32.& 38. vel quando eccleſia Cathedralis caret clero, & populo Chriſtiano, tunc enim collatio Papæ reſeruatur. clem. in plerique. de elect. quandoque Papa reſeruat penſiones ſuper beneficio, quod ipſi ſoli conceditur, quandoque tertiam partem; de quo in tract Penſionum, & tradit Rebuff. d. loco. nu. 13. cum ſeq. ijs caſibus, ex reſeruatione Papæ, Epiſcopus, vel alius inferior beneficium ſic reſeruatum conferre non poteſt, imò ſi conferre attentet, collatio eſt nulla, & Epiſcopi, & Archiepiſcopi interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, inferiores verò excommunicationem latæ ſententiæ incurrunt, & inhabilitatem conferendi beneficia in eorum menſibus vacantia, ex Bulla Pij IIII. trigeſima, incip Cupientes, dat. 25. Aprilis 1561. Differentia verò eſt inter generalem Papæ reſeruationem, & ſpecialem, quòd ſpecialis eſt tēporalis: generalis, eſt perpetua. Germ. de indult. §. etiam ex eo. nu. 7. qui ibi latè declarat, & in §. per quæ. & §. tum ratione, quæ beneficia ſint Papæ reſeruata, cur reſeruentur, &c. & Tholoſ. tract. de benefic. c. 24. vbi latè de hac materia pertractat.

Ex quibus ſequitur, vt, remota Papæ reſeruatione, vel aliquo priuilegio, aut conſuetudine præſcripta, quæ indicat priuilegium præceſſiſſe. Silu. Excommunicatio. 1. quòd Epiſcopus poſſit conferre omnia beneficia in eius diœceſi extantia. c. ab exordio. 35. diſt. c. omnes. 16. q. 1. etiam in omnibus menſibus, niſi ei prohibeatur. c. conquærente. c. dilectus. de offic. ord. Gomeſ de expect. num. 3. & 18 Silua. 3. p. q. 51.

Fallit primò, vt ſupra, ſi beneficia vacent, apud ſedem Apoſtolicam, vel in curia Romana. c. 2. de præb. in 6. dicuntur verò vacare in Romana curia, modo quo exprimitur in c. præſenti. de præb. in 6. Gom. q. 31. de trien. poſſ.

Secundò fallit, ſi Epiſcopus, vel alius ad quem ſpectat non confert intra ſex menſes, ſic enim deuoluitur ad Metropolitanum, ex eo ad Primatem, ab eo ad Patriarcham, & demum ad Papam. c. licet. de ſuppl. negl. prælat. & Bulla trigeſimaſecunda Pij V. & ſi non dantur tot gradus, deuolutio fit ad Papam. Tertiò fallit in omnibus dignitatibus maioribus poſt Pontificalem in Cathedralibus, & Collegiatis, quia vt ſupra, Papæ reſeruantur. c. ſi pro eo. de elect. in 6. Silua. 3. p. q. 12. nu. 12. in ſeptima qualit. & dicitur prima dignitas, iuxta loci conſuetudinem. glo. in c. deliberat. de offic deleg. Staph. in for. 2. expectatiuæ. nu. 8. Quartò fallit, ex reſeruatione quam facit Papa, qui ſolum quatuor menſes concedit ordinarijs, ſcilicet Martium, Iunium, Septembrem, & Decembrem. Rebuff. de expect. 2. & ſi reſidet, & petit id à Papa, ei concedit alternatiuam, ita vt Ianuarius ſit Papæ, Februarius Epiſcopi, & ſic ſucceſſiuè, & ſi Papa ei id non concedit, habet tantum quatuor menſes prædictos. Gom. de expect nu. 13. idque conceditur literis Papæ obſignatis manu Datarij. Staph. de litt. grat. nu. 25. Quintò fallit, ſi Papa ob aliquam Eccleſiæ neceſſitatem reſeruat ſibi omnia beneficia, vel quædam. cap. ex debito. de elect. in extrauag. comm. Gomeſ. in reg. Cancel. q. 2. col. 1. Sextò fallit, in beneficijs reſeruatis per expectatiuas, vel mandato de prouidendo. Staph. de lit. grat. quod tamen hodie eſt ſublatum ex Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 19. Septimò fallit, in beneficijs quorum collatio ad aliquem ſpectat ex ſpeciali ſtatuto, conſuetudine, vel priuilegio. glo. in clem. vnica. de ſuppl. negl. præl. Silua. 3. p. q. 49. quibus etiam competit tantum alternatiua ad quatuor menſes, alij Papæ reſeruantur; & ſi Epiſcopus in aliquo prædictorum caſuum confert, tales prouiſi ſunt intruſi. Gom. q. 47. de trien. poſſ. & tenentur ad reſtitutionem fructuū, & collatores à Papa puniri poſſunt.

Octauò

Digitized by Google

Octauò fallit, in beneficijs familiarium Cardinalium, ſubcollectorum, &c. Gom. in reg. Cancell. de reſeru. benef. famil. Card. Nonò fallit, ſi Papa contulerit beneficium ſpectans ad Epiſcopum, etiam ſi conferat excommunicato, de eo enim Epiſcopus non poteſt diſponere. Silua. 3. p. q. 11. nu. 3. Rota deciſ. 10. de præb. in nouis. de quibus caſibus, & ſupra habetur.

Vt verò conferre poſſit Epiſcopus, oportet vt regulariter intra ſex menſes id agat. c. 2. de conceſſ. præb. Fallit tamen in Cathedralibus, & regularibus, de quibus intra tres mẽſes debet prouideri ab ijs ad quos ſpectat. c. ne pro defectu. de elect. Silua. 3. p. q. 64. Secundò fallit, in iure patronatus, in quo requiruntur quatuor menſes tantum, ſi laicum, ſex, ſi eccleſiaſticum, intra quos conferatur. Tertiò fallit, in permutationibus. Silua ibi. & collationibus hoſpitalium, quibus non eſt præfixum certum tempus. Silua ibi. executori verò Apoſtolico ſic. Staphil. de lit. grat. fol. 274. nu. 7. & 8.

Poteſt etiam Epiſcopus conferre beneficium iuris patronatus laici ab vltimo die quadrimeſtris vſque ad vltimum diem decimi menſis vacationis, & à ſexto menſe patronatus eccleſiaſtici vſque ad vltimum diem duodecimi menſis vacationis. c. vnico. de Iure patr. in 6. quod tempus currit à die deuolutionis, vel veriſimilis notitiæ. Abb. in cap. ex parte. num. 13. de conceſſ. præben.

Poteſt quoque Epiſcopus conferre beneficia regularia quæ conferunt Prælati regulares, ſi ijdem infra ſemeſtre non prouident. clem. vnica. de ſuppլen. negl. prælat. quæ tamen non poteſt conferre clericis ſecularibus, niſi ante ijs conferri eſſet conſuetum, ſed tantum regularibus. cap. 10. ſeſſ. 14. in Trid. Conc. ſi tamen ij Prælati ſunt exempti, deuolutio immediatè fit ad Papam. Silua. d. loco. q. 49. num. 2.

Idem etiam conferre poteſt beneficium vacans in curia, ſi Papa intra menſem de eo non prouiderit. cap. ſtatutum. de præben. in 6. ex ſtilo tamen hoc caſu non fit deuolutio, licet de iure communi. Gomeſ. in reg. de trien. poſſeſſ. quæſt. 31.

Poteſt præterea ordinarius ponere Oeconomos, vel Vicarios etiam perpetuos in omnibus beneficijs curatis, vel ſimplicibus, etiam ſi collatio ſpectet ad Papam, durante eorum vacatione, vel ſi beneficiatus non reſidet, vel eſt inhabilis. ex Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 18. ſeſſ. 6. cap. 2. 7. cap. 5. 7. ſeſſ. 25. cap. 16. de reformat.

Idem etiam licet non poſſit dare beneficium ad tempus. c. cum conſtiterit. de accuſat. poteſt tamen id commendare ad tempus, etiam iteratis vicibus, fraude ceſſante, & modo non labatur totum ſemeſtre, & id fiat ob eccleſiæ, & non perſonæ vtilitatem. Silua. q. 33. 3. p. Zerola in praxi ep. verbo, beneficia, ſub nu. 3. qui & ait poſſe Epiſcopum conferre beneficia quatuor, vel quinque ducatorum vacantia in menſe Papæ, vel deuoluta ob negligentiam prælatorum; qui & ſubdit eos poſſe conferre quædam beneficia certum onus ex creatione habentia, vt Theologalem, etiam ſi vacent in menſe Papæ, & fortè in curia. ex Couarr. pract. quæſt. cap. 36. num. 4. verſ. ſimiliter.

Poteſt etiam Epiſcopus cõferre beneficia manualia, & præſtimonia quę non cadunt ſub reſeruatione Papæ. Gom. de expect. num. 44. & omnes Parochiales vacantes in curia Apoſtolica ſede vacante, & etiam Papa viuente, ſi collatæ non ſunt eo viuente. cap. ſi Apoſtolica. de præben. in 6. etiam ſi Papa moriatur intra menſem, dicit Zerola ibi.

Idem

Idem etiam poteſt conferre beneficium dimiſſum in manibus eius per aſſecutionem ſecundi, & ſat eſt quòd adeptus ſecundum intra menſem à die aſſecutionis ſecundi realiter primum dimittat, etiam ſi ſub publico teſtimonio id verbotenus non relaxet,& ſi Epiſcopus confert beneficium deuolutum ad Papam.per cap.2.de conceſſ.præb. & is per triennium poſſederit, non poteſt poſt moleſtari, dicit Zerola ibi.

Decimò,ad hoc vt collatio ſit valida facta ab inferiori, oportet vt mandatum Apoſtolicum,quo Papa mandat alicui de beneficio aliquo prouideri, nõ præceſſerit.c.mandatum.cum ſeq.de reſcript.c.ſi Capitulo.de præb. in 6. quod mandatum ad beneficia vacatura à ſolo Papa manare poteſt, vt ait gl.in c.1.de præb.in 6.Felin.in c.mandata.de præſumpt.cum aliàs huiuſmodi expectatiuæ ſint iuri odioſæ, ne mors aliena expectetur. cap.2. de conceſſ.præb.c.ne captandæ. c.deteſtanda.eod.in 6. vnde nec Legatus de latere poterit hæc mandata concedere, licet poſſit ſibi reſeruare beneficium vacaturum.c.cum dilectus.de Iure patr.cap.præſenti.& c.deliberatione.de præb.in 6. per hoc tamen mandatum, non intelligitur Papa vnum collatorem in duobus præbendis grauare eodem tempore,ex iuribus prædictis,& beneficía electiua,quæ ad reges pertinent non cadunt ſub mandato.clem.1. de præb. nec quæ in curia Romana vacant,cum Papæ reſeruẽtur.d.c.2.nec beneficium ſpecialiter reſeruatum,vt habetur deciſ.Tholoſ.434.nec beneficium litigioſum,nec regularia ſecularibus, & contra,nec paternum beneficium,nec vacans cauſa permutationis,nec id,quod non eſt liberum,vt collatum abſenti, nec fundatum de nouo, nec vacans per mortem Epiſcopi; Præterea, nec quod optioni ſubijcitur, vt inquit Rebuff. de mandatis, in concordant.§.declarantes.verſ.comprehenſa. nec beneficium patronatum, vt dicit Lap. alleg.84. dominus Papa. col.3. nec id ad quod imperrans erat inhabilis tempore mandati.c.ſi eo tempore.de reſcript in 6. niſi ſecum fuerit diſpenſatum, nec beneficium iuris patronatus laicorum, de quo Papa non intelligitur velle diſponere. c.cum dilectus. de Iure patr. glo. & Doct. in c.3.de præb. nec ſi Papa pro alio ſcripſit, cum non intendat grauare collatorem duobus mandatis,niſi id exprimat, cum clauſula etiam ſi pro alio ſcripſerimus c.mandatum.de reſcript.& ſi plura mandata cõcedantur,primum valebit,& ſi primi moriantur, vel non proſequantur,alij proſequi poterunt,vt ait Rebuff.de clauſulis mandat.nu.26.& 27. nec venit beneficium curatum,niſi id exprimatur, licet mandetur prouideri de dignitate. c.cum in illis.de præb.in 6.continetur tamen ſub mandato beneficium quod purè, & liberè in manibus ordinarij eſt renunciatum. c.dudum. de præb.in 6. c.2. de renunc.in 6.c.1.de rerum permut.in 6. & tanta eſt vis mandatorum Apoſtolicorum de prouidendo, vt mandatarij præferantur alijs expectantibus beneficia.cap.hi qui.de præb.in 6.Vt verò mandatarius vti poſſit mandato debet mandatum ordinario præſentare. c.tibi.& c.penult de reſcript.in 6. c.ſi Capitulum.de conceſſ.præb.in 6.quia poſt præſentationem,beneficium poſt menſem tantum vacans debetur, ſi tamen à mandatario petitum, & acceptatum fuerit, vel intra tempus à iure ſibi præſtitum, quod eſt pariter menſis.clem.vnica.vbi glo.in ver.intra menſem de conceſſ.præben. not. Feli.in d.c.Capitulum. de reſcript. vnde quia tenetur acceptare primo beneficium vacans, ſi id in vim mandati ei conferatur, mandatum extinguitur.cap.ſi motu.& c.non poteſt.de præb. ſi verò collatio non teneat,vel non poſſit effectum ſortiri, poterit aliud acceptare, & ſi duo mandatarij concurrant,

7 Beneficia q̃ ſimpliciter cuicunque cõferri nõ poſſunt.

currant, potior tempore, erit potior iure. c.eam te. & c.conſtitutus.de reſcript.c.ſi eo tempore. eod.in 6.c.qui prior. de reg.iur.in 6. & idem ſi beneficium vni conferatur poſt alij, primus præfertur, etiam ſi ſecundus poſſeſſionem ſit adeptus. Dyn.in reg.qui prior.de reg.iur.in 6. licet in ſecundo eſſet clauſula decreti irritantis, & nō in primo, quia præſentatio afficit præbendam, vnde ſecundus eam non poteſt obtinere. d.c.ſi Capitulo.de conceſ. præb.in 6. licet ſecundus primus præſentauerit, per hoc enim primo mandatario non præfertur.c.eum cui.de præb.in 6.cap.tibi qui.de reſcript.in 6. niſi adſit clauſula, quòd anteferatur primo, ſecundus. c. penult.de conceſſ. præb.in 6. tunc enim ſecundus antefertur primo, ſi tamen collatio ei facta non fuit. d.c.tibi qui.de reſcript.in 6. nam hæc clauſula tollit ius ad rem, nō ius in re.c.quodam.de præb.in 6.Felin.in c.Capitulum.col.7.de reſcript. Gomeſ.reg.de non tollend.q.5. vbi declarat quot modis acquiratur ius ad rem in beneficio, ſecundus tamen antefertur, ſi primus eſſet negligens. cap. tibi qui.de reſcript.in 6. vel ſi eſſet incapax beneficij, poſt mandati intimationem factus.d.c.ſi eo tempore. de reſcript.in 6. vt quia nō habeat ætatem ad curatum, vel vxorem duxerit. c.cum inter.de renunc. mandatum tamen de beneficio vacanti non comprehendit vacaturum, vt dicit Felin.in d.cap. conſtitutus.de reſcript. nec expectatiua facta ſub cauſa, cauſa ceſſante vim habet.c.poſtulaſti. de reſcript.c.ſi pauper. de præb.in 6. nec conditione appoſita, ſi illa deficiat, vt ait Abb.in c.1.de re iud. nec ſi renunciat mandato tacitè, vel expreſsè, vt ſi fiat miles, & enormibus ſe immiſceat, vt inquit Innoc.Abb.& alij in cap.1.de apoſtatis. vel alio modo amittat priuilegium clericale.cap. 1.de vita,& honeſt. vel ſi ante aſſequitur beneficium quod eſt incompatibile cum eo quod expectat.clem.gratia.de reſcript.vel ſi mandatum expirauit morte mandantis re integra. cap.ſi cui.de præb.in 6. ſecus ſi res non ſit integra, vt quia executor cui eſt præſentatum mandatum fulminauit proceſſum, tunc enim gratia per mortem concedentis non extinguitur, niſi ſucceſſor illam expreſsè reuocet, vt ſolet fieri per Papam poſt coronationem, vt ait Staph.de lit.grat.tit.quibus modis. Gemin.in c.ſi cui.de præb.in 6. & ſi vltra mandatum gratia etiam ſit facta, vt quia Papa alicui contulerit beneficium certum, ſi vacat vel quod primo vacabit, nulli alij iure debitum, tunc enim morte mandantis ante executionem non expirat. c. ſi ſuper gratia.de offic.deleg.in 6. nec ſi gratia facta ſit in mandato, morte mandantis non expirat, vt ait Rebuff.tit.de mand.Apoſt. p.8.nu.1.& 2. & in his mandatis Papa ſalutat eum cui dirigitur mandatum, & narrat bonas qualitates mandatarij eum abſoluens ab omnibus cenſuris ad effectum,&c. mandans ei prouideri de certo beneficio, induci in poſſeſſionem cum iuribus ſuis, vt dicit Rebuff. loco prædicto.

Hæc tamen mandata ad futura beneficia, & expectatiuæ à Concilio Tridentino damnantur, prohibendo ne alicui etiam Cardinali concedantur. c.decernit. ſeſſ.24.in Trid.Conc. licet Papa poſſit id concedere.

8 Vndecimò, ad collationem requiritur, vt is, cui eſt collatum, acceptet, & ſi collatum eſt abſenti id ei notum fiat, & acceptet, aliter collatio facta alij antequam abſens declarauerit voluntatem ſuam, nullius erit mométi, licet abſens poſtea non acceptauerit.c.ſi tibi abſenti.de præb.in 6. Abbas,& alij in c.accedens.de præb. & hæc collatio fit abſque electione præcedenti de alijs beneficijs quàm de prælaturis: vt not.in c.authoritates. de Inſtit. & collatio libera cum literis, & ſine literis fit, quæ tamen requiruntur ex ſtilo,

Collatio vt valeat, dét is cui confertur id acceptare, & qūo.

Digitized by Google

ſtilo, & ad probationem, vt not. in cap. eam te. de reſcript. nec ritus, nec ſolennitates in ea requiruntur, dummodo fiat ab idoneis, & idoneis, ac iuxta modos prædictos, ſic tamen, vt prius examinetur is cui eſt cõferendum circa mores, & ſcientiam, cum omnino illiterato beneficium non ſit conferendum Innoc. in c. in Lateranenſi. in fi. de præb. nec Epiſcopus poteſt in hoc defectu diſpenſare, & raro etiam Papa diſpenſat. Nau in Man. c. 27. nu. 205. notab. 2. vnde & in ſimplicibus requiritur examinatio. gl. in c. ſi quis. 1. q. 1. quod eſt arbitrarium, vt ſciant legere, canere, & conſtruere. Gomeſ. de expect. nu. 73. & apti ſint ad ordines requiſitos. Boer. deciſ. 175. nu. 10. & præſumitur quis habilis ad beneficia talia ſi eſt clericus, & magis ſi eſt ſacerdos. Boer. ibidem. In parochialibus requiritur, vt norint vim Sacramentorum, cenſuras, caſus, &c. vt loco ſuo peregi tract. de Parocho. & ſupra cap. 3. & collatio fit etiam non vocatis occupantibus beneficia. cap. licet canon. de præben. in 6. cap. cum in illis. §. cum autem. eod. debet etiam collatio fieri, vt ſupra, præſentibus ſaltem duobus teſtibus, tabellione, &c. vt conſtet de collatione, vt ait Rota deciſ. 248. in nouis. & fit per traditionem bireti, vel calami, vel clauium, aut annuli. cap. ad hæc. de offic. Archid. c. cum aliquibus. de reſcript. in 6. his verbis. Inueſtio te de tali beneficio, licet & dici poſſit, trado, & conſigno tibi tale beneficium. Abb. in d. cap. authoritate. de Inſtitut.

Tertium dictum. Effectus collationis eſt, vt tribuat plenum ius in beneficio ſi acceptetur, cum abſenti, & ignoranti, aliàs beneficium cõferri quoq; poſſit. c. ſi tibi abſenti. de præb. in 6. vt ſupra dictum eſt in princ. ea tamen non traditur poſſeſſio beneficii, ſed eſt adipiſcenda. cap cum Bertoldus. de re iud. prouiſus enim à quocunque non debet propria authoritate poſſeſſionem apprehendere, aliàs prædo diceretur. l. ſi ex ſtipulatione. ff. de acq. poſſ. cum ad id requiratur mandatum collatoris. c. 2. ne ſede vac. c. cum veniſſent. de reſtit. ſpol. & eſt priuatus iure quod habet in beneficio, qui propria authoritate poſſeſſionem apprehendit, ſi violentiam adhibeat illi qui eſt in poſſeſſione, vt ait Ioan. de Selua, tract. de benef. 3 p. q. 11. & licet non adhibeat violentiam debet puniri cum quando alius eſt in poſſeſſione non poſſit quis propria authoritate poſſeſſionem apprehendere, quia ſic ſpoliat poſſeſſorem, vnde non lucratur fructus, nec eſt manutenendus in illa poſſeſſione, vt ait Pariſ. conſ. 24. volum. 4. ſi verò vacat beneficium, & nemo illud detinet, apprehendens eius poſſeſſionem propria authoritate illo priuatur, vt dicit Iaſ. in d. l. ſi ex ſtipulatione. Curt. de Iure patr. ver. vis, q. 5. notat tamen Rebuff. in praxi benef. cap. de dimiſſ. in poſſ. nu. 6. quòd ſi Epiſcopus conferendo alicui tradiderit pileum, vel calamum, ſic inueſtiens poterit propria authoritate ingredi poſſeſſionem, quia per id datur facultas ingrediendi. c. 1. quid ſit inueſtitura. c. 2. de conſuet. ſed tamen hodie prouiſus modo prædicto mittitur adhuc in poſſeſſionem, & ſic dicit ſeruandum eſſe Rebuff. ibi. aduertendo tamen, quòd prius fiat collatio, & prouiſio, quàm miſſio in poſſeſſionem. cap. 2. ne ſede vac. not. Abb. in cap. authoritate. de inſtit. aliàs ſi ante collationem quis acciperet poſſeſſionem, eſſet intruſus, vt ait Abb. in cap. cum iam dudum. de præben. & ſi poſtea collatio illi fieret, non valeret, vt dicit Felin. in cap. in noſtra. de reſcript. niſi id exprimeret in prouiſione poſtea impetrata, vt not. Felin. in cap. poſtulaſti. col. 18. ver. circa quartum. de reſcript.

9 Collationis effectus.

Antequam verò is cui beneficium eſt collatum, incipiat adminiſtrare,

 & mit-

& mittatur in poſſeſſionem, debet ſuper prouiſione ſibi facta Bullas expedire, ſiue fiat coram ordinario, Papa, vel alio, aliter ingrediens poſſeſſionem ſine eis perdit omne ius. Fel.in d.c.eam te.de reſcript. Silua.3.p.q.22. nu.3.& q.11.nu.5. & q.22.nu.1.Gomeſ.q.1.& 9.in reg.de non iud. iuxta formam ſuppl. & eſt Bulla trigeſimatertia Iulij III. & deciſ.Rotæ 20. de conceſſ.præb. in nouis. niſi in ſignatura dicatur, quòd ſola ſignatura ſufficiat, quo tamen caſu non poteſt quis ſine Bullis percipere fructus. Rebuff. in 3. p. ſignat. ver. datum. num.8.

Tunc verò dicuntur Bullæ expeditæ, cũ ſunt plumbatæ,& ſigillatæ.glo. in clem.1. de iureiur. & ex decıſ.321.ſac.congreg. & ſi Bullæ dicantur perditæ, poteſt id releuari per teſtes,qui de inſtitutione afferant. Couar.pra-ĉti.qq.c.33.nu.3.Boer.deciſ.171.nu.23. qui & dicit, Bullas clericatus poſſe probari per vnum teſtem, & etiam per inditia,& argumenta,non verò ſi oſtendatur Bulla ſacerdotij, alijs emiſſis,niſi accedat integritas ordinantis, & temporis diuturnitas. Boer.loco cit.num.14. Guid.Pap.q.445. Siluã.3.p. q.32.nu.6.Abb.in c.qualiter.de elect. ſi verò ſint Papæ,non poſſunt probari per teſtes, ſed tantum per literas, maximè ex ſtilo curiæ,ex deciſ.Rot.332. in nou. & 27.de reſcript. in nou. circunſtantiæ tamen gratiæ poſſunt probari per teſtes.d.deciſ. & poſſeſſio per teſtes,vel ſcripturam trino teſte ſignatam. Rebuff.de miſſ.in poſſ.nu.41.

Debent verò Bullæ expediri intra ſex menſes, ſi gratia fiat à Papa, à die ſupplicationis ſignatæ, & in Parochialibus gratia debet ſignari intra quatuor menſes à die vacationis,& intra duos alios capi poſſeſſio,ex Bulla trigeſimaoctaua Pij V. ſi verò coram ordinario,id fieri debet antequam beneficium deuoluatur. Quòd ſi Papa alicui conferat beneficium, & ante literarum expeditionem moriatur, ſucceſſor dat illi literas,faciendo mentionem de præceſſore. cap.literis.de reſcript. Boer.deciſ.346. niſi ingreſſus ſit poſſeſſionem literis non expeditis, & ſimiliter ordinarius tenetur facere Bullas ei cui præceſſor contulit, conſtito ei hoc legitimè. c.ſi tibi abſenti. de præben.in 6. glo.in clem. dudum. de ſepult.

Et licet nemo teneatur oſtendere titulum ſuæ poſſeſſionis. l.cogi. C.de pet.hæred.tenetur tamen id facere ad inſtantiam iudicis.Bal.in l.2. C.quomodo, & quan.iud. non tamen ad inſtantiam partis. Bald.in l.inciuile. ff.de legibus.Innoc.in c.abbati. de verb.ſign. & deciſ.ſac.congreg. 151. nec ſi quis poſſedit per decem annos cum bona fama. Innoc. & Abb.in c.illud. col.4.de præſumpt. Gomeſ.de trien.poſſeſſ.q.24.col.antepen. Niſi coram ordinario conſtet de intruſione, vel alio ingreſſu vitioſo beneficiati, ſic enim tenetur oſtendere titulũ. Abb.loco cit. vel ſi ordinarius emittat edictum generale, ꝙ omnes beneficiati teneantur oſtendere titulum beneficiorum ſub pœna priuationis.Doct.in c.ordinarij.de offic.ord. in 6. vel ſi ſit Epiſcopus nouus qui requirat titulum beneficij. Abb.in c.licet heli.de ſimo. & quoties ei videtur.Felin.in d.c.Silua.3.p.q.10. & ſi conſtet iudici, quòd quis habuit canonicam inſtitutionem,ſed Bullas non expediuit, concurrente bona fama, poteſt eum admittere in dicto beneficio, cum iuramento eius, maximè ſi factum eſt antiquum.Silua.ibid. Quòd ſi Papa conferat alicui beneficium,& prouiſus moriatur ſupplicatione tantum ſignata,literis nõ expeditis,Epiſcopus in ſuo menſe poſſet illud conferre, vt vacans, & non amplius reſeruatum. Gomeſ. in reg. de non iud. q.1.

Quod attinet verò ad formam Bullarum,requiritur primò ſeries collationis,

Digitized by Google

tionis,ſecundò,à tergo Bullarum inſtrumentum poſſeſſionis,tertiò,emiſſio profeſſionis fidei,quartò,narratio publicationis factę,ſi beneficium eſt reſignatum, vel permutatum : & ſoluitur pro illis taxa appoſita.

10 Prouiſus debet mitti i poſſeſſionem, à quo, & quomodo

Debet verò prouiſus mitti in poſſeſſionem beneficij, non autem eam ingredi propria authoritate,ſed authoritate collatoris, vt ſupra. gl.in c.pro illorum. de præb. c.authoritate. de inſtit. nec ſat eſt verbalis collatio quæ fit per collationis verba,nec inueſtitura,quæ fit per traditionem pilei,ſed adhuc requiritur,ꝙ in poſſeſſionem actualem, & corporalem beneficij mittatur.c.paſtoralis.de priuil.aliter dicitur intruſus.c.eum qui.de pręb.in 6. c.ad aures. de exceſſ. præl. c.quia diuerſitatem. de conceſſ.præb. in qua tamen poſſeſſione capienda,ſi collatio eſt facta ab ordinario, tempus iure cōmuni præfixum non eſt,ſic tamen vt ante ſe non ingerat in ſpiritualibus, vel temporalibus eccleſiæ, & poteſt ab Archidiacono id iure communi fieri.cap.ad hæc.de offic.Archid.vel à Decano.cap.poſt electionem.de conceſſ. præben. vel à iudice ordinario,vel delegato à Papa.c.ſi quando.c.ſuper eo. de offic.deleg. & ab ordinario collatore. c.2. de eo qui mittitur. c. ex parte. de conceſſ præb. non licet tamen,inconſulto Epiſcopo,de beneficio prouiſum,ab inferiore in poſſeſſionem mitti, vel ex ſe ingredi. d.c.paſtoralis. de priuil. hodie verò poteſt quis mitti in poſſeſſionem ſi Papa in literis id mandet per quemlibet ſacerdotem,vel clericum, vel per notarium Apoſtolicū, vel ab Epiſcopo creatum,quandoq; etiam presbiter ponit in poſſeſſionem, & notarius id teſtatur , & etiam clericus primæ tonſuræ id poteſt, cum id in proceſſu fulminato quandoque mandetur perſonis eccleſiaſticis, inter quas prædictus exiſtit. c.ſi.de temp.ordin.in 6. Papa tamen ſolet committere certis perſonis in dignitate conſtitutis, vt in poſſeſſionem mittant, vt ibi ait Rebuff.num.16. quod tamen hodie quandoque non ſeruatur,cum id à Papa mandetur, & concedatur quibuſlibet perſonis eccleſiaſticis,in quo tamen hodie, vt plurimum mandatur ordinario, vt conferat, & maximè in eius menſibus, & mittat in poſſeſſionem, ſi eſt dignus; inferior verò Papa ſolet mandare vniuerſis ſubditis ſuis, & ita ſi non eſſet ſubditus non poſſet mittere in poſſeſſionem, nec valeret illa miſſio,vt ibi dicit,num.18. poteſt etiam notarius mittere in poſſeſſionem, quando id notarijs mandatur,ſi tamen ſint notarij ſeruientes curiæ eccleſiaſticæ,& non ſeculari,vt ibi dicit, num.20.cum ſeq. requiritur enim quòd ſit notarius Apoſtolicus. Hæc verò miſſio in poſſeſſionem fit hac forma: primò, per ingreſſum eccleſiæ, ſicut fundi poſſeſſionem accipiens debet illum ingredi. l.3.de acq.poſſ. Secundò, per aſperſionem aquæ benedictæ,cum ad presbiterum ſpectet eam benedicere, vt populus ea aſperſus ſanctificetur. cap.aquam. de conſecrat.diſt.3. Tertiò, per oſculum altaris maioris, cum in eo curatus debeat celebrare, & orare pro populo. Quartò, per tactum libri Miſſalis,vel alterius ſacri, quem oportet ſacerdotem habere. c.quæ ipſis.38.diſt. Quintò,per tactum Crucis,candelabrorum,& huiuſmodi.Sextò,per pulſum campanę,vt poſſeſſio non ſit occulta, ſolent etiam aliqui ingredi domum presbiteri, &.ſi quis non poteſt ingredi eccleſiam ſufficit tangere oſtium, vel peſſulum, vel annulum portæ eccleſiæ, & ſic ſibi acquiritur poſſeſſio, vt ait Rota deciſ. 153. in antiquis. & quandoque per aſpectum pinnaculi eccleſiæ accipitur poſſeſſio, vnde ſi quis ſic adeptus eſt poſſeſſionem, poterit agere poſſeſſorio, vt inquit Guido conſ.71.col.4.ver.5. ſi tamen ei tradita fuit ab habente authoritatem,alias non, vt dicit Rom.conſ.482.col.1.quòd ſi quis mitti-

tur in poſſeſſionem præbendæ, & Canonicatus, ſolet ei aſſignari locus in choro, & in Capitulo,& in choro datur cathedra ſaltem ad ſedendum.d.c. pro illorum. c.dilecto filio.de præb.c.cum ſuper.& conceſſ.præb. q; ſi quis malè poſſeſſionem acceperit, licet bonum habeat titulum, non manutenebitur in poſſeſſione vitioſa. c.licet cauſam.de probat. cum iuſtus poſſit eſſe titulus,& poſſeſſio vitioſa, & ècontra.c.ſi quando.de offic.deleg.l.1.§.ſi vis. de acq.poſſ.vt ait Rebuff.loco prædicto.& licet ibid.nu.39.dicat per ſolam ſignaturam poſſe quem mitti in poſſeſſionem, hodie tamen ſecus eſt, cum ſine literarum expeditione, vel ſaltem parua data id concedente, quis non poſſit ingredi poſſeſſionem beneficij, alias eſſet intruſus, vt dicit Gigas ep. de intruſo; & habetur in Bulla 33.Iulij III. ſic verò literæ in curia conficiuntur, primò enim ſupplicatio ſignatur à Papa, & reuiſa datur Datario, poſtea mittitur ad regiſtrum, deinde fit minuta, quæ reuidetur per ſummiſtam, tum ſcribuntur literæ, in quibus apponuntur manus aliquorũ officialium,ſolutis in Cancellaria conſuetis: vltimò in plumbo plumbantur, & tunc literæ dicuntur expeditæ; & ſic plumbatæ regiſtrantur,& dantur partibus,nec ſumptum de regiſtro fidem facit,ſed bene de Bullis.Pariſ. de reſig.beneſ.lib.8.q.2.num.17.cum ſeq. Vltimo loco poſſeſſionis adeptio debet probari per inſtruméta publica, vel per ſcripturam priuatam tribus teſtibus notatam.l.ſcripturas. C.qui pot.in pign. cum ſigno authentico ibi poſito, & etiam per teſtes,vt ibi dicit Rebuff.nu.41. & poſſeſſio capi poteſt per ſe,vel procuratorem, & collatio poteſt fieri etiam abſenti. c.ſi tibi. de præb. in 6.inueſtitura verò fit,vt ſupra, per annuli, vel pilei impoſitioné. Couar.lib.3.var.reſol.c.16.qui & dicit, eſſe neceſſariam receptionem poſſeſſionis; & etiam prouiſus debet fidem profiteri, iuxta formam Bullæ Pij IIII. incip. Iniunctum.1564. ex Conc.Trid ſeſſ.24.c.12.& 25.c.2. & Parochus prouiſus per Papam,debet iurare de reſidendo,ex Bulla octuageſimaſecunda Pij IIII. Effectus verò poſſeſſionis eſt, vt plenè in beneficio is adminiſtrare poſſit, vt ait Abb.in c.tranſmiſſam. de elect. & ſi beneficium eſt collatum per reſignationé in curia, tenetur prouiſus infra ſex menſes à die ſupplicationis datæ publicare reſignationem in Cathedrali, & ipſius beneficij eccleſia, & ſi eſt in Cathedrali in illa ſolum, dum diuina recitantur publicè,& alta voce, & beneficij ipſius poſſeſſionem realiter apprehendere intra id tempus, vel ſaltem petere ab iis, ad quos illius traditio iure, vel conſuetudine ſpectat, infra vnum menſem, ſi extra curiam reſignatio fiat, ſi verò in curia,infra ſex menſes, vt ſupra, à die datæ ſupplicationis, non autem præſtiti conſenſus, aliàs reſignatarius omne ius, quod in eo beneficio obtinet, ipſo iure amittit, ex Bulla Pij V. octuageſimaſeptima, dat. 1568. 2.Septembris, de qua latè infra cap.de Renunc. quòd ſi aliter quam per renunciationem collatum fuerit alicui beneficium, tenetur præterea, vt ſupra, id acceptare, & ſuam poſſeſſionem adipiſci,intra ſex menſes ſi in curia, ſi in partibus arbitrio Epiſcopi, aliter à poſſeſſorio excluderetur, vt ait Boer. deciſ.312.num.3.

Cauere verò debét Epiſcopi, ne capiant à beneficiatis fructus primi anni,vel eorum partem. ex Conc.Trid.ſeſſ.24.c.14. niſi conuertantur in vſus pios, vbi antea illos retinebant,vbi verò talis mos non erat,etiam pro vſibus pijs eos accipere non licet,nec dulciaria,& huiuſmodi. Nauar.cap.23. nu.101. Silua.3.p.q.20.nu.2. & deciſ.ſac.congreg.295 & 469.

Poteſt tamen Epiſcopus conferre beneficium cum conditione ſi vacat,vt quia

Digitized by Google

quia non ſit certus de morte obtinentis. Gomeſ q.1. de veriſim.not.ob. Silua.3.p.q.46. Couar.lib.3.var.reſol.c.16.nu.1. poteſt etiam conferre beneficium excommunicato, quò ad conſenſum, non quò ad ius quæſitum, quia per talem acceptationem non acquiritur ei ius donec abſoluatur. deciſ.10. Rotæ.de conceſſ.præb.in nouis. Couar. loco cit. nec irregulari ex homicidio voluntario poteſt Epiſcopus id conferre. ex Conc.Trid. ſeſſ.14. c.7. & idem de mutilatore.Nau.c.27.nu.206.notab.2.& num.224. de qua re latius ſupra habetur cap.3. & tract. de Irregul. & quid de extraneo ſine literis commendatitijs proprij Epiſcopi, declarat Abb.in cap.fraternitate.num.3. de cler.non reſid.Sic Epiſcopus conferre poteſt beneficium abſenti,& interim, non poteſt conferre alteri, etiam ſi lapſus ſit terminus datus ad conſentiendum. Couar.loco cit. & ſi literis non confectis, moritur, vacat per obitum, & non modo quo prius, quia per concurſum cum approbatione acquiritur ei ius ad rem etiam ante acceptationem, & magis poſt. Gomeſ. de non toll.ius quæſ.4.par.ver.1.& 5. Boer.deciſ.24.nu.9. Et idem Epiſcopus extra ſuam diœceſim exiſtens conferre poteſt beneficia intra eam vacantia.gl.in c.ſtatutum.de præb.in 6. Silua.3.p.q.40.& 2.p.q.14.nu.8.etiam ſi ſit in curia,licet conſultius ſit, vt exeat Vrbem, vt dicatur eſſe in aliena diœceſi.deciſ.1. de rerum permut.in nou. niſi beneficium vacet per d.c.ſtatutum. quia requiritur quòd ſit in diœceſi. Couar.lib.3.c.20.nu.9.var.reſol. qui tamen in curia poteſt etiam admittere reſignationes, & permutationes beneficiorum ſuæ diœceſis, & etiam eius Vicarius cum mandato ſpeciali. Rebuff.in 3.p.ſignat. ver. diœceſis.

SVMMARIVM.

1 *Poſtulatio quid ſit, de quo fiat, & cur.*
2 *Poſtulare qui poſſint, vel non.*
3 *Poſtulatio apud quem ſit petenda.*
4 *Poſtulationis effectus quis ſit.*
5 *Poſtulantes qualiter peccare poſſint.*
6 *Translatio prælatorum quid ſit.*
7 *Transferri qui poſſint.*
8 *Translatio qua de cauſa fieri poſſit.*
9 *Translatio vt fienda, & eius effectus.*

De poſtulatione Prælatorum,& eorum translatione. Cap.VI.

QVIA aliqui aſſumuntur ad Prælaturas per poſtulationem, & tranſlationem, ideò de ipſis recto ordine ſequitur dicendum,& primò circa poſtulationem videndum, quid ſit poſtulatio, quis poſtulandus ſit, & à quo, & quis poſtulare poſſit, qualiter fiat poſtulatio, & quis ſit eius effectus.

1 Poſtulatio qd ſit,

Quò ad primum. Poſtulatio eſt petitio quædam capituli ſupplex gratiæ facta coram ſuperiore de promouendo aliquem ad præ-

Digitized by Google

& curſat, de quo. prælationem, ad quam iure communi, propter aliquod impedimentum, vel defectum, non autem propter vitium promoueri non poterat, vt ait Abb. in rubr. eod. vel concors certa, & ſupplex collegij facta Antiſtiti petitio, vt certam perſonam ad regendam, vel adminiſtrandam Eccleſiam, non obſtante defectu, quo retardabatur, admittere velit. Idem Abb. in c. 1. nu. 34. de poſtul. prælat. vel alicuius perſonæ, quæ eligi prohibetur, non propter vitium, ſed propter defectum, qui tamen poſtulatum non omnino inhabilem reddit, ad prouidendum eccleſiæ, concors, & certa Capituli facta petitio, vt ait Hoſt. in ſumm. eod. de poſtul. & eſt duplex, vt dicit Abb. in c. 1. eod. tit. & in c. quia propter. de elect. vna non ſolemnis, per cuius admiſſionem non acquiritur poſtulato ius prælaturæ, ſed habilitas, vt eligi poſſit, vel vt poſſit conſentire, vt quæ porrigitur ei, qui non poteſt diſpenſare ſuper impedimento poſtulati, requiritur tamen eius conſenſus ratione ſui intereſſe, vt ſi Canonici poſtulent filiumfamilias à patre eligendum in Epiſcopum, vel monachum ab Abbate, ſine cuius licentia conſentire non poteſt. cap. ſi religioſus. de elect. in 6. alia ſolemnis per cuius admiſſionem dictum ius acquiritur, & porrigitur ei qui poteſt ſuper impedimento poſtulati diſpenſare.

2 Poſtulare q poſſint, vel non. Quò ad ſecundum, dicendum eſt, q omnis qui poteſt eligere, poteſt & poſtulare. c. bonæ. 2. de elect. qui & non poteſt reſilire à poſtulatione, poſtquã Papæ eſt præſentata, vel alteri ſuperiori, vt ait Abb. in d. c. bonæ. vnde ante præſentationem perſonæ etiam poſt publicationé ſcrutinij variare poſſunt poſtulantes, etiam inuito poſtulato, & ſic poteſt reuocari nuntius antequã præſentet, imò eo p̃ſentato, adeò vt ſi poſtulantes, & ſuperior concordent, poteſt variari poſtulatio, non obſtante contradictione poſtulati, vt ait Innoc. & Abb. in d. c. opus eſt verò ad poſtulationem, vt cócurrant duæ partes ex tribus, vt ſuperior eam facilius admittere poſſit, & ne illam reijciat, vt poſſet. Cucch. tr. de poſtul. nu. 5. & 37. Poſtulari verò non poteſt in Prælatũ criminoſus, vt periurus, homicida, vel inobediens. c. 1. eod. quod intelligitur de periuro per ſententiam, vel notoriè, nec inobediens cótumaciter ſuis Prælatis, ſimiliter non profeſſus tacitè, vel expreſsè non poteſt poſtulari in Prælatum regularem. cap. cum cauſam. c. cum ad noſtram. de elect. niſi ob neceſſitatem. dummodo ſit in regula ſufficienter inſtructus. c. cum monaſterium. c. officij. de elect. nec epilepticus, ſic enim non eligitur. c. cum inter ea. de elect. niſi per annum iam fuerit liber. c. communiter. 33 diſt. nec mutilatus, & corpore vitiatus, ſi defectus ſit enormis, & ſcandaloſus. c. expoſuiſti. de corp. vit. de quo ſupra in Sacramento Ordinis latè habetur, nec bigamus, vel irregularis. Poſtulari verò poteſt is, cuius defectus eſt talis, q licet non poſſit eligi, tamen eſt habilis ad Prælaturam, vt ſi defectus ſit in ætate. c. cum nobis. §. penult. & vlt. de elect. vel ſi defectus ſit in ordinibus, cum ad omnes dignitates maiores habentes curam poſtulandus ſit qui eſt in ſacris. c. dudum. 1. de elect. c. multis. de æt. & qualit. ſimiliter ſi eſt defectus in natalibus eſt poſtulandus. c. innotuit. de elect. vel ſi ſit Epiſcopus, quia eligi non poteſt, ſed poſtulari. c. fi. de poſtulat. ſi transferendus ſcilicet ſit ad aliam eccleſiam. Cucch. loco cit. nu. 9. extranei tamen, & in ſua, & in aliena diœceſi poſſunt eligi, licet eccleſiam non poſſint dimittere ſine conſenſu ſuorum Epiſcoporum. c. cum inter. de elect. not. glo. in c. innotuit. de renunc. & ſi Epiſcopus licentiam negauit, compellendus eſt per ſuperioré. c. nullus. de Iure patr. ſimiliter religioſus, vel in ſuo monaſterio, vel extra,

vel

Digitized by Google

vel etiam ad Epiſcopatum debet eligi. d.c.nullus. vbi Io.And.de elect.in 6. poſt electionem tamen poſtulabitur cum ſine licentia ſuperioris conſentire non poſſit, vt ibi dicit; Cardinales etiam, vt & Epiſcopi, ad eccleſias nõ eliguntur, ſed poſtulantur, vt ait Abb.in c.bonæ.1.eod.cum ſint alligati Romanæ eccleſiæ, conſentit. Cucch.d.tract.nu.9 cum ſeq. qui & dicit, Irregularem quandoque poſtulari, modo ex crimine non ſit talis, cum huiuſmodi non poſſint poſtulari, vel circa Cardinales dicendum, quòd ſi ſit Epiſcopus Cardinalis debet poſtulari. cap.ſi.de tranſl.Epiſc. ſi verò presbiter, vel diaconus poteſt eligi.c.eccleſia.2.de elect.ſed conſentire non poteſt, niſi Papa iubente, cum ſit alligatus Romanæ eccleſiæ. Similiter ſi defectus nõ eſt in perſona, ſed extra, quia eſt ineligibilis ſic, & tunc per accidens ex hoc quòd iam alius eſt electus, poſtulari debet, vt ait Hoſt.in ſum. eod. §.2. & D.Anton.3.p.tit.19.cap.3. Epiſcopus verò qui renunciauit Epiſcopatui poteſt eligi, cum non ſit alligatus alteri eccleſiæ, ſi verò eſt electus, non confirmatus, poteſt etiam eligi cum poſſit renunciare priori electioni. c.ſi electio. de elect.in 6. ſed ſi eſt confirmatus, non poteſt eligi, ſed poſtulari, vt inquit Abb.in c.ſi.nu.7.eod.ſic omnes patientes defectum ob quod non poſſent exercere officium ad quod promouentur, vel inhabilitantur à iure ad officium, vel ad dignitatem, poſtulandi ſunt, vt ſemel hæreticus, vel ſchiſmaticus, ſi tamen ſunt diſpenſabiles, & dummodo in poſtulatione exprimantur omnes defectus, aliter ſi aliqui tacerentur, poſtulatio non valeret, & ſimiliter poſtulari debent alij, de quibus ſupra, vt ait Abb.in d.c.ſi.nu.8. omnes verò clerici citra Epiſcopos qui habent eccleſias, vel dignitates inferiores, non prohibentur eligi.c.ſi Abbatem.de elect.in 6. & ideò non ſunt poſtulandi, vt ibi dicit Abb.

Quò ad tertium, Poſtulatio debet fieri coram Papa ſi poſtulatur quis in Epiſcopum, cum cauſa Epiſcoporum numeretur inter maiores cauſas, quę reſeruantur Papæ. c.vt debitus. de appell. ſi verò poſtulatio fit ad inferiores dignitates, vel eccleſias, poſtulatio debet peti ab eo ad quẽ ſpectat confirmatio, cum admiſſio poſtulationis habeat vim confirmationis, dummodo poſſit diſpenſare ſuper defectu quem obtinet poſtulatus ad dignitatem illam, quia ſi non poſſet diſpenſare, non poſſet poſtulationem admittere, cum ibi requiratur diſpenſatio, vnde Canonici non poſſunt petere ab Epiſcopo poſtulando in Archidiaconum habentem decem & octo annos, licet ad eum ſpectet confirmatio electionis, cum Epiſcopus ſuper defectu ætatis non poſſit diſpenſare.c. vnico.de æt. & qual. in 6. Secundò, quòd ille ad quem ſpectat confirmatio ſit Epiſcopus, cum Prælati inferiores nõ poſſint diſpenſare niſi in caſibus ſibi ſpecificè permiſſis, vt inquit Innoc.in c.2. de eo qui furt. vnde ſi caſus ille eſt ijs permiſſus ſpecificè, poterit ab eis poſtulari; ex quo habent poteſtatem confirmandi, qui tamen, vt ſupra, non poſſunt diſpenſare, niſi in caſibus ſibi ſpecificè permiſſis, vt not.in d.cap.2. Epiſcopus verò diſpenſat vbicunque à iure permittitur diſpenſatio in genere, licet ſpecificè non permittatur Epiſcopis, vt not. Innoc.in c.dilectus. de temp.ordin. & generaliter vbi quis poteſt eligi, non debet poſtulari, & èconuerſo, niſi dubitetur vtrum ſit eligendus, vel poſtulandus, quo caſu poteſt dici, eligimus, & poſtulamus, prout de iure melius poteſt, aliàs non valet ſi ſimpliciter eligendus poſtularetur, quia quamuis ſit eligibilis, non eligitur, ſed poſtulatur, vt ait glo.& Abb.in d.c.ſi.nu.10. Tertiò requiritur, quòd omnes defectus qui ſunt in poſtulando in poſtulatione exprimantur,

3 Poſtulatio apud quem ſit petenda.

alias

Digitized by Google

aliàs vnum ſubticens, conceſſio eſt nulla, vt ibi Abb. ait d.c.6.& c.1.eod.tit. & ibi Apoſtilla not. Innoc. in cap. dudum.2.de elect. Quartò, poſtulatio via ſupplicatoria, & humiliter debet peti, cum contineat gratiam, vt not. Abbas in d.c.1.nu.4. Quintò, poſtulatus non poteſt conſentire ſuæ poſtulationi antequam admittatur per ſuperiorem eius poſtulatio, quia cum per petitionem poſtulationis nullum ius ipſi acquiratur, notaretur ambitionis, in hac verò poſtulatione non requiritur certa forma, niſi ꝙ poſtulantes concorditer conſentiant, quia cum gratia requiratur, communiter peti debet, alias Romana Eccleſia non conſueuit poſtulationem recipere, poſſet tamen ſi vellet poſtulationem factam à maiori, & ſaniori parte Capituli admittere, cũ generaliter ſtetur maiori, & ſaniori parti. c.1.2.& 3.65.diſt. c.1. de his quæ fiunt à maiori parte. ſed ſi minor pars eligat, tunc ad hoc, vt præualeat poſtulatio, requiritur conſenſus duarum partium. c. ſcriptũ. de elect. & requiritur decretum, quod eſt de ſubſtantia poſtulationis c. bonæ.2.eod.de poſtul. prælat. vt ait Hoſt. in ſum.eod. §.10. & poſtulatio debet admitti ſi eſt neceſſaria vt inquit Abb. in d.c. bonæ.nu.15.de poſtul.

4 Poſtulationis effectus quis ſit.

Quòd ad quartum, effectus poſtulationis eſt, quòd ſi poſtulatio admittitur, poſtulatus conſequitur ius, ac ſi fuiſſet electus, & confirmatus, cum poſtulatio habeat locum electionis, & confirmationis, ſi eſt admiſſa per ſuperiorem, vt ait Abb. in c. gratum.nu.13. de poſtul. ex quo colligitur, ꝙ poſtquam poſtulatio eſt præſentata ſuperiori, & ab eo admiſſa, non licet poſtulantibus ab ea recedere, ante verò quam ſit admiſſa à ſuperiore, de conſenſu ipſius poſſunt ab ea recedere. cap. bonæ memoriæ. 1. vbi Abb. nu.8. & c. bonæ memoriæ.2. vbi Abb. nu.1. de poſtul. quòd ſi poſtulatio non eſt concorditer facta à duabus ſaltem partibus, vel agitur contra eam de aliquo contemptu, per eam etiam præſentatam ſuperiori nullum ius acquiritur poſtulato, vel alteri, & eam poteſt ſuperior ſine cuiuſquam præiudicio reijcere, ſed quando poſtulatio fit propter vtilitatem, vel neceſſitatem eccleſiæ, & concorditer ſaltem à duabus partibus collegij, reijci non poteſt ſine iniuria poſtulantium, & eccleſiæ, vt dicit Abb. in cap. poſtulationem. & cap. bonæ. eod. tit. & hoc caſu acquiritur ius poſtulantibus, ita quòd petere poterunt confirmationem, non acquiritur verò ius poſtulato, niſi fuerit poſtulatio præſentata, quo caſu ipſe non aget, ne videatur ambitioſus, & acquiritur ei tantum ius ad rem, non in re, quia poteſt reijci, & etiam reuocari à poſtulantibus de conſenſu ſuperioris, vt ſupra eſt dictum; ſi verò non eſt facta cum concordia duarum ſaltem partium, non valet, ex cauſa tamen quandoq; admittitur ex gratia ſpeciali. d.c. poſtulationem. & d.c. bonæ memoriæ. de poſtul. & ſic per eam nulli ius acquiritur, nec alius citra Papam poteſt admittere poſtulationẽ factam à minori parte collegij, nec niſi duæ partes ex tribus collegij concordent, vt inquit Abb. in d.c. bonæ.1. num.12. de poſtul. prӕl. & poſtulatio poteſt confirmari ex conſenſibus ſingulariter ſuperuenientibus, vt idem ait in d.c. bonæ.2.nu.18.27.eod. quòd ſi quis poſtulatus ſit de conſenſu poſtulantium, & illi poſtea variarunt, & ipſe fecit expenſas, vel ſe ordinari fecit, non per hoc poterit repetere expenſas a poſtulantibus, nec petere vt ab illis ſibi prouideatur de beneficio, cum ex poſtulatione ius non acquiratur poſtulato, ex ſupra dictis, ſecus ſi fecerunt aliquem ordinare, vt eum eligerent, & eo ordinato alium elegerunt, quia tenebuntur ei de ſtipendio competenti, vt habeat vnde viuat, vt ait glo. in §. ſed aliud. 61.diſt.

Peccant

Peccant verò poſtulantes ſcienter indignum, & ſunt priuati poteſtate eligendi, & poſtulandi. cap. 1. & 2. eod. tit. licet habeant poteſtatem eligendi ex iure communi, vel priuilegio, & poteſtas partis delinquentis reſidet in alia. d. c. & c. cum Vintonienſis. de elect. ſi verò duo ex tribus commiſſarijs delinquant, non valet electio tertij eligentis idoneum, cum non eligant, vt collegium, ſed vt ſinguli, & eo caſu poteſtas deuoluitur ad compromittentes. c. ſi compromiſſarius. de elect. in 6. dicit tamen Corraſ. de benef. p. 3. c. 2. ſcienter poſtulantes indignum non incurrere dictas pœnas, cum nullum ius tribuant poſtulato, niſi ſuperior aſſentiat; tutior tamen eſt prima opinio, tum quia, quòd ad ſe eſt indignum nominarunt, tum quia ſuperior vt plurimum innititur eorum petitioni, & ſic indignus promouetur; quòd ſi collegium fuit deſtructum authoritate ſuperioris, ipſo facto extinguuntur omnia iura eius, quòd ſi omnes de collegio mortui ſunt, vel expulſi propter eorum delictum, conſeruantur iura collegij apud ipſam eccleſiam, vt ait Abb. in c. gratum. nu. 12. de poſtul. Secundò, priuati ſunt facultate eligendi, vel poſtulandi, quando poſtulationem caſſatam vitio perſonæ repetunt. Tertiò, quando eligũt per abuſum ſecularis poteſtatis. c. quiſquis. de elect. Quartò, ſi eligunt ineligibilem: Quintò, quando recipiunt poſtulatum, vel electum, vt Prælatum, cuius electio, vel poſtulatio eſt nulla. cap. bonæ. de elect. Sextò, ſi ſunt excommunicati, vel ſuſpenſi. c. cum dilectus. de conſuet. Septimò, cum non eligitur infra tempus à iure præfixum. c. ne pro defectu. de elect. Octauò, cum poſtulant poſt appellationem, ſecus in electione. cap. bonæ. de elect. etiam ſi poſtulatio ſit ex cauſa, & à duabus partibus, vt ait Abb. in d. c. gratum. num. 14. Vltimò, poſtulatus in Epiſcopum debet dicere ſic, non aſſentio, nec diſſentio, ſed in voluntate domini Papæ me ſuppono, & hæc quò ad poſtulationem. 5 Poſtulantes qualiter peccare poſſint.

Circa tranſlationem verò Epiſcoporum, & Prælatorum videndum eſt, primò, quid ſit tranſlatio, quis poſſit transferri, & à quo, & ex qua cauſa, tertiò, qualiter fiat, quartò, quis ſit eius effectus.

Quò ad primum dicendum eſt, quòd tranſlatio eſt de vna eccleſia ad aliam, tranſlatio, vel mutatio. c. mutationes. 7. q. 1. 6 Tráſlatio Prçlatorũ quid ſit.

Quò ad ſecundum, q. Cardinalis transferri poteſt. c. dilectus. de præb. & Epiſcopus. c. gratum. de poſtul. & Abb. c. cum in veteri. de elect. & Præpoſitus. c. dudum. eod. tit. & quicunque beneficiatus. cap. admonet. de renunc. & breuiter qui poteſt poſtulari, poteſt & transferri, iuxta ſuperius dicta. §. de poſtulationib. quo verò ad illum qui poteſt transferre, ſi beneficium eſt inferius requiritur authoritas Prælati, in cuius diœceſi exiſtit regulariter. d. c. admonet. de renunc. & etiam conſenſus Prælati ad cuius diœceſim quis transfertur. c. fi. de cler. pereg. c. ex frequentibus. de inſtit. requiritur et de conſilio, conſenſus clericorum, vel capellanorũ à quibus ſunt aliqui transferendi, quod intelligitur de his Prælatis, qui ſubſunt Epiſcopis immediatè. c. clericos. 71. diſt. q. ſi alijs Prælatis medijs ſubſint, vt Abbatibus, vel Præpoſitis, eorum etiam Abbatum conſenſus requirendus eſt. c. 1. & 2. 68. diſt. c. conquæſtus. 9. q. 3. ſi de eccleſia vnius diœceſis ad eccleſiam eiuſdem transferatur, nam ſi ad alium Epiſcopatum clericus ſit vocatus, vel habeat medium Prælatum, vel non, conſenſus Epiſcopi qui relinquitur eſt requirendus. 70. 71. & 72. diſt. per totum, aliter non reciperetur in aliena diœceſi. c. 1. de cler. pereg. & c. 2. de cler. non reſid. & ſic quilibet de conſenſu proprij Prælati transfertur, ſicut & ab eo confirmatur, licet ſi abſque 7 Tráſferri q poſſint.

dicta licentia transferatur valet tranſlatio; excipiuntur tamen omnes exempti, qui ſine licentia Papæ non poſſunt transferri, vt Abbas exemptus, & alij, nam ſi non ſit exemptus, ſufficit licentia ſui ſuperioris, vt ait Abb. in c.licet.num.6.de tranſl. nec valet conſuetudo contraria.c.cum venerabilis. de conſuet cap.fi.de renunc. ſimiliter omnes Epiſcopi excipiuntur, cum cauſæ maiores ad Papam pertineant, & ideò ſine licentia Papæ Epiſcopus dimittens propriam eccleſiam, & tranſiens ad aliam, vtraq; priuatur, non tamen eſt priuatus ipſo iure, imò remanet Epiſcopus prioris eccleſiæ, & clerici illius tenentur ei obedire antequam priuetur per ſententiam, cum Eps non poſſit renunciare Epiſcopatui ſine licentia Papæ, habens verò beneficium curatum tranſiens ad aliud ſimile, ipſo iure primum amittit. c.de multa.de præb. c.execrabilis.eod. in extrau. Ioan.XXII. imò habens quodlibet beneficium reſidentiam requirens, tranſiens ad aliud ſimile, dimittere debet primum. c.cum eccleſiaſticus. 14.ſeſſ.in Trid.Conc. & ſeſſ.7.c.4. & ſic declarauit Gregorius XIII. & Sixtus V. modo quo habetur ſupra,cap. de Elect.vnde etiam ſi cui concedatur,vt poſſit ſe transferre ad aliam eccleſiam,non poteſt tranſire ad parem,vel minorem, vt not. Abb.in c.licet.n.8. de tranſlat.Monachus verò non poteſt tranſire de vno monaſterio ad aliud ſine licentia Papæ, ſi velit tranſire ad religionem latiorem, vt not. glo. & Doct.in c.cum ſingula.§.fi.de præb. niſi cauſa exigeret celeritatem, vt cauſa infirmitatis, tunc enim ſufficeret diſpenſatio Epiſcopi cum licentia Abbatis,vt ait Innoc.in cap.fi.& c.dilectus. de temp.ordin. ſi tamen in latiore religione de facto ſumit habitum, & illum defert, non per hoc eſt excommunicatus, nec apoſtata,vt not.Innoc.in c.intelleximus. de æt.& qual.habebit tamen in eo locum pœna. c.eum qui.de præb.in 6. vt ſcilicet non poſſit redire ad priorem locum, ſi verò velit tranſire ad religionem ſtrictiorem ſufficit conſenſus Abbatis.d.c.licet. de regul. non tamen ſufficit licentia Prioris,vt dicit Rom.ſing.452.& ſufficit licentia petita,licet non obtenta, vt ait Innoc.in c.fin.de renunc. & ſi Abbas ſit mortuus, Epiſcopus de licentia conuentus facultatem dabit, vt dicit Lapus alleg.62. ſi verò vellet transferri ad aliam religionem parem, tunc voluntas Abbatis, & conuentus ſufficit, niſi velit tranſire ad monaſterium ſitũ in alia diœceſi, ſic enim requireretur conſenſus Epiſcopi loci, & cauſa iuſta in non exemptis. c.ſignificatũ.de regul. quibus caſibus Abbas non debet licentiam dare ſuo ſubdito abeundi, niſi ſciat voluntatem Abbatis monaſterij ad quem eſt transferendus ne apoſtatet,& fugiat, & quando transfertur de vna religione ad aliam, & iam eſt profeſſus in prima, ſufficit prima profeſſio, vt not.Abb.in c.Abbate ſancti Siluani. de verb.ſign. tutius tamen eſt profiteri,de vno vero monaſterio ad aliud eiuſdem religionis poteſt mutari de licentia Abbatis, vt not glo. & Doct.in d. c.ſignificatum.de regul. ſi verò Papa conferret beneficium religioſo,vel commẽdaret in alio monaſterio, valeret prouiſio, licet nil diceret de tranſlatione, quia prouidendo videtur eum transferre, vt not. Felin.in c.poſtulaſti. col.7.de reſcript. ſecus ſi mandaret illi prouideri, & tunc oportet exprimi quòd ſit tranſlatus, vel diſpenſatus, quòd ſi eccleſia parochialis ſolita ſit regi per regulares per quadraginta annos, ſine alia tranſlatione poteſt conferri monacho eiuſdem monaſterij, non alterius. c.cum de beneficio.de præben.in 6. aliàs ſecus.

Quo verò ad cauſam transferendi, requiritur iuſta cauſa, ſcilicet vtilitas, & neceſſitas.c.omnis.7.q.1.c.mutationes.& c.ſcias ibidem. his enim cau-

Digitized by Google

ſis concurrentibus non dicitur perſona ſe transferre, ſed transferri, nec mutare, ſed mutari; authoritate tamen, & conſenſu ſuperioris interueniente, dictis iuribus; cauſæ verò iuſtæ ſunt primò, cum neceſſitas perſecutorum locum illum grauauerit. c. tribus. de conſecr. diſt. 1. ſi tamen perſecutio ſit particularis, & non generalis, quia tunc ob perſecutionem generalem non liceret paſtori recedere, vt dixi tract. de Epiſcop. cap. de Reſidentia. Secundò, ſi ad eum locum adire non poſſet, vel ibi ſit aeris intemperies, vt ibi ait glo. & in c. quorundam. 74. diſt. vel ibi aquarum ſit inundatio, vel ob malitiam populi, quando ibi prodeſſe nõ poſſit. c. ita nos. 25. q. 2. c. ſicut. 2. 7. q. 1. quo caſu etiam Epiſcopus renunciat Epiſcopatui. Tertiò, ob meliorandum eccleſiam. c. ſi quis vult. 16. q. 2. c. 2. de ſtatu monach. Quartò, quando locus eſt periculoſus, quia ibi ſunt prædones, qui non poſſunt expelli, tunc enim in congruum locum transferri debet. c. eccleſias. vbi glo. 16. q. 7. ſi tamen, vt ſupra, perſecutio ſit particularis, non vniuerſalis. Vltimò, ob communem vtilitatem. d. c. mutationes. 7. q. 1. ſi verò cauſa leuitatis tranſit, ita quòd adhæreat alteri eccleſiæ ſine licentia ſui Epiſcopi priuari poteſt ſine monitione, licet honeſtum ſit, vt moneatur. c. ſi quis. 7. q. 1. & hoc iuri conſonum eſt, vt abſens moneatur, vel citetur. cap. ex tua. de cler. non reſid. ſi verò cauſa cupiditatis, vel ambitionis tranſit, priuari debet vtraque, & habita, & ambita. c. quanto. §. fi. de tranſl. c. eos. 7. q. 1. prima tamen eccleſia ſi voluerit poterit eum repetere. cap. non oportet. ead. 7. q. 1. & præſumitur cauſa ambitionis, cum tranſit quis ad maiorem. c. ſi quis Epiſcopus. 7. q. 1. poteſt tamen & tranſire cauſa humilitatis, vel religionis. d. cap. licet. de regular. vnde ſi non petita licentia tranſeat, eccleſia poteſt ipſum repetere. c. ſi quis verò. 7. q. 1. & Pręlatus proprius poteſt illum reuocare, ſi voluerit. d. c. admonet. de renunc. ipſe tamen eccleſiam repetere non poteſt. cap. eos. 7. q. 1. c. quod in dubijs. de renunc. ſi tamen ob conſcientiam criminis ad vitam monachalem deſcendit, ad ſecularem prælaturam iterum reſurgere non poteſt, ſecus ſi ob aliam cauſam. c. hoc nequaquam. 7. q. 1. c. poſt tranſlationem. de renunc. Quod verò dictum eſt tranſeuntem ad ſecundam eccleſiam ſpontè ſine licentia amittere primam, intelligitur de inferioribus beneficijs, non de Epiſcopo, qui, vt ſupra, ſine licentia Papæ tranſire ad aliã non poteſt, imò reuocatur tranſlatio facta ex cauſa, vt hoſtilitatis, ea enim ceſſante ad primam eccleſiam redire oportet. c. in apibus. 7. q. 1. vel ſi metu belli, vel alio compellatur quis primam eccleſiam relinquere, illo ceſſante poterit redire ad primam. c. paſtoralis. 7. q. 1. clem. 1. de foro compet. quod ego intelligerem ſi de illa alteri non eſt prouiſum, vel ſi ſine licentia Papæ tranſiuit, nam ſi data ſibi eſt licentia tranſeundi ad ſecundam, abſolutus eſt à priori vinculo, licet ſecundam non ſit adeptus, & eo caſu erit Epiſcopus, nullum tamen Epiſcopatum poſſidens ſpecialem. cap. inter corporalia. §. ſicut. de tranſlat. 8 Trãſlatio qua de cã fieri poſſit.

Quò ad tertium, tranſlatio debet fieri de minori ad maius, quia qui promouetur, gradatim eſt promouendus. c. legimus. 93. diſt. & propter maiorem vtilitatem facilius diſpenſatur. c. licentiam. de tranſlat. nam ſi promouetur de maiori ad minus ſine cauſa, non tenet tranſlatio, niſi de facto. c. 1. de tranſlat. c. cum nobis. de conceſſ. præb. & fit hoc modo: A vinculo quo tenebaris Mediolanenſis eccleſiæ abſoluimus te, & ad aliam transferimus.

Quò ad quartum, & vltimum, effectus tranſlationis eſt, vt tranſlatus de vna eccleſia ad aliam, deſinat eſſe Epiſcopus primæ eccleſiæ à qua tranſfertur.

Digitized by Google

9 Trãſlatio, vt fienda, & eius effectus.

fertur.cap.in apibus. 7.q.1. quod intelligitur quando perſona transfertur, non autem ſedes; nam ſi ſedes transfertur, prior eccleſia deſinit eſſe Cathedralis, & ſecunda efficitur Cathedralis, vt dicunt Doct.in d.c.1. & ſic prima eccleſia erit ſimplex, in qua tamen debent relinqui presbiteri, ſaltem vnus, ſi reditus pluribus non ſufficiunt, qui ibi miniſtret. c.ſi quis vult. 17.q.7. & prima eccleſia perdit priuilegia, & in aliam transferuntur, vt dicit glo.in d.c.ſi quis vult. & ſi prima eſt exempta, erit & ſecunda. c.per exceptionem.de priuil.in 6. & deinde omnes actus concernentes eccleſiam Cathedralem, vt conficere Chriſma, & huiuſmodi, quæ fiebant in prima eccleſia, debent fieri in illa ad quam eſt tranſlata, & ſi ibi debebat eſſe Theologus, vel Doctor in iure Canonico, ſic debet eſſe in ſecunda, ſi tamen in prima erat palliatus, & transferatur ad Eccleſiam quæ dignitatem pallij non habet, non debet iterum palliari.

SVMMARIVM.

1 *Commenda quid ſit.*
2 *Commenda temporalis, vel perpetua à quibus concedatur, & quis effectus vtriuſque.*
3 *Commendatio beneficij cur fiat.*
4 *Commendatarius temporalis an poſſit idem beneficium impetrare ad vitam.*
5 *Commendæ duæ an vni dentur.*
6 *Oeconomus quis ſint, cur detur, & quæ eius poteſtas.*
7 *Oeconomus quis eſſe poſſit.*
8 *Coadiutor quotuplex, cur detur, à quo, & quæ eius poteſtas.*
9 *Vicarij temporales, vel perpetui cur dentur, à quibus, quando, quomodo, & quæ ſit eorum poteſtas in quolibet.*

De Commendis, Coadiutorijs, Vicarijs, & Oeconomijs, Cap. VII.

1 Cõmenda quid ſit.

PER Commendam etiam acquiritur beneficium, vel dignitas eccleſiaſtica, & dicitur commendari beneficium, quaſi dari in gubernationem, vel adminiſtrationem, vt ait Ant.in c.quærelam.de elect.vel cuſtodiam.c.nemo de elect.in 6. vnde ſicut cuſtos, vel depoſitarius non facit fructus rei depoſitæ ſuos, ſic nec qui habet beneficium in commendam, ſed de illo rationem reddere tenetur.c.placuit. 10.q.3. niſi Papa aliter dixerit, prout communiter ſolet.

Duplex verò eſt commenda, perpetua ad vitam poſſidentis, & temporalis, temporalis conſtituitur in vtilitatem eccleſiæ, non perſonæ.c.conſtitutum.1.q.1. & is dicitur viſitator, cum detur donec ei prouiſum fuerit. cap. pen.

Digitized by Google

pen. & fi.de ſuppl.negl.præl.in 6. perpetua verò datur in vtilitatem perſonæ, vt & titulus beneficij. Rom.conſ.350. hodie verò vt plurimum datur in vtilitatem perſonæ ei qui patitur aliquem defectum, vt ſi quis habeat beneficium requirẽs reſidentiam, ſecundum ſimile datur ei in commendam. c. dudum.2.de elect. ita quòd primo, vt titulato, ſecundo, vt cõmendato præeſt.c.fi.21.q.1.vel ſi quis patitur ætatis, vel profeſſionis defectum, datur ei in commendam.cap.nemo. de elect.in 6.clem.ne in agro.§.cæterum.de ſtatu monach. vel ſi beneficium regulare datur clerico ſeculari, vel contra, cum regularia regularibus, ſecularia ſecularibus ſint conferenda beneficia. cap. cum ſingula de præben.in 6. poteſt tamen commendari beneficium etiam ſi quis non patiatur defectum, ad hoc vt non teneatur reſidere, & prædicta Papæ exprimi debent.

2 Commendare autem beneficium poteſt ad tempus etiam ordinarius qui conferendi poteſtatem habet, in perpetuum verò ſolus Papa, vel eius Legatus poteſt. d.c.nemo. cum ibi not.Innoc in c.dudum.de elect. Legatus tamen eccleſias non collegiatas, non commendat, & vbi commendatur ad vitam ſæpius fit gratia eius cui commendatur, ad tempus verò gratia eccleſiæ, vt ait Gomeſ. reg.de public.reſign. q.4. vterque tamen dicitur habere legitimum titulum aliquo modo illius beneficij commendati, vt inquit Archid.in c.ſi propter. de reſcript. vnde & in commenda requiritur diſpenſatio.Innoc.in c.ſi conſtiterit.de accuſ. differenter tamen, nam commendatarius ad tempus non dicitur Prælatus, etiam ſi Abbatiam habeat, vnde licet non profeſſus non poſſit fieri Abbas monaſterij, poteſt tamen ei cõmendari. glo.in d.c.nemo. Felin.in c.cum olim. de maior.& obed. is verò cui in perpetuum eſt commendata prælatura, comparatur vero Prælato, vt ait Crau.conſ.284.col.3. Præterea per remotionem Prælati ad tempus non dicitur eccleſia vacare, ſed primi, vnde dicitur ſemper eccleſia vacare donec ei prouiſum fuerit de Prælato perpetuo, vt dicit Gomeſ. loco cit. Caſſad. deciſ.5.de priuil. vnde & temporalis commendatarius debet curare, vt eccleſiæ prouideatur de Prælato, alias ſi per annum id facere negligat, commenda illa priuabitur.c.conſtitutum.7.q.1.Præterea perpetuus non poteſt ſine cauſa reuocari, temporalis verò ſic, vt not.in d.c.nemo. vlterius perpetuus poteſt in plures annos fructus beneficij locare, vt & verus. Dec.in c. edoceri. de reſcript. & impetrans beneficium ſecundũ, tenetur facere mentionem de commenda perpetua quam habet, vt dicit Gomeſ. loco cit. & vt Epiſcopus non poteſt illegitimo conferre beneficium, ſic nec commendare, & etiam ſi is fuerit diſpẽſatus ab Epo ad ordines, & beneficia ſimplicia, vt non poteſt ei curatum conferri, ſic nec ei cõmendari.c.1.de filijs presb.in 6. & poteſt perpetuus permutare ſuum beneficium cum non commendato. c. quæſitum.de rerum permut. Gomeſ.loco cit. Præterea perpetuis habentibus dignitatem, vt & alijs dignitatis titulum habẽtibus delegari poſſunt, & ſolent à ſede apoſtolica cauſæ, vt Gomeſ.ait loco prædicto, & etiam habent liberam adminiſtrationem ſuorum beneficiorum, vt & titulum habentes, vnde & pro eccleſia agere, impetrare, procuratores conſtituere, & alia agere quæ & veri titulares, ac ſe alere poſſunt. Abb.in c.quærelã. de elect. Dec.in d.c.edoceri.de reſcript.col.fi. ordines etiam conferre poſſunt, vt & veri Prælati. Gemin.in c.pen.de temp.ord. Præterea Capitulum ſede vacante Prælatum commendare in perpetuum non poteſt, vt nec conferre, ad tempus tamen poteſt. Gom.loco cit. & ordinarius per ſex menſes differens

Cõmenda tẽporalis, vel perpetua à quibus conceditur, & quis effect⁹ vtriuſque.

conferre

tur in poſſeſſionem præbendæ, & Canonicatus, ſolet ei aſſignari locus in choro, & in Capitulo,& in choro datur cathedra ſaltem ad ſedendum.d.c. pro illorum. c.dilecto filio.de præb.c.cum ſuper.de conceſſ.præb. q. ſi quis malè poſſeſſionem acceperit, licet bonum habeat titulum, non manutenebitur in poſſeſſione vitioſa. c.licet cauſam.de probat. cum iuſtus poſſit eſſe titulus,& poſſeſſio vitioſa, & ècontra.c.ſi quando.de offic.deleg.l.1.§.ſi vis. de acq.poſſ.vt ait Rebuff.loco prædicto.& licet ibid.nu.39.dicat per ſolam ſignaturam poſſe quem mitti in poſſeſſionem, hodie tamen ſecus eſt, cum ſine literarum expeditione, vel ſaltem parua data id concedente,quis non poſſit ingredi poſſeſſionem beneficii,alias eſſet intruſus,vt dicit Gigas ep. de intruſo; & habetur in Bulla 33.Iulij III. ſic verò literæ in curia conficiuntur, primò enim ſupplicatio ſignatur à Papa, & reuiſa datur Datario, poſtea mittitur ad regiſtrum, deinde fit minuta, quæ reuidetur per ſummiſtam, tum ſcribuntur literæ, in quibus apponuntur manus aliquorũ officialium,ſolutis in Cancellaria conſuetis: vltimò in plumbo plumbantur, & tunc literæ dicuntur expeditæ; & ſic plumbatæ regiſtrantur,& dantur partibus,nec ſumptum de regiſtro fidem facit,ſed bene de Bullis.Pariſ. de reſig.benef.lib.8.q.2.num.17.cum ſeq. Vltimo loco poſſeſſionis adeptio debet probari per inſtruméta publica, vel per ſcripturam priuatam tribus teſtibus notatam.l.ſcripturas. C.qui pot.in pign. cum ſigno authentico ibi poſito, & etiam per teſtes,vt ibi dicit Rebuff.nu.41. & poſſeſſio capi poteſt per ſe,vel procuratorem, & collatio poteſt fieri etiam abſenti. c.ſi tibi. de præb. in 6.inueſtitura verò fit,vt ſupra, per annuli, vel pilei impoſitioné. Couar.lib.3.var.reſol.c.16.qui & dicit, eſſe neceſſariam receptionem poſſeſſionis; & etiam prouiſus debet fidem profiteri, iuxta formam Bullæ Pij IIII. incip. Iniunctum.1564. ex Conc.Trid ſeſſ.24.c.12.& 25.c.2. & Parochus prouiſus per Papam,debet iurare de reſidendo,ex Bulla octuageſimaſecunda Pij IIII. Effectus verò poſſeſſionis eſt, vt plenè in beneficio is adminiſtrare poſſit, vt ait Abb.in c.tranſmiſſam. de elect. & ſi beneficium eſt collatum per reſignationé in curia, tenetur prouiſus infra ſex menſes à die ſupplicationis datæ publicare reſignationem in Cathedrali, & ipſius beneficij eccleſia, & ſi eſt in Cathedrali in illa ſolum, dum diuina recitantur publicè,& alta voce, & beneficij ipſius poſſeſſionem realiter apprehendere intra id tempus, vel ſaltem petere ab iis, ad quos illius traditio iure, vel conſuetudine ſpectat, infra vnum menſem, ſi extra curiam reſignatio fiat, ſi verò in curia,infra ſex menſes, vt ſupra, à die datæ ſupplicationis, non autem præſtiti conſenſus, aliàs reſignatarius omne ius, quod in eo beneficio obtinet, ipſo iure amittit, ex Bulla Pij V. octuageſimaſeptima, dat. 1568. 2.Septembris, de qua latè infra cap.de Renunc. quòd ſi aliter quam per renunciationem collatum fuerit alicui beneficium, tenetur præterea, vt ſupra, id acceptare, & ſuam poſſeſſionem adipiſci,intra ſex menſes ſi in curia, ſi in partibus arbitrio Epiſcopi, aliter à poſſeſſorio excluderetur, vt ait Boer. deciſ.312.num.3.

Cauere verò debét Epiſcopi, ne capiant à beneficiatis fructus primi anni,vel eorum partem. ex Conc.Trid.ſeſſ.24.c.14. niſi conuertantur in vſus pios, vbi antea illos retinebant,vbi verò talis mos non erat,etiam pro vſibus pijs eos accipere non licet,nec dulciaria,& huiuſmodi. Nauar.cap.23. nu.101. Silua.3.p.q.20.nu.2. & deciſ.ſac.congreg.295 & 469.

Poteſt tamen Epiſcopus conferre beneficium cum conditione ſi vacat,vt quia

Digitized by Google

quia non ſit certus de morte obtinentis. Gomeſ q.1. de veriſim.not.ob. Silua.3.p.q.46. Couar.lib.3.var.reſol.c.16.nu.1. poteſt etiam conferre beneficium excommunicato, quò ad conſenſum, non quò ad ius quæſitum, quia per talem acceptationem non acquiritur ei ius donec abſoluatur. deciſ.10. Rotæ.de conceſſ.præb.in nouis. Couar. loco cit. nec irregulari ex homicidio voluntario poteſt Epiſcopus id conferre. ex Conc.Trid. ſeſſ.14.c.7. & idem de mutilatore.Nau.c.27.nu.206.notab.2.& num.224. de qua re latius ſupra habetur cap.3.& tract. de Irregul. & quid de extraneo ſine literis commendatitijs proprij Epiſcopi, declarat Abb.in cap.fraternitate.num.3. de cler.non reſid.Sic Epiſcopus conferre poteſt beneficium abſenti,& interim, non poteſt conferre alteri, etiam ſi lapſus ſit terminus datus ad conſentiendum. Couar.loco cit. & ſi literis non confectis, moritur, vacat per obitum, & non modo quo prius, quia per concurſum cum approbatione acquiritur ei ius ad rem etiam ante acceptationem, & magis poſt. Gomeſ. de non toll.ius quæſ.4.par.ver.1.& 5. Boer.deciſ.24.nu.9. Et idem Epiſcopus extra ſuam diœceſim exiſtens conferre poteſt beneficia intra eam vacantia.gl.in c.ſtatutum.de præb.in 6. Silua.3.p.q.40.& 2.p.q.14.nu.8.etiam ſi ſit in curia,licet conſultius ſit, vt exeat Vrbem, vt dicatur eſſe in aliena diœceſi.deciſ.1. de rerum permut.in nou. niſi beneficium vacet per d.c.ſtatutum. quia requiritur quòd ſit in diœceſi. Couar.lib.3.c.20.nu.9.var.reſol. qui tamen in curia poteſt etiam admittere reſignationes, & permutationes beneficiorum ſuæ diœceſis, & etiam eius Vicarius cum mandato ſpeciali. Rebuff.in 3.p.ſignat. ver. diœceſis.

SVMMARIVM.

1 *Poſtulatio quid ſit, de quo fiat, & cur.*
2 *Poſtulare qui poſſint, vel non.*
3 *Poſtulatio apud quem ſit petenda.*
4 *Poſtulationis effectus quis ſit.*
5 *Poſtulantes qualiter peccare poſſint.*
6 *Translatio prælatorum quid ſit.*
7 *Transferri qui poſſint.*
8 *Translatio qua de cauſa fieri poſſit.*
9 *Translatio vt fienda, & eius effectus.*

De poſtulatione Prælatorum,& eorum translatione. Cap.VI.

QVIA aliqui aſſumuntur ad Prælaturas per poſtulationem, & tranſlationem, ideò de ipſis recto ordine ſequitur dicendum,& primò circa poſtulationem videndum, quid ſit poſtulatio quis poſtulandus ſit, & à quo, & quis poſtulare poſſit, qualiter fiat poſtulatio, & quis ſit eius effectus.

Quò ad primum. Poſtulatio eſt petitio quædam capi- 1 Poſtulatio qd ſit,
tuli ſupplex gratiæ facta coram ſuperiore de promouendo aliquem ad præ-

& curſiat, de quo.

prælationem, ad quam iure communi, propter aliquod impedimentum, vel defectum, non autem propter vitium promoueri non poterat, vt ait Abb. in rubr. eod. vel concors certa, & ſupplex collegij facta Antiſtiti petitio, vt certam perſonam ad regendam, vel adminiſtrandam Eccleſiam, non obſtante defectu, quo retardabatur, admittere velit. Idem Abb. in c. 1. nu. 34. de poſtul. prælat. vel alicuius perſonæ, quæ eligi prohibetur, non propter vitium, ſed propter defectum, qui tamen poſtulatum non omnino inhabilem reddit, ad prouidendum eccleſiæ, concors, & certa Capituli facta petitio, vt ait Hoſt. in ſumm. eod. de poſtul. & eſt duplex, vt dicit Abb. in c. 1. eod. tit. & in c. quia propter. de elect. vna non ſolemnis, per cuius admiſſionem non acquiritur poſtulato ius prælaturæ, ſed habilitas, vt eligi poſſit, vel vt poſſit conſentire, vt quæ porrigitur ei, qui non poteſt diſpenſare ſuper impedimento poſtulati, requiritur tamen eius conſenſus ratione ſui intereſſe, vt ſi Canonici poſtulent filiumfamilias à patre eligendum in Epiſcopum, vel monachum ab Abbate, ſine cuius licentia conſentire non poteſt. cap. ſi religioſus. de elect. in 6. alia ſolemnis per cuius admiſſionem dictum ius acquiritur, & porrigitur ei qui poteſt ſuper impedimento poſtulati diſpenſare.

2 Poſtulare q. poſſint, vel non.

Quò ad ſecundum, dicendum eſt, q. omnis qui poteſt eligere, poteſt & poſtulare. c. bonæ. 2. de elect. qui & non poteſt reſilire à poſtulatione, poſtquā Papæ eſt præſentata, vel alteri ſuperiori, vt ait Abb. in d. c. bonæ. vnde ante præſentationem perſonæ etiam poſt publicationē ſcrutinij variare poſſunt poſtulantes, etiam inuito poſtulato, & ſic poteſt reuocari nuntius antequā præſentet, imò eo pſentato, adeò vt ſi poſtulantes, & ſuperior concordent, poteſt variari poſtulatio, non obſtante contradictione poſtulati, vt ait Innoc. & Abb. in d. c. opus eſt verò ad poſtulationem, vt cōcurrant duæ partes ex tribus, vt ſuperior eam facilius admittere poſſit, & ne illam reijciat, vt poſſet. Cucch. tr. de poſtul. nu. 5. & 37. Poſtulari verò non poteſt in Prælatū criminoſus, vt periurus, homicida, vel inobediens. c. 1. eod. quod intelligitur de periuro per ſententiam, vel notoriè, nec inobediens cōtumaciter ſuis Prælatis, ſimiliter non profeſſus tacitè, vel expreſsè non poteſt poſtulari in Prælatum regularem. cap. cum cauſam. c. cum ad noſtram. de elect. niſi ob neceſſitatem. dummodo ſit in regula ſufficienter inſtructus. c. cum monaſterium. c. officij. de elect. nec epilepticus, ſic enim non eligitur. c. cum inter ea. de elect. niſi per annum iam fuerit liber. c. communiter. 33 diſt. nec mutilatus, & corpore vitiatus, ſi defectus ſit enormis, & ſcandaloſus. c. expoſuiſti. de corp. vit. de quo ſupra in Sacramento Ordinis latè habetur, nec bigamus, vel irregularis. Poſtulari verò poteſt is, cuius defectus eſt talis, q. licet non poſſit eligi, tamen eſt habilis ad Prælaturam, vt ſi defectus ſit in ætate. c. cum nobis. §. penult. & vlt. de elect. vel ſi defectus ſit in ordinibus, cum ad omnes dignitates maiores habentes curam poſtulandus ſit qui eſt in ſacris. c. dudum. 1. de elect. c. multis. de æt. & qualit. ſimiliter ſi eſt defectus in natalibus eſt poſtulandus. c. innotuit. de elect. vel ſi ſit Epiſcopus, quia eligi non poteſt, ſed poſtulari. c. fi. de poſtulat. ſi transferendus ſcilicet ſit ad aliam eccleſiam. Cucch. loco cit. nu. 9. extranei tamen, & in ſua, & in aliena diœceſi poſſunt eligi, licet eccleſiam non poſſint dimittere ſine conſenſu ſuorum Epiſcoporum. c. cum inter. de elect. not. glo. in c. innotuit. de renunc. & ſi Epiſcopus licentiam negauit, compellendus eſt per ſuperiorē. c. nullus. de Iure patr. ſimiliter religioſus, vel in ſuo monaſterio, vel extra,

vel

Digitized by Google

vel etiam ad Epiſcopatum debet eligi. d.c.nullus. vbi Io.And.de elect.in 6. poſt electionem tamen poſtulabitur cum ſine licentia ſuperioris conſentire non poſſit, vt ibi dicit; Cardinales etiam, vt & Epiſcopi, ad eccleſias nó eliguntur, ſed poſtulantur, vt ait Abb.in c.bonæ.1.eod.cum ſint alligati Romanæ eccleſiæ, conſentit.Cucch.d.tract.nu.9 cum ſeq. qui & dicit, Irregularem quandoque poſtulari, modo ex crimine non ſit talis, cum huiuſmodi non poſſint poſtulari, vel circa Cardinales dicendum, quòd ſi ſit Epiſcopus Cardinalis debet poſtulari. cap.fi.de tranſl.Epiſc. ſi verò presbiter, vel diaconus poteſt eligi.c.eccleſia.2.de elect.ſed conſentire non poteſt, niſi Papa iubente, cum ſit alligatus Romanæ eccleſiæ. Similiter ſi defectus nó eſt in perſona, ſed extra, quia eſt ineligibilis ſic, & tunc per accidens ex hoc quòd iam alius eſt electus, poſtulari debet, vt ait Hoſt.in ſum. eod. §.2. & D.Anton.3.p.tit.19.cap.3. Epiſcopus verò qui renunciauit Epiſcopatui poteſt eligi, cum non ſit alligatus alteri eccleſiæ, ſi verò eſt electus, non confirmatus, poteſt etiam eligi cum poſſit renunciare priori electioni. c.ſi electio. de elect.in 6. ſed ſi eſt confirmatus, non poteſt eligi, ſed poſtulari, vt inquit Abb.in c.fi.nu.7.eod.ſic omnes patientes defectum ob quod non poſſent exercere officium ad quod promouentur, vel inhabilitantur à iure ad officium, vel ad dignitatem, poſtulandi ſunt, vt ſemel hæreticus, vel ſchiſmaticus, ſi tamen ſunt diſpenſabiles, & dummodo in poſtulatione exprimantur omnes defectus, aliter ſi aliqui tacerentur, poſtulatio non valeret, & ſimiliter poſtulari debent alij, de quibus ſupra, vt ait Abb.in d.c.fi.nu.8. omnes verò clerici citra Epiſcopos qui habent eccleſias, vel dignitates inferiores, non prohibentur eligi. c.ſi Abbatem.de elect.in 6. & ideò non ſunt poſtulandi, vt ibi dicit Abb.

Quò ad tertium, Poſtulatio debet fieri coram Papa ſi poſtulatur quis in Epiſcopum, cum cauſa Epiſcoporum numeretur inter maiores cauſas, quę reſeruantur Papæ. c.vt debitus. de appell. ſi verò poſtulatio fit ad inferiores dignitates, vel eccleſias, poſtulatio debet peti ab eo ad quē ſpectat confirmatio, cum admiſſio poſtulationis habeat vim confirmationis, dummodo poſſit diſpenſare ſuper defectu quem obtinet poſtulatus ad dignitatem illam, quia ſi non poſſet diſpenſare, non poſſet poſtulationem admittere, cum ibi requiratur diſpenſatio, vnde Canonici non poſſunt petere ab Epiſcopo poſtulando in Archidiaconum habentem decem & octo annos, licet ad eum ſpectet confirmatio electionis, cum Epiſcopus ſuper defectu ætatis non poſſit diſpenſare.c.vnico.de æt. & qual. in 6. Secundò, quòd ille ad quem ſpectat confirmatio ſit Epiſcopus, cum Prælati inferiores nó poſſint diſpenſare niſi in caſibus ſibi ſpecificè permiſſis, vt inquit Innoc.in c.2. de eo qui furt. vnde ſi caſus ille eſt ijs permiſſus ſpecificè, poterit ab eis poſtulari, ex quo habent poteſtatem confirmandi, qui tamen, vt ſupra, non poſſunt diſpenſare, niſi in caſibus ſibi ſpecificè permiſſis, vt not.in d.cap.2. Epiſcopus verò diſpenſat vbicunque à iure permittitur diſpenſatio in genere, licet ſpecificè non permittatur Epiſcopis, vt not. Innoc.in c.dilectus. de temp.ordin. & generaliter vbi quis poteſt eligi, non debet poſtulari, & èconuerſo, niſi dubitetur vtrum ſit eligendus, vel poſtulandus, quo caſu poteſt dici, eligimus, & poſtulamus, prout de iure melius poteſt, aliàs non valet ſi ſimpliciter eligendus poſtularetur, quia quamuis ſit eligibilis, non eligitur, ſed poſtulatur, vt ait glo.& Abb.in d.c.fi.nu.10. Tertiò requiritur, quòd omnes defectus qui ſunt in poſtulando in poſtulatione exprimantur, 3 Poſtulatio apud quem ſit petenda.

alias

Digitized by Google

aliàs vnum ſubticens, conceſſio eſt nulla, vt ibi Abb.ait d.c.ſi.& c.1.eod.tit. & ibi Apoſtilla not.Innoc.in cap.dudum.2.de elect. Quartò, poſtulatio via ſupplicatoria, & humiliter debet peti, cum contineat gratiam, vt not.Abbas in d.c.1.nu.4. Quintò, poſtulatus non poteſt conſentire ſuæ poſtulationi antequam admittatur per ſuperiorem eius poſtulatio, quia cum per petitionem poſtulationis nullum ius ipſi acquiratur, notaretur ambitionis, in hac verò poſtulatione non requiritur certa forma, niſi ꝙ poſtulantes concorditer conſentiant, quia cum gratia requiratur, communiter peti debet, alias Romana Eccleſia non conſueuit poſtulationem recipere, poſſet tamen ſi vellet poſtulationem factam a maiori, & ſaniori parte Capituli admittere, cũ generaliter ſtetur maiori, & ſaniori parti. c.1.2.& 3.65.diſt. c.1. de his quæ fiunt à maiori parte. ſed ſi minor pars eligat, tunc ad hoc, vt præualeat poſtulatio, requiritur conſenſus duarum partium. c.ſcriptũ. de elect. & requiritur decretum, quod eſt de ſubſtantia poſtulationis c.bonæ.2.eod.de poſtul.prælat.vt ait Hoſt.in ſum.eod.§.10. & poſtulatio debet admitti ſi eſt neceſſaria vt inquit Abb.in d.c.bonæ.nu.15.de poſtul.

4 Poſtulationis effectus quis ſit.

Quò ad quartum, effectus poſtulationis eſt, quòd ſi poſtulatio admittitur, poſtulatus conſequitur ius, ac ſi fuiſſet electus, & confirmatus, cum poſtulatio habeat locum electionis, & confirmationis, ſi eſt admiſſa per ſuperiorem, vt ait Abb.in c.gratum.nu.13. de poſtul. ex quo colligitur, ꝙ poſtquam poſtulatio eſt præſentata ſuperiori, & ab eo admiſſa, non licet poſtulantibus ab ea recedere, ante verò quam ſit admiſſa à ſuperiore, de conſenſu ipſius poſſunt ab ea recedere. cap.bonæ memoriæ. 1. vbi Abb. nu.8. & c. bonæ memoriæ.2.vbi Abb. nu. 1.de poſtul.quòd ſi poſtulatio non eſt concorditer facta à duabus ſaltem partibus, vel agitur contra eam de aliquo contemptu, per eam etiam præſentatam ſuperiori nullum ius acquiritur poſtulato, vel alteri, & eam poteſt ſuperior ſine cuiuſquam præiudicio reijcere, ſed quando poſtulatio fit propter vtilitatem, vel neceſſitatem eccleſiæ, & concorditer ſaltem à duabus partibus collegij, reijci non poteſt ſine iniuria poſtulantium, & eccleſiæ, vt dicit Abb.in cap.poſtulationem.& cap. bonæ.eod.tit. & hoc caſu acquiritur ius poſtulantibus, ita quòd petere poterunt confirmationem, non acquiritur verò ius poſtulato, niſi fuerit poſtulatio præſentata, quo caſu ipſe non aget, ne videatur ambitioſus, & acquiritur ei tantum ius ad rem, non in re, quia poteſt reijci, & etiam reuocari à poſtulantibus de conſenſu ſuperioris, vt ſupra eſt dictum; ſi verò non eſt facta cum concordia duarum ſaltem partium, non valet, ex cauſa tamen quandoq; admittitur ex gratia ſpeciali d.c.poſtulationem.& d.c.bonæ memoriæ.de poſtul. & ſic per eam nulli ius acquiritur, nec alius citra Papam poteſt admittere poſtulationẽ factam à minori parte collegij, nec niſi duæ partes ex tribus collegij concordent, vt inquit Abb.in d.c.bonæ.1. num.12. de poſtul.præl. & poſtulatio poteſt confirmari ex conſenſibus ſingulariter ſuperuenientibus, vt idem ait in d.c.bonæ.2.nu.18.27.eod. quòd ſi quis poſtulatus ſit de conſenſu poſtulantium, & illi poſtea variarunt, & ipſe fecit expenſas, vel ſe ordinari fecit, non per hoc poterit repetere expenſas à poſtulantibus, nec petere vt ab illis ſibi prouideatur de beneficio, cum ex poſtulatione ius non acquiratur poſtulato, ex ſupra dictis, ſecus ſi fecerunt aliquem ordinare, vt eum eligerent, & eo ordinato alium elegerunt, quia tenebuntur ei de ſtipendio competenti, vt habeat vnde viuat, vt ait glo. in §. ſed aliud. 61.diſt.

Peccant

Peccant verò poſtulantes ſcienter indignum, & ſunt priuati poteſtate eligendi,& poſtulandi.cap.1.& 2.eod.tit.licet habeant poteſtatem eligendi ex iure communi, vel priuilegio, & poteſtas partis delinquentis reſidet in alia.d.c. & c.cum Vintonienſis. de elect. ſi verò duo ex tribus commiſſarijs delinquant, non valet electio tertij eligentis idoneum, cum non eligant, vt collegium, ſed vt ſinguli, & eo caſu poteſtas deuoluitur ad compromittentes. c.ſi compromiſſarius.de elect.in 6. dicit tamen Corraſ.de benef.p.3.c. 2. ſcienter poſtulantes indignum non incurrere dictas pœnas, cum nullum ius tribuant poſtulato, niſi ſuperior aſſentiat; tutior tamen eſt prima opinio, tum quia, quòd ad ſe eſt indignum nominarunt, tum quia ſuperior vt plurimum innititur eorum petitioni, & ſic indignus promouetur; quòd ſi collegium fuit deſtructum authoritate ſuperioris, ipſo facto extinguuntur omnia iura eius, quòd ſi omnes de collegio mortui ſunt, vel expulſi propter eorum delictum, conſeruantur iura collegij apud ipſam eccleſiam, vt ait Abb.in c.gratum.nu.12.de poſtul. Secundò, priuati ſunt facultate eligendi, vel poſtulandi, quando poſtulationem caſſatam vitio perſonæ repetunt. Tertiò, quando eligũt per abuſum ſecularis poteſtatis. c.quiſquis.de elect. Quartò, ſi eligunt ineligibilem: Quintò, quando recipiunt poſtulatum, vel electum, vt Prælatum, cuius electio, vel poſtulatio eſt nulla. cap.bonæ.de elect. Sextò, ſi ſunt excommunicati, vel ſuſpenſi.c.cum dilectus.de conſuet. Septimò, cum non eligitur infra tempus à iure præfixum. c.ne pro defectu. de elect. Octauò, cum poſtulant poſt appellationem, ſecus in electione. cap. bonæ. de elect. etiam ſi poſtulatio fit ex cauſa, & à duabus partibus, vt ait Abb. in d.c gratum.num. 14. Vltimò, poſtulatus in Epiſcopum debet dicere ſic, non aſſentio, nec diſſentio, ſed in voluntate domini Papæ me ſuppono, & hæc quò ad poſtulationem. 5 Poſtulantes qualiter peccare poſſint.

Circa tranſlationem verò Epiſcoporum, & Prælatorum videndum eſt, primò, quid ſit tranſlatio, quis poſſit transferri, & à quo, & ex qua cauſa, tertiò, qualiter fiat, quartò, quis ſit eius effectus.

Quò ad primum dicendum eſt, quòd tranſlatio eſt de vna eccleſia ad aliam, tranſlatio, vel mutatio. c.mutationes. 7.q.1. 6 Trãſlatio Prælatorũ quid ſit.

Quò ad ſecundum, q Cardinalis transferri poteſt. c. dilectus. de præb. & Epiſcopus.c.gratum.de poſtul. & Abb. c.cum in veteri.de elect.& Præpoſitus.c.dudum.eod.tit. & quicunque beneficiatus. cap.admonet. de renunc. & breuiter qui poteſt poſtulari, poteſt & transferri, iuxta ſuperius dicta. §.de poſtulationib. quo verò ad illum qui poteſt transferre, ſi beneficium eſt inferius requiritur authoritas Prælati, in cuius diœceſi exiſtit regulariter.d.c.admonet de renunc. & etiam conſenſus Prælati ad cuius diœceſim quis transfertur. c.fi.de cler.pereg.c.ex frequentibus. de inſtit. requiritur et de conſilio, conſenſus clericorum, vel capellanorũ à quibus ſunt aliqui transferendi; quod intelligitur de his Prælatis, qui ſubſunt Epiſcopis immediatè.c.clericos.71.diſt. q ſi alijs Prælatis medijs ſubſint, vt Abbatibus, vel Præpoſitis, eorum etiam Abbatum conſenſus requirendus eſt. c.1.& 2. 68.diſt. c.conquæſtus. 9.q.3. ſi de eccleſia vnius diœceſis ad eccleſiam eiuſdem transferatur, nam ſi ad alium Epiſcopatum clericus ſit vocatus, vel habeat medium Prælatum, vel non, conſenſus Epiſcopi qui relinquitur eſt requirendus. 70. 71. & 72.diſt. per totum, aliter non reciperetur in aliena diœceſi.c.1.de cler.pereg. & c.2. de cler. non reſid. & ſic quilibet de conſenſu proprij Prælati transfertur, ſicut & ab eo confirmatur, licet ſi abſque 7 Trãsferri q poſſint.

dicta licentia transferatur valet tranſlatio; excipiuntur tamen omnes exempti, qui ſine licentia Papæ non poſſunt transferri, vt Abbas exemptus, & alij, nam ſi non ſit exemptus, ſufficit licentia ſui ſuperioris, vt ait Abb. in c.licet.num.6.de tranſl. nec valet conſuetudo contraria.c.cum venerabilis. de conſuet. cap.fi.de renunc. ſimiliter omnes Epiſcopi excipiuntur, cum cauſæ maiores ad Papam pertineant, & ideò ſine licentia Papæ Epiſcopus dimittens propriam eccleſiam, & tranſiens ad aliam, vtraq; priuatur, non tamen eſt priuatus ipſo iure, imò remanet Epiſcopus prioris eccleſiæ, & clerici illius tenentur ei obedire antequam priuetur per ſententiam, cum Eps non poſſit renunciare Epiſcopatui ſine licentia Papæ, habens verò beneficium curatum tranſiens ad aliud ſimile, ipſo iure primum amittit. c.de multa.de præb. c.execrabilis.eod. in extrau. Ioan.XXII. imò habens quodlibet beneficium reſidentiam requirens, tranſiens ad aliud ſimile, dimittere debet primum. c.cum eccleſiaſticus. 14.ſeſſ.in Trid.Conc. & ſeſſ.7.c.4. & ſic declarauit Gregorius XIII. & Sixtus V. modo quo habetur ſupra, cap. de Elect.vnde etiam ſi cui concedatur, vt poſſit ſe transferre ad aliam eccleſiam, non poteſt tranſire ad parem, vel minorem, vt not. Abb.in c.licet.n.8. de tranſlat. Monachus verò non poteſt tranſire de vno monaſterio ad aliud ſine licentia Papæ, ſi velit tranſire ad religionem latiorem, vt not. glo. & Doct.in c.cum ſingula.§.fi.de præb. niſi cauſa exigeret celeritatem, vt cauſa infirmitatis, tunc enim ſufficeret diſpenſatio Epiſcopi cum licentia Abbatis, vt ait Innoc.in cap.fi.& c.dilectus. de temp.ordin. ſi tamen in latiore religione de facto ſumit habitum, & illum defert, non per hoc eſt excommunicatus, nec apoſtata, vt not. Innoc.in c.intelleximus. de æt.& qual. habebit tamen in eo locum pœna. c.eum qui.de præb.in 6. vt ſcilicet non poſſit redire ad priorem locum, ſi verò velit tranſire ad religionem ſtrictiorem ſufficit conſenſus Abbatis. d.c.licet. de regul. non tamen ſufficit licentia Prioris, vt dicit Rom. ſing.452.& ſufficit licentia petita, licet non obtenta, vt ait Innoc.in c.fin.de renunc. & ſi Abbas ſit mortuus, Epiſcopus de licentia conuentus facultatem dabit, vt dicit Lapus alleg.62. ſi verò vellet transferri ad aliam religionem parem, tunc voluntas Abbatis, & conuentus ſufficit, niſi velit tranſire ad monaſterium ſitũ in alia diœceſi, ſic enim requireretur conſenſus Epiſcopi loci, & cauſa iuſta in non exemptis. c.ſignificatũ.de regul. quibus caſibus Abbas non debet licentiam dare ſuo ſubdito abeundi, niſi ſciat voluntatem Abbatis monaſterij ad quem eſt transferendus ne apoſtatet, & fugiat, & quando transfertur de vna religione ad aliam, & iam eſt profeſſus in prima, ſufficit prima profeſſio, vt not.Abb.in c.Abbate ſancti Siluani. de verb.ſign. tutius tamen eſt profiteri, de vno vero monaſterio ad aliud eiuſdem religionis poteſt mutari de licentia Abbatis, vt not glo. & Doct.in d. c.ſignificatum.de regul. ſi verò Papa conferret beneficium religioſo, vel commẽdaret in alio monaſterio, valeret prouiſio, licet nil diceret de tranſlatione, quia prouidendo videtur eum transferre, vt not. Felin.in c.poſtulaſti. col.7.de reſcript. ſecus ſi mandaret illi prouideri, & tunc oportet exprimi quòd ſit tranſlatus, vel diſpenſatus, quòd ſi eccleſia parochialis ſolita ſit regi per regulares per quadraginta annos, ſine alia tranſlatione poteſt conferri monacho eiuſdem monaſterij, non alterius. c.cum de beneficio.de præben.in 6. aliàs ſecus.

Quo verò ad cauſam transferendi, requiritur iuſta cauſa, ſcilicet vtilitas, & neceſſitas.c.omnis.7.q.1.c.mutationes.& c.ſcias ibidem. his enim cau

ſis

Digitized by Google

his concurrentibus non dicitur perſona ſe transferre, ſed transferri, nec mutare, ſed mutari; authoritate tamen, & conſenſu ſuperioris interueniente, dictis iuribus; cauſæ verò iuſtæ ſunt primò, cum neceſſitas perſecutorum locum illum grauauerit. c. tribus. de conſecr. diſt. 1. ſi tamen perſecutio ſit particularis, & non generalis, quia tunc ob perſecutionem generalem non liceret paſtori recedere, vt dixi tract. de Epiſcop. cap. de Reſidentia. Secundò, ſi ad eum locum adire non poſſet, vel ibi ſit aeris intemperies, vt ibi ait glo. & in c. quorundam. 74. diſt. vel ibi aquarum ſit inundatio, vel ob malitiam populi, quando ibi prodeſſe nõ poſſit. c. ita nos. 25. q. 2. c. ſicut. a. 7. q. 1. quo caſu etiam Epiſcopus renunciat Epiſcopatui. Tertiò, ob meliorandum eccleſiam. c. ſi quis vult. 16. q. 2. c. 2. de ſtatu monach. Quartò, quando locus eſt periculoſus, quia ibi ſunt prædones, qui non poſſunt expelli, tunc enim in congruum locum transferri debet. c. eccleſias. vbi glo. 16. q. 7. ſi tamen, vt ſupra, perſecutio ſit particularis, non vniuerſalis. Vltimò, ob communem vtilitatem. d. c. mutationes. 7. q. 1. ſi verò cauſa leuitatis tranſit, ita quòd adhæreat alteri eccleſiæ ſine licentia ſui Epiſcopi priuari poteſt ſine monitione, licet honeſtum ſit, vt moneatur. c. ſi quis. 7. q. 1. & hoc iuri conſonum eſt, vt abſens moneatur, vel citetur, cap. ex tua. de cler. non reſid. ſi verò cauſa cupiditatis, vel ambitionis tranſit, priuari debet vtraque, & habita, & ambita. c. quanto. §. fi. de tranſl. c. eos. 7. q. 1. prima tamen eccleſia ſi voluerit poterit eum repetere. cap. non oportet. ead. 7. q. 1. & præſumitur cauſa ambitionis, cum tranſit quis ad maiorem. c. ſi quis Epiſcopus. 7. q. 1. poteſt tamen & tranſire cauſa humilitatis, vel religionis. d. cap. licet. de regular. vnde ſi non petita licentia tranſeat, eccleſia poteſt ipſum repetere. c. ſi quis verò. 7. q. 1. & Prelatus proprius poteſt illum reuocare, ſi voluerit. d. c. admonet. de renunc. ipſe tamen eccleſiam repetere non poteſt. cap. eos. 7. q. 1. c. quod in dubijs. de renunc. ſi tamen ob conſcientiam criminis ad vitam monachalem deſcendit, ad ſecularem prælaturam iterum reſurgere non poteſt, ſecus ſi ob aliam cauſam. c. hoc nequaquam. 7. q. 1. c. poſt tranſlationem. de renunc. Quod verò dictum eſt tranſeuntem ad ſecundam eccleſiam ſponte ſine licentia amittere primam, intelligitur de inferioribus beneficijs, non de Epiſcopo, qui, vt ſupra, ſine licentia Papæ tranſire ad aliam non poteſt, imò reuocatur tranſlatio facta ex cauſa, vt hoſtilitatis, ea enim ceſſante ad primam eccleſiam redire oportet. c. in apibus. 7. q. 1. vel ſi metu belli, vel alio compellatur quis primam eccleſiam relinquere, illo ceſſante poterit redire ad primam. c. paſtoralis. 7. q. 1. clem. 1. de foro compet. quod ego intelligerem ſi de illa alteri non eſt prouiſum, vel ſi ſine licentia Papæ tranſiuit, nam ſi data ſibi eſt licentia tranſeundi ad ſecundam, abſolutus eſt à priori vinculo, licet ſecundam non ſit adeptus, & eo caſu erit Epiſcopus, nullum tamen Epiſcopatum poſſidens ſpecialem. cap. inter corporalia. §. ſicut. de tranſlat.

8 Tráſlatio qua de cã fieri poſſit.

Quò ad tertium, tranſlatio debet fieri de minori ad maius, quia qui promouetur, gradatim eſt promouendus. c. legimus. 93. diſt. & propter maiorem vtilitatem facilius diſpenſatur. c. licentiam. de tranſlat. nam ſi promouetur de maiori ad minus ſine cauſa, non tenet tranſlatio, niſi de facto. c. 1. de tranſlat. c. cum nobis. de conceſſ. præb. & fit hoc modo: A vinculo quo tenebaris Mediolanenſis eccleſiæ abſoluimus te, & ad aliam transferimus.

Quò ad quartum, & vltimum, effectus tranſlationis eſt, vt tranſlatus de vna eccleſia ad aliam, deſinat eſſe Epiſcopus primæ eccleſiæ à qua tranſ-

L 2 fertur.

Digitized by Google

9 Tráſlatio, vt fienda, & eius effectus.

fertur.cap.in apibus. 7.q.1. quod intelligitur quando perſona transfertur, non autem ſedes; nam ſi ſedes transfertur, prior eccleſia deſinit eſſe Cathedralis, & ſecunda efficitur Cathedralis, vt dicunt Doct.in d.c.1. & ſic prima eccleſia erit ſimplex, in qua tamen debent relinqui preſbiteri, ſaltem vnus, ſi reditus pluribus non ſufficiunt, qui ibi miniſtret. c.ſi quis vult. 17.q.7. & prima eccleſia perdit priuilegia, & in aliam transferuntur, vt dicit glo.in d.c.ſi quis vult. & ſi prima eſt exempta, erit & ſecunda. c.per exceptionem.de priuil.in 6. & deinde omnes actus concernentes eccleſiam Cathedralem, vt conficere Chriſma, & huiuſmodi, quæ fiebant in prima eccleſia, debent fieri in illa ad quam eſt tranſlata, & ſi ibi debebat eſſe Theologus, vel Doctor in iure Canonico, ſic debet eſſe in ſecunda, ſi tamen in prima erat palliatus, & transferatur ad Eccleſiam quæ dignitatem pallij non habet, non debet iterum palliari.

SVMMARIVM.

1 *Commenda quid ſit.*
2 *Commenda temporalis, vel perpetua à quibus concedatur, & quis effectus vtriuſque.*
3 *Commendatio beneficij cur fiat.*
4 *Commendatarius temporalis an poſſit idem beneficium impetrare ad vitam.*
5 *Commendæ duæ an vni dentur.*
6 *Oeconomus quis ſint, cur detur, & quæ eius poteſtas.*
7 *Oeconomus quis eſſe poſſit.*
8 *Coadiutor quotuplex, cur detur, à quo, & quæ eius poteſtas.*
9 *Vicarij temporales, vel perpetui cur dentur, à quibus, quando, quomodo, & quæ ſit eorum poteſtas in quolibet.*

De Commendis, Coadiutorijs, Vicarijs, & Oeconomijs, Cap. VII.

1 Cómenda quid ſit.

PER Commendam etiam acquiritur beneficium, vel dignitas eccleſiaſtica, & dicitur commendari beneficium, quaſi dari in gubernationem, vel adminiſtrationem, vt ait Ant.in c.quærelam.de elect.vel cuſtodiam.c.nemo. de elect.in 6. vnde ſicut cuſtos, vel depoſitarius non facit fructus rei depoſitæ ſuos, ſic nec qui habet beneficium in commendam, ſed de illo rationem reddere tenetur.c.placuit. 10.q.3. niſi Papa aliter dixerit, prout communiter ſolet.

Duplex verò eſt commenda, perpetua ad vitam poſſidentis, & temporalis, temporalis conſtituitur in vtilitatem eccleſiæ, non perſonæ.c.conſtitutum.1.q.1.& is dicitur viſitator, cum detur donec ei prouiſum fuerit. cap.

pen.

Digitized by Google

pen. & fi.de ſuppl.negl.præl.in 6. perpetua verò datur in vtilitatem perſonæ, vt & titulus beneficij. Rom.conſ.350. hodie verò vt plurimum datur in vtilitatem perſonæ ei qui patitur aliquem defectum, vt ſi quis habeat beneficium requirẽs reſidentiam, ſecundum ſimile datur ei in commendam. c. dudum.2.de elect. ita quòd primo, vt titulato, ſecundo, vt cõmendato præeſt.c.fi.21.q.1.vel ſi quis patitur ætatis, vel profeſſionis defectum, datur ei in commendam.cap.nemo. de elect.in 6.clem.ne in agro.§.cæterum.de ſtatu monach. vel ſi beneficium regulare datur clerico ſeculari, vel contra, cum regularia regularibus, ſecularia ſecularibus ſint conferenda beneficia. cap. cum ſingula de præben.in 6. poteſt tamen commendari beneficium etiam ſi quis non patiatur defectum, ad hoc vt non teneatur reſidere, & prædicta Papæ exprimi debent.

Commendare autem beneficium poteſt ad tempus etiam ordinarius qui conferendi poteſtatem habet, in perpetuum verò ſolus Papa, vel eius Legatus poteſt. d.c.nemo. cum ibi not.Innoc in c.dudum.de elect. Legatus tamen eccleſias non collegiatas, non commendat, & vbi commendatur ad vitam ſæpius fit gratia eius cui commendatur, ad tempus verò gratia eccleſiæ, vt ait Gomeſ. reg.de public.reſign. q.4. vterque tamen dicitur habere legitimum titulum aliquo modo illius beneficij commendati, vt inquit Archid.in c.ſi propter. de reſcript. vnde & in commenda requiritur diſpenſatio. Innoc.in c.ſi conſtiterit.de accuſ. differenter tamen, nam commendatarius ad tempus non dicitur Prælatus, etiam ſi Abbatiam habeat, vnde licet non profeſſus non poſſit fieri Abbas monaſterij, poteſt tamen ei cõmendari. glo.in d.c.nemo. Felin.in c.cum olim. de maior.& obed. is verò cui in perpetuum eſt commendata prælatura, comparatur vero Prælato, vt ait Crau.conſ.284.col.3. Præterea per remotionem Prælati ad tempus non dicitur eccleſia vacare, ſed primi, vnde dicitur ſemper eccleſia vacare donec ei prouiſum fuerit de Prælato perpetuo, vt dicit Gomeſ. loco cit. Caſſad. deciſ.5.de priuil. vnde & temporalis commendatarius debet curare, vt eccleſiæ prouideatur de Prælato, aliàs ſi per annum id facere negligat, commenda illa priuabitur.c.conſtitutum.7.q.1.Præterea perpetuus non poteſt ſine cauſa reuocari, temporalis verò ſic, vt not.in d.c.nemo. vlterius perpetuus poteſt in plures annos fructus beneficij locare, vt & verus. Dec.in c. edoceri. de reſcript. & impetrans beneficium ſecundũ, tenetur facere mentionem de commenda perpetua quam habet, vt dicit Gomeſ. loco cit. & vt Epiſcopus non poteſt illegitimo conferre beneficium, ſic nec commendare, & etiam ſi is fuerit diſpẽſatus ab Ep̃o ad ordines, & beneficia ſimplicia, vt non poteſt ei curatum conferri, ſic nec ei cõmendari.c.1.de filijs presb.in 6. & poteſt perpetuus permutare ſuum beneficium cum non commendato. c. quæſitum.de rerum permut. Gomeſ.loco cit. Præterea perpetuis habentibus dignitatem, vt & alijs dignitatis titulum habẽtibus delegari poſſunt, & ſolent à ſede apoſtolica cauſæ, vt Gomeſ.ait loco prædicto, & etiam habent liberam adminiſtrationem ſuorum beneficiorum, vt & titulum habentes, vnde & pro eccleſia agere, impetrare, procuratores conſtituere, & alia agere quæ & veri titulares, ac ſe alere poſſunt. Abb.in c.querelã. de elect. Dec.in d.c.edoceri.de reſcript.col.fi. ordines etiam conferre poſſunt, vt & veri Prælati. Gemin.in c.pen.de temp.ord. Præterea Capitulum ſede vacante Prælatum commendare in perpetuum non poteſt, vt nec conferre, ad tempus tamen poteſt. Gom.loco cit. & ordinarius per ſex menſes differens

2 Cõmenda tẽporalis, vel perpetua à quibus conceda tur, & quis effectꝰ vtriuſque.

conferre

conferre eccleſiam vacantem per mortem commendatarij, punitur, ac ſi titulum verum vacare tamdiu permittat. Card. in clem. quia contingit. §. vt autem. de relig. domib. & ſi perpetuus in curia moriatur, eius beneficium Papæ reſeruatur, ac ſi eſſet cum vero titulo. c. 2. de præb. in 6. Gom. loco cit. Præterea reſeruatio Papæ extinguitur ſi beneficium perpetuo alicui commendarit, ac ſi titulum verum contuliſſet, ſecus ſi ad tempus ſit facta commenda, non ad vitam, cum ſic dicatur perpetua, non quæ eſt ad tempus incertum, & in dubio cenſetur perpetua commenda magis quàm temporalis, vt inquit Gomeſ. de public. reſign. q. 4. & beneficium, quod Papa perpetuo commendarit non minus eſt affectum, quàm ſi id contulerit. Caſſad. deciſ. 5. de priuil. col. pen.

Econuerſo temporalis commendatarius ſe alere poteſt de fructibus beneficij, alios verò ſucceſſori reſeruare debet eorumque rationem reddere. Abb. in d. c. quærelam. de elect. & æs alienum ſoluere quod habet eccleſia, & repetere expenſas vtiles quas pro ea fecit. Archid. in cap. qui plures. 21. q. 1. Rebuff. de commenda. num. 3. & 25. Ex ſtilo verò perpetuis conceditur poteſtas percipiendi fructus beneficij, & eos in ſuos vſus conuertendi, vt & veris prælatis. Gom. reg. de trien. poſſ. q. 5. quod eſt inditium legitimi tituli. c. 1. de capel. monach. in 6. Vnde & conſtitutiones, ac regulæ Pontificiæ mentionem facientes de beneficijs, perpetuo commendata comprehendit, vt ibi ait Gom. col. pen. Præterea perpetuus in parochiali poteſt verbum diuinum enunciare, cõfeſſiones audire, & ſacramenta adminiſtrare, in quibus tamen requiritur legitima ætas, & ordo ſacer requiſitus, vt ait Gem. in cap. nemo. de elect. in 6. Eligere etiam poteſt, & beneficia conferre, vt & titulum habens, & ſi habet ius patronatus præſentare poteſt, vt ait Archid. in d. c. nemo. temporalis verò maximè ad ſex menſes prædicta facere non poteſt, nec locare ad longum tempus, cum nullum ius in re, vel ad rem inde habeat, vt ait Gemin. in d. c. nemo. perpetuus tamen eccleſiæ regularis non cogitur profiteri regulam religionis illius.

3 Cõmendatio beneficij cur fiat

Ideò autem ſolet beneficium alicui commendari, quia in eo ſit aliquis defectus, vt ſi regulari prouideatur de beneficio ſeculari, vel èconuerſo, vel ſi minori vigintiquinque annis prouideri velit de beneficio curato, interim commendatur ei, poſtea verò confertur, vt dicit Rebuff. in praxi benef. d. tit. de commenda. nu. 7. 8. & 9.

4 Cõmendatarius temporalis an poſſit idẽ beneficiũ impetrare ad vitam.

Quòd ſi ordinarius commendat beneficium alicui per ſex menſes, iuxta d. c. nemo. de elect. in 6. iſte interim poterit idem impetrare ad vitam, dummodo faciat mentionem de commenda temporali, aliàs gratia eſſet ſurreptitia, vt ait Rebuff. d. tit. nu. 31. Et licet ordinarius non poſſit commendare eccleſiam parochialem vltra ſex menſes. d. c. nemo. Capitulum tamen ſede vacante poterit illam commendare vltra ſex menſes, ſi à Prælato non fuerit de ea prouiſum, ne eccleſia detrimentum patiatur, vt dicit Rebuff. ibi nu. 55. dummodo nullus adſit Prælatus, qui de illa prouidere poſſit, quia tunc ceſſat Capituli poteſtas, vt ibi dicit; & Epiſcopus ſuperueniens commendam à Capitulo factam reuocare poterit, & magis ſi Capitulum commendarit donec Prælatus prouiderit, vt ibi dicit Rebuff. nu. 58. licet ordinarius tempus temporale datum commendatario reuocare, vel coarctare non poſſit. d. cap. dudum. 2. de elect. in 6. vt idem dicit, nec etiam Epiſcopus poteſt commendam factam ad ſex menſes, ad alios ſex prorogare, licet Capitulum id poſſit ex cauſa prorogare, vt ſupra, vt idem dicit, num. 65.

Com-

Digitized by Google

Commendare tamen beneficium alicui nõ poteſt is qui ſpeciali iure id conferre non poteſt, vt ait Gemin.in d.c.nemo. fallit tamen quandoque, vt ſi collatio Papæ ſit deuoluta, tunc .n. qui conferre non poteſt, commendare poteſt.c.2. de conceſſ.præb. vt & Capitulum ſede vacante, quod commendare poteſt, conferre non poteſt. Et ſi Papa alicui commendat beneficium ad vitam, non debet ſine cauſa id reuocare, ſiue id ſit factum in vtilitatem eccleſiæ, vel perſonæ, vt Rebuff. ibi ait, ad fi. niſi ſit ei commendatũ ad beneplacitum concedentis, quia ſic poteſt reuocari, non tamen ante tempus, ſi ad tempus ſit facta commenda. glo.in c.ſi conſtiterit. vbi Abb.de accuſ.

Duæ verò commendæ vni fieri non poſſunt, vt nec duo tituli, vnum tamen beneficium poteſt alicui dari in commendam, aliud in titulum, vt ibi dicit, nu.64. Nec permutari poteſt commenda cum titulo, vt ibi ait, nu.53. Nec beneficia ſancti Spiritus in Sicilia, & ſancti Iohannis Ieroſolymitani, dantur in commendam, nec ſanctæ Mariæ Theutunicorum, vt idem dicit, num.40. Et parochiales eccleſiæ commendari non poſſunt, niſi vigeſimumquintum annum agenti, & conſtituto in ſacerdotio.d.c.licet canon. de elect. in 6. glo.in c.ei cui. vbi Doct. de præb.in 6. qui commendatarij non debent diminuere cultum diuinum, nec mutare ſolitum ſtatum eccleſiæ. Abb.in d.c.quærelam. in princ.de elect. & debent emittere profeſſionem fidei. cap.2. de reform.ſeſſ.25.in Trid.Conc. & cum eccleſia in commendam conceditur, patroni ſunt vocandi, & alij quorum intereſt. Silu.commenda.num.3.ver.5. Hodie verò commendatarij etiam Cardinales tenentur reſidere in eccleſijs curatis commendatis, & ſubire onera earum. ex Conc.Trid.ſeſſ.6.de refor. cap.1. & ſeſſ.23. de reform. cap.1. 5 Commendæ duę an vni détur.

Et ſi commendatum ſit beneficium ad vitam, eo vacante, illud Papa ſolus confert, cum ſit affectum. Feder.de Sen. tract.de permut.benef.num.23. latè Anaſt.Germ.tract.de Indult. §.quæ extra.nu.12.cum ſeq. qui & de hac re agit dicto loco. §.commendare.

Oeconomus etiam datur eccleſiæ vacanti, & habet ſimilitudinem cum commendatario, qui ſolet conſtitui cum patronus minus idoneum præſentat, vel de Iure patronatus eſt quæſtio, & is œconomus res eccleſiæ cuſtodire debet, & fructus in eccleſiæ vtilitatem expendere, vel ſucceſſoribus reſeruare.c.cum vos. cũ ibi not.de offic.ord. lites agere, penſiones beneficij, ac alia onera perſoluere, vt ait Abb.in c.1.& fin. ne ſede vac. Gig.de Penſ. q.65. Et vbi ſedes Epiſcopalis vacat, vbi munus percipiendorum fructuum Capitulo ſpectat, vnum vel plures œconomos conſtituere debet, qui fructuum, & rerum eccleſiæ curam gerant, & eius adminiſtrationis Epiſcopo futuro rationem reddant. ſeſſ.24.c.16.in Trid.Conc.& etiam parochiali vacante œconomus in ea ab Epiſcopo eſt conſtituendus. ſeſſ.24.in Trid Conc. cap.18. & ſic conſtituitur dum eccleſia vacat, vel Prælatus non poteſt adminiſtrare. Licet autem œconomus aliquam adminiſtrationem rerum eccleſiæ habeat, minorem tamen quàm Prælatus habet, vnde res eccleſiæ alienare non poteſt, quibus caſibus Prælatus id poteſt, vt not.in c.ſi.5.q.3. Abb. in c.vt ſuper.de rebus eccl.num.29. nec donare. Maſcar. de prob.concl.554. nec beneficium conferre, niſi Papa id ei concedat. Pariſ.de reſig.lib.7.q.21. 6 Oeconomus quis ſit, cur detur, & quę eius poteſtas.

Oeconomus etiam generalis conſtituitur in qualibet prouincia, qui nomine fiſci Apoſtolici, ſtatim adipiſcatur poſſeſſionem beneficiorum vacantium, quæ ſibi Papa reſeruat, donec eis prouiſum erit, vel cum beneficium ex reſignatione vacat, & etiam Principes ſeculares alicubi ſolent conſti-

tuere

Digitized by Google

tuere œconomos, donec de ſibi fido prouideatur, vt inquit Cucch. de œconomis. num 12. quod tamen neſcio quo iure id eis permiſſum ſit, cum laicis eccleſiaſtica negotia tractare non liceat. cap. cum ſecundum. de iudic. niſi id ex priuilegio Papæ habeant.

Licet demum œconomus etiam laicus eſſe poſſit, æquius eſt tamen, vt clerici ſint. Berous in c. qui res. nu. 5. de rebus eccl. & gaudent etiam ſi laici ſint priuilegiis eccleſiaſticis, vt ibi ait Cucch. n. 13. quod ego intelligerem, quò ad res eccleſiæ, non tamen quò ad perſonas, ſic vt in eos manus imponentes non incidant in cap. ſi quis ſuadente. 17. q. 4. ſed bene quò ad hoc. vt conueniri poſſint tantum coram iudice eccleſiaſtico, vt & Epiſcopi familia gaudet, vt habetur tract. de Epiſc. œconomus demum ſede vacante non poteſt in foro iudiciali cauſas cognoſcente, vt dicit Hoſt. in ſu n. ne ſede vac.

Peccare verò poteſt œconomus ſi malè adminiſtrat res eccleſiæ, vel patitur eas perire, & huiuſmodi.

8 Coadiutor eſt ſimilis commendatario, & œconomo, qui ad tempus datur beneficiato, ſenectute, vel infirmitate impedito beneficio ſeruire. cum congrua fructuum beneficii aſſignatione. c. qualiter. cum ſeq. c. nihil. 7. q. 1. cap. de rectoribus. c. pen. & fi. de cler. ægrot. idem etiam aſſignatur parocho illiterato cum congrua fructuum portione. ex Conc. Trid. ſeſſ. 21. c. 6. cum alioqui omnes fructus beneficii debeantur clerico ægroto. cap. 1. de cler. ægrot. etiam diſtributiones quotidianæ, ſi ante ſolitus erat ſeruire. cap. vnico. eod. in 6.

Coadiutor cur detur, à quo, quotupliciter, & quæ eius poteſtas, ac effectus.

Idem etiam aſſignari poteſt à Papa Epiſcopis etiam cum futura ſucceſſione ex cauſa graui. ex Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 7. & etiam aliis beneficiatis à Papa Sixto V. ij conceſſi ſunt, idque à ſolo Papa fieri poteſt etiam ad tempus Epiſcopis, vel cum futura ſucceſſione. Pariſ. loco infra cit. Card. Alex. in cap. paſtoralis. 7. q. 1.

Coadiutores etiam parochorum in beneficiis inſtituti, tenentur vt & parochi reſidere, excepto, vbi ex fundatione per alios deſeruire poſſunt, ex literis congreg. Conc. 23. Iulij 1575. Datur & coadiutor dementi, & etiam dilapidanti bona eccleſiæ, & ſic quandoque ad ſpiritualia ad ſeruiendum beneficio in ſpiritualibus, quandoque ad temporalia, & ita vt detur tantũ ob vrgentem neceſſitatem, & vtilitatem Eccleſiæ à Papa examinandam, vt ob ſenectutem, ægritudinem, dementiam, dilapidationem, inhabilitatem, vt ſupra, qui tamen habere debet qualitates requiſitas, & ſufficientes illi officio. Card. Alex. in c quia. 7. q. 1. & vbi datur coadiutor Epiſcopo, is conſtituitur Epiſcopus in partibus infidelium, & exercitium curæ penès eum reſidet; Sic enim & olim Athanaſius ſenio confectus, elegit coadiutorem, & ſucceſſorem Ruffi. lib. 2. hiſt. c. 3. & Gregorius Nazianzenus, vt ibi dicit, & Auguſtinus datus fuit coepiſcopus Valerio ſeni, & balbutienti. cap. non autem, 7. q. 1. Pariſ. de reſign. benef. lib. 7. q. 21.

9 Vicarij etiam perpetui, vel temporales magnam cum prædictis ſimilitudinem habent, & perpetuus conſtituitur à regulari priore cui animarum cura in prioratu annexa ſit, is enim Vicarium perpetuum ibi conſtituere habet, qui exercitium curæ, quam ipſe prior habitu habet, actu exerceat. c. 1. de capel. monach. in 6. ſimiliter ſi dignitati, vel præbendæ Cathedralis eccleſiæ, parochia eccleſia annexa ſit, conſtituere in ea debet Vicariũ perpetuum cum congrua fructuum portione. cap. extirpandæ. §. quia verò. de præb. & ex Conc. Trid. ſeſſ. 7. c. 5. & 7. & Conſtit. Pij V. Cal. Nouemb. 1567

Vicarij téporales, vel perpetui cur détur, à quibus, quando, quo, quæ

qui etiam

qui etiam in alia eius Bulla ſexageſimaquinta conſtituit, vt prædicti dignitatem, vel Canonicatum habentes in parocha eccleſia reſidere teneantur, & facere fructus ſuos vtriuſq; præterquam diſtributionum quotidianarum, niſi diuinis ſint præſentes. fit eorum poteſtas ī quolibet.

Similiter ſi monaſterio, vel menſæ Epiſcopali, aut Canonicali eſt vnita parochia, in ea Vicarius perpetuus ab Epiſcopo conſtitui poteſt cum congrua fructuum aſſignatione, ex eod. Conc. ſeſſ. 7. c. 7. & c. 5. ead. ſeſſ. & ſi eccleſia curata ſit monachorum, ibi clericus ſecularis de voluntate Epiſcopi, & monachorum eſt conſtituendus, qui & ab Epiſcopo amoueri poſſit. c. 1. de capell. monach. in defectum tamen clericorum ſecularium ibi poſſunt poni regulares, qui curam exerceant, dummodo ſecum habeant ſocium ſui ordinis, vt ait ibi Abb. & idem ſi curata beneficia in ſimplicia ſunt conſtituta, etiam ſi id non deceat, Vicarij enim perpetui cum congrua fructuum portione ibi ſunt conſtituendi, quod ſi factum non erit intra annum, moriente Rectore, vel Vicario beneficium curam animarum recipiat, & Vicariæ nomen ceſſet, & in antiquum ſtatum reſtituatur. ſeſſ. 25. c. 16. & Pius V. in d. Conſtit. anni 1567. ſtatuit Vicarijs perpetuis regularibus aſſignandis proportione non eſſe dandum minus aureis quinquaginta, nec plus centum annuis. Vicarij etiam perpetui conſtituũtur cum beneficium aliquod alteri beneficio vnitur, quia in beneficio vnito Vicarius perpetuus ponitur, qui beneficio inſeruiat, quo inuito non licebit ei cui eſt vnitum, illi per ſe deſeruire, niſi in vnione id exprimatur, vt Vicarius perpetuus ibi non conſtituatur, ſed ei inſeruire poſſit is cui eſt vnitum, vt inquit Rebuff. in praxi benef. tit. de Vicarijs perpetuis. num. 1.

Vbi etiam ad tempus quis obtinet gratiam de nõ reſidendo, cum in perpetuum non ſuffragetur, Epiſcopus debet ibi conſtituere Vicarium cum congrua fructuum portione, qui ibi curam animarũ laudabiliter exerceat. ſeſſ. 6. c. 2. in Trid. Conc. c. cum ex eo. de elect. in 6. Similiter cum beneficium ingredientis religionem intra annum probationis non ſit alicui conferendum, interim in eo Vicarius eſt conſtituendus. c. beneficium. de regular. in 6. Sic ſi Canonicus appellat à præcepto ſibi facto de reſidendo, Vicarius interim eſt deputandus, qui eius loco inſeruiat. c. peruenit. 2. de appell. Similiter ſi Prælatus exequatur votum peregrinationis vltramarinæ, interim ei Vicarius ſubſtituitur. cap. pen. de vot.

Differentia verò eſt inter Vicarios perpetuos, & temporales, nam perpetuus in pluribus eccleſijs eodem tempore eſſe non poteſt. cap. 2. de offic. vic. is etiam ſi curatum beneficium ſit adeptus, Vicarius eſſe deſinit. c. 1. eodem. is etiam verè dicitur habere titulum, vnde & ad ordines ratione vicariæ promoueri poteſt. Abb. & Felin. in c. G. perpetuus. de fide inſtrum. & ſi mandetur à Papa alicui prouideri de beneficio, nõ poterit prouideri vicariam perpetuam habenti, niſi de ea ſit facta mentio. c. poſtulaſti. 2. de reſcrip. nec filius poteſt obtinere beneficiũ, in quo pater naturalis perpetuus Vicarius fuit, vel contra. c. conſtitutus. c. Michael. de filijs presb. idem etiam cogitur reſidere, & ordines requiſitos ſuſcipere per ſubtractionem reddituum, vel titulorum. c. fi. de offic. vic. & clerici in ſuis Vicariatibus alios ſubſtituere non poſſunt. c. clericos. eod. tit. & conceditur eiſdem vacatio à reſidentia cauſa ſtudij, vt & Rectoribus; qui tamen alijs ſibi ſubſtituere non poſſunt, ſed Epiſcopus. glo. in clem. 1. de offic. vic. & in Vicarijs curatis perpetuis id eſt obſeruandum, quod in Rectoribus earum, vt ſcilicet annum vigeſimum-

Digitized by Google

quintum attigerint, promoueantur intra annum ad ſacerdotium, & nõ retineant ſimul cũ ea aliud curatum, vel incompatibile beneficium. clem. vnica. eod. tit. & poſſunt etiam concedere alij ſacerdoti, vt ad tempus in ſua eccleſia ſacramenta miniſtret, vt inquit ibi Vital. Nec in eccleſia patronata poteſt conſtitui Vicarius perpetuus ſine patroni conſenſu, vt idem Vital. ait, ex Conc. tamen Trid. ſeſſ. 6. cap. 2. ſeſſ. 7. c. 5. id poteſt Epiſcopus inuitis Rectoribus eccleſiarum, vel Capitulis, ſi ei expedire videtur, & ſeſſ. 21. c. 6.

Vicarius verò perpetuus ſine Epiſcopi conſenſu conſtitui non poteſt, & conſtitutus ab eo, inde amoueri non poteſt per Rectorem, vel ſucceſſorem ſine cauſa. c. 1. eod. tit. & mortuo Vicario eccleſia parocha non dicitur vacare, ſed ſolum eius exercitium, vt ibi dicit Vital. & Vicarius perpetuus in omnibus verus paſtor cenſetur. Rota deciſ. 341. in antiq.

Conductitijs verò ſacerdotibus eccleſiæ credi non debent, ſed quælibet eccleſia, ſi poteſt per facultates, ſuum proprium ſacerdotem habere debet. c. ſi. vbi glo. 21. q. 2. Cucch. tract. de vic. in diuinis.

De vnionibus.

PER vnionem etiam beneficij alteri factam, acquirit quis beneficium, de quo dicendum, vt habetur in tract. de Epiſc. ſub cap. de Viſit.

SVMMARIVM.

1 Nominatio ad beneficia quid ſit, cui competat, & eius effectus.

De Nominatione. Cap. VIII.

1 Nominatio ad beneficia q̃d ſit, cui cõpetat, & eius effectus.

PER Nominationem etiam acquiritur beneficium, & fit dupliciter, ſimpliciter, & ſolemniter: ſimpliciter, cũ electores antequam ad electionem accedant, inter ſe aliquos alijs digniores nominant, de quibus ſcrutinium fiat. Abb. in cap. bonæ. de poſtul. ſolemniter, cum collegium duos, vel tres alijs præſtantiores eligit, quorũ nomina in ſcriptis redacta ad Papam, vel alium qui habeat poteſtatem, mittit, vt eorum vnum eccleſiæ dare præſidem velit, vt ibi ait Abb. quæ ſi ſolemniter eſt facta ab ea recedere non licet: vt dicit Hoſt. in ſumm. de poſtulat. prælat. Reges tamen aliqui ex priuilegio habent, vt nominare poſſint eligẽdum in Prælatum in eccleſia vacante, qui etiam nominare debent ex eodem priuilegio graduatum, vel alia qualitate inſignitum, nec nominare aliquem poſſunt antequam beneficia vacent, idem priuilegium conceditur aliquibus Academijs, vt nominare poſſint plures graduatos ad beneficia in certis menſibus vacantia; & ſi ſuperior id acceptet, & nominatus, nominato acquiritur beneficium, vt inquit Rebuff. tract. de nominat. in conc. q. 4. cum ſeq.

Differt autem nominatio à poſtulatione, nam illa habet locum quando aliquis defectus eſt in poſtulando, non ſic in nominatione, & poſtulatio pro vno ſit, poſtulatio pro pluribus etiam, & primo nominatus cenſetur dignior.

Digitized by Google

gnior. c.quorundam. de elect.in 6. Conueniunt tamen, quòd ante præſentatam vtramque admittitur variatio in vtraque, poſtea non. cap. bonæ.2. de poſtul.prælat. vt nec electione publicata mutari poteſt. cap.publicato. de elect.

Differt etiam ab electione, quia licet quis eligatur ex pluribus, vt plurimum, tamen vnus tantum eligitur, nominatio verò fit de pluribus; & de hac re pluribus agit Corraſ.de benef.p.4.cap.4.ſed quia hæc materia in vſum communiter non cadit, ideò eam omitto, remittens me ijs quæ in hoc prædictus Doctor, & alij Doctores ſcripſere.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium non vacans impetrari non poteſt.*
2 *In Beneficij impetratione, quæ exprimenda, vt actus valeat.*
3 *Beneficia cum bullis tantum conceduntur.*
4 *Reſcriptum ſub forma, rationi congruit, quid ſit, quando concedatur, eius effectus, & vt in eo ſe habendum.*
5 *Prouiſio noua quid ſit, cur concedatur, quando, & quomodo.*
6 *Reſcriptum, etiam & perinde valere quid ſit, cur detur, quando, quæ in eo exprimenda, & eius effectus.*
7 *Reſcriptum, ſi neutri, ſi alteri, ſi nulli, quid ſint, cur concedantur, quando, quæ in eis exprimenda, & eorum effectus.*
8 *Reſcriptum in forma, dignum, quid ſit, cur detur, quando, quæ in eo exprimenda, & quis eius effectus.*
9 *Reſcriptum in forma pauperum, quid ſit, cur detur, quando, quæ in eo exprimenda, & quis eius effectus.*
10 *Bullæ expediendæ in beneficijs ſub pœna priuationis.*
11 *Beneficij impetratio quando non valeat.*

De impetrationibus beneficiorum, vel reſcriptis varijs, & eorum formis. Cap. IX.

PER Reſcriptum etiam Apoſtolicum impetratur à Papa beneficium vacans, cum expectatiuæ ad futura beneficia, omnino hodie ſint ſublatæ. cap. 19.ſeſſ.24. in Trid. Conc.cap.1.de conceſſ.præb. nec valet tractatus habitus de conferendo beneficium non vacans, vel ad id eligendi. c.bonæ.2. vbi Abb.de elect. nec acceptatio de eo. c.ne captandæ. eod. nec etiam permitti debet. c.2.de conceſſ. præben. & talis collatio non valet, & ſic impetrantes multas pœnas incurrunt, de quibus Rebuff.in praxi benef.2.p.tit.de reprobata benefici; viuentis impetr. vbi hanc regulam ampliat, & limitat multipliciter. Dicitur verò beneficium vacare multis modis, per mortem, deuolutionem, ſententiã,

1 Beneficiũ nõ vacans impetrari nõ poteſt.

 delictum,

delictum, vel defectum, vt ob non expeditionem literarum, publicationem reſignationis omiſſam. non promotionem in curatis, & huiuſmodi, de quibus latè ſupra, ſub cap. de Collat. eſt dictum.

2 In Beneficij ſpetratione quæ exprimenda, vt act• valeat.

Ad hoc verò vt teneat impetratio beneficij vacantis, multa neceſſariò ſunt exprimenda, tam ex parte impetrantis, quàm beneficij quod impetratur; & ex alijs circunſtantiis, ita vt omnia exprimantur quæ collatorem à conferendo impedire poſſent, ſi exprimerentur. cap. quamuis. cap. is cui. de præben. in 6.

Ex parte impetrantis, eſt fienda mentio in ſupplicatione, & reſcripto de nobilitate, dignitate, & doctrina impetrantis, cum talibus facilius beneficia conferantur, & facilius diſpenſetur, ſimul iunctis cum vitæ integritate. cap. de multa. de præb. cum ibi not. vt & eſt exprimendum quòd ſit clericus. Dec. in c. cum adeò. nu. 3. de reſcript. vt & narrare debet inhabilitatem, ſi quam habet, & crimen, vel infamiam ſi ex illis excluderetur. Cald. conſ. 20. de præb. modo quo dixi cap. de his quibus &c. & illegitimitatem, morbum caducum, vel epilepticum, ſi beneficium ordinem requirit, aliàs gratia eſt nulla, vt & ſi eſt intruſus, vel alius annalis in eo, vt & ſi Archidiaconatus habet vocem in Capitulo, non autem ſi habitu eſt curatũ, vbi ſpes non adeſt parochianos poſſe reuerti, aliàs ſic. Pariſ. lib. 10. de reſig. ben. q. 2. & an orator vllum beneficium habeat aliud etiam minimum. Abb. Felin. & Dec. in c. ad aures. de reſcript. cum ipſius qualitate, & vero valore. clem. 1. de præb. licet illud actu non ſit conſequutus, ſed literas tantum ad illud impetraſſet. Card. clem. 2. de offic. ordin. Rota deciſ. 12. de renunc. in nou. licet etiam illo primo de facto priuatus fuiſſet. Abb. in cap. in noſtra. de reſcript. vbi Felin. & Imol. cum vi expulſus ius ſuum non amittat, licet vt poſſeſſor duorum incompatibilium is non puniatur, qui altero ſpoliatus alterum retinet. c. ſi tibi. de præb. in 6. Fel. in d. c. in noſtra. & etiam penſiones exprimendæ obtentæ. Corraſ. p. 3. c. 4. ſpoliator etiam orator tenetur facere mentionem alterius beneficij, quo aliquem ſpoliauit non ob ius q ibi habeat, ſed ob vim illatam, cuius vt & alterius criminis, eſt mentio facienda, vt ait Felin. in d. c. in noſtra. Imò licet quis promiſiſſet renunciare gratiæ prioris beneficij habita ſecundi poſſeſſione quod poſtea impetrat, tertiò tamen impetrans tenetur facere mentionem illius gratiæ primæ cui renunciare promiſit, & eius promiſſionis, cum fieri poſſit vt ſecundi beneficij poſſeſſionem adipiſcatur, & ita vt prima gratia effectum expectet. Fel. in d. c. in noſtra. nu. 16. Rota deciſ. 21. de reſcrip. in nou. Imò, & ſi primæ gratiæ renunciaſſet, quæ à Prælato non eſt admiſſa, cum ſola renunciatione non admiſſa non amittat quis titulum, licet poſſeſſionem dimittat. Fel. ibi, num. 31. Rota deciſ. 12. de reſcript. in antiq. ſi enim renunciatio admiſſa ſit, eius mentio fienda non eſt, cum ſic titulum, & poſſeſſionem quis amittat. Felin. ibi, nu. 19. nec excuſat à ſurreptione, quòd eius procurator ipſo ignorante beneficium pro eo impetrarit, niſi ignorantia ſit probabilis, iuramento impetrantis. Abb. Fel. & Dec. in c. ſuper literis. de reſcript. fallit tamen ſi Papa motu proprio, non ad alterius inſtantiam beneficium alicui contulerit, ea enim clauſula tollit vitium obreptionis. c. ſi motu proprio. §. 1. de præben. in 6. Ioan. Andr. in clem. ſi Romanus. de præben. in clem. plures. de Iure patr. vnde non eſt fienda tunc mentio de alio beneficio, & etiam concedi ſolet ex ſtilo, vt liceat poſt ſupplicationem ſignatam exprimere beneficia, & penſiones obtentas.

Vlterius

Digitized by Google

Vlterius fienda eſt mentio primi beneficij, licet nutu ſuperioris amouibile ſit, vt ſi vicariatus temporalis ſit. Felin.ibi.corrol.18. Præterea etiam reſcripti, vel mandati, quod habet à Papa orator ad aliquod beneficium ſecundum impetrans mentionem facere debet. c.cæterum. c.cum adeò. de reſcript. niſi primus impetrans dolo, vel negligentia illo reſcripto, vſus non ſit, tunc enim non oportet exprimi. c.ſi autem. de reſcript. c.plerique. eod. vt nec cum gratia eſt nulla.

Et non ſolum primi beneficij mentionem facere debet, ſed & eius qualitatis, modo quo infra. Et vlterius penſionis ante obtentæ, vel fructuum reſeruationis, ac eius quantitatis, & ſuper quo beneficio illa obtineat. Secundò, impetrans beneficium, vel penſionem, mentionem eius facere debet, & etiam ſi eccleſia ſit numerata, nõ valet impetratio facta de beneficio in ea, ſi per eam frangitur numerus Canonicorum, licet non frangatur numerus præbendarum, non facta de numero mentione. c.conſtitutus. de reſcript. vt & mentionem facere debet beneficij reſignati effectu non ſecuto, aliàs non.

Ex parte verò beneficij, quod impetratur, plura ſunt exprimẽda: Primò enim eſt exprimendum nomen ſancti illius eccleſiæ. glo. & Doct. in c quamuis. de reſcript. in 6. & diœceſis, ac locus vbi eſt ſitum, vt & an ſit manuale. Achill. de Graſſ. deciſ.7. de præb. & an beneficium quod petitur habeat annexam curam animarum. cap.cum in illis. de præb. in 6. niſi cura acceſſoriè veniat, vel ex qualitatibus ſubintelligatur, & tunc dicitur beneficium curatum cum quis tenetur ſacramenta adminiſtrare, & alij ab eo recipere; ſolum enim Baptiſma, vel Chriſma non faciunt curatum, & vlterius deputatio certi populi infra certos terminos cum neceſſitate prædicta, vt dicit Dec. in c.ad aures. de reſcript. cum Papa non ita de facili concedat beneficium curatum, vt aliud, cum & beneficij appellatione ſimpliciter, non veniat curatum, & etiam eſt id exprimendum, licet per Vicarium inſeruire ei quis poſſit, & etiam ſi Papa id motu proprio concedat. Secundò, exprimendum eſt an illud beneficium ſit in eccleſia Cathedrali, cum quis beneficium prouinciæ alicuius impetrat. c.quamuis. 1.2. reſp. de præben. in 6. Felin. ibi, corrol.39. de reſcript. Tertiò, ſi beneficium illud per electionem confertur, cum Papa electoribus ordinarijs derogare non ſoleat, & huiuſmodi beneficia eodem iure cum alijs non vtantur, vt ait glo. in cap.cum in illis. de præb. in 6. Felin. ibi, nu.35. ver.31. vt & ſi quærit reſidentiam ſtatuto, vel conſuetudine. c.ſi. de cler. non reſid. ſi dignitas eſt. Quartò, ſi hoſpitalitati eſt deſtinatum, aliàs impetratio eſt nulla. Card. & Imol. in clem. vlt. de offic. ordin. Quintò, ſi eſt beneficium regulare, quod à clerico ſeculari impetratur, vel è conuerſo, aliàs impetratio non valet. Felin. ibi, n.42.44. Sextò, an id beneficium ſit alteri vnitum. Felin. ibi, nu.23. Rota deciſ.3. de rerum permut. in antiq. & an Epiſcopus loci ſolum id habeat quod conferat, cum non cenſeatur tunc Papa illi hoc præiudicium facere velle. Felin. ibidem. Septimò, etiam narrãdum in curatis per quod tempus id detinuit, ſi enim per annum, vel duos, non facilè admittitur ad reſignandum, niſi ex cauſa iuſta, ne accipiantur beneficia animo illa reſignandi, & obtinendi inde penſiones. Pariſ. lib.10. de reſig. benef. q.2. ſi tamen qualitas inhæreat iure communi, non eſt exprimenda. Felinus ibi. an ſit de Iure patronatus laicorum, cui Papa difficilius, quàm eccleſiaſticorum derogat. Felin. ibid. nu.39. Octauò, an perſonalem continuam reſidentiam requirat. Felin. ibid. corrol.4. & ibi Dec. & Ripa, vt ſupra, niſi ſit tale quòd eo ipſo id dignoſcatur

tur

tur ex nominatione, vt ſi dicatur, quòd ſit parochialis, vel Canonicatus, ſi tamen ea expreſſio id ſignificat ex iure communi, non ſpeciali, vt ait Rota deciſ.80.de reſcript.in antiq. Dec.in d.c.ad aures.Nonò, an ſit dignitas.c.ſi. de præben. Dec.ibi. idque in ſpecie, nec ſat eſt dicere generaliter q; ſit dignitas,& c.d.c.ad aures. de reſcript. Decimò, an id beneficium Papæ ſit reſeruatum, vel affectum, illique ab eo ſit manus impoſita, quod intelligitur de ſpeciali reſeruatione, quæ nec iure ſcripto, nec ex regulis Cancellariæ contineatur, cum generales Papa ſcire præſumatur, vnde de illis non eſt fienda mentio. Felin.in d.c.in noſtra.corrol.5. affectum verò dicitur quando ei Papa manus impoſuit, licet id effectum non ſit ſortitum. Dec.in cap. vt noſtrum.de appell. Vndecimò, ſancti etiam cuius nomine eccleſia eſt dicata, mentio eſt fienda, niſi Cathedralis ſit. Fel.in c.cum acceſſiſſent.de conſtit.col.1.gl.& Gem.in d.c.quamuis.de præb.in 6. & nomen etiã eius cuius morte, vel alia cauſa beneficium vacat, vel reſignatione. Fel.in d.c.num.20. Duodecimò, ſi is cuius beneficium vacat,& petitur, familiaris Papæ, vel alicuius Cardinalis fuerit, vel ex ijs quorum beneficia ſunt reſeruata. Rota deciſ.15.de præb.in nou. & deciſ.16.eod.in antiq. Decimotertiò, valor etiã beneficij, quod petitur exprimendus eſt, niſi motu proprio gratia fiat. Decius in d.c. & per regul.Cancel. de valore exprim. in impetr.benef. ex ſtilo tamen ſolet tolerari, vt quinta pars veri valoris reticeatur ob ſterilitates contingentes, & ſi non exprimitur verus valor, nulla eſt reſignatio, & impetratio Peregr.deciſ.123.lib.1.in manuſcr. & ſic ius non abdicatur à reſignante. Peregr.ibi.& vacat per obitum reſignantis,& de eo Epiſcopus poteſt prouidere, nec excuſatur quis ab expreſſione veri valoris, licet ſit minor, qui non reſtituitur, nec eo quòd beneficium ſit grauatum penſione, & ea deductã ſit expreſſus verus valor. Peregr.deciſ.182.lib.2. vt Papa intelligat qualitatem beneficij,& hic valor attenditur tempore prouiſionis, deductis oneribus perpetuò ſuper eo impoſitis. Caſſad.deciſ.19.de præben.& regula de vero valore habet locum in prouiſione legati, vbi tamen adeſt clauſula augendi, poteſt augeri vſque ad tertiam partem, & hic valor probatur per quinque annos ante,& quinque poſt, & opponens non verum valorem debet probare, & ſic agens non inhabilitatur ex hoc ad beneficium, licet gratia ſit nulla. Pariſ.lib.10.de reſig.benef.q.2. Decimoquartò, exprimi debet ſi vitioſè ingreſſus ſit beneficium quod petit, vel alterius poſſeſſionem coloratam adeptus ſit. Dec.& Fel.locis prædictis, nu.32.& 33. vel ſi quis ea detinet ſaltem per annum, vel ſi ei ius ad rem ad aliquod beneficiũ, etiam ex ſola electione, quæſitum ſit. Rota deciſ.17.de præb.in nou. & item ſi lis, vel proceſſus aliquis in eo beneficio pendet, licet ſuper poſſeſſione tantum quæſtio vertatur, ſuſtinetur tamen id reſcriptũ ſi Papa in eo mandet citari debere citandos, vel nullum præiudicium fieri debere tertio in iure quæſito, vel iuſſerit quemlibet detentorem inde debere amoueri. Feli. ibi, nu.32. Rota deciſ.28.& 29 de reſcript.in antiq. quæ etiam vltima clauſula, ſi inter communes, vel executiuas reſcripti poſita ſit, adhuc eum effectum pariet, cum alias inanis eſſet. Felin.ibid. Cucch.tr.de reſcript. nu.138. Decimoquintò, exprimi debet, vt ſupra, ſi vitioſè beneficium id poſſideat, vel in eo ſit intruſus, vel litigioſum ſit. Felin.ibi, num.17. Decimoſextò, modus quo beneficium vacet eſt exprimendus expreſsè,& nõ per clauſulas generales, etiam ſi morte, deuolutione, vacet, promotione, adeptione ſecundi incompatibilis, ſimonia,& huiuſmodi, alias ſurreptitia eſt impetratio, nec

Digitized by Google

vni modo vacandi, alter ineſt. Abb. Feli. & Dec. in c. ſuper literis. eod. Rota deciſ. 53. de reſcript. in antiq. Rebuff. de diſpenſ. diuerſis, in praxi ben. 2. p. ſi tamen nullus modus vacandi exprimatur, reſcriptum ſuſtinetur. Felin. ibi, num. 37. quando tamen alter collitigantium petit ſibi dari beneficium à Papa, certus modus vacandi neceſſariò eſt exprimendus. Feli. ibid. Rota deciſ. 24. de reſcrip. in nou. quod etiam faciendum eſt cum ad beneficium electus, confirmationem a Papa petit. Felin. ibi, nu. 38. Decimoſeptimò, quandoq; ordo beneficij requiſitus eſt exprimendus, nam ſi mandetur prouideri alicui de beneficio non ſacerdotali, vigore talis mandati non poteſt prouideri ei de ſacerdotali. c. ei cui. de præb. in 6. Dec. in d. c. ad aures. de reſcrip.

Et ſi quis patitur defectum in prædictis, debet id exprimere Papæ, & prius habilitari, & diſpenſari ſuper illo defectu, vt beneficium id obtinere poſſit, de quibus latè Rebuff. loco prædicto.

Expediuntur autem ſupradictæ gratiæ bullis Apoſtolicis membranis exaratis, Apoſtolorumque imaginibus, plumbo impreſſis, & funiculis plumbo appenſis, quæ ex ſignatura, vt matrice, vel protocollo deſumuntur, nec ſuam formam recipiunt, niſi vbi plumbum cum imaginibus prædictis, & funiculo appenſo, adiectum eſt, licet nondum ſubſcripſerint Ianizeri, nec ad regiſtrũ bullarũ delatæ ſint, nec ſubſcriptæ à notario Cãcellariæ annatam recipientem; ſic enim à Papa futuro in forma, rationi cõgruit, expediri poterunt. Rebuff. in praxi benef. tit. de nou. bull. declar. Veſtr. lib. 10. c. 4. & 5. praxis curiæ; & quòd Bullæ ſint expediendæ à prouiſo, probatur ex regul. Cancell. de non iud. iuxta for. ſuppl. & ex Bulla Iulij III. & Alexandri VI. & Rota deciſ. 20. nu. 5. de præb. in nou. & deciſ. 27. de reſcrip. in nou. Maſcar. de probat. concl. 845. cum communi. aliàs ex ſola ſupplicatione, poſſeſſionem capiens, dicitur intruſus, & omne ius amittit quod habet in illo beneficio, & ad id inhabilis redditur, ex Conſtit. trigeſimatertia Iulij III. Mandoſ. reg. de non iud. q. 4. & id eſt in viridi obſeruantia, quod procedit etiam in Epiſcopis, qui aliàs incurrunt pœnam. c. iniunctæ. de elect. in extr. comm. Mandoſ. rubr. de conſtit. nu. 42. vt & regreſſus non valet literis non expeditis, nec Epiſcopus poteſt prouidere ex ſola ſupplicatione ſignata, ex qua ei cõceditur alternatiua, nec diſpenſatio ſine literis valet; quæ literæ poſſunt expediri etiam mortuo Papa, qui gratiam fecit. Gemin. conſ. 93. n. 13. & Papa ſucceſſor dat huiuſmodi literas facta mentione gratiæ conceſſæ per præceſſorem. Rota deciſ. 87. de reſcript. in antiquis. & ex reg. 7. Sixti V. Cancell. quæ tamen literæ expediri debent in reſignatione in tempore dato ad publicandum, & alibi etiam ex ſtilo intra ſex menſes à die ſupplicationis ſignatæ. Pariſ. lib. 10. de reſign. benef. q. 1. 3 Beneficia cũ bullis conceduntur tantũ.

Prouiſus quoque debet verificare omnia narrata in gratia, parte opponente, ſcilicet ſe eſſe clericum, & cauſam expreſſam, & ætatem narratam, & valorem expreſſum, deductis oneribus beneficio perpetuò annexis, & alia ſine quibus Papa gratiam nõ conceſſiſſet, quæ ſint narrata, & ſe eſſe idoneum, ſcientia, ætate, &c. & ex ſtilo, in curia ſi ibi eſt prouiſus ante expeditionem literarum, examinantur teſtes ſuper eius ætate, & moribus, & fit expeditio in forma gratioſa; ſi verò eſt extra curiam, fit expeditio in forma dignum, committendo ordinario, vt conſtito de habilitate per teſtes ab eo ſcilicet aſſumptos, conferat, & etiam prouiſus examinatur etiam in Canonicatibus, ex Bulla Gregorij XIIII. incip. Ordinatione.

Non tenetur tamen prouiſus docere de titulo ſui præceſſoris, ſed ſat eſt probare,

Digitized by Google

probare, quòd ita habitus fuit, & poſſedit, cum Epiſcopus, clerus, & laici habent talem, pro legitimo poſſeſſore. Anch. conſ. 517. niſi veniret per viam ſubrogationis in locum alterius, ſic enim tenetur docere de eius titulo Boerius deciſ. 42. qui & ad obtinendum in poſſeſſorio, probare debet præceſſorem triennio pacificè poſſediſſe, ſi tamen Epiſcopus inquirit ex officio, debet probare ſuum titulum. Pariſ. lib. 10. de reſig. benef. q. 3. & 4.

Requiritur etiam, vt prouiſus emittat profeſſionem fidei, in foro tamen conſcientiæ id omittens ex incogitantia, vel ignorantia non tenetur ad reſtitutionem fructuum. Nau. conſ. 1. de ſumm. Trin. & publicet ſi adeſt reſignatio, & quòd ſi eſt parochialis, habeatur per concurſum, ſi non eſt reſignatum, vt ait ibi Pariſ. & prouiſus acceptet beneficium, quod præſumitur, ſi expedit literas, vt ibi dicit d. lib. q. 7. 8. & 9.

Vltimo loco prouiſus debet capere poſſeſſionem beneficii. Puteus deciſ. 402. lib. 1. per ſe, vel procuratorem. Couar. lib. 3. var. reſol. c. 16. nu. 8. etiam laicum. Roffiniac. de benef. cap. 12. num. 14.

Non poteſt verò capi poſſeſſio vigore ſolius ſupplicationis ſignatæ, ſed requiruntur literæ expeditæ, aliter is eſt intruſus, nec facit fructus ſuos, ex dicta Bulla trigeſimatertia Iulij III. niſi poſſeſſio capiatur nomine camaræ vigore breuis. Caſſ. deciſ. 279. in manuſcr. ſolet enim curia in beneficijs in quibus dubitatur de lite, dare literas de capienda poſſeſſione cum clauſula citra vitium ſpolij, & attentatorum, & quandoque id breue dirigitur Auditori Camaræ, vt immittat in poſſeſſionem, qui tunc ſolet concedere monitorium.

Non tamen prouiſus poteſt propria authoritate capere poſſeſſionem, aliter eſt nulla poſſeſſio, & reuocatur iure attentatorum. Couar. lib. 3. var. reſol. c. 16. & eſt intruſus, etiam ſi habet titulum, capi verò debet cum executore, qui hodie eſt Epiſcopus, vel Vicarius eius. Couar. d. c.

Debet præterea, ſic prouiſus petere, vt ordinarius, vel alius executor ſe, vel procuratorem, mittat in poſſeſſionem, qui ſolet mittere aliquem ad id faciendum, immittẽdo eum in poſſeſſionem per introitum eccleſiæ, & oſculum ad altare, clauium traditionem, annuli, vel bireti, & aſperſionem aquæ benedictæ, inciſionem arborum, & ſimilia. Roffin. de benef. c. 12. n. 11. & notarius præſens conficit de hoc inſtrumentum, quod ſolet extendere à tergo literarum, vt ait Pariſ. d. lib. 10. q. 6. vbi & ponit formulam inſtrumenti poſſeſſionis adeptæ, & capta poſſeſſione beneficij, cenſetur capta omniũ rerum ad ipſum ſpectantium, vt ibi dicit. Quòd ſi prouiſus expediuit literas in Vrbe, & in itinere intereat ante captam poſſeſſionem, beneficium vacat per eius obitum, vt ibi dicit; & beneficium confertur ab ordinario ſi mortuus eſt vltra duas dietas, alias in curia, vt ibi dicit; & ſi beneficium eſt reſignatum, & conſenſus præſtiti, ante literas tamen confectas, beneficium vacat per renunciationem ſi moritur reſignans, nec ordinarius poteſt id conferre, vt ibi dicit.

Hæc verò poſſeſſio, ſi beneficium eſt reſignatum in curia, capi debet intra ſex menſes datos ad publicandũ, alias in beneficijs alio modo adeptis, id eſt arbitrarium. Pariſ. de reſig. benef lib. 10. q. 6. in fi.

4 Reſcriptũ ſub forma rationi cõgruit, q̃d

Impetrari etiam ſolet aliud reſcriptum ſub forma, rationi congruit, & eſt quando Papa præceſſor ſupplicationem ſignauit, & Papæ morte ſubſequente, bullas non expediuit, tunc enim patitur eas expediri à ſucceſſore primo, ſecundo, vel tertio, ſub hac forma, rationi congruit, & honeſtati,

vt ea

vt ea quæ de Romani Pontificis gratia,& benignitate in proſequendo iuſta deſideria petentium proceſſerunt, licet eius ſuperueniente obitu ſuper illis literæ Apoſtolicæ confectæ non fuerint,ſuum plenum conſequantur effectum,& hoc ex eo, quia ſi Papa,vel alius cōfert beneficium,vel aliquam gratiam,eo mortuo gratia non extinguitur,cum ſolo verbo gratia perficiatur.clem.dudū.in fi.de ſepult. Archid. & alii in §.vniuerſitati. in proœm.6. dummodo id probari poſſit , & ſi quid deeſt , per ſucceſſorem perficitur, vbi tamen gratia eſſet extincta, non daretur hoc reſcriptum, vt in vnionibus,quæ plenum non ſunt ſortitæ effectum , & habet locum hoc reſcriptū, ſiue ſola ſignatura adſit , ſiue bullæ nondum confectæ, nec hoc reſcriptum datur,niſi vbi ius erat conceſſum,& quæſitum impetranti.Et in hoc reſcripto omnia ſunt exprimenda, quæ in noua impetratione , de quibus ſupra, ſi tamen per modum nouæ prouiſionis conceditur, alias ſufficit exprimere quod pertinet ad hoc reſcriptum, vnde ſi prima gratia eſt ſurreptitia, per hoc reſcriptum non conualidatur, niſi fiat in vim nouæ prouiſionis, & id exprīmatur de nouo,& hæ literæ expediuntur,ratione probationis,& executionis,non verò vt confirment inutile, & in his literis nil addi poteſt, ꝙ in prioribus literis,vel ſupplicatione ſignata non continebatur, & hæ literæ conceduntur etiam quòd quis haberet tempus ad primas literas expediendas,ſed ob paupertatem,vel aliam iuſtam cauſam id non eſt executus: ſi tamen tempus ad primas literas expediendas eſt lapſum,ſcilicet ſex menſium,qui tamen non currunt ſede Pontificali vacante, non conceduntur hæ literæ, ſed prius debet peti reſtitutio ad eas expediendas, & poſtea erunt expediendæ ſub hac forma , & dicta reſtitutio ſolet concedi præſtita cautione de expediendo intra certum tempus , quod tamen ſæpè cum difficultate conceditur , & ideò cautius erit, antequam ſemeſtre labatur , petere prorogationem termini ad expediendum , præſtita cautione prædicta , & poſtea literæ ſub forma , rationi congruit, erunt expediendæ , vt ait Rebuff. in praxi benef. tit. Rationi congruit . — *ſit, quādo concedaī, & eius effectus , & vt in eo ſe habēdum.*

Solent etiam bullæ Apoſtolicæ quandoque expediri ſub forma bullæ nouæ prouiſionis,quæ eſt noua Papæ prouiſio ad alterius iam factæ confirmationem.c.poſt electionem. de conc.præb. vt quia quis dubitet prouiſionem,electionem, vel collationem priorem viribus ſubſiſtere, vt not.in d.c. & etiam ſolet quandoq; concedi, vbi non eſt dubitatio,vt ſi dicatur collationem ab Epiſcopo,vel eius Vicario factam alternatiuè,& ſufficit modica dubitatio, & non datur regulariter noua prouiſio, niſi quis dubitet collationem ordinarij viribus carere,nam ſi Papa inutiliter prouiderit,non datur noua prouiſio,ſed perinde valere, vt ita valeat illa prouiſio, ac ſi tunc legitimè eſſet facta; & ſic iſta noua prouiſio datur,vt ſi quis conſecutus ſit beneficium reſeruatum ab eo qui dicit ſpecialem ad id facultatem habere, cum hæc ſit veriſimilis dubitatio ; ſimiliter ſi electio ſit facta de dignitate reſeruata per regulas Cancellariæ, & tamen vigore indulti dicitur ad eligentes ſpectare . Et in hac prouiſione verus modus vacandi ſolet exprimi, & poſtea generalis clauſula complectens modos vacandi ſubiici. Et ſi quis in ſignatura petit ſibi de beneficio prouideri, dicens authoritate ordinaria de eo iam ſibi eſſe prouiſum , & quòd poſſint expediri bullæ in forma ſimplicis, vel nouæ prouiſionis; ſi vult nunc in bulla exprimere ſe electum, poteſt, quando beneficiū eligendo conferebatur, cum collatio ſit magis quàm prouiſio , ſecus ſi electio requirebat confirmationem , cum Papa facilius — 5 *Prouiſio noua quid ſit,cur cōcedatur , quādo , & quomodo.*

concedat beneficium prouiſo qui habet ius plenum, quàm electo in quo requiritur examinatio, & confirmatio. clem. 1. de præb. vnde apponi debet in ſignatura, quòd bulla poſſit expediri in forma nouę, vel ſimplicis prouiſionis, abſque narratione dictæ prouiſionis, & tunc poteſt exprimi qualiſcunque prouiſio. Præterea annullata principali collatione facta ab ordinario, non annullatur hæc noua prouiſio facta ad confirmationem primæ collationis. In curia verò non ſolet dari noua prouiſio, & confirmatio. cap. quia. de conceſſ. præben. niſi in vnionibus, & in præceptorijs Ieroſolymitanis, & aliarum militiarum, & monialiũ prouiſionibus. c. indemnitatibus. de elect. in 6. non tamen in prioratu monaſterij per Priorißam gubernari ſolitum, nec electiones Abbatum confirmari ſolent à Papa, nec confirmatio in beneficialibus datur ex ſtilo in curia, ſed perinde valere, quod trahitur retro, non autem confirmatio, quod intelligitur in perinde valere, quando non erat alteri ius quæſitum tempore impetrationis eius reſcripti. Confirmatio tamen concordiæ inter partes fit à Papa, in Cancellaria tamen non, niſi conferat beneficium, ſed remittitur ad Camaram, cum hæc confirmatio ſit de mero imperio maximo. c. quod tranſlationem. de offic. leg. Et ſi vnus tenebatur dare beneficium certum alteri infra annum, quia ſuum erat maioris valoris, conuenire poſſunt partes, vt detur aliud beneficium ſine noua prouiſione, & tranſactio inter litigantes ſuper beneficio inducit ſpeciem ſimoniæ, ſed fortè non priuat. Abb. & alij in c. conſtitutus. de tranſact. vnde & ſi duo permutant ſimul beneficia, & alter retinet ſuum per duos menſes, & tertium impetrat primus, vt vacans per incompatibile, non tenet impetratio, cum eſſet affectum permutanti. cap. vnico. de rerum permut. in 6. & partes non poſſunt conuenire ſuper beneficio ſine Papæ beneplacito, vnde quando conueniunt, debent adijcere, cum Papæ beneplacito. c. ex parte. 1. de offic. deleg. c. fi. de pact. & ſi Papa id approbet non committitur ſimonia, cum Papa ſuper illa diſpenſet. not. in rubr. de ſim.

Simplex prouiſio datur, cum nõ narratur alia prouiſio, vel collatio, ſed petitur beneficium vacans per reſignationem, obitum, priuationem, &c. expreſſo vero vacandi modo, alias non valet, in noua tamen prouiſione poteſt corrigi, exprimique verus modus vacandi in ſignatura omiſſus, vt ait latè Rebuff. in praxi benef. tract. de noua, & ſimplici prouiſ.

6 Reſcriptũ Etiam & perinde valere quid ſit, cur detur, qñ, q̃ ĩ eo exprimenda, & eius effectus.

Impetrari etiam ſolet quandoque aliud reſcriptum, quod dicitur etiam & perinde valere, quod conceditur, & petitur cum quis beneficium nulliter à Papa impetrauit, ob ſurreptionem, vel obreptionẽ, de quibus ſupra, quo reſcripto Papa ſuſcitat quod irritum erat, & retrotrahitur ad tempus gratiæ primæ factæ, vt ſic valeat actus, ac ſi à principio legitimè eſſet factus, dummodo eo tempore ius tertio non ſit quæſitum, quod non procedit in confirmatione, quæ reſpicit tantum tempus cum ſit. Et perinde valere ſolet impetrari, cum quis in ſignatura reticuit ætatem, vel eam eſt mentitus, vel tacuit natalium defectum, vel idiomatis inſcitiam. glo. in cap. ſi proponente. de reſcript. vel ſi doctorem ſe falsò dixerit, vt inquit Barbat. in c. clerici. nu. 70. de iudic. vel ſi quis profeſſionem ante ætatem emiſerit, datur hoc reſcriptum, vt beneficium regulare conſequatur, & ſi qui defectum natalium, vel ætatis patiebatur, tacuit perceptionem fructuum, hoc reſcripto ſanatur, & idem ſi impetrans beneficium à Papa tacuit illud eſſe curatum, hoc reſcripto ſanatur. Non ſolet tamen hoc reſcriptum concedi in literis ſacræ pœnitentiariæ, nec in literis expectatiuis in forma paupe-

rum

Digitized by Google

rum conceſſis, nec ſuper ſignatura, ſed tantum ſuper literis abſolutis, nec naturalis defectus hoc reſcripto ſanatur, vt furoris, nec prodeſt ei qui falsò ſe dixit habere qualitates quas beneficium illud poſcebat, vt parochialis. Nec ei in cuius fauorem eſt facta reſignatio ſine conſenſu reſignantis: Nec eo aliquod præiudicium iuri tertij infertur, nec prodeſt ei qui eodem die reſcriptum ſuum ſanum, & integrum reportauit, quo die prius reſcriptum vitioſum huius clauſulæ ope eſt ſanatum, nec præiudicat tertio in iure quæſito.

In hoc verò reſcripto omnia ſunt exprimēda, quæ in prima gratia erant exprimenda, aliàs gratia eſt ſurreptitia, niſi in prima prouiſione id expreſſiſſet, vt pluralitatem beneficiorũ, vel ſi adeptus ſit poſſeſſionem ex prima prouiſione, licet inualidam, non debet eam iterum ex hoc reſcripto capere, & debent etiam exprimi omnes defectus, vnde expreſſio vnius alios non ſupplet; & ſi in prima gratia nõ erat derogatũ regulæ de viginti, eſt tranſcribēda bulla, licet in ſupplicatione habeatur, vt hoc reſcripto vtamur.

7 Ad validitatem verò huius reſcripti, oportet literas ſuper eo expedire, ſola enim ſignatura non ſufficit, niſi ſimul cum prima gratia hoc reſcriptum eſſet conceſſum, quia tunc ſatis eſt gratiæ ipſius literas abſolutas habere, nec eſſet opus nouo reſcripto clauſulam hanc includente, vt ait latè Rebuff. in praxi 2.p tract. de gratia, etiam & perinde valere.

Impetrantur etiam quandoque reſcripta ſi neutri, ſi alteri, vel ſi nulli vocata, quando enim litigatur ſuper beneficio, ſi neuter ius habet, & id exprimitur, dicitur reſcriptum, ſi neutri, & ſi alter litigantium ius non habeat, & alter impetret beneficium, & alteri ius quæſitum non ſit, dicitur, ſi alteri, quòd ſi ſuper vno beneficio contendant, & negetur eos ius habere, ab impetrante dicitur, ſi nulli, quæ reſcripta ceſſant cum lis non eſt ſuper beneficio, vel decisa per ſententiam, & magis ſi per tres conformes: vt inquit Rebuff. in praxi tit. de reſcript. ſi neutri.

7 Reſcripta ſi neutri, ſi alteri, ſi nulli quid ſint, cur concedantur, qñ, q̃ ĩ eis exprimenda, & eorum effectus.

Datur etiam reſcriptum, ſub forma dignum arbitramur, quo mandat Papa prouideri alicui de beneficio, ſi inuenitur idoneus, vt ait Rebuff. ibi. tit. de reſcript. dignum arbitramur. Et hodie communiter bullæ expediuntur ſub hac forma dignum, & examinatio prouiſi committitur ordinario, dantur tñ & ſecũdæ literæ directæ vni ex Epiſcopis vicinioribus ibidem nominato, vel non, quibus cauetur, quòd ſi ordinarius diſtulerit conferre beneficium de quo agitur prouiſo à Papa intra triginta dies, poſſit ipſe executor illud conferre, qui dies currunt à die præſentationis literarum factæ ordinario, & inſtantiæ factæ à prouiſo, vt ſibi de eo prouideat, vt in literis, quod legitimè conſtare debet præceſſiſſe coram ſecundo executore, ad hoc vt ipſe prouidere poſſit. Hoc verò reſcriptum parit hunc effectum, quòd ſi beneficium ſit reſignatum ſub hac forma, ad fauorem alicuius, reſignans manet in eius poſſeſſione, donec prouiſus ab ordinario dignus ſit iudicatus, quod non contingit quando bullæ expediuntur in forma gratioſa, quia ſic prouidendus prius examinatur coram ordinario, & ſic fides de illius idoneitate ad curiam tranſmittitur, qua habita, expediuntur literæ in forma gratioſa, quo caſu reſignans poſt præſtitum conſenſum amittit id beneficium, licet reſignatarius ſine literis expeditis eius poſſeſſionem ingredi non poſſit, ob regulas Cancell. de non iudic. iuxta ſupplicat.

8 Reſcriptũ ĩ forma dignum qd ſit, cur detur, qñ, q̃ ĩ eo exprimenda, & quis eius effect⁹ ſit.

Datur etiam aliud reſcriptum, quod dicitur in forma pauperum, quod

Digitized by Google

9 *Reſcriptũ in forma pauperũ, qd ſit, cur detur, qñ, q̃ in eo exprimẽda, & qs eius effectus.*

conceditur quando Epiſcopus ordinat pauperem ſine patrimonio, vel beneficio, quo caſu tenetur ei prouidere de beneficio. c.cum ſecundum. de præb.cap.ſi cui. eod.in 6. per quod mandat Papa ad petitionem ordinati, ordinatori, vt prouideat ei de beneficio, vnde conceditur tantũ pro paupere qui caret beneficio, qui & ante à Papa, vel eius executoribus debet examinari de ſcientia, & moribus, & ſi nil obſtat, ei prouideatur, non tamen in eccleſia Cathedrali Epiſcopo renuente, & etiam taxatur valor vſque ad quam ſummam Epiſcopus debeat ei prouidere, vt ait Rebuff.de reſcr. in forma communi, & forma pauperum; & licet ibi tit.ſeq.dicat, Doctorem non debere examinari, hodie tamen ſecus eſt in curatis, vt inquit Fuſchus de viſit.lib.2.c.5.nu.10.dicit tamen nu.9. poſſe omitti concurſum non tamen examen ob exiguitatem beneficij, ſi non adſint concurrentes, vel ob diſſoldia, & huiuſmodi.

10 *Bullæ expediendæ in beneficijs.*

Prædictæ verò prouiſiones debent expediri cum bullis deſuper confectis intra ſex menſes à die ſupplicationis ſignatæ, aliter amittitur ius in illo beneficio, niſi concedatur prorogatio, vel reſtitutio, & interim ſi quis cupit ingredi poſſeſſionem beneficij, conceditur ei quandoque parua data, quibus literis mittitur in poſſeſſionem, prius tamen per eum præſtita cautione de expediendo literas intra ſex menſes, ſi ſanctiſſimo, vel Datario placuerit, ex Bulla ſecunda Iulij II. & Pauli III. trigeſimaquarta, ſub pœnis priuationis, & amiſſionis.

11 *Beneficij ĩpetratio, qñ non valeat in p̃dictis.*

Amittitur autem reſcriptum ad beneficium ſi ceſſat cauſa ob quam eſt conceſſum, vt ſi eſt in forma pauperum, & pauper beneficium, vel patrimonium ſit aſſecutus.c.ſi pauper.de præb.in 6. Vel ſi tempore competenti præbendam vacantem petere neglexerit. c.ſi clericus. de præb.in 6. niſi ei eſſet data optio eligendi quam voluiſſet, vel ſi impetrator beneficium incompatibile interim ſit aſſequutus, licet re integra id renunciaſſet, & alijs modis, de quibus per Staphil. tit.quibus mod.lit.ad benef.expir.nu.14.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio beneficiorum quid ſit.*
2 *Permutatio beneficiorum, vt valida ſit, quæ requirantur.*
3 *Permutationis beneficiorum effectus quis ſit.*

De Permutatione. Cap. X.

1 *Permutatio beneficiorum quid ſit.*

PER Permutationem etiam acquiritur beneficium, quæ in genere, eſt certæ rei ad aliam facta mutua præſtatio.l.1 ff.de rerum permut. & Hoſt.in ſum.eodem.vel in propoſito, eſt beneficij ad beneficium, authoritate ſuperioris, facta mutua commutatio, dicitur beneficij ad beneficium, cum non poſſit permutari beneficium cum penſione, vt infra dicetur; dicitur authoritate ſuperioris, nam per partes non poſſunt permutari beneficia ſine peccato ſimoniæ, Prælati authoritate non accedente, vt ait D.Thom.2.2.q.10.art.1.ad quintum; qui permutare po-

teſt

teſt perſonas ex cauſa de loco ad locum, non autem beneficia ſine cauſa, vt ait Abb. in c. quæſitum. in princ. de rerum permut. dicitur facta mutua præſtatio, quia oportet vt vterque cauſa permutationis ſuum beneficium reſignet, aliàs non fieret valida permutatio. cap. 1. de rerum permut. in 6.

Ad hoc verò, vt valida ſit permutatio, plura requiruntur: primò, vt fiat authoritate ſuperioris, aliàs eſſet ſimonia, etiam in annexis tantum ſpiritualibus, vt Iure patronatus. d. c. quæſitum. de rerum permut. cum ibi not. cap. ſicut vnire. de exceſſ. prælat. cap. prohibemus. de cenſib. c. maioribus. de præb. alias propria authoritate permutãtes beneficia, ſic permutatis ſunt priuandi. c. cum olim. extra eod. niſi agatur ſolum de proprietate, vt ſi duo Epiſcopi contendant ſuper aliqua eccleſia cui debeat ſubijci, poterit enim fieri permutatio, vt vnus alteram ſibi ſubiectam habeat, ſecus ſi ageretur, vt talis in tali beneficio intitularetur, quia ſic fieri non poſſet ſine authoritate ſuperioris, vt ait Silu. Permutatio. in princ. & ſuperior dicitur, quò ad hoc, is ad quem pertinet collatio, vel inſtitutio in illis beneficijs. c. ad hoc. §. fi. de offic. Archid. c. ſuper eo. de offic. deleg. ſi tamen ad inferiorem Epiſcopo ſpectet collatio, licet requiratur eius conſenſus in permutatione facienda, non poteſt tamen præſtare authoritatem permutationi, cum hic caſus ſit reſeruatus Epiſcopo, quod intelligitur, niſi habeat iuriſdictioné quaſi Epiſcopalem, vt inquit Franc. in c. vnico. n. 9. eod. in 6. nec vicarius id poteſt, niſi ab Epiſcopo habeat ſpeciale mandatum, vt ibi dicit. Capitulum tamen ſede vacante, poteſt recipere reſignationem ex cauſa permutationis, ſed non expedire factum. not. in clem. vnica. de rerum permut. ſed Epiſcopus id perficiet. Petrus de Peruſ. in c. quæſitum. eod. tit. & ſi ad vnum, vt Capitulum, pertinet electio, ad alium confirmatio, requiritur conſenſus eorum qui habent eligere puta Capituli, vt ait Archid. in d. c. ad hoc. quòd ſi Epiſcopus permutet cum Capitulo, requiritur authoritas Archiepiſcopi. cap. 1. de rebus eccleſ. non alien. ſi verò permutet cum alijs, ſufficit conſenſus Capituli ſui, vt ait Hoſt. in c. fi. eod. Et ſi ad Epiſcopum, & Capitulum ſimul pertinet collatio, requiritur conſenſus vtriuſque, nec id poteſt ſolum Capitulum, niſi quando ſedes vacat. c. his quæ. d. c. cum olim. de maior. & obed. c. vnico. eod. in 6. Gemin. in d. cap. vnico. in 6. & ſi beneficia ſunt in duabus diœceſibus, requiritur conſenſus vtriuſque Epiſcopi, vt dicit Card. in clem. 1. q. 9. de rerum permutat.

2 Beneficiorũ permutatio, vt valida ſit, quæ requiratur.

Secundò, requiritur cauſa vtilis, & neceſſaria arbitrio ſuperioris, non propria voluntate, ſed ex communi vtilitate, & neceſſitate penſanda. c. non oportet. cap. mutationes. vbi ad hoc multa exempla recitantur. 7. q. 1. cap. quæſitum. de rerum permut. & ſi quis auaritia, vel ambitione ad aliam eccleſiam maiorem tranſire voluerit, carere debet vtraque, habita ſcilicet & ambita. cap. ſi quis Epiſcopus. cum ſeq. ead. 7. q. 1. & D. Tho. 4. d. iſt. 25. q. 3. art. 3. ad octauum, dicens; quod ſi pro aliquo terreno commodo vtriuſque, vel alterius fiat permutatio, eſt ſimonia, ſecus ſi pro ſpirituali, vt quis in tali Deo melius ſeruire poſſit, & præcipuè attenditur vtilitas, vel neceſſitas eccleſiæ, puta, quia alter eorum ſit maximè idoneus, & expediat eum tranſire ad eccleſiam maiorem, vt ibi magis proficere poſſit, quàm alius qui eſt minus idoneus, ratio verò non habetur commoditatis permutantiũ, niſi & cedat in vtilitatem eccleſiæ, vel adſit cauſa neceſſaria perſonæ diſcedendi, vt quia aer illius loci non ſit ei ſanus, vel habeat ibi inimicitias, vt inquit Abb. in cap. quæſitum. de rerum permut. quod ego intelligerem

dum-

Digitized by Google

dummodo eccleſiæ ſeruire poſſit,maximè ſi ſit curata.arg.c.quia nonnulli. de cler. non reſid. aliàs ei prouideri debet de penſione ſuper ſuo beneficio, vt dicam tract. de Penſ. & aliquo caſu Epiſcopus poteſt etiam cogere partes ad permutandum ſi id requirat bonum eccleſiæ, & eius neceſſitas, vt ait Abb.in d.cap. & Card.in clem.1.q.4. de rerum permut. nec aliter poſſit prouideri bono eccleſiæ, & ſcandalum tolli etiam per dationem coadiutoris,aliàs non debet quis inuitus transferri,vt ibi dicit Abb.in d.cap.quæſitum. nu.8. & communiter mutationes locorum damnantur, vt inquit Nau. tract. de reditibus eccleſiaſticis.

Tertiò, requiritur, vt ab vtraque parte beneficium reſignetur, ſi enim alter recuſaret reſignare non eſſet permutatio. c.1. eod.in 6. vnde ſi cauſa permutationis quis reſignat ſuum beneficium, debet & alter reſignare, vel conſtituere procuratorem ad reſignandum qui non poterit reuocari facta ab vna parte reſignatione, re tamen integra poteſt.

Quartò, requiritur collatio beneficiorum ex cauſa permutationis vacantium, aliàs non ſufficeret conſenſus partium, nec approbatio Epiſcopi, niſi de nouo conferret.clem.1.eod. cum à partibus ius non detur. Hoſt.in c. ex ore. de his quæ fiunt à maiori par. nec in hac collatione eſt præfixum tempus.Paul.in clem.1.de rerum permut.

Quintò,quòd nomina, & cognomina vtriuſque in literis permutationis exprimantur,aliàs incerta eſſet,nec valeret, vt not.in cap.2.de rerum permut. in 6. cap.inter. de præben.

Sextò, ꝙ vterque ius habeat in beneficio, aliter ſi alter ius non haberet in eo, non valeret permutatio. c.1.de rerum permut. c.cum venerabilis. de except. quod etiam in bullis Papæ exprimi ſolet,vt videatur quòd vterq; ius habeat, aliàs reſignãs redibit ad ſuum beneficium, & ita proteſtari debet.c.ſi beneficia de præb.in 6. & ſi eſt facta reſignatio,debet vterque habere nouam collationem,ſecus ſi fuerit tantum dimiſſio. d.cap.cum ibi not. & conſuetudine non fit noua collatio cum quis redit ad ſuum beneficium. Io. And.in c.1. eod.in 6. requiritur tamen iudicis declaratio, & ſi partes conſentiunt, poteſt permutari beneficium vnius cũ illo quod ordinarius vult alij arbitrio ſuo conferre,nominando eidem beneficium quod poſſidet,cum ibi agatur ſolum de præiudicio partium,& licet, vt ſupra,quis poſſit redire ad ſuum beneficium permutatione non ſecuta, tamen tutius eſt, vt habeatur conſenſus ſuperioris, is tamen non poteſt redire ad beneficium qui in permutatione facienda non requiſiuit conſenſum ſuperioris, vel aliter deliquit. clem.1.vbi glo.eod. non tenetur tamen quis probare permutantẽ ius habuiſſe in beneficio, ſufficit enim quòd ſit in eius poſſeſſione, cum dicenti eum ius non habere incumbat onus probandi. Rota deciſ.109. in nou. & qui apprehendit beneficium permutatum,debet eius poſſeſſionẽ capere.

Septimò,requiritur, vt ſupra, vt per Epiſcopum in cuius diœceſi ſitum eſt beneficium conferatur. c.omnes. 16.q.7. niſi inferior id ius præſcripſerit. glo. & Doct.in clem.2. de rebus eccleſ. vnde ſi beneficia ſint in duabus diœceſibus ſita, requiritur collatio, & conſenſus vtriuſque Epiſcopi, & ſi eccleſiæ ſunt exemptæ, approbatio earum permutationis ad Papam pertinet. not.in clem.1. de rerum permut.

Octauò,requiritur conſenſus eorũ ad quos præſentatio, vel electio ſpectat,aliàs permutatio non valet.glo.in clem.1. eod. qui ſi conſentire nolũt, cogi poterunt, ſi permutatio eſt vtilis eccleſiæ. Abb.in cap.nullus. de Iure

patr.

patr. & ex ſtilo, ſi id habet loci conſuetudo, poſt requiſitionem patroni, Epiſcopus approbat permutationem, ſecus ſi nō fuerint requiſiti, ſic enim venit irritanda. Bertr. conſ. 193. 2. vol. vt nec valet in beneficijs quæ Papa generaliter, vel ſpecialiter ſibi reſeruauit ſine eius conſenſu, quando proprio motu ſpecialiter reſeruauit, ſecus ſi ſibi ea reſeruauit non proprio motu, ſed ad impetrationem alterius, ſic enim non impediet, vt nec literæ Papæ expectatiuæ. Capra de permut. reg. 83. oportet etiam vt ius in re habeat permutans, licet non obtinuerit poſſeſſionem. Capra reg 88. num. 30. ſi enim habeat ius ad rem, vt expectatiuas non poteſt permutare. Capra ibi, num. 29. cum com. & ſi quis permutat ſuum beneficium cum alio, quod non erat permutantis, non amittit ſuum beneficium, nec valet permutatio, qui tamen non poterit redire ad ſuum beneficium ſine iudicis decreto, & fortè noua collatione. Felin. in c. cum venerabilis. de except. nu. 11. niſi aliud habeat conſuetudo, quòd ſi quis habeat duo curata diſpenſatiuè, non poterit permutare cum alio curato, quia diſpenſatio facta ſuper duobus curatis, intelligitur de primis, vnde ſi permutet, vacabit illud quod remanſit. not. in clem. ſi plures. de præb. ſecus ſi permutet cum ſimplici, quia id poterit retinere cum curato ſaltem ex licentia Epiſcopi. Capra loco cit. n. 36. cum communi. ſic permutatio beneficiorum in quibus habet ius optio, fieri non poteſt, niſi fiat ob vtilitatem eccleſiarum, & non permutantium, aliter erit locus optioni, niſi conſuetudo optandi diſponeret ſuper beneficijs ex permutatione vacantibus, quæ attendi debet. Capra loco cit. num. 89. & de iure poteſt permutari beneficium cum ſola ſignatura. Rebuff. de mand. Apoſt. §. 1. ex ſtilo tamen requiruntur bullæ.

Papa etiam poteſt inuitos transferre. Imol in c. exhibita. de rerum permut. & etiam Epiſcopus ex cauſa cum conſenſu Capituli, niſi præſcripſerit, vt ſolus id poſſit. Capra loco cit. nu. 44. cum com. Sola verò inæqualitas beneficiorum non reſcindit permutationem, niſi aliæ coniecturæ fraudem arguant. Ioan. Monac. & Ioan. Andr. in cap. vnico. de rerum permut. in 6. Capra tract. de permut. benef. reg. 88. nu. 121.

Nonò, requiritur, quòd ſpiritualia cum ſpiritualibus, non cum prophanis permutentur, & ius in re cum eodem, & nō cum iure ad rem, vnde permutari non poteſt mandatum, vel nominatio cum beneficio. cap. ſi. de rerum permut. nec cum iure ſpirituali alterius generis, vt decimarum, vel iuris præſentandi cum beneficio, vt not. in d. cap. nec penſio cum beneficio, niſi de Papæ conſenſu, nec habentes expectatiuas Papæ. Abb. in c. cum olim. eod. cum non excedant perſonam. c. ſi cui. de præb. in 6. & habentes huiuſmodi expectatiuas non poſſunt impedire permutantes, qui ſua beneficia reſignarunt in manu ſuperioris. c. licet. eod. in 6. & ſi talia beneficia conferantur alijs quàm permutare volentibus, non valet talis collatio. clem. 1. eodé. Nec beneficium quod habetur in titulum permutari poteſt cum eo quod nō datur in titulum, vt præſtimonijs, quæ etiam cadunt in laicum, nec cum hoſpitali quod nō datur in titulum, ſecus ſi detur in titulum, nec beneficium cum cōmendato etiam ad vitam, niſi coram Papa exprimatur, qui id admittat; nec habētes Canonicatus ſuper numerarios cum Canonicatibus, etiam ꝙ expectent præbendam, nec qui ſimoniacè beneficium eſt adeptus, poteſt id permutare cum illo qui iuſtè id obtinet, aliàs ſi id detegatur, alius redibit ad ſuum beneficium; nec vbi Canonici, & præbendæ nō ſunt numeratæ, poteſt fieri permutatio; nec in beneficijs extinctis poſt primam vacationem,

Digitized by Google

nem, niſi de conſenſu illorum qui poſſunt facere id reuiuiſcere; nec vbi ſtatutum ſit iuratum Canonicos non debere excedere certum numerum, nam non poterit fieri permutatio de numero exceſſiuo, ſi ſtatutum per Epiſcopum ſit approbatum, vel niſi Canonici illi renunciarunt præuia abſolutione à iuramento; nec cum beneficijs vnitis, & annexis, poſſunt tamen duo hoſpitalarij non habentes ea in titulum permutare ſimul, & etiam beneficia manualia, & Epiſcopatus de licentia Papæ, vt ait Franch. in cap. vnico. eodem in 6.

Licet tamen permutare vnum beneficium cum pluribus, & èconuerſo, & curatum cum ſimplici, vt inquit Io. And. in cap. cum venerabilis. de except. niſi acceptum ſit curatum ea intentione, vt permutetur cum ſimplicibus, vel penſio inde percipiatur, id enim faciens peccat mortaliter, ex Bulla quinquageſimaoctaua Pij V. quod ita eo caſu Nauarrus intelligit procedere in conſ. 16. & 24. de præben. ſi ei non ſit animus viuendi clericaliter, ſi enim ei ſit animus beneficio illi inſeruiendi clericaliter, & poſtea id relinquendi cum authoritate ſuperioris, reſeruata ſibi iuſta penſione, & viuendi clericaliter, non peccat mortaliter, vt ibi dicit.

Decimò, ſi alter dicit ſuum beneficium eſſe pacificum, & ſuper eo lis moueatur dans illud tenetur proſequi litem, & eo euicto, alius redibit ad ſuũ beneficium. c. ſi beneficia. de præb. in 6. vel tenetur dare aliud beneficium ſimilis valoris, & quod dictum eſt non ſecuta permutatione, poſſe permutantem redire ad ſuum beneficium, intelligitur, ſi habebat ius in re, d. cap. aliàs non, licet compermutans non poſſit eum impedire, quominus reuertatur ad illud, vel poſſeſſionem eius alteri traditæ, cum compermutans nõ poſſit referre quæſtionem dominij.

Vndecimò, licet partes poſſint ſimul habere tractatum de permutando, & conuenire de modo, tamen non debent conſenſum deliberatum inter ſe præſtare, ſed ſe remittere voluntati ſuperioris. c. pen. de rerum permutat. & Abb. in d. c. quæſitum. eod. & licet non exprimatur, id tamen ſubintelligitur, poteſt etiam in renunciatione exprimi, quòd quilibet reſignat cauſa permutationis, nec id eſt ſimonia, cum id à iure permittatur. d. c. vnico. eod. in 6. & clem. vnica. eod. eſſet tamen ſimonia ſi daretur pecunia in ſupplementum maioris beneficij. Abb. in c. quæſtiones. eod. tit. & vetita iure diuino, quia eſſet venditio rei ſpiritualis. Simonia etiam exiſtit, ſi quis ratione ſolius dignitatis velit beneficium maioris valoris in permutatione, vt dixi tract. de Simonia. Similiter etiam ſimoniacum eſt ſi quis renunciat beneficium ſuum, & compermutans ſuum pro amico, vel propinquo primi, vt inquit Gemin. in d. c. vnico. vt quia ducat eius frater eius ſororem in vxorem, iniurias condonet, &c. ſic etiam præſumitur fraudulenta permutatio ratione inæqualitatis, non ſolùs, ſed cum alijs coniecturis. Abb. in c. 1. de cler. non reſid. vel quando beneficium erat de proximo vacaturum. c. commiſſa. de elect. in 6. vel ſi fiat permutatio cum capellania ficta, conſanguinitas etiam auget fraudis præſumptionem, vt ait Pariſ. conſ. 130. & ſimiliter ſi renuncians ſemper remanet in poſſeſſione, quod hodie eſſet ſimoniaca confidentia, ex Bulla Pij V. nonageſima, incip. Intolerabilis. concordia etiam inter partes inducit ſimoniam, vt ſupra, niſi fiat coram Papa, vt inquit Rebuff. in praxi tract. Permut. nu. 42. cum ſeq. vbi, & remiſſiuè dicit, quomodo illæ coniecturæ elidi poſſint. Et ſic in permutatione, vt licita ſit, oportet, vt pactio non interueniat, niſi modo quo ſupra, & quòd fiat id authoritate

thoritate

Digitized by Google

thoritate ſuperioris, nec detur temporale pro ſpirituali, & fiat ex iuſta cauſa, quòd ſi beneficia ſunt inæqualis valoris, coram Papa ſolo fieri poteſt permutatio, hoc adiecto, vt alteri alter ſoluat penſionem ad æquandū reditus, quo caſu annata ſoluitur tantum ſuper eo quod vnum aliud excedit, & hæc inæqualitas Papæ exprimi debet, & penſio peti ab eo. Sotus lib. 9. q. 7. art. 2. c. ad quæſtiones. de rerum permut.

Duodecimò, ordinarius non poteſt admittere permutationem de beneficijs quæ Papæ ſunt reſeruata, vel affecta, nec etiam Legatus, poteſt tamen eo caſu fieri renunciatio in manibus ordinarij, & permutatio fiet per Papam, quòd ſi permutatio fiat à Papa de beneficijs reſeruatis, non expreſſa reſeruatione, valet, ſi reſeruatio erat generalis ex regulis Cancellariæ, vel iure communi, ſecus ſi erat ſpecialis, niſi conferat ei, cuius contemplatione reſeruauerat, vel niſi reſeruaſſet in odium conferentium, vt not. in ſimili. in c. 2. de conſtit. in 6. Silu. Permutatio. nu. 12. & Gemin. in c. vnico. eod. in 6.

Decimotertiò, ſi vnus cauſa permutationis reſignauit ſuum beneficium, vt alij cauſa permutationis conferatur, & præmoriatur, antequam alter reſignet ſuum, ſecundus habebit vtrumque, niſi permutatio, vel reſignatio fuerit ab altera parte recuſata, quia ſic alter manet ſemper in poſſeſſione. d. cap. vnico. eod. in 6. ſi tamen vtrumque eſſet incompatibile, tenetur alterum eligere, antequam ſecundi adipiſcatur poſſeſſionem, ne ſic priuetur vtroque. extrauag. execrabilis. de præben. in extrauag. Ioannis XXII. & ſi renunciatio tenuit, ſed non collatio, & bona fide ea detinent, & interim moriantur, vacabunt beneficia per mortem. Ioan. And. in cap. 1. eod. ſi verò id ſciunt, vel ſcire debent, ijs priuantur. c. cum qui. de præben. in 6. ſi beneficium ſit incompatibile, aliàs beneficium dolo ſi vacat per mortem, vt dicit Silu. loco cit.

Decimoquartò, in permutatione non eſt fienda mentio de qualitatibus beneficij, & alijs quæ exprimi debent in impetratione beneficiorum, ſi fiat coram ordinario, vt nec in alijs prouiſionibus, nec ſi fiat à Papa motu proprio, ſi verò coram Legato, vel Papa non motu proprio, ea debent exprimi, vt ait Gemin. in d. c. vnico. tutius tamen eſt coram Papa, vt exprimantur, vt inquit Rebuff. d. tract. nu. 34. & 35. Debent præterea permutantes examinari circa ſcientiam, & inquiri de eorum ordine, moribus, & ætate, modo quo dixi ſupra, cap. 3. & 5. ad fin. & ſi eccleſiæ ſint parochiales, ij denuò debent examinari coram Epiſcopo, vel eius Vicario, eo impedito, & tribus examinatoribus in Sinodo conſtitutis, vt mos ſeruat, & ſi in curia examen ſit fiendum, quia quis ibi adſit, debet habere etiam literas teſtimoniales proprij Epiſcopi, quòd non ſit excommunicatus, ſuſpenſus, &c. & idem in renunciatione, & impetratione, niſi perſona ſit nota in curia, & probata, modo quo infra dicetur, ſub cap. de Renunc.

Decimoquintò, permutatio poteſt fieri vno inſtanti, & ex interuallo, coram ordinario, & Papa, vt inquit Rebuff. d. tract. nu. 36. cum ſeq. & tempus non eſt in hoc præfixum, poterit tamen ordinarius cogi, vt quando in eius manibus eſt facta reſignatio cauſa permutationis, conferat, ſi eſt negligens: vt ait Franch. in d. c. vnico. nu. 10. ſi tamen reſignatio eſt facta in curia cauſa permutationis, & reſignatio non eſt publicata per ſex menſes, & poſſeſſio petita, & reſignans moriatur in poſſeſſione, vacabit beneficium per mortem non reſignationem, ex reg. Cancell. 34. & Bulla Pij V. de public. reſign. Bulla octuageſima, incip. Sanctiſſimus. hodie verò ex Bulla Gregorij XIII. ſi con-

ſenſus ſunt præſtiti, vacabit ob non publicationem, modo vt habetur tract. de reſignat.

3 Permutationis beneficiorũ effect⁹ qs.

Decimoſextò, effectus permutationis licitæ eſt, vt quis amittat ius in beneficio, ꝙ reſignauit ex cauſa permutationis, & acquirat cõpermutatũ.

SVMMARIVM.

1 *Penſio eccleſiaſtica quid ſit.*
2 *Penſiones quibus ex cauſis concedantur.*
3 *Penſiones quo iure inductæ.*
4 *Penſionum ſpecies quæ ſint.*
5 *Penſiones imponere quis poſſit.*
6 *Penſio quanta eſſe debeat.*
7 *Ad Penſionis validitatem quæ requirantur.*
8 *Penſiones non ſoluens quas pœnas incurrat, & quando non.*
9 *Penſiones vt expirent, & quæ alia conſideranda.*

De Penſionibus. Cap. XI.

1 Penſio eccleſiaſticã quid ſit.

OBSERVANDVM eſt, quòd penſio dicitur à pendeo, quia pendet formaliter à beneficio à quo extrahitur. cap. quicunque. 12. q. 2. cap. poſſeſſiones. 16. q. 1. cap. fi. de pign. Card. in clem. 1. §. eadem q. 4. de ſupplen. negl. prælat. vel quia ſoluatur ex fructibus beneficii, vt & affictus ex fundo locato. c. fin. de locato. Et diffinitur, quòd eſt ius percipiendi fructus ex alieno beneficio, vel certa portio moderata, ex aliquo beneficio ad tempus ex cauſa ſeparata, & alicui clerico ab habente authoritatem in quota, vel certa quantitate aſſignata. Cardin. in d. clem. 1. §. 1. q. 3. Dicitur certa portio, quia regulariter áſſignatur in certa quantitate, vt in quinquaginta aureis, non in quota, vt omnibus fructibus, dimidia, vel tertia parte, quia ſic diceretur quodammodo beneficium ſcindi, licet re vera nec tunc dicatur ſcindi, cum non fiant duo ex vno, nec id ſeparetur perpetuò, ſed ad tempus. c. maioribus. de præb. quod non eſt hic, cum morte fructuarij redeat ad titularem; ſcindi enim nõ licet. c. maioribus. de præb. Anan. in c. audiuimus. col. 4. de colluſ. Felin. in c. ad audientiam. 2. col. 2. de reſcript. quod intelligitur quò ad Epiſcopum, vel Legatum, in caſibus quibus penſionem conſtituere poſſunt, Papa enim, cum ſit dominus abſolutus in beneficialibus. clemen. 1. vt lite penden. etiam in quota penſionem conſtituere poteſt; idque ſolet etiam quandoq; concedere, loco annuæ penſionis, licet ſatius ſit eam concedere in certa quantitate, tum quia bona eccleſiæ melius defenduntur, & augentur per Rectorem præſentem, quàm fructuarium abſentem, tum ad vitandum lites quæ oriri poſſunt inter Rectorem, & penſionarium, cum non ita certum ſit quanta ſit illa quantitas cum in quota conſiſtit, quàm cum in certa quantitate.

Dicitur

Digitized by Google

Dicitur ex cauſa, quia licet Papa poſſit ſine cauſa eam imponere, cum ſit dominus in beneficialibus. d clemen. 1. id tamen non ſolet regulariter, nec Epiſcopus id poteſt ſine cauſa agere, vbi ei licet penſionem imponere, vt ait Oldr. conſ. 126. incip. quidam. & Anch. conſ. 174. incip. quæſtio proponitur. & vſu iam eſt receptum, vt Epiſcopus nullo caſu propria authoritate poſſit penſionem imponere.

Penſiones quibus ex cauſis concedantur.

Cauſæ verò in ſpeciali, quibus penſio aſſignatur, ſunt plures. Prima cauſa, & oium iuſtiſſima eſt, cum aſſignatur portio quædam ad tempus, vt quis coadiuuet Rectorem in cura animarum, quod facere poteſt etiam ipſemet Rector. Secunda, vt ſuppleatur indigentia vnius eccleſiæ inopis ex abundantia aliarum, vnde Epiſcopus olim pro ſuſtentatione Canonicorum pauperum, poterat eccleſijs inferioribus abundantibus penſionem imponere. cap. cum veniſſent. de reſtit. ſpol. c. auaritiæ. de præb. quod tamen hodie ſine Papa non licet. Tertia cauſa, cum quis multum pro eccleſia elaborauit, & ſenio, vel infirmitate confectus ſeruire amplius non poteſt. cap. per tuas. de donat. c. quamuis. 7. q. 1. c. poſſeſſiones. 16. q. 1. & tunc habetur loco beneficij, Gig. de Penſ. q. 56. & ſapit permutationem. Ptolom. deciſ. 13. in manuſcr. vt & quæ reſeruatur priuato beneficio ob demeritum, vt de illa viuat. Spec. tit. de diſpenſ. §. nunc ſequitur. ver. 54. vt & ſi quis iungatur coadiutor parocho imperito. c. 6. ſeſſ. 21. in Trid. Conc. quæ tamen non eſt propriè penſio, cum talis ſit amouibilis, & non duret ad vitam eius proinde. Quarta, quando duo litigant ſuper beneficio, pro bono pacis Papa alteri eorum iuribus ſuis renuncianti poteſt annuam penſionem aſſignare. c. niſi cũ eſſent. de præb. Quinta, ob benemerita, vt ſupra, erga eccleſiam præſtita. Sexta, quando prouidetur clerico, vt ſuſtẽtari valeat, vel ad ordines promoueri, iuxta c. cum ſecundũ. de præb. c. cũ non deceat. ſeſſ. 25. in Tr. Conc. Septima, cum Dux, vel miles pro eccleſiæ defenſione pugnauit, ſic enim penſio ob id ei poteſt aſſignari, modo ſit talis vt eius ſit capax, & eo magis clericis qui eccleſiæ negotia in cõcilio, curia, vel alibi gerũt, vel in diœceſi pro ſeruitio Epiſcopi inſeruiunt. Octaua, cũ quis renunciat beneficio ſuo, ne nimium diſpendium inde patiatur. d. c. Nona, ad æquandum fructus beneficiorum permutatorum. ſic tamen, vt aliquid non detur eo quia aliud maioris ſit dignitatis. c. ad quæſtiones. de rerũ permut. Dec. conſ. 141. col. 1. quia eſſet ſimonia. Vltima, quælibet alia Papæ arbitrio, cum is & ſine cauſa eam poſſit imponere. Fel. in c. ad audientiam. de reſcript. qui tamen non ſolet regulariter ſine cauſa eas imponere, vt ſi detur ijs qui ſunt futuri miniſtri eccleſiæ, vt alantur, vel clericis pauperibus.

Dicitur ad tempus, vt ſic differat ab eccleſiaſtico beneficio, quia penſio regulariter deſinit morte penſionarij, vt & vſufructus morte vſufructuarij. §. finitur. Inſtit. de vſufr. c. fi. de pign. c. fi. de pecul. cler. vnde cum vacat non poteſt impetrari, beneficium verò eſt perpetuum, & poteſt impetrari cum vacat, & alteri conferri, vt extra de præben. per tot. vt & penſio non obligat ad reſidentiam, vt beneficium, nec ad officium maius.

3 Penſiones quo iure inductæ.

Penſiones autem iure humano, non diuino inuentæ traduntur, vt & beneficia à quibus pendet. arg. c. acceſſorium. de reg. iur. in 6. latè Ioan. de Selua, tract. de benef. p. 1. q. 4. Abb. in cap. conſtitutus. de relig. domib. de quo ſupra tract. de Beneficijs. cap. poſſeſſiones. 16. q. 1. Doct. in c. quamuis. de præb. in 6. & executor datus ad prouidendum de beneficio, penſionem conſtituere nequit. d. cap. quamuis.

4 Pensionũ ſpecies q.

Sunt verò plures penſionum ſpecies, quædam licitæ, quædam illicitæ. Card.& Couar.in clem.1. §.eadem.de ſuppl.negl.præl. Licitæ ſubdiuiduntur, aliquæ enim extrahuntur ex diuiti beneficio, quò ad certam portionem, vt mox ſit perpetuum beneficium, vt ait Card.in d.clem. §.1. Doct.in c.conquærente. de cler.non reſid. Alia datur pro ſeruitio impendendo, vel impenſo, vt pro campanis pulſandis. Alia datur loco beneficij, & quandoque ex cauſa onerofa, vt cum quis cedit liti, vel beneficium ſuum reſignat; quandoque ex cauſa lucratiua, vt cum aſſignatur alicui, vt commodius viuere poſſit. Aliqua etiam apponi ſolet per patronum in fundatione eccleſiæ, de qua in cap.quanto. de conſtit. Aliqua quæ aſſignatur à laico clerico pro ordinibus recipiendis, de quo Felin.in c.poſtulaſti.col.9.de reſcript. & poteſt quis etiam licitè ante reſignationem inire conuentionem cum amico vt ſoluat ei quotannis certam penſionem, & talis tractatus non inducit etiam ſimoniam mentalem. Felin.in d.c.ad audientiam.2.de reſcript.col.2. ſi Papa id admittat, dummodo tantum remaneat Rectori eccleſiæ, vt commodè viuere poſſit. Abb.in d.cap.conquærente.de cler.non reſid. vel penſio eſt temporalis, ſpiritualis, & media: temporalis, quæ datur militi laico defendenti eccleſiam, vel eius negotia gerenti, vt œconomo, vt habent reges Hiſpaniæ, quæ penſio non obligat ad horas, & poteſt vendi, nõ tamen mutari cum beneficio eccleſiaſtico, nec amittitur per matrimoniũ; Alia quæ datur ob officium ſpirituale erga eccleſiam, vt quæ datur concionatori, coadiutori parochi, ſacriſtæ, &c. quæ item non obligat ad horas, nec poteſt vendi, aut redimi, nec commutari cum beneficio eccleſiaſtico, & obligat ad ſolum ſeruitium, ac amittitur per matrimonium. Tertia media quæ datur reſignanti, de qua hic: Tolet.in ſum.lib.5.cap.82. vt nec debent cumulari tot penſiones, vt excedant congruam ſuſtentationem. Tolet. d.lib.cap.83.in fi. Illicita verò penſio cenſetur, quæ ei aſſignatur qui illius capax nõ eſt. Fel. in d.c.ad audientiam. col.1. & Abb.in d.c.conquærente. quod intelligitur quando non eſt capax penſionis, ſecus ſi tantum ſit incapax beneficij ſuper quo imponitur, quia ſic valet: ſecundò, inualida eſt cum imponitur ſine authoritate ſuperioris, vel ſoluitur.clem.1.§.eadem.de ſuppl.negl.præl.c.niſi cum eſſent.§.quia igitur.de præb. Tertiò, ſi ſit ita exceſſiua, vt alijs fructibus ſuſtentari non valeat Rector. Abb.in d.c.conquærente. col.2.de cler.nõ reſid. Quartò, ſi ex falſa cauſa allegata imponatur: Quintò, ſi imponatur ſuper beneficio ſimoniacè acquiſito, vt habet Rota Romana, in nouiſſimis.

5 Penſiones imponere quis poſſit

Penſiones verò regulariter Papa ſolus imponere poteſt. c.cuncta. 9.q.6. c.propoſuit.de conceſſ.præb. Sotus de iuſt.& iu.lib.9.q.7.art.3.Nau.de ſim. conſ.6. 39.52.& 63. qui & ſi committat executori, vt certo viro penſionem certam aſſignet, & interim Papa moriatur, penſio debetur.Gig.d.tr.q.91. Epiſcopus tamen etiam ex cauſa rationabili, & ob vtilitatem eccleſiæ penſionem imponere poteſt pro benemerito. Felin. in d.cap.ad audientiam.2. col.1. Anch.in conſ.179. vbi dicit, poſſe Epiſcopum conſentire, vt reſeruetur ſeni renuncianti penſio pro eius victu. Felin.loco cit. & etiam id poteſt pro bono pacis ſeruando, vt penſio alteri ſoluatur. Caccialup. tract. de Penſ. q.5. & vbi penſio imponitur ab Epiſcopo cum conſenſu Capituli, ſi pro ſeruitio impenſo, non poteſt reuocari per ſucceſſorem, dummodo de meritis appareat, ſecus ſi pro impendendo.Gig.de Penſ.q.67. qui ſi eam imponit caſibus quibus non poteſt, confirmatio eius non ſit à Papa, ſed de nouo ab eo conceditur. Rebuff.tit.de reſeru.gen. & Spec.nu.17. & Nau.de ſimon.

Digitized by Google

mon. conſ.22. dicit, ꝙ Epiſcopus eam poteſt imponere ad æquandum fructus inter permutantes; quod tamen mihi non videtur tutum, crediderim tamen, quòd vbi reſignatur ad fauorem, penſio non poſſit imponi niſi Papæ authoritate, ob pactum appoſitũ quod inducit ſimoniam, quam ſolus Papa purgare poteſt ne oriatur, vbi eius authoritas interuenit. glo. in c. cum pridem. verbo, licitæ. de pact. Legatus quoq; de latere imponere poteſt penſiones in Prouincia ſibi commiſſa, quas & Eps poteſt, & beneficia conferre. Spec. tit. de Legato. §. nunc tractemus. dummodo beneficia non ſint Apoſtolicæ ſedi reſeruata. arg. c.2. de præb. in 6. Si verò ſit nuntius tantum Apoſtolicus, ſi quidem ei datur à Papa facultas cõferendi beneficia, vi legationis poterit & imponere penſiones, quas & Eps poteſt, dummodo cõmiſſionem ſibi datam non excedat, qui & in aſſignanda illa dicere debet, authoritate Apoſtolica nobis tributa. Legatus verò natus, cum beneficia conferre non poſſit. c.1. de offic. leg. in 6. nec penſiones dare poterit. Gig. de Penſ. q.6. nu. 19. & 20. Et tutius eſt, vt nec Eps id poſſit, vt ſupra, ſine Papæ licentia.

Patronus etiam in fundatione poteſt conditionem apponere, vt certa penſio alteri eccleſiæ, vel ſibi ſoluatur. c. quanto. de cenſib. dummodo accedat tunc conſenſus Epiſcopi. Abb. in c. præterea. 2. de Iure patr. vt & conditionem apponere poteſt, quòd quando eccleſia vacat, fructus temporis vacantis ad ſe ſpectent. glo. in c. generali. de elect. in 6. & etiam Capitulum ſede vacante conſentire poteſt penſioni in tranſactione inita inter duos clericos litigantes. Gig. reſp.44. quod tamen vſu non ſeruatur.

Imponitur præterea penſio non ſuper iure ſpirituali, ſed temporali eccleſiæ grauatæ, ſcilicet ſuper fructibus, redditibus, & prouentibus alicuius menſæ, monaſterij, Epiſcopatus, vel beneficij. Butr. & Card in c. conſtitutus. de relig. dom. nec etiam ſuper diſtributionibus quotidianis. Gig. reſpon.35. quandoque tamen imponitur etiam ſuper diſtributionibus quotidianis, vt ſi præbenda valet triginta, diſtributiones centum, ſic enim ſolet concedi penſio triginta, vel quinquaginta, modo apponatur clauſula, etiam ſi in diſtributionibus quotidianis, & non niſi præſentibus diuinis officijs dari conſuetis, conſiſtant, & etiam ſuper maſſa groſſa, & alijs reditibus communibus, modo id exprimatur, aliàs non intelliguntur venire, niſi id dicatur, vel obuentionibus, vt habetur lib. diu. deciſ.294. Et quia Epiſcopatus non ſunt grauandi penſionibus, niſi ex cauſa reſignationis, vel alia probanda in conciſtorio, ideò cum in vacatione Papa ijs penſiones imponit, derogat Conc. Later. ſub Leone X. contrarium ſtatuenti, idq; ſpecificè, vt requiritur Creſcent. deciſ.237. in manuſcr. Pariſ. de reſign. benef. lib.6. q.2. Quòd ſi beneficium reſignatum non eſt capax conuentæ penſionis, imponitur ſuper alijs beneficijs reſignatarij pro parte, vnitim tamen, ob maiorem cautionem. Caputaq. deciſ.313. par.2. Vnde ſi quis renunciat duo beneficia in fauorem Titij, cum penſione centum, & is alterum renunciat, ſi ſunt æqualis reditus, ſoluetur pro rata, aliàs pro rata fructuum, niſi expreſſum ſit quæ penſio ſuper quolibet imponi debeat, quod eſt tutius, & ſi reſignatarius non habet beneficium aliud; ſi reſignatum non eſt capax penſionis, imponitur ſuper beneficio tertij, ſed cum difficultate, & tunc valet, licet excedat medietatem fructuum, quandoque etiam aſſignatur non reſignanti, ſed tertio. Moedan. deciſ.164. modo is ſit habilis, ſi enim reſeruetur minori quatuor annorum, eo non expreſſo, eſt nulla, & requiritur etiam conſenſus beneficiati, niſi Papæ aliud videatur, & certè requi-

Digitized by Google

requiritur quando imponitur ſuper beneficio tertij. Pariſ.lib.8. de reſign. benef.q.2.num.81. cum ſeq.

Non licet tamen imponere penſionem ſuper beneficio alicuius, vt reſeruetur eius filio illegitimo, ſecus ſi legitimus eſt. Pariſ.d.q. nu. 108. cum ſeq. & eſt valida penſio ſtatim atq; eſt ſignata per Papam, ante conſenſum præſtitum per Rectorem. Gig. reſp.34. & vbi quis reſignauit beneficium cum penſione, literæ penſionis ſufficiunt pro oſtendendo titulo colorato beneficij. Gig. reſp.37.

6 Pēſio quāta eſſe debeat.

Moderata quoq; eſſe debet penſio, vt tantum remaneat Rectori, vt commodè ſuſtentari valeat. Abb.in cap.conquærente.de cler.non reſid. Caccialup.tract.de Penſ.q.7. & ideò non debet excedere tertiam partem fructuū, & ſi excedit eſt de eo fienda mentio Papæ, & multo magis ſi aſcendat ad medietatem, cum iure medietatem excedere non debeat. Rota nouiſſ. deciſ. 1560.lib.3. & allegans exceſſum illum probare debet. Gig.de Penſ.q.9. hodie tamen, cum in Conc. Trid. ſeſſ.25.de refor.c. 13. ſtatuatur parochiales non excedentes centum ducatos, & Epiſcopatus mille, non grauandos penſionibus, qui centum, vel mille, intelliguntur de ducatis iuxta valorem quo valent in qualibet regione, vt congreg. Conc.reſpondit, vſus inoleuit, vt grauentur etiam ſupra dimidiam, dummodo remaneant centum, vel centum & decem Rectori, & mille Epiſcopo, quando fructus Papæ exprimuntur, & ipſe vſque ad eum terminum penſiones aſſignat; qui centum intelliguntur deductis oneribus ordinarijs, vt lampadis, &c. quando habetur in bullis dummodo remaneant centum liberi, onera verò extraordinaria per Viſitatores impoſita, non annullant penſionem, ſed tantum diminuunt vſque ad eorum ſatisfactionem, quæ ſcilicet ante ſunt impoſita non poſt, ita Rota Rom.p.1. deciſ.298. & probatio quòd centum maneant Rectori debet eſſe concludens, & vbi penſio excedit medietatem, ſoluitur compoſitio ſuper tali exceſſu, ſcilicet aureus pro quolibet aureo reſeruato, & inſuper annata, nec ſolet concedi penſio ſi beneficium non excedit viginti quatuor ducatos, nec in ſimplicibus, ſi excedit medietatem, nec in Canonicatibus, ſi non excedunt centum. Pariſ.de reſign. benef. lib.6.q.2.

Requiritur præterea in conſtitutione penſionis per Epiſcopum, vel Legatum facta, conſenſus Rectoris grauati, ſi verò Papa eas imponit, de poteſtate abſoluta, non requiritur talis conſenſus, quod dignoſcitur quando dicit, motu proprio, & ex certa ſcientia, ſecus ſi dicat, motu proprio tantum, quia tunc debet in ſpecie derogare regulæ conſenſus Rectoris, ſi tamen ſtilus habet ꝙ non requiratur talis conſenſus, ei eſt ſtandum. Gig. de Penſ. q.10. & debet quis conſentire per ſe, vel procuratorem, niſi ſit præſens in curia, quia tunc requiritur eius conſenſus. Gig.ibidem.q.11. & ſi is qui habet præſtare conſenſum, præſtet, & penſionarius ceſſet per tres annos bullas expedire, & interim moriatur conſentiens, poterit nihilominus poſt expediens, à nouo poſſeſſore exigere præteritas penſiones. Gig. d.tr. q.40. modo reſtituatur, vt eas expedire poſſit.

7 Ad Penſionis validitaté ꝙ requiratur

Ad validitatem vlterius penſionis, plura alia requiruntur, & primò, ꝙ eam obtinens illius ſit capax, & primò, ꝙ ſit clericus, & cōſtitutus in ætate ſufficienti, quæ eſt quā reſeruatur clerico, vt adſit ætas annorum ſeptem, qui ſufficiunt ad hoc vt quis fiat clericus. gl.in c.nullus. de temp ord. in 6. Card.in clem.ſi.col.antepen.de ætat.& qual. qui ſi ante eam obtentam non eſt ordinatus, licet habitum detulerit, eſt nulla. Rota nouiſſ.lib.3.deciſ.20.

& de-

Digitized by Google

& deciſ. 139. & ob id ſacramentum confirmationis ante ſuſceperit. c. 4. ſeſſ. 23. in Trid. Conc. cum puer ſit capax penſionis etiam ſuper Epiſcopatu. Card. in clem. 2. q. 9. de offic. ordin. Abb. in cap. ſuper inordinata. de præben. Secundò, requiritur, quòd is non ſit excommunicatus, penſio enim reſeruata excommunicato non valet. Gig. de Penſ. q. 14. ſi tamen ſit mentecaptus clericus, ei reſeruari poteſt. Gig. de Penſ. reſp. 7. non tamen publicè buffoni & hiſtrioni. idem reſp. 20. Tertiò, requiritur, vt non ſit monachus, quia ſic non poteſt ei aſſignari ad vitam, niſi a Papa, vel niſi ab inferiori aſſignata, à Papa ex certa ſcientia ei confirmetur. Abb. & alij in cap. niſi cum eſſent. de præb. Gig. de Penſ. q. 15. Quartò, vt non ſit illegitimè natus, qui ſine diſpenſatione eam obtinere non poteſt, ſi tamen Papa ſciens tali eam conferat etiam non vtens verbo diſpenſatiuo, valet. Gig. q. 15. d. tract. & etiam Epiſcopus, caſibus quibus poteſt penſionem imponere, cum & poſſit diſpenſare cum tali, vt ſuſcipiat minores ordines, & beneficium non curatum. c. 1. de filijs presbyt. in 6. in quo tamen hodie ex Bulla Sixti V. contra clericos malè promotos, crederem id non procedere, cum ſolus Papa in ordinibus etiam minoribus diſpenſet cũ illegitimis ex dicta Bulla, & per conſequens in penſione quæ aſſignatur alicui vt clerico, quæ tamen iure communi poteſt & aſſignari laico pro eius ſuſtentatione, vel ob benemerita erga eccleſiam. Bald. & Felin. in d. c. ad audientiam. 2. de reſcript. quod tamen hodie non procedit ex Bulla Sixti V. de habitu, & tonſura, qua ſtatuit, vt penſio clerico tantum aſſignetur, qui & incedat in habitu clericali, ſi excedit ſexaginta aureos, vt poſtea declarauit.

Debet tamen in diſpenſatione tali, fieri mentio de penſione obtinenda, nec ſat eſt ꝙ quis ſit diſpẽſatus ad beneficia cum cura, & ſine cura, niſi addatur, & quodcunq; aliud beneficium, quia ſic comprehenditur & penſio. Gig. d. tract. q. 18. & 19. nec tunc eſt opus, vt ad penſiones etiam ſit diſpenſatus. idem ibi q. 20. & ſi penſio reſeruatur alicui, vt clerico, qui tamen laicus erat, non valet, etiam ſi fiat motu proprio Papæ. idem ibi q. 22. nec etiã ſi habitum geſtabat, nec erat clericus, ex deciſ. 20. Rota Rom. nouiſſ. lib. 3. ſi verò filius eſt legitimus, penſio reſeruari poteſt ſuper beneficio patris. Gig. de Penſ. reſp. 4. Secundò, ſi beneficium eſt de Iure patronatus laicorũ, exprimi debet, quòd beneficium grauatum eſt tale, ſuper quo tamen poteſt reſeruari penſio ſine conſenſu patroni, quòd ſi eſt ius patronatus clericorum, opus non eſt vt talis expreſſio fiat, idem ibi de Penſ. q. 23. & 24. quæ intelliguntur quando Papa imponit penſionem, quia ſic non requiritur cõſenſus patronorum. Rebuff. in praxi benef. 3. p. ſign. in clauſula, necnon Iure patronatus. n. 28. vnde ſecus crederem, quando Epiſcopus eam imponit. Tertiò, requiritur, vt beneficij reſignatio non ſit ſimoniaca, aliàs reſeruatio eſt ipſo iure nulla, ex Rota Rom. nouiſſ. 1. p. deciſ. 191. etiam ſi penſionarius id ignoret, vt ibi habetur, nõ tamen eſt illicitum tractatum facere de ſoluenda penſione, modo non fiat pactio firma, vel id remittatur ſanctiſsimo, vnde ſolet renunciari liberè, & poſtea à Papa penſio imponi, ex ſtilo tamen fit reſignatio cum penſione. Pariſ. lib. 6. q. 2. num. 67. cum ſeq. attamen ſimoniacum eſt ſoluere penſionem pro conſequendo nudo titulo beneficij. Gig. de Penſ. reſp. 11. vt & ſimonia eſt penſionem aſſignare pro expenſis factis in beneficio, ex Rota Rom. in nouiſſ. deciſ. 670. lib. 3. & etiã promittere ſoluere penſionem literis non expeditis. Nau. de ſim. conſ. 17. num. 12. & conſ. 19. nu. 3. ſic quocunque modo reſignatio eſt nulla, nulla eſt

& pen-

Digitized by Google

& penſionis conſtitutio. Pariſ.d.lib.6.q.2.nu.77. penſio tamen non eſt nulla reſeruata ſine conſenſu habentis regreſſum ad beneficium, ſed venit annullanda, cum erit locus acceſſui, vel regreſſui, & ideò in ſupplicatione ſolet apponi clauſula, de conſenſu eius qui habet regreſſum, aliàs Datarius id addit, ſi non eſt expreſſum, dummodo conſentiat is qui habet regreſſum ad beneficium. Pariſ.lib.6.de reſign.benef.q.2.nu.85.cum ſeq. ſi tamen noua penſio addatur primæ, expreſſo primam adeſſe, ſecunda non irritaretur, licet primus haberet regreſſum in euentum non ſolutionis, cum non ſit regreſſus ſimpliciter. Quòd ſi in reſignatione ſit clauſula, etiam ſi reſignans nullũ ius habeat in beneficio reſignato, non oportet vt ius ſuũ verificet ad validandam penſionẽ, ſi verò non adeſt dicta clauſula, eſt opus, vt reſignans ius ceſſum verificet, niſi aliter inter eos cõueniat, q̃ ad ipſos ſpectat, cõtra ſucceſſorem verò in beneficio tenetur de aliquo iure primi docere, non autem tenetur id iuſtificare, & qui eſt in poſſeſſione exigendi penſionem, non tenetur probare narrata in gratia, nec habilitates, & alia quò ad exactionẽ interim. Pariſ.d.q.2.nu.104.cum ſeq. & ſi penſio alicui in titulum beneficij aſſignatur, ea cõditione, vt illam dimittat cum competens beneficium erit aſſecutus, ſimoniacum eſt, cũ eſſe debeat perpetua, ſi verò detur ad tẽpus, vt tot ſalmæ tritici, ſic dari poſſunt ſub ea conditione, cum non detur penſio pro beneficio, vel contra, & ſic ſpirituali, ſed tantum penſio ad tempus, donec beneficium adipiſcatur, quæ proinde ceſſat, eo adepto, ſicut vnum beneficium vacat alio adepto. Imola in clem.1.col.6. de rebus eccl.non alie. & ibi Bonifac.col.fi. dummodo penſio eo caſu non concedatur pro ſeruitio ſpirituali, vel loco beneficij cauſa reſignationis, vel ceſſionis iurium eius. Card.in d.clem.1.q.17. quia ſic non licet. vnde Felin.in c.cum eſſent.de ſim. dicit, valere pactum inter Epiſcopum, & familiarem de dando ei certo ſalario, donec illi de beneficio prouiſum fuerit, dummodo beneficium non conferatur ei ob ſeruitium temporale principaliter, nec detur beneficium ob ſalarium, ſed illo dato conditio ſalarij euaneſcat. Gig. de Penſ. q.25. non tamen liceret ſic paciſci, conſtituo tibi ſalarium viginti, quod dimittere tenearis, ſi tibi beneficium contulero, de qua re tract. de ſimonia cadit materia; vt nec licet imponere penſionem ſuper beneficio ob impenſas in eo factas, niſi Papæ id in ſpecie exprimatur. Rota Rom.deciſ.270. lib.3. in nouiſſ. nu.4. & ſi quis promittit ſoluere maiorem penſionem, quàm beneficiũ ferre poſſit, ſimoniam committit. glo.in c.cum clerici. de pact. Gig.d.tract. q.41. vt & illicitum eſt colluſoriè pati ſe moleſtari in beneficio, vt componendo inde penſionẽ quis obtineat. idem ibi q.42. Quartò, in impetratione penſionis eſt exprimendum, q̃ beneficium alia penſione ſit grauatum, etiam ſi ſecunda motu proprio concedatur, etiam ſi eam ſoluerit quis, & in alium ſit tranſlata. idem ibi reſp.31. modo prima ſit valida, ſecus ſi prima ſit inualida, ſic enim non eſt opus, vt de ea fiat mentio. idem ibi q.39. aliàs ſi in impoſitione ſecundæ penſionis, non fiat mentio primæ, & alterius oneris, ſecunda eſt nulla. Caputaq.deciſ.77.lib.2. etiam ſi antiqua ſit perpetua, & noua temporalis. Caputaq. deciſ.312.p.2. & etiam ſi reſignans ignoret beneficium eſſe grauatum alia penſione, quando ſcilicet eſt incapax vtriuſq;, aliàs ignorantia excuſat. Tertiò, ampliatur, vt annullata ex hoc penſione non detur regreſſus. Fallit ſi prima penſio eſt nulla, vel ſi non conſtet, quòd fuerit acceptata, vel ſi in reſeruatione ſecũdæ dicitur, dummodo præſens, & aliæ penſiones non excedant medietatem fructuum, vel ſi adeſt clauſula

in ſecundæ

in ſecundæ reſeruatione, quòd neceſſariorum omniũ maior, & verior ſpecificatio fieri poſſit, vel ſi adeſt clauſula, non obſtante quacunque dictæ ſedis indulgentia generali, vel ſpeciali, per quam præſentibus nõ expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus gratiæ prædictæ penſionis impediri valeat, vel quomodolibet differri; ſic valet gratia non facta dicta mentione, etiam ſi penſiones ſint perpetuæ, & vbi dicitur penſiones non debere excedere medietatem fructuum, id allegans & probans, facit vt penſio ſit nulla ſi excedit, ſic non oportet primæ mentionem facere, quando in ſecunda fit mentio penſionis in genere, vt & fallit in caſu de quo Caputaq. q.311.2.p. vel ſi prima ſit extincta, & caſſata; & vbi penſio eſt nulla, non eſt nulla ipſo iure, ſed ope exceptionis. Pariſ. d. lib. 6. q. 2. nu. 40. cum ſeq.

Hodie verò ex ſtilo exprimitur, primò, cauſa cur imponitur, ſcilicet literarum ſcientia, morum honeſtas, & alia laudabilia: ſecundò, exprimuntur fructus ſuper quibus imponitur quot ſint: tertiò, vt ſit libera ab omni decima, quarta, media, &c. Quartò, vt ſoluatur ab accipiente, & ſucceſſore in beneficio, in Natiuitatibus ſancti Iohannis Baptiſtæ, & Domini noſtri Ieſu Chriſti. Quintò, imponitur pœna excommunicationis, & priuationis, volente tamen penſionario. Sextò, apponitur clauſula, etiam ſi ſuper illo aliæ penſiones, &c. & cum clauſula, etiam ſi in ſolis diſtributionibus, &c. conſiſtant fructus, vt ſupra. Septimò, quòd penſio debeatur, etiam ſi nullũ ius cedenti competat, cum clauſula, quàmprimum clericari caractere fuerit inſignitus. Octauò, quòd annullari, minui, vel reduci non poſſit; quod eſſet ſi fructus decreſcerent, ea clauſula non extante, vt & dicitur quòd neceſſariorum fieri poſſit verior expreſſio, & non obſtante quacunque ſedis Apoſtolicæ indulgentia, vt ſupra, & quòd ſoluatur penſio poſſeſſione habita, vel non, vt & addi ſolet, quòd id beneficium reſignare non poſſit, niſi facta obligatione per reſignatariũ bancaria, vel in forma camaræ, vt prius, & ſibi intimata. Pariſ. d. lib. 6. q. 2. nu. 13. cum ſeq. an verò èconuerſo impetrans beneficium teneatur mentionem facere penſionum quas aliundè obtinet, latè examinat, & reſoluit. Gig. d. tract. q. 67. per multas concluſiones; ſic penſio ſi reſeruetur ſuper beneficio ad quod alteri regreſſus debetur, quò ad præiudicium eius cui regreſſus debetur, non valet. Caſſiod. deciſ. 1. rubr. de Penſ. etiam ſi reſeruatio fiat motu proprio, niſi dominus regreſſus illi conſentiat, vel niſi Papa ex certa ſcientia, mentionem faciens de illo regreſſu, illam aſſignet. Gig. loco citato q. 79. & ſi penſio aſſignatur ſoluenda in termino intra quem eſt impoſſibile ſolui ob loci diſtantiam, non ob id eſt nulla etiam pro ea parte; ſed erit ſoluenda alio tempore congruo arbitrio boni viri. Rom. conſ. 348. idem ibi q. 27. nec quis duas penſiones ſub eodem tecto obtinere poteſt quando dantur loco beneficij. Rebuff. in praxi, tit. de diſpenſ. ratione ætatis. ver. etiam. ſi ſunt ſub eodem tecto, niſi aliud habeat conſuetudo, ſine diſpenſatione Papæ; & poteſt quis conſentire per ſe, vel procuratorem ad cõſentiendum penſioni, ſi & quatenus ei beneficium conferatur. idem reſp. 4. & ſi quis transtulit penſionem in alium poſtquam is clericus factus erit, ſi is per quatuor annos ceſſauit ab ordinibus ſuſcipiendis, remanet penès transferentem interim. idem reſp. 50.

Tenetur autem prouiſus legitimè, vt ſupra, de penſione, pro eius expeditione annatam ſoluere, ſi penſio vigintiquatuor ducatos annuos excedit, aliàs non. idem ibi q. 26. & deſuper expedire debeat bullas, ſine quibus illam exigere non poteſt, maximè ſi adeſt in ſignatura clauſula, vigore li-

terarum deſuper expediendarum, & non aliter, aliàs gratia ſit ipſo iure nulla, ſi tamen in ſignatura habeatur quòd ſola ſignatura ſufficiat, in foro conſcientiæ ſine literarum expeditione exigi poteſt. idem ibi q.34. Secundò, penſionarius tenetur recitare officium Beatæ Virginis, ex Bulla Sixti V. de habitu, & tonſura, & eo magis ſi illam recipit in titulum, vt deinceps ſit beneficium eccleſiaſticũ, ſic enim tenetur recitare officium Dominicũ. idem ibi q.31. in fi. qui tñ non tenetur reſidere, idem ibi q.31. in fi. nec penſio poteſt permutari cum beneficio eccleſiaſtico, niſi detur vt mox ſit beneficium eccleſiaſticum, idem ibi q.33. niſi ve Papæ authoritate accedente, poteſt etiam accedere fideiuſſor penſioni, dummodo in ipſa impoſitione Papæ id exprimatur, aliàs non, extra tamen reſignationis actum, vnus pro alio ſe conſtituere poteſt fideiuſſorem ad ſoluendum eam probabiliter.

8 Penſiones nõ ſolués quas pœnas incurrit, & quãdo non.

Effectus porrò penſionis impoſitæ eſt, vt ſolui debeat per Rectorem beneficij, iuxta formam conceſſionis eius, aliàs incurrit pœnas in literis conſtitutionis penſionis expreſsis, ſiue ſit excommunicatio, ſiue priuatio beneficij, idem ibi q.78. Rota nouiſſ. lib.3. deciſ.267. & ſi alteri beneficium confertur, non reſtituitur, quod intelligitur volente creditore, qui ſi recipiat præteritas penſiones ſibi præiudicat quò ad regreſſum, ſi non perſoluat. idem ibi reſp.31. nu.3. & ſic tamen, vt requiratur declaratoria pœnæ priuationis, vel excommunicationis incurſæ ipſo iure, & pro tali declaratoria facienda pars eſt citanda, & etiam à tali declaratoria appellare licet. Gig. d.q. ſi in literis talis etiam pœna continetur, nec is iuuatur ex regula de annali poſſeſſione, qua non obſtante, poteſt priuari, idem in reſp. reſp.3. & vbi tempus non eſſet appoſitum pro eius ſolutione, ſoluenda eſt in fine anni, niſi aliud habeat conſuetudo, cui ſtatur. Doct. in l. diuortio. §.1. ff. ſol. matr. idem ibi q.93. & poteſt ſolui etiam procuratori generali, etiam non habenti liberam adminiſtrationem, & etiam conſtituto in cauſa penſionis cum libera, non verò procuratori ad lites, idem reſp.48.

Ampliatur, vt id procedat etiam ſi Rector ſit excommunicatus qui proinde fructus non percipiat, idem ibi q.64.

Secundò, ampliatur, etiam ſi eccleſia vacet, quia tunc illius œconomus ipſam ſoluet, idem ibi q.65.

Tertiò, ampliatur, quòd ſi penſio non eſt ſoluta per præceſſorem, penſionarius poſsit agere contra ſucceſſorem, vel hæredes præceſſoris pro eius ſolutione, ſucceſſor tamen conuenire poteſt hæredes præceſſoris pro eius ſolutione, ſi præceſſor fructus percepit, aliàs non; idem ibi q.38. & 43. Pariſ. d. lib.6. q.2. num.94. & ſeq. & ſi penſionarius moriatur, penſiones decurſæ non ſolutæ tranſeunt in eius hæredes, idem ibi q.52. & pro rata fructuum perceptorum, & tota ſi omnes fructus ſunt percepti, licet tempus ſolutionis non aduenerit, idem ibi q.53. quod procedit etiam in penſionario transferente, ſic enim ſuccedit is in quem eſt tranſlata. Rota deciſ.48. lib.2. in nouiſsimis.

Quartò, ampliatur, vt penſionarius habeat ſpecialẽ hippotecam in fructibus beneficij ſuper quibus impoſita eſt, pro eius ſolutione, in quoſcunque tranſeant, idem ibi q.51. & obligat etiam ſucceſſorem ad ſolutionem, licet de eo in literis non fiat mentio, idem ibi q.43. & etiam habet regreſſum ad beneficium ſi in literis id contineatur, qui & tunc non præiudicat ſibi quò ad regreſſum ſi recipit præteritas tantum penſiones cum proteſtatione, ſecus ſi & futuras, licet proteſtetur, idem ibi q.73. & generaliter pen-

ſio eſt prius ſoluenda antequam ſuper ea cognoſcatur, etiam ſi dominus nõ ſit in poſſeſsione exigendi, dummodo literæ ſint expeditæ, & etiam ſi exceptio nullitatis oriatur ex ventre literarum. Rota Rom. nouiſſ. p. 1. deciſ. 301. & licet ſit onus penſio, & odioſa, ſi tamen reſeruetur pro ſuſtentatione, eſt fauorabilis. Rota prædicta p. 1. deciſ. 239. & 454. quæ in eſſe deducta eſt fauorabilis, cum ſit beneficium Principis, à principio tamen eſt odioſa.

Quintò, ampliatur, etiam ſi Rector non percepit fructus ſua culpa, vel ſi penſio eſt impoſita ſuper titulo, & non ſuper fructibus, etiam quòd perierint, & quòd iam collecti vi hoſtium ſint ſubtracti, & eo magis vbi abundantia vnius anni ſupplet ſterilitatem aliorum; quòd ſi penſio ſit exempta ab omni onere, & caſu fortuito, adhuc debetur, niſi omnes fructus perierint, quia tunc non debetur, licet interim ſit ſoluenda donec id probetur, idem ibi q. 62. concordat Rota Rom. nouiſſ. p. 1. deciſ. 128. cum penſio debeatur ex fructibus beneficij, & non alias, vt ibi habetur; quòd ſi quis habens præbendam grauatam penſione, optat aliam, vbi præbendæ ſunt diſtinctæ, ſecundus poſsidens tenetur ſoluere penſionem, ſecus vbi non ſunt diſtinctæ. Gig. d. tract. q. 63.

Sextò, ampliatur, vt penſio debeatur ſine vlla diminutione, vnde penſionarius non tenetur contribuere ad ſolutionem decimarum, ſi penſio eſt exempta ab omni onere etiam decimæ, vel ſi penſio conceditur ratione ſeruitij præſtiti, vel præſtandi, niſi de decima ab eo ſoluenda in literis fiat mentio, idem ibi q. 58. & ſi penſionarius excommunicatur ob non ſolutionem decimæ contra eius priuilegium, ſententia eſt ipſo iure nulla, idem ibi q. 60. & ſi penſionarius moleſtatus eam ſoluit cum proteſtatione, ſibi non præiudicat, quæ proteſtatio fieri poteſt vbique, quandocunq;, & quocunque loco, idem ibi q. 61. qui & ibi quærit quid iuris quando non eſt proteſtatus, remiſsiuè, qui nec tenetur ad charitatiuum ſubſidium, quando penſio immunis eſt ab omni, & quocunque onere, idem ibi q. 38. qui tamen ſic habet exemptam penſionem ab omni onere, non eſt exemptus ab onere inſolito, & non cogitato, niſi id exprimatur, idem ibi q. 66. & ſi penſio eſt immunis ab omni onere, non tenetur etiam ad reparationem murorum ciuitatis, ad quod eccleſia ipſa grauata tenetur, idem ibi q. 90. & ſi ſtatuto cauetur, vt Canonicus ſoluere debeat dimidiam fructuum Canonicatus, qui grauatus ſit penſione, ipſa penſio in primis eſt deducenda, & inde medietas ex reliquo ſolui, idem ibi q. 89. nec tenetur penſionarius contribuere reparationi eccleſiæ, ſi penſio eſt exempta à quibuslibet oneribus tam ordinarijs, quàm extraordinarijs, cum clauſulis ſolitis, aliàs ſic, pro rata. Gig. reſp. 8. quòd ſi non eſt exempta, penſionarius tenetur pro rata ad onera beneficij, niſi libera ſit ab omni onere. Rota nouiſſ. 2. p. deciſ. 160. quòd ſi Rector non percipit fructus beneficij non tenetur ſoluere penſiones. Nauar. de præben. conſ. 49. nec debitas à prædeceſſore, niſi tot fructus percepit, vt illæ ſunt. Nau. ibi. in fine.

Septimò, ampliatur, vt etiam lata prima ſententia pro Rectore beneficij contra penſionarium in Romana curia, penſio non ſit ſequeſtranda. Gig. d. tr. q. 46. ſed procedi debet in cauſa ſine retardatione ſolutionis penſionis, & ſi quis conſueuit exigere penſionẽ, & Rector neget ſoluere, poteſt agens agere de ſpolio, qui tamen docere debet de titulo ſaltem colorato eius, ſi datur loco beneficij, & ſi datur vt quid temporale docere debet de eius titulo abſolutè, idem ibi q. 47. & his caſibus Auditor Camaræ ſolet conce-

dere mandatum de manutenendo in poſſeſsione exigendi penſionem contra Rectorem ſub pœna excommunicationis,& quingentorum ducatorũ,& vbi quis ſoluit penſionem pro alio, præſumitur habere mandatum, quando id agit eo ſciente, aliàs ſecus, & ob id is dicetur eſſe in poſſeſſione exigendi. Gig.d.tract.q.48. Et vlterius penſionarius non ſoluens penſionem, amittit beneficium, ſi id in literis continetur, vel reſeruetur regreſſus, quæ tamen pœna non habet locum, niſi volente domino excommunicari faciente. Cur. Iun. conſ.109. nu.11. qui regreſſus habet locum etiam contra ſucceſſorem, etiam pro præteritis penſionibus, dummodo cœperit agere contra primũ, aliàs videtur id remiſiſſe, quod & non procedit, niſi volente penſionario, quòd ſi eſt caſſata pars penſionis impoſitæ cum regreſſu, ex æquitate ibi ceſſat regreſſus, non autem vbi eſt impoſita ſuper pluribus beneficiis, ſic enim procedit quò ad omnia, ſic tamen, vt iudicis declaratio in effectu regreſſus requiratur. Pariſ.d.lib.6. q.3. de reſign.

Octauò, ampliatur, vt pro faciliori ratione exigendi penſionem, detur in literis executor, qui cenſuris, & pœnis agat contra Rectorem, vt ſoluat, qui executor ſi eſt abſens, penſionarius exiſtens in curia adibit Camaræ Auditorem pro executione, in partibus verò adire poterit ordinarium loci. Gig.ibi q.69. & ſi executor Apoſtolicus in executione nulliter procedit, etiam iudex inferior adiri poteſt, idem ibi q.70. nec fit litis conteſtatio quando proceditur contra Rectorem, qui conſenſit penſionis reſeruationi, vel contra ſucceſſorem, cui literæ fuere intimatæ, & idem ſi hæres penſionarij procedat, idem ibi q.71.

Nonò, ampliatur, vt ſi duo litigant ſuper beneficio grauato penſione, cuius fructus ſunt ſequeſtrati, qui fructus collegit ante ſequeſtrum, decurſas ſoluere tenetur, cum fructus eccleſiæ obnoxij ſint pro oneribus incumbentibus toto anno vſque ad nouos fructus. Gemin.in c.ſi. §.porrò.de offic.ord. in 6. ſi verò poſt ſunt collecti, ſequeſter illas ſoluet. Gig.ibi q.72.cum penſio ſequeſtrari non poſſit, idem reſp.21. vbi tamen quis non ſoluit penſionem, ſi fructus beneficij ſuper quibus eſt impoſita, adſunt, non poſſunt ſequeſtrari fructus aliorum beneficiorum eiuſdem, cum fructus eius expreſſi ſint cauſa taxationis, idem ibi.

Decimò, ampliatur, vt penſionarius obtinens Rectorem priuari beneficio ob non ſolutionem, adhuc præteritas exigere poſſit, idem ibi q.76. ſi tamen quis habet regreſſum ad beneficium in euentum nõ ſolutionis penſionis, & ſimul facultatem eam transferendi, ſi illam transfert, is non habet regreſſum ad beneficium pro cuius fauore transfertur, cum ſit noua penſio, idem ibi quæſt.74.

Vndecimò, ampliatur, vt debitor penſionis qui conſenſit reſeruationi, & iurauit ſoluere, compenſationem obijcere non poſsit, nec quando penſio eſt aſſignata pro alimentis, ſecus quando non eſt aſſignata pro illis, dummodo compenſationis diſcuſſio non exigat altiorem indaginem, idem ibi q.92.

Duodecimò, ampliatur, vt nõ detur appellatio à materia penſionis quando eſt aſſignata pro alimentis, vel proceditur executiuè, & aliàs cauſa exprimi debet ob quam appellatur, idem ibi q.95. qui tamen penſionarius ſi poſſederit per triennium defenditur regula de triennali poſſeſſione, idem ibi quæſt.97. & regulariter datur commiſſio, ſine retardatione ſolutionis penſionis, niſi inferior Papa eam impoſuerit, vel vbi ſucceſſor agit ſuper nullitate penſionis quam præceſſor non ſoluit, vel vbi eſt impoſita per arbitros

bitros præceſſori, vel ſi eſt impoſita ſuper pluribus *beneficijs quæ* tranſferunt ad diuerſas perſonas, vel quando eſt impoſita per *Epiſcopum* ſuper beneficio patronato, vel vbi penſionarius petit penſionem ab eo qui fecit plures expenſas pro recuperatione beneficij, vel vbi penſio eſt tranſlata per eum in quem etiam fuerat tranſlata, vel quando fuit tranſlata ſub conditione, vt intimetur, vel ſub modo, & conditione. Gig. ibi q.85. & etiã penſio nulla eſt ſoluenda, ſi commiſſio detur ſine retardatione. Rota Romana 816. lib. 3.

Decimotertiò, ampliatur, vt debitor penſionis eam ſoluere teneatur in moneta currenti tempore ſolutionis, & ſi adiectum ſit, vt ſoluat in ducatis auri in auro, penſionarius non poteſt cogi accipere in moneta. Gig. ibi q.98. & ita ſi valor excreuit, eſt periculo Rectoris, idem ibi; ſic tamen, vt non attendatur valor ducati Romæ currentis, vbi eſt facta penſionis reſeruatio, ſed loci vbi ſitum eſt beneficium, idem reſp. 49.

Decimoquartò, ampliatur, vt penſionarius etiam non requiſitus ſoluere, ſi perſonaliter conſenſit penſioni, incurrat adhuc pœnas in literis contentas, ſi verò conſenſit per procuratorem, opus eſt vt ei literæ ſint intimatæ legitimè ad hoc vt pœnas incurrat, ſimiliter ſi non percepit fructus vllos beneficij, & ideò non ſoluit, non incurrit pro eo tempore pœnas, & non tenetur ſoluere certè ſi per multos annos non percepit fructus, etiam ſi ſit exempta. Rota deciſ. 707. lib. 3. in manuſcr. nec ſi Rector eo tempore fuit detentus in carcere, vel ſi penſionarius, vel eius procurator non eſt inuentus in loco deſtinatæ ſolutionis tempore quo fieri debuit, vel ſi eam obtulit penſionario præſenti, vt nec incurrit ſucceſſor in beneficio non ſoluens penſionem quam præceſſor non ſoluit, idem ibi q.77. & quando fit intimatio literarum, debet fieri per notarium data earum copia Rectori ſi ab eo petatur, vt ibi dicit.

Decimoquintò, ampliatur, vt penſionarius quandoque in alias perſonas penſionem transferre poſſit, ſi bullæ id concedunt, vel conſenſus Rectoris cum Papæ authoritate accedat, vel adſit priuilegium Apoſtolicum, vt habent milites ſancti Petri, qui eam poſſunt transferre coram notario ſine oſtenſione priuilegij. ex Rota Rom. in nouiſſ. deciſ. 1320. lib. 3. & idem ſanxit Sixtus V. de Equitibus Lauretanis, quò ad ducatos ducentum, quas & retinere poſſunt etiam vxorati, & tunc ſi datur in titulum beneficij, habet in eo locum regula de viginti; ſecus ſi eſt quid merè temporale prout propriè eſt, idem ibi q.58. quo caſu, & pater habens talem facultatem poteſt eam in filium transferre, modo nõ detur vt titulus beneficij, idem ibi q.86. & ſi penſionarius ſic transferens, anticipatas ſolutiones receperit à Rectore, non poteſt nouus penſionarius pro illis annis eas petere, idem ibi q. 88. & vbi quis habet facultatem penſionem transferendi, dicit idem q.99. eum poſſe pecuniam accipere, pro illa in alium transferenda, quod tamen non caret dubitatione, niſi Papæ authoritas accedat; & ſi quis penſionem in alium transfert per confidentiam, peccat, pœnam tamen Bullæ Pij V. de confidentijs non incurrit. Nau. de ſimon. conſ. 16.

Limitatur modo prædicta concluſio, aliquibus caſibus, & primò, ſi tunc fuit in carceribus, ſic enim non incurrit pœnas in Bullis contentas, vt nec caſibus alijs proximè deductis. Secundò, nec cum id omittit ob paupertatem, arbitrio iudicis, qui æſtimare poteſt quis dicatur pauper, idem q.79. vbi tamen commiſſio ſit non retardata ſolutione, non prodeſt dictum re-

medium,

medium, idem in reſp.reſp.2. Minor etiam quatuordecim annis non priuatur beneficio ob non ſolutionem penſionis, ſi cũ eo diſpenſetur in beneficio conſequendo, idem reſp.14. Quòd ſi quis per tres annos ſingulo anno ſoluit penſionem, præſumitur etiam pro ante actis ſoluiſſe, quando in ſingulo eorum trium vltimorum ſoluit, ſecus ſi in vno pro tribus, idem q.81. & ſi penſio non ſoluitur per annos triginta, non erit præſcripta niſi pro illa prima rata à cuius decurſione effluxere anni triginta, ſic ſcilicet vt tot ſint neceſſariæ præſcriptiones, quot ſunt anni, & nõ vnica tantum, idem q.83. modo adſit bona fides, & iuſtus titulus, iuxta cap. 1. de præſcript. in 6. & ſi penſionarius ſciens ſibi deberi viginti, recipit tantum decem, erit præſcripta tempore congruo ad præſcribendum pro alijs decem, ſecus ſi id ignorabat, idem q. 84. & ſi penſionarius ſit bannitus ex loco deſtinatæ ſolutionis, poterit alibi debitorem conuenire, idem q.82.

Poteſt demum Rector coram executore multas oppoſitiones, vel exceptiones obijcere: primò, obijciendo exceptionem ſolutionis: ſecundò, pactum de non petendo eam: tertiò, opponere poteſt exceptionem compenſationis, ſic tamen, vt executio ob id non retardetur: quartò, obijcere poteſt exceptionem extinctionis penſionis factæ de partium conſenſu, etiam ſi ſit facta ſine authoritate ſuperioris: quintò, obijci poteſt nullitas penſionis, quia ſit conſtituta ſine conſenſu grauati, non derogando regulæ de conſenſu præſtando, vt & opponi poteſt de falſitate literarum etiam coram mero executore, vel ſi non fuit facta mentio anterioris penſionis, ſic enim ſecunda eſt nulla, vel opponi poteſt quòd penſio fuit conſtituta ſub modo, & conditione, qui modus, vel conditio verificationem non acceperuit; vt & opponi poteſt quòd eo anno nullos fructus, vel tenuiſſimos ſaltem percepit, quo caſu penſio non debetur, idem q.62. & 77. vel opponi poteſt, quòd penſionarius eſt excommunicatus, quod opponi poteſt etiam coram executore: vt & obijci poteſt quòd executor caret iuriſdictione, modo huiuſmodi exceptio ſit notoria, nec egeat longiori indagine, ſic enim non releuaret coram executore; vt & obijci poteſt, quòd penſio ſit exceſsiua, quo caſu eſt reducenda ad quantitatem moderatam, idem q.100. & 35. & 44. citata tantum parte, idem q.37. nec ſibi præiudicat ſic petens reformari penſionem, etiam ſi ſoluit metu incurſus excommunicationis, & priuationis beneficij, idem q.36.

Interpretatio verò fit in penſionibus, vt ſi conſtant in quota, auctis fructibus natura rei, vel impenſis Rectoris, non augeatur quota penſionario, ſecus ſi caſu vt per alluuionem, & eo magis ſi impenſa facta eſt per fructuarium, idem in reſp.reſp.1. Secundò, ſi duæ penſiones eodem die concedantur, ſi in vna adeſt hora, in alia non, prima præfertur, per teſtes tamen probari poteſt de tẽpore gratiæ anteriori, idem de Penſ.reſp.9. Tertiò, ſi quis obtinet duas penſiones ſuper duobus beneficijs cum poteſtate illas transferendi pro dimidia, ſi conſequitur vnum ex ijs beneficijs, non poterit transferre illam dimidiam, idem de Penſ.reſp.12. crediderim tamen quòd poſsit transferre dimidiam dimidiæ. Quartò, ſi Papa mandet reſeruari penſionẽ ſuper fructibus primo vacantis in aliqua diœceſi, non comprehenderetur eccleſia de nouo ędificata poſt datam literarũ, idẽ in reſp.reſp.13. Quintò, ſi ſuper beneficio litigetur onerato penſione ꝑ aliquẽ ſoluta, in reſtitutione fructuum cõputabitur, ſi ſit antiqua, ſecus ſi ſit noua, vt idẽ ait reſp.15. iuxta caſum per eum ibi poſitum. Sextò, ſi Rector componat cum penſionario

Digitized by Google

rio de ſoluenda minori penſione, quàm literis ſit expreſſum, nec aliquid dicatur de ſucceſſore, ſi intuitu perſonæ id actû ſit, quia erat amicus, conſanguineuſve primi vel pauper, nõ trãſit in ſucceſſore, aliàs ſecus, idẽ reſp. 16. Septimò, Papa etiam ſine conſenſu Rectoris transferre poteſt penſionem de vna perſona in aliam, idem reſp. 17. Octauò, ſi Papa mandet penſionem alicui Præpoſito aſsignari quæ transeat ad eius ſucceſſores, qui adeptus eſt gratiam Præpoſituræ eo cedente, vel decedente, illam conſequetur, idem reſp. 18. Nonò, ſi penſio aſsignetur partim ſuper beneficio ab aliquo reſignato, partim ſuper alio, ſi reſignatarius ſuccumbit, ſi quidem ex non iure reſignantis, corruit etiam alia, ſecus ſi defectus occurrat ex perſona reſignatarij, & tunc ei imputatur, nec corruit, ſi verò ex vtroque capite, corruit, niſi penſionarius probet ſic eſſe iudicatum ob defectum reſignatarij, ſi verò ex imprudentia iudicis, non corruit. Gig. reſp. 19. Decimò, ſi penſio eſt aſſignata clerico in euentum, quòd Rector alicuius beneficij cedat, vel decedat, ſi is priuetur ob delictum, non debetur penſio, idem reſp. 22. cum mors ciuilis nõ æquipararetur morti naturali in diſpoſitione hominis. Vndecimò, ſi cui eſt reſeruata penſio ſuper certo beneficio, poſtquam ceſſarit reſeruatio fructuum alij facta, ſi expectans vxorem duxit, quæ mortua ſit, & poſt vacent fructus, ſi quidem a principio eſt aſſignata penſio, licet ſuſpendatur eius effectus, vacat per matrimonium, ſecus ſi mandatur aſſignanda extinctis fructibus in caſu præſenti, idem reſpon. 23. Duodecimò, penſionarius habens regreſſum ad beneficium in euentum non ſolutionis, non poteſt priuare ſucceſſorem pro penſionibus decurſis non ſolutis à præceſſore, idem reſp. 24. Decimotertiò, ſi penſio tertiæ partis fructuum beneficij alicui aſſignatur pro eius ſuſtentatione, debetur non deductis expenſis, idem reſp. 25. & ſi cui eſt aſſignata tertia pars fructuum beneficij, hæc tertia pars debetur non in pecunia iuxta expreſſionem factam in literis; ſed in vera quantitate, idem reſp. 26. nec penſionarius tenetur contribuere ad expenſas viſitanti factas. Pariſ. de reſig. benef. lib. 6. q. 1. n. 51. idẽ reſp. 27. & ſi quis ſpolietur penſione, ſat eſt confeſſio grauati ad probandum eius titulum, idem reſp. 28. & penſionem ſoluere tenetur etiam nõ habens iuſtum titulum beneficij, idem reſp. 29. nec in tranſlatione penſionis opus eſt id publicare, idem reſp. 30. Decimoquartò, ſi quis ſpoliatus poſſeſſione exigendi penſiones, obtinet ſententiam contra Rectorem, & demum priuatur penſione nulla declarata, tenetur reſtituere ſolum exactas poſt litis conteſtationem, idem reſp. 32. in foro tamen conſcientiæ ſi erat in mala fide etiam ante exactas reſtituere teneretur. Decimoquintò, ſi quis promiſit non reducere penſionem ad minorem ſciens ſtatum beneficij, id non poteſt, ſecus in ſucceſſore, ſi ſit exceſſiua, idem reſp. 38. nec iuuatur Rector ex regula de annali, vel triẽnali poſſeſſione, vt ſupra eſt dictum, quominus ſoluat, idem reſp. 39. & 40. & hæres penſionarij, vt dictum eſt ſupra, ſuccedit in penſionibus non exactis, ſi tamen nõ ſint ſolutæ per præceſſorem, imputatur hæredibus ſi fuere in mora eas exigendi à Rectore, & iam non poſſint illas aſſequi, idem reſp. 41. Decimoquintò, vt poſſit procedi ad cenſuras contra Rectorem ob non ſolutionem, oportet vt præcedat literarum intimatio, ſi non per ſe, ſed per procuratorem conſenſerit, idem reſp. 42. Decimoſextò, ſi ſpoliatus perceptione annuæ penſionis, lite pendente, eam in alium ex facultate ſibi data, tranſtulit, is in quem eſt tranſlata, non poteſt agere ſpolij actione, idem reſp. 43.

Extinguitur

Digitized by Google

9 Penſiones vt expirét & q̃ alia cõſideranda.

Extinguitur demum penſio multis modis: Primò, per mortem penſionarij, ne proprietas maneat infructuoſa, vt & vſuſfructus morte fructuarij finitur. arg. §. finitur. Inſtit. de vſuſr. & ſi tunc aliquis ſit reſeruatarius fructuum, penſio vacans ei accreſcit, & non Rectori. Gig. de Penſ. reſp. 5. Secundò, ſi is qui obtinet penſionem conſequatur beneficium ſuper quo eſt impoſita, ſic enim confunditur cum proprietate, idem q. 49. vnde ſi id beneficium dimittat ex cauſa voluntaria, extinguitur penſio, ſi verò ex cauſa neceſſaria, quia alius habeat potiora iura in eo, ſecus eſt, modo id ſciuerit, ſecus ſi ignorabat potiora iura alium in eo habere, ſic. n. & penſionem amittit, vt ibi dicit. Tertiò, ſi penſio ſit data in titulum beneficij, non vacat per contractum matrimonij, & idem ſi aſſignatur loco beneficij reſignanti etiã ſi ſit in minoribus, ſi verò eſt in minoribus, & penſio ſit aſſignata pro ſeruitio temporali, vt quòd ſit eccleſiæ cuſtos, campanarius, & huiuſmodi, ſic non vacat, vt nec ſi datur eius retentio, vt datur ingredienti religionem militarem. Pariſ. d. lib. 6. q. 2. nu. 116. vbi id declarat, & ſi in ſacris conſtitutus de facto contrahat, eam amittit ipſo iure, nec eam recuperat clericus ſi ſpõnſa poſt contractum, nõ cognita, tranſeat ad religionem; non vacat tamen per ſponſalia, idem d. tract. & vacat ſi quis fiat Epiſcopus, niſi concedatur retentio. Pariſ. d. q. nu. 121. & q. 54. qui & quærit quid iuris quando matrimonium non ſequit, an eam amittat, multipliciter diſtinguendo. Quintò, eam amittit ſi clericus fiat miles, & enormitatibus ſe immiſceat, ac monitus non deſiſtat, etiam ſi penſio non ſit data in titulum beneficij, ſi verò non eſt monitus, eam non amittit, quòd ſi eſt data pro ſeruitio impenſo, vel impendendo, non amittitur per militiam, idem q. 55. Sextò, quando penſio eſt aſſignata ex cauſa reſignationis, vacat per promotionem ad Epiſcopatum, vt ſupra. ſ. promotionem Epiſcopi, non autem quæ eſt aſſignata pro ſeruitio temporali, vt campanis pulſandis, & huiuſmodi. Rota nouiſſ. 1. p. deciſ. 235. beneficia tamen non vacant, niſi per conſecrationem, vt ibi dicit, idem q. 56. qui dicit, vacare etiam poſt habitam poſſeſsionem alicuius Abbatiæ, etiam antequam is ſit benedictus. Septimò, vacat per ingreſſum religionis emiſſa profeſsione, idem q 57. Octauò, extinguitur ſi remittatur per penſionarium etiam nutu, & id probetur per duos teſtes, etiam ſine ſuperioris authoritate, & poteſt caſſari coram ſolo notario, & teſtibus. Rota Rom. nouiſſ. 1. p. deciſ. 471. nu. 10. Pariſ. d. lib. d. 6. q. num. 123. dummodo non ſit aſsignata pro alimentis, quia ſic ſine ſuperioris authoritate remitti nõ poteſt, niſi remittens iuraſſet non cõtrauenire, idem q. 45. Nonò, extinguitur, ſi pecunia data redimatur, idem q. 87. quod vt licitè fiat, Papæ authoritas accedere debet. Nau. de ſim. conſ. 6. nu. 3. & 39. nu. 1. & 52. nu. 1. 63. nu. 2. aliàs ſimonia committitur, quæ tamen non excommunicat. Nau. d. conſ. 63. nu. 2. & conſ. 52. nu. 2. cum ſeq. & conſueuit extingui cum quinque, ſex, vel ſeptem anticipatis annatis, vel penſionibus annuis, vt ibi ait, pro ætate obtinentis, & locorum diſtantia, vel propinquitate, vel dicendum, quòd pẽſiones quæ dantur pro adiutorio in officio ſpirituali, vel alio officio ſpirituali, non licet vendere ſine ſimonia; quæ verò dantur in reſignatione ſic Papæ authoritate, eſſet tamen ſimonia ſi daretur alicui beneficium cũ penſione, eo pacto, vt ſtatim redimatur. Caiet op. 16. q. 10. quæ verò dantur militibus vendi poſſunt. Tolet. lib. 5. ſummæ. c. 92. Decimò, ſi penſio aſsignetur in titulum beneficij, amittitur ſi quis per annum maneat in excommunicatione lata ob aliam cauſam, quàm ob non ſolutionem penſionis, ſecus ſi aſſ-

ſignatur

ſignatur clerico,vt commodius ſuſtentari valeat, vel ſi eſt aſsignanda pro ſeruitio impenſo,vel impendendo, ſi verò aſſignatur loco beneficij quando quis ceſſit iuri beneficij litigioſi, vel aſſignatur reſignanti, amittitur ſi is ex cordis duritie, inſorduit in cenſuris in contemptum clauium, vt vileſcat eccleſiæ neruus, ſecus ſi ex neceſſaria cauſa ſic manſit, vt quia debitũ ſoluere non potuit. Gig. in reſp. de Penſ. reſp. 33. & ſi cui omnia bona conſiſcantur ob crimen læſæ maieſtatis, penſiones decurſæ non exactæ tranſeũt in fiſcum iudicis confiſcantis etiam alibi extantes, idem reſp. 36. & ſi penſionis conſtitutio eſt nulla in vno obolo in totum corruit. Rota Rom. nouiſſ. 1. par. deciſ. 626.

An verò penſio redimi poſſit pecunia, dixi plenius tract. de Simonia.

Aduertendum præterea, quòd penſiones transferri poſſunt, vt ſupra, cũ id in literis continetur, vel ſi poſtea partes id ſupplicant, vel ſimiliter ex priuilegio, vt milites ſancti Petri vſque ad ſummam ducatorum de Camara centum quinquaginta, ſancti Pauli ducentum, Milites Pij V. centum quinquaginta, Lauretani ducentum, ex Conſtit. Sixti V. trigeſimaquinta, conclauiſtis etiam id ſolet concedi ad ſummam centum ducatorum. Non poteſt tamen penſio transferri in alium niſi Papæ authoritate, & vbi quis id obtinuit, poteſt eam transferre etiam in filium illegitimum, modo non ſit impoſita ſuper beneficio paterno ex cauſa reſignationis, ne nimium diſpendium patiatur, ex Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 15. non poteſt tamen transferri in hæreticum, & ſi eſt tranſlata in ſcholarem, cum primum is clericus effectus fuerit, eſt conditionalis, & interim primus eam exiget.

Hanc verò facultatem transferendi difficulter Papa concedit, niſi benemeritis de ſede Apoſtolica, vel priuilegiatis, & quandoque conceditur, vt transferri poſſit tantum dimidia, vel tertia pars. Et licet Papa id poſsit concedere ſine conſenſu Rectoris, id tamen non ſolet, niſi in priuilegiatis, qui conſenſus poteſt præſtari etiam per procuratorem, etiam poſt obitum conſtituentis, niſi tranſlatio fuiſſet nulla, ſic enim procurator non poteſt conſentire poſt mortem in vim ſupplicationis in vita.

Requiruntur verò literæ in penſionis tranſlatione deſuper cõfectæ, cum id non concedatur per quaſcunque clauſulas, niſi ſpecificè de hoc fiat mentio, cum tranſlatio ſit odioſa. Caputaq. deciſ. 303. 2. par. ſic ſi detur retentio penſionis Epiſcopo, quam poterat transferre, niſi denuò ſibi concedatur, vt id poſsit, non poterit, etiam ſi adſit clauſula, pro expreſſo habenda. Vnde & in facultate transferendi ſunt exprimendæ qualitates & clauſulæ, quæ tertio poſſunt præiudicare, nec mandatum reſignandi in fauorem, ſat eſt ad transferendum, niſi id exprimatur.

Vbi verò quis poteſt transferre, id poteſt omni tempore, etiam in articulo mortis, coram conſtituto in dignitate, vel Canonico Cathedralis, modo in idoneum transferatur, & ſolet quoque concedi, vt transferri poſsit literis non confectis, quæ verba ſi non adeſſent, tranſlatio facta coram executore ante expeditionem, & præſentationem literarum inualida eſt. Puteus deciſ. 246. lib. 3. niſi ſit facta tranſlatio coram eo vi proceſſus fulminari, quod ſat, ſi poſt conſtabit de literis originalibus.

Solet verò hæc tranſlatio fieri duobus modis: Primò, coram Papa, ſupplicando, vt penſio aſsignata ſine poteſtate tranſferendi caſſetur, & ſimilis aſsignetur alij tertio, quod tamen concedi non ſolet, niſi pro perſonis benemeritis. Secundò, coram conſtituto in dignitate, vel etiam ſolo notario, &

teſtibus, cum id ſoleat exprimi in literis, etiam in clericos coniugatos transferendo; quod fieri poteſt etiam non oſtenſis priuilegijs per priuilegiatos cum literis penſionis, & etiam transferendo, vt continetur in iſto memoriali, modo poſt non laceratum ſit, nec in tranſlatione penſionis requiritur, vt fiat mentio aliarum penſionum. Creſcent. deciſ. 240. lib. 1. ſic tamen, vt narratiua poſita in tranſlatione ſit verificanda. Peregr. deciſ. 146. lib. 1. in manuſcr. & ſi tranſlatarius extat in poſſeſsione exigendi penſionem, non tenetur verificare literas ſuas. Puteus deciſ. 8. de probat. & magis ſi adſit clauſula, ſine retardatione; etiam in iudicio poſſeſſorio, non tenetur. Puteus deciſ. 247. lib. 1. Et ſi clericus vxoratus transfert penſionem, ſat eſt, quòd tranſlatarius probet clericatum eius per delationem habitus, & communem reputationem; ita tamen quòd tranſlatio fiat ſecundùm formam datam.

Oportet verò vt tranſlatio intimetur ei qui debet ſoluere intra tres menſes, etiam quòd non transferat abſenti, & ſi penſio eſt tranſlata ſuper pluribus beneficijs, eſt ſoluenda pro rata.

Vbi verò eſt tranſlata, integer terminus proximus ſpectat ad tranſlatarium, niſi transferens ſibi reſeruaſſet fructus pteritos; & vbi moritur penſionarius, diuiſio fit iuxta l. diuortio. ſol. matr. inter Rectorem beneficij, & hæredes penſionarij, vt ſcilicet à die reſeruationis pro rata temporis, quo intra annum vixit penſionarius, detur hæredibus, reliquum Rectori.

Nec penſio cenſetur remiſſa, niſi dicatur, & qui habet facultatem exigendi cum regreſſu ob non ſolutionem, & facultatem transferendi ſimiles penſiones, poteſt cum eodem regreſſu transferre.

Penſio verò non eſt prophana, ſed annexa ſpiritualibus. Gabr. conſ. 191. vol. 1. participat tamen de prophanitate, cum poſsit pecunia redimi, Papæ authoritate, vt dixi tract. de Simonia.

Quòd ſi conſenſit quis extinctioni penſionis, vt transferretur in N. cum primum clericus factus eſſet, ſi is erat clericus, transferens poteſt exigere penſiones, ob clauſulam, nec aliter, & idem ſi penſio non poteſt acquiri ei ex alio capite, ſic enim à transferente non abdicatur, qui & intra tres menſes illam exigit, vbi eam tranſtulit in non clericum ſub conditione.

Quòd ſi penſio alicui cōceditur, ſic tamen, vt eius commodum ad alium ſpectet, vt fit in Hiſpania, ſi dicitur concedo tibi penſionem, donec inuenias Hiſpanum, qui eam teneat, interim primus eam tenet, ſi verò conceditur Titio ad commodum Petri, ius reſidet penès primum, commodum apud ſecundum, & eo caſu extinguitur per mortem primi: In dubio verò non eſt recedendum à verbis literarū. Pariſ. lib. 6. de reſig. ben. q. 4. per totū.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus quid ſit, cum eius expoſitione.*
2 *Ius patronatus quomodo acquiratur per dotem, conſtructionem, & fundationem.*
3 *Dos eccleſiæ cuiuslibet qualis eſſe debeat, & quanta.*
4 *Ius patronatus an acquiratur ex præſcriptione, & quomodo.*
5 *Ius patronatus an acquiratur per translationem, & quomodo.*

6 Ius

Digitized by Google

6 *Ius patronatus an transferri poſſit per legatum, donationem, teſtamentum, & vt & quomodo per ſucceſſionem transferatur.*
7 *Ius patronatus an transferatur per permutationem.*
8 *Ius patronatus an poſſit donari, & quomodo.*
9 *Ius patronatus an transferatur per venditionem, & quomodo.*
10 *Ius patronatus an poſſit legari.*
11 *Ius patronatus an transferatur per feudum.*
12 *Ius patronatus an poſſit locari, & quomodo.*
13 *Ius patronatus an poſſit pignori obligari.*
14 *Ius patronatus an transferri poſſit cum dote.*
15 *Ius patronatus quotuplex ſit, & vt differant.*
16 *Patroni priuilegia, & prærogatiuæ quæ.*
17 *Præſentare quis poſſit.*
18 *Præſentandi poſſeſſio quomodo acquiratur.*
19 *Præſentatio quo in loco fieri poßit, & debeat.*
20 *Præſentatio quo tempore ſit fienda, & an poßit permutari ſine conſenſu patroni, ius patronatus.*
21 *Præſentare quæ perſonæ rurſus poſſint, vel non.*
22 *Præſentatio quo modo ſit fienda.*
23 *Præſentatio quo tempore rurſus fienda.*
24 *Præſentatio qua forma fienda.*
25 *Præſentatio coram quo fienda.*
26 *Præſentatus qualiter debeat conſentire præſentationi.*
27 *Inſtituentis officium quod ſit.*
28 *Præſentatio, an, & quomodo, & quando poßit variari.*
29 *Inſtituens vbi differt inſtitutionem, quid agendum.*
30 *Contradictor in præſentatione vbi apparet, quid agendum.*
31 *In Iuris patronatus iudicio, vt procedatur.*
32 *Inſtitutio quid ſit, & vt fienda.*
33 *Inſtitutio quo tempore, modo, & loco fienda.*
34 *Inſtitui quæ perſonæ debeant, vel non.*
35 *Inſtitutio de quo fienda, vbi adeſt diſcordia.*
36 *Inſtituens an & quando poßit gratificare alicui.*
37 *Ordinarius an poſsit diſponere de beneficio patronato.*
38 *Legatus de latere an poſsit diſponere de beneficio patronato.*
39 *Papa an poſsit diſponere de beneficio patronato ſine patronis, & an præſumatur id velle facere.*
40 *Religioſi qualiter præſentent.*

Digitized by Google

41 *Inſtitutio actualis vt fienda.*
42 *Patronorum honores qui ſint.*
43 *Patronorum onera quæ ſint.*
44 *Patronorum ius vtile quod ſit.*
45 *Patronis omnibus an debeatur ius vtile, & honorificum.*
46 *Circa Ius patronatus ab hæredibus an poſsit quid innouari, & quomodo.*
47 *Iuris patronatus ſtatus an temporis tractu alterari poſsit.*
48 *Ius patronatus qualiter amittatur.*
49 *Iuris patronatus natura quæ, & per quos de eo iudicari poſsit, vel non.*
50 *Patroni laici vt differant ab eccleſiaſticis.*
51 *Iuris patronatus titulus, vt probetur in praxi, ex Conc. Trid.*
52 *Inſtitutio, & præſentatio in eccleſia patronata curata, vt fiat.*
53 *Patronus quæ vitare, & agere debeat.*

De Iure Patronatus, ſeu Iure præſentandi. Cap. XII.

CVM ad præſentationem patroni, ſeu habentis ius præſentandi Rectorem ad beneficium vacans, quis aſſumatur ad prælaturas, & beneficia, ideò congruè de hoc dicendum eſt, & primò circa inſtitutionem, & ius patronatus videndum eſt: primò, quid ſit ius patronatus, & quotuplex, ac quo modo acquiratur: ſecundò, quid poſſit patronus circa ius patronatus: tertiò, quando poſſit præſentare, & qua forma: quartò, & vltimò, quis ſit eius effectus.

1 Ius patronatus qd ſit, cũ eius expoſitione.

Quo ad primum dicendum eſt, q̃ ius patronatus, eſt poteſtas præſentandi inſtituendum ad beneficium eccleſiaſticum vacans, vt ait Hoſt. in ſum. eod vel eſt ius honorificum, oneroſum, & vtile competens alicui in eccleſia, pro eo quòd de diœceſani conſenſu eccleſiam fundauit, conſtruxit, & dotauit ipſe vel is, à quo cauſam habuit, ſolus, vel alio concurrente, vt inquit Roch. in tract. de Iure patr. in princ. Abb. in rubr. eod. dicitur verò ius eccleſiaſticum, quia ſpirituali, ideſt ſacro annectitur. c. de iure. de Iure patr. ex eo quòd requiratur Epiſcopi inſtitutio, & officium ſpirituale in eo exequendo c. præterea. c. illud. c. cum laici. c. nullus. de Iure patr. licet etiã laicis competat, de manu tamen laici nemo poteſt eccleſiam accipere, nec eius regimen ſpirituale. c. ſacroſancta. c. neceſſaria. de elect. c. ſi quis. eodem. nec etiam ab eo, qui eccleſiam ſuis ſumptibus ædificauit, vel fundauit. cap. piæ mentis. 16. q. 7. & ius patronatus de gratia patronis competere dicitur. Doct. in c. 1. de præb. in c. quoniam. de Iure patr. idque eſt introductum contra communes regulas, fauore eccleſiæ, & cultus diuini, vt laici inuitarentur ad conſtructionem, & dotationem, & fundationem eccleſiarum, ac alij. Doct. in d. cap. quoniam.

Secundò, dicendum, quòd ius patronatus tribus modis acquiritur, ſcilicet

cet per dotationem eccleſiæ, ædificationem, & fundum datum, ſi tamen li-
centia Epiſcopi id fiat, & ante conſecrationem dos detur. d.c. piæ mentis. 2 Ius patronatus quō acquiratur per dotē, fundationē, & conſtructionē
c. filijs. 16.q.7.c. cum Abbatem. 18.q.2. & ita plures patroni poſſunt eſſe in
eodem beneficio in vna eccleſia, vt ſi vnus, vel plures dedere fundum, alius
ædificauit, & alius dotauit, & ſic dicitur patronus, quia ſicut pater ducit
filium de non eſſe ad eſſe, vt not. Abb. in rubr. eod. ſic patronus templum; &
quod dicitur plures eſſe poſſe patronos, intelligitur etiam ſi vnus minus
contulerit, quam alius. glo. in ſumma. 63. diſt. c. ad audientiam. 1. vbi Abb.
de eccleſ. ædific. ſic tamen, vt vnus tantum actus fundandi, conſtruendi, &
dotandi, non intercedat, ſed ſimul omnes, vt dicit Abb. in cap. ad audien-
tiam. 2. de eccl. ædif. & in conſ. 166. col. 2. vol. 2. & in rubr. de Iure patron.
Primò ergo quis efficitur patronus dando fundum ad eccleſiam ædifican-
dam. cap. a nobis. de Iure patr. d.c. Abbatem. 17.q.2. quo caſu ſi fundus pe-
reat, perditur hoc ius. Secundò, ex conſtructione eccleſiæ c. monaſterium.
16.q.2. ſi tamen de Epiſcopi licentia eam conſtruxit, cum ſine illa conſtrui
non debeat. cap. nemo. de conſecr. diſt. 1. d. cap. quoniam. d.c. à nobis. de Iure
patr. & etiam ſi mulier ſit quæ conſtruxit, vt ait Archid. in c. filijs. 16.q.7.
& idem eſt de eo, qui eccleſiam funditus deſtructam de conſenſu Epiſcopi
reparauit, etiam de eadem materia, quia eſt perinde, ac ſi de nouo feciſſet.
c. conſuluit. de iud. & poteſt etiam eccleſia deſtructa refici ſine Epiſcopo
per patronum, vt inquit Felin. in c. cum acceſſiſſent. col. pen. de conſtit. ſe-
cus ſi ſolum refecit, ſine Epiſcopi licentia, vel ſi nō erat omnino deſtructa,
& quando de nouo conſtruxit, primus patronus ædificator perdit ius pa-
tronatus, niſi & fundum dediſſet, vel dotem, vt ait glo. in d.c. quoniam. de
Iure patr. quo caſu debet requiri an velit ædificare, & ſi voluerit, debet
præponi alijs, vt ſic reædificando retineat ius patronatus, quòd ſi vnus ma
teriam in conſtruendo, alius gratis operas poſuit, vel ſoluit ponenti, cum
authoritate Epiſcopi, ambo erunt patroni, aliàs non, ſed ille ſolus, qui ma
teriam poſuit, ſi verò tutor materia pupilli, vel de eius pecunia, vel in e-
ius fundo eccleſiam fundet, conſtruat, vel dotet, ius patronatus acquiri-
tur pupillo, & non tutori, & idem poteſt dici de actore, & procuratore re-
ſpectu domini. arg. cap. 2. de pecul. cler. quòd ſi clericus de pecunia propria
conſtruat eccleſiam in fundo eccleſiæ, ipſi, ac hæredibus ſuis acquiritur
hoc ius, & eccleſiæ coniunctim, vel ſucceſſoribus in ea, & idem ſi in fundo
proprio ex pecunia eccleſiæ: ſed ſi ex pecunia eccleſiæ emptus eſt fundus,
& facta conſtructio, licet non nomine eccleſiæ, eccleſiæ tantum acquiritur
hoc ius, cum id quod acquiritur ex fructibus eccleſiæ acquiratur ipſi ec-
cleſiæ, vt not. in cap. cum eſſes. de teſtam. ſi verò laicus capellam in eccleſia
conſtruat, & dotet, non acquiritur hoc ius illi ſoli, ſed etiam eccleſiæ ſi-
mul, vt ait Abb. in d.c. ad audientiam de eccl. ædif. cum eccleſia fundum po-
nat, quòd ſi ex pecunia militis, eo inſcio, nec eius nomine, conſtruitur ec-
cleſia, non acquiritur hoc ius militi, cum non fuerit conſenſus Epiſcopi ad
militem. d. cap. quoniam. & eo caſu eccleſia remanebit libera, vt dicit Silu.
Ius patronatus. q. 1. §. 2. quòd ſi de pecunia vſurarij conſtructa ſit eccleſia,
licet de ſic quæſitis non ſit eccleſia ædificanda. c. quia fruſtra. de vſur. nec
eleemoſyna facienda. c. non expectanda. 1.q.1. ſi id reſtituendum ſit. c. ſicut.
§. eos. de homic. per hoc tamen eccleſia non eſt deſtruenda. c. cum perimus.
14.q.6. & acquiritur ius ipſi vſurario, cum dominium pecuniæ eſſet ipſius,
vt not. in cap. cum tu. de vſur. dummodo habeat vnde aliundè ſoluat his à

quibus

Digitized by Google

quibus extorſit, & quòd res illa, vel pecunia non ſit ſpecialiter obnoxia reſtitutioni, modo quo dixi ſupra in tract. de Vſur. cap. de reſtitutione facienda in vſuris, ſic enim eccleſia erit libera. arg. c. non expectanda. 1. q. 1. & idem dicendum eſt de eccleſia ædificata ex pecunia furis, ſimoniaci, vel alio illicito modo, vt meretricis, & huiuſmodi, vt ſcilicet ſi habent aliundè vnde creditoribus ſoluere habeant, acquirant ſibi ius patronatus, aliàs non, meretrix tamen, in omni caſu acquirit illud ex dotatione, vel fundatione, vel conſtructione, cum non teneatur ex præcepto ex turpi illo quæſtu quæſita reſtituere, ſed tantum ex conſilio pauperibus. c. ſi. 14. q. 5. quòd ſi plures inæqualiter contribuunt ad actum inducentem ius patronatus, id non impedit æqualem acquiſitionem illius iuris, vnde plures ſi cócurrant in conſtituenda dote, quilibet erit patronus, vt ait glo. in ſumm. 63. diſt. & idem de ædificatione, & fundatione, & ſi ex pluribus vnus habuit licétiam à diœceſano, alij non, ille ſolus erit patronus, qui habuit licentiam ab ordinario, vbi eſt fundus. d. cap. à nobis. de Iure patr. & ſi Epiſcopus licentiam dare non velit ſine cauſa iuſta, Papa eum compellet. c. nullus. eod. tit. vel dabit licentiam, niſi ſubſit cauſa iuſta negandi, & etiam Archiepiſcopus illam dare poterit, ſi poſt monitionem, ſuffraganeus illam dare recuſarit, cum ſuppleat eius negligentiam. c. cum ſimus. 9. q. 3. & ſequitur Lambert. de Iure patr. lib. 1. p. 1. art. 7. 2. q. princ. ſede verò Epiſcopali vacante Capitulum poterit dare licentiam ædificandi eccleſiam, cum ſuccedat in his, quæ ſunt iuriſdictionis, non ordinis. c. cum olim. de maior. & obed.

Tertiò, acquiritur ius patronatus per dotationem eccleſiæ. c. filijs. cap. quicunq;. 16. q. 7. quod procedit non ſolum quando eſt data antè conſecrationem, ſed etiam poſt, cum ſine ſubſtantia rerum non poſſit eccleſiæ deſeruiri. c. ſi quis obiecerit. 1. q. 3. & eo caſu dotans efficitur patronus cum ædificante, dummodo fiat ex authoritate Epiſcopi, & conſecrantis: imò ſi eccleſiâ ſine dote ſit ædificata, ex noua dotatione acquirit quis ius patronatus, quod intelligitur ſi non poteſt haberi recurſus contra eum qui primam eccleſiam conſtruxit, vel conſecrari fecit, quia primo eſt requirendus, & ſi ipſe non dotet, nouiter dotans de conſenſu Epiſcopi acquirit ius patronatus, vt inquit Abb. in d. c. quoniam. nu. 9.

Notandum autem ſingulariter, quòd non ſufficit, quòd aliquid detur eccleſiæ ad acquirendum ius patronatus, ſed oportet quòd detur ratione dotis, aliàs donans videtur potius benefactor, & non acquireret ius patronatus, nam iura indulgent ius patronatus non benefactori, ſed dotanti. cap. filijs. 16. q. 7. ideò cautus ſit volens eccleſiam de nouo dotare, vt expreſsè dicat, quòd pro dote illa bona largitur, vt ait Abb. in d. c. quoniam. nu 10. & Anan. in conſ. 241. & licet hoc ſit tutius, tamen ſola fundatione, ædificatione, vel dotatione acquiritur ius patronatus, niſi expreſsè ſit remiſſum, & hanc eſſe communem opinionem, teſtatur Lambert. de Iure patr. lib. 1. p. 1. 2. q. princ. art. 4. ſi tamen fiat de conſenſu Epiſcopi expreſſo, vt ibi dicit art. 5. & 6. qui conſenſus in antiquis maximè præſumitur interueniſſe: vt ibi dicit art. 7. & intelligitur de Epiſcopo loci, vbi eccleſia conſtruitur, vt ibi ait art. 8. & etiam ſufficit conſenſus Capituli ſede vacante, vt ibi dicit art. 9. qui conſenſus debet interuenire, vel laicus ſit, vel clericus qui conſtruit, &c. & etiam ſi teſtator iuſſerit eam conſtrui, vt ibi dicit art. 10. & 11. qui cóſenſus debet interuenire ante fundationem, niſi poſtea ratum id habeat, vt ibi dicit art. 12. & hæres non poteſt conſtruere alibi eccleſiã,

quam

Digitized by Google

quàm vbi teſtator iuſſerit, alias incidit in pœnam, vt ibi ait art. 13. conſenſus etiam inferioris Prælati qui habeat Epiſcopalem poteſtatem interuenire poteſt in creatione iuris patronatus, vt ibi dicit art. 14. nó tamen neceſſario requiritur conſenſus Capituli, ſed ſufficit Epiſcopi, & ſi Epiſcopus nolit conſentire conſtructioni, poteſt cogi à ſuperiore, ſecus ſi ex cauſa nolit conſentire, vt ibi dicit art. 15. & 16. & Epiſcopus cogitur per Archiepiſcopum, hic verò per Papam, vt ibi dicit art. 17. eccleſia verò conſtructa ſine cóſenſu, poteſt per ſuperiorē demoliri, non aũt per conſtruentem, nec per dominũ ſoli ſi eo inuito in eius fundo ſit cõſtructa, vt ibi dicit art. 18. vbi omnia prædicta repetit ampliando, & limitando. Quòd ſi plures fundant, conſtruunt, vel dotant eccleſiam, omnes in ſolidum fiunt patroni, cum patronatus ſit quid indiuiduum, etiam alternatiuè, & cumulatiuè, vt ibi dicit lib. 1. q. 3. princ. p. 1. art. 1. quòd ſi plures dent fundum ſufficientem, efficiuntur patroni in ſolidum cum conſtruente, vel dotante, poteſt tamen Epiſcopus in creatione frenare multitudinem patronorum, vt ait ibi ar. 2. plures etiam conſtruentes eccleſiam, & perficientes erunt patroni in ſolidum cum dotante, & fundum dante, ſecus ſi quid parum poſuerunt, vt benefactores, vt inquit ibi art. 3. & ſi faber ponit operas ſine pretio, alter ligna, vel cementa, omnes erunt patroni in ſolidum cum dotante, & fundante, ſi id fiat de conſenſu diœceſani, vt ibi dicit art. 4. plures etiam dotantes eccleſiam ſufficienter, licet inæqualiter, erunt patroni in ſolidum cum fundante, & conſtruente, ſecus ſi dos ſit inſufficiens, vt ibi ait art. 5. ſi tamē fundator vult conſtruere, & dotare, alter non, admittitur eo inuito, vt ibi dicit art. 6. quòd ſi plures conſtruunt, fundant, & dotant, debent omnes habere conſenſum diœceſani, aliàs is ſolum, vel ſi qui habent conſenſum, erũt patroni, vt ibi dicit art. 7. ſi tamen vnus plus contulit vox eius erit maioris authoritatis, & plus ei inopi ſuccurretur, & ſi duo fecit, vt quia fundauit, & conſtruxit habebit duas voces, & qui dotauit vnam, etiam ſi qui vnum fecit plus expendit, quàm qui duo, vt ibi dicit art. 8. & poteſt eccleſia fundari, vbi non prohibetur, nec habeat ſeruitium, vt ibi ait art. 9. & qui dat domum pro eccleſia de conſenſu Epiſcopi, erit patronus ratione fundi, & etiam conſtructionis, ſi domus non eget cõſtructione pro eccleſia, vt ibi dicit art. 10. ꝙ ſi conſtruatur in fundo alieno, domino inſcio, poſtea ſciente, dominus erit patronus ratione fundi, & cõſtructionis, ſecus ſi bona fide eſt conſtructa de conſenſu domini, quia ſic dominus erit patronus ratione fundi, conſtruens ratione conſtructionis, vt ibi dicit art. 12. quæ tamen non poteſt dirui per dominum, vt ibi ait art. 13. & ſi quis habet tantum pecunias pro conſtructione, poteſt cogere dominum fundi pretio iuſto eum dare, vt ibi dicit art. 14. vbi & idem ait, de domibus vicinis pro ædificatione monaſterij, & ſi capella eſt fundata, & cóſtructa in eccleſia inferioris, ſufficit conſenſus diœceſani, nec requiritur conſenſus Rectoris, niſi ex cauſa contradicat, vel niſi eccleſia ſit religioſorum, vt ibi ait art. 16. nec etiam requiritur conſenſus patroni eccleſiæ, ſufficit enim diœceſani, vt ibi dicit art. 17. ꝙ ſi Epiſcopus dat fundum eccleſiæ ſuæ pro capella, vel altari, efficitur patronus ratione fundi, tutius tamen eſt, vt id fiat cum conſenſu Capituli pro ipſa eccleſia, & non pro ſe, & ſuis hæredibus, vt ibi dicit art. 18. quòd ſi quis ex pecunia aliena fundauit eccleſiam in fundo proprio de conſenſu diœceſani, ſi id agit domino pecuniæ ſciente, & conſentiente, vterque erit patronus, ſi eo inſcio, ſi eſt perſona priuilegiata, quæ ratũ id habeat, vterque

que

Digitized by Google

que erit patronus, aliàs ſolus fundans, qui tamen reſtituet pecuniam domino eius; quòd ſi perſona nó eſt priuilegiata, reſtituendo pecuniam, ſolus fundans erit patronus, licet dominus pecuniæ ratum habeat, ſi tamen materia eſſet perſonæ non priuilegiatæ, vterque eſſet patronus, ſi ratum habeat dominus materiæ, aliàs ei eſt reſtituendus valor materiæ, & prædicta intelliguntur concurrente conſenſu diœceſani, vt ibi ait art.19. efficitur etiam quilibet patronus ratione iuris quod habet in fundo dato pro eccleſia ædificanda cum conſenſu diœceſani, licet non ſit dominus fundi, vt ibi dicit art.20. acquiritur etiam ius patronatus per conſtruentem eccleſiã ſuper fundo ſubiecto fideicommiſſo generali, ſecus particulari, vt ibi dicit art.21. quòd ſi teſtator iubet ædificari eccleſiam in fundo communi cum alio, is tenebitur vendere partem ſocio, qui ſi non vult, ſed vult eſſe patronus, erit patronus cum ſocio æqualiter, & tenebitur cum eo eccleſiam conſtruere, & dotare, vt ibi ait art.22. poteſt tamen iniri pactum, vt non liceat ædificare eccleſiam in loco vendito ante factum, vt nec monumentum, ſed ſi ædificetur de facto eccleſia, reijcitur pactum, nec exigetur pœna appoſita fauore eccleſiæ, vt ibi ait art.23. & ſi teſtator iubet ædificari eccleſiam, vel capellam in aliquo loco, quod fieri non poſſit ex impotentia bene viſa diœceſano, tenebitur alibi eam ædificare, vt ibi dicit art.24. & ſi fiat legatum de conſtruenda eccleſia, non electo loco, loci electio erit diœceſani, vt ibi dicit art.25.

Quid verò requiratur, vt per conſtructionem acquiratur ius patronatus, dicendum, quòd ſi quis cœpit ædificare eccleſiam, ſi vult omnia facere erit patronus ſolus ſi dedit fundum, & vult alia facere, ſed ſi ſolum dedit fundum, nec alia perfecit, nec modum dedit, vt perficeretur, ſuperueniens perficiens erit in totum patronus, ſed ſi dedit fundum, & dotem, ſuperueniens conſtruens erit patronus ratione ædificationis tantum, alius ratione fundi, & dotis, & ſi tres ſunt admiſſi ad ius patronatus acquirendũ de conſenſu diœceſani, & vnus perficit erit patronus, ſi verò alius non perficit, ſuperueniens perficiens erit patronus, vt idem ait d.lib.1.p.1. q.4.princip. art.1.& ſi quis cœpit conſtruere eccleſiã, poteſt cogi ad eam perficiendam, & idẽ de reparatione ſi eſt pœnitus dirupta, quia ſic de conſenſu diœceſani id faciens eſſet patronus, vt ibi dicit art:2. & incipiens ædificare eccleſiam tenetur intra quinquenniũ, vel eius hæres eam perficere, locum pium infra annum, vel arbitrio Epiſcopi, vt ibi dicit art.3. & promittens etiam ædificare eccleſiam tenetur eam perficere, vt ibi dicit art.4.idq; per actionem in factum, vt ibi dicit art.5. qui compulſus ædificare, vel perficere de conſenſu ordinarij acquirit ius patronatus, vt ibi dicit art.6. & idem in hærede compulſo à teſtatore fundare, conſtruere, vel dotare eccleſiam, qui pariter acquirit ius patronatus, & Rector, vel populus in neceſſitate, etiam ſi non ſint polliciti, coguntur ædificare eccleſiam, vt ibi dicit art.8. & ius patronatus acquiritur ſtatim perfecto ædificio in loco qui non eget conſecratione, quò ad exercitium, & ſi eget conſecratione, non, niſi poſt datam dotem, vt ibi dicit art.9. & ſi quis conſtruit, fundat, vel dotat eccleſiam de conſenſu ordinarij, nolens ius patronatus eſſe ipſius, ſed hæredum, vel extranei, ijs acquiritur ius patronatus, vt ibi dicit art.10. & ſi teſtator mandet, vt hæres conſtruat eccleſiam infra tale tempus, aliàs ſit priuatus hæreditate, ſi interim moritur hæres, hæres hæredis non ſubijcitur illi pœnæ, vel ſit hæres laicus, vel aliqua alia perſona priuilegiata, priuarentur tamen hæreditate,

reditate, vt & compulſi, vt ibi ait art. 11. per reædificationem verò non acquiritur ius patronatus, niſi id fiat de conſenſu Epiſcopi, & quòd eccleſia illa ſit omnino deſtructa, incipiendo à fundamentis, licet altare maneat intactum. Innoc. in rubr. de Iure patr. Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 12. quòd ſi teſtator leget centum pro eccleſia ædificanda, ſi non ſufficiunt, hæres non tenebitur ſupplere, legatum tamen id inſufficiens debet cõuerti in alium vſum pium de conſenſu Epiſcopi, vt ibi not. art. 12. & ſi quis mandet conſtrui eccleſiam in teſtamento imperfecto, illa voluntas eſt implenda: vt inquit Felin. in c. cum venerabilis. col. 7. de except. ſi verò hæres dicit ſe non teneri ex teſtamento imperfecto, compulſus à iudice non acquirit ſibi ius patronatus, vt idem dicit art. 13. & ſi teſtator mandet conſtrui hoſpitale, non poteſt hæres conſtruere monaſterium, nec præſentatio cadit in monaſterio, vt idem ait art. 14. Hæc de fundatione, & conſtructione eccleſiæ.

3 Dos eccleſiæ qualis eſſe debet, & quanta.

Quo verò ad dotem eccleſiæ, dicendum dotem eſſe, quę datur viro propter onera matrimonij, vt perpetuò ſit apud eum. l. etiam. l. ſi nuptura. ff. de iure dot. & dos debet aſſignari in eccleſiæ deſponſatione, ſicut in carnali deſponſatione, quæ eccleſia non poteſt deſponſari duobus, vt idem dicit d. lib. 1. p. 1. q. 5. princip. art. 1. & vt dos mulieris poteſt conſiſtere tum in mobilibus, tum in immobilibus, ſic dos eccleſiæ, quæ & debet eſſe perpetua, vt ibi ait art. 2. & ſi dos à minore datur eccleſiæ inter viuos, vel in vltima voluntate, non requiritur decretum iudicis, vt idem ait art. 3. & ſi res eſt emphiteotica, habens in illa directum dominium, poteſt illam dare in dotem, eccleſiæ, habens verò vtile non, niſi de conſenſu domini directi, cũ debeat eſſe libera à ſolutione canonis, & ſi ambò concurrunt, erunt ambo patroni ex dotatione, quòd ſi dominus vtilis de conſenſu domini directi illam dat in dotem, & dominium directum reſeruetur ipſi domino, ſolus vtilis dominus erit patronus, poteſt tamen vtilis dominus dare in dotem talem rem eccleſiæ, non perpetuò, ſed vt vendantur meliorationes, & ex ijs emantur res liberæ etiam ſine conſenſu domini directi, quo etiam caſu ſolus dominus vtilis acquirit ius patronatus, quod intelligitur etiam ſi dominium directum eſſet alterius eccleſiæ, quia adhuc poſſunt vendi meliorationes, vt ibi dicit art. 4. Similiter dos eccleſiæ non poteſt conſtitui ſuper vſufructu quem quis habet ſuper aliqua re, niſi vſufructus, vel ius percipiendi fructus, aut potius commoditas vendatur, & pretium detur pro dote, vt ibi dicit art. 5. Dos etiam eccleſiæ poteſt conſtitui de bonis feudalibus de conſenſu directi domini, vt ibi ait art. 6. quo verò ad modum dotis conſtituendæ, ſi aſſignetur in principio fundationis eccleſiæ, vel capellæ, ſi pro dote aſſignat quis ſuum debitorem, Epiſcopo acceptante, ſi debitor nõ ſit ſoluendo, primus patronus tenebitur dotare, ſi verò nec patronus eſt ſoluendo, diœceſanus teneretur ad dotem qui admiſit delegationẽ debitoris non ſufficientis, & idem ſi debitor à principio fuiſſet ſoluendo, & culpa Epi factus ſit non ſoluendo, quia diſtulit inſtitutionem, & hoc ſi id contingit, ante eccleſiam cõſecratam; ſi verò poſt, culpa, vel negligentia Rectoris inſtituti, tenebitur Rector de ſuo dotare eccleſiam, ſi verò beneficium eſt creatum, vt quia quis delegat ſuum debitorem pro tot miſſis celebrandis, tunc non eſt culpa diœceſani, & ſi ſit non ſoluendo ſine culpa Rectoris, tenebitur patronus delegans, ſi verò ex culpa, vel negligentia Rectoris, ipſe tenebitur, & hæc dos acquiritur ſtipulatione, pollicitatione, acceptilatione, & traditione, vt & dos mulieris, cum vtraque ſimilis ſit, vt ibi dicit art. 7.

Digitized by Google

cit art. 7. & 8. latè probat dotem eccleſiæ gaudere priuilegijs dotis mulieris, quæ ibi latè enumerat; & ſi lis oritur ſuper dote eccleſiæ, ſi expenſæ poſſunt exigi à victo, debent, vel à iudice non condemnante, quæ ſi prædictis modis haberi non poſſunt, Prælatus agit contra primum dotantem, cũ dos debeat eſſe ſufficiens, qui ſi non eſt ſoluendo, conſtituatur ex fructibus: vt ibi ait art. 9. Dos verò eccleſiæ debet aſſignari ante affixionem primi lapidis, poteſt tamen Epiſcopus dare dilationem pro danda dote cum obligatione inſtrumentali, & ſi videt eam non ſufficientem, debet requirere fideiuſſorem, & ſi Epiſcopus eam conſecret ſine dote, tenetur eam dotare, vt ibi dicit art. 10. quæ dos debet aſſignari de conſenſu diœceſani, aliàs non acquirit dotans ius patronatus, licet non poſſit reuocare donationem, qui conſenſus requiritur etiam ſi dos congrua aſſignetur, vt idem ait art. 11. & dotans inſufficienter eccleſiam, ex illa dotatione non acquirit ius patronatus, licet dicatur benefactor, vt ibi dicit art. 12.

Dotans etiam in limine fundationis poteſt ſibi reſeruare aliquem cenſum, vel ſeruitium de conſenſu diœceſani, ſi dos eſt exuberans, aliàs non, & dotans inſufficienter de cõſenſu Epiſcopi acquirit ius patronatus ſi ſuppleat dotem, aliàs non, vt ibi ait art. 13. Dans etiam pretium pro emenda dote de conſenſu Epiſcopi, fit patronus: vt ibi dicit art. 14. Et dotans eccleſiam de cõſenſu Epiſcopi acquirit ius patronatus, licet non fundauerit, vel conſtruxerit, iuxta communem opinionem, vt idem ait art. 15. Epiſcopus etiam poteſt de bonis eccleſiæ ſuæ dotare aliam eccleſiam, nouæ eccleſiæ dando quinquageſimam, antiquæ centeſimam, idque ſatius eſt facere de conſenſu Capituli, non poteſt tamen dotare aliam eccleſiam de bonis eccleſiæ ſuæ, vel ſuæ diœceſis, nec inferior Prælatus primũ etiam poteſt, vt idem dicit art. 16. & ſi clericus conſtruit eccleſiam in ſuo fundo, & eam dotat de pecunia alterius eccleſiæ ſuæ, ambo erunt patroni, vt idem dicit art. 17. Et ſi quis conſtruit, vel fundat eccleſiam ſine dote, poteſt cogi ad eam dotandam, & ſi fuit etiam conſecrata ſine dote, primus cogetur dotare remedijs ibi poſitis, & ſic etiam hæres eius, qui ſi non ſunt ſoluendo, ſi conſecrari fecit fundator, qui tunc erat ſoluendo, nõ tenetur conſecrans, ſed is qui fuit negligens in exigendo dotem, ſi verò non erat ſoluendo, vel etiam ſi erat conſecrator, & non exegit ab eo inſtrumentalem obligationem, tenebitur conſecrator; ſi verò non patronus, ſed tertius conſecrari fecit, diſtinguitur, vt ſupra, ſi verò nullus conſecrari fecit, tenebitur patronus, & in eius defectum, conſecrator; quæ dotatio ſi non poteſt fieri de bonis eccleſiæ ſuæ ſine enormi læſione eccleſiæ, fiet de proprijs conſecrantis, quæ ſi nõ habet, fiet de fructibus eccleſiæ, vt idem ait art. 18. Quòd ſi quis conſtruit capellam, vel altare, ſi per ſe ſtat extra eccleſiam, ſi eſt capella curata, tenetur conſecrans eam dotare, ſi eſt ſimplex, debet habere dotem pro victu vicarij perpetui, vel temporalis, ſi tamen prædicta capella ædificatur ex neceſſitate populi, tunc populus tenetur etiam ſi ſit curata, & eo deficiente, Rector, & illo, Epiſcopus; quòd ſi capella, vel altare eſt intra eccleſiam Cathedralem, vel parochialem, vel non ædificauit de nouo capellam, vel altare, & non tenetur dotare, quia eccleſiam reparauit, vel reædificauit, vel ædificat capellam integram, vel altare vbi nũquam fuit, ſi vult ſeruire ad curam animarum, tenetur eam dotare. c. 1. de capell. monach. vel vult vt habeat Rectorem proprium, vel ſacerdotem, qui ibi celebret tot diebus in hebdomada, & cogitur dare dotem pro victu Rectoris,

luminaribus,

luminaribus,& iuribus Epiſcopalibus,vel det dotem ſufficienté pro ſtipendio Miſſarum ſecundùm primam inſtitutionem, ſi prædicta fiant de conſenſu Epiſcopi, ſi verò ædificauit altare, vel eccleſiam, nil dicens de Rectore, vel Miſſis, tenetur dare dotem ſaltem pro paramentis, calicibus, & alijs neceſſarijs iudicio Epiſcopi;& ante conſtructionem altaris,vel capellæ,poteſt cogi ad dotem pro Miſſis ibi celebrandis, ex poſt facto verò, ſi iam eſt ædificata capella,vel altare ſine prædictis expreſſionibus,cogi non poteſt: vt ibi ait art.19. Et caſu quo quis cogitur iuxta prædicta dotare eccleſiã, capellam, vel altare, adhuc acquirit ius patronatus, vt idem dicit art.20. Dos verò,vt ſæpius eſt dictum, debet eſſe ſufficiens. c.placuit. 1.q.2. c.piæ mentis.16.q.7.In generali verò, debet eſſe ſufficiens ad luminaria,ad cuſtodiam,& miniſtros alendos: In particulari verò,ſi eſt monaſteriũ,dos ſufficiens dicitur,ſi inde viuere poſſint presbiteri, diaconi, ſubdiaconi,cantores,& lectores, in eccleſia collegiata debet eſſe tanta, vt ad minus ſufficiat pro duobus,& ad iura Epalia,& hoſpitalitatem; & oblationes non computantur in dotem, vt nec diſtributiones quotidianæ cõputantur in præbenda eccleſiæ Cathedralis,ita vt quarta pars ſufficiat ad victum clericorum ibi ſeruientium,vt Archidiaconi,Archipresbyteri,& aliorum miniſtrorũ, alia ad victum Epiſcopi,alia pauperibus diſtribuenda, alia pro fabrica, & paramentis.c.nobis.c.conceſſo.c.quatuor.c.de reditibus. c.cognouimus.cap. mos eſt.c.ſancimus.12.q.2. ſi eſt parochialis, vt ſufficiat victui Rectoris,& clerici,& pro viſitatoris procuratione, pro ſoluendis iuribus Epiſcopalibus, & hoſpitalitate ſeruanda, nec vis fit in oblationibus, & eleemoſynis incertis, ſecus in decimis,& alijs obuentionibus certis; Si verò eſt eccleſia ſimplex,ſat eſt ꝙ ſufficiat Rectori,procurationibus præſtandis, & iuribus Epiſcopalibus ſoluendis; nam cum non ſit parochialis, non tenetur ad hoſpitalitatem,& poteſt etiam eſſe ſine miniſtro cum ibi ſolemniter non celebretur; Si verò ſunt capellæ monachorum cum cura per ſe,vel intra eccleſiam,idem dicendum, quod de parochialibus. Si verò ſunt ſine cura,idem dicendum, vt de eccleſijs ſimplicibus. Si verò ſunt capellæ, vel altaria intus eccleſiam,ſi fundantur pro vno Rectore,dos debet eius victui ſufficere, & parti procurationum,quæ ei contingeret cum eccleſia viſitatur,& iuribus Epiſcopalibus pro parte ſua,ſi verò nõ habet proprium Rectorem,ſed tot Miſſæ ibi celebrentur, debet ſufficere huic oneri, ſi verò non eſt facta mentio de Rectore,vel celebrante, caſu quo fundans non tenetur dotare, ſufficit dos pro luminaribus,& paramentis:& licet ius patronatus non cadat in capellis in eccleſijs Mendicantium, debet tamen ibi eſſe dos pro luminaribus, & paramentis; & prædicta procedunt quando etiam creatur beneficium in abſtracto,vt Canonicatus,& dos ſufficiat Rectori;& in prædictis, vltra victum ſeruientium, requiritur dos etiam pro luminaribus,& paramentis.cap.nemo.c.placuit.1.q.2. ſi verò quis conſtruxit capellam,vel altare in adiutorium eccleſiæ principalis, & in remedium animæ ſuæ, tenebitur eccleſia principalis ad omnia. Si verò eſt oratorium,vel hoſpitale, ſi publicum authoritate diœceſani conſtructum, idem eſt quod de eccleſia ſimplici, & vlterius hoſpitale tenetur ad hoſpitalitatem; Si verò ſunt priuata,non requiritur dos. Et in prędictis,ſufficiens dos intelligitur arbitrio boni viri,& ſi quis leget bona eccleſiæ quam fundauit, vel dat ea in principio conſtructionis, licet non exprimat, intelligitur pro dote, vnde ſi non ſufficiunt bona, tenebitur ſupplere, vt idem ait art.21.

Digitized by Google

Ex prædictis colligitur, quòd fundatio eccleſiæ, conſtructio, & dotatio, faciunt æqualiter patronum, & maius ius non tribuit vnum, quàm aliud, vt idem ait art.22.

An verò poſt eccleſiam ædificatam, dicto ſupra, qualiter ex fundatione, conſtructione, & dotatione, acquiratur ius patronatus, ex reparatione, vel noua dotatione, acquiratur ius patronatus; dicendum eſt, quòd dotans eccleſiam non conſecratam, quæ dicitur baſilica de conſenſu Epiſcopi, acquirit ius patronatus, quando eſt conſtructa ſine dote, quo tamen caſu debet requiri primus conſtruens an velit dotare, ſi verò eccleſia eſt conſtructa, fundata, & conſecrata, vel etiam capella, dotans eam de conſenſu Epiſcopi, acquirit in ea ius patronatus. c.ſi quis obiecerit. 1.q.3. cum deducat eccleſiam ad bene eſſe, cum ſine dote illi ſeruiri nõ poſſit; fallit tamen ſi quid ei det non vt dotans, ſed vt benefactor; fallit etiam ſi primus conſtruens vellet dotare, quia ſic ille tertius repelleretur; fallit etiã ſi à faciente conſecrari, vel ab Epiſcopo cõſecratore dos haberi poſſet, quia tertius ſolum eſt admittendus cum prædicti deficiunt, quo tamen caſu etiam primi patroni deficientes ob impotentiam remanent patroni, vbi & declarat quando faciens conſecrare, vel reconſecrare teneatur dotare, & acquirat ius patronatus, & prædicta intelliguntur interueniente conſenſu diœceſani in dotatione, cum ſine eo non acquiratur ius patronatus, vt ibi ait lib.1.p.1. q.6.princ.art.1. vbi latè id tractat. Ditans tamen eccleſiam non acquirit in ea ius patronatus, cum à principio requiratur dos ſufficiens, & ſi datur poſtea, dote ſufficienti conſtituta, dicitur dans potius benefactor, quàm dotans, cum ex tribus tantũ cauſis acquiratur ius patronatus, ſcilicet fundatione, conſtructione, & dotatione, & non ex ſex, vt ibi dicit art.2. Sic etiam reædificans eccleſiam diruptam, non acquirit ius patronatus, niſi eccleſia egeat noua conſecratione, & id fiat de conſenſu Epiſcopi, debet tñ prius requiri primus patronus ab ordinario an velit reędificare antequam admittatur tertius, & reficiens eccleſiam modo prædicto, licet non dicat cauſa acquirendi ius patronatus in ea, intelligitur tamen, & ſi Rector eccleſiæ cuius reditus erant tenuiſſimi, eam reædificauit de proprijs facultatibus, acquirit ius patronatus hæredibus ſuis, non eccleſiæ, vt idem dicit art.3. Et vbi quis reædificat eccleſiam, vt ſupra, erit patronus ſimul cum illis qui dederunt fundum, & dotem, pro tertia parte, & prius requiri debent primi, vt ſupra, & ſi in ſolo eccleſiæ remanent cementa, & lapides de quibus quis reædificet, erit patronus cum primo patrono, ratione conſtructionis, & ſi quis eſt patronus, ratione ſoli, conſtructionis, & dotis, remanet, ea reædificata, patronus, ratione ſoli, & dotis, ſi non perierunt, non autem ratione conſtructionis, niſi adſit materia, vt ſupra, vt idem ait art.4. quòd ſi quis eſt patronus monaſterij diſſoluti, quod vnitum poſtea fuit alteri monaſterio, iuxta cap.2.de relig.domib. non erit patronus monaſterij cui facta eſt vnio, niſi hoc eſſet indotatum, tunc enim patronus ratione dotis, erit patronus etiam ſecundi monaſterij, vt & patronus ratione dotis, erit patronus eccleſiæ dirutæ alibi ædificatæ, vt ibi dicit art.5. Ex redotatione verò ſi quis redotat eccleſiam in totum depauperatam, quæ in totum amiſit dotem, fit patronus, primus verò nil iuris in ea habet; ſi verò non eſt in totum depauperata redotans illam volente primo, & de conſenſu Epiſcopi efficietur patronus cum eo, aliàs non, cum ſit tantũ benefactor: vt idem inquit art.6. & ſi quis de nouo det fundum, quia primus erat allu-

Digitized by Google

uione ſublatus, vel de nouo reædificet eccleſiam, vel de nouo det dotem de conſenſu Epiſcopi, habet eadem priuilegia, quæ primus dans fundum, primus conſtruens, & primus dotans, vt ſcilicet in eo requiratur conſenſus ordinarij, & quòd eo volente omnia expedire, extraneus non admittatur, & quòd plures poſſunt eſſe patroni, ſi plures dent fundum, vel conſtruunt, vel redotent, & quòd fundator, & constructor teneantur eccleſiam dotare, & cogi poſſint, & quòd prędicta facientes, licet non ſibi in ſpecie reſeruent ius patronatus, intelligitur tamen ex ſe, vt idem ait art.7. quòd ſi quis in eccleſia iam conſtructa, & dotata, & conſecrata, erigit vnam præbendam in abſtracto, dignitatem, vel beneficium, illam dotando de cõſenſu Epiſcopi, acquiret in illo beneficio ius patronatus, & poterit præſentare ad illud, & ſi ſtatus eccleſiæ mutatur, requiritur etiam conſenſus Capituli, vt inquit idem art.8.

An verò omnes perſonæ, quę fundant eccleſiam, conſtruunt, vel dotant, acquirant ius patronatus in ea, dicto ſuperius ex prædictis tribus acquiri ius patronatus, & primò an mulier, ſi faciat prædicta, vel aliquid eorum, dicendum eſt, quòd ſic, vt ſuccedat in iure patronato, quod etiam ſi pertinet vniuerſitati, virgines, & viduæ ſunt vocandæ: vt idem ait d.lib.1.p.1. q.7.princip.art.2. vbi & latè dicit, quæ fœminis ſint prohibita. Secundò, dicendum, quòd Iudæi non acquirunt ius patronatus eccleſiarum. c.piæ mentis. 16.q.7. vt ibi dicit art.3. vbi & ait, quæ liceant Iudæis. Tertiò, hæretici etiam non acquirunt ius patronatus, vt ibi latè probat art.4. vbi & enumerat multa mala hæreticorum, ſic etiam qui credunt erroribus hæreticorũ, non acquirunt ius patronatus, ſi verò fuerint credentes, fautoreſve hæreticorum intra annum acquirunt ius patronatus, ſed cum ſint excommunicati non poſſunt præſentare, poſt annum verò non acquirunt, niſi intra illum ſatisfecerint, cum ſic ſint infames. c.pen. c.excommunicamus. §.credentes. c.ſi.de hæret. vt idem ait art.5. Schiſmatus etiam, qui ſe diuidit ab vnitate eccleſiæ, tali ſchiſmate, quod ſapit hæreſim, non acquirit ius patronatus, ſi tamen redit ad vnitatem eccleſiæ, & admittitur ab illa, recuperabit ius patronatus quod fundauit in ſchiſmate, vt idem dicit art.6. vbi & ponit diuerſas ſpecies ſchiſmaticorum; apoſtata etiam in caſu quo cenſetur vt hæreticus, non acquirit ius patronatus, ſi verò ſit excommunicatus ſolum, ſecus, vt idem ait art.7. Infames etiam infamia iuris, vel facti acquirunt ius patronatus habitu, non autem adminiſtratione, vt ibi ait art.8. vbi & dicit, qui dicantur tales, & caſu quo Iudæus, hæreticus, vel alius prohibitus acquirere ius patronatus fundet eccleſiam, ſi non habet compatronos, eccleſia remanebit libera, vt idem dicit art.9. Excommunicatus etiam ante factum non acquirit ius patronatus, poſt factum verò ſic, ideſt non admittendus eſt ad patronatum, & eccleſiam fabricandam, admiſſus tamen poſt abſolutionem, erit patronus, vt idem ait art.10. vbi & dicit, quæ prohibeãtur excommunicato, & ſic excommunicatus habet ius patronatus ante abſolutionem, ſed non poteſt illum exercere, niſi obtenta abſolutione. Schiſmaticus etiam conuerſus ad vnitatem eccleſiæ, recuperabit illud, vt ſupra, & Iudæus conuerſus, ſi ex bonis licitis conſtruxit eccleſiam, nec Epiſcopus in ea, vt libera, aliquem ante inſtituit, hæreticus tamen conuerſus ad fidem illud non recuperat, fautores etiam hæreticorum, ſi non reputantur hæretici, conuerſi id acquirent, ſecus ſi habeantur vt hæretici, vt ibi dicit art.11. Simoniacus etiam quò ad habitum acquiret ius patronatus,

ſed

Digitized by Google

ſed non quò ad exercitium dum perſtat in ſimonia, vt idē ait art. 12. Illegitimè tamen natus, & meretrix ſunt capaces iuris patronatus, vt idem dicit art. 13. pupillus etiam eſt capax iuris patronatus, ante ſeptennium tamen non poteſt præſentare, vt idem dicit art. 14. Perſona etiam ficta, vt vniuerſitas, ciuitas, capitulum, collegium, poteſt acquirere ius patronatus, quod intelligitur quando eccleſia eſt fundata, conſtructa, vel dotata nomine vniuerſitatis, ſecus ſi ex eleemoſynis particularium, quia tunc dicuntur tales benefactores, nec acquirunt ius patronatus, vt idem ait art. 15.

An verò conſtruentes, fundantes, vel dotantes, in fundo non ſuo, pecunia non ſua, & huiuſmodi, acquirant ius patronatus, dicendum in ſpecie, Primò, quòd eccleſiā matrix, vel parochialis, non dicitur patrona eccleſiæ ſituatæ infra eius parochiam, niſi dederit fundum, conſtruxerit, vel dotauerit de bonis ſuis, & dotem aſſignauerit tempore conſtructionis, & non quòd ſint oblationes pro dote, niſi id habeatur ex priuilegio, vel præſcriptione: vt idem ait d. lib. 1. p. 1. q. 8. princ. art. 1. Sic etiam Epiſcopus non eſt patronus eccleſiæ fundatæ in eius diœceſi, niſi dederit fundum, conſtruxerit, vel dotauerit, quæ ſi facit etiam in aliena diœceſi, ſi de fructibus ſuæ eccleſiæ, ipſa erit patrona, ſi de proprijs bonis, eius hæredes, vt idem ait art. 2. Nec Legatus etiam de latere acquirit ius patronatus in eccleſijs ſitis infra limites ſuæ legationis, vt idem dicit art. 3. Papa etiam non eſt patronus eccleſiarum, quæ ſitæ ſunt in toto orbe, poteſt tamen dici habere ius patronatus, ratione ſupremi dominij quod habet in tota eccleſia, & prouidere de eccleſia patronata ſine præſentatione patroni, vt idem dicit art. 4. Populus etiam vel parochiani ex eo ꝙ ſunt parochiani, non ſunt patroni eccleſiæ ſitę ibidem, niſi eam fundarint, conſtruxerint, vel dotarint nomine vniuerſitatis, & non eleemoſynaliter; & ſi populus eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi præſumitur id feciſſe de conſenſu Epiſcopi, vt idem ait art. 5. & ſi quis conſtruit capellam, vel altare intra eccleſiam, ipſa eccleſia ratione fundi, erit patrona cum eo, & ſi eccleſia propria id facit, vel alibi in fundo ſuo conſtruit eccleſiam, ob populi multitudinem, poterit ibi ponere vicarium, & erit Rector vtriuſq; , vt idem dicit art. 6. Et ſi Prælatus, vel Rector eccleſiæ, vel alius de reditibus eccleſiæ conſtruit eccleſiām, capellam, vel altare, non ipſe, ſed eccleſia erit patrona, niſi de proprijs bonis dotauerit, & in dubio præſumitur, ꝙ de bonis eccleſiæ, niſi probetur eum aliundè quæſiuiſſe, licet eccleſia ſit etiam tenuis reditus, vt ibi ait art. 7. vbi latè id examinat. Feudatarius verò ſi conſtruit eccleſiam, aut dotauit, vel id fecit de bonis feudi, & tunc ſi id fecit de conſenſu domini, patronatus erit eius ad quem tranſit feudum, ſi verò id fecit domino inſcio, non valet dimēbratio bonorum feudi eo inſcio, vnde ſi conſenſit, patronatus erit eius qui habebit feudum, ſin minus non tenebit dotatio, licet conſtructio teneat, & ratione conſtructionis, dominus feudi erit patronus. Si verò vaſſallus conſtruxit, vel dotauit de fructibus feudi in fundo feudi, ſucceſſor in feudo ratione fundi, & hæredes conſtruentes, ratione conſtructionis, & dotis erunt ſimul patroni, vt idem ait art. 8. ſi verò conſtituti in aliena poteſtate, vt monachus, ſeruus, vel filius conſtruunt, vel dotant eccleſiam, ſi quidem ſit monachus, qui prædicta faciat, patronatum acquirit monaſterio, & ſimiliter ſeruus domino, & filiusfamilias patri, niſi id faciat ex bonis caſtrenſibus, quia ſic ibi eſt vt paterfamilias, in bonis verò aduentitijs ante factum prohiberi poteſt à patre, cum in illis habeat vſufructum, poſt factum verò

patro-

Digitized by Google

patronatus erit filij,cum proprietas dictorum bonorum ſit eius,& ſi vxor prędicta facit de bonis acquiſitis in domo viri,acquirit patronatum viro, non ſibi,vt idem ait art.9. Meretrix etiam prædicta faciens de bonis quæſitis ex meretricio,acquirit ius patronatus,ſed carebit eius exercitio,donec pœnituerit.cum ante ſit infamis,vt idem dicit art.10.Et generaliter,ſi quis prædicta faciat de illicitè quæſitis, ſi quidem in eum tranſit dominiũ dictorum bonorũ,acquirit ſibi ius patronatus, vt proximè eſt dictum. arg. c.ſi.14.q.5. Si verò non tranſit in eum illorum dñium, & tenetur vlterius reſtituere,vt in furto,& rapina, ſic nõn poteſt de ijs cõſtrui, vel dotari eccleſia,vel fieri eleemoſyna,vt ibi ait art.11.nec ex pretio rei vſurarię ex ſe naſcenti,niſi ex pretio vſuræ aliquid ex induſtria acquireretur, vt ibi dicit art.12.modo vt ſupra,ſi verò is conſtruit,vel dotat,qui non poteſt conſtruere,vel dotare, vt quia excommunicatus, infamis,dictum eſt ſupra,ꝙ tenet conſtructio,& acquiritur patronatus, ſed eius exercitium aufertur, niſi ſublatis ijs impedimentis,vt idem dicit art.13.Et ſi eccleſia eſt conſtructa,vel dotata de malè quæſitis, per hoc non debet deſtrui, ſed Epiſcopus ſi eam conſecrauit ſine dote,tenetur eam dotare, vbi non poteſt haberi recurſus ad conſtruentem,vel facientem conſecrari,iuxta dicta ſupra, vt ibi dicit art.14. & vbi eccleſia eſt fundata,conſtructa,vel dotata de malè quęſitis, ſi is cui bona ſunt ſubtracta, conſenſit conſtructioni , vel eam ratam habet,illi acquiritur ius patronatus,ſi verò non ratificat,ſed vult æſtimationem, ſi qui ſubtraxit eam dat, acquiret ius patronatus, ſi verò faciens conſecrare illam ſoluit certo domino,is id acquirit,ſi verò Epiſcopus ſoluit æſtimationem , ſi de bonis eccleſiæ ſuæ, ipſa eccleſia erit patronata , ſi de bonis proprijs, eius hæredes, & ipſæ,vt ibi ait art.15.

An verò fundantes,conſtruentes,vel dotantes eccleſiam,vel capellam in limine fundationis poſſint ſibi aliquid reſeruare pecuniæ, vel ſeruitij, vel aliquam conditionem apponere, idem declarat d.lib.1.p.1.q.9.princ.art.1. vbi dicit, quòd fundator poteſt apponere in fundatione quaſcunque conditiones iuri communi conſonas,non tamen poteſt facere reſeruationes, vel conditiones apponere,quæ diſponerent de ſpiritualibus,vel ſint cõtra ius commune,poteſt tamen facere reſeruationes,& apponere conditiones,etiã ſi diſponerent circa ordinem ſpiritualium, & eſſent contra ius commune de conſenſu diœceſani; vnde poteſt ſtatuere certum numerum clericorum, qui in eccleſia eſſe debeant iuxta eius facultates, quas concluſiones ibi latè ampliat, & declarat, & reſtringit, dicens, poſſe apponi conditionem, ꝙ illa eccleſia ſit alteri ſubiecta, & eligatur Abbas de alia eccleſia,& quòd etiam patronus laicus habeat cuſtodiam eccleſię vacantis,etiam ſi per hanc reſeruationem minuerentur iura Epiſcopalia, & etiam ſi fieret diuiſio bonorum monaſterij inter monaſterium , & Abbatem , & etiam ſi reſeruetur penſio,ſeruitiumve, & etiam ſi habeat quòd confirmatio Prælati non ſpectet ad Epiſcopum, ſed ad alium, & quòd inſtitutio non pertineat ad Epiſcopum, ſed inferiorem Prælatum, & etiam quòd non requiratur inſtitutio ſacerdotis,ſed ſacerdos in vltimo ſpiritu poſſit ſibi eligere ſucceſſorẽ, & etiam quòd patronus poſſit mutare præſentatos quoties ſibi videtur,& inſtitutos mutare, & prædicta, ſi perſona fundans ſit eccleſiaſtica , etiam procedunt, de cõſenſu tamen Epiſcopi,& etiam quòd patronus poſſit prę ſentare in eccleſia collegiata, & quòd patronus eccleſiaſticus eligat cũ clericis in eccleſia collegiata, & quòd in eccleſia monialium patronus poſſit

præſen-

Digitized by Google

præſentare moniales in Abbatiſſas inſtituendas, & etiam quòd prorogetur tempus datum ad præſentandum, vel abbreuietur, & ſi ponatur modus circa Miſſas dicendas, & quòd beneficium conferatur tantum ijs de conſanguinitate, vel ſuo genere, vbi prædicta declarat, & reſtringit regulam; poteſt etiam de conſenſu Epiſcopi, & Capituli, reſeruari poteſtas eligendi, mutandi, & permutandi capellanos de gremio eccleſiæ exiſtentes, vt idem ait art. 2. quod verò dictum eſt apponi poſſe conditionem in limine fundationis, q̄ nulla requiratur inſtitutio, ſed ſacerdos in vltimo ſpiritu poſſit ſibi eligere ſucceſſorem, intelligitur in præſentatione quæ fit per eccleſiaſticos, quia tunc illa præſentatio habebit locum præſentationis, & inſtitutionis, nō autem in illa præſentatione quæ fit per laicum, quia ſic etiam de conſenſu Epiſcopi fieri non poteſt, vt nulla requiratur inſtitutio, vt ibi dicit art. 3. quòd ſi patronus apponit conditiones in fundatione, & vlterius pœnam apponit, vt ſi prædicta non obſeruentur res tradita redeat ad alios vſus, maximè prophanos, ſi illa conditio eſt contra ius cōmune ſine conſenſu Epiſcopi appoſita, pœna reijcitur, & tenebit fundatio, ſi verò Eps conſentit, tunc conditio appoſita, vel eſt ſecundùm ius commune, & tunc vel pœna apponitur in traditione ſacrarum rerum, vel dotis, vel rerum prophanarum, non tamen nomine dotis; primò caſu, vel pœna eſt, vt illa res ad eccleſiam reuertatur, & valet, ſi verò vt res ſacra, veluti calices, &c. reuertantur ad vſum prophanum, & reijcitur pœna, ac diſpoſitio tenet; Secundo caſu, vel dotatio fit à coacto dotare, & ſic pœna non tenet, ſi verò à voluntario, & non poteſt reuerti ad fundantem, vel conſtruentem, &c. & pœna valet, ſic tamen, vt non reuertatur dos ad vſus prophanos, nec eccleſia maneat indotata, cum nec à principio ſic potuerit ponere onus; In tertio caſu poterit poni conditio, qua nō ſeruata, bona reuertantur etiam ad hæredes, ſi non ſunt data in dotem, vt ait ibi art. 4.

An verò ius patronatus ex prædictis competat in omnibus eccleſijs, & locis; Dicendum eſt, quòd poteſt acquiri in omnibus eccleſijs, capellis, altaribus, & pijs locis, ex fundatione, dotatione, conſtructione priuilegio Papæ, & etiam in beneficijs in abſtracto conſiſtentibus in reditibus aliquibus ſine capella, vel eccleſia, vt idem ait d. lib. 1. p. 1. q. 11. princip. art. 1. & etiam poteſt haberi in eccleſijs Cathedralibus per Reges, & laicos alios, etiam in beneficijs ibi exiſtentibus, per alios fructus iuris patronatus, non tamen quò ad præſentationem Epiſcopi, qui eligitur à Papa in collegio Cardinalium, vt nec Imperator habet ius præſentandi Papam, licet Reges ex priuilegio Papæ quandoque habeant nominationem in Cathedralibus, vt idem dicit art. 2. In eccleſia etiam collegiata, laico acquiri poteſt ius patronatus in omnibus, præterquam quò ad pręſentationem Rectoris ex conſtructione, fundatione, vel dotatione; ſi verò id habet ex priuilegio Papæ, de eius conſenſu poteſt eligere, & præſentare Rectorem, vt idem dicit art. 3. In monaſterijs etiam laico id poteſt competere in omnibus, excepto iure præſentandi, vt ait idem art. 4. In plebanatu etiam vel parochiali, & capella poteſt competere ius patronatus, vt idem dicit art. 5. & 6. non tamen in capellis Mendicantium, nec Religioſorum, quò ad præſentationem clerici ſecularis, niſi de eorum voluntate, poterit tamen ibi præſentare regularē, vt ibi dicit art. 7. & in altari ex conſtructione, vel dotatione in eccleſia dotata, & conſecrata, & etiam in altari portatili, vt eo quis vti poſſit, quod tamen hodie non conceditur extra eccleſiam, vt dixi tract. de Eccleſijs; &

etiam

etiam in baſilica ante conſtructionem, vt ibi ait art.9.& 10. & etiam in hoſpitali ſi eſt religioſum, ſecus ſi priuatum, vt ait ibi art.11. & etiam in oratorio,ſi ſit publicum, ſecus ſi priuatum, vt quia non habeat formam eccleſiæ cum campanili,& huiuſmodi,vt idem dicit art.12. Non tamen cadit ius patronatus in ſepulchro,idem ibi art.13. Cadit etiam in collegio ſcholarium, quò ad electionem ſcholarium, vt ibi alantur, vt ait ibi art. 14. & etiam in ſedilibus in eccleſia affixis, & in archis in ſacriſtia extãtibus,quæ ibi poni nõ poſſunt, niſi de Epiſcopi conſenſu,vt idem dicit art.vlt. Verius tamen eſt, quòd in ſedilibus, & archis non cadat ius patronatus, cum nec præſcribi poſſint, cum iuris publici ſint ad vſum eccleſiam adeuntium, & primò eas occupantium, vt dixi tract.de Eccleſ.& in nullius priuati bonis. arg.§.nullius.Inſtit.de rerum diu.

Notandum etiam eſt ſingulariter poſſe aliquem eſſe patronum alicuius eccleſiæ,& non habere ius præſentandi Prælatum ipſius, vt quia Papa reſeruet ſibi electionem illius,cum multa alia iura habeat patronus eccleſiæ vltra ius præſentandi Rectorem,vel beneficiatum ipſius.d.cap.piæ mentis. 16.q.7. c.præterea 2. de Iure patr. not.Nau.conſ.2.nu.16. de Iure patron. Regulariter tamen habet is ius patronatus in eccleſia, & inde ius præſentandi in ea.

Ex priuilegio etiam Papæ acquiritur ius patronatus, nam Papa poteſt alicui concedere ius præſentandi in aliqua eccleſia, vt ait Abb.conſ. 28. & etiam ius eligendi,& conferendi puris laicis, vt inquit glo.in ſum. 16.q.7. vt dicit idem Lambert.d.lib.1.q.10.princ.art.2.vbi ait,quæ Papa poſſit, & iſte patronus ex priuilegio Papæ cenſetur eccleſiaſticus in eius damnum, quia Papa,& Legatus poteſt de eo beneficio diſponere,cenſetur tamen laicus,quia habet tantum quatuor menſes ad præſentandum, poterit tamen variare,vt idem ait art.3. Ius tamen patronatus non poteſt acquiri ex priuilegio Epiſcopi etiam cum conſenſu Capituli. Abb. in conſ.106. ſi tamen eccleſia reperitur indotata conſecrata,& laicus eam dotat de cõſenſu Epiſcopi efficietur eius patronus priuilegiatiuus,vt idem ait art. 5.

Vlterius acquiritur etiam ius patronatus ex præſcriptione, in quo notandum, quòd in eccleſia libera per laicos non poteſt ius patronatus præſcribi,cum ius patronatus gratioſè habeatur ex fundatione,dotatione,vel conſtructione,ergo per ſolam poſſeſſionem nil agitur,cũ requiratur à principio titulus, & bona fides,quæ requiritur ad præſcriptionem.c.1.de præſcript.in 6. quod procedit etiam ſi ſint parochiani illius eccleſiæ, & etiam quòd eſſent in quaſi poſſeſſione præſentandi per ſpatium quadraginta annorum,& etiam ſi eſſet facta præſcriptio ex titulo, ſed nõ ſufficiente,etiam per ſexaginta annos, & etiam ſeptuaginta, & etiam tanti temporis, cuius initij memoria non extaret, & etiam ſi eccleſia erat patronata, & apparet poſtea eſſe effecta libera, prædictis enim caſibus non currit præſcriptio.

4 Ius patronatus an acquratur ex preſcriptione, & quomodo.

Limitatur tamen ſi ſit præſcriptio temporis, cuius initij memoria non extet, cum allegatione tituli iuris patronatus prouenietis ex fundatione, dotatione,conſtructione,vel priuilegio Papæ,niſi appareret eccleſiam eſſe liberam,vel liberatam à patrono, ex curſu enim temporis præſcribitur nõ ius patronatus,ſed poſſeſſio præſentandi Rebuff.in praxi,tit.de præſent.& inſtit. nu.23. Dec.conſ.124. vt etiam præſcribitur præſcripta villa cui ius patronatus eſt annexum, contra patronum verò præſcribitur quadraginta annis: Rochus de Iure patron, quæſt.36.& in antiquis probatur per fa-

num. Boerius deciſ. quadrageſimaſecunda, num. 32.

Secundò, limitatur, vt procedat in puris laicis, nam perſonæ eccleſiaſticæ poſſunt ſpatio quadraginta annorum, cum bona fide, ius patronatus præſcribere, conuerſi tamen regulares id poſſunt præſcribere.

Limitatur tertiò, quò ad præſentantes, nam præſentatus ad inſtantiam eorum, qui erant in quaſi poſſeſſione præſentandi, inſtitutus erit tutus, licèt poſtea appareat populum non eſſe patronum. c. querelam. de elect.

Limitatur quartò, ſi laicus de per ſe vellet preſcribere ius patronatus, quia cum vniuerſitate bonorum, in qua ſit ius patronatus, id poterit; & licèt laicus ius patronatus non poſſit præſcribere in eccleſia libera, id tamẽ poteſt in eccleſia patronata alterius laici; poteſt etiam populus præſcribere, licèt non ius præſentandi, at bene ius petendi ſuppliciter Rectorem in eius eccleſia, vt ibi ait Lambert. art 5.

Quod verò dicitur ius patronatus cum vniuerſitate bonorum poſſe præſcribi, ſi eccleſia libera eſt non poteſt præſcribi, ſecus ſi ſit patronata, & ſit cum vniuerſitate bonorum eius cuius eſt vniuerſitas, vt idem ait art. 6.

Eccleſia tamen vna poteſt præſcribere ius patronatus, & præſentandi Rectorem, in alia eccleſia etiam libera per ſpatium quadraginta annorum, cum bona fide, vt idem dicit art. 7. Poterit tamen populus præſcribere ius petendi ſuppliciter Rectorem, & ſi ſit tanti temporis, cuius initij memoria non extat, Epiſcopus non poterit præſentatum recuſare, cum ſic præſumatur titulus, vel priuilegium, vt ibi dicit art. 8. oportet verò vt præſcriptione hoc ius acquiratur, quòd præſentatio ſit facta bona fide, & ſit admiſſa, & ſecuta inſtitutio. Dec. conſ. 129. & acquiritur etiam vnica vltima præſentatione, inſtitutione ſecuta, eius quaſi poſſeſſio. Dec. conſ. 126. 127. & 134. & id acquirunt, modo, vt ſupra, ex tali actu etiam parochiani, & populus, licèt ſint magis ſuſpecti, & attenditur is qui vltimo præſentauit. c. cum in eccleſia. de cauſa poſſ. Dec. conſ. 117. & oportet, quòd is actus non fiat neceſſitate, vel gratia, ſed cauſa acquirendi ius patronatus. Innoc. in cap. bonæ. de poſtul. prælat.

5 Ius patronatus an acquiratur p tranſlationem, & quomodo.

Præterea per tranſlationem acquiritur ius patronatus, vel præſentandi, nam per tranſlationem de vno in alium ius patronatus acquiritur, quæ tranſlatio fit donatione, permutatione, venditione, cum vniuerſitate bonorum, ſucceſſione, vt ait glo. in d. c. piæ mentis. 16. q. 7. & alijs modis infra dicendis: vt inquit idem Lambert. d. lib. 2. p. 2. q. 1. princ. art. 1. Et cum ius patronatus transfertur in alium, non requiritur conſenſus Epiſcopi, ſi transfertur cum vniuerſitate bonorum. c. ex literis. de Iure patr. nec cum transfertur de per ſe in eccleſiam, vel locum religioſum, ſecus quando transfertur in laicum ex contractu inter viuos; Nec etiam requiritur cõſenſus Epiſcopi, cum ius patronatus transfertur de per ſe in eccleſiam, vel locum religioſum ex vltima voluntate, ſecus ſi transfertur in laicum, vel clericum proprio nomine recipientem, quia tunc requiritur conſenſus Epiſcopi, vt ibi ait art. 2. vbi & ponit rationem diuerſitatis, non tamen requiritur conſenſus Epiſcopi in tranſlatione vniuerſitatis bonorum, in qua eſt ius patronatus; ſi verò id nõ eſt verè vniuerſum, vel ſi eſt vniuerſum, nõ transfertur ſine traditione cuiuſlibet in eo exiſtentis, & nõ tranſit ius patronatus cum illo vniuerſo titulo oneroſo cum conſenſu, vel ſine conſenſu Epiſcopi, titulo verò lucratiuo non tranſit in laicum, vel clericum nomine proprio accipientem ſine conſenſu Epiſcopi, vt per legatum, vel donationem, in eccleſiã

verò,

Digitized by Google

verò, vel locum religioſum valet tranſlatio ſine conſenſu Epiſcopi; ideò autem prædictis caſibus requiritur conſenſus Epiſcopi, quia tranſit in illum qui nec fundauit, nec cōſtruxit, nec dotauit eccleſiam, per tranſlationem, & in laicum qui incapax eſt iuris ſpiritualis. c. ſeruandum. de iudic. c. omnes. 16. q. 7. ideò requiritur conſenſus Epiſcopi, qui ſuppleat omnia prædicta, vt idem ait art. 3. & 4. ſufficit tamen conſenſus inferioris Epiſcopo habentis iura Epiſcopalia in tranſlatione, vt & ſufficit in creatione ipſius, vt idem dicit art. 5. non requiritur tamen conſenſus Capituli in tranſlatione, vel donatione iuris patronatus, ſed ſufficit Epiſcopi conſenſus, vt idem dicit art. 6. qui conſenſus, vt in creatione, ſic in tranſlatione iuris patronatus requiritur expreſſus non tacitus, niſi tranſlato patronatu ſine eius conſenſu per donationem illam Epiſcopus admittat, vt donatariam, vt idem ait art. 7. & ſi reperitur legatum, vel donatio iuris patronatus facta, & donatarius eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi, præſumitur conſenſum Epiſcopi interueniſſe, vt inquit idem art. 8. an verò requiratur conſenſus Epiſcopi in donatione, legato, vel conceſſione eccleſiæ, ſi id faciens, nullum ius habebat in ea nil agit. c. daibertum 7. q. 1. ſimiliter, nec ſi per potentiam eam occuparat, non iure retinebat, de conſenſu tamen Epiſcopi eam donando loco religioſo, tenet donatio, quia dat illam detentionem, non ius patronatus, quod non habebat, ſi verò laicus eſt patronus, & vlterius tenet occupatam eccleſiam, quam donat loco religioſo de conſenſu Epiſcopi, tenebit donatio, ſine conſenſu verò Epiſcopi non. Si verò eſt patronus, & non detinet eccleſiam, & intendit donare ſolum eccleſiam, non valet etiam de conſenſu Epiſcopi, ſi verò laicus patronus intendit donare ius patronatus ſine conſenſu Epiſcopi, id poteſt loco religioſo; quòd ſi eſt patronus, & eccleſiam detinet de facto, & donat, nec apparet quod horum fiat, ſi concedit eccleſiam, cum conſenſu Epiſcopi transfert etiam ius patronatus; ſine eo vero non transfertur ius patronatus, ſed ſola eccleſia. Vel laicus dat eccleſiam alicui qui canonicè eſt inſtitutus, & ea non vacante vult eam dare alicui, vel loco religioſo, & ſi vult dare clerico non poteſt, vel loco religioſo, & valet de conſenſu Epiſcopi, & inſtituti, vel ſi laicus habet ius patronatus, & non eccleſiam, & transfert eccleſiam, intelligitur transferre tantum ius patronatus, vel donare; quòd ſi Epiſcopus donat eccleſiam loco religioſo de conſenſu patroni, vel patronus laicus de conſenſu Epiſcopi, videtur donata eccleſia, excepto cathedratico, & iure patronato; quòd ſi laicus fundator eccleſiæ, illam non conſecratam, ſed conſtructam vult donare loco religioſo, cum patronatu, ſi vult donare patronatum, non requiritur conſenſus Epiſcopi, ſi verò eccleſiam, requiritur conſenſus Epiſcopi, vt idem ait art. 9. 6

In ſpecie verò, dicto ſupra in generali ius patronatus poſſe transferri titulo ſingulari, vt donationis, vel legati, idem transferri poteſt in eccleſiam, vel pium locum titulo donationis, cū conſenſu Epiſcopi. c. quod autē. c. nullus. c. præterea. 2. de Iure patr. cap. vnico. eod. in 6. & quando transfertur in laicum, eccleſiam, vel pium locum, non requiritur conſenſus Epiſcopi, vt quando transfert in laicum. c. nemini. 16. q. 7. & d. cap. vnico. eod. in 6. ideò autem primo caſu, requiritur cōſenſus Epiſcopi, quia laici ſolent magis grauare eccleſiam, quàm clerici, vel religioſi, vt idem ait art. 10. eccleſia tn̄ donari non poteſt pio loco, niſi de conſenſu Epiſcopi, licèt ſecus ſit in iure patronato, tamen donatio illa lapſu magni temporis, & ſic præſcriptione

Ius patronatus an transferri poſſit per legatū, donationem, teſtamentum, & vt & quo per ſucceſſionem.

S 2

ptione firmatur, vt idem ait art. 11. vbi etiã explicat quid ſufficiat in præſcriptione, ſi etiam ius patronatus donatur compatrono laico in teſtamento, non requiritur conſenſus Epiſcopi, quia ceſſat ſuſpitio ſimoniæ, ſi verò per donationem, debet interuenire, vt cognoſcat an interuenerit ſimonia, niſi ſint fratres, vel coniuncti in ſtricto gradu, in quibus nõ præſumitur ſimonia, vt idem dicit art. 12. vbi & ait, quomodo puniatur ſimonia in patronatus, & quæ ſpiritualitas ſit ibi, ſcilicet iuris præſentandi. Requiritur etiam conſenſus Epiſcopi quando patronatus transfertur titulo ſingulari in clericum nomine proprio, & ex coniecturis conijcitur an intuitu eccleſiæ, vel perſonæ ſit facta iſta donatio clerico, vt not. in c. quoniam Abbas. de offic. deleg. & ſi ſit ſine conſenſu Epiſcopi, præſumitur intuitu eccleſię, vt idem dicit art. 13. Et quod dicitur de conſenſu Epiſcopi, intelligitur de Epiſcopo loci, in quo eſt ius patronatus, non loci transferentis, vel donatarij, & idem in creatione, vt ibi dicit art. 14. Et ſi patronus donat ius patronatus ipſi eccleſiæ patronatæ per hoc efficitur libera, & ſi ſit capella patronata intus eccleſiam alterius, Rector illius cui eſt donatum ius patronatus præſentabit, vt idem ait art. 15. & ſi conſenſus Epiſcopi debitus nõ interuenit in ipſa tranſlatione, ſed poſt, ſi laicus detinens eccleſiam, eam donat pio loco, ſufficit Epiſcopi conſenſus ſubſequens. c. curam. c. ſuggeſtum. eod. ſi verò transfertur à laico in laicum, ſufficit etiam quod poſt, cum in iſto caſu non requiratur licentia, non mandatum, non conſilium, non authoritas, non conſenſus iudicialis, vel ſapiens authoritatem, ſed tantum conſenſus efficiens, vt idem dicit art. 16. vbi & tradit quibus caſibus conſenſus requiratur ante factum, vel ſufficiat, quod poſt interueniat, quòd ſi quis donet laico ius patronatus ſine conſenſu Epiſcopi, ſi poſtea Epiſcopus conſentit mortuo donatore, eius conſenſus non validat donationẽ in præiudicium hæredis; ſi verò laicus donat eccleſiam pio loco, conſenſus Epiſcopi poteſt interuenire etiam poſt mortem donatoris in prę iudicium eius hæredum, vt ibi ait ar. 17. quòd ſi ius patronatus eſt donatum, vel legatum alteri ſine conſenſu Epiſcopi, & mortuo teſtatore hæres donat id ius patronatus vni eccleſiæ, legatarius alteri, in quibus donationibus non requiritur conſenſus Epiſcopi, in legatario non valet eius donatio etiam pio loco facta, ſed valet illa hæredis, ſi verò ſit à legatario, approbatio Epiſcopi ſequens illam conualidabit, vt idem ait art. 18. & ſi patronus tranſtulit per legatum, vel donationem ius patronatus in laicum ſine conſenſu Epiſcopi, & alteri poſtea cum conſenſu Epiſcopi, tenet ſecunda donatio, ſi verò in vtraque interuenit conſenſus Epiſcopi, tenebit prima, etiam ſi ſecundus eſſet in poſſeſſione, & idem ſi facta prima donatione ſine cõſenſu, antequam fiat ſecundo ſuperuenit conſenſus, & ſi prima eſt facta ſine cõſenſu Epiſcopi, poterit ſecundo legare, vel donare cum conſenſu, & tenebit ſecunda, vt ibi dicit art. 19. Quòd ſi ordinarius non vult conſentire legato, vel donationi quæ ſit laico de eccleſia, loco religioſo, vel iure patronato ſine cauſa, poteſt adiri ſuperior qui illum compellat ad conſentiendum, vel ipſe poterit conſentire. c. nullus. de Iure patr. ſi non habet cauſam legitimam recuſandi, Archiepiſcopus tamen non poteſt conſentire Epiſcopo recuſante, ſed eũ compellet, & ſi Epiſcopus abeſt, vel alius eius loco, qui habet conſentire, & cogi non poteſt, nec adiri ſuperior, & periculum ſit in mora, poteſt actus ſine eo expediri, & ſi habens conſentire iuſtis ex cauſis non vult, & ſuperior aditus non vult eum audire, poteſt appellare, & ſuperior adiri po-

Digitized by Google

ri poteſt, etiam ſi habens conſentire ſit negligens, vel ſi interrogatus obmuteſcat, & ſuperior habebit præfigere terminum intra quem conſentiat, & ſuperior aditur per viam quærelæ, non appellationis, Archiepiſcopus etiã ob aliquod bonum emergens, poteſt conſentire vbi Epiſcopus non vult; & alijs caſibus à iure expreſſis, ſi verò inferior Epiſcopo habet conſentire, & recuſat, Epiſcopus poteſt eum cogere, vel ipſe conſentire, ſi tamen donatur, vel legatur ius patronatus laico, & non interuenit conſenſus Epiſcopi in actu, & moritur donator, vel legans, non poterit cogi Epiſcopus ad conſentiendum, nec ipſe conſentire, niſi conſenſus ſit miſſus in caſu neceſſitatis, quia actus ſic valuit, vt idem ait art. 20. quòd ſi Epiſcopus nõ vult conſentire legato, vel donationi factæ de iure patronato laico, nec per ſuperiorem cogi poteſt, quia illi non paret, nec poteſt ipſe ſuperior conſentire, ius patronatus remanebit apud legantem, poſt mortem verò eius donanti ſve remaneret apud hæredem donantis ſecundùm aliquos, melius eſt tamen dicendum remanere apud donatarium, vel legatarium, vt inquit idem art. 21. in caſu præſenti.

Quo verò ad tempus in quo ius patronatus incipit competere illi in quem eſt tranſlatum titulo habili, ſi ex ſucceſſione, in extraneis à die aditæ hæreditatis, in ſuis verò à die qua hæreditati ſe miſcuere, in contractibus verò à tempore contractus perfecti quando transfertur cum vniuerſitate, ſi verò transfertur titulo particulari, poſt conſenſum Epiſcopi, in legato, donatione, &c. vel ante, vel poſt actum interueniat, ex nunc, non prout ex tunc, niſi caſus neceſſitatis immineat, cũ ſic actus valeat ſine prædicto conſenſu, vel ſi Epiſcopus noluit conſentire, ſi aditur ſuperior, ſi Epiſcopus non vult obedire, legatarius, & donatarius erunt ſub ſpe obtinendi conſenſum à Papa qui ſuperueniens validabit actum ex tunc, vt idem ait art. 22. quòd ſi ius patronatus transfertur in plures titulo habili, tranſibit in quemlibet in ſolidum, vt idem dicit art. 23.

Quo verò ad tranſlationem iuris patronatus in hæredes ius patronatus tranſit ad hæredes per ſtirpes, & non per capita. clem. plures. de Iure patr. & tranſit ad quemlibet hæredem in ſolidum, etiam ſi ex diuerſis, & inæqualibus partibus ſint hæredes, & eſt communis opinio, niſi in locis, vbi aliter ſe habet conſuetudo, nam ius patronatus eſt in ſe indiuiſibile, reſpectu tamen ſucceſſionis eſt diuiſibile, vnde ſi quis vni relinquat tertiam partem hæreditatis, alij duas partes, vel vni leget, vel donet tertiam partem iuris patronatus, alij duas, vel vni vendit vnam partem villæ in qua habet ius patronatus, alij duas partes, apud quemlibet ius patronatus tranſit in ſolidum: vt ait glo. in c. 1. eod. & idem eſt de iuribus ſepulchrorum, quò ad ſucceſſores, vt idem dicit art. 24. Et ſic ius patronatus in ſucceſſione, donatione, legato, & huiuſmodi, tranſit in hæredem, donatarium, vel legatarium per ſtirpes, non per capita. d. clem. plures. vt ibi ait art. 21. & hæc eſt communis opinio, quæ clem. habet locum nõ ſolum in pluribus hæredibus, ſed etiam omni caſu, quo ex alijs titulis ius patronatus transfertur in plures, & etiam in hæredibus ex teſtamento, & ab inteſtato, vel ſint ſui, vel extranei, maſculi, vel fœminæ, & ſi ius patronatus ſpectat ad collegium, omnes de collegio præſentent per capita, ſi verò ſpectat ad duo collegia, habet locum. d. clem. quia omnes de vno collegio, erunt loco vnius collegij, & ſic de alio, & maior pars vnius collegij faciet vnam vocem reiecta minori, & ſic de alio, vt ait Card. in d. clem. & not. ibi art. 25. quæ ſucceſſio per ſtirpes,

pes, non per capita habet locum non ſolum in deſcendentibus à pluribus patronis, ſed etiam in collateralibus, idque tam in ſucceſſione, quàm alijs titulis tranſlationis iuris patronatus, ſi tamen à principio vnus ſit patronus eccleſiæ, qui decedat relictis pluribus hæredibus, habentur loco vnius, & ſuccedunt per capita, & quilibet eorum habet vnam vocem, ſed ſi vnus ex his hæredibus, vel patronis decedat, vel omnes, & quilibet eorum relinquat hæredes, ſucceſſio in iure patronato, fit in ſtirpes, & ſic hæredes vnius habebuntur pro vno, & vnam tantũ vocem habebunt, & idem quando plures à principio ſunt patroni, quia eorum hæredes ſuccedunt in ſtirpes, vt idem ait art. 26. quòd ſi plures ſint hæredes vnius qui inter ſe diſcordant, ad vocem perſiciendam, requiritur maior pars eorum, nec ſufficit maior pars reſpectu minorũ, & idem in pluribus emptoribus, donatarijs, vel legatarijs, vnde ſi vnus patronus primus adhuc viuat, habebit vnã vocem, & hi omnes vnam tantum, vt idem dicit art. 27. quòd ſi teſtator aliquibus ſub nomine collectiuo, alteri ſingulari perſonæ legat, vel donat ius patronatus, puta collegio tali, & tali perſonæ, ſcilicet Petro, tantum ius habebit Petrus, quantum totum collegium. l. fin. C. de impub. niſi aliter pateat mens teſtatoris, quia tunc collegium non haberetur pro vno, vt quia vtatur verbo diſtributiuo, & idem ſi teſtator vtatur verbo denotante ꝙ ſingulariter ſint patroni omnes qui ſunt de vna ſtirpe, tũc enim ſuccedunt per capita, quando verò legatur aliquibus ius patronatus coniunctim per copulam, &, vel, etiam, tunc decidendum eſt iuxta l. liber homo. §. titius. ff. de hæred. inſtit. vt ſi purè ſint coniuncti æqualiter ſuccedant, & ſi quis dicit Titio cum eccleſia mea iuris patronatus, lego fundum, legatum cenſetur factum Titio de vtroque, ſi tamen apparent ſigna, quòd ſic teſtator voluerit, vt quia conſenſus Epiſcopi interuenerit, vel ſit petitus, vt idem ait art. 28. & ſi ſunt quatuor patroni, & vnus transfert ius patronatus ſuum in alium ex eis, ille in quem eſt facta tranſlatio iuris patronatus habebit portionem dicti iuris ſui, & etiam portionem transferentis, vt inquit idem art. 29. Et illa ſucceſſio, & tranſlatio iuris patronatus, quæ tranſit à primo patrono in alium ex quocunque titulo habili, dicitur eſſe de gratia, vt ibi dicit art. 30. & ſi ſunt duo fratres, non poſſunt diuidere ius patronatus, poſſunt tamen conuenire de præſentando alternatiuè, & vbi patroni non concordent, Epiſcopus tollet reliquias, &c. modo ſcandalũ ſit graue, facti, & non iuris. Lapus alleg. 78. q. 5. & ſi maritus inter bona dotalia habet ius patronatus, poteſt præſentare, ſed ſi vxor præſentat alium, hic præfertur, vt & patronatus à pupillo, maiore ſeptennio, præſentato à tutore. Zerola in praxi ep. verbo, Ius patronatus, nu. 8. dubio 10. 11. 12. & 13.

In ſpecie verò loquendo de tranſlatione iuris patronatus per ſucceſſionem, dicendum eſt, ius patronatus tranſire non ſolum ad hæredes ſanguinis, ſed etiam extraneos, ſi acceptarunt hæreditatem, idque tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato, cum tranſeat ad quemcunque tranſit hæreditas, vel vniuerſitas bonorum, vnde filius qui repudiauit hęreditatem paternã, & fœmina filia excluſa ab hæreditate paterna, & hæres inſtituta donec hæreditatem adeat, non efficiuntur patroni, niſi ſit conceſſum alicui, & eius hæredibus, & ſucceſſoribus ſanguinis, ſic enim licet repudient hæreditatem, retinent ius patronatus, cum ſtet de per ſe, ſecus ſi ſit conceſſum ſibi, & hæredibus; ſic enim non tranſit in filios, niſi ſint hæredes, ſed tranſit in hæredes etiam fœminas, & extraneos. Capra in c. fi. de elect. Iaſ. in l. 2. C. de

iure

Digitized by Google

iure emphyt.nu.188.teſtans de communi, & etiam in fiſcum cum generali
proſcriptione bonorum. Clar.de teſtam.§.ſi q.78. non tamen ob crimen læ
ſæ maieſtatis, ſed tunc tranſit in legitimos hæredes primi poſſeſſoris. Gig.
tract.de crim.læſæ maieſt.in rubr. Ius etiam patronatus, ratione feudi non
tranſmittitur ad hæredes ſanguinis, ſed ad illum ad quem deuoluitur feu-
dum, vt inquit Lambert.d.lib.1.p.2.q.2.princ.art.1. quòd ſi à fundatore be
neficij ordinatum fuit, vt ius patronatus tranſeat tantum ad hæredes ſan-
guinis, & non ad extraneos, valet hæc conditio etiam quòd hæres ſangui-
nis, non ſit hæres vniuerſalis, præſupponendo extraneum hæredem vniuer-
ſalem, ſi tamen in limine fundationis id non ſit actum, tranſibit etiam ad
extraneum hæredem, vt idem ait art.2. Ius tamen ſepulchrorũ tranſit tan-
tum ad hæredes ſanguinis, non extraneos, quod intelligitur in iuribus ſe-
pulchrorum filiorum, non autem in iuribus ſepulchrorum hæreditariorũ,
quia ſic tranſeunt etiam ad hæredes extraneos, vt idè dicit art.3. & ſi quis
reſeruat ſibi ius patronatus, intelligitur etiam pro hęredibus, vel ex teſta-
mento, vel ab inteſtato, & etiá ad hæredes extraneos, niſi patronus id ſibi
reſeruarit pro ſe, & ſuis hæredibus ſanguinis, & maximè ſi apponatur ta-
xatiua tantum, quia tunc non tranſit ad extraneos, vt idem ibi art.4. quòd
ſi teſtator diſponit ius patronatus ſpectare filio, & deſcendentibus, ſi filius
moritur ſine filiis, relicto hærede collaterali, is erit patronus, & idem ſi à
principio ius patronatus eſt reſeruatum Antonio extraneo, & Ioanni filio,
ſi Ioannes moritur ſine liberis, relicto hærede extraneo, is erit patronus
cum Antonio extraneo, vt inquit idem art.5. quòd ſi ius patronatus eſt re-
ſeruatum illis de parentela tantum, ſi ius patronatus eſt conceſſum per ſu-
periorem alicui, nil agi poteſt ſine eius conſenſu, ſi verò reſeruauit quis
ſibi ius patronatus, & filijs maſculis, & id non habet ex alterius conceſ-
ſione, vt in caſu præcedenti, ſed ex fundatione, & c. cum conſenſu Epiſco-
pi, attendi debet forma reſeruationis, nam ſi id ſibi reſeruauit, & hæredi-
bus, tranſit etiam ad hæredes extraneos, & poterit transferri per patronũ
quocunque titulo in quemcunque etiam in præiudicium quorumcunque
hæredum etiam vniuerſalium, ſanguinis, vel extraneorum, ſi verò id ſibi
reſeruauit, & filijs maſculis, & ab eis deſcendentibus ſine dictione taxati-
ua, tunc patronus in vita, vel in morte, poteſt de eo diſponere ſine eorum
eorum conſenſu in præiudicium filiorum, vel ſucceſſorum, & idem de ſe-
quentibus patronis, ſi verò reſeruetur ſibi, & filijs maſculis tantum deſcen
dentibus, non poterit in alios transferre, & ſi maſculi deficiunt, eccleſia e-
rit libera, vel ſibi reſeruauit ius patronatus, & omnibus de ſua parentela,
cum dictione tantum, extantibus ijs de parentela non ſuccedunt alij, ſi ve-
rò non eſt dictio tantum, poterit patronus fundator in eius vita id mutare
transferendo in aliam eccleſiam, vel in parentelam ſimilem ſuæ; & ſi fun-
dator ſibi reſeruat ius patronatus pro ſe, & filiis maſculis deſcendentibus,
vel ijs de parentela, nullum ius eis acquiritur fundatore viuente, vnde po
terit per eum transferri in quoſcunq; alios ijs non requiſitis, quando verò
eſt dictio, tantum, conſideratur tunc non eorum præiudicium, ſed eccleſiæ
ſolum, vt idem ibi art.6. patronus etiam poteſt renunciare iuri patronato,
& illud donare, ac in alios transferre in præiudicium hæredum, & eſt com
munis opinio, vt idem dicit art.7. quòd ſi ius patronatus competit illis de
parentela fundatoris, vel alterius tantum, quia ita eſt ordinatum in fun-
datione, vnus de parentela non poterit renunciare illud extraneo in præ-
iudicium

Digitized by Google

iudicium illorum de parētela,& ſi quis reſeruauit ſibi ius patronatus, pro ſe,& filijs maſculis, ipſe filius poteſt id transferre in alium non habita conſideratione ſuorum marium, vt ait idem art.8. quòd ſi fundator diſponit, vt ius patronatus non exeat de domo ſua, vel parentela, ſi quis creetur de illa, vel adoptetur, ſi in limine apponitur dictio tantum, illi de parentela poſſunt alium in familiam adoptare, vel ad illam admittere, ſi verò non adeſt dictio tantum, vel ſimilis, ſi is eſt aggregatus familiæ, nullo eorum diſcrepante, cenſebitur de parentela, etiam quò ad ius patronatus, ſi verò etiam vnus diſcrepat, non, adoptio tamen hic non poteſt habere locum, plures enim vnum adoptare non poſſunt, vt nec creare, vt idem dicit art.9. & ſi ius patronatus reſeruatur proximioribus, auunculus non admittitur cũ nepotibus defuncti, vt idem ait art.9. ex Bal.conſ.87. 4.vol. quòd ſi habens duos fratres, & vnam filiam fundauit beneficium,& creauit patronos fratres, ſub hac forma, quòd ſcilicet ipſi,& hæredes, ac deſcendentes maſculi legitimi de ſtirpe,& progenie, videlicet duo maiores dictæ ſtirpis, ſint patroni,& velle, vt ipſi prædicti ſint patroni perpetuò, & in defectum ſtirpis deueniat ad Epiſcopum, vel penès ſe eſſe,& remanere ius patronatus, ſi duo illi fratres moriuntur ante ipſum,& ipſe fundator moritur, relicta filia fœmina hærede, hoc caſu, patronatus ſpectabit filiæ, non Epiſcopo, cum ius patronatus in hæredes deſcendat, vt inquit idem art.11. quòd ſi mulier ædificauit capellam, cui inſtituit certos patronos extraneos, mortua fundatrice, ius patronatus tranſibit ſolum ad illos extraneos, & eorũ hæredes, non autem ad hæredes teſtatricis, niſi fundatrix tranſtuliſſet pro parte ius patronatus in extraneos, vt vnà cum ea eſſent patroni, quia tunc portioné ſuam tranſmitteret ad proprios hæredes, vt ibi ait art.12. Filius etiam ob delictum patris, poteſt priuari ſucceſſione iuris patronatus, vt inquit Calder.conſ.5.de Iure patr. Ius verò patronatus tranſit iure hæreditario non ſolùm in maſculos, ſed etiam in fœminas, etiam maritatas, niſi renunciauerint, vt idem ibi art.14. Filiæ tamen maritatæ excluſæ à iure municipali ab hæreditate cum fratribus, non admittuntur ad ius patronatus, vt ibi ait art.15. Moniales tamen non excluduntur, ſi non fit de eis expreſſa mentio, niſi habuerint dotem, vt idem dicit art.prædicto, quòd ſi filia fœmina, vel alius fuit inſtitutus in re certa, maſculi verò in vniuerſa, primi nó ſuccedunt in iure patronato, niſi res certa illa continet vniuerſitatem in ſe, quia ſic tranſiret ius patronatus exiſtens in illa vniuerſitate, vt ſi quis ſit inſtitutus in villa in qua erat ius patronatus, vt inquit Innoc. & Abb.in c. ex literis. de Iure patr. & idem Lamber.ibi art.16. quòd ſi filius, vel filia renunciat hæreditati paternæ, vel maternæ, non habebit ius patronatus quod erat in ea, niſi ius patronatus eſſet conceſſum patri, & filijs, appoſita clauſula, etiam q non ſint hæredes, quia ſic ſuccedunt, vt idem ait art.17. quòd ſi filij ex teſtamento, vel ab inteſtato valentes ſuccedere, non ſuccedant, quia renunciant hæreditati, vel eam repudiant, non remanet apud eos ius patronatus, ſed tranſibit ad eos ad quos peruenerit hæreditas, vt ibi dicit art. 18.quòd ſi eſt conſuetudo in loco quòd ſoli primogeniti ſuccedant, alij filij cùm eo non habebunt ius patronatus quod pater habebat, vt idem ait art.19. vbi tamen dubitat non valere talem conſuetudinem, conſuetudo tamen facere non poteſt, vt ſolus primogenitus ſuccedat in iure patronatò, ſi non ſit hæres, ſi verò conſuetudo eſt, vt primogenitus ſolus hæres habeat ius patronatus, valet alijs excluſis, & etiam in limine fundationis

tionis teſtator poteſt apponere cõditionem, quòd ſolus primogenitus ſuccedat in iure patronato, vt idem ait art.20. & eo magis ſi accedit conſenſus Epiſcopi, vt ibi dicit. Filius etiam vel filia exhæredati amittunt ius patronatus quod pater habebat, vt idem ait art. 21. emancipatus verò ſi eſt hæres patris ſuccedet in iure patronato, ſi tamen vult conferre fratribus quæ habet, vt ibi dicit art. 22. cum aliàs videatur repudiare paternam hæreditatem. Ius patronatus etiam tranſit ad bonorum poſſeſſorem, quæ habebat defunctus, cum habeat ſimilitudinem cum hærede, vt ibi ait art.23. Adoptiui etiam filij, vel arrogati ſuccedunt in patronato quod pater habebat, ſi ſunt hæredes, vt idem dicit art.24. Patronus etiam profitendo religionem transfert ius patronatus in monaſterium, vt ibi dicit art.25. cum monaſterium habeatur loco hæredis, vt idem ait.

Quo verò ad tranſlationem iuris patronatus in filios illegitimos, vel legitimatos, dicendum eſt, ius patronatus non tranſire in filios illegitimos, cum iure non ſint hæredes, & minus ſi ſint ſpurii, ſi tamen ſunt nati ex concubina domi retenta, quia ſic ſuccedunt matri. §. vulgo. Inſtit. de ſucceſſ. cognat. ſuccedent etiam in iure patronato matris, & generaliter ſuccedunt in iure patronato pàtris, vel matris, quando ſunt eorum hæredes, aliàs non; quandò verò ſint eorum hæredes. decl. Præpoſ. in repet. c. per venerabilem. §. quod autem. col. 44. ver. naturales tantum. qui filij ſint leg. vt idem dicit art.26. quòd ſi ex fundatione ius patronatus competit ſolum ijs de parentela, non ſuccedunt in eo naturales filij, vel baſtardi, cum tales non ſint de parentela, nec caſata, vt inquit Butr. d. c. per venerabilē. vt ait idem ar.27. quòd ſi filius naturalis ſit legitimatus à Papa poteſt ſuccedere in iure patronato, in caſibus in quibus poteſt ſuccedere in hæreditate, & idem ſi eſt legitimatus in dependentibus à Papa, vt idem ait art.28. quando verò ſuccedat in hæreditate decl. Præpoſ. loco cit. Legitimati etiam à Principe ſeculari ſuccedentes patri ex teſtamento, vel ab inteſtato, ſuccedunt etiam in iure patronato quod pater habebat ſine Papæ legitimatione, ſi tamen ius patronatus eſt reſeruatum illis de parentela, non ſuccedet legitimatus à Principe ſeculari, vel eccleſiaſtico, vel Comite Palatino, & quod dicitur legitimatos ſuccedere in iure patronato, intelligitur ſi ſint hæredes, aliàs non, nec ſi repudiarent hæreditatem, vt idem ait art.29. Illegitimus etiam oblatus curiæ, ſi fuerit naturalis tantum, ſuccedit in iure patronato, cum & ſuccedat cum fratribus in hæreditate ex teſtamento, vel ab inteſtato, vt idem dicit art.30. Filius etiam illegitimus factus monachus ſuccedit cum fratribus in iure patronato, vt & in hæreditate paterna, cum per ingreſſum religionis tollatur omnis macula. auth. de monach. in princ. vt idem dicit art. 31. ſi tamen eſt profeſſus religionem. Filij verò legitimi illegitimorum non ſuccedunt in iure patronato aui, niſi ſint hæredes, ſuccedunt tamen in iure patronato patris quod habuit aliundè quàm à patre, filius tñ legitimus natus ex illegitima matre ſuccedit in iure patronato aui, vt ibi ait art.32. Filii etiam patronorum ſuccedunt in iure patronato, ſuperſtitibus alijs compatronis, niſi ius patronatus competeret ſeniori de parentelà, vt idem inquit art.33. Ius etiam patronatus non tranſit in hæredes hæreditate non adita, vt idem dicit art.34. Ius etiam patronatus non tranſit in fideicommiſſarium, cui hæres reſtituit hæreditatem, ſed remanet apud ipſum hæredem; fallit tamen quando ipſa eccleſia eſt fideicommiſſaria, quod procedit quando eccleſia eſt inſtituta etiam hæres, & grauata alteri eccle-

Digitized by Google

ſiæ reſtituere, adhuc enim remanet penès ipſam hæredem grauatam.

Quo verò ad diuiſionem iuris patronatus inter hæredes, non poteſt diuidi inter plures, quò ad proprietatem. c. 1. eod. videlicet, vt vnus non habeat patronatum in vna parte eccleſiæ, alius in alia, vel vt non diuidant reditus, vel fundos inter ſe, licèt alicubi contrarium ſeruetur, & malè fortè, poteſt tamen diuidi quò ad actum præſentationis, videlicet vt alternis vicibus præſentent, id tamen non coguntur facere; poſſunt etiam diuidere plura patronata quæ habent in pluribus eccleſijs, vt vnus ſit patronus in vna, alter in altera, etiam ſine conſenſu Epiſcopi, cuius etiam conſenſus non eſt neceſſarius in permutationibus iuris patronati quæ fiunt per patronos, vt idem ait art. 36. Iudex etiam in diuiſione hæreditatis non poteſt adiudicare ius patronatus vni ex hæredibus, & patronus nil habens in bonis non poteſt cedere ius patronatus creditori, nec poni in æſtimo pro collecta exigenda, vt idem dicit art. 37. An verò hæretici, excommunicati, & huiuſmodi poſſint acquirere ius patronatus dicendum, quòd hæretici nō, etiam per ſucceſſionem, excommunicati verò ſic, ſed nō quò ad exercitiū, vt idem ait art. 38. remiſſiuè ad dicta ſuperius; & hæretici, & ſimiles prohibiti acquirere ius patronatus, ex fundatione non poſſunt tranſmittere illud in alios, etiam ſi ante hæreſim id acquiſiuiſſent, ſic enim eo priuantur, excommunicati verò, & huiuſmodi, qui carent tantū exercitio eius, ſi poſſunt condere teſtamentum, poſſunt etiam id tranſmittere in hæredes, & ex alio contractu, ſed ſi id non poſſunt, ſuccedunt venientes ab inteſtato, an verò ij careant eius exercitio ait ibi remiſſiuè art. 39. quòd ſi patronus moritur ſine teſtamento, nec aliquo hærede, qui ei ſuccedat ab inteſtato, eccleſia remanet libera, licèt is caſus dari non poſsit, cum in ſubſidium ſuccedat fiſcus. l. 1. C. vnde vir. vt & bonis conſiſcatis ius patronatus tranſit in fiſcum, vt idem inquit artic. 40.

7 *Ius patronatus an transferatur per pmutationem.*

Transfertur etiam ius patronatus in alium ex permutatione, vnde patronus laicus poteſt commutare ius patronatus cum eccleſia, & ſi habent iura patronata communia in diuerſis eccleſijs, ratione ſocietatis id facere poſſunt etiam ſine conſenſu Epiſcopi, & ſi laicus habet ius patronatus in vna eccleſia, & eccleſia in alia, poſſunt inter ſe illa permutare, quod tamen fieri non poteſt ſine conſenſu Epiſcopi, cum licèt tranſire poſsit ſine illo ius patronatus in eccleſiam, tamen quia èconuerſo eccleſia transfert in laicum, requiritur Epiſcopi conſenſus, ſi verò laicus vult commutare ius patronatus cum aliqua eccleſia, & illa vult ei dare aliam eccleſiam, non poteſt, cum laicus illam poſsidere non poſsit, vt inquit idem Lambert. d. lib. 1. p. 2. q. 3. princip. art. 1. Patroni etiam diuerſarum eccleſiarum poſſunt permutare ius patronatus inter ſe, nec in hoc requiritur conſenſus Epiſcopi, cautius tamen eſt, vt ſi duo laici permutant iura patronata ſeparata in diuerſis eccleſijs non prouenientia ab vno defuncto, quòd interueniat conſenſus Epiſcopi, & ſimiliter ſi laicus habet ius patronatus in vna eccleſia, & eccleſia habet aliud in alia eccleſia, requiritur in permutatione conſenſus ſuperioris, non ex natura iuris patronatus, vt requiritur in tranſlatione iuris particularis, ſed vt videatur vt fiat, ne interueniat ſimonia, vt ibi dicit art. 2. permutatio tamen iuris patronatus cum re prophana fieri non poteſt, vt idem ait art. 3.

8 *Ius patronatus an*

Transfertur vlterius ius patronatus in aliquem per donationem, cum donari poſsit alicui. c. ex inſinuatione. c. nullus. extra eod. c. vnico. eod. in 6.

Digitized by Google

vt inquit Lambert.d.lib.1.p.2.q.4.princip.art.1. poteſt etiam donari laico cum conſenſu tamen ſuperioris, ſcilicet ordinarij, qui conſenſus eſt cauſa efficiens talis tranſlationis, vt idem ait art.2. ſi tamen donanti ius patronatus donatur aliquid, committitur ſimonia.c. ex inſinuatione.eod. in quo tamen eſt conſideranda qualitas donantis, & donatarij, vt inde fiat præſumptio, an ſimonia adſit, vel non, iuxta cap. & ſi quæſtiones. de ſim. & an donum ſit tale quòd ſufficiens ſit ad inducendum ſimoniam, ſi enim quid modicum eſſet, perſonis attentis, non attenditur; & ſi eſt ſimonia, vterque eo priuaretur, vt inquit idem art.3. quòd ſi in donatione apponitur conditio, quòd donatarij teneantur præſentare ad voluntatem alterius etiam Epiſcopi, valet, cum huiuſmodi conditiones non ſint contra ius, maximè de conſenſu Epiſcopi, & idem in alijs conditionibus quæ non ſunt contra ius, quæ apponi poſſunt etiam poſt eccleſiam fundatam, maximè de conſenſu Epiſcopi, cum huiuſmodi conditiones proſint eccleſiæ dando meliorem modum ad præſentationem faciendam ad vitandas diſcordias, & huiuſmodi, dummodo nó minuantur iura Epiſcopalia, nec mutent ſtatum eccleſiæ, nec diſponant contra ius, vt idem dicit art.4. & vbi conceditur per donationem, ſat eſt, quòd Epiſcopus poſt conſentiat, non poteſt tamen ſic concedi, niſi beneficium vacet. Rolan.conſ.47.nu.53.vol.1. & poteſt donari loco religioſo, etiam ſine conſenſu Epiſcopi, ſine præiudicio iurium Epiſcopalium. cap.vnico.de Iure patr.in 6. ſi verò Epiſcopus conſentit, probabiliter omnia iura temporalia quæ ibi habebat, in illum tranſeunt. Gemin. in d.c.vnico.cum communi. Et ſi ius patronatus pluribus legatur, vel donatur, aliquibus repudiantibus, alijs accreſcit, vt idem ait ar.5. Et ſi quis donat alicui omnia iura ſua, non venit ius patronatus, cum ius patronatus non veniat appellatione iurium, ſi tamen in illo actu interuenit conſenſus Epiſcopi, declarat donans ſe velle donare etiam ius patronatus, vt idem dicit art 6. & ſi quis donat eccleſiam, debet dici in inſtrumento, do, & concedo talem eccleſiam, & præſenti charta confirmo, ſi verò donatur ius patronatus, debet dici, dono tibi ius patronatus quod habeo in tali eccleſia, & ſi dicatur, præſento te ad ius patronatus, non intelligitur donatio, ſed præſentatio, vt idem dicit art.7.

Poſſit donari, & quomodo.

Transfertur præterea ius patronatus in aliquem per venditioné, in quo dicendum, ius patronatus de per ſe vendi non poſſe.c.hoc iure.de Iure patron. alias committitur ſimonia, vt idem ait Lamber.d.lib.1.p.2.q.5.princ. art.1 imò vendens ius patronatus, debet eo ſpoliari, cum venditio non fiat gratis, vt donatio, vt ibi dicit art.2. & vendito iure patronato, ex quo venditio eſt nulla, eccleſia remanet libera, vt idem dicit art.3. & Præpoſ.in c. qui ſtudet. 1.q.1. & ſi eccleſia emit ius patronatus, erit libera, & pertinebit ad diœceſanum, vt ibi dicit art.4. & pretium emptionis iuris patronatus debet remanere penès eccleſiam cui facta eſt iniuria, vt ſit in ſimonia commiſſa in alijs beneficijs, & prælaturis. c.de hoc. in fi.de ſim. vt idem ait art.5. & ſi ipſa eccleſia emit ius patronatus, pretium debet conuerti in vtilitatem eiuſdem eccleſiæ, vt ibi dicit art.6. Non poteſt etiam patronus nil habens in bonis vendere ius patronatus creditoribus, cum non recipiat æſtimationem, etiam de conſenſu Epiſcopi, nec dari per ſe creditoribus in ſolutum, nec ipſi creditores occupare capellam debitoris effecti non ſoluendo, licèt poſſint accipere omnia bona ipſius ex iudicis declaratione, vt idem ait art.7. ius enim patronatus eſt inæſtimabile, & etiam fructus eius,

9 Ius patronatus an transferatur p venditionem, & quô.

Digitized by Google

ſiæ reſtituere, adhuc enim remanet penès ipſam hæredem grauatam.

Quo verò ad diuiſionem iuris patronatus inter hæredes, non poteſt diuidi inter plures, quò ad proprietatem. c. 1. eod. videlicet, vt vnus non habeat patronatum in vna parte eccleſiæ, alius in alia, vel vt non diuidant reditus, vel fundos inter ſe, licèt alicubi contrarium ſeruetur, & malè fortè, poteſt tamen diuidi quò ad actum præſentationis, videlicet vt alternis vicibus præſentent, id tamen non coguntur facere; poſſunt etiam diuidere plura patronata quæ habent in pluribus eccleſiјs, vt vnus ſit patronus in vna, alter in altera, etiam ſine conſenſu Epiſcopi, cuius etiam conſenſus non eſt neceſſarius in permutationibus iuris patronati quæ fiunt per patronos, vt idem ait art. 36. Iudex etiam in diuiſione hæreditatis non poteſt adiudicare ius patronatus vni ex hæredibus, & patronus nil habens in bonis non poteſt cedere ius patronatus creditori, nec poni in æſtimo pro collecta exigenda, vt idem dicit art. 37. An verò hæretici, excommunicati, & huiuſmodi poſſint acquirere ius patronatus dicendum, quòd hæretici nõ, etiam per ſucceſſionem, excommunicati verò ſic, ſed nõ quò ad exercitiũ, vt idem ait art. 38. remiſſiuè ad dicta ſuperius; & hæretici, & ſimiles prohibiti acquirere ius patronatus, ex fundatione non poſſunt tranſmittere illud in alios, etiam ſi ante hæreſim id acquiſiuiſſent, ſic enim eo priuantur, excommunicati verò, & huiuſmodi, qui carent tantũ exercitio eius, ſi poſſunt condere teſtamentum, poſſunt etiam id tranſmittere in hæredes, & ex alio contractu, ſed ſi id non poſſunt, ſuccedunt venientes ab inteſtato, an verò ij careant eius exercitio ait ibi remiſſiuè art. 39. quòd ſi patronus moritur ſine teſtamento, nec aliquo hærede, qui ei ſuccedat ab inteſtato, eccleſia remanet libera, licèt is caſus dari non poſsit, cum in ſubſidium ſuccedat fiſcus. l. 1. C. vnde vir. vt & bonis confiſcatis ius patronatus tranſit in fiſcum, vt idem inquit artic. 40.

7 Ius patronatus an transferatur per permutationem.

Transfertur etiam ius patronatus in alium ex permutatione, vnde patronus laicus poteſt commutare ius patronatus cum eccleſia, & ſi habent iura patronata communia in diuerſis eccleſiјs, ratione ſocietatis id facere poſſunt etiam ſine conſenſu Epiſcopi, & ſi laicus habet ius patronatus in vna eccleſia, & eccleſia in alia, poſſunt inter ſe illa permutare, quod tamen fieri non poteſt ſine conſenſu Epiſcopi, cum licèt tranſire poſsit ſine illo ius patronatus in eccleſiam, tamen quia èconuerſo eccleſia transfert in laicum, requiritur Epiſcopi conſenſus, ſi verò laicus vult commutare ius patronatus cum aliqua eccleſia, & illa vult ei dare aliam eccleſiam, non poteſt, cum laicus illam poſsidere non poſsit, vt inquit idem Lambert. d. lib. 1. p. 2. q. 3. princip. art. 1. Patroni etiam diuerſarum eccleſiarum poſſunt permutare ius patronatus inter ſe, nec in hoc requiritur conſenſus Epiſcopi, cautius tamen eſt, vt ſi duo laici permutant iura patronata ſeparata in diuerſis eccleſiјs non prouenientia ab vno defuncto, quòd interueniat conſenſus Epiſcopi, & ſimiliter ſi laicus habet ius patronatus in vna eccleſia, & eccleſia habet aliud in alia eccleſia, requiritur in permutatione conſenſus ſuperioris, non ex natura iuris patronatus, vt requiritur in tranſlatione iuris particularis, ſed vt videatur vt fiat, ne interueniat ſimonia, vt ibi dicit art. 2. permutatio tamen iuris patronatus cum re prophana fieri non poteſt, vt idem ait art. 3.

8 Ius patronatus an

Transfertur vlterius ius patronatus in aliquem per donationem, cum donari poſsit alicui. c. ex inſinuatione. c. nullus. extra eod. c. vnico. eod. in 6.

Digitized by Google

vt inquit Lambert.d.lib.1.p.2.q.4.princip.art.1. poteſt etiam donari laico cum conſenſu tamen ſuperioris, ſcilicet ordinarij, qui conſenſus eſt cauſa efficiens talis tranſlationis,vt idem ait art.2.ſi tamen donanti ius patronatus donatur aliquid,committitur ſimonia.c.ex inſinuatione.eod. in quo tamen eſt conſideranda qualitas donantis, & donatarij, vt inde fiat præſumptio,an ſimonia adſit, vel non, iuxta cap.& ſi quæſtiones. de ſim. & an donum ſit tale quòd ſufficiens ſit ad inducendum ſimoniam, ſi enim quid modicum eſſet,perſonis attentis, non attenditur; & ſi eſt ſimonia, vterque eo priuaretur,vt inquit idem art.3. quòd ſi in donatione apponitur conditio, quòd donatarij teneantur præſentare ad voluntatem alterius etiam Epiſcopi, valet, cum huiuſmodi conditiones non ſint contra ius, maximè de conſenſu Epiſcopi,& idem in alijs conditionibus quæ non ſunt contra ius, quæ apponi poſſunt etiam poſt eccleſiam fundatam, maximè de conſenſu Epiſcopi, cum huiuſmodi conditiones proſint eccleſiæ dando meliorem modum ad præſentationem faciendam ad vitandas diſcordias, & huiuſmodi,dummodo nó minuantur iura Epiſcopalia,nec mutent ſtatum eccleſiæ, nec diſponant contra ius, vt idem dicit art.4. & vbi conceditur per donationem, ſat eſt,quòd Epiſcopus poſt conſentiat, non poteſt tamen ſic concedi, niſi beneficium vacet. Rolan.conſ.47.nu.53.vol.1. & poteſt donari loco religioſo, etiam ſine conſenſu Epiſcopi, ſine præiudicio iurium Epiſcopalium. cap.vnico.de Iure patr.in 6. ſi verò Epiſcopus conſentit, probabiliter omnia iura temporalia quæ ibi habebat, in illum tranſeunt. Gemin. in d.c.vnico.cum communi.Et ſi ius patronatus pluribus legatur,vel donatur,aliquibus repudiantibus, alijs accreſcit, vt idem ait ar.5. Et ſi quis donat alicui omnia iura ſua, non venit ius patronatus, cum ius patronatus non veniat appellatione iurium, ſi tamen in illo actu interuenit conſenſus Epiſcopi, declarat donans ſe velle donare etiam ius patronatus, vt idem dicit art 6.& ſi quis donat eccleſiam,debet dici in inſtrumento, do,& concedo talem eccleſiam,& præſenti charta confirmo, ſi verò donatur ius patronatus, debet dici,dono tibi ius patronatus quod habeo in tali eccleſia, & ſi dicatur, præſento te ad ius patronatus, non intelligitur donatio, ſed præſentatio, vt idem dicit art.7. *poſſit donari, & quomodo.*

Transfertur præterea ius patronatus in aliquem per venditioné, in quo dicendum, ius patronatus de per ſe vendi non poſſe.c.hoc iure.de Iure patron. alias committitur ſimonia, vt idem ait Lamber.d.lib.1.p.2.q.5.princ. art.1 imò vendens ius patronatus,debet eo ſpoliari,cum venditio non fiat gratis,vt donatio,vt ibi dicit art.2. & vendito iure patronato,ex quo venditio eſt nulla,eccleſia remanet libera, vt idem dicit art.3. & Præpoſ. in c. qui ſtudet. 1.q.1. & ſi eccleſia emit ius patronatus, erit libera, & pertinebit ad diœceſanum, vt ibi dicit art.4. & pretium emptionis iuris patronatus debet remanere penès eccleſiam cui facta eſt iniuria, vt fit in ſimonia commiſſa in alijs beneficijs, & prælaturis. c.de hoc. in fi.de ſim. vt idem ait art.5. & ſi ipſa eccleſia emit ius patronatus, pretium debet conuerti in vtilitatem eiuſdem eccleſiæ, vt ibi dicit art.6. Non poteſt etiam patronus nil habens in bonis vendere ius patronatus creditoribus,cum non recipiat æſtimationem, etiam de conſenſu Epiſcopi, nec dari per ſe creditoribus in ſolutum, nec ipſi creditores occupare capellam debitoris effecti non ſoluendo, licèt poſſint accipere omnia bona ipſius ex iudicis declaratione, vt idem ait art.7. ius enim patronatus eſt inæſtimabile, & etiam fructus eius, *9 Ius patronatus an transferatur p venditionem, & quò.*

ſcilicet ipſa præſente, nec ius patronatus tranſit cum re pignorata, nec habens ius patronatus, ex hoc dicitur ditior, vt idem inquit art. 8. & 9. Vendi etiam non poteſt præſentandi ius, nec ius honoris proceſſionis, & alimentorum, aliàs venditio eſt nulla, licèt patronus habens alimenta à teſtatore poſſit illa arrendare, vt idem ait art. 10. Licèt autem ius patronatus per ſe vendi non poſſit, tranſit tamen cum venditione vniuerſitatis, etiam ſine conſenſu Epiſcopi, cum annexa ſpiritualibus tranſeant cum vniuerſitate vendita, non autem ſpiritualia, vt idem dicit art. 11. cum & venditio ſepulturæ facta cum vniuerſitate valeat, vt ibi dicit ar. 12. quòd ſi quis vendit omnia iura quæ habet in aliqua villa, quæ non eſt ſua, in qua habet certos fundos, & certa iura, ac ius patronatus, non tranſit per hoc ius patronatus, vt ibi dicit art. 13. vbi & declarat quod dicatur totum, vniuerſale, integrale, numerale; quòd ſi quis vendit omnia bona ſua, quæ habet in tali villa, non tranſit ius patronatus; ſimiliter ſi dicat, vendo omnia iura mea, vel omnia bona mea, non reſtricta ad certum locum, non tranſit ius patronatus, quia ius patronatus non poteſt dici meum, & vniuerſitas ſic deſignata diſtribuitur ad partes; ſimiliter, ſi dicat, vendo omnia, nõ dicendo quæ habeo, vel mea, non tranſit ius patronatus, cum ſic ibi non ſit vniuerſale; Si verò dicat, vendo omnia bona mea, non habendo relationem ad dominium quod non habet, ſed ad vniuerſitatem, tranſit ius patronatus, niſi haberet ſolum ius patronatus, vel parũ aliud, & pretium daretur pro iure patronato, quia ſic eſſet illicitum, vt ſupra, vt ibi ait art. 14. Vendita etiam hæreditate in qua eſt ius patronatus illud tranſit, niſi in hæreditate eſſet ſolum ius patronatus, vel parum plus, & pretium ſit tale quòd cenſeatur datum pro iure patronato, quia ſic nõ liceret, vt ſupra, vt ibi dicit art. 15. quòd ſi plures habent caſtrum ex hæreditate, in quo eſt ius patronatus ad quod ex conſuetudine præſcripta, vel fundatione, ſenior de domo ſolebat præſentare, ſi ſenior vendit partem ſui caſtri, ſi ſtatutum habet quòd præſentet ſenior de parentela, ſuccedet ſenior patronus poſt venditorem, ſi verò habet quòd ſenior patronus præſentet, præſentabit emptor ſi eſt ſenior alijs, vt ibi dicit art. 16. Vendito verò fundo in quo erat ius patronatus, non tranſit ius patronatus in emptorem, tranſit tamen ius ſepulchri, vt ibi dicit art. 17. Et ſi venditur palatium in quo eſt capella quæ habet ius patronatus, ſi ipſa capella habet aditum aliundè per viam publicam quàm per palatium, non tranſit ius patronatus, ſi verò non habet aliundè viam quàm per palatium, tranſit cum palatio vendito, vt ibi dicit art. 18. Venditis etiam honorantijs non tranſit ius patronatus in emptorem, vt ibi dicit art. 19. ex Bal conſ. 285. 3. vol. quòd ſi quis vendit vniuerſitatem, vt caſtrum cum omni iuriſdictione, honore, diſtrictu, & omni iure patronato quod competit vẽditori in eccleſijs dicti caſtri, ius patronatus ita expreſſum non tranſit in emptorem, cũ locus religioſus, vel ſacer ſpecialiter vendi non poſſit; vnde ſi quis emeret temporalem vniuerſitatem, vt emat principaliter ius patronatus in ea exiſtens, illa eſt vera, & non mentalis ſimonia, vt ibi dicit art. 20. & etiam primo caſu venditio iuris patronatus, expreſsè eſt ſimoniaca, vt ibi ait. Tenet tamen eo caſu venditio, reſpectu aliorum, licèt non reſpectu iuris patronatus, vt ibi dicit art. 21. imò ſi quis vendat villam, & exprimat ius patronatus in ea contentum, debet eo priuari ſaltem per ſententiam declaratoriam, vt ibi dicit art. 21. Et ſi venditor vniuerſitas in qua eſt ius patronatus, venditor tenetur de euictione, etiam

pro iure patronato acceſſoriè, ſed in euictione non poterit venire ſpecialis æſtimatio pro iure patronato. ſed ꝑ tota vniuerſitate, vt ibi ait art. 22.

Transfertur etiam ius patronatus in aliū per legatū, & ſic poteſt legari ius patronatus eccleſiæ, vel laico, ſed ſi ſit laico, requiritur conſenſus Epiſcopi, non autem ſi ſit eccleſiæ, vel loco pio, & requiritur etiam conſenſus Epiſcopi in tranſlatione iuris patronatus titulo particulari puta legati, donationis, vel inter viuos, vel cauſa mortis, etiam ſi pater legaret, vel donaret filio, poteſt tamen pater in teſtamento diſponere, vt ius patronatus ſit vnius non plurium, etiam ſi omnes filios inſtituiſſet hæredes, quia tunc id poteſt facere legando filio; & ſepulchrum etiam poteſt legari, vt ait Lamber. d. lib. 1. p. 2. q. 6. princip. art. 1. & 2. & ſi patronus legat eccleſiam, intelligitur legare ius patronatus quod habet in ea, vt ibi dicit art. 3. Patronus etiam poteſt legare, vel donare præſentationem, retento tamen ſibi iure patronato, quò ad alios fructus, idq; cum conſenſu Epiſcopi, vt ibi dicit ar. 4. Legatum etiam vel donatio iuris patronati futuri non valet ſine conſenſu Epiſcopi, vt ibi dicit art. 5. quòd ſi quis donat alicui fundum in quo eſt eccleſia, vt tranſeat eccleſia, oportet vt interueniat conſenſus Epiſcopi, & ſi fundus donatur loco pio, cum fundus non ſit quid vniuerſum, ſi in fundo conſiſtit ius patronatus, cum fundus non ſit vniuerſum, requiritur in donatione, vel legato eius conſenſus Epiſcopi, vt idem dicit art. 6. 10 Ius patronatus an poſſit legari.

Per feudum verò per ſe ius patronatus in alium tranſire non poteſt, etiā de conſuetudine, ſcilicet per infeudationem prædii in quo eſt ius patronatus, ſecus per infeudationem villæ, vt ait Lamber. d. lib. 1. p. 2. q. 7. princip. art. 1. & 2. poteſt etiam ius patronatus dari in feudum acceſſoriè cum vniuerſitate, ſecus ſi daretur in feudum res particularis in qua eſſet ius patronatus, vt idem dicit art. 3. quòd ſi in aliquo fundo eſt eccleſia in qua dominus fundi habet ius patronatus, qui fundus eſt feudalis, ſi venditur, tranſit in emptorem ius patronatus illius eccleſiæ, ſecus ſi fundus ille detur in feudum de nouo, ſi verò eſſet vnum feudum ſuper pluribus fundis, vel vna villa, & in vno fundo, vel parte villæ eſt eccleſia cuius patronatus eſt cum feudo, ſi vult vendere illum fundum, vel partem villæ, non tranſit ius patronatus, quia non eſt venditum quid vniuerſum, ſed res particularis, vt idem dicit art. 4. Ius etiam patronatus non amittitur à conſtruente eccleſiam in fundo feudali, amiſſo feudo, vt ibi dicit art. 5. 11 Ius patronatus an transferatur ꝑ feudum.

Locatio etiam iuris patronatus de per ſe non tenet, ſecus acceſſoriè. cap. ex literis. de Iure patr. & ideò ius patronatus non tranſit cum vniuerſitate temporali locata in conductorem ad modicum tempus facta, ſecus ſi ad longum tempus, vt ait Lamb. 2. p. q. 8. princ. art. 1. & 2. Si tamen eſt conſuetudo quòd parochiani præſentent Rectorem Epiſcopo, & reperitur domus ex parochianis alteri locata, præſentatio ad locatorem non conductorem debet ſpectare, licèt locator habitet in aliena parochia, vt ibi dicit art. 3. niſi conductores eſſent in quaſi poſſeſſione præſentandi, vt quia habitantes ꝑſentent, vel potius petant Rectorem, non vt patroni ex fundatione, &c. tunc enim habitantes id petent, vt ibi dicit. Sic etiam ius patronatus de per ſe conſideratum, non poteſt concedi in emphyteuſim, ſecus acceſſoriè cum vniuerſitate temporalium. d. cap. ex literis. & probat Lambert. loco prædicto art. 4. 12 Ius patronatus an poſſit locari, & quomodo.

Non poteſt verò ius patronatus pignori obligari, etiam cum vniuerſitate bonorum, vnde ius patronatus pignoratum, etiam cum vniuerſitate in 13 Ius patronatus an

qua

poſſit pignori obligari.

qua erat illud, non tranſit in creditorem, & ratio eſt, quia creditor tenetur reſtituere omnes fructus quos cœpit ex pignore. c. noſtram. de empt. & vend. vnde ſi non teneretur compenſare fructus in ſortem, vt gener, iuxta cap. ſalubriter. de vſur. in eum tranſiret ius patronatus cum vniuerſitate ſibi in pignus pro dote data, ſic etiam ſi debetur patrono aliquid annuatim ex fundatione, illud tranſibit in creditorem, ſic pariter ſi aliqua penſio deberetur patrono, illa tranſiret cum vniuerſitate pignorata in creditorem, pariter ius patronatus tranſit ad illum penès quem eſt factũ ſequeſtrum, ita vt illè poſſit præſentare, vt ait Anch. in clem. vnica. de ſequeſtr. poſſ. vel per ſeipſum, vel cum aliqua vniuerſitate, licèt per ſe ſequeſtrari non poſſit, vt ibi dicit Lambert. art. 3. non tamen tranſit ius patronatus in depoſitarium, nec per ſe, nec cum vniuerſitate, niſi depoſitum ſit factum in vim ſequeſtri, vt ibi dicit art 4.

Similiter ius patronatus de per ſe non tranſit cum ſola dote, niſi cum dote ſit data aliqua vniuerſitas in qua conſiſtat ius patronatus, vt ait Lamber. ibi 2. p. q. 10. princip. art. 1. & 2. quòd ſi maritus relinquat vxorem vſufructuariam, & alium hæredem, ius patronatus tranſit in vxorem, vt ibi dicit art. 3. conſuetudo tamen tanti temporis cuius initij memoria non extat, valet, quòd maritus ratione villæ ſibi datæ in dotem in qua eſt eccleſia, cuius ius patronatus ſpectat ad vxorem, poſſit præſentare in ea, vt ibi dicit art. 2. alleg. nu. 8.

14 Ius patronatus an tranſire poſſit cum dote.

Poteſt tamen, vt ſupra, ius patronatus vnius eccleſiæ præſcribi per aliam eccleſiam, laicus verò contra alium laicum non poteſt illum præſcribere de per ſe, ſi verò præſcribit vniuerſitatem bonorũ, vel præſcribit titulo hæreditario, vel alio nomine ſignificante vniuerſitatem, & tunc quia non præſcribitur nomen hæredis, non tranſit ius patronatus, vt ibi dicit 2. p. 11. q. art. 1. & 2. præſcribens etiam ius patronatus commune plurium in vna eccleſia, vel pluribus, non intelligitur præſcribere in alia eccleſia, vt ibi dicit art. 3. præſcripto etiam vno fructu iuris patronatus illius eccleſiæ, quæ habet patronum, veluti honore, vtilitate, vel onere, non intelligitur quis præſcribere alios fructus, quibus non eſt vſus; ad hoc verò vt præſcriptio procedat in iure patronatus, requiruntur plures præſentationes, & quòd per ſpatium quadraginta annorum ſit in pacifica poſſeſſione præſentandi, vt inquit Nau. de Iure patr. conſ. 1. & vlterius requiritur, quod ſit in bona fide, cum patientia, & ſcientia domini contra quem præſcribitur; ſufficit tamen in hoc præſentatio vna ſecuta in termino quadraginta annorum, ſi ſemel tantum vacauit eccleſia, vt ait idem art. 5. quòd ſi ius patronatus ſit commune laicis cum clericis, vel præſcribens præſcribit contra laicos tantum, & ſufficit tempus quo præſcribitur contra laicos, vel præſcribitur contra eccleſiam, & laicos, & tunc requiritur ſpatium, quo præſcribitur contra eccleſiam. Vlterius quando dubitatur an eccleſia ſit patronata, vel libera, vbi eſt poſſeſſio præſentandi, in dubio præſumitur patronata, vt ibi dicit art. 7. non poteſt autem priuilegio transferri ius patronatus, etiam à ſummo Pontifice, niſi ex cauſa, ob præiudicium tertij, transfertur tamen per ſententiam, ſiue per ſe, ſiue cum vniuerſitate, ſi ſuper illud fuerit litigatum coram iudice competenti, & etiam transfertur iuramento, vt ibi dicit art. 8. q. 10.

15 Ius patronatus quo

Duplex verò eſt ius patronatus, eccleſiaſticum, & laicale, & vtrumque introductum eſt in fauorem eccleſiarum, habito reſpectu ad vniuerſalem eccleſiam,

eccleſiam, habito verò reſpectu ad particularem eccleſiam, eſt inductum in fauorem laicorum patronorum, vt ait Lamber. lib. 1. de Iure patr. 1. p. 1. q. princip. art 4. & quòd hæc diſtinctio patroni laici, & eccleſiaſtici vera ſit, probatur in c. cum autem. eod. tit. vbi Abb. & Doct. & habetur in cap. vnico. eod. in 6. & dicitur patronus laicus, licèt ſit clericus, ſi tamen de ſuo patrimonio, & bonis non ab eccleſia quæſitis, eccleſiam fundauit, conſtruxit, vel dotauit, vt ait glo. in d. clem. plures. de Iure patr. ius patronatus verò eccleſiaſticum eſt, quando clericus, vel monaſterium, vel Epiſcopus, & alij eccleſiaſtici habent illud ratione, & nomine ſuæ eccleſiæ, vel etiam ſi cōpetit perſonæ laicali reſpectu eccleſiæ, & non patrimonij. Rebuff. tr. de benef. de præſent. & inſtit. nu. 4. & 5. differunt verò, nam eccleſiaſtici in aliquibus magis grauantur, nam ſubſunt legatis Apoſtolicis. c. dilectus. de Iure patr. & in aliquibus ſubleuantur, quia habent ſex menſes ad præſentandum. cap. vnicò. eod. in 6. ſi verò ſunt laici in aliquibus grauantur, quia habent tantum quatuor menſes ad præſentandum, ſubleuantur verò, quia Legatus Apoſtolicus nō poteſt ſe impedire in beneficijs eorum vacantibus, & etiam poſſunt variare ante inſtitutionem Epiſcopi, alium præſentando. d. c. quod autem. c. fi. de Iure patr. non vt à primo prorſus Epiſcopus recedat, ſed vt poſteriore priori accumulato, magis idoneum eligere poſſit. c. cum autem. vbi Abb. de Iure patr. & laicus licèt indignum præſentet, non priuatur poteſtate præſentandi. c. cum vos. vbi glo. de offic. ordin. eccleſiaſticus verò indignū præſentando priuatur poteſtate præſentandi. d. glo. c. cum in cunctis. §. fi. de elect. nec variare poteſt ſecundum licèt accumulatiuè præſentando. glo. in d. c. cum vos. Card. in clem. vnica. q. 13. de rerum permut. vbi tamen laicus indignum præſentauit, nō priuatur facultate præſentandi, poterit tamen Epiſcopus eccleſiæ vacanti œconomum præponere. d. c. cum vos. vbi glo. de offic. ord. ſi tamen eccleſiaſticus patronus indignum præſentat, priuatur ea vice poteſtate præſentandi. gl. in d. c. cum in cunctis. §. fi. de elect. vt infra dicetur, quòd ſi eccleſia, & laicus ſimul habent ius patronatus in aliqua eccleſia, regulatur iuxta naturam patroni eccleſiaſtici, vnde tunc laicus habebit ſex menſes ad præſentandum, vt inquit glo. in cap. vnico. eod. in 6. vbi Archid. Franch. & alij, vt ait Lamb. d. q. art. 5. & 6. quòd ſi ius patronatus ſit in aliqua vniuerſitate, vt ſcholarium, ſi ibi ſunt plures laici, cenſetur laicale, ſi plures clerici, eccleſiaſticum, vt ibi dicit ar. 7. vnde & ius patronatus à laico eccleſiæ donatum regulatur vt eccleſiaſticum, & non vt laicale, & ſic Legatus Papæ illud poteſt conferre, vt ibi dicit art. 8. quòd ſi ſint duo patroni laici, & vnus donat ius patronatus quod habebat in aliqua eccleſia, & alter laicus retinet ſibi ius patronatus ſuum quod habebat in dicta eccleſia, Patronus laicus remanens ex perſona noui conſocij cenſetur vt eccleſiaſticus, vt inquit art. 9. ſic beguinæ ſi probatæ ſunt, habentes ius patronatus cenſentur, vt patroni eccleſiaſtici, ſi ſpectat ad eos, vt ad collegium, ſecus ſi ratione patrimonij, ſic etiam fratres, & ſorores tertij ordinis Sancti Franciſci habentes ius patronatus non vt ad ſingulos, ſed vt ad collegium pertinens, dicuntur patroni eccleſiaſtici, & ſic etiam fraternitates diſciplinatorum habentes fraternitatem affixam alicui eccleſiæ, ſi enim non ſit affixa, reputantur patroni laici, ſimiliter præfecti fabricæ eccleſiæ habentes ius patronatus iure eorum officij, cenſentur eccleſiaſtici patroni, ſecus ſi ſunt præfecti fabricæ vrbis, vel alterius loci; hoſpitalarij etiam habentes ius patronatus ratione hoſpitalis,

cenſen-

tuplex, & vt differat

10.

Digitized by Google

cenſentur eccleſiaſtici patroni, & idem in pœnitentibus, & Ieſuatis, & ſi in vniuerſitate ſint tot clerici, quot laici, tunc magis dignum trahit ad ſe minus dignum, vt idem aia art. 10.

Et hæc ſufficiat dixiſſe de diffinitione, diuiſione Iuris patronatus, ac quibus modis acquiratur.

16 Patroni priuilegia & prærogatiuæ q. Quò ad ſecundum, dicendum eſt, quòd patronus plura conſequitur ex acquiſitione iuris patronatus; Primò, quia habet honorem præſentandi Rectorem in eccleſia. c. decernimus. 16. q. 7. Secundò, quia debet præ alijs in eccleſia patronata honorari, vnde in proceſſionibus primum locum tenere debet poſt clericos ſi non ſit eccleſiaſticus. c. nobis. eod. Tertiò, quia ſi patronus deuenerit ad inopiam, ex remanentibus redditibus pinguius ei, quàm alijs pauperibus prouideri debet. c. quicunque. 16. q. 7. in aliquo tamen eſt oneroſum, nam tenetur eccleſiam defendere, & curare ne illius bona dilapidentur. cap. filiis. 16. q. 7.

17 Preſentare q̃s poſſit. Quò ad tertium, videlicet ad præſentationem faciendam, & eius modũ, dicendum eſt, ꝙ præſentatio eſt exhibitio quædam facta de clerico præſente, ſenſibus corporis, illi cui fit præſentatio, vt ait Abb. in c. ea noſcitur. de his quæ fiunt à præl. vnde præſentatus debet eſſe præſens, nam abſens non poteſt præſentari etiam per nuntium, vt inquit Imol. in d. cap. ea noſcitur. vt refert Lamber. de Iure patr. 2. lib. 1. p. q. 1. art. 1. & ſic præſentatio eſt effectus iuris patronatus, vel fructus ipſius, & antequam ſit deducta ad actum eſt ius, poſtea quando deducitur ad actum eſt factum, nam pſentatio dat ius ad rem, non in re; ſola enim inſtitutio dat plenum ius, & ſic patroni non dicuntur eligere, niſi largo modo, præſentatio tamen facta per perſonam eccleſiaſticam ratione eccleſiæ, & nõ patrimonij, dicitur electio, cum electio fieri poſſit ſolum per perſonas eccleſiaſticas, vt dicit Lamber. ibi art. 2. 3. 4. & 5. ex quibus colligitur, ꝙ patroni non dicuntur conferre eccleſiam propriè, cum præſentatus ſine inſtitutione non acquirat ius, vnde debet dicere, præſentem nõ confero, ſi tamen dicit confero, & præſento, tenet præſentatio, vt ibi dicit art. 7. & 8. poteſt tamen dici, quòd oblatio clerici competat patrono, & eius commendatio, ac petitio inſtituendi, non tamen præſentatio cõpetit alijs, quàm conſtruentibus, ædificantibus, vel dotantibus, licèt ius petendi clericum poſſit haberi, & præſcribi per parochianos, vel alios etiam non patronos, vt idem dicit ar. 9. 10. 11. & 12. in quo articulo plenè explicat verba ſimilia præſentationi, vt prouidere, poſtulare, nominare, eligere, publicare, inſtituere, admittere, conferre, & huiuſmodi, de quibus etiam ſupra eſt dictum.

Secundò, dicendum eſt, ꝙ ius præſentandi conceſſum patronis eſt prohibitorium, vnde præſentare poſſunt omnes qui non prohibentur, ſi ſunt in quaſi poſſeſſione iuris præſentandi. c. piæ mentis. ead. q. 7. c. 1. & 3. de Iure patr. prohibetur verò excommunicatus, qui præſentare non poteſt, vt dicunt Doct. in c. nobis. eod. licet enim excommunicatus acquirat ius patronatus, tamen exercitium eius exercere non poteſt, & ideò non poteſt præſentare, nec in proceſſionibus honorari, nec ali in egeſtate, vt ait glo. in d. c. piæ mentis. & Rota in deciſ. 161. quod intelligitur de excommunicatis excommunicatione maiori à iure, vel ab homine, non autem de minore; & vlterius requiritur ipſum excommunicatum eſſe publicatum, ad hoc, vt non poſſit eligere, alias actus valet, ſi tamen contra præſentantem de excommunicatione exciperetur, & probaretur, repelleretur à præſentatione.

it.d.c.quia. debet tamen expectare tempus quod habet ad præſentandum, quia interim fortè faciet ſe abſoluere, poteſt tamen excommunicatus, licèt non poſſit præſentare, transferre in alium ius patronatus titulo permiſſo, vt inquit glo.in c.vnico.eod.in 6. Lambert.d.2.q.art. 2. ſic etiam ſuſpenſus non poteſt præſentare, licèt ſit ſuſpenſus tantum à beneficijs, vt ibi dicit art.3. ſic hæretici, & eorum fautores, ſchiſmatici, apoſtatæ, infames, ſimoniaci, durante crimine, vel cenſura non poſſunt præſentare, vt ibi dicit art.4. Similiter, ſi pater eſt patronus, vt perſona priuata ſingularis, non poteſt præſentare eius filium, niſi nomine patris, ſecus ſi ſit patronus, vt vnus de vniuerſitate, vel de parochia, quia tunc fit præſentatio per omnes, vt ibi dicit art.5. quòd ſi ius patronatus ſit in vniuerſitate, vel populo, ſi competit populo, tunc competit omnibus facientibus populum, & ſic etiam filijfamilias præſentabunt, ſi verò competit habentibus domos, tunc ſi filius habitat in domo patris, non poteſt præſentare, vel vocem dare, ſecus ſi habeat domicilium alibi, vt ibi dicit art.6. & ſi villa in qua eſt ius patronatus, eſt data in dotem viro, & diſſentiat ab vxore in præſentando, præſentatus ab ipſa præfertur præſentato à viro. Rota deciſ.422. in nou. Corraſ.de benef.p.3.c. vlt.nu.15.& 16.quòd ſi ius patronatus ſit filij ex priuilegio, etiam ipſe præſentabit, ſi verò eſt ex fundatione, conſtructione, vel dotatione, tunc ſi habet bona caſtrenſia, vel aduentitia ipſe præſentabit, alias pater; pari ratione, quando ius patronatus competit parochiæ, vel populo, viduæ, & virgines admittuntur ad præſentandum, modo quo filijfamilias, vt ſupra eſt dictum, & pari ratione pupillus maior ſeptennio, etiam ſine tutore, poteſt præſentare, multo magis pubes ſine curatore, tutor verò, ſi pupillus eſt patronus ratione patrimonij paterni, poteſt præſentare, & ſemper præſentabit, ſi eſt minor ſeptennio, niſi malitia ſuppleat ætatem, quia tunc pupillus præſentare poteſt, quòd ſi ſit maior ſeptennio præſentatus ab ipſo præfertur præſentato à tutore, vt ibi ait Lamb.art.7. & 8.q.10.glo.& Gemin.in c.ex eo.de elect. in 6. Religioſi verò, intelligendo largè etiam de clericis, poſſunt præſentare, intelligendo verò ſtrictè prout ſubſunt Abbatibus, & Prioribus, ſine eorum licentia non poſſunt præſentare, imò nec Abbas ſine conſenſu maioris, & ſanioris partis Capituli, vt ibi dicit art.11.& 12. nec conuerſi, & non profeſſi, non poſſunt præſentare in iure patronatu competenti eorum conuentui, vel Capitulo, vt ibi dicit art.13. ſic Capitulum ſede vacante, ſi quidem Epiſcopus præſentabat ſolus, nō poterit præſentare nomine Epiſcopi, cum ſic nec ſuccedat ei in collatione.c.1.de inſtit.in 6. quando verò præſentatio ſpectat ad Epiſcopum, & Capitulum ſimul, tunc Capitulum præſentabit, ſi verò pręſentatio ſpectabat ad Epiſcopum cum conſilio tantum Capituli, non præſentabit, niſi periculum ſit in mora ob longam vacationem; ſi verò præſentatio ſpectaret ad inferiorem Prælatum cum conſilio, vel conſenſu Epiſcopi, tunc Capitulum non ſuccedit, quòd ſi ſpectabat ad Epiſcopum cū conſenſu Capituli, tunc ſuccedit, & idem ſi Epiſcopus ſit ſuſpenſus, vt inquit Lambert. ibi art.14. quòd ſi capella, vel altare ædificatum ſit in eccleſia patronata, præſentatio pertinebit ad Rectorem primum eccleſię, & non ad patronum ipſius, vt ibi dicit art.15. ſic curator furioſi, vel prodigi poterit præſentare, vt ibi ait art.17. pari ratione, qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi, poterit præſentare. c.conſultationibus.eod.vt inquit Lamb.d.lib.3.q.1.p 1. art.1. adeò vt teneat præſentatio facta per malæ fidei poſſeſſorem inſtitu-

tione ſecuta, licèt per verum patronũ inſtitutus euictus amoueri debeat, vt ibi ait art.2. Ampliatur etiam vt inuaſores, vel intruſi, ſi non conſtat de eorum intruſione, & pacificè poſſident, poſſint præſentare, conſtito tamen de non iure eorum, caſſatur illorum præſentatio, & remouetur inſtitutus, vt ibi dicit art.3. ſi verò mouetur lis ei qui eſt in quaſi poſſeſſione, & vnus comparet dicens ſe proprietarium, fatendo tamen alium eſſe poſſeſſorem, & adhuc lis non eſt conteſtata, inſtitui debet præſentatus a poſſeſſore, & magis ſi tm̃ lis eſt incœpta per dilatoriam, non autem conteſtata, & poſſidens eſt in bona fide, ſi verò lis eſt conteſtata, debet præſentatio admitti, ſed inſtitutio debet retardari vſque ad finem litis, & elapſo tempore præſentandi, inſtituetur præſentatus à bonæ fidei poſſeſſore; ſi verò quæſtio moueatur ſuper poſſeſſione, ambo poſſunt præſentare, inſtitutio tamen retardanda eſt ad finem litis, quæ ſi non finiatur infra tempus ſtatutum, Epiſcopus prouidebit de vno præſentatorum, non ratione præſentationis, ſed iure ordinario, vt ibi dicit art.4. & ſi ex duobus poſſeſſoribus, vno bonæ fidei, altero malæ, præſentatus à malæ ſit inſtitutus, conſtito de mala fide, remouebitur, vt ibi dicit ar.5. & ſi vnus ſit patronus, & præſentauit vnum, & qui eſt in quaſi poſſeſſione bonæ fidei alium, præfertur præſentatus à poſſeſſore, quò ad poſſeſſorium, vt ibi ait art.6. ſi verò poſſeſſor malæ fidei, & proprietarius præſentant, ſi nõ conſtat de mala fide, præfertur proprietarius ante litem conteſtatam, poſt verò retardabitur executio, vt ſupra; ſi verò ſtatim conſtat de mala fide, proprietarius præfertur, quod ſi nõ conſtat, & præſentati inter ſe litigant, & poſtea conſtat de mala fide poſſeſſoris ante inſtitutionem, inſtituetur præſentatus à proprietario, vt ibi dicit art.7. quòd ſi verus patronus præſentet, & tamen non poſſideat, debet inſtitui præſentatus ab eo ſi conſtat ꝙ ſit patronus, vt ibi dicit art.8. quòd ſi verus patronus præſentat, & poſſidet, inſtitutus à bonæ fidei poſſeſſore nõ debet amoueri, licèt poſtea conſtaret de iure proprietarij, poſt tamen verus patronus præfertur, vt ibi dicit art.9.

18 Quaſi verò poſſeſſio iuris patronatus acquiritur præſentatione clerici, vel Rectoris facta, domino ſciente, patiente, & non contradicente. c.bonæ. 2. vbi Innoc. de poſtul. prælat. cap. conquerente. de offic. ordin. & quòd ille præſentatus ſit admiſſus per ordinarium, & inſtitutus, & habitus poſtea vt Rector illius eccleſiæ ad quam eſt præſentatus, & quòd præſentans ſit in bona fide, & credat ſe vti iure ſuo, & quòd ab inſtitutione non ſit appellatum, quo tamen ad acquiſitionem poſſeſſionis ſufficit præſentatio, & inſtitutio ſemel facta, & iſta quaſi poſſeſſio acquiritur ex vna præſentatione cum inſtitutione ſecuta, imò etiam per conſenſum præſtitum per patronum in permutatione beneficij, inſtitutione ſecuta, vt ait Lamb. d.q.3.art. 10. & 11. ex quo patet, quòd ſi tutor præſentauit proprio nomine vnà cum pupillo in eccleſia iuris patronatus pupilli eo ſciente, & patiente, ſecuta inſtitutione, & mortuo tutore, eius hæres vacante eccleſia iterum præſentauit cum dicto pupillo effecto pubere, eius filius ipſo mortuo erit in quaſi poſſeſſione præſentandi ſimul cum iam pupillo, licèt reuocetur conſtito de mala fide, vt ibi dicit art.12. non tamen acquiritur poſſeſſio iuris præſentandi per aliquem præſentantem, confirmata præſentatione in cauſa principali, & poſtea caſſata in cauſa appellationis, vt ibi dicit art.13. cum quaſi poſſeſſio amittatur præſentatione caſſata per ſententiam, non tamẽ ex defectu perſonæ præſentatæ, vel præſentantis extra tempus, vt ibi di-

Poſſeſſio præſentãdi, vt acquiritur.

cit

cit art.14. q̃ ſi duo ſint in quaſi dicta poſſeſſione qui bis præſentant, & bis eorum præſentatio caſſatur ex alia cauſa, quàm ex defectu quaſi poſſeſſionis, & poſtea vnus præſentat, alter non, & præſentatio cõfirmatur, nullus eorum amittit ſuam quaſi poſſeſſionem, vt ibi ait art.15. vt & ſi pluribus patronis exiſtentibus in quaſi poſſeſſione, aliqui præſentent, aliqui non, non per hoc non præſentantes amittunt ſuam quaſi poſſeſſionem, vt ibi dicit art.16. quòd ſi plures patroni admittant extraneum ad præſentandum ſimul cum illis, ille acquiret quaſi ius præſentandi, licèt conſtito eum non eſſe patronum, poſtea reijcitur à præſentatione, vt ibi dicit art.17. vnde præſentatio facta à non patrono, etiam ſecuta inſtitutione, & poſtea à patrono, nulla eſt, & ſecunda tenet, vt ibi dicit ar.18. & patronus poteſt prę ſentare non citato poſſeſſore, vt ibi dicit art.19. quaſi tamen poſſeſsio aliorum iurium, & fructuum iuris patronatus acquiſita per aliquem ſi caret poſſeſsione præſentandi non facit vt ipſe poſsit præſentare, vt ibi dicit art.20. quòd ſi vnus pluries præſentauit, & vltimo loco alius, quò ad poſſeſsionem præfertur ille, qui eſt in vltima quaſi poſſeſsione, niſi in penultima præſentatione ambo præſentaſſent, quia tunc primus non amitteret quaſi poſſeſsionem, licèt ſecundus ſolus in vltima præſentatione præſentaſſet, vt ibi ait art.21. quòd ſi pater fuit in quaſi poſſeſsione præſentandi, & filius nunquam præſentauit, quia caſus vacationis non accidit, dicitur eſſe in quaſi poſſeſsione ſicut præceſſor, vt ibi dicit art.22.

Amittitur verò quaſi poſſeſsio, quando quis fuit ſpoliatus, vt quia voluit præſentare, & non fuit admiſſus, vel quando non præſentat, quia credit ad ſe non pertinere ius præſentandi quod poſsidebat, vel quando nõ eſt auſus præſentare contra voluntatem eorum, qui dicebant ad ſe tantum ius præſentandi ſpectare, vt ibi dicit art.23. & 24. vbi omnia prædicta repilogat.

Inde ſequitur dicendum, patronum, vel exiſtentem in quaſi poſſeſsione præſentandi, nõ ſolum per ſe poſſe præſentare, ſed etiam per legitima media, & ſic eccleſia vacante poterit concedere alicui quòd præſentet, & ad id conſtituere procuratorem, licèt ſit præſens dominus, & non impeditus; imò ſi patronus det mandatum de conferendo alicui, poteſt etiam is præſentare, dummodo ille ſit perſona eccleſiaſtica, & habeat ius patronatus ratione eccleſiæ, cuius ratione habet etiam ius conferendi, ſi enim ratione patrimonij, vel alterius eccleſiæ priuatæ id haberet, in mandato de conferendo nõ includeretur mandatum de præſentando, quod intelligitur ſi conſtituat Vicarium generalem, non autem procuratorem generalem, niſi laicus haberet ex priuilegio poteſtatem conferendi, quia tunc conſtituendo procuratorem ad conferendum, intelligitur etiam ad præſentandum. & nõ ſolum poteſt patronus conſtituere vnum procuratorem ad præſentandum, ſed etiam plures in communi, & in ſolidum; quo caſu ſi non adſit clauſula, quòd non ſit melior conditio occupantis, prior præſentans præfertur, & ſi ſunt plures patroni ſine illa clauſula creati à collegio, & diſcordent inter ſe præſentabit creatus à maiori parte, ſed ſi ſunt dati plures procuratores ad præſentandum, nõ vt à collegio, ſed vt à ſingulis, & diſcordant, ſtatur ordini literæ, & ſi ſunt plures procuratores dati non in ſolidum, neuter admittetur, & duobus procuratoribus in ſolidum datis, vno præſentante, & præſentato renunciante, præſentat ſecũdus, & idem ſi ſunt dati duo procuratores, non in ſolidum, ſed cum clauſula, quòd non ſit melior con-

ditio occupantis, vno præſentato renunciante, ſecundus præſentabit; vnde poſſunt dari plures procuratores in ſolidum ad præſentandum, & in dubio intelligitur in ſolidum, q; ſi quis habeat mandatum à diuerſis ad præſentandum, non poterit per hoc diuersè præſentare, poterit etiam procurator falſus præſentare, ſed conſtito de errore, præſentatio, & inſtitutio erit nulla; dans verò poteſtatem præſentandi, poteſt illam reuocare, etiam ſi iurauit, & etiam quòd procurator id ignoret, & ſufficit ſcientia ordinarij, licèt tutius ſit, vt procurator moueatur. Et non ſolum poteſt fieri præſentatio à patrono per procuratorem, ſed etiam per nuntium, ac per literas, dummodo intra tempus ſtatutum id faciat, imò & coniuncta perſona, vt pater pro filio, frater, pro fratre, coniunctus pro coniuncto, poſſunt pſentare cum promiſſione de rato vero patrono ratificante, vel non contradicente intra tempus ſtatutum; ſi verò ſit extraneus, vt amicus, &c. requiritur ratificatio, & ſi patroni non concordant in præſentando, poſſunt conuenire, vt alternis vicibus præſentent, vt ibi dicit Lambert. d.lib.2. 1.p. princip. q.4.per 18.art.

19 Præſentatio quo in loco fieri poſſit.

Circa locum verò, in quo poteſt fieri præſentatio, dicto ſuperius de ijs qui poſſunt præſentare, dicendum eſt, eos poſſe præſentare in illis eccleſijs, & locis in quibus ſunt patroni, & ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi; fallit tamen in eccleſia collegiata, in qua patronus non habet ius præſentandi. c.nobis. §.cæterum. de Iure patr. in 6. & ibi Cardin. in 3. notab. & omnes alij, & Alex. conſ.64 4.vol. ſicut nec cadit præſentatio, nec patronatus in Epiſcopatu, vt inquit glo. in c.principalis. 63.diſt. probatur verò eccleſia collegiata per priuilegium, quod fecerit eam collegiatam, quo ceſſante, ſi conſtat ex fundatione, quòd ibi eſſent tres, vel plures collegiatim viuentes, & quòd pro tot fuerit eccleſia dotata, collegiata cenſebitur. cap. nemo. 10.q.1. cap. quanto. de cenſib. ſi tamen dos eſt conſtituta pro ipſa eccleſia, & non pro alijs beneficijs in ea, ſimiliter tunc cognoſcitur collegiata, ſi ſit ſufficienter dotata, & clerici viuunt in communi, & habent ſigillum ad vſum ipſius, & tractatum communem in Capitulo, & arcam communem, & refectorium, ac dormitorium commune, & communem fraternitatem, & ſimilia, vt ait Hoſtien. d.c.nobis. de Iure patr. nec eo caſu patronus poteſt eligere in collegiata eius Rectorem ſimul cum alijs collegiatis, niſi ſit patronus eccleſiaſticus, & id habeat ex reſeruatione facta in fundatione, vel ex longa cõſuetudine; laicus verò nõ, niſi ex priuilegio Papæ: debet tamen patronus eo caſu conſentire electioni, aliàs electio eſt nulla, vt dicit Lamb. d.lib.2.p.1 q.5. princ. art.1. & 2. quòd ſi patronus dotauit eccleſiam collegiatam in fundatione non ſolum pro Prælato, ſed etiam pro omnibus dignitatibus, & beneficijs in ea exiſtentibus, poterit præſentare ad dignitates, & beneficia illa, licèt non poſſit præſentare Prælatum eccleſiæ, etiam ſi ſit Archidiaconatus, & in dubio præſumuntur dignitates dotatæ de bonis eccleſiæ, quæ patronus contulit, quòd ſi poſt fundationem eccleſiæ dignitates ſunt creatæ, ſi per patronũ, ipſe præſentabit ad illas, ſi per extraneos, qui ædificarunt capellam, vel altare, vbi eſt fundus, ſic Rector eccleſiæ præſentabit, non autem primus patronus, niſi id ſibi reſeruauerit in fundatione de conſenſu Epiſcopi; quòd ſi dignitates ſunt creatæ ex ſola dotatione ſine occupatione loci, tunc ſolus dotans præſentabit, quòd ſi poſt eccleſiam fundatam, & dotatam, quis ædificauit capellam, creauit dignitates, & huiuſmodi, nõ reſeruato iure patronatu de conſenſu Epiſco-

Digitized by Google

pi, tunc ordinarius prouidebit, & non primus patronus, cum ad id non requiratur conſenſus patroni, ſed tantum diœceſani, vt ibi ait art. 3. & quod dicitur de eccleſia collegiata, intelligitur etiam de conuentuali, vt ibi dicit; non poſſunt tamen patroni in monaſterijs regularium præſentare, licèt habeant alios fructus iuris patronatus, præter præſentationem, nec in monaſterijs monialium poſſunt præſentare Prioriſſam, vel Abbatiſſam, cum ibi cadat electio; præſentabit tñ tunc in eo monialem in locum deficientis iuxta facultates monaſterij, ſi idoneæ ſint, & etiam capellanum in ea, qui tamen poterit recuſari ab Abbatiſſa, & conuentu, vt ibi dicit art. 5. ſic patroni non poterunt pręſentare in eccleſia Mendicantium, cum ibi cadat electio in Prælatis, nec in capellis fundatis in eorum eccleſijs, cum non habeant proprios Rectores, vt ibi dicit art. 6. patronus etiam poterit præſentare clericum in eccleſia parochiali, vel collegiata, qui iuuet in diuinis, vt ibi dicit art. 7. poteſt etiam præſentare Rectorem hoſpitalis, vel perpetuū eius capellanum, & idem in oratorijs, vt ibi dicit art. 8. & ſic etiam patronus capellæ, vel eccleſiæ de ſe ſtantis, vel affixæ in alia eccleſia, vel altaris, poterit in ea præſentare capellanum, & ſimiliter in baſilica, vt ibi dicit art. 9. & idem de præceptorijs, vel commendis militarium, niſi contrarium habeat priuilegium, vel ſint collegiatæ, vt ibi dicit art. 10. & etiam patroni collegij ſcholarium poſſunt præſentare ſcholares in eo, non tamen cadit ius patronatus in ſcabellis, quæ ſunt in eccleſia, vt ibi dicit art. 11.

Circa tempus verò præſentandi, dicendum eſt, patronum eſſe habilem ad præſentandum ſemper habitu, actu verò non, niſi eccleſia vacet. c. fin. de conceſſ. præb. quæ vacat per mortem Rectoris, & per renunciationem, & ideò illis caſibus patronus poterit præſentare; ſufficit tamen conſenſus patroni, & non requiritur præſentatio ſi vacat per permutationem; & ſi primo præſentatus etiam renunciat præſentationi, debet inſtitui ſecundo pſentatus à patrono, vt ait Lamb. d. lib. 2. p. 1. 6. q. princ. art. 1. 2. 3. & 4. & quod dictum eſt requiri conſenſum patronorum in permutationibus, & debere conſentire, intelligitur q debent vocari, & ſi conſentiunt, tenet id locum præſentationis, & bonum eſt, eo caſu, conſenſum fieri ſub forma præſentationis, nec eo caſu habent præſentare, qui conſenſus ſufficit, quòd interueniat etiam poſt præſentationem, intra tempus tamen præſentandi, & ſi nolunt conſentire, ſi ſunt patroni eccleſiaſtici, poſſunt compelli à Legato, vel Epiſcopo ad ſeruandum conſuetudinem, & conſenſum præſtandum, ſi verò ſunt patroni laici, nec ante permutationem, nec poſt, poſſunt compelli ad conſentiendum permutationi, nec per Epm, nec per Legatum, niſi ex vrgente vtilitate, neceſſitateve eccleſiæ, vel cõſuetudine; vt ſi ibi ſint hæretici, vel alia adſit neceſſitas eccleſiæ, tunc .n. eccleſiaſtici, & laici patroni compelli poſſunt conſentire, vt ibi latè dicit, prædictam qõnem explicans, art. 6. vel dici poteſt quod valeat permutatio de conſenſu Epiſcopi de beneficio patronato, etiam ſine conſenſu patroni. Rebuff. de permut. dicens, ſic ex conſuetudine obſeruari. nu. 43. Bellam. conſ. 6. Zerola in praxi ep. verbo, Ius patronatus. nu. 6. idque probabiliter, dummodo fuerint requiſiti, & eccleſiæ vtilitas poſcat eam permutationem fieri habere; Tutius tñ eſt, vt interueniat conſenſus patroni in permutatione. Corraſ. de beneſ. p. 3. c. vlt. nu. 29. & ita tenendum, vt tutius, niſi aliud obtineat loci conſuetudo, vel, fortè neceſſitas magna adſit. Non poteſt verò pſentatio fieri ſecũdo, prima præſentatione facta non caſſata, quando clerici præſentant, vt collegium,

20 Pręſentatio quo tẽpore ſit fienda, & á poſſit permutari ius patronat' ſine cõſenſu proni.

Digitized by Google

cum ſic dicatur electio, ſecus in collegio ſeculari, quia poterit procedere ad ſecundam præſentationem, etiam ſecunda non caſſata, euidenter tamen nulla; ſi verò ſpectat ad prædictos, non vt collegium, vel prima eſt nulla ex defectu præſentantium, vt quia ſint excommunicati, & ſic niſi abſoluti nō poſſunt iterum præſentare; ſi verò eſt nulla ob crimen prçſentati, ſi interuenit culpa præſentantium, ſic non poſſunt præſentare ea vice, alias ſic, & ſecunda erit valida, vel volunt præſentare variando accumulatiuè, & ſic patroni clerici ratione eccleſiæ non poſſunt variare, ratione verò patrimonij, vt laici, ſic, & ita non requiritur aliqua caſſatio primæ præſentationis, quia ſecunda fuit accumulatiuè, vel præſentant non eodem tempore, ſed quilibet facit ſuam præſentationem, & tunc poſſunt fieri plures præſentationes, etiam primis non caſſatis, inſtituetur tamen qui potiora habebit iura, vt ibi dicit art. 7. Et quod dictum eſt patronum præſentare poſſe, ſi vacat eccleſia, intelligitur etiam quando Rector illius ea eſt priuatus, ſi tamen delictum ſuperuenit præſentationem iam factam de eo à patrono, ſi ſciuit illius delictum, & præſentauit, priuatur ea vice facultate præſentandi, & poteſt etiam præſentare quando beneficium vacat de iure, & non de facto, vt quia quis conſecutus ſit beneficium ſecundum incompatibile, vel ſi beneficium vacat de iure, etiam nō ſecuta ſententia declaratoria, ſic tamen vt inſtitutio non fiat, niſi facta citatione, vt ibi dicit art. 9. & 10. & ſimiliter ſi per ſententiam ſit priuatus, niſi appellauerit, vt ibi dicit art. 11. quòd ſi lis inter duos vertatur, vno cedente, vel mortuo ante quatuor menſes, poteſt alius in eius locum præſentari, poſt verò non in patronis laicis, nam in eccleſiaſticis non poteſt alius ſubſtitui, vt ibi dicit art. 12. vbi latè examinat hanc quæſtionem; non dicitur verò vacare beneficium ad effectum præſentandi, ſi beneficiatus contra quem ſuper beneficio litigatur, cedit, vel decedit, ſi alius lite pendente cum ſuperſtite fuerit electus, vt ibi dicit art. 13. quòd ſi Papa det perpetuum adminiſtratorem, & commendatarium in eccleſia patronata pro illa vice, eccleſia non dicitur vacare, vt ad eam patroni poſsint prçſentare per mortem commendatarij, ſed durat antiqua, & immediata prima vacatio, quòd ſi is moriatur in curia, non per hoc dicetur vacare in curia, cum commendatarius nō habeat titulum prælaturæ, & ideò poteſt cum illo beneficio aliud incompatibile obtinere, licèt de ſtilo curiæ qui ſeruandus eſt. c. 2. de reſcript. conferantur huiuſmodi beneficia in curia, vt ibi dicit Lamber. art. 14. quòd ſi habens beneficium patronatum promoueatur ad Epiſcopatum, vacat illud beneficium, & ſic patronus poteſt præſentare. cap. cum in cunctis. de elect. Rota deciſ. 331. de præb. in nouis, cum per talem promotionem vacent omnia beneficia etiam ſimplicia. d. c. cum in cunctis. niſi ſecum fuerit diſpenſatum, & ideò patroni poſſunt pſentare, licèt non fuerit conſecratus adhuc, per promotionem tamen ad Cardinalatum non omnia, vt dicunt Doct. in c. eccleſia. 2. de elect. & idem dicit ar. 15. vacat etiam beneficium patronatum per adoptionem ſecundi incompatibilis, ſi non fuerit ſecum diſpenſatum, & ideò, eo caſu, patroni poterunt ad illud præſentare, vt ibi dicit art. 16. & idem ſi ſecundum fuerit patronatum incompatibile, vt ibi dicit art. 17. & 18. non poteſt tamen præſentari in eccleſia vacatura, vt ibi dicit art. 19. nec coadiutor dari perpetuus in beneficio ſine conſenſu patroni, vt ibi dicit art. 20. nec poteſt beneficiatus eligere ſibi ſucceſſorem in eccleſia patronata de licentia Papç, niſi expreſſo quòd ſit patronatum laicorum, niſi ad-

Digitized by Google

ſit clauſula cum derogatione iuris patronatus laicorum; ſimiliter patronus poteſt præſentare in beneficio vacante in curia, ſi ſit patronatus laicorum, ſecus ſi clericorum ne laici retrahantur à fundatione, & idem ſi fieret permutatio in curia de beneficijs patronatus laicorum, vt ibi ait ar. 22. 21

Preſentari quæ perſonę rurſus poſſint, vel non.

Circa perſonas verò, quæ præſentari poſſunt, latius quàm ſupra declarando, dicendum eſt, primò, pręſentari poſſe omnes non prohibitos, & ſic clerici primę tonſurę poſſunt pręſentari in beneficio patronatu ſimplici, laicus tamen non poteſt pręſentari, ſicut nec eligi in Epiſcopum, licèt ſic poſsit poſtulari; nec conuerſi, nec clericus coniugatus, nec heremitę, conuerſi, fratres, monachi, & fratres tertij ordinis ſancti Franciſci in beneficio ſeculari, niſi ſint clerici primę tonſurę, quòd ſi non ſunt profeſsi, & ex fundatione habetur, q̃ præſentetur ibi frater tertij ordinis, & heremita, & huiuſmodi, de conſenſu Epiſcopi poſſunt p̃ſentari, & generaliter ſi ſunt capaces de iure, vel fundatione, vel Papæ priuilegio beneficij ſimplicis, ſicut & clericus coniugatus ſi incedit in habitu, & tonſura, poteſt ex Papæ diſpenſatione habere beneficium ſimplex, & idem de militibus Ieroſolymitanis in eorum eccleſijs, & etiam in ſecularibus ſi ſunt clerici; mulier verò ſi ſit ſecularis non poteſt præſentari, ſi verò ſit religioſa poteſt pręſentari in Abbatiſſam alicuius monaſterij ſuę religionis, nõ autem ad titulum alicuius eccleſię ſecularis, licèt appellentur canonicę, quę tamen non ſunt verè tales, imò ſtatus ille eſt reprobatus; laicus etiam non poteſt præſentari, ſi ſunt laici puri, ſi verò ſunt templarij permiſſi, milites, & conuerſi in eorum eccleſia poſſunt præſentari, in alijs verò non, filius tñ familias poteſt pręſentari, ſeruus tamen non etiam in ſecularibus collegijs, monachus verò poteſt præſentari, modo vt infra, illegitimus verò non poteſt præſentari, niſi ſit legitimatus per ſubſequens matrimonium, vel ſecum fuerit diſpenſatum, nec corpore vitiati ſi adſit notabilis deformitas, nec dæmoniaci, nec bigami, niſi ex Papæ diſpenſatione, nec neophiti, niſi poſſint ordinari ad ordines minores, beneficiatus tamen ad vnum beneficium patronatum, niſi aliud lex fundatoris diſpoſuerit, vel niſi ſint incompatibilia, etiã in eadem eccleſia poteſt præſentari, nec Epiſcopus poteſt præſentari, Cardinalis tamen ſic, nec duo ſimul ad vnum beneficium, niſi diuidatur de conſenſu Epiſcopi, & patronorum, ac ex rationabili cauſa, & quòd illi fructus ſint ſufficientes, vel ſi in fundatione habeatur quòd duo præſentẽtur, quia cenſentur duæ capellaniæ, aliàs in vno beneficio vnus tñ debet inſtitui, licèt ex conſuetudine fortè duo inſtituantur; inuitus etiam non poteſt p̃ſentari, niſi clericus ſit, & per Papam compellatur in beneficijs curatis pro vtilitate eccleſiæ, Eps tamen non, cum ibi ſit matrimoniũ ſpirituale, quod requirit conſenſum, poteſt tñ transferri ex neceſſitate, vel vtilitate; religioſus etiam profeſſus ſi clericus ſit poteſt per patronos in eccleſia parochiali præſentari, ſola Abbatis licentia petita, licèt nõ obtenta, etiam ſine Epi diſpenſatione, ſed Papæ hodie, non tamen poteſt præſentari ad beneficia ſimplicia ſine diſpenſatione; quando verò patroni præſentant religioſum, requiritur quòd præſentatio ſit facta in concordia patronorum, ſi ſit religioſus mendicans, ſi verò alius, ſufficit quòd fiat à maiori parte reſpectu omnium, & ſi fit á patronis, ad quos ſpectat collatio non iure collegij, ſed iure ſingulari, tunc ſufficit præſentatio facta à maiori parte reſpectu minoris, & ſi eccleſia ſit ſolita regi per clericos ſeculares, canonici regulares remanentes in clauſtro non poſſunt aſſumi ad illam eccleſiam, & idem

in

in monachis, niſi adſit cauſa neceſſitatis, vt ibi ponatur regularis, ſi conſuetudo non habet memoriam in cõtrarium quòd ſemper recta fuerit per ſeculares; èconuerſo clericus ſecularis non poteſt pręſentari ad prælaturam in eccleſia regularium, ipſo remanente ſeculari, ſi capella eſt fundata ſimul cum monaſterio, ſed extra pro præſtandis ſacramentis plebi poteſt præſentari etiam ſecularis, & etiam intus monaſterium ſi adſit neceſſitas, & ſi ſunt capellæ ſimplices, vel altaria ſimplicia dotata cum ipſo monaſterio, patronus poterit in ea præſentare quem velit, licèt ſecularem, ſi verò poſt fundationem monaſterij capellæ ſint fundatæ, ſi nihil eſt dictum de præſentando ſecularem, ibi nõ poteſt præſentari in titulum, ſecus in ſtipendium, vt ibi ſeruiat, non ſe miſcendo cum monacis, quòd ſi aliqui ſunt redditus in eccleſiis Mendicantium, qui non poſſunt habere proprium, cum ante eccleſia fuiſſet ſecularis, tunc poteſt ſecularis in ea præſentari, quòd ſi poſtea eſt fundata cum reſeruatione præſentandi etiam ſecularem, ſic poterit fieri, ſic tamen vt non habeat conuerſationem cum fratribus, nec vocẽ in electione Guardiani, & huiuſmodi; Peregrini verò clerici, & non diœceſani nõ poſſunt admitti ſine probatione, & literis dimiſſoriis ſui ordinarij, nec inſtitui, vt inquit Abb. in c. cum iamdudum. de præb. & in c. cum fraternitatis. de cler. non reſid. niſi quis ſit notus Epiſcopo, qui cũ habet inſtituere cum præſentantibus, ita vt notas habeant eius qualitates, & mores; ex conſuetudine tamen quilibet vndecunq; ſit præſentari poteſt per patronum, vel laicum, vel Epiſcopum, dummodo ſit idoneus, licèt in paritate debeat eligi de ciuitate, vel diœceſi, ſicut & Epiſcopus eligendus debet eſſe de numero Canonicorum, ſi ibi idoneus reperitur.

Quo verò ad ætatem præſentandi, debet eſſe præſentatus illius ætatis quam beneficium requirit, vnde minor quatuordecim annis non poteſt præſentari ad beneficium ſimplex ex diſpoſitione Trid. Conc. ſeſſ. 23. cap. 6. hodie, vt dixi ſupra, cap. 3. vbi & notaui, quæ ætas requiratur ad quodlibet beneficium obtinendum; vnde ſi præbenda ſit ſacerdotalis non poteſt ibi præſentari qui non ſit actu ſacerdos, ſi ex fundatione habeatur quòd præſentetur presbyter idoneus, ſi verò ex inſtitutione id non exprimatur, & capella ſit ſacerdotalis, vel conſtitutio, aut priuilegium non habeat, quòd debeat eſſe actu ſacerdos, ſufficit ex huiuſmodi diſpoſitione eum habere ætatem aptam ad ſacerdotium, & quod dicitur reſpectiuè de prębenda ſacerdotali, intelligitur etiam de diaconali, & ſubdiaconali: quando verò debet eſſe actu ſacerdos poteſt de conſenſu patroni, vel eius hæredis, ac Epiſcopi, & ex iuſta cauſa præſentari etiam non ſacerdos actu, vel non habens ordinem illum tempore præſentationis, dummodo habeat ætatem ad illum, vt inquit Lamb. prædicta latè examinans, circa quæſt. qui præſentari poſſit, vel non. d. lib 2. p. 1. q. 7. princ. per 30. art.

An verò patronus poſsit ſeipſum præſentare, vel præſentari à compatronis, vel ab eo cauſam habentibus, dicendum eſt, primò, quòd patronus clericus non poteſt ſeipſum præſentare ad eccleſiam vacantem. c. per veſtras. de Iure patr. cum debeat eſſe differentia inter dantem, & recipientem, præſentantem, & præſentatũ, ad beneficium tamen ſimplex ſe præſentare poteſt, non ſolùm ſi ſit ſine cura, ſed etiam ſi ſit perſonatus non habens magnam eccleſiam, nec magnos redditus, & eo caſu poteſt patronus porrigere preces habenti inſtituere, vt ſibi idoneo, & pauperi prouideatur de beneficio eius patronato, ſi ſit ſine cura, imò Epiſcopus proprio motu poteſt re-

teſt re-

teſt vocare clericum patronũ, & eum inſtituere in eccleſia patronata, quæ intelliguntur quando ſolus eſt patronus, quia ſi habet compatronos nõ poteſt præſentare ſeipſum, poteſt tamen præſentari per compatronos in eccleſia patronata, non autem eo caſu poteſt pręſentare ſeipſum, ſed debet præſentari ab illis; debet tamen conſentire præſentationi factæ de ſeipſo intra tempus datum ad pręſentandum, & eo caſu conſenſus compatroni facit numerum, procurator tamen conſtitutus ad præſentandum non poteſt præſentare conſtituentem, ſubſtitutus tamen à procuratore ex cauſa poteſt præſentare procuratorem, non tamen dominum patronum conſtituentem, ſic donatarius iuris patronatus antequam eccleſia vacet poteſt pręſentare donantem, remota fraude, ſi verò eſt facta donatio poſtquam vacauit eccleſia, vel in vacando, tunc ſi donatio eſt facta, vt donator præſentetur, & expreſsè, dicendum eſt, quòd non poteſt, quia saperet ſimoniam, ambitionem, & fraudem, & idem eſt ſi hoc pactum non eſt expreſſum in donatione, ſed conciperetur ex hoc factam eſſe donationem, vt ipſe pręſentaretur. c. 2. de renunc. in 6. Decius conſ. 129. Lamb. loco prędicto, art. 11. pater tamen patronus poteſt pręſentare filium clericum, ſi eſt idoneus, aliàs nõ, compromiſſarius verò ſi eſt pater, & filius nõ eſt patronus, poteſt eum pręſentare, & idem ſi eſt canonicus. & ſi talis eſt, & compromiſſum eſt factum ab omnibus canonicis poterit filium eligere, ſi verò filius eſt patronus, & clericus, & compromittitur in patrem, ſi eſt ſolus patronus, non poteſt pater eum præſentare, vt nec procurator mandantem, ſi verò habet compatronos, qui omnes compromiſerunt, tunc pater poteſt illum præſentare, ſicut & compatroni, vt ait Lamb. d. lib. 2. 8. q. princ. 1. p. vſque ad art. 13. ſic etiam excommunicatus non poteſt præſentari, nec ſuſpenſus, etiam minori ſuſpenſione, quæ eſt quaſi idem cum excommunicatione minori, nec ſuſpenſus ab officio in genere, cum propter officium detur beneficium. c. fi. de reſcript. in 6. ſi ab officio, ideſt ab ordine, ſi ab ordine presbyterali, non poteſt præſentari ad beneficium ſacerdotale, & ſic de alijs, nam ſuſpenſus ab vno ordine, non intelligitur ſuſpenſus ab alio, quòd ſi eſt ſuſpenſus à beneficio non poteſt præſentari, & ſimiliter ſi eſt ſuſpenſus ab officio, & beneficio, & idem ſi eſt ſuſpenſus ab omnibus eccleſijs, quia intelligitur ſuſpenſus ab ingreſſu omnium eccleſiarum, vt ait Lamb. d. lib. 2. 1. p. 9. q. princip. art. 1. & 2. poſt Abb. in cap. cum dilectus. de conſuet.

Quo verò ad interdictum, ſi eſt interdictum generale, vel ſpeciale, clerici illud ſeruantes poſſunt pręſentari, ſi verò nõ ſeruant, in caſu, quo incurrunt irregularitatem, nõ poſſunt pręſentari, ſi verò eſt interdictum ſingulare, interdictus ab officio, vel beneficio, eo durante, poteſt pręſentari, vel non, modo vt ſupra eſt dictũ de ſuſpenſo, ſi verò non ſeruat interdictum ſingulare, cum efficiatur irregularis non poteſt pręſentari, non ſeruans verò interdictum à beneficio, ceſſante interdicto, poterit pręſentari, vt ibi dicit art. 3. ſimiliter irregularis præſentari non poteſt. c. clericus. de cler. excom. niſi ſit contracta ante baptiſmum, vt ibi dicit art. 4. ſimiliter, nec degradatus, vel depoſitus, vel verbaliter, vel actualiter, de quo in c. degradatio. de pœnis. in 6. nec hæretici, nec excommunicati publicè minori excommunicatione, nec hæreticis credentes, eorum receptatores, fautores, & defenſores, nec ſchiſmaticus. cap. fi. de elect. in 6. nec apoſtata à fide, nec alij apoſtatæ, qui non poſſunt clericare; ſi verò ſint alij apoſtatæ, qui ſolũ peccatum mortale committunt, ſic poſſunt; nec ſimoniaci, nec homicidæ,

nec infames,quę ſimonia committitur per præſentantem,& præſentatum, vt ibi dicit art.4. vſque ad art.11. nec ambitioſus, qui deſiderat præeſſe, non prodeſſe,vt ibi dicit art.12.nec qui conſentit præſentationi antequam præſentetur, vt ibi dicit art.13. nec homicida, vel mutilator membri, niſi ad neceſſariam defenſionem,vt ibi dicit art.14. nec periurus,ſi eum non pœniteat, ſi ſit contra iuramentum aſſertorium, ſi verò eſt contra iuramentū factum in contractu, tunc non ſufficit pœnitentia cum infamet, vt ibi dicit art.15. nec infamis infamia iuris, & minus facti,niſi ſit reſtitutus ab habente poteſtatem, & ab infamia liberatus; ſic exiſtens in peccato mortali notorio ſi perſeueret in illo non poteſt præſentari, ſecus ſi ſint delicta occulta, & non perſeuerata, vt ibi dicit art.16. & 17. nec peccans contra naturam actiuè, vel paſſiuè, etiam abutendo fœminis,niſi id ſit occultum, & nō perſeueret in illo, ſecus ſi publicum ſit,vt ibi dicit art.18. latè examinans illum caſum; ſic adulter ſi ſit manifeſtus per confeſſionem factam extra iudicium,vel famam publicam,vel conuictionem in iudicio, non poteſt præſentari, niſi poſt diſpenſationem,quæ ab Epiſcopo fieri poteſt, niſi crimen ſit occultum,quia tunc ſufficit pœnitentia, vt ibi dicit art.19. ſic concubinarius occultus omnino,licèt non debeat præſentari,tenet tamen præſentatio,& ſimiliter ſi non eſt omnino occultus, quia de eo habetur notitia, ſed tamen toleratur, quòd ſi eſt publicus per ſententiam,vel cōfeſſionem propriam,vel notorietatem facti ſecus eſt,niſi dimittat concubinam, & pœniteat, vt ibi dicit art.20. ſimiliter nec vſurarius poteſt præſentari ſi ſit vſurarius manifeſtus, vel ſi id probari poteſt, & opponatur, vt ibi dicit art.21.nec falſificans per ſe,vel alios literas Apoſtolicas,vt ibi dicit ar.22. & generaliter omnia illa crimina impediunt,vt quis non poſſit pręſentari, quæ inducunt irregularitatem, degradationem, depoſitionem,priuationē beneficij, excommunicationem, ſuſpenſionem, interdictum, vel infamiam iuris, vel facti, vel ſi perſeuerat in crimine enormi apertè ante pœnitentiam peractam, vel ſi illo ſit irretitus crimine quod impedit executionem ordinis,etiam poſt pœnitentiam,dicens tamen art.23. ſi quis ſit ordinatus cum aliquo crimine, in admittendo illum ad beneficia non eſſe ita ſubtiliter indagandum, ſed tantum ea crimina conſiderari, quæ faciunt aliquem inhabilem ad beneficia,quæ ſunt illa de quibus ſupra. Illiteratus etiā præſentari non poteſt.cap.illiteratus. 36.diſt. quæ verò ſcientia requiratur in ſingulis beneficijs, dictum eſt ſupra,cap.3. & tradit Lamb.d.q.art.24.& 25. & quis poſſit cognoſcere in hac ſcientia declarat ibi art.25. poteſt enim cognoſcere de ſcientia ſuperior,etiam ſi præſentatus aliàs ſit admiſſus, & magis ſucceſſor, & ſi ſit totaliter illiteratus non poteſt admitti ab Epiſcopo, vnde nec Eps illiteratus omnino fortè à Papa poteſt diſpenſari,Epiſcopus verò totaliter illiteratum,ſi aptus eſt ſeruire eccleſiæ,poteſt fortè tolerare, nec attenditur an alias ſit admiſſus, vel non, quia ſemper ſuperior poteſt examinare,vt ibi ait d.art.25. dicens etiam doctiores debere eſſe canonicos eccleſiarum Cathedralium, quàm inferiorum;dicens etiam non poſſe ſemel approbatum ſe defendere contra opponentes de ſcientia; hiſtrio clericus etiam,ſcurra, vel buffonus non poteſt præſentari.c.maritum.34.diſt. etiam acta pęnitentia,niſi cum eo diſpenſetur, & idem de ioculatore,& ex lucro faciente in publico geſtum corporis ſui, imò etiam larua prohibetur clericis, vt inquit Abb.in c.cum decorem. de vita, & honeſt.cler. & Lamb. ibi art.26. quòd ſi quis ſit præſentatus, & repulſus vitio perſonæ, non pu-

Digitized by Google

teſt præſentari in alia eccleſia.c.ſuper eo.de elect. durante vitio perſonæ, ſi impedimentum eſt temporale, vt excommunicatio, &c. nam ea ceſſante poteſt præſentari; ſi verò eſt perpetuum, vt irregularitas, non poteſt admitti, niſi cum diſpenſatione, & ſi impedimentum non recipit diſpenſationem, nunquam poteſt admitti, vt ibi dicit art.27. quòd ſi patronus clericus præſentet indignum ex impedimentis ſuperius relatis, nihilominus poterit à compatronis præſentari in illa eccleſia, niſi ſit patronus eccleſiaſticus, ſecus ſi laicus.

Ad hoc verò vt quis poſſit præſentari debet eſſe de legitimo matrimonio natus, vel ſecum diſpenſatum ad ordines, & beneficium, quòd ſit maſculus, non fœmina, niſi in monaſterio monialium, q; ſit liber non ſeruus, quòd non ſit obligatus ad ratiocinia, quòd non ſit curialis, quòd non ſit coniugatus, niſi vt ſupra, nec bigamus, nec neophitus, nec ſacramentum imprimens characterem bis receperit, quòd ſolemniter non pœnituerit, quòd ſciat bene regere domum ſuam, quòd non ſit corpore vitiatus, quòd ſit ætatis debitæ beneficio, quòd non ſit irregularis, nec cum notabili crimine, quòd non ſit peregrinus, niſi vt ſupra, quòd ſit literatus, quòd non ſit laicus, quòd habeat ordinem requiſitum, vel ſit in ætate ad habendum tempore præſentationis, quòd regularis in eccleſia regulari præſentetur, & è contra, & incedat in habitu, & tonſura, ſi eſt in ſacris, quòd obſeruet caſtitatem, quòd non peccet contra naturam, nec ſit adulter, nec cōcubinarius, quòd recitet diuinum officium, ſi beneficium habet, vel ordinem ſacrum, quòd non ſe intruſerit in beneficio, quòd non ſit vagabundus, ſed reſideat in beneficio, quòd non habeat plura beneficia incompatibilia, quòd ad vnū præſentetur, ſi beneficium eſt cum cura, quòd rectè adminiſtret officium, & aptus ſit ad curam, & diligentiam habendam circa eccleſiam, & eius bona, quòd non ſit negotiator, & abſtineat à voluptatibus, ſpectaculis, pompis, conuiuijs publicis, non ſit hiſtrio, nec incedat laruatus, non ambitioſus, non ſimoniacus, nec venator, & abſtineat etiam a ſpecie mali, & in omnibus ſit cautus, & modeſtus, quòd ſit patiens, arma non ferat, niſi ad defenſionem, ſobrius, cenſura non innodatus, non depoſitus, vel degradatus, tempore præſentationis ſaltem ſit confeſſus, & ſine peccato mortali, non hæreticus, fautor, vel receptator eorum, non ſchiſmaticus, non infamis, periurus, non repulſus alias à præſentatione vitio perſonæ, quòd non præſentarit indignum ſi eſt patronus eccleſiaſticus, quòd ſit hoſpitalis; quæ quidem requiſita requiruntur tempore præſentationis, vt ibi latè dicit art.1. 10. q. princ. 2.p. lib.2. præſumitur autem quilibet idoneus ad beneficium, niſi contrarium probetur, vt ibi dicit art.2. quò ad idoneitatem intrinſecā, & etiam quò ad extrinſecam, niſi ſit qui opponat, vt ibi dicit art. 2. patroni tamen debent eligere magis idoneum, nec ſufficit ſalua cōſcientia eligere idoneum relicto magis idoneo, alias peccant, ſi id faciant ad priuatum eorum bonum, vel contra obedientiam ſuperioris, aliàs patroni laici poſſunt tuta conſcientia præſentare minus idoneum, relicto magis idoneo, modo beneficium non ſit curatum. ex Conc.Trid. ſeſſ.24. de reform.c.1. ſic enim patroni digniorem, omiſſo digno, ſub mortali eligere tenentur, in ſimplicibus verò ſat eſt idoneum eligere, etiam omiſſo digniori, licèt electores teneantur eligere magis idoneum, & idem ſit in patronis eccleſiaſticis præſentantibus, qui in hoc æquiparantur electoribus, vt ibi dicit art.3. vbi latè examinat hanc quæſtionem; quòd ſi patroni eccleſiaſtici præſentant mi-

nus idoneum, vel indignum, priuati ſunt ea vice iure præſentandi. c.cum in cunctis.§.ſi.de elect.ſi verò eſt patronus laicus,& præſentauit minus idoneum,qui talis eſt iudicatus,poteſt intra quadrimeſtre alium præſentare, niſi careat requiſitis ſtatutis per fundatorem, vt quòd ſit ſacerdos: ſi verò lapſum eſt quadrimeſtre, tunc deuoluitur poteſtas ad inſtituentem,ſi verò præſentauit indignum ob crimen, ſi ignoranter, intra quadrimeſtre poteſt variare,vt ſupra,alias non, quòd ſi ſcienter præſentauit indignum,illa vice priuatur poteſtate præſentandi, & præſumitur habere notitiam præſentati, niſi delictum ſit occultum, & vbi dubitatur, infraquadrimeſtre poſſet variare,dicitur verò præſentare indignum, qui præſentat cenſuratum, homicidam, hæreticum, ſimoniacum, luxurioſum, niſi peccatum ſit occultum, laicum, mulierem, ſi præſentet ſe, ſi nõ præſentet ſacerdotem, vbi ex fundatione requiritur, dicitur verò pręſentare non idoneum, quando defectus non ſonat in vitium, vt non bene literatum, coniugatum, non incedentem in habitu, & tonſura, non habentem ordinem requiſitum, heremitam, militem Ieroſolymitanum, clericum peregrinum,bigamum,neophitum; & laicus ſi præſentet habentem incompatibile, monachum in eccleſia ſeculari; & quod dictum eſt de præſentante indignum,eſſe priuatum illa vice iure pſentandi, procedit in caſibus expreſſis a iure, vnde in alijs non procedit,vt quia non præſentauit primo, ſed id conceſſit, & ſecundo præſentauit,ex prima enim conceſſione nulla,& coram ordinario nõ facta, non priuabitur,quia poterit pręſentare canonicè alium,tam patronus eccleſiaſticus, quam laicus, vt ibi latè ait art.4. quòd ſi patroni præſentant minus idoneum, ſuper quo tamen defectu Epiſcopus poſſit diſpenſare, ſi omnes cõcordant in præſentando, poſſunt intra quadrimeſtre,ſi laici ſunt, variare, ſi verò aliqui maiores numero præſentant non idoneum, alij verò idoneum, non poteſt Epiſcopus diſpenſare cum non idoneo præſentato à maiori parte inuita minori,quia ſi labitur quadrimeſtre, inſtituetur præſentatus à minori parte; ſi verò intra quadrimeſtre non præſentant talem idoneum,ſic poteſt diſpenſare inuitis patronis,vt & conferre,ꝙ ſi pręſentant duos idoneos,Epiſcopus poteſt gratificare cui vult.c.cũ autem.c.quod autem.de Iure patr.quòd ſi primo præſentant non idoneum,tum idoneum, poteſt Epiſcopus diſpenſare cum primo etiam inuitis patronis, cum faciat illum idoneum, & gratificet, quòd ſi patroni præſentent indignum ignoranter intra quadrimeſtre, poſſunt variare, ſi verò ſcienter, ſunt priuati illa vice iure præſentandi, & deuolutio fit ad Epiſcopum, qui poterit diſpenſare etiam inuitis patronis cum illo indigno, ſi caſus ſit talis, vt in eo Epiſcopus diſpẽſare poſſit, quòd ſi maior pars præſentauit indignum,alia dignum, non poteſt diſpenſare cum indigno inuitis patronis, cum præſentantes indignum, priuati ſint iure ſuo, & accreſcat alijs, quòd ſi indignus eſt inſtitutus per inferiorem Epiſcopo, caſu quo habet ius inſtituendi iure ſpeciali, & præſentatio, & inſtitutio non tenet, ſi inſtitutio erat nulla ipſo iure ex illa indignitate, cum præſentantes priuentur iure præſentandi illa vice, & inſtituens inſtituendi, vt not.in cap.cum vos. & in c.ſicut.de ſuppl.negl.præl. & deuolutio fit ad Epiſcopum,& ſic poterit diſpenſare cũ præſentato; ſi verò inſtitutio non eſt nulla ipſo iure,non tenet diſpenſatio, caſu quo id ei permittatur, ſi verò quis eſt inſtitutus, & indignitas ſuperuenit, non poteſt cum illo diſpenſare ſine patronis, vt ibi dicit art.5. nec poteſt etiam Epiſcopus diſpenſare, vt præſentandus in beneficio patronato,aliud detineat, ſi ex fundatione habeatur,vt inſtitutus nõ habeat

Digitized by Google

aliud beneficium, vt ibi ait art.6. nec circa qualitates beneficij patronati, inuito patrono, vt ſi beneficium ſit ſacerdotale, niſi neceſſitas adſit, vel interueniat conſenſus Epiſcopi, patroni, & hæredis, ex cauſa, quia tunc poteſt conferri non ſacerdoti, vt ibi dicit art.7.

Circa modum verò præſentandi, dicendum eſt, quòd abſens præſentari non poteſt etiam per procuratorem, vt dicit Rota deciſ.211. in antiquis. nec conſuetudine introduci poteſt, vt præſentetur abſens, ſi tamẽ is notus ſit habenti inſtituere, ita vt non egeat examinatione, poteſt etiam abſens præſentari ſine examine, ſicut electus notoriè idoneus poteſt confirmari ſine examinatione, vt ſupra eſt dictum, niſi examinatio ſit de forma, vt in parochialibus, vel Epiſcopus conſecretur, & quando Epiſcopus inſtituit abſentem pſumitur habere notitiam eius, quando verò abſens notus Epiſcopo eſt præſentatus, debet acceptare præſentationem intra quadrimeſtre, vel ſemeſtre ſecundùm qualitatem præſentantium, per ſe, vel procuratorem ſpecialem, non autem per conſanguineum, vt inquit Lamber. in d. lib.2. q.11. art.1.2.3.4.& 5. concordat Zerolá in praxi ep. verbo, Ius patronatus, nu.7. vbi dicit, in hoc aduertendum, ne vnus pro alio ſupponatur. 12 Præſentatio quomodo ſit fienda.

Circa tempus verò, quo debet fieri præſentatio, laici debent præſentare intra quadrimeſtre, clerici verò intra ſemeſtre, vt ſupra, ſi ſunt patroni ratione eccleſiæ, nam ſi ratione patrimonij cenſentur vt laici. c.2. de ſuppl. negl. prælat. ideò autem maius tempus conceditur eccleſiaſticis, quia non poſſunt variare, vt laici, & quia poſſunt inuenire magis idoneum, vt dicit Lamb. d. lib.2.2.p. q.2. princ. art.1. quòd ſi patronus laicus habet ius patronatus commune cum clerico, habet ſemeſtre ad præſentandum, etiam ſi habeat plures partes quàm clericus, & etiam eccleſia donataria patronata habet ſemeſtre ad pſentandum, & ſi ſint duo patroni laici, vno donante ius patronatus eccleſiæ, is qui illud retinuit habebit ſemeſtre ad præſentandum, vt ibi dicit art.2.3.4. & 5. poteſt tamen ex conſuetudine induci, vt tempus præſentandi tam clericis, quàm laicis amplietur, vel reſtringatur, & etiam id poteſt facere ordinarius, & magis fundator cum Epiſcopi conſenſu, oportet tamen quòd conſuetudo ſit præſcripta, vt ibi ait art.6.& 7. tempus verò datum patronis ad præſentandum incipit currere à die vacationis. d. cap.2. de ſuppl. negl. prælat. cap.2. §. cum verò. de conceſſ. præb. cap. eam te. de Iure patr. etiam illis ignorantibus, & impeditis. Dictis iuribus, ſuſtineri tamen poteſt, quòd currat tantum à veriſimilis notitiæ vacationis die, ex deciſ. vnica Rotæ. Iure patr. in antiquis. Zerola in praxi ep. verbo, Ius patronatus. num.8. 1. & 2. dubio. vbi & dicit id tempus non currere legitimè impedito, de quo infra; & Epiſcopus poteſt prorogare tempus conceſſum patronis ad præſentandum, ad quatuor, vel ſex menſes, ad ſui præiudicium. Creſcent. deciſ.148. in manuſcr. Pariſ. de reſign. benef. lib.7. q. vlt. in fi. & magis ſi beneficium vacaret per ſecretam reſignationem, quod ſi lis ſit mota ſuper iure patronatus inter exiſtentes in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi non finiatur lis intra tempus ſtatutum, & lis ſit mota ante eccleſiæ vacationem, Epiſcopus poterit ibi aliquem inſtituere ſine aliqua litigantium præſentatione, ſi verò lis eſt mota poſt vacationem, vt quia dicant aliqui eſſe patronatam cum ante teneretur libera, Epiſcopus prouidebit, ſi verò exiſtentes in quaſi poſſeſſione litigant cum Epiſcopo ſuper iure patronatus, Epiſcopus non prouidebit, ſed ponet ibi œconomum vſque ad litem finitam; quòd ſi eccleſia clarè eſt patronata, & patroni ſunt diſcordes, 13 Præſentatio quo tẽpore rurſus fienda.

quia

Digitized by Google

quia plures præſentarunt, & litigatur de meritis præſentatorum, & quis plura habeat ſuffragia, & quæritur de gratificatione facienda, Epiſcopus ordinabit eccleſiam, & inſtituet quem ſibi videtur, quòd ſi patroni ſunt concordes, & elabitur tempus, Epiſcopus prouidebit. d.c.2. de ſuppl. negl. prælat. quòd ſi lis eſt inter patronos ſuper forma præſentationis, vt quia vna pars dicat abſentem præſentatum, alia criminoſum, tunc non currit tempus, quòd ſi lis ſit inter patronos ſuper iure patronatus ob ſucceſſiones hæreditarias, aliquibus dicentibus ad ſe ſolum pertinere ius præſentandi, alijs contra, tunc Epiſcopus lapſo tempore prouidebit eccleſiæ, & idem ſi litigetur de quota iuris patronatus, vel de quota aut quaſi poſſeſſione iuris præſentandi, quòd ſi eſt quæſtio de iure patronatus, vel quaſi poſſeſſione præſentandi inter aliquos aſſerentes ſe patronos, & tñ dubitatur an ſint patroni, & non eſt clarum eccleſiam eſſe liberam, lapſo tempore Epiſcopus eam conferet cui ſibi videbitur, ſaluo iure euincentis, vt ibi latè dicit art. 9. quòd ſi lis moueatur ſuper iure patronatus, vel quaſi poſſeſſione illius inter compatronos eccleſiaſticos, & laicos, debet finiri infra ſemeſtre, vt ibi dicit art. 10. & 11. vbi ait, quid iuris ſit, quando lis mouetur ſuper iure eligendi, quòd ſi mandatum fiat ab Epiſcopo patronis ne præſentent, quia prætendat eccleſiam eſſe liberam, quia tunc non oritur lis inter ipſos, non currit tempus patronis, & idem ſi prohibitio fiat patronis eccleſiaſticis per Legatum Papæ; in patronis verò laicis ſi fiat per Papam; quòd ſi Legatus prohibeat patrono ne præſentet ſine conſenſu talis Prælati, & abbreuiet tempus datum ad præſentandum, & is cuius conſenſus requiritur, ſe occultauit, non currit tempus patrono, ſi verò requiritur ſolum conſilium, illo non expectato potuiſſet præſentare, cum ſufficiat peti conſilium. c. cum veteri. de elect. idem dicendum in patrono laico, ſi ei facta eſſet prohibitio à Papa huiuſmodi, nam ſi potuit habere licentiam talis Prælati, & non habuit intra tempus, ſibi imputetur, nam tale mandatum comprehendit etiam laicos, dummodo ex verbis Papæ colligatur eũ velle derogare iuri patronatus, aliàs non, & caſu quo patronus laicus, vel eccleſiaſticus habet petere licentiam à Legato, vel Papa præſentandi, vel ſi mandetur, quòd præſentet cum conſenſu alicuius, tunc ante præſentationem coram publicis perſonis proteſtari debet, quòd ipſi accederent, ſed non poſſunt ob impedimentum ire, vel mittere, & ſic etiam quòd peterent conſenſum talis, ſed quia ſe occultauit, non poſſunt illum habere, & idem de conſilio, & tunc præſentent coram ordinario, vt ait Felin. in cap. tranſmiſſa. de præſcrip. & idem dicendum, ſi duo litigant ſuper iure patronatu, vel quaſi poſſeſſione illius, & vnus malitioſè litem protrahit, vt deuoluatur beneficium ad Epiſcopum, & ab eo conſequatur beneficium fortè, debet alius cõſtare facere de idoneitate præſentati, & requirere Epiſcopum, vt cauſam terminet, quia per eum non ſtat, & quòd ſibi tempus non currat, nam tunc poterit Epiſcopus præſentatum per eum inſtituere, & non inſtituendo teneretur, vt ſpernens eum. c. 3. de Iure patr. vt ibi dicit art. 12. ſufficit etiam patronis præſentare vltima die temporis dati ad præſentandum, vt ibi dicit art. 13. tempus verò ſemeſtre, vel quadrimeſtre datum ad præſentandũ currit de momento ad momentum, & de hora ad horam, vt inquit Archid. & alij in c. cum ſit. de elect. in 6. & eſt tempus continuum, non vtile, vt ibi dicit art. 14. & 15. in eccleſia verò nouiter conſtructa, tempus currit à die aſſignationis dotis eccleſiæ, niſi ante illud tempus eſſet eccleſia ædificata,

quia

Digitized by Google

quia tunc currit à die perfectionis ædificij, & ſi dos ſit omiſſa, currit poſt completam eccleſiam, quòd ſi eccleſia, vel altare ſunt fundatæ ex ordinatione teſtatoris, & hæres lapſo tempore ſibi ab Epiſcopo præfixo eccleſiã non cœpit ædificare, vel incœpit, & non aſſignauit dotem, nec illam compleuit, currit ſibi tempus tunc cum eſt in mora, ſi verò cœpit fundare eccleſiam, & dedit dotem, à die aſſignatæ dotis, & dote non data, à die completæ eccleſiæ currit, quòd ſi teſtator mandet hæredi eccleſiam fundare, & alium voluit eſſe patronum, tunc donec dos aſſignetur, vel ſaltem eccleſia non compleatur, non currit tempus patrono; quòd ſi beneficium conſtituitur in abſtracto conſiſtens in aliquibus redditibus, ſtatim creato beneficio currit tempus patrono, vt ibi ait ar. 16. quòd ſi patronus præſentauit, & præſentatus renunciauit præſentationi, vel mortuus eſt, & non eſt inſtitutus, currit tempus patrono à die quo renunciauit, ꝙ ſi præſentatus non conſenſit, currit tempus à die præſentationis, nõ à die diſſenſus, vt ibi dicit art. 17. quòd ſi præſentatio reuocatur per occultum crimen ante inſtitutionem, patroni eccleſiaſtici habebunt aliud ſemeſtre ad pręſentandum, ſi ignoranter, nam ſi ſcienter non poſſunt ꝑſentare; ſed ſi ſint patroni laici, poſſunt intra tempus alium præſentare, ſi ignoranter, non autem poſt tempus ob negligentiam, & non ex eo quòd ſint priuati, nam ſi ſcienter, illa vice præſentare non poſſunt, vt ibi dicit art. 18. quòd ſi præſentant indignũ, & reſtituũtur per Papam, vt iterum poſſint præſentare, ſi reſtitutio ſit aduerſus tempus lapſum, nõ intelliguntur reſtituti, niſi ad tẽpus quod amittunt, ſi verò ſit reſtitutio quò ad poteſtatem præſentandi, tunc totum tempus, datum à iure ſibi reſtituitur, vt ibi dicit ar. 19. quòd ſi Rector eccleſiæ eſt illa priuatus, & tamen adminiſtrat, & vt Rector habetur, & patroni priuationem ignorant, non currit tempus patronis, niſi à die mortis ipſius, & idem ſi ſecretè renunciaſſet, & poſtea ſtetiſſet in poſſeſſione, vt ibi dicit art. 20. quòd ſi aliqui patroni ſint abſentes poſſunt ratificare peracta per compatronos, vel procuratores præſentes, etiam per literas, intra tempus tamen datum ad præſentandum, vt ibi dicit art. 21. nec ſufficit, quòd literæ præſentationis oſtendantur, ſed præſentandus debet actualiter præſentari, & debet ſe præſentare cum inſtrumento præſentationis factæ coram publicis perſonis, coram habente inſtituere infra tempus datum ad pręſentandum, alias factio inſtrumenti eſt nulla, vt ibi dicit art. 22. non tenetur tamen patronus vltra præſentationem perſonæ idoneæ inſtare, vel inſtari facere ſuperiori habenti inſtituere intra tempus datum ad præſentandum, vt inſtituat; præſentatus tamen tenetur conſentire pręſentationi infra dictum tempus, non tamen tenetur inſtare pro inſtitutione, quòd ſi patroni præſentarunt coram non habente ius inſtituendi, & elapſum ſit tempus ad præſentandum, ſi inſtitutio ſpectabat ad inferiorem ex præſcriptione, vel priuilegio, & præſentarunt coram ordinario, & poſtea ſciuerunt inſtitutionem ſpectare ad inferiorem, poterunt iterum præſentare ob iuſtam ignorantiam, ſecus ſi ſpectabat ad ordinarium, & ſe præſentarunt coram inferiore, qui non habebat poteſtatem, ſi infra quatuor menſes ſe non correxerunt, accedendo ad ordinarium, non excuſantur, niſi ille inferior eſſet in quaſi poſſeſſione illius inſtitutionis, vt ibi dicit art. 24. non tamen tenetur patronus probare ſe præſentaſſe infra tempus à iure ſtatutum, ſi nullũ habet aduerſarium, nec compatronum, nec alterum præſentatum; ſi verò aliquis ſe opponat, ſi quidem fuit reiectus à ſuperiore, & aſſignetur cauſa,

quia

Digitized by Google

quia extra tempus præſentarunt, tunc non præſumitur pro præſentatione, quòd ſi habens inſtituere in reiectione expreſſit aliam cauſam, quàm lapſum temporis, vt indignitatem præſentati, tunc præſumitur quòd præſentatio ſit facta infra tempus, ſi verò præſentatio, non recitata cauſa, eſt reiecta, non præſumitur facta eſſe infra tempus, quòd ſi præſentatio fuit admiſſa, præſumitur facta infra tempus, vt ibi dicit art. 25. quòd ſi patronus non præſentat in tempore ſtatuto à iure, non poteſt moram purgare, vt ibi dicit art. 26. termino tamen lapſo à iure patrono conceſſo ad præſentandum, habens inſtituere poteſt admittere eum ad præſentandum, ſi tamẽ præſentauit indignum, non poterit Epiſcopus illa vice eum admittere ad præſentandum; habens verò inſtituere non poteſt abbreuiare in appoſitione edicti tempus datum ad præſentandum, vt ibi dicit art. 27. & 28. medio verò tempore dato ad præſentandum maximè propter contentiones patronorum, patroni eccleſiaſtici eccleſiam gubernabunt, niſi eccleſia ſit collegiata, vel Papa det viſitatorem, vel patronus ſit negligens; & ideò patronus poteſt ponere ibi œconomum, & poteſt etiam curam illius committere Epiſcopo, vel Archiepiſcopo, quòd ſi patronatus ſit laicorum, cuſtodia eccleſiæ ſpectabit ad Epiſcopum, ſi tamen is habet inſtituere, nam ſi ad inferiorem, ad illum etiam ſpectabit cuſtodia, poteſt tamẽ laicus patronus habere eius cuſtodiam ex priuilegio ſpeciali, vel per conſuetudinem approbatam per ſedem Apoſtolicam, ſi adſit titulus, nam ſine eo, non procedit ſine ſcientia Papæ, niſi ſit tanti temporis, vt eius initij non ſit memoria, vt ibi dicit art. 29. & ſic œconomus poteſt inſtitui, non ſolum quando eſt contentio inter patronum, & Epiſcopum, ſed etiam nulla quæſtione vergente, & etiam ſi ſit alia lis, id poterit facere Epiſcopus, quando eſt ſuper iure patronatu, & eius quaſi poſſeſſione, & idem ſi eſſet ſuper inſtitutione, & ſimiliter, quando patroni nolunt concordare, quia licèt tunc reliquiæ auferantur ab eccleſia, & ibi diuina nõ celebrentur, tamen eget œconomo pro fructibus; vel breuius, & melius dicẽdum eſt, quòd vbi lis oritur circa ius patronatu, ſi oritur inter Epiſcopum, qui prætendat eccleſiam eſſe liberam, & patronum, tunc lite durante, Epiſcopus non poteſt prouidere, ſed ponet œconomum in eccleſia, lite durante; ſi verò lis eſt inter patronos, lapſo termino, Epiſcopus conferet, ſaluo iure præſentandi ei qui poſtea euicerit, ſed non pro illa vice. Zerola in praxi ep. verbo, Ius patronatus. n. 5. ſi verò ſit lis ſuper iure patronatus, vel eius quaſi poſſeſſione inter eos, qui habent cuſtodiam ex priuilegio, vel iure communi, tunc habens inſtituere debet ſupplere, & ponere ibi œconomum, vt ibi dicit art. 30. quòd ſi vertitur lis inter patronos, & eccleſia non vacat, ſed lis eſt de redditibus pro alimentis, Epiſcopus poteſt procedere ad remedia. cap. 1. & 2. de Iure patr. ſcilicet auferendo inde reliquias, & prohibendo diuina, tum ad Papam recurrendum; quòd ſi de facto iſtæ controuerſiæ moueantur, licèt clarè pateat de habente potiora iura, ſi timetur de ſcandalo, neuter inſtituetur, lapſo verò tempore inſtitutor conferet eccleſiam ſi ſine ſcandalo poterit, alias non, & ſi intra tempus non præſentant ex eorum controuerſia, & redditus occupant, pariter reliquiæ auferũtur, eccleſia clauditur, diuina interdicuntur, quòd ſi patroni volunt expectare finem temporis ſibi dati, eſt expectandum, & ſi nõ labitur tempus, & præſentant, proceditur ad examen per Epiſcopum, etiam termino lapſo, & ſi Epiſcopus vult decidere, & illi de facto ſe opponunt, vel infra tempus non præſentant, & non permit-

tunt ſuperiorem prouidere eccleſiæ, recurrendum eſt ad remedia ſupradicta, & idem quando deuolutio eſt facta ad ipſum, & non poteſt prouidere ſine ſcandalo, quòd ſi agitur cum proceſſibus, & ſententijs non eſt recurrendum ad dicta remedia, quòd ſi nolunt patroni iſta permittere, ſed de facto procedunt, vel intra tempus datum ad præſentandum, vel poſt, & ex ipſo facto poſſunt orire ſcandala, vel ſi deuolutio eſt facta ad ſuperiorem, & nolunt prouidere eccleſiæ, debet ſemper recurri ad dicta remedia, tum ad brachium ſeculare Epiſcopi, vel iudicis ſecularis, poſtea ad Papam, & demum ad Deum per orationes: oportet tamen ſcandalum debere eſſe magnum, vt dubitetur de morte, & magna ſtrage, non de ſimplicibus verbis, & quòd patroni ſint laici, non eccleſiaſtici, & eo caſu deuolutione facta ad Epiſcopum, poterit alicui beneficium conferre ſecretò, ne fiat deuolutio ad ſuum ſuperiorem, vt ibi dicit art. 31.

Circa tempus verò præciſum, & locum, vbi debet fieri præſentatio, dicendum eſt, quòd licet fieri poſſit nondum tradito corpore Rectoris mortui ſepulturæ, de honeſtate tamen debet expectari, vt & in electione, vt ait Ioan. Andr. in cap. bonæ. de elect. Miſſa etiam Spiritus ſancti non eſt de ſubſtantia electionis, nec præſentationis, in qua nullum ius ſpirituale, vel temporale ad beneficiū traditur, vt not. in c. cū Bertoldus. de re iudic. cum ſolum ius ſpirituale detur per inſtitutionem. c. ex frequentibus. de inſtit. cum tñ in electione tractetur res merè ſpiritualis. c. meſſana. c. ſacroſancta. de elect. vt ait Lamb. d. 2. p. q. 2. ar. 1. & 2. decet tñ vt Miſſa dicta celebretur, & poteſt etiam præſentatio fieri die feriato in honorem Dei, ſi tamen aliqui ſe opponant, iudicium nō debet tractari in diebus feriatis in honorem Dei, ſic tñ in inductis ad hominum vtilitatem, & poteſt etiam fieri de nocte, vt ibi dicit art. 3. & 4. poteſt etiam quandoq; patronus præſentare poſt lapſum temporis, vt ſi præſentatus acceptauit præſentationem, & poſtea renunciauit, vel mortuus eſt ante inſtitutionem, vel præſentatio reuocatur ob aliquod vitium occultum præſentati, vel ſi præſentantes indignum fuerūt à Papa reſtituti, his enim caſibus habebunt idem quadrimeſtre, vel ſemeſtre ad præſentandum, vel ſi habens inſtituere ex gratia eos admittit, vel propter litem, vel quaſi poſſeſſionem, vt ſupra eſt dictum, vt ibi dicit art. 5. præſentatio etiam fieri poteſt extra territorium inſtituere habentis, & ibi inſtituens poteſt præſentare confirmatum, ſecus in eius vicario, vt ibi dicit art. 6. quo verò ad locum, electio debet fieri in eccleſia, præſentantes verò iure ſingulari debent facere præſentationem in loco honeſto, iure verò collegij in loco conſueto, vt ibi dicit art. 7. & non oportet patronos ſimul conuenire in actu præſentationis, ſed ſufficit eos ſeparatim præſentare, vt ſingulos, & magis ſi conſuetudo talis ſit, ſi tamen ad ſingulos ſpectat præſentatio; nam ſi vt ad collegium, tunc nōn vocati poſſunt agere de contemptu, & debent ſimul omnes conuenire, vt ibi dicit art. 8. vbi latè id examinat, & quando vt ſinguli præſentant, ſufficit ꝙ maior pars præſentet, minori non vocata, vt ibi dicit, quòd ſi parochiani habent præſentare, ſi vt vniuerſi, vel ex conſuetudine, vel quia de bonis communibus eccleſiam conſtruxerunt, &c. omnes vocari debent & in vno loco conuenire, ꝙ ſi quilibet parochianus de ſuo contribuit ad eccleſiæ perfectionem, non per modum eleemoſynæ, ſed dotationis, vel complementi eius cum conſenſu Epiſcopi, tunc pręſentabunt vt ſinguli iuxta regulam prædictam, vt dicit art. 9. & vbi competit ius patronatus parochianis, ſi vt vniuerſis, tunc

Digitized by Google

vocabuntur regentes vniuerſitatem, & ſi ſpectat ad populum, illi de populo vocabuntur, quando vniuerſitas deduxit eccleſiam ad eſſe; quod ſi habent ex præſumpta fundatione, tunc illi parochiani, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, vel eorum anteceſſores, erunt vocandi, & non conductores domuum, licèt ibi ijdem habitent extra parochiam, quòd ſi id habent parochiani ex conſuetudine, quia preſumatur habitantes in parochia eccleſiam fundaſſe, tunc vel præſentatio fit per regentes parochiam quando ius patronatus ſpectat ad vniuerſitatem, vel fit per habitantes in ea, & tunc abſentes non ſunt vocandi, ſed conductores domuum, quòd ſi quis fundauit eccleſiam, reſeruato iure patronatus habitantibus in tali vicinia, cũ conſenſu ordinarij, tunc ij concurrent etiam ſi domos habeant conductas, non autem domini domuum, quòd ſi parochiani non habent ius patronatus, ſed ius petendi Rectorem, quod ex conſuetudine acquiri poteſt, tunc aliqui nõ ſunt vocandi, nec domini domuum petent, ſed habitantes in eis, vt ibi ait art. 10. quòd ſi ius patronatus ſpectet ad vniuerſitatem, non omnes de populo, ſed regentes vniuerſitatem præſentabunt, quòd ſi ibi non ſint regentes, ſed populus præſentat, vel duæ partes ipſius, virgines, viduæ, & filij ſunt vocandi ſi habeant domicilium ſeparatum, niſi filij maſculi repræſentent domicilium, quia illi ſunt vocandi, iure ſimiliter patronatu ad populum ſpectante, pupilli maiores ſeptennio, & ſimiliter eorum tutores ſunt vocandi, ſi verò populus regitur per regentes, regentes ſunt vocandi, vt ibi dicit art. 11. 12. & 13. quòd ſi ius patronatus ſpectat ad populum, vel viciniam, tutor preſentabit pro infante, & ſi caret tutore, tũc eius vox nõ erit in conſideratione illa vice, & ſi ibi ſunt regentes, illi ſoli præſentabunt, ſed ſi habet ius patronatus infans, vt particularis ex patrimonio, vel vt vnus parochianus, tunc tutor præſentabit per eo, quem ſi non habet, confundetur eius vox inter alios, & ſi omnes eſſent infantes, Epiſcopus illa vice prouidebit, vel eo caſu conſanguineus pro infante præſentabit, ſecus ſi collegium habeat præſentare, vt ibi dicit art. 14. quòd ſi populus præſentat, pupilli etiam admittuntur maiores tamen ſeptennio, vt ait Cald. conſ. 9. ſi verò præſentatio fit per regentes vniuerſitatem, tunc quia debent eſſe maiores quatuordecim annis non debet admitti pupillus, tutor, nec maior niſi regat vniuerſitatem, & ſimiliter ſi eſt aliqua vniuerſitas perſonarum ætatis perfectæ, de conſenſu vniuerſitatis poterit pupillus admitti, & eius vox computabitur, vno tamen contradicente non poſſet admitti, cum non ſit de numero, ſi verò omnes de populo præſentarent, pupilli filij familias admitterentur, & mulieres, de conſuetudine tamen nõ admittuntur, vt ibi dicit art. 15. ſimiliter patroni ſi concordant communi conſenſu poſſent admittere extraneum ad præſentandum cum eis, vt not. in c. ſeipſum. de elect. ſi tamen minor pars contradicat, vel etiam vnus ex eis non poteſt admitti extraneus, & eo caſu admiſſus per patronos ad preſentandum, acquiret quaſi poſſeſſioné præſentandi in futurum, niſi ſit admiſſus pro illa vice tantum, vt ibi dicit art. 16. ſimiliter nõ poteſt compromitti ius preſentandi à maiori parte, minori contradicente, vel vno tantũ, ſi habent ius præſentandi iure collegij, vel vniuerſitatis, ſecus ſi iure ſingulari, & ſeparatim habent ius præſentandi, cum per hoc non præiudicetur alijs patronis, vt ibi dicit art. 17. nec etiã forma cap. quia propter. de elect. ſeruanda eſt in præſentatione, vt ibi dicit art. 18. quòd ſi ex priuilegio, ſtatuto, vel conſuetudine aliquis poteſt conuocare vniuerſitatem, id facere po-

Digitized by Google

poteſt, licèt ſit vnus, vel pauci, non poteſt tamen abbreuiare terminum ſtatutum à iure ad præſentandum, vt ait Innoc. in cap. eccleſia. 2. de elect. ſi verò nullum eſt ſtatutum, vel conſuetudo, duæ partes vniuerſitatis poſſunt congregare Capitulum non exiſtente qui congreget illud ex officio, & hæ duæ partes ex cauſa poſſunt minuere terminum iuris, vt quia volunt prouidere eccleſiæ vacanti, quòd ſi inſtet terminus iuris ad præſentandũ, pars præſens etiam ſi ſit minor poterit conuocare maiorem partem ſi id commodè facere poteſt, alias poterit actum expedire, etiam ſi ſit vnus, cũ omnes præſumantur moniti, & ſi oẽs de collegio ſunt vocati, & duę partes remaneant, & alia recedat, vel inſtet terminus iuris, vel non, poterit expedire etiam in electione, ſed ſi duæ partes receſſerint, tertia remanens non poterit expedire, cum ibi non ſit ius Capituli. d. cap. eccleſia. 2. de elect. & quando remanent duæ partes, & tertia receſſit, ſtandum eſt iudicio maioris partis, & idem ſi remanet maior pars, & minor recedat, nec maior intendat abbreuiare terminum iuris, ſed ad vlteriora procedere, ſtandum eſt iudicio maioris partis, & licèt duæ partes debeant conuocare minorem ad abbreuiandum terminum, ſi tamen minor pars congregauit conſiliũ, & duæ partes comparuerint, tenebit pręſentatio facta per maiorem partem illarũ duarum, vt ait Cald. conſ. 11. vt ibi dicit art. 19. vbi verò ius patronatus ſpectat ad aliquem iure ſingulari, & iure collegij, poterit fungi duplici officio, ita tamen vt quem præſentauit iure collegij non præſentet iure ſingulari, & ècontra. cap. penult. de elect. in 6. vt ibi dicit art. 20. ex cauſa tamen, quãdo ius patronatus ſpectat ad aliquos, vt collegium, vel vniuerſitatem, ſi maior pars canonicè non procedat, vel non vocet alios ad locum tutum, vel ſcrutator ſit nimis terribilis, poteſt minor pars etiã extraiudicialiter appellare ad impediendum actum vniuerſitatis ne fiat. c. 1. de his quæ fiunt. imò & ſufficit contradictio vnius. c. Nicæna. vbi Doct 21. diſt. & quando patroni impediuntur pręſentare, competit eis actio confeſſoria, & negatoria, & etiam actio directa, vt ibi dicit art. 21. & 22.

Quo verò ad modum præſentandi, an patroni dicantur præſentare, eligere, conferre, vel commendare, dicendum eſt, propriè dici præſentare. c. cum autem. cap. quia clerici. c. illud. c. cum laici. c. ſignificaſti. de Iure patr. quòd ſi patroni dicant, volo præſentare, in abſentia habentis inſtituere, vel etiam præſentati, non tenet, ſecus ſi fiat præſentibus prædictis, & illuc accedit quis cum amicis, & ſignis quibus ſignificatur illuc iuiſſe pro præſentatione faciẽda, vt ait Præpoſ. in rubr. de appellat. & Lamb. d. lib. 2. 3. q. princ. d. p. art. 1. & 2. ſic etiam ſi patronus dicat, præſento vobis ſine adiectione præſentati, in abſentia inſtituentis, nil fit, & ſimiliter ſi dicat, præſento talem, & non dicat cui, idem eſt, ꝗ ſi id fit coram inſtituente, & dicat patronus, præſento Antonium, & non dicat cui, vel dicat, præſento vobis ad talem eccleſiam, & non dicat quem, offerat tamen eum coram inſtituente, ſi cognoſci poteſt eum præſentare illum, ex ſignis valebit præſentatio, licèt etiam non dicat ad quod beneficium, intelligitur ad beneficium vacans iuris patronati præſentantis, vt ibi dicit art. 2. & ſimiliter ſi præſentet Antonium, & non exprimat cognomen, ſi id fit coram inſtituente, valebit præſentatio, vt ibi dicit art. 4. licèt in electione poſſet eſſe dubitatio, non valet tamen præſentatio, ſi dicat, præſento vobis quem talis præſentabit, cum ſic præſentatio ſit incerta, vt ibi dicit art. 5. poſſunt tamen plures præſentari ad eccleſiam vacantem, vt inſtituatur is, quem Epiſcopus 24

Præſentatio qua forma fienda.

elegerit, vt ibi ait art.6. poſſunt etiam patroni compromittere in aliquem ius pręſentandi, non tamen in laicos, niſi ſint compatroni, quòd ſi compromiſſarij non elegerunt præſentandum, vel non præſentarunt intra tempus iuris, deuolutio fit ad ſuperiorem c.2.de ſuppl.negl. quòd ſi compromiſſarius præſentet indignum, & ſupereſt tempus datum ad præſentandum, poterit iterum præſentare, ſed ſi in fine temporis compromittētes præſentarunt, non poterunt illa vice præſentare, & ſi electus à compromiſſarijs renunciat, poterunt iterum præſentare, & non ſolum poſſunt patroni compromittere poteſtatem præſentandi, ſed etiam eligere aliquos per quos eligantur compromiſſarij, vt ibi dicit art.7. poſſunt etiam patroni laici præſentare alternatiuè plures ſecundùm communem opinionem; patroni verò clerici ſimpliciter non poſſunt, licèt poſſint præſentare illum, quem talis pſentabit, niſi extent duo collegia, quia quodlibet poſſet ſuum præſentare, ſed ſi eſt vnum collegium, ſecus eſſet, quia ſic non poſſet præſentare duos, & dicere inſtituenti, vt eligeret quem vellet, quia ſicut non poteſt præſentare accumulatiuè, ſic nec etiam alternatiuè, vt ibi dicit art.8. quòd ſi præſentans ſub conditione id faciat, ſi conditio eſt incerta, & dubia, vt præſento talem, ſi talis voluerit, vel quem talis præſentabit, dummodo conditio purificetur, & dubietas certificetur intra tempus datum ad præſentandum, valet, vt ibi dicit art.9. & ſi eſt vnus patronus, poteſt dicere, præſento, vel præſentamus, & idem ſi plures ſint, vt ibi dicit ar.10. & præſentatio poteſt fieri his verbis, nos Antonius, & Franciſcus talis cognominis, & loci, patroni, vel in quaſi poſſeſſione iuris patronatus, & præſentandi exiſtentes eccleſiæ ſanctæ Mariæ, loci, &c. vacantis per mortem presbyteri Iacobi vltimi Rectoris illius extra Romanam curiam defuncti concorditer eligimus præſentandum, & præſentamus hodie, qui eſt dies talis menſis, & anni intra quadrimeſtre, vobis domino Epiſcopo Veron. Reuerendũ dominum Ioannem ad regimen eccleſiæ prædictæ, idoneum, moribus, ſcientia, & ætate, petentes ſibi regimen illius per vos in ſpiritualibus, & temporalibus committi, & de prædictis publicum fieri inſtrumentum, vt ibi dicit art.11. ſcriptura tamen non eſt de ſubſtantia iu præſentatione, licèt ex cautela requiri debeat, vt ibi dicit art.12.

25 **Pręſentatio coram quo fiẽda.**

Quo verò ad præſentiam præſentantium, & inſtituentis, dicendum eſt, quòd præſentatio neceſſariò fieri debet coram habente inſtituere. glo. in clem. dudum. verbo, Præſentari. de ſepult. not. Abb. & alij in c. ea noſcitur. de his quæ fiunt; requiritur etiam præſentia præſentantis, & præſentati, ſed magis inſtituentis, nam præſentatio poteſt fieri per literas, & epiſtolã, dummodo præſentatio literarum fiat infra tempus datum ad præſentandum, vt inquit Lamb.d.2.p.lib.2.q.4.art.1.& 2. & etiam poteſt præſentari abſens, dummodo inſtituenti nota ſit eius bona qualitas, aliàs non. d. glo. in clem. dudum. de ſepul. in §. ſtatuimus. Abb. in d.c. noſcitur. de ijs quæ fiunt. & præſentatio facta per inſtrumentum in abſentia ſuperioris, ſi præſentatus infra quatuor menſes defert illud inſtrumentum ad ſuperiorem, & illud, & ſeipſum coram illo præſentat, valet, vt ait Lapus alleg.75. & idem Lamb. art.3. quæ quidem præſentatio facienda eſt ſolo Epiſcopo, non autem eius Vicario, niſi de eius ſpeciali mandato, ſede verò vacante fieri poteſt etiam coram Capitulo, vt dicit Io. And. in c. nobis. de Iure patr. & Lamber. ibidem art.4. & ſi ſit patronus eccleſiaſticus poteſt ex præſcriptione, vel reſeruatione acquirere tale ius, vt ſic præſentatio habeat vim præſentationis,

Digitized by Google

tationis, & institutionis, vel collationis, & non requiratur ſuperioris institutio, patrono verò laico non competit, cum incapax ſit huius iuris, niſi id habeat ex priuilegio Papæ, vt habent multi Reges Christiani, vt ibi dicit art.5. quòd ſi eccleſia ſita ſit in confinibus duarum diœceſum, erit communis vtriuſque, vt ait glo.in c.licet. 16.q.3. & poterunt conuenire, vt alternis vicibus instituant, & ſi diſcordent, ſuperior id terminabit, vel concedet vt ſortibus eam differentiam poſſint terminare, vel patroni poterunt accedere ad ſuperiorem, vt ipſe instituat, niſi illi concordent, & caſu quo concordant, & eccleſia eſſet ſita in limitibus Epiſcopi, & Archiepiſcopi, præſentatio erit fienda coram Archiepiſcopo, vt ibi dicit art.6. quòd ſi præſentatio altera facta eſt coram plebano habente poteſtatem instituendi ex priuilegio, vel preſcriptione, & altera coram Epiſcopo, ſi quidem inferior habet ius de per ſe, debet coram eo fieri præſentatio, ſed ſi accumulatiuè cum Epiſcopo, & in ſolidum, tunc locus eſt præuentioni, & hoc caſu etiam poſſunt conuenire, vt alternis vicibus instituant, vt ibi dicit art.7. ſic etiam ſi præſentatio vna fiat coram Vicario Epiſcopi, qui non habet poteſtatem instituendi, quia Epiſcopus illam ſibi reſeruauit, & altera coram Epiſcopo, tenet facta coram Epiſcopo, vt ibi dicit art.8. quòd ſi patronus præſentet coram non habente ius instituendi, & lapſo tempore habuit notitiam ad eum ius non ſpectare instituendi, poterit ad alium recurrere, ſi adſit iuſta cauſa ignorantiæ, & etiam tenebit institutio, ſi ipſe ſit in quaſi poſſeſſione instituendi, vt ibi dicit art.9. quod ſi præſentatio in eccleſia pertinente ad religioſos pleno iure ſit fienda, non coram Epiſcopo, ſed coram Abbate præſentatio eſt facienda, populo exiſtente exempto, vel dicti populi Prælato, vt ibi dicit art.10. quòd ſi aliquis debet præſentare cū conſilio, vel conſenſu alterius, ſi quidem requiritur conſenſus, debet is qui habet conſentire eſſe præſens in preſentatione, quod etiam poteſt fieri per literas, vel instrumentum, is verò conſenſus non poteſt interuenire poſt actum, niſi reiterato actu, vel niſi fiat in præſentia habentis instituere, ſi verò ſolum requiritur conſilium, ſufficit illud requirere, & congruo tempore expectare, & ſic eo non conſulente, poterit præſentare, ſecus ſi potuit habere conſilium, & noluit habere, nec expectare, vt ibi dicit art.11. & ſic in præſentatione neceſſariò requiritur præſentia præſentantis præſentati, & instituentis, extranei verò non interueniunt, niſi ad probationem faciendam, vt notarius, & teſtes, vt ibi dicit art. 12.

Quo autem ad conſenſum præstandum à præſentato, ſi quidem cū præſentante ſe offert coram instituente, cenſetur conſentire, ſi verò præſentatus eſt abſens, caſu tamen quo poteſt præſentari, vt quia eſt notus instituenti, oportet, vt conſentiat per ſe, vel procuratorem, vel literas, vt dicit Abb.conſ.76. vt ait idem Lamb.d lib.2. 2.p.q.5.ar.1. qui quidem conſenſus præſentati tacitus, & expreſſus, ſufficit interuenire infra tempus datum ad præſentandum, ſiue patronus ſit eccleſiaſticus, ſiue laicus, niſi eccleſiaſticus præſentauit quinto menſe, quia tunc tantum habebit vnum menſem ad conſentiendum, vt ibi dicit art.2. quòd ſi quis bis eſt præſentatus, vel eſt præſentatus per patronos habentes ius præſentandi iure vniuerſali, præſentatus vt actor ab aduerſario compelli poterit ad declarandū quam ex duabus præſentationibus acceptauerit, qui ſicut reus poterit vti vtraque, quòd ſi præſentatio ſpectat iure particulari ad aliquos, poterit præſentatus vti præſentationibus de ſe factis, & non vnam eligere, niſi de directe

26 Preſentatus qualiter debeat cōſentire præſentationi.

recto ſint contrariæ, vt ibi dicit art.3. non poteſt tamen cogi præſentatus acceptare præſentationem, vt ibi dicit art.4. qui quidem præſentatus poteſt, & debet ſine labe ſimoniæ agere gratias præſentanti ad ingratitudinem euitandam, vt ibi probat latè art.5. & etiam poſt præſentationem factam, ſi nullum pactum præceſſit tacitum, vel expreſſum, poteſt donare aliquod temporale præſentanti, non poteſt tamen illi eccleſiæ imponere cenſum, aliàs puniendus eſſet pœna arbitraria, vt not. in c. grauis. de cenſib. vt ibi dicit art.6. fructus verò præſentationis eſt primò, quòd ſine ea non poſſit ordinarius inſtituere ad eccleſiam vacantem, aliàs tenetur id reuocare. c. decernimus. 16.q.7. ſecundò, quòd idoneus præſentatus poteſt agere contra Epiſcopum eum reiicientem: tertiò, quòd præſentatio acquirit ius præſentanti ſi bona fide id fecit. c. conſultationibus. de Iure patr. quartò, quòd præſentatio reuocat ordinationem factam per ordinarium ſine præſentatione: quintò, ꝙ facit patronum conſeruari in quaſi poſſeſſione præſentandi, etiam ſi præſentatus non ſit inſtitutus, dummodo ſit idoneus: ſextò, quòd præſentatus acquirit ius ad beneficium illud petendum, & ſic ius ad rem poſtquam acceptauit præſentationem, vt ibi dicit art.7.& 8. non autem ius in re, vt etiam per ſolam præſentationem non contrahitur matrimonium ſpirituale de præſenti, ſed per ſolam inſtitutionem, vnde inſtitutus non poteſt renunciare ſine inſtituente cap. admonet. c. quod in dubijs. de renunc. vt ibi dicit art.9. nec etiam poteſt adminiſtrare ante inſtitutionem etiam in beneficijs ſimplicibus, aliàs priuatur ipſo iure, iure quod habet ad rem, quod tamen fallit in præſentato à patrono eccleſiaſtico, ſi conſuetudo habeat, vt adminiſtret ante inſtitutionem, vel etiam vt nulla requiratur ſuperioris inſtitutio, poſt inſtitutionem tamen poteſt adminiſtrare etiam pendente lite, etiam poſt appellationem interpoſitam, & præſentatus magis tenetur præſentanti, quàm inſtituenti, vt ibi dicit ar.10.11.12.

Quo verò ad partes inſtituentis, dicendum eſt, primò, quòd habens in-

27 Inſtituentis officiũ quod ſit.

ſtituere, non tenetur abſolutè admittere præſentationem, ſed cum conditione, ſi & in quantum de iure admitti debet, vt ibi dicit 6. q.2. lib.2. art.1. Secundò, debet proponere edictum. c fin. de elect. in 6. facta præſentatione, vt ibi dicit art.2. qui etiam art.3. diſputat an id habeat locum in poſtulatione, collatione, &c. quo edicto debent citari ij, quorum intereſt, & habet locum etiam non ſolum in dignitatibus, ſed etiam in beneficijs ſimplicibus, niſi vbi daretur caſus, ꝙ per ſolam præſentationem acquireretur omne ius, & non opus ſit inſtitutione, edictum tunc non eſſet neceſſarium, vt ibi dicit art.4. & edictum proponi debet etiam ab eo cui cõpetit præſentatio, & inſtitutio, reſpectu diuerſæ qualitatis, vt ibi dicit art.5. quod etiam edictum proponi debet tam ab ordinario, quàm ab omni alio, qui habet inſtituere, vt ibi dicit art.6. & hoc edictum poteſt fieri etiam ab exiſtente extra territorium, dummodo effectus citationis trahatur ad locum intra ſuũ territorium, vt ibi dicit art.7.& debet proponi, licèt electio, vel præſentatio concorditer ſit celebrata, cuius quidem citationis effectus eſt, vt citentur omnes qui prætendunt habere ius præſentandi: ſecundò, vt citentur alij compræſentati: tertiò, vt contradictores cõpareant, & ſic in omni præſentatione, debent fieri citationes generales, & particulares, de quibus in d. c. fi. vt ibi dicit art. 8. quæ vocatio debet fieri particularis vbi certus eſt aduerſarius, aliàs ſufficit generalis ſi ſit incertus, quod in omni caſu procedit, vt ibi dicit art.10. vnde licèt propoſitum fuerit edictum generale, &

non

non fuerit citatus ſpecialiter compræſentatus, vel oppoſitor, confirmatio non tenet, niſi prædicti poſt edictum generale compareant coram inſtituente, certi verò in propoſito dicuntur qui poſſunt ſcire ſe habere ius, vt ibi dicit art. 11. vnde inſtitutio, vel confirmatio facta nō ſeruata forma d. c. ſi. de elect. in 6. eſt nulla ipſo iure, & inſtitutus ſciens illam non eſſe factam, incurrit pœnam. cap. auaritiæ. de elect. in 6. vt ſcilicet, ſi ante confirmationem adminiſtret, priuetur omni iure, vt ibi dicit art. 9. nō eſt tamen neceſſaria appoſitio edicti quando primi patroni præſentant, qui eccleſiam fundarunt de conſenſu Epiſcopi, & conſtet alios ius non habere, vt ibi dicit art. 13. vbi etiam declarat quando appareat de non iure compræſentati, vel oppoſitoris, ſi tamen conſuetudo ſit, quòd poſt præſentationem non ponatur edictum, inſtitutio tenebit, vt ibi dicit art. 14. & debet vocari compræſentatus, etiam ſi nondum præſentationi conſenſerit, vt ibi dicit art. 15. vnde inſtitutio, vel confirmatio non tenet facta non præuijs vocationibus, licèt ſuperior ex officio ſe informauerit de his quæ opponi poſſent, vt ibi dicit art. 16. proceſſus tamen factus per ſuperiorem de his, quæ nemine obtinente debet inquirere, tenet, ſi poſtea inſtituat ſine vocatione, vt ibi dicit art. 17. & præſentatio facta ſine vocatione poterit caſſari ſi oppoſitores comparuerint, vel procurator fiſcalis, quia ſic fit cum cauſæ cognitione, vt ibi dicit art. 18. & ſi coelectores compræſentati, vel oppoſitores certi ſunt, debent vocari vocatione certa, ſi incerti incerta, aliter inſtitutio eſt nulla, vt ibi dicit art. 19. & vbi requiritur ſpecialis citatio de pluribus, & aliqui fuerunt citati, aliqui non, in totum vitiatur inſtitutio, dummodo nō conſtet de non aliquo eorum intereſſe, vel iure, ſic enim erit firma inſtitutio, vt ait Rom. conſ. 499. & ibi Lamb. art. 20. & quando ſit citatio trina, non eſt neceſſe apponi peremptorium, ſecus ſi vnica, vt ibi ait art. 21. dictum autem edictum debet fieri ſub forma ibi tradita art. 22. vt ſcilicet citentur omnes generaliter ad quos pertinet, vt compareant ad opponendum &c. quod edictum debet poni in loco publico, & affigi valuis eccleſiæ, & à nuntio poſt inde tolli, & referri iudici ſe appoſuiſſe tali die, ſic tamen vt ibi reſtet affixum per totum terminum in eo contentum, vt ibi dicit art. 23. & 24. vnde inſtitutio facta ante lapſum tempus appoſitum in edicto, non valet, nemine tamen comparente validatur, prout ex nunc, non prout ex tunc, vt ibi dicit art. 25. Quòd ſi quis cōparet poſt terminum edicti, non auditur, niſi conſtet de ignorantia, vel impedimento, re tamen integra, & ſi probetur illas fuiſſe cauſas non comparendi, vt ibi dicit art. 26. vbi & declarat, quod dicatur legitimum impedimentū, vt infirmitatis &c. arbitrio boni viri; in tantum quòd nec verus patronus, nec bonæ fidei poſſeſſor debet audiri poſt terminum appoſitum in edicto, ad inſtantiam malæ fidei poſſeſſoris, inſtitutione ſecuta, vt ibi dicit art. 27. Requiritur etiā quòd fiat diſcuſſio negotij præſentationis ſaltem ex iudicis officio ad hoc vt teneat, vt ibi dicit art. 28. Nec eſt præfixum tempus inſtituenti intra quod debeat inſtituere. Silua. 3. p. q. 64. ſi tamen Prælatus differat inſtitutionem, is ad quem ſpectat poteſt appellare ad ſuperiorem, niſi ſit eccleſia parochialis, quia ſi infra duos menſes à die præſentationis, non fiat inſtitutio, vbi maximè poſitum ſit inſtitutionē fiendam intra tempus iure ſtatutum, poteſt is recurrere ad Archiepiſcopum, vel ad Papam pro illa obtinenda, ex Bulla trigeſimaoctaua Pij V. ſimiliter non eſt præfixum tempus capiendi poſſeſſionem beneficij collati ab ordinario, vel permutati, ſed ſi à

Papa,

Digitized by Google

Papa, tempus eſt intra ſex menſes à die ſupplicationis ſignatæ. Zerola in praxi ep. verbo, Ius patronatus. num.8.dubio 3.

28 Pręſentatio an, & quomodo ac quãdo poſſit variari.

Quo verò ad variationem præſentandi, patronus laicus variare poteſt plures præſentando, patronus verò clericus ratione eccleſiæ, non poteſt. c.quod autem.c.cum autem.c.paſtoralis. de Iure patr. nam laici nõ habent veram notitiam idoneitatis, q requiritur in clericis, clerici verò id magis habere debent, ideò non poſſunt variare, vt idem ait d.lib.2.2.p. q.7.princ. art.1. in poſtulatione tñ variari pôt, & in nominatione, vt ibi inquit art.2. præſentare tñ poteſt denuò patronus eccleſiaſticus, ſi primus actus præſentationis nõ fuit perfectus, vt ibi dicit ar.3. & etiam id fieri pôt per patronos procedentes per viam ſcrutinij publicato ſcrutinio, vt ibi dicit art.4. ſic etiam patronus eccleſiaſticus ſi pręſentauit non habenti ius inſtituendi, poteſt iterum præſentare habenti tale ius; cum verò aliquis debet pręſentare iure vniuerſali, vel collegij, & præſentauit iure ſingulari, quia talis præſentatio non tenet, poteſt iterum præſentare iure vniuerſali, vt ibi dicit art.6. & ſi dicit, volo præſentare, & non dicat quem, vel non nominet eccleſiam, vel taceat cognomen, vel nomen præſentati, aut inſtituentis, ſi conſtat de quo intelligatur, & fiat in præſentia præſentati, & inſtituentis, tenet præſentatio in patronis laicis, & ſic non opus eſt variatione, & idem in patronis clericis, ſi eſt lapſum ſemeſtre, ſi verò clerici præſentant iterum infra ſemeſtre ſecundùm formam iuris, præſumitur præſentationé non fuiſſe perfectam, vt incertam, & ſic dicuntur variare, & tenebit ſecunda præſentatio, vt ibi dicit art.7. quòd ſi ſint plures patroni eccleſiaſtici, & ſimul præſentant plures, optione datâ inſtituenti, vt eligat quem vult, tenet præſentatio, ſecus ſi quilibet plures præſentat, vt ibi dicit art.8. nec punitur patronus clericus, vt deuolutio fiat ad ſuperiorem, ſi primo præſentauit, & variando iterum præſentat, non ſolum vbi præſentatio prima eſt nulla, ſed etiam ſi ſit valida, vt ibi dicit art.9. cũ id iure non caueatur, quòd ſi pręſentatus à patrono clerico renunciat in manibus eius, vel aliter nulliter, & interim patronus alium præſentet, & poſtea primus in manibus Epiſcopi renunciet debitè, tenet ſecunda pręſentatio, ſi patronus petit eam admitti, & etiam inuito eo ſi ſit ſecuta inſtitutio, aliàs non, vt ibi dicit art.10.& 11. & eccleſiaſticus patronus poteſt conſtituere etiam laicum ad præſentandum, qui tamen procurator non poterit variare, vt ibi dicit art.12. quòd ſi duo patroni clericus, & alius primo præſentat vnum, & laicus variando alium poſtea, tenet prima præſentatio, vt ibi dicit art. 13. & ſi patronus eccleſiaſticus contulit alicui eccleſiam vacanté, poteſt iterum alterum præſentare, cum collatio non valeat, cum patronus tale ius non habeat.c.fi.de Iure patr. vt ibi dicit art.14. quòd ſi patronus promiſit pręſentare vnum, & poſtea præſentat aliũ, ſi promiſit ante vacationem, poteſt variare, cum talis promiſſio non valeat, ſecus ſi poſt, vel ſi compromiſit, & compromiſſarij præſentant, vel ſi patronus pro illa vice donat exercitium iuris patronatus, & ſic ipſam præſentationem, vt ibi dicit art 15. nec ſimiliter variare poteſt patronus, ſi præſentauit vnum, & iurauit de non variando, ea êt eſt optima cautela, vt non varietur, vt conſtituatur à patrono procurator ad præſentandum eius nomine, vt ibi dicit art.16. qui procurator patroni laici poteſt variare, niſi ſibi ſit limitata poteſtas, patroni tamen clerici procurator nõ poteſt variare, & etiam compromiſſarij laici, niſi eis ſit limitata poteſtas, vt ibi dicit art.17. q̃ ſi patronus laicus præ-

ſcripſit

Digitized by Google

ſcripſit variare poteſt, ſecus ſi præſcripſit ſolam pręſentationem, & etiam ſi id habet ex priuilegio, vt ibi dicit art. 18. Variare etiam poteſt vniuerſitas, vel collegium laicorum, vt ibi dicit art. 19. nec poteſt appellari à primo præſentato contra patronum, vt alterum pręſentet, vt ibi dicit art. 20. poteſt etiam patronus laicus plures vno tempore præſentare, vt inſtituatur quem Epiſcopus voluerit. clem plures. §. fin. de Iure patr. & etiam ſucceſſiuè, idest diuerſis temporibus poteſt plures præſentare, & per præſentationem ſecundam recedit à prima, niſi ſecunda inualida ſit, & ſi prima inualida ſit, etiam clericus poteſt variare, vt ibi dicit art. 21. & ſi ſecundo præſentauit laicus non cumulatiuè, ſi ex cauſa, vt quia cognouit primum non eſſe idoneum, tenebit ſecunda præſentatio, licèt non dixerit cumulatiuè, nec punitur vt præſentans indignum, ſi verò expreſſit ſe velle recedere à prima, non tenet ſecunda, niſi dicit, cumulatiuè, quia permittitur laico variatio, ſi cumulatiuè præſentat, non autem ſi velit recedere à prima, vt ibi dicit art. 22. Non poteſt tamen laicus variare toties quoties, ſed ſemel tantum, vt ibi probat latè art. 23. Vbi verò ſuperior habet ius plures inſtituendi à laico, poteſt gratificare cui vult, cum & poſſit alteri gratificare, vt ibi dicit art. 25. quòd ſi vnus ex præſentatis ſit magis idoneus, debet inſtitui alio omiſſo, aliàs poteſt appellare, & maximè attenditur ætas, cum ſenior in beneficijs ſit præferendus, quod & in electione habet locum, vt ibi dicit art. 26. quòd ſi patronus præſentat cumulatiuè indignum, non fit deuolutio, & primus præſentatus ex duobus, primo idoneo, altero non, primus debet inſtitui, ſi ſint cumulatiuè præſentati, vt ibi dicit art. 27. & tunc Epiſcopus non habet opinionem eligendi indignum, vt ibi ait.

Quando verò habens inſtituere non admittit præſentationem malitioſè differendo, vt per eum refutetur, quid agendum ſit, declarat Lamber. 8. q. princ. 2. p. lib. 2. quod vt cognoſcatur dicendum, quòd ſi ſuperior dicit, non recipio, vel non admitto præſentatum, videtur eum reprobare. Gemin. in c. per ſimoniam. 41. diſt. Lamber. ibidem art. 1. & vbi patronus præſentat, & Epiſcopus non admittit præſentatum, non tenetur denuò alium præſentare, quia ſi coram iudice appellationis conſtabit præſentationem fuiſſe legitimam debet inſtitui, & præſentatus poteſt adire ſuperiorem, vt compellat ordinarium ad ſe inſtituendum, vt ibi dicit art. 2. & pręſentans, & pręſentatus poſſunt eſſe ſimul in iudicio, vel ſolum præſentatus, & petere ſuã præſentationem declarari validam, & admitti, & ſe inſtitui, iudicis officiũ implorando, vt ibi dicit art. 3. & poteſt etiam conſtitui procurator laicus ad præſentandum, & ad petendum præſentatum inſtitui ab ipſo ſuperiore, & etiam pater pro filio, frater pro fratre, conſanguineus pro tali, maximus amicus pro tali poſſunt petere præſentatum inſtitui cum cautione de rato, & cauſam proſequi, vt ibi dicit art. 4. quæ inſtitutio præſentati petitur officio iudicis, vt ibi dicit art. 5. & in hac petitione non requiritur libellus, ſi nullus eſt contradictor, aliàs ſic, vt ibi dicit art. 6. & ſufficit etiam petitio talis qualis pro inſtitutione, dicendo, peto me ad præſentationem de me factam per tales patronos inſtitui, vt ibi dicit art. 7. & forma libelli debet fieri, vt in præſentatione, vt ibi dicit art. 8. & in præſentatione proceſſus eſt extraiudicialis, ſed in eo debet procedi, vt in cauſis beneficialib. iuxta clem. diſpendioſam. de iudic. vt ſcilicet procedatur ſummariè ſine ſtrepitu, & figura iudicij, &c. quæ inſtitutio in patrono clerico non poteſt peti antequam petatur alterius præſentationis caſſatio, cum habeat vim

29 Inſtituens vbi differt inſtitutionem, quid agendum.

electionis, ſecus in laico qui poteſt variare, vt ibi ait art.10. & habens inſtituere, termino edicti elapſo, etiam nullo contradictore non comparente ante inſtitutionem debet diſcutere negotiũ, & perſonam electi, dando terminum volentibus cõtradicere, & deputando etiam fiſcalem curiæ qui contradicere poſſit, & ſi Epiſcopus aliquem præſentat inſtituetur ſine examine, vt ibi dicit art.11. quæ diſcuſſio vbi non eſt contradictor, poteſt fieri extra territorium habentis inſtituere, ex parte verò pręſentati in loco vbi is eſt conuerſatus. c.poſtquam. vbi glo.de elect. iudex verò huius inquiſitionis erit qui habet inſtituere, & hæc diſcuſſio eſt facienda extraiudicialiter, & ſine totali cauſæ cognitione, nec rigidè, ſed ſufficit vt adſit ætas legitima, ſufficiens literatura, & morum honeſtas, iuxta dicta ſuperius de qualitatibus præſentatorum, vt ibi ait ar.12. & ſuperior inquiret de idoneitate præſentati, & iuribus præſentantium, & fiſcalis poterit inquirere de indignitate præſentati, de impedientibus inſtitutionem, & de non iuribus præſentantium, quòd eccleſia ſit libera, quòd non ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi patroni, & quòd forma non fuit ſeruata in præſentatione, vt ibi dicit latè art.13. E contra præſentans debebit probare quaſi poſſeſſionem ſuam ſi ſolum poſſeſſionem deduxit, ſi proprietatem, ꝙ habeat ius patronatus, & præſentatus, quòd intra tempus eſt pręſentatus, & fuit præſens, vel ratificauit intra tempus coram habente inſtituere per literas vnà cum pręſentante, ſi verò opponuntur demerita, probanda erunt, vt ibi dicit art.14. qui præſentatus debet inſtitui ab inſtituente, niſi quid contra eum, vel præſentantem obijciatur, vt ibi dicit art.15. & vbi malitiosè non inſtituitur præſentatus, poteſt appellare, & vbi alius non eſt præſentatus debet ordinarius illi deferre, ſed ſi alter ſit pręſentatus à laico, & inſtitutus, tenebit inſtitutio, punietur tamen Epiſcopus, quia malitioſè ipſum repulit, & vbi non adeſt variatio, poteſt adire ſuperiorem, vt cogat Epiſcopum, vt eum inſtituat, & ſi duo ſint inſtituti accumulatiuè, dignior eſt præferendus, vt ibi dicit art.16. vbi & alia dat remedia, & poteſt etiam adire ſuperiorem per viam querelæ, vt cogat habentem inſtituere, vt inſtituat, vt ibi dicit art.17. Quòd verò præſentatus malitioſè non ſit inſtitutus, pręſumitur ſi in exterioribus videtur bonus, vt quia bene legit, bene cantat, eſt bonæ famæ, & Epiſcopus tunc tenetur probare eũ eſſe criminoſum, & tenetur, ſi non probat, actione iniuriarum, ſi verò defectus clerici eſt euidens in nullo tenetur Epiſcopus, & ſi Epiſcopus eum non examinauit, vel alius pro eo præſumitur contra Epiſcopum, & idem ſi examinanauit, & non eſt interlocutus, ſi verò eſt interlocutus eum non eſſe idoneũ, & is non appellauit ſibi eſt imputandum, quia videtur acquieuiſſe interlocutoriæ, & tranſiuit in rem iudicatam, vt ibi dicit art.18. quòd ſi præſentetur ſecundus accumulatiuè, & tunc, vel Epiſcopus ante præſentationem ſecundi ſine cauſa legitima noluit admittere primum, & habet locum pœna.cap.paſtoralis. de Iure patr. vel non dixit ante pręſentationem ſecundi ſe nolle admittere primum, ſed fortè quòd volebat eum examinare, & interim fuit præſentatus ſecundus, ſi quidem ex coniecturis poteſt conſtare de malitia, habebit locum dicta pœna, aliàs ſecus; in dubio verò, vel ſecundus eſt magis idoneus, & nõ præſumitur malitia, vel primus eſt magis idoneus, & præſumitur malitia, quod intelligitur quando primus præſentatus idoneior non appellauit ab inſtitutione, vel antequam ſecundus inſtitueretur, & ſic tenuit inſtitutio, cum vt nõ teneat, requiratur appellatio; quòd

ſi vter-

Digitized by Google

ſi vterque eſt æquè idoneus, non tenetur Epiſcopus, quia tunc ſibi datur optio, vt ibi dicit art. 19. & vbi Epiſcopus omiſit ſine cauſa primum præſentatum, tenetur ei prouidere de alimentis, & ad id cogi poteſt ex officio abſque libelli porrectione, vt ibi dicit art. 20. quòd ſi duobus in curia litigantibus ſuper eccleſia, patronus præſentat tertiũ, & vnus ex eis obtinet, habet actionem contra patronum, & inſtituentem, niſi tertia præſentatio fuerit benefacta, tunc enim in nil tenetur in foro Canonico, in foro tamen conſcientiæ, ſecus, quia patronus varians ſic tenetur, vt ibi dicit art. 21. quòd ſi vnus ex duobus præſentatis, vel alius accedit curiam pro impetratione eccleſiæ vacantis, & interim patronus variat, vel de nouo pręſentat, & Epiſcopus inſtituit, & is qui curiam acceſſit, impetrat literas non facta mentione de præſentatione, vel variatione prędictis, quas ignorauit, tales literæ non valent in præiudicium inſtituti, vt ibi dicit ar. 22. & Epiſcopus ſine cauſa repellens præſentatum, & recuſans illum inſtituere malitioſè, tenetur ei prouidere de beneficio. d. c. paſtoralis. & interim tenetur ei prouidere de alimentis, & quomodo, & quid iuris de ſucceſſore, ibi tradit remiſſiuè art. 23. & ſicut patronus poteſt agere contra Epiſcopum, vt remoueat non legitimè inſtitutum, ſic poteſt coram eo agere, vt admittat præſentatum, & ſi nolit poteſt appellare, & adire ſuperiorem, & fortè vt ipſe cogat ad inſtituendum, vt ibi dicit art. 24. præſentatio verò dicitur ſperni, vel expreſsè cum dicit, non admitto te, vel ſi duobus præſentatis, vnum inſtituit, alio omiſſo, vel etiam ſi differt eius examen, & inſtitutioné tanto tempore, quòd patronus motus fuit variare, ex qua varietate Epiſcopus acquiſiuit optionem, ſed quia fuit cauſa variationis, punietur Epiſcopus, ex d. cap. paſtoralis. vt ibi dicit art. 25. an verò Epiſcopus poſſit repellere à iure patronatus quem admiſit vt idoneum ad ordines, & beneficia, ibi dicit remiſſiuè art. 26.

Vbi verò poſt edictum emanatum ſpecialiter, vel generaliter, apparet contradictor intra terminum, erit audiendus, vt idem ait d. lib. 2. p. 2. 9. q. princ. in ſumma; & citari debent ſpeciali citatione, vt certi, primi præſentantes, & primo præſentatus, & alij generali citatione, comparente cõtradictore, & debent fieri tot citationes generales, & ſpeciales, quot ſunt pręſentationes, vt ibi dicit art. 1. Et ſi præſentato vno ſit præſentatio alterius abſentis, & exiſtentis in curia Romana, hic præſentatus accumulatiuè, vel eſt primus præſentatus, qui venit citandus accumulatiuè ob ſecundam p̃ſentationem, ſufficit ſi citetur domi, & ſibi imputet ſi diſceſſit, vel eſt ſecũdùs præſentatus abſens, & ſi non poteſt citari citatione ſpeciali ſine magno labore, & impenſa, & ſic debet citari citatione ſpeciali non perſonaliter, ſed nominatim in eccleſia vacante, & ſic de alijs abſentibus, qui debẽt citari citatione ſpeciali, vt ibi dicit art. 3. opponi verò poteſt contra præſentantes, & præſentatum, quòd pręſentatio fuit facta per ſimoniam, cum patronus ſine ſimonia non poſſit pecuniam recipere, vt ibi dicit art. 4. cap. ex inſinuatione. c. de iure. eccl. vbi Abb. Et ibi d. art. dicit, quæ opponi poſſint contra præſentantes, præſentatum, & præſentationem remiſſiuè. & opponi etiam poteſt, quòd præſentatio metu ſit facta, ſi tamen metus fuit cauſa finalis præſentationis, etiam ſi dicatur ſpontè eligo, vel præſento, ſi tñ patronus ſecretò proteſtetur de non præſentando aliũ, & ſi faceret. faceret per metum, non præiudicat præſentato, vt ibi dicit art. 5. vbi, & remiſſiuè dicit, quis metus irritet; ſimiliter præſentatio facta per impetum, vel iracundiam,

30 Contradictor, vbi apparet, quid agẽdum.

cundiam, non tenet, vt ibi dicit art. 6. vbi & remiſſiuè declarat, quæ iracundia excuſet, vt in blaſphemia, & huiuſmodi; ſimiliter non tenet præſentatio facta clandeſtinè, vt nec electió, & dicitur actus fieri clandeſtinè, quando fit non ſeruata ſolemnitate, licèt coram teſtibus, vt ibi ait art. 7. Patroni etiam opponere poſſunt contra præſentatum, & præſentationem infra tempus in peremptorio, & etiam donec ſit facta inſtitutio, vt ibi ait art. 8. & etiam extraneus quiſque admittitur ad opponendum contra præſentationem pro impedienda inſtitutione, vt ibi dicit art. 9. c. cum in eccleſijs. de præb. in 6. Et ſi quis excipit de notorio defectu contra præſentatum, vel præſentandum non poteſt pœnitere, & à iudicio recedere in præiudicium aliorum, & magis in electione, vt ibi ait ar. 10. præſentatus verò inuitis populis in beneficio ſimplici, inſtitui poteſt in ſimplici beneficio, ſecus in curato, ex iuſta cauſa, vt ibi dicit art. 11. proceſſus verò præſentationis, & inſtitutionis cõtradictore opponente fit iudicialis, ſed in eo proceditur ſummariè ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſecus ſi ageretur inter patronos ſolum de iure patronatus, vt ibi dicit ar. 12. Libellus etiam ſolemnis non requiritur in hoc iudicio, ſed ſufficit talis qualis petitio, & etiam excluduntur exceptiones dilatoriæ, niſi ſint neceſſariæ pro legitimatione perſonarum, nec conteſtatio litis eſt neceſſaria, vt ibi dicit art. 13.

31 In iudicio iuris p̃ronatus, vt procedat.

Quo verò ad modum procedendi in hoc iudicio, terminus vtrique parti dari debet ad probandum incũbentia, iuxta naturam cauſarum deductarũ, vt ait Lamber. d. lib. 2. p. 2. q. 10. princ. art. 1. articuli etiam, & exceptiones poſſunt præſentari in iudicio inſtitutionis faciendæ, vt ibi dicit art. 2. iuramentum etiam calumniæ, vel de veritate dicenda ibi debet præſtari, vt ibi inquit art. 3. Ius verò patronatus antiquum eſt difficilis probationis, ſufficit tamen multitudo præſentationum cum longiſſimo curſu temporis, cum in antiquis ſufficiat probatio præſumpta, & etiam per literas ordinarij cum limitatione tamen, & etiam per inſtrumenta fundationis, & alias ſcripturas facientes mentionem iuris patronatus etiam repertas apud extraneum, & etiam per famam, & teſtes de auditu, ob factum antiquum, vt ibi dicit art. 4. ſi verò eſt modernum, oportet probare fundationem factã, licèt non adſit reſeruatio iuris patronatus, cum intelligatur, & ſufficit tacitus, præſumptuſve conſenſus diœceſani, vel Capituli, ſede vacante, & ſi ſpectat ad inferiorem Prælatũ ius inſtituendi conſenſus etiam eius eſt ponendus; vlterius quis fundauerit, dotauerit, vel conſtruxerit, vel an alius admiſſus ſit in iure patronatus, & ſi dotatum ſufficienter de conſenſu diœceſani, & ſi eſt vniuerſitatis, an ex bonis vniuerſitatis ſit fundatum, & idẽ de feudatario, & ſi allegetur priuilegium Papæ debet oſtendi, & ſimiliter ſi probetur per hæreditatem deueniſſe, oportet probare ſucceſſionem, iuxta voluntatem fundatoris, & ſimiliter tranſlatio eſt probanda, & alia de quibus ibi art. 5. Quaſi verò poſſeſſio iuris patronatus eſt facilioris probationis, quàm iuris patronatus, & ſufficit probare ſe aliquem præſentaſſe, & fuiſſe inſtitutum, vel ſi veri patroni eum admiſerunt in præſentatione, & ſecuta eſt inſtitutio, & ſufficit probare vltimam præſentationem ſe feciſſe, & inſtitutionem eſſe ſecutam, vel compatronos id feciſſe, & articulari debet, quòd quaſi poſſedit ius patronatus, & licèt narretur id in petitorio, & poſſeſſorio, tamen ſufficiet id probare in poſſeſſorio; vt ibi dicit art. 6. præſentatio verò, & inſtitutio facta probantur per inſtrumenta ſucceſſiuè facta, cum non ſufficiat inſtrumentum præſentationis, niſi & inſtitutionis oſten-

oſtendatur; vnde præſentans debet rogare notarium, & teſtes non ſolum de actu præſentationis, ſed etiam inſtitutionis, quæ non fieri poſſunt vnico inſtrumento, cũ requirantur intermedia citationis, edicti, &c. ſufficiunt etiam literæ Epiſcopi cum eius ſigillo in quibus ſit inſtitutio, & in illis ſit mentio de præſentatione, quia ſic eſt vnicus actus, vt ibi dicit art.7. melius tñ eſt, vt patronus tam de præſentatione, quàm de inſtitutione temporibus ſuis roget ſeparatim notarium, & teſtes, & faciat fieri inſtrumenta publica, vt ibi dicit; non ſufficit tamen in quaſi poſſeſſione probari vnum fructum iuris patronatus, niſi & probet præſentationem, vel actum præſentandi, vt ibi dicit art.8. probatur etiam ius patronatus per literas antiquas inciſas in lapidibus, vel columnis, quò ad primum patronum ibi nominatũ, vnde hic debet probare ſe habere cauſam ab illo, vt ibi dicit ar. 9. & etiam fama ſufficit in antiquis, vt ibi dicit. Excipi verò poteſt contra ꝑtendentem ius patronatus, quòd non ſit de familia patrona, & eius maiores non fuiſſe in quaſi poſſeſſione, vel de inualiditate ſcripturæ, vel priuilegij, & hoc in antiquis: in moderno verò excipi poteſt, quòd non interuenit cõſenſus diœceſani in fundatione, vel ſi conſenſit, quòd non habebat ius inſtituendi, vel non dediſſe dotem ſufficientem, vel poſt conſecrationem, vel nõ ſe ædificaſſe; contra fundatorem, quòd fuit hæreticus, &c. contra vniuerſitatem, quòd non de bonis eius, contra præſcribentem, quòd affuit mala fides, vel quòd non tranſiuit ad eum titulo donationis, ſucceſſionis, & huiuſmodi, vel non legitimè, vt ibi latè dicit art.10. opponi etiam poteſt contra præſentantem præſentatum, & formam præſentationis, vt ibi dicit ar.11. remiſſiuè; compatronus etiam admittitur in teſtem ad probandum pro compatrono, niſi ſic probet & ſuum ius, & conſanguineus, & familiaris patroni, vbi eſt difficultas probationis, patronus tamen non eſt idoneus circa merita, vel demerita præſentati, vt ibi dicit art.12. publicatio etiam proceſſus requiritur in iudicio patronatus, omiſſa tamen non vitiat proceſſum, vt ibi dicit art.vlt.

Quo ad ea verò, quæ ſequũtur publicationem proceſſus, teſtes poſſunt reprobari ſi præiudicium eſt irreparabile, quot verò teſtes requirantur ad eos reprobandos, dicit Lamb.d.lib. 2.p.2. 11.q.princ.art.1. concluſio tamen in cauſa in hoc iudicio non eſt de ſubſtantia, vt ibi ait art.2. vbi etiam remiſſiuè dicit, quando dicatur concluſum in cauſa, ſententia etiam debet fieri in hoc iudicio, quæ debet diffinitiuè ferri in ſcriptis, citatis citandis, licèt non peremptoriè, & poteſt ferri ſtando, vel ſedendo, & in hac ſententia poteſt fieri condemnatio in expenſis, vt ibi dicit art. 3. Inſtitutio verò habet vim diffinitiuæ ſi fiat cum cauſæ cognitione, dato ſiſcali curiæ, ſi verò ſit iudicialiter ex ſola informatione habita per ſuperiorem, habet vim interlocutoriæ, vt ibi dicit art.4. & appellari poteſt à ſententia inſtitutionis, quæ tamen appellatio ſi fiat à ſententia inſtitutionis habentis vim diſſinitiuæ non impedit ne habeatur interim poſſeſſio, vt ibi ait ar.5. quæ etiã ſententia inſtitutionis tranſit in rem iudicatã, ſi non appelletur, vel ſi non ſit proſecuta appellatio, vt ibi dicit art.6. vbi in fine ait, non tranſire quando ſententia inducit peccatum; & ſi in hoc iudicio interuenit procurator, verba ſententiæ erunt proferenda in perſona vtriuſq; de iure Canonico, vt ait art.7. & ſententia lata contra vnum ex patronis, alio compatrono in totum accreſcit, vt ibi dicit art.8. & ſententia lata contra præſentantem, nocet etiam præſentato ſcienti, & patienti, ſi agitur ſuper iure præſentandi,

Digitized by Google

di,& èconuerſo lata contra præſentatum ſuper iure quod habet à præſentante,nocet illi ſcienti,& patienti,ſecus ſi infirmetur præſentatio ob defectum præſentati, vt ob crimen, quia tunc non nocet præſentanti, niſi eſſet indignus, quia ſic ei noceret pro illa vice ſi id ſciuit præſentans, vt ibi dicit art.vlt.

32 Inſtitutio quid ſit, & vt ſeruãda. Quo verò ad inſtitutionem, dicendum,quòd inſtitutio eſt quæ fit ſuper præſentatione,ex qua transfertur plenum ius,vt ait Abb.in c.authoritate. de inſtit. & hæc inſtitutio eſt alia generalis, vt comprehendit omnem collationem,& prouiſionem,alia ſpecialis,& propria per quam prẹſentatus à patrono inſtituitur,nec poteſt Epiſcopus, ſpreto patrono, alium non præſentatum ab eo inſtituere, aliàs inſtitutio eſt nulla.cap.decernimus.16.q.7. cap.illud. de Iure patr. etiam ſi credebat alium eſſe verum patronum. cap. cum Bertoldus. de re iudic. ſi patronus conqueratur,cum poſſit inſtitutioni abſque ſuo conſenſu ab Epiſcopo factæ conſentire. Hoſt.in ſum. de Iure patr. qui cenſetur conſentire ſi eo præſente, & tacente etiam aliquem Epiſcopus inſtituat, niſi contrarium probetur, vel id factum ſit ne inſtituenti infamia magna eſſet irrogata.l.pen.de furt. Corraſ.de benef. p.3.§.vlt.n.27. & 28. & dicitur inſtitutio, quia per illam p̄ſentatus adipiſcitur omne ius, cum per ſolam præſentationẽ habeat tantum ius ad rem,ſecus in collatione, vt inquit Lamb.d.lib.2.3.p.q.1.princip.art.1. Vnde & præſentatus non confirmatur ab Epiſcopo, ſed inſtituitur, electus verò confirmatur, vt ibi dicit art.2. vbi & in præcedenti ponit rationem differentiæ in vtroque, vbi & declarat quomodo ſe habeant, electio, nominatio, poſtulatio, præſentatio, confirmatio, inſtitutio, ordinatio,& collatio. Hanc verò inſtitutionem facere poteſt Epiſcopus iure communi.c.ex frequentibus.de inſtit. etiam ſi non ſit conſecratus, vt ibi dicit art.3. & ſine conſenſu Capituli. art.4. & quid in alijs collationibus ibi declarat. Vicarius etiam Epiſcopi generalis poteſt inſtituere,licèt non conferre, vt ibi dicit art.5.& inſtitutio poteſt delegari ſpecialiter etiam ante vacationem,vt ibi dicit art.6. Capitulum etiam,vel Vicarius, ſede vacante inſtituere poteſt vt ibi dicit art.7. vbi & dicit,quæ poſſit facere ſede vacante, & vbi eccleſia eſt in confinibus duarũ diœceſum,quis Epiſcopus debeat inſtituere, ponit ibi art.8. remiſſiuè. Delegatus verò à Papa, vt ad præſentationem eius quem nouerit patronum,ordinet eccleſiam,inſtituere non poteſt,niſi conſentiat is ad quem ſpectat inſtitutio, niſi adſit clauſula de plenitudinẽ poteſtatis,vt ibi dicit art.9. Ius etiam inſtituendi poteſt competere inferioribus Prælatis, & etiam clericis ex priuilegio, præſcriptione,conſuetudine,& ſtatuto, vel ordinatione fundatoris in limine fundationis,vt ibi dicit art.10. vbi & dicit, omnem iuriſdictionem Epiſcopalem à clerico poſſe præſcribi, priuilegio etiam Papæ poteſt acquiri per laicum collatio, inſtitutio,& electio,vt ibi dicit art.11.Conſuetudine etiam approbata per Papam poteſt acquiri per laicum ius inſtituendi, ſi tamen eius initij memoria non extat, vt ibi dicit art.12. Patronus etiam clericus reſeruatis ſibi dominio,& cuſtodia rerum donatarum eccleſiæ, de conſenſu Epiſcopi,poteſt ad illam ad tempus ponere,& deponere presbyteros,vt ibi dicit art. 13. Ius tamen deſtituendi non poteſt competere patrono laico, poteſt tamen in fundatione apponere modum de conſenſu diœceſani,vt poſſit inſtitutum amouere,ipſe tamen laicus non poteſt præſcribere ius inſtituendi, vt ibi dicit art.14. in hoſpitali tamen non fundato authoritate Epiſcopi, in oratorio, & collegio ſcholarium,

Digitized by Google

rium, & alijs locis exiſtentibus in poſſeſſione laicorum inſtituere poteſt; vt ibi ait art. 15. Ius tamen inſtituendi non tranſit ad religioſos exemptos tranſlato in eos iure patronatus aliquo legitimo titulo, vt ibi dicit art. 16. Inſtitutio tamé competit Abbati in eccleſijs ſibi pleno iure ſubiectis, quæ dicuntur ſic quando ius nullum Epiſcopale Epiſcopus ibi exercet, vt ibi dicit art 17. & inſtitutio cadit in locis in quibus cadit præſentatio, vt in omni eccleſia, capella, altari, beneficio, etiam in abſtractu, præbenda, hoſpitali, & alijs pijs locis, vt ibi dicit art. 18.

Quo verò ad tempus, locum, & modum faciédi inſtitutionem, dicendum eſt, quòd poteſt fieri ante præſentationem, vt idem inquit d. lib. 2. p. 3. q. 2. princ. art. 1. melius tamen eſt, vt fiat poſt, vt ibi dicit, vbi & declarat quomodo fieri poſſit ante, & inſtitutio facta ſine præſentatione patroni, illo ſpreto, irrita eſt ipſo iure, vt ibi dicit art. 2. niſi patronus non poſſet præſentare quem vellet etiam ſi eſſet vocatus, vt ibi dicit, & idem in collatione declarat an valeat non vocato vocando, fallit etiam ſi Epiſcopus conferat beneficium ipſi patrono ex poſt facto conſentienti, & idem ſi ſit præſens patronus, & taceat, & extraneus inſtituatur, quia ſic habeať pro conſentiente fauore cultus diuini, vt ibi dicit, quòd ſi patronus eſt abſens, & Epiſcopus contulit iure deuoluto, non tenet inſtitutio, cum nondum eſſet priuatus, & idem ſi erat abſens patronus, & Epiſcopus ſimpliciter contulit eo abſente, & is intra terminum à iure præfixum alterum præſentauit, quòd ſi Epiſcopus contulit eo abſente, & is conſenſit intra tempus, valet inſtitutio ex nunc, non prout ex tunc, quòd ſi patronus nec conſenſit, nec contradixit intra tempus, & Epiſcopus contulit, valet collatio ex nunc, non prout ex tunc; ſi verò per negligentiam patroni ius eſt deuolutum in inferiorem Epiſcopo, inſtitutio facta per Epiſcopũ non tenebit, ꝙ ſi beneficiati iuris patronatus permutant eorum beneficia, ſi Eps eis authorizat ſine cauſa, patrono non vocato, nec conſentiente, inſtitutio eſt ipſo iure nulla. Si verò Legatus de latere confert beneficium patroni eccleſiaſtici eo ſpreto, tenebit collatio, & idem de Papa, & ſi patronus laicus donauit ius patronatus alicui pio loco, in qua donatione non requiritur conſenſus Epiſcnpi, & eccleſia vacauit, & patronus qui erat in quaſi poſſeſſione præſentandi, præſentauit, fratres verò loci pij non, inſtitutio non erit ipſo iure nulla, ſed irritanda ad inſtantiam loci pij, cum iuſtus error fuerit Epiſcopi, ob quaſi poſſeſſionem, quòd ſi error non fuit iuſtus, cum Epiſcopus ſine fundamento putaret pręſentantem eſſe patronum, inſtitutio eſt nulla, vt patronus poſſit denuò præſentare, non autem vt ipſo facto fiat ſecunda præſentatio, cum prior ante ſit remouendus, & idem eſt quòd verus patronus ſit ſpretus, vel ſit in quaſi poſſeſſione, & ſpretus, cũ pro eo etiam præſumatur, & iudicandum ſit, vt idem dicit d art. 2. Et ſi Epiſcopus inſtituit nulliter, vt ſpreto patrono, poteſt inſtitutio reuocari per eius Vicarium generalem, ſecus ſi ſit valida, vt ibi dicit art. 3. vbi & ait, collationem factã ab Epiſcopo eodem die præferri factæ à Vicario, & inſtitutio poteſt fieri per habentem inſtituere etiam poſt mortem p̃ſentantium, vt ibi dicit art. 4. & præſentatio poteſt fieri etiam poſt inſtitutionem, quando habetur tacitus, vel expreſſus conſenſus patroni, vt quia Epiſcopus proprio motu confert beneficium patrono conſentienti, vel in inſtitutione facta cauſa permutationis, vbi cõſenſus patroni habetur loco præſentationis, vt ibi dicit art. 5. Tempus verò non eſt præfixum à iure habenti inſtituere ad inſtituendum,

33 Inſtitutio quo tépore, modo, & loco fienda.

dum,

Digitized by Google

dum, poteſt tamen ſuperior præfigere ei tempus intra quod inſtituat, aliàs fiat deuolutio ad ipſum, quod tempus non debet tranſcendere ſemeſtre, vt ait art.5. vbi & declarat quibus caſibus ſuperior poteſt præfigere tempus habenti facere actum, vbi tempus à iure non eſt præfixum, vt ibi ait art.6. quod tempus poteſt Archiepiſcopus præfigere Epiſcopo habenti inſtituere, & ſupplere eius negligentiam, vt ibi dicit art.7. vbi & dicit, Archiepiſcopum non habere iuriſdictionem in diœceſi Epiſcopi, niſi in caſibus iure expreſſis, quòd ſi ius inſtituendi deuoluitur ad aliquem ob negligentiam patroni, vel habentis inſtituere, habet ſemeſtre ad inſtituendum, vt ibi dicit art.8. poteſt etiam inſtitutio fieri die feriato, dummodo fiat abſolutè abſque ſententia, vt ibi dicit art.9. & hæc de tempore.

Quo verò ad locum, inſtitutio poteſt fieri in eccleſia, in palatio Principis, & in camera ipſius, licèt tutius ſit, vt fiat in loco tribunalis, vt ibi dicit art.10. extra territorium verò fieri non poteſt, ſi fit cum cauſæ cognitione comparente contradictore, vel dato fiſcali curiæ, niſi de conſenſu iudicis loci, & partibus non contradicentibus, quæ ſi interueniant, poteſt fieri etiam extra territorium, vt ibi dicit art. 11. vbi & declarat quid de collatione, vel Vicario Epiſcopi, in fine, remiſſiuè.

Quò ad modum, inſtitutio fieri poteſt per ſolam admiſſionem præſentationis abſque eo ꝙ exprimatur verbum inſtituo, vt ibi dicit art.12. Inſtitutio verò facta per errorem præſentantium, vel præſentati, vel de non idoneo, vel ex perſona inſtituentis, non tenet, niſi error ſit communis, vt ſupra, vt quia quis ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi, vt ibi dicit art. 13. inſtitutio etiam facta per metum non valet, quæ tamen non vitiat ſpontaneam præſentationem. Nec inſtitutio facta calore iracundiæ, nec per impetum, nec per ebrietatem, nec ſimoniacè, valet, vt ibi dicit art. 14.15.& 16. ꝙ ſi clericus forenſis præſentetur, an, & qualiter debeat inſtitui dicit ibi ar.17. remiſſiuè ad dicta ſuperius, an is poſſit præſentari. Inſtitutus etiam ſemel poteſt iterum inſtitui, vt ſi dubitetur an prima fuerit valida, vel ꝙ bis idem à diuerſis ſit præſentatus, vel ſi dubitetur an primus inſtituens habuerit ius inſtituendi, vt ibi dicit art.18. & ſuperior non poteſt expedire vnico actu præſentationem, & inſtitutionem, ipſis ſpectantibus ad eum ex diuerſis qualitatibus, vel ſi ſit appoſita aliqua conditio, ſecus ſi illa ſpectant iure deuoluto, & idem in electione, vt ibi dicit art.19. Ad inſtitutionem verò debet procedi præuijs citationibus ſpecialibus ad certos, & generalibus per edictum ad incertos, & negotium eſt diſcutiendum, vt ibi dicit art.vlt.

34 Quo verò ad perſonas, quæ debent inſtitui, & quæ non, dicendum, quòd is debet inſtitui, qui canonicè eſt præſentatus à patronis, vel exiſtentibus in quaſi poſſeſſione, eccleſia vacante, & ad beneficium in quo cadit præſentatio, non in collegiatis, & qui eſt idoneus, & eſt præſentatus factis citationibus, & diſcuſſione negotij, vt ſupra, de quo in c.ſi.de elect.in 6. & qui non eſt repertus indignus, vel inhabilis, & quòd infra tempus ſit præſentatus, locum, & modũ, de quibus ſupra, & qui præſentationem acceptauit, nec adminiſtrauit ante inſtitutionem, & is in quo patronus malè nõ variauit, & præſentatus à maiori parte patronorum, vel digniori, vt idem dicit d.p.3.lib.2.q.3.princ.art.1. ſimiliter is inſtitui debet qui præſumptiuè præſumitur inſtitutus, vt qui diu poſſedit beneficium, & conſtat eum non eſſe inſtitutum per eum ad quem eſt deuoluta inſtitutio, quòd ſi dubitetur de

Inſtitui ꝗ pſonæ debeant, vel non.

titulo,

titulo, ſi inſtitutus ſe iuuat ſola poſſeſſione, nil agit, cum conſuetudo non iuuet, vel pſcriptio, ſed titulus canonicus. c.ex frequentibus.de inſtit. ſed ſi allegetur titulus qui pſumitur, nemo cogitur oſtendere titulũ ſui beneficij ſi factum eſt antiquum, Prælato tacente. c.1.de præſumpt. niſi ius commune ſit contra poſſidentem, vt quia poſſideat duo incompatibilia beneficia, poteſt tamen Prælatus, licèt in antiquis non poſſit cogere ad oſtendendum titulum, ſumere in ſe onus probandi defectum tituli, ſi verò factũ eſt recens, & ſuperior non conſentiat tacitè, vel expreſsè, poteſt cogi beneficiatus ad oſtendendum titulum.d.c.ex frequentibus.de inſtit. Abb. in c.licet.de ſimon. Lamb.ibid. art.2. Quòd ſi præſentatus eſt indignus non poteſt inſtitui, aliàs inſtituens punitur varijs pœnis, debet enim puniri pœna ne inſtituat primum ſucceſſorem ſi per negligentiam id egit, & ſuſpenditur à fructibus beneficij arbitrio ſuperioris, ſi verò per malitiam, magis debet puniri, & quid ſi is cui id cõmiſit Epiſcopus peccauit, quis ſit puniendus, not.ibi art.3. remiſſiuè. Quòd ſi inſtitutio eſt facta ad præſentationem factam per patronum laicum, vel clericum, eſt nulla, niſi poſt abſolutionem, tunc enim conſentiente Epiſcopo tenet ex nunc, non prout ex tunc, vt ibi dicit art.4. Quòd ſi præſentatus erat indignus tempore præſentationis, dignus verò tempore inſtitutionis, ſi ſcienter à patrono eſt præſentatus amittit ius ſuum, dummodo ſit indignus, non verò minus idoneus, diſtinguendo inter laicum patronũ, & clericũ, nec eo caſu habens inſtituere iure deuoluto poſſet ei effecto digno conferre; ſi verò tẽpore diſcuſſionis negotij reperitur indignus, punitur patronus, vt ſupra, licèt effectus dignus à valente inſtituere poſſit inſtitui, ſi tñ indignitas erat ignota tempore præſentationis, & in diſcuſſione reperitur dignus, id non nocet pſentanti, ſi verò inſtituens in diſcuſſione nõ reperiret indignitatem, vel ea inuenta, inſtitueret, punitur de negligentia, & magis de ſcientia.c.nihil.de elect. ſi verò tempore præſentationis eſt dignus, & inſtitutionis indignus, non punietur patronus, ſi èconuerſo puniretur non inſtituens, ſed præſentans, vt ibi ait art.5.

Quando verò præſentatio fit in diſcordia, is inſtitui debet, qui à maiori numero patronorũ preſentatur, vt idem inquit d.lib.2.p.3 q.4.princ. art.1. & vbi præſentatio fit à collegio, vt collegio, maior pars requiritur totius collegij, ſecus ſi vt à ſingulis, quia tunc requiritur maior pars reſpectu aliarum partium, & quod dicitur de maiori parte collegij, intelligitur quò ad exiſtentes in vniuerſitate, cum ad conſtituendam vniuerſitatem, ſufficiat adeſſe duas partes collegij, vt ibi dicit art.2. quæ collatio numeri patronorum fieri debet in præſentatione ex comparatione numeri ad numerum, non meriti ad meritum, nec zeli ad zelum, vt ibi dicit art.3. & inſtitui debet bonus præſentatus à maiori parte reiecto meliori præſentato à minori parte, vt ibi dicit art.4. niſi præſentatus à maiori parte ſit indignus, quia ſic priuatur iure ſuo, & eo caſu tenebit præſentatio facta à minori parte, & idem in electione ſcienter de indigno facta, vt ibi dicit ar.5. & in actu præſentationis ſanioritas non attenditur, ſed numerus vocum, niſi qñ præſentatio fit à collegio, vel vniuerſitate, & ſanioritas præſumitur, vbi eſt pluralitas vocum, vt ibi dicit art.6. & quid in electione ibi dicit, & ſi ex vno patrono ſucceſſit vnus, vel duo, & ex alio decem, & hi decem diſcordent inter ſe, maior pars ipſarum partium comparatione minorum facit vnam vocem, & ſi alij duo, vel vnus hæres alterius patroni concordabunt cum eis, erũt duæ voces, & ſic ſuccedentes ab vno habent vnam

35 Inſtitutio de quo ſiẽda, vbi ad eſt diſcordia.

Digitized by Google

vocem, vt ibi dicit art.7. vbi prædicta declarat. Fallit tamen quod dictum eſt debere inſtitui præſentatum à maiori parte, ſi ſcandalum eſt oriturum, quia tunc Epiſcopus poteſt inſtituere ſine præſentatione patroni, vt ibi dicit art.8. an verò patroni diſcordes poſſint compelli ad concordiam, vt alternis vicibus præſentent, dicit ibi art.9. remiſſiuè, & ſi perſona præſentata eſt patrona cum alijs, vox eius vſque ad æqualitatem non auget numerum, ſed ſi erunt in pari numero eius vox augebit, & is erit inſtituendus, nec erit locus gratificationi, vt ibi dicit art.10. Quòd ſi duo ſunt præſentati accumulatiuè, ſucceſſiuè æquè idonei, erit locus gratificationi, vt ibi ait art.11. non tamen eſt locus gratificationi, ſi duo patroni præſentant duos, ſed tantum cum primo præſentato, patronus accumulatiuè præſentat ſecundum, non recedendo ex toto à primo, & quando duo præſentantur, poſſet Epiſcopus de rigore inſtituere extraneū, vel cogere eos, vt concordent. Zerola in praxi ep. verbo, Ius patronatus, num.8. dubio 7. & ſi duo ſint præſentati, vnus coram vno, alius coram alio, qui in ſolidum habent ius inſtituendi, erit locus præuentioni, vt ibi dicit art. 12.

36 Inſtituens an poſſit gratificare alicui.

Quo verò ad gratificationem, vbi numerus eſt par præſentantium, habet locum gratificatio ſi ſunt æqualis meriti, ſecus ſi vnus eſt idoneior alio, & eo caſu Epiſcopus non poterit inſtituere extraneum, ſed vnum ex illis præſentatis, vt idem ait d.lib.2.p.3.q.5.princ.art.1. & idoneior eſt inſtituendus ex præſentatis ante factum, nam ſi iam idoneus eſt inſtitutus, is remanere debebit; licèt alius ſit magis idoneus, vt ibi dicit art.2. & ſi vnus eſt præſentatus diues, alter pauper, ſi eccleſia habet ſoluere debita, diues eſt præferendus, & multo magis ſi eſt magis idoneus, ſi verò eccleſia nō eget, in ſimplici beneficio pauper diuiti etiam magis idoneo eſt præferendus, & etiam in curato, & dignitate, niſi cū diuitijs concurrerent ſcientia, nobilitas, potentia, &c. vt ibi dicit art.3. vbi ait etiam Epiſcopum poſſe conferre beneficium conſanguineo, omiſſo idoneiori, ſi beneficium eſt ſimplex. Quòd ſi vota ſint paria, & vnus de præſentatis ſit de linea fundatoris, alius extraneus, præferendus eſt qui eſt de ſanguine, vt & ij qui ſunt de eccleſiæ gremio ſunt preferēdi exteris, & valet diſpoſitio teſtatoris de conſenſu Epiſcopi, q̄ præſentetur vnus de ſanguine fundatoris, & ſi teſtator dicit, eſſe præſentandum vnū de familia, is eſt præſentandus; ſi de progenie dicit, vel de genere, ſufficit q̄ ab eo deſcendat, vel per cognationem, vel per agnationem, & ſi duo reperiuntur eiuſdem generis, præferri debet magis ꝓpinquus fundatori, vt ibi dicit art.4. & ſi vnus de loco eſt idoneus, debet præferri forenſi idoneiori in ſimplici, qui non ſit de collegio, vt ibi dicit art.5. & præferri debet etiā idoneus de genere fundatoris idoneiori extraneo in ſimplici, vt ibi ait art.6. & ſi vnus ex cōpatronis eſt præſentatus à medietate patronorū, & extraneus ab alia medietate præferri debet patronus, vt ibi ait art.7. & ſi eſt præſentatus vnus intitulatus in eccleſia patronata, & extraneus, cæteris paribus præferri debet intitulatus, art.8. Nobilis etiam cæteris paribus præferri debet plebeio q̄nque, intelligendo de nobilitate ſanguinis, & diuitiarum, vt ibi dicit art.9. cum alias ſola literatura faciat quem nobilē, vt ibi dicit, & in paritate præferri debet potentior q̄nque, quæ potentia conſiſtit in nobilitate, diuitijs, fauore dominorum, induſtria, experientia in agibilibus mundi, quia ſic melius poteſt conſeruare eccleſiā, cum aliàs melior ſimpliciter dicatur, qui eſt ſanctior, ſed ſecundùm quid qui in prædictis præualet, vt ibi dicit art. 10. Literatus

Digitized by Google

tus etiam data paritate eſt præferendus illiterato, & doctor plebeius, nobili tantum, cum literati ſint vt ſtellæ in eccleſia Dei, & ijs mundus regatur, quandoque tamen inſtituendus eſt primus in ciuitate, & dux factionum, & homo potens, ac robuſtus ſtante neceſſitate eccleſiæ, nec valet ſtatutum, vel conſuetudo, vt non admittantur ignobiles literati ad Canonicatus eccleſiarum Cathedralium, vt ibi dicit art. 11. q̃ ſi vnus ſit Theologus, alter Canoniſta, præferri debet Canoniſta, vbi magna eſt cauſarũ ventilatio, vbi verò pullulant hæreſes, vel locus vicinus eſt hæreticis, Theologus, vt ibi dicit ar. 12. Senex etiam conſtitutus in dignitate, vel maioris ordinis, debet præferri iuniori, & ei qui non eſt in dignitate, vel eſt in minori ordine, & qui primo eſt receptus in eccleſia eſt p̃ferendus poſteriori, vt ibi dicit art. 13. & ſemper bonus debet præferri ei qui quandoque fuit deuius, ſed reductus ad frugem melioris vitæ, vt ibi dicit ar. 14. Legitimus etiam eſt præferendus in inſtitutione, poſtea legitimato, data paritate, vt ibi dicit ar. 15. & ſi duo præſentati ſunt de genere, in paritate, prẹferri debet, qui plus contulit in iure patronatus, vt ibi dicit art. 16. & ſi vnus eſt præſentatus à clerico, alius à laico patrono, non eſt præferendus præſentatus ab eccleſiaſtico, ſed Epiſcopus habebit optionem, quæ tamen debet fieri cum iudicio rationis, vt conſideret quæ fuerit melior electio, vt ibi dicit art. 17. & ſi vnus eſt præſentatus à nobili, alter ab ignobili, vnus à literato, alius à nõ literato, datur locus gratificationi, vt ibi dicit art. 18. quòd ſi maſculus, & fœmina præſentant deſcendentes ab eodem, prẹfertur prẹſentatus à maſculo, ſi verò ſunt æqualiter patroni ex diuerſis vijs principaliter, erit locus gratificationi, vt ibi dicit art. 19. q̃ ſi ex decem patronis, quatuor præſentant vnum, tres alium, & tres alium, ſi primus ob aliquod vitium reijcitur, erit locus gratificationi, vt ibi dicit ar. 20. Non poſſunt tamen patroni diſcordes conuenire, vt duo inſtituantur, vt ibi dicit art. 21. & prædicta intelliguntur, data paritate votorum.

Quando verò differentia eſt, & diſcordia ſubeſt alio ex capite, q̃ æqualitatis numeri, ſed ex eo quia duo æquè principaliter præſentare poſſunt in vna eccleſia patronata ex eodem iure patronato, quis inſtitui debeat, dicendũ eſt, ſi in iure patronatus pupilli, tutor, & pupillus caſu quo præſentare poteſt, vt ſupra eſt dictum, præſentant diuerſos, ſi pupillus maior ſeptennio declarauit ſe velle præſentare, & non tutorem, inſtituetur idoneus ab eo præſentatus, licèt tutor poſtea magis idoneum præſentarit accumulatiuè, ſi verò præſentauit non idoneum, vel indignum, tutor poteſt ſupplere, nè tempus labatur, poterit tamen pupillus tunc præſentare aliũ idoneum accumulatiuè variando, ſi verò prius præſentat tutor pupillo non contradicente, poſtea tutor, idoneior erit inſtituendus, & idem ſi pupillus, & tutor repræſentant perſonas duorum patronorum æqualium, ſi verò præſentati ſunt æquales, locus eſt gratificationi, ſi verò tutor præſentauit ante pupillum, eo inſcio, & hoc ſcito, contradicente, inſtituetur poſtea præſentatus à pupillo, licèt præſentatus à tutore ſit idoneior, cum pupillus ſit dominus iuris patronatus, & eo caſu non ſit locus accumulationi, vt inquit Lamb. d. lib. 2. 3. p. princip. q. 6. art. 1. & ſi quis deceſſit relictis quatuor filiis, tribus impuberibus, vno pubere, & relicta matre tutrice, inſtituetur præſentatus ab ea cum habeat tres voces, vt ibi dicit art. 2. quòd ſi ius patronatus tranſit cum dote, vel aliundè fortè vxor illum habet, dicendum eſt, vt in caſu præcedenti, cum tunc vir, vt tutor admi-

niſtret bona vxoris, ſi verò tranſit cum dotis vniuerſitate, locus erit præuentioni, & vno præſentante alius ſe non poteſt impedire etiam in variatione, vt ibi dicit art. 3. & ſi procurator præſentat cum patrono, cæteris paribus, erit locus gratificationi, aliàs dicendum, vt ibi dicitur remiſſiuè art.4. & ſi duo ſunt procuratores ad præſentandum in ſolidum, & vnus p̄ſentat,& præſentatus renunciat, poterit ſecundus præſentare,quòd ſi diuerſos pręſentant,ſi eſt clauſula,quòd non ſit melior conditio occupantis, in mandato, ambo poſſunt præſentare, & eorum præſentationes æſtimantur accumulatiuè,vt & vnus procurator variare poteſt,& erit locus gratificationi, vt ibi dicit art.5. & ſi præſentant bonæ, & malæ fidei poſſeſſor, nõ eſt locus gratificationi,ſed inſtitui debet vnus ex eis, remiſſiuè ibi ar.6. vbi & art.7. dicit,quis præferatur præſentatus à vero patrono,an à bonæ

36 fidei poſſeſſore,& ibidem dicit remiſſiuè art.8.de duobus præſentatis,vno à proprietario, qui non eſt in poſſeſſione, alio à malæ fidei poſſeſſore.

Ordinari⁹ an poſſit diſponere de beneficio patronato.

An verò ordinarius poſſit inſtituere in eccleſia patronata ſine præſentatione patroni, dicendum primò, Epiſcopum nõ poſſe cõmendare eccleſiam patronatam in perpetuum ſine conſenſu patroni, ſecus in cõmenda ad tempus,quę eſt idem cuſtodiæ,vt idem inquit d.lib.2.p.3.q.7.princ.ar.1. Inſtituere tamen poteſt Epiſcopus in eccleſia patronata ſine præſentatione patroni ob ſcandalum vitandũ,vt ibi dicit art.2. & ſi patroni ſcienter præſentant indignum, Epiſcopus ſine patronis inſtituit,diſtinguendo, vt ibi dicit art.3. remiſſiuè, inſtituere etiam poteſt Epiſcopus ſine præſentatione, patronis exiſtentibus negligentibus ad præſentandum infra tempus datum, vt ibi dicit art.4. & ſi lis non finitur intra tempus præſentandi, ſi lis eſt ſuper iure patronatus, vel eius quaſi poſſeſsione, & non ſuper mera inſtitutione, nec inter Epiſcopum, & patronum, illa non finita, elapſo tempore, deuoluitur poteſtas ad habentem inſtituere, & ipſe ſolus inſtituet, vt ibi dicit art.5. & ſi patroni non præſentant infra tempus,collatio facta ab Epiſcopo intra tempus, conualidatur ex lapſu temporis, vel taciturnitate patronorum,vt ibi dicit art.6. & an præferatur qui impetrauit à Papa,ibi dicit remiſsiuè; inſtituere etiam poteſt ſolus ordinarius cum conſenſu patronorum,qui habet locum præſentationis in permutatione beneficiorũ, vt ibi dicit art.7. & quando patroni variant accumulatiuè duos præſentando, vel patroni diuidunt æqualia vota, Epiſcopus optabit in paritate, vt ibi dicit art.8.remiſsiuè; & an poſsit inſtituere ipſum patronum egenum ſine eius præſentatione, ait ibi art.9.q; ſic remiſsiuè; q; ſi lis non finitur, vt ſupra, & Epiſcopus inſtituit, tenebitur patronus præſentare pro conſeruatione iuris patronatus eundem ab Epiſcopo inſtitutum, vt ibi ait ar.10. & vbi fit deuolutio ad ſuperiorem, is ſolus inſtituet, non ad quem inſtitutio pertinet iure ſpeciali, vt ibi dicit art.11. & ſi extinguitur ius patronatus in totum, vt quia nullus eſt hæres patroni, totum ius conferendi pertinet ad habentem inſtituere, ſiue Epiſcopum, ſiue inferiorem Prælatum, vt ibi dicit art.12. & quando deuoluitur ad ſuperiorem ius conferendi ex culpa, vel negligentia patroni, tenebitur tamen inſtituere clericum habentes qualitates requiſitas ex natura beneficij, vt ibi dicit art.vlt.

38 An verò Legatus de latere poſsit diſponere de beneficio patronato ſine patronis, dicendum, quòd poteſt diſponere de patronato beneficio eccleſiaſtico, non autẽ quod eſt clerici ratione patrimonij, vt inquit idem d.lib. 2.p.3.q.8.princ.art.1. nec poteſt reſeruare, vel conferre beneficium patronatum

Legat⁹ de latere an poſsit di-

natum inuito laico patrono, niſi patronus conſentiat, licèt Prælatus contradicat, vt ibi ait art.2. & ſi quis habeat ius patronatus ex priuilegio Papæ cenſetur eccleſiaſticum, ideò de illo poterit Legatus diſponere, ſecus ſi ex conſuetudine, vel præſcriptione, dummodo patronus non ſe fundet in præſcriptione, ſed in dotatione, vel fundatione, quæ præſumitur ex præſcriptione, vt ibi ait art.3. ſi enim ex priuilegio, vel conſuetudine competeret ius patronatus, non verò fundatum in dotatione, &c. poſſet Cardinalis Legatus de latere de eo diſponere. Cardin. in clem. per literas. q.3. de præben. Abb. in cap. dilectus. in fi. de offic. leg. non poteſt etiam Legatus diſponere de patronatu ad laicum, & clericum communiter ſpectante, vt ibi dicit artic.4. poteſt tamen præiudicare patronato eccleſiaſtici, etiam quòd patronus non ſit de ſua prouincia, dummodo eccleſia patronata ſit illius prouinciæ, vt ibi dicit art.5. quòd ſi eſt facta præſentatio per eccleſiaſticum, inſtitutione non ſecuta, vel Legatus ſibi reſeruauit ius paronatus eccleſiaſtici, nõ valet præſentatio facta per patronum, vel eſt facta reſeruatio per Legatum, ſine clauſula decreti irritantis, & tenebit præſentatio, & magis tenebit ſi nulla præceſſit reſeruatio, & patronus præſentauit antequam Legatus conferat, vt ibi dicit art.6.

ſpouere de beneficio pronato.

39 Papa à poſſit diſponere de beneficio patronato ſine patronis, & an præſumat.

An verò Papa poſſit diſponere de beneficio patronato ſine præſentatione patronorum, ſi ſunt eccleſiaſtici patroni, vtique poterit, vt idem inquit Lamb. d.p.3. lib.2. q.9. princ. art.1. & etiam laicorum ſine eorum præſentatione, vt ibi dicit art.2. Non præſumitur tamen velle præiudicare patronis laicis, nec reſeruatio beneficiorum, quam facit Papa, includit benef cia patronata, vt ibi dicit art.3. niſi id exprimat. Lapus alleg.96. nec in gratia generali veniunt patronata. c. dilectus.3. de præb. niſi tale ius priuilegio, conſuetudine, vel præſcriptione ſola, laici acquiſiuiſſent. Caſſiod. deciſ.4. de Iure patr. modo, vt ſupra. Nec ſi Papa mandet prouideri de beneficio ſpectante ad cuiuſq; prouiſionem, vel conceſſionem, vel collationem, vel ordinationem, vel inſtitutionem comprehenditur beneficium ſpectans ad præſentationem laicorum, vt ibi dicit art.4. Nec ſi Papa reſcribat motu proprio pro aliquo beneficiando cenſetur per hæc comprehendere beneficium patronorum laicorum, niſi promoueat ad Epiſcopatum tenentem beneficium patroni laici, vt ibi dicit art.5. Nec etiam ſi in literis Papæ habeatur quòd prouideatur de beneficio alicui ſpectante etiã ad præſentationem alicuius, adhuc enim non venit beneficium laici patronatus, vt ibi dicit art.6. Nec etiam ſi mandet prouideri de beneficio ſpectante ad præſentationem quorumcunque, adhuc enim non includeretur beneficium patronatum laicorum, vt ibi dicit art.7. Nec etiam per illa verba includetur ſpectans ad clericum ratione patrimonij, vt ibi dicit art.8. Nec etiam venit beneficium ſpectans communiter laico, & clerico ratione eccleſiæ, vt ibi dicit art.9. Nec etiam ſi in literis dicatur, non obſtante iure patronato laicorum, vel non obſtantibus ſtatutis eccleſiæ, quæ concernant beneficium, de quo ſcribitur, adhuc non includit patronatum laicorum, ſed clericorum, nõ tamen particulares ordinationes in fundatione eccleſiæ, cũ non omnis ſubſtantia Principis, vel legis tollat ſpecialia priuilegia, ſtatuta, vel conſuetudines, vt ibi dicit ar.10. Nec ius patronatus laicorum ſi expreſsè per literas Apoſtolicas tollitur, comprehendit ius patronatus Principum, & Regum, vt ibi dicit art.11. Similiter impetrationes factæ de beneficio, non expreſſo, quòd ſit ius patronatus laicorum, ſunt nullæ, & etiam permuta-

tiones

tiones factæ in curia, caſu quo huiuſmodi permutationes ſine conſenſu patronorum ſunt nullæ, ſi verò erunt annullandæ, erunt & iſtæ annullandæ, vt ibi dicit art. 12. & ſic etiam impetratio beneficij non facta mentione patronatus laicorum, eſt nulla, nec beneficium patronorum laicorum dicitur vacare in curia, vt ibi dicit art. 13. comprehendunt tamen literæ Apoſtolicæ ius patronatus ex priuilegio, cum prædictis clauſulis, vt ibi ait ar. 14. remiſſiuè ad dicta ſuperius. Nec Papa præſumitur velle derogare iuri patronatus laicorum, niſi appareat de eius certa ſcientia, vt ibi dicit art. 15. vbi & ait, quomodo dicta certa ſcientia probetur. Nec beneficia patronata laicorum includuntur in extrauag. execrabilis. de præb. in extrau. com. vt ibi ait art. 16. Non oportet tñ literas prædictas facere expreſſam mentionem iuris patronatus clericorum, vt idem ait art. 17. & quid de fraternitatibus, ibi dicit art. 18. vbi ait, ſi ſunt vnitæ eccleſiæ, cenſeri eccleſias, & idẽ ſi altari, & ſic etiam eorum ius patronatus, aliàs ſecus; ſi verò literæ Apoſtolicæ diſponunt de beneficio non vacante, ſed de proximo vacaturo, vt per adeptionem Epiſcopatus, vel Abbatiæ, ſi diſpenſatur cum ijs, vt retineant priora beneficia, intelligitur etiam ius patronatus laicorum, vt ibi dicit art. 19. quia ſic non præiudicatur patronis laicis, & ſi ius patronatus olim fuiſſet laicum, hodie verò eccleſiaſticum, comprehenditur ſub literis generalibus Papæ, quia cenſetur eccleſiaſticum, vt ibi dicit art. 20. quòd ſi tale ſit beneficium, vt patronus laicus habeat ibi omnes fructus excepta pręſentatione, vbi in electione Rectoris habendus eſt neceſſario conſenſus patroni, debet exprimi quòd ſit patronatus laicorũ, aliàs ſecus, vt ibi dicit art. 21. Derogatum tamen eſt patronis vbi impetrans petit derogari patronis, licèt de iure patronatus clarè non conſtet, ſi patroni nõ probant tempore impetrationis clarè conſtare de eorum iure, vt ibi ait ar. 22. Et literæ Apoſtolicæ non præiudicant veris patronis, alijs exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi, vt ibi dicit art. 23. ſi tamen ſit impetratio beneficij patronati laicorum, non facta de eo mentione in literis Apoſtolicis, conualidatur patronis tacentibus per quatuor menſes, vt ibi dicit art. 24. & etiam literæ Apoſtolicæ includunt patronatum beneficium laicorũ quęſitum ex præſcriptione, vel conſuetudine, ſine titulo, non facta etiam mentione de patronis laicis, vt ibi dicit art. 25. & ſi per literas Papæ expreſsè derogatur patronatui laicorum, ſi patroni cõuenerant, vt alternis vicibus præſentarent, per illas derogatur tantum ijs qui illa vice habebant præſentare, non alijs, vt ibi dicit art. 26. & ſi in literis Apoſtolicis habetur, quòd prouideatur de beneficio ſpectante ad præſentationem duorũ, de eis facta expreſſa mentione, comprehendit illos ẽt ſi præſentatio non fiat ſimiliter, ſed ſucceſſiuè, vt quia Plebanus pręſentat Abbati, & Abbas Epiſcopo; oportet tamen ambos exprimi, vt ibi dicit art. 27. & 28. literæ etiam Apoſtolicæ includunt patronatum clericorũ, cum illis habetur ꝙ prouideatur alicui de beneficio pertinente ad præſentationem alicuius, & is habet præſentare de conſenſu aliquorum, vt ibi dicit art. 29. ſi verò Papa reſcribit prouidendum de beneficio ſpectante ad inſtitutionem Epiſcopi, non comprehendit patronatum laicum, ſed eccleſiaſticum, vt ibi dicit art. 30. & ſi Papa mandet prouideri de beneficio ſpectante ad præſentationem alicuius, comprehendit beneficium ſpectans etiam ad alterius inſtitutionem, vt ibi dicit art. 31. quòd ſi patroni non præſentant, ſed eligunt præſentandum, & interim executor Apoſtolicus confert illam eccleſiam, tenet eius collatio,

vt ibi

Digitized by Google

vt ibi dicit art.32. literæ tamen Apoſtolicæ impetratæ per præſentatum, poſtea alio præſentato, & inſtituto, non valent in præiudicium præſentati & inſtituti; & vbi præſentatio ſpectat ad collegium, debet fieri mentio, ſi vt ad collegium, vel ſi vt ad ſingulos, nam ſi diceretur in literis ad præſentationem alicuius, non includerentur patroni etiam eccleſiaſtici iure collegij, vt ibi dicit art.34. & ſi cui mandetur prouideri de beneficio ſpectante ad prouiſionem talis Epiſcopi, non extenditur ad beneficium iuris patronatus laico ſpectans, etiam ſi poſt donatum fuit Epiſcopo, ſi tempore datæ erat laicum, vt ibi ait art.35. literæ tamen Apoſtolicæ includunt beneficium, ſi poſtea ſuperueniat conſenſus Epiſcopi, qui efficiat fundatorem patronum, vt inquit idem art.36. Legatus tamen de latere non poteſt derogare iuri patronatus, quod competit ex dotatione, conſtructione, &c. ei verò quod competit ex conſuetudine, vel præſcriptione, aut priuilegio, ſic; Decius conſ.573. & 149. Rochus verbo, Honorificum. de Iure patron. q.3. limit.3.

Quo verò ad ius patronatus ſpectans ad diſpoſitionem religioſorum, ſi habent ius patronatus in eccleſia parochiali, debent ad illam præſentare ordinario clericum inſtituendum, & illi aſſignare competentes reditus pro eius victu, & alijs iuribus ſoluendis ex vi iuris patronatus, iuxta clem.1. de Iure patr. vt inquit idem lib.2.d.3.p.q.10.princ.art.1. qui ibi declarat quinque modis eccleſias ſingulares poſſe ſpectare ad religioſos; & Epiſcopus debet ſtatuere religioſis clericum præſentantibus terminum competentem intra quem debeant pręſentato aſſignare congruam portionem vnde viuat, & iura Epiſcopalia perſoluat; vt ibi ait art.2. qui terminus etiã debet eſſe talis, vt conſtet clarè de negligentia non aſſignantium portioné, vt ibi dicit, & ſi inſtitutio ſpectat ad inferiorem Epiſcopo, eſt ad eum recurrendum, vt terminum aſſignet, vt ibi dicit art.3. præſentatio tamen, & inſtitutio facta ab Epiſcopo contra formam. d.clem.tenet, vt ibi ait art.4. dicta tamen clem. non procedit in præſentatis per laicos, vt ibi dicit art.5. vbi & rationem aſſignat, & ſi procurator religioſi præſentat, ſufficit aſſignare terminum domino, vt ibi dicit art.6. & ſi terminus præfixus eſt nimis breuis poteſt appellari, vt ait ibi art.7. quòd ſi impedimentum eſt ex parte præſentati, vt quia non eſt idoneus, vel indignus, habet locum diſpoſitio, vel ſuppletio, cum illa vice eccleſiaſticus patronus ſit priuatus iure præſentandi, vt ibi dicit art. 8. & ſi religioſi non aſſignant portionem intra tempus præfixum, diœceſanus præſentantis, non aſſignantis, aſſignabit. d. clem. vt ibi dicit art.9. & elapſo termino, diœceſanus debet prius aſsignare portionem clerico, & poſtea inſtituere, vt ibi dicit art.10. & ipſe diœceſanus poteſt aſsignare hanc portionem potius quàm compellere religioſos, vt aſsignent, vt ibi dicit ar.11. & religioſi, Epiſcopi, nõ Vicarij, debent hanc portionem aſsignare, vt ibi dicit ar. 12. & ſi contentio eſt ſuper quantitate portionis inter Epiſcopum, & religioſos, ante lapſum termini, Epiſcopus non differet prouiſionem per appellationem, ſuperior tamen poterit eam reducere, vt ibi ait ar.13. & iſta portio debet dari pro alimentis ſecundùm æſtimationé, in his quæ de facili corrumpuntur, in alijs verò, vt vinum, frumentum, & ſimilia ſecundùm ſpeciem, & in eo debet attẽdi qualitas præſentati, ita vt honoretur habito etiam reſpectu ad iura Epiſcopalia, & procurationes, & debet aſsignari pro tóto tempore vitæ eius, ſi ibi ſit vicarius perpetuus, vt ibi dicit ar.15. & hæc onera Epiſcopalia ſunt

40 Religioſi qualiter pſentent.

procu-

procuratio debita viſitatori Cathedralium, quarta canonica, & huiuſmodi, vt ibi ait art. 16. vbi & declarat an prædicta præſcribantur, quòd ſi patroni religioſi ſubeunt aliqua onera habetur reſpectus ad ea, vt inquit ibi art. 17. & in hoc iudicio Epiſcopus procedit ſummariè, nõ tamen ſine figura iudicij ſi patronus ſe opponit, vt ibi ait art. 18.

41 Inſtitutio actualis, vt fienda.

Quo verò ad actualem inſtitutionem, dicendum, quòd poteſt fieri ſolo verbo, ſed eius actualis conſiſtit in inueſtitura, verbalis enim inſtitutio eſt, cum dicit; inſtituo te ad præſentationem talis in tali beneficio, ſed cũ ſubſequitur de dicto beneficio, te inſtituo per noſtrum anulum, vel per impoſitionem bireti, vel per traditionem libri, & per dationem clauium, vel pugilli terræ, & huiuſmodi, ſicut delatio eſt ſignum intronizationis; illa eſt actualis inſtitutio, quæ dicitur inueſtitura, vt inquit idem d. lib. 2. 3. p. q. 11. princ. art. 1. Scriptura tamen non eſt de ſubſtantia inſtitutionis, ſed ad cautelam præſentantis, & præſentati, vt ibi ait art. 2. & inſtitutio, vel collatio Epiſcopi probatur per literas, & etiã per teſtes, à Papa verò promotiones factæ in curia non probantur ſine literis Papæ, vt ibi dicit art. 3. inueſtiri etiam poteſt abſens per alium, ſub hac forma, inueſtimus talem abſentem, de tali beneficio pro ſe, vel inueſtimus te de tali beneficio pro tali abſente, vt ibi dicit art. 4. & poteſt etiam laicus inueſtiri pro abſente, vt ibi dicit art. 5. & per inueſtituram transfertur corporalis poſſeſsio, niſi aliud habeat conſuetudo, ſi tamen ſit in præſentia beneficiati, & nullus eſt in poſſeſsione illius, vt ibi dicit art. 6. Vnde adminiſtrare poteſt inſtitutus per inueſtituram, caſu quo in eum eſt tranſlata poſſeſsio, aliàs ſecus, & inſtallatio ſit ob maiorem ſolemnitatem, ne videatur propria authoritate quis ſibi ius tribuere, & vt poſsit agere, ſi ſibi poſſeſsio eſt ſublata, quod aliter facere non potuiſſet, vt ibi dicit art. 7. quæ poſſeſsio per inueſtituram acquiritur, vel poſſeſsio acquiritur per inſtallationem beneficiati in ſede Rectoris, & Canonicatus per inſtallationem in choro, & in Capitulo, in loco ſibi aſsignato, vt ibi ait art. 8. & per inueſtituram, vel poſſeſsionem transfertur in beneficiatum poſſeſsio beneficij abſque apprehenſione rerum particularium, vt ibi dicit art. 9. & poſſeſsio beneficij retinetur ab inueſtito ſolo animo ſi ab eo ſit expulſus per tirannum, excommunicando expulſorem, & alias cenſuras inferendo, vt ibi dicit art. 10. & ſi conſtat clericum eſſe inueſtitum per Epiſcopum, pręſumitur præſentatio pręceſsiſſe, ſi de ea conſtat per literas Epiſcopi ipſam narrantes, vt ibi dicit art. 11. & ſi præſentatio eſt inualida ratione electi, vel eligentium, inſtitutio eam nõ validat, ſecus ſi ratione formæ, & ſi inſtituens poſsit diſpenſare in illo defectu formæ, aliàs ſecus, vt ibi dicit art. 12. & inſtitutio facta clandeſtinè, ſi poteſt probari per literas, vel teſtes, tenet, aliàs non, vt ibi dicit art. 13. Quo verò ad expenſas proceſſus, &c. in electione ſunt fiendæ per electum, in præſentatione verò ſi eſt lis inter patronos ſuper iure patronatus fiunt per ipſos, & ſi eſt lis inter patronos, & Epiſcopum, fiunt per patronos, & Epiſcopum, & ſi agitur de meritis, vel demeritis præſentatorum, eorum ſumptibus; ſi verò præſentatio, & inſtitutio fiunt ex concordia, expenſæ fiunt per eccleſiam, de qua agitur, vt ibi dicit art. 14. qua verò forma debeant fieri ſcripturæ literarum ordinarij de præſentatione, & inſtitutione fidem facientium ibi dicit art. vlt. vbi & ait, inductionem in poſſeſsionem pertinere ad Archidiaconum.

Digitized by Google

De Honoribus Patronorum, & eorum oneribus.

QVO ad honores patronorum, primus honor dicitur proceſſio, vel prælatio, & conſiſtit in eo q; ab inſtituto debetur talis reuerentia patrono, vt à filio patri debetur, & ſic patrono venienti ad domũ cum clericis obuiam ire debet, & illum honorabiliter introducere domum, & in digniorem locum ſupra omnes laicos collocare, & cum præ cæteris laicis honorare in pace, thuribulo; & in proceſſionibus ſtatim poſt Rectorem ante omnes laicos incedere, & hic honor debetur omnibus patronis etiam ſi non ſint Reges, vt inquit Lamb. de Iure patr. lib. 3. q. 1. p. 1. princ. art. 1. vbi & ait, Italos multi facere honorem proceſſionis, & prædicta fiunt, vt laici inuitentur ad dotandas eccleſias, & præſentatus etiam tenetur aſſurgere patrono cum bireto, & facere ei reuerentiam. nec illum vocare in ius ſine licentia, vt libertus neq; patronum, vt ibi ait art. 2. non tamen tenetur beneficiatus quotidiè Miſſam celebrare pro patrono, niſi patronus id mandaſſet in inſtitutione, vt ibi dicit art. 3. nec populo exiſtente interdicto, & clero celebrante ianuis clauſis, debet admitti patronus, vt ibi dicit art. 4. nec patroni laici ratione iuris patronatus ſunt perſonæ eccleſiaſticæ, nec gaudent priuilegio eccleſiaſtico, vt ibi ait ar. 5. & circa executionem ordinatorum à fundatore, & reuerentiam exhibendam patrono, ſubſidium, & huiuſmodi, magis debet præſentatus obedire patrono, quàm Epiſcopo contrarium mandanti, cum Epiſcopus illa immutare non poſsit, ſecus ſi ſit Legatus de latere, vel Papa, vt ibi dicit art. 6. Non tamen patronus dicitur dominus eccleſiæ patronatæ, cum proprietas eccleſiarum reſeruetur Epiſcopo, poteſt tamen dici quaſi dominus, quia poteſt vendicare rem ſubtractam eccleſiæ, vt ibi dicit art. 7. 42 Patronorum honores q; ſint.

Quo verò ad onera patroni, tenetur patronus adhibere ſolertiam ne ſacerdotes defraudentur de bonis eccleſiæ collatis. c. filiis. 16 q. 7. & defendere eccleſiam ab omnibus oppreſſoribus, & ipſi prouidere, vel denunciare Epiſcopo ſacerdotes defraudantes, & curare vt bene prouideatur eccleſię. cap. decernimus. 16. q. 7. inueniendo ſacerdotem idoneum cum vacat, non poteſt tamen inde ſibi aliquam mercedem aſſumere, vt idem ait d. lib. 3 q. 2. princip. art. 1. & tenetur etiam accuſare presbyterum dilapidantem, & etiam quilibet de plebe, & poteſt etiam patronus impedire ne reditus eccleſię conuertantur in alium vſum, quam ex fundatione contineatur & debet patronus dilapidantem denunciare Epiſcopo, & eo negligente Metropolitano, & ibi tradit quando dilapidans poſſit accuſari per laicum, vt ibi dicit art. 2 non poteſt patronus tamen, vel alius accuſare criminaliter presbyterum dilapidantem, vel inhoneſtè viuentem, vt ibi dicit art. 3. vbi & tradit remiſſiuè quando laici poſſint accuſare clericos, vel cõtra eos teſtificari; vel patronus accuſare clericum dilapidantem, vel inhoneſtè viuentem etiam ſi transferat ius patronatus in extraneum, vel illud remittat eccleſiæ, quo tamen caſu ſi eſt negligens non punitur, vt ibi dicit art. 4. & ſacerdos tenetur reddere rationem adminiſtrationis patrono eccleſiaſtico, non autem laico, vt quid expendat, & quomodo, ſaltem in genere, vt ibi dicit art. 5. vbi & remiſſiuè tradit an alii beneficiati teneantur eam rationem reddere ſuis ſuperioribus, & cuſtodia eccleſiæ vacantis pertinet ad patronum clericum, non laicum, vbi & dicit, quæ actio in hoc detur, vt 43 Patronorũ onera quæ ſint.

Digitized by Google

ait art.6. Conſenſus etiam patroni laici non requiritur de neceſſitate, ſed honeſtate in alienatione rei eccleſiæ patronatæ, eccleſiaſtici verò ſic neceſſario, vt ibi dicit art. 7. Et licèt Eps poſſit cum conſenſu Capituli diſponere de fructibus primi anni eccleſiæ vacantis ex neceſſaria cauſa, non tñ pro vtilitate propria, id tamen non poteſt in eccleſijs patronatis ſine conſenſu patronorum ſine magna,& neceſſaria cauſa, ſi tamẽ ſine cauſa id fiat, patronus poterit contradicere, & Epiſcopus ſtatutum reuocabit, vt ibi dicit art.8. Nec presbyter poteſt repudiare legatum caſu quo non poteſt repudiari, niſi ſeruatis ſolemnitatibus ſine conſenſu patroni, aliàs ſecus, vnde ſi legatum nondum eſt factum eccleſiæ, poteſt Prælatus blandis verbis monere teſtatorem, vti ſibi relinquat non eccleſiæ, ſi verò actus eſt introductus, ius tamen non eſt quæſitum tempore alienationis, vel repudiationis, poteſt id repudiare, licèt teneatur eccleſiæ ad intereſſe, & qui non poteſt præiudicare expreſsè repudiando, poteſt præiudicare negligendo, & ſic de Prælato, & prohibita alienatione nõ cenſetur prohibita repudiatio legati, vt ibi dicit art.9. vbi latè id examinat,& etiam ait, Papam poſt creationem, cum reuocat gratias, intelligi reuocare eas in quibus eſt ius ad rem, non in re. Rector verò eccleſiæ etiam in cauſa magna de conſenſu Epiſcopi agit in iudicio in cauſa eccleſiæ ſine conſenſu patroni, vel laicus ſit, vel clericus, niſi patronus eccleſiaſticus ſit exemptus, quo tamen Rectore malè agente, etiam laicus patronus poteſt defendere eccleſiam, quòd ſi in limine fundationis habeatur de conſenſu Epiſcopi, quòd Rector eccleſiæ agere non poſſit in iudicio ſine patroni conſenſu, ſeruandum eſt, vt ibi dicit art.10. & patronus expenſis eccleſiæ tenetur eam defendere, vt tutor expenſis pupilli illum defendit, vt ibi ait art.11. ſe remittendo tamen ad dicta ſuperius in hac materia. Tenetur etiam patronus inuenire ſacerdotem idoneum, & prouidere vt reditus conuertantur in vſus à fundatore ſtatutos, & diuina celebrentur iuxta eius ordinationem, vt ibi dicit art. 12. ſi verò patronus in limine fundationis non reſeruat ſibi aliquos reditus, procuratio debetur Epiſcopo ratione primæ conſecrationis eccleſiæ, ſi dos eſt iam aſſignata eccleſiæ, & Rector debet procurare Epiſcopũ, ſi verò iam nõ eſt aſſignata, cum eccleſia non poſſit ſine dote conſecrari, patronus procurabit,& idem alio faciente conſecrare, vel quando eccleſia penitus deſtructa iterum conſecratur: ſi verò eſt tantum exuſta, reconciliatio fiet expenſis ipſius eccleſiæ, non patroni, comburens tamen tenetur ad expenſas, ſi verò eſt execrata, ſi ſcitur execrator, illius eſt facienda expenſis reconciliatio ſi poteſt; aliàs recurrendum eſt ad conſuetudinem, & ijs deficientibus Rector, ſi tamen ſit in parochianis, etiam parochiani contribuere tenentur. Vbi verò in prædictis patronus ſibi reſeruauit fructus, tenetur pro rata cõtribuere ad expenſas cum Rectore, vt ibi dicit art.13. ieiunare etiam tenetur patronus die quo eccleſia conſecratur. c.quòd à patribus. 75. diſt. ſi tamen eccleſia ex eleemoſynis eſt conſtructa, nemo ibi dicitur patronus, vt ibi dicit art.14. quòd ſi Papa imponat collectas, patronus laicus ſi quid ſibi reſeruauit, non erit vt laicum collectandum, ſed detrahetur ex bonis eccleſiæ, ſi verò eſt eccleſiaſticus, licèt id vt onus non debeat collectari, ſed detrahatur, tamen collectatur vt fructus eccleſiæ, ſi verò ſint patroni eccleſiaſtici habentes eccleſias pleno iure ſubiectas ad omnia onera tenẽtur. clem.1. vbi Doct. de Iure patr. vt ibi dicit art.15. poteſt tamen patronus renunciare iuri patronatus, & eccleſiam liberam relinquere, ſi in totum

omnia

Digitized by Google

omnia vult relinquere, nam ſi velit aliqua ſibi retinere, non poteſt eccleſia inuita, vt ibi dicit art. 16. & vlt.

Quo verò ad ius vtile patroni, dicto ſupra, de honorifico, & oneroſo; primò, alendus eſt patronus vergens ad inopiam de bonis eccleſiæ. Innoc. Abb. & omnes in rubr. de Iure patr. idem Lambert. d. lib. 3. q. 3. princ. art. 1. qui tamen eſt alendus de reditibus eccleſiæ, deductis prius neceſſarijs pro Rectore, aliàs non tenetur, vt ibi dicit art. 2. oportet tamen, quòd ad magnã egeſtatem patronus ſit perductus, vel ad eam tendat, vt quia commodè nõ poteſt ex ſuis bonis ſuſtentari, iuxta eius facultatem, cũ ſic dicatur inops, & melius eſt alendus, qui fuit diues, quàm qui non, & dummodo ex arte, & dignitate viuere non poſſit, aliàs tunc non erit alendus, vt nec filius tunc à patre, vt ibi dicit art. 3. & licèt Rector habeat bona aliundè, ex patrimonio, vel alijs licitè quæſitis, & tamen eccleſia patronata ſit aliàs neceſſaria eius victui, non tenetur eo caſu alere patronũ, cum poſſit ſuis conſeruare patrimonium, & viuere de eccleſia patronata, ſecus ſi habet alia beneficia vnde viuat, quia tunc patronum egenum ex eccleſiæ patronatæ fructibus alere tenetur, qui & contra Rectorem habet actionem, vt ibi dicit art. 4. & hęc alimenta debent præſtari patrono in domo propria patroni, vt ibi dicit art. 5. & hæc alimenta debent præſtari ab eccleſia non ſolum patrono, ſed etiam vxori, filijs, & domeſticis eius, vt ibi ait art. 6. vbi plura de alimentis dicit, ſi tamen patronus ob nobilitatẽ eget famulis, & ipſe, ac vxor, & filij aliundè ali non poſſint, præterquam à patrono, alij à prædictis à Rectore ali non debent, & à patrono petuntur alimenta à Rectore officio iudicis, & in hoc iudicio proceditur ſummariè, nec ibi requiritur ordo iudiciarius, vt ibi dicit art. 7. vbi & ponit quomodo concipiatur libellus in alimentis petendis, & ſi patronus ex denegatione alimentorum à Rectore moritur, punietur Rector, vt homicida ſecundùm pœnam canonicam, vt ſcilicet deponatur à beneficio, & detrudatur in monaſterium ad agendam pœnitentiam, vt ibi dicit art. 8. appellatione verò alimentorum, venit victus, veſtitus, ſtratum, calcearium, & medicinæ, vt ibi dicit ar. 9. quæ alimenta debent dari menſatim, & ſi Rector ea det voluntariè, erit in eius arbitriò dare in poſſeſſionibus in ſpecie, vel æſtimo, dando æſtimum eius quod eſt breui duraturum, in alijs poterit dare ſpeciem, vt triticum, vinum, &c. quæ diu durãt, ſi verò dat inuitus, erit in optione Epiſcopi dare in poſſeſſionibus in ſpecie, vel in ęſtimo, vt ibi dicit art. 10. vbi & ait, inuitantem aliquem ad prandium, qui acceptauit, ſi eum decipit, teneri ei ad intereſſe, & hæc alimẽta ſunt præſtanda patronis ſecundùm qualitatem eorum, vt ibi dicit art. 11. & differenter ſecundùm ætatem, quia creſcente ætate, creſcere etiam debent alimenta, vt ibi dicit art. 12. vbi & ponit, qui ſint cibi nobilium, qui ruſticorum, quæ alimenta ſunt præſtanda patrono inopi donec perueniat ad pinguiorem fortunam etiam ſi renunciarit iuri patronatus, & ſi in alium ſit tranſlatum, debent alimenta dari ſecundo, nõ primo, ſi tamen ſecundus non ſit inops, primus ſic, debet dari primo non tamen iure actionis, vt ibi dicit art. 13. quòd ſi dos eccleſiæ ſit extincta, non debentur alimenta patrono qui eam dotauit, niſi ex prima dotatione reditus eſſent aucti, tunc enim deberentur, & etiam poſſet præſentare, vt ibi dicit art. 14. Patronus tamen non poteſt vendere ius alimentorum, nec honorem proceſſionis, cum hæreant perſonæ, poterit tñ ea locare, vel etiam vendere non ius, ſed commoditatem vtendi alimentis, alium eius loco ſub-

44 Patronorum ius vtile quod ſit.

rogando, vt ibi ait art. 15. nec poteſt patronus exigere aliquod ſeruitium temporale à Rectore, niſi in limine fundationis de conſenſu Epiſcopi id ſibi reſeruauerit, vt ibi dicit art. 16. poteſt etiam patronus ſi aliquos fructus in fundatione ſibi reſeruauit illos vendere, & magis locare, non autem ius patronatus, vt ibi dicit art. 17.

45 Patronis omnib⁹ an debeatur ius vtile, & honorificum.

An verò omnibus patronis debeantur prædicta ſecundùm ius honorificum proceſſionis, vtile alimentorum, & onerosum defenſionis, dicendum eſt primò, quòd ſi plures inæqualiter conſtruunt, vel dotant eccleſiam, pinguius eſt prouidendum ei qui plus contulit, & etiam plus honoris in proceſſione, &c. vt inquit idem d. lib. 3. q. 4. princ. art. 1. & hæredes patronorum, licèt in præſentatione ſuccedant per ſtirpes, tamen in prædictis iuribus ſuccedunt per capita, & æqualiter, licèt inæqualiter ſint hæredes, vt ibi ait art. 2. & ſi ius patronatus eſt collegii, ius proceſsionis, oneris, & vtilitatis, competit iis tantùm exiſtentibus in actu collegij, & non exiſtentibus ſeparatis, alimenta tamen non debentur, cum egeſtas non poſsit eſſe collegialis, ſed ſeparata, vt ibi ait art. 3. Rector tamen tenetur ſi collegium ſolitum eſſet ſemel in anno facere prādium collegio, vel aliquos veſtire, & ob inopiam nón poſsit, vt ibi ait, & ſi ius patronatus tranſiuit in virum cum vniuerſitate data in dotem, vir habet prædicta, ſi concurrunt præfertur vxor; ſi verò eſſet vxoris, vir honorabitur reſpectu vxoris, & vt adminiſtrator bonorum vxoris eccleſiam defendet, & vt duo in carne vna alimentabuntur ab eccleſia, ſi inopes ſint, vt ibi dicit art. 4. & ſi plures ſunt patroni, vt decem æquales in patronatu, maior dignitate in pdictis alijs pfertur, & ſi concurrunt in dignitate, attendendæ ſunt aliæ qualitates, vt ibi ait ar. 5. vbi & ait, inſtrumenta debere manere apud maiorem natu domus, & ſi tres in via incedant, & ſalutentur, maior ex iis tenetur tantum reſpondere, quia is ſolus pſumitur ſalutatus, vt ibi dicit. Conſuetudo tñ valet, vt plus, minuſve oneris, vel honoris debeatur patrono, vt ibi dicit art. 6.

46 Circa ius patronat⁹ an ab hęredibus qd poſsit innouari, & quomodo.

An verò noui hæredes poſsint aliquid innouare circa ius patronatus, dicendum eſt, quòd noui hæredes non poſſunt mutare iam præſentatum, & inſtitutum, neque ſi ſint eccleſiaſtici habentes eccleſias pleno iure ſubiectas, vt inquit idem d. lib. 3. q. 3. princ. art. 1. an verò conſenſus hæredis ſufficiat vbi ſufficit conſenſus patroni, vt quòd præſentetur clericus inferioris ordinis, quàm per teſtatorem ſit diſpoſitum, ait ibi art. 2. remiſsiuè. Conditiones verò tempore fundationis appoſitæ in beneficio poſſunt in totum tolli de conſenſu patroni, ſi tamen ſint vtiles eccleſiæ, non poſſunt ab eo tolli ſine cauſa, poſſunt tamen alterari pro vna vice, & nec quæ reſpiciunt honorem Dei, vtilitatem eccleſiæ, ſatisfactionem mentis defuncti in totum, quæ verò reſpiciunt fauorem patroni ſic, vt ibi dicit art. 3. Similiter, arma noui hæredis non poſſunt affigi in capella patronata, ſi ſit aliæ familiæ, nec antiqua tolli, nec ius funerandi tranſit ad eum ſi ſit hæres extraneus, ſecus ad deſcendentes, etiam quòd non ſint hæredes, & ad hæredes ſanguinis, qui ſcilicèt deſcendunt à teſtatore etiam ex fœminis, vt ibi dicit art. 4. Renunciatio etiam beneficij debet fieri cum conſenſu patroni, vel laici, vel clerici, vt ibi dicit art. 5. poteſt tamen Rector eccleſiæ præſentare ordinandos ad titulum beneficij ſui, licèt ſit patronatum, id tamen non poteſt Rector ſi patronatus ſit eccleſiaſticus ſine conſenſu veri patroni, & ſi patronus conſentiat intitulationi factæ per Rectorem, generabitur ei præiudicium, vel ſit eccleſiaſticus, vel laicus, tunc enim non poterit

rit alios præſentare ad eccleſiam vacantem, vel cum vacauerit, quòd ſi patronus non conſenſit, ille intitulatus erit remouendus, mortuo patrono, vt ibi ait art. 6. Vicarius etiam non poteſt poni in eccleſia patronata ſine conſenſu patroni ſi ſit perpetuus, ſecus ad tempus, vel vitam Rectoris, vel quò ad alios ſeruitores, quos Rector ſibi poteſt eligere, vt ibi dicit art. 7. nec Rector poteſt obligari ad ſoluendum cenſum patrono, vel augendum antiquum etiam in vita ſua, vt ibi dicit art. 8. poſſunt tamen patroni cum conſenſu Epiſcopi alterare ordinationem teſtatoris factam in beneficio patronato. Dec. conſ. 123. vt ſupra.

An verò Epiſcopus poſſit alterare ſtatum eccleſiæ patronatæ, dicendum, quòd non poteſt facere capellam patronatam eccleſiam collegiatam ſine conſenſu patroni, qui ſi conſentiat, amittit ius præſentandi, licèt retineat alios fructus patronatus, & habeat conſentire electioni Rectoris, ex neceſsitate tamen, vel vtilitate eccleſiæ id poteſt Epiſcopus ſine conſenſu patroni, quo tamen caſu patronus præſentabit Rectorem, ſed non ita pingue prouidebitur ei ſi inops ſit, ac ſi non eſſet collegiata, vt inquit idem d. lib. 3. q. 6. art. 1. Nec poteſt etiam Epiſcopus vnire beneficium patronatum ſine patrono, ſecus eo conſentiente, vel non contradicente, vt ibi ait art. 2. Nec poteſt etiam Epiſcopus concedere eccleſiam patronatam alicui pio loco ſine patrono, ſecus eo conſentiente, vt ibi dicit art. 3. nec ex reditibus ſine conſenſu patroni conſtituere præbendam, vt ibi dicit art. 4 Patronus tamen de conſenſu Epiſcopi poteſt concedere eccleſiam patronatam loco religioſo, vt ibi dicit art. 5. Non poteſt etiam Epiſcopus cogere Rectorem celebrare alibi, quàm in altari, vel capella beneficij, niſi aliqua vice cum conſenſu patroni, pro neceſsitate, vel vtilitate eccleſiæ, vt ibi dicit art. 6. & ſi relictum per teſtatorem non poteſt fieri, poteſt Epiſcopus id conuertere in alium vſum de conſenſu patroni, & ſi reditus non ſufficiunt tot Miſsis celebrandis, poteſt Epiſcopus earum numerum minuere, & idem de alijs qualitatibus, vt & augere auctis reditibus de conſenſu hæredis ſaltem pro vna vice, & etiam perpetuò, vt ibi dicit art. 7. ꝙ ſi quis beneficio ſit priuatus, Papa poteſt eum reſtituere ſine conſenſu patronorum eccleſiaſticorum, & idem ſi ſint laici, ſi de illo patronatu facit mentionem, aliàs non valet reſtitutio, ſi non facit mentionem prædictorum, ſi verò eſt Legatus de latere id poteſt inuito patrono eccleſiaſtico, ſecus ſi ſit laicum, niſi caſu quo & Epiſcopus id poteſt; ſi verò eſt inferior ordinarius, ſi depoſitus appellauit, & inde recuperat ſuum ius, poteſt id facere Epiſcopus ſine patrono, ſi verò omnino erat iure ſuo priuatus, non poterit per Epiſcopum reſtitui, & caſu quo reſtituitur ad ordinem, non per hoc intelligitur reſtitutus ad beneficium, vt ibi dicit art. 9. Deſtitutio tamen non competit inferiori Prælato cui ex priuilegio, vel præſcriptione competit inſtitutio, vt ibi ait art. 10.

47 Ius patronatus ſtatus an tẽporis tractu alterari valeat.

Quo verò ad amiſsionem iuris patronatus, amittitur ius patronatus perempta cauſa ex qua quis erat patronus, vt ſi eccleſia in totum corruit, vel dote extincta, aut fundo caſmate, vel alluuione ſublato, vt inquit idem d. lib. 3. q. 7. art. 1. Non tamen tenetur patronus reficere eccleſiam, ſed Rector, niſi ex conſuetudine in alios hoc onus ſit tranſlatum, vt ibi ait art. 2. vbi & latè tractat quis teneatur ad expenſas eccleſiæ, & idem de refectione domus eccleſiæ, vt teneatur Rector ſi non eſt fabrica, vel conſuetudo in alios tranſlata, & eo non valente parochiani, vt ibi dicit art. 3. & vbi etiam parochiani ſunt inopes, & prædicta ceſſant, pro reparatione eccleſiæ alienari

48 Ius patronat⁹ qualiter amittatur.

pari poſſunt bona ipſius, & ét pro refectione domus Rectoris, & licèt ex reparatione extinguatur dos, per hoc tamen nó amittitur ius patronatus, vt ibi ait art 4. quòd ſi qui tenentur nolunt concurrere in reædificatione, vel reparatione eccleſiæ, vel renunciant iuri ſuo, ſi velit quis renunciare beneficio, vel recedere à parochia, vt non teneatur ad refectionem de præterito, non poteſt; & vbi plures concurrunt, ſi refectio eſt de præterito nó ſufficit renunciatio iuris ſui, ſed tenentur cótribuere, ſi verò eſt de futuro, ſufficit renunciatio iuris ſui, & ſic ſi pars collegij non vult reparare eccleſiam, poteſt compelli quò ad præteritum; ſi verò vult diſcedere de futuro, ſufficit renunciatio iuris ſui, vt ibi dicit art. 5. Papa etiam ſine cauſa poteſt aliquem priuare iure patronatus, quę tamen in eo præſumitur, vt ibi dicit art. 6. Non amittitur tamen ius patronatus ex non præſentatione quando eccleſia non vacauit, etiam ſi per centum annos id eſſet, vel quando præſentatio non fuit expediens, & tunc ſufficit præſentare vltimam præſentationem, cum inſtitutione, vt ibi dicit art. 7. vbi ait, ciuitatem obligatam facere exercitum faciente Rege, ſi per centum annos Rex non facit, non amittit ius ſuum. Amittitur tamen ius patronatus per non vſum præſentationis, & eccleſia ſit libera, & ſufficit tempus quo ſufficit præſcribere contra laicum, vt ibi dicit art. 8. amittitur etiam ius patronatus ſi ceditur, vel renunciatur, vt ibi dicit art. 9. & etiam ſi eccleſia patronata vnitur cũ alia eccleſia, vel altari eccleſiæ conceſſo, vt ibi dicit art. 10.

Quo verò ad amiſſionem iuris patronatus per delictum, vendens ius patronatus amittit illud, & etiam pretiũ, & eccleſia efficitur libera, & emens eo ſpoliabitur, & eccleſia efficietur libera, cuius etiam erit pretium emptionis, vt inquit idem d. lib. 3. q. 8. princ. art. 1. condemnatus etiam de hæreſi amittit ius patronatus, nec recuperatur per reuerſionem ad fidem, vt ibi dicit art. 2. & fautores etiam hæreticorũ, ſchiſmatici, manentes in excommunicatione per annum, & apoſtatæ, vt ibi dicit art. 3. & etiam per crimen læſæ maieſtatis humanæ, & per quodcunq; inducitur priuatio bonorum, vt ibi dicit ar. 4. & etiam per proditionem patriæ, vt ait art. 5. & idem ſi auſu temerario occidant, vel mutilent patroni Rectorem, & perdunt cenſum etiam quem ſibi reſeruarunt, & quid de feudatario, & canonicis ibi dicit art. 6. niſi in caſibus iure permiſſis, vt ſi inueniatur cum matre, &c. vel ad neceſſariam defenſionem, vel in caſu clem. ſi furioſus. de homic. & idem ſi opprimunt eccleſiam occupantes eius bona, vt ibi dicit art. 7. & licèt iudex ſecularis ſpecialiter ob omne delictũ non poſſet priuare laicum iure patronatus, nec illud confiſcare, tamen ex confiſcatione omnium bonorũ, eccleſia remanet libera, & idem ſi punitur ob delictum commiſſum in eccleſiam particularem, vel vniuerſalem etiam nó expreſſo ſigno vniuerſali, & vbi publicantur bona patroni ob delictũ in genere, & venit infamia, licèt non veniat ius patronatus, Epiſcopus tamen de iam cognitis poteſt ſe informare, & priuare patronum iure patronato, vt ibi dicit art. 8. vbi latè id examinat quid poſſit in hoc iudex ſecularis, cum art. 9. & 10. licèt aliàs non veniat ius patronatus in confiſcatione bonorum, excepto caſu hæreſis. Zerola in praxi ep. verbo, Ius patronatus, nu. 8. dubio 20.

49 Iuris patronatus natura q, Quo verò ad naturam iuris patronatus, vt ſciatur per quos de eo iudicari poſſit, dicendum, quòd eſt annexum ſpiritualibus. c. quanto. de iudic. vnde non eſt cauſa merè ſpiritualis, cum coniunctum nó ſit idem cum principali. c. tranſlato. de conſtit. quatenus per præſentationem, ſecuta inſti-

tutione

tutione prouidetur eccleſijs, & ibi diuina, vt ſpiritualia adminiſtrantur, & ſic ius patronatus eſt annexũ ſpirituali, quia adhęret eccleſię, vt inquit idem d.lib. 3.q.9.princ.art.1. vbi & ait, electionem nõ cadere in laico, præſentationem ſic, & quare, & quot modis ſpiritualia ſumantur. Vnde ius patronatus eſt fori eccleſiaſtici, niſi ex priuilegio Papæ aliter habeatur, vt eſt in regno Franciæ, & Angliæ, vt ibi ait ar.2. poteſt tamen iudex ſecularis cognoſcere de iure patronato, quando tractatur de excludendis patronis, & liberanda eccleſia, quod intelligitur quando eccleſia eſt actrix, & conuenit patronos coram foro ſuo, vel quando intentat actionem legis diffamari. ff. de ingenuis manum. vel quando quis promiſit donare, vt compellatur donare, vel vult cõdemnare patronos ad intereſſe, vt ibi ait art.3. non poteſt verò cauſa iuris patronatus compromitti in laicũ, vt nec ab eo iudicari poteſt. d.c.quanto. de iudic. vt ibi dicit art.4. is tamen incidenter, vel acceſſoriè poteſt de eo iudicare, ſi cognoſcit de vniuerſitate temporali, dummodo de eo non fiat expreſſio, nec in libello, nec in ſententia, vt ibi dicit art.5. nec etiam poteſt tranſigi ſuper iure patronatus, vel eius præſentatione, vt nec ſuper iure ſpirituali, vel ei annexo, vt ibi dicit art.6. Patronus tamen eccleſiaſticus expulſus ab eccleſia, aget coram laico contra expulſorem, vt ibi art.7. ait, quod remedium competat in hoc iudicio remiſſiuè, & art.8. dicit, ius funerandi non poſſideri, eius tamen vſum poſſideri poſſe, cum ius ſepulturæ ſit annexum ſpiritualibus, vt ibi dicit art.9. & 10. iudicem eccleſiaſticum habere cognitionem iuris funerandi, laicum verò iudicem expenſarum, & ibi art. 11. dicit, quomodo libelli ſint formandi in materia iuris patronatus, & ſpoliato poſſeſſione eius, quod remedium competat. & p quos de eo iudicari poſſit

Quo verò ad differentias, quę ſunt inter patronos laicos, & eccleſiaſticos, ait idem d.lib.3.q.10.princ.art.1. vbi ponit quadraginta octo differentias, quarum multæ ſuis locis ſunt tactæ, & ibi art.2. ponit differentias inter patronos eccleſiaſticos habentes bona temporalia iuris patronatus, & patronos eccleſiaſticos non habentes bona temporalia, & q.11. & vlt.d.lib. declarat in quibus conueniant patroni tam laici, quàm eccleſiaſtici cum patronatu libertorum, & in quibus differant art.1. & 2. 50 Patroni laici, vt differant ab eccleſiaſticis.

Et ex his impoſitus ſit finis Tractatui de Iure Patronatus.

Ex quibus omnibus breuiter colligitur in genere, ꝙ ius patronatus acquiritur ex fundatione eccleſiæ, ædificatione, vel ex eius cõſtructione, aut dotatione, & idem de capellis, de conſenſu Epiſcopi factis, non autem ex reparatione eccleſiæ, niſi ſit totalis reædificatio, nec ex dotatione eccleſiæ, niſi ſit totalis dotatio, quæ dos debet ſufficere miniſtris, luminaribus cuſtodiæ, paramentis, & iuribus Epiſcopalibus ſoluendis, & ſi plures prædicta faciunt de conſenſu Epiſcopi, licèt ex portionibus inæqualibus, acquirunt ius patronatus. Acquiritur etiam ex priuilegio Papæ, & ex præſcriptione non ex ſe, ſed quatenus ex ea præſumuntur prædicta ꝓceſſiſſe. Transfertur verò ab vno in alium ſucceſſione in hæredes patroni etiam extraneos, niſi aliud apponatur in conſtructione, vel fundationis limine, & hæredes fundatoris ſuccedunt per capita, horum verò hæredes per ſtirpes, & in hoc non requiritur conſenſus Epiſcopi, transfertur etiam per legatum, vel donationem etiam in laicum de conſenſu Epiſcopi, in eccleſiam verò etiam ſine eo, & in locum pium, transfertur quoq; per venditionem, cum vniuerſitate bonorum, eo tamen non expreſſo, aliàs ſecus, vel ſi ſit ven

ditio

Digitized by Google

ditio particularis, ſic enim non transfertur; transfertur etiam ex permutatione vnius patronatus cum alio quod habet eccleſia de conſenſu Epiſcopi, & cum vniuerſitate data in dotem; habens verò ius patronatus, vel eius quaſi poſſeſſionem, quæ vnico etiam actu, vel præſentatione acquiritur, præſentare debet idoneum coram Epiſcopo, vel alio habēte inſtituere intra quatuor menſes ſi ſit patronus laicus, intra ſex, ſi eccleſiaſticus, & laicus variare poteſt ſimul præſentando accumulatiuè ſecundum, niſi ſcienter præſentauerit indignum, & ſi plures ſunt præſentati Epiſcopus debet eligere magis idoneum, eligendo de gremio eccleſiæ, de genere fundatoris, in paritate, & huiuſmodi, eccleſiaſticus verò non poteſt variare. Patronus verò nil poteſt retinere ex bonis iuris patronatus, niſi in fundatione id ſibi reſeruarit, qui poteſt apponere in fundatione conditiones, quæ non ſint contra ius ſine Epiſcopi conſenſu, ſi verò ſunt contra ius, non ſine eius conſenſu, & habet tria, ius præſentandi, honorem, vt à Rectore plus alijs laicis honoretur in proceſſionibus, & huiuſmodi, & ab eo alatur ſi vergat ad inopiam, nec aliundè ali poteſt, & facultates eccleſiæ id ferant, & alia multa colliguntur, de quibus latè in tractatu.

51 Iuris patronatus titulus, vt probādus in praxi.

In praxi verò, præter ſupradicta, in iuris patronatus probatione ex Conc. Trid. ſeſſ. 25 de reform. c. ſicuti. ſtatuitur, vt titulus iuris patronatus ſit ex fundatione, vel dotatione, qui authentico documento, & alijs iure requiſitis, oſtendatur, vel ex multiplicatis præſentationibus per ſpatium temporis hominum memoriam excedentis, quæſitum, vel alias iuxta iuris diſpoſitionem, vt ſupra in materia eſt dictū. Vbi verò ſuſpitio ſubeſt eius vſurpationis, vt in communitatibus, vel vniuerſitatibus, immemorabilis temporis præſcriptio non ſufficit, niſi præſentationes continuatæ ſaltem per quinquaginta annos, quæ omnes effectum ſint ſortitæ, authenticis ſcripturis probentur, nec ſufficit fama immemorabilis dotationis, vel fundationis, niſi prædicta concurrant, vt cenſuit Rota coram Reuerendiſs. D. D. Hippolyto Aldobrandino, qui nunc vniuerſalis eccleſiæ ob eius inſignia merita, meritò Paſtor, & Pontifex ſummus electus eſt, teſte Anaſtaſ. Germon de ſacrorum immunit. lib. 3. c. 12. ſub num. 26. & vbi Principes habent poſſeſſionem nominandi, vel præſentandi ad eccleſias, intelliguntur id habere ex fundatione, dotatione, augmentatione, vel priuilegio Papæ, vt idem ait nu. 27. cum ſeq. Alij verò patronatus prædictis carentes, præter pertinentes ad Principes ſupremos, vel ſtudia generalia, & exceptis patronatibus ſuper Cathedralibus eccleſijs ad prædictos ſpectantibus, etiam in vim priuilegij conceſſi, irriti ſunt habendi, & ab Epiſcopo eccleſiæ illæ liberè ſunt conferendæ. d. c. ſicuti. in Trid. Conc. ſimiliter vniones beneficiorum factæ patronatibus, ſi nondum effectum ſunt ſortitæ, irritantur, quæ verò à quadraginta annis ante Concilium Tridentinū ſunt factæ, ſunt recognoſcendæ ab Epiſcopo, qui ſi viderit eas ob ſubreptionem, vel obreptionem factas, irritas decernat, vt & patronatus in eccleſijs liberis facti, vel fiendi, ſi non probentur conſtituti ob euidentem eccleſiæ vtilitatem, & neceſſitatem, etiam ob augmentum dotis facti, in totum reuocantur, reſtituto patronis quod dederunt, & eccleſias liberas dimittendo. d. cap. ſicuti. & generaliter vacante iure patronatus, ponitur edictum ad valuas eccleſiæ vacantis, vel parochialis, ſi ea eſſet diruta, ad inſtantiam fiſci, vel patroni, vt ſi qui volunt contradicere præſentationi, intra certum terminum compareant; & ſat eſt probare ius patronatus, ex fundatione, vel do-

Digitized by Google

tatione, vel multiplicatis præſentationibus, vel curſu temporis, vel præſcriptione, imò ex vnico actu, ſi inſtitutus vixiſſet per quadraginta annos Couar.pract. qq. cap.14. etiam ſecundùm terminos Concilij Tridentini; & hoc in priuatis perſonis, nam in vniuerſitatibus requiritur ſpatium quinquaginta annorum, & idem de Baronibus dominis, & cum authenticis ſcripturis. Zerola in praxi ep. verbo, Ius patronatus, nu.3.

Quòd ſi eccleſia patronata eſt curata, tunc præſentabitur quem patronus eccleſiaſticus inter digniores examinatos ab examinatoribus approbatos iudicauerit, ſi inſtitutio ſpectet ad Epiſcopũ, ſed ſi ad inferiorem ſpectet, ex dignis digniorem eliget Epiſcopus, & illum patronus præſentabit ei ad quem inſtitutio ſpectat. ſeſſ.24.cap.18.§.ſi verò. & etiam vbi ius patronatus eſt eccleſiaſticum in curatis, vel partim eccleſiaſticum, partim laicorum, etiam ſi pro duabus partibus ad laicum, pro vna ad eccleſiaſticum pertineat, edictum erit proponendum, & præter nominatos à patrono Epiſcopus alios etiam clericos ad concurſum admittere poterit, niſi in fundatione aliter cautum ſit, tunc enim citra concurſum præſentatus ab eccleſiaſtico debebit ab Epiſcopo examinari, & ſi idoneus ſit, inſtitui; quòd ſi patroni laici ſunt, edictum concurſus non proponitur, ſed patroni præſentant, & Epiſcopus inſtituit cum examine præſentatum citra cõcurſum. d.cap.18. & explicat Illuſtriſs. Dominus meus Cardinalis Paleotus in eius Concil. Prouinciali tit.de examine per concurſum, verſ. de quibus. & non niſi examinatis, & approbatis poteſt beneficium tale in prædictis conferri, & poteſt etiam præſentatus, ſi idoneus non ſit, ab Epiſcopo non admitti. d.cap.18.& d.c.ſicuti. & vbi ab inferiori inſtitutio eſt fienda, ſi præſentatus ab Epiſcopo non eſt examinatus, irrita eſt inſtitutio, vt & remouere eos poteſt, qui abſque Epiſcopi approbatione ad beneficia admiſſi ſunt, do nec conſtet ad quos id ius ſpectet. ex Conc.Trid.ſeſſ.14.cap.13.& de priuilegio doceri debet.d.c.& ſeſſ.24.cap.18. & vbi eccleſia eſt curata, patronus debet accelerare præſentationem. 52 In Eccleſia patronata curata, præſentatio, & inſtitutio, vt fiat.

Non poteſt etiam patronus aliquid ſibi appropriare ex bonis beneficij, aliàs impediens ne fructus perueniant ad eum ad quem iure debent, incurrit excommunicationem Papæ reſeruatam, & iure patronatus eo ipſo priuatus exiſtit. c.11.ſeſſ.22.in Trid.Conc. Nau.in Man.cap.27.nũm.69. niſi in fundatione quid ſibi reſeruarit. cap.nobis.de Iure patr. vel niſi ſit in neceſſitate conſtitutus, quo caſu à beneficiato eſt alendus, vt ſupra. 53 Patronus quæ vitare & agere debeat.

Idem etiam ius patronatus titulo venditionis, vel alio contra ſacros canones vetito transferre non poteſt, aliter excommunicari, & interdici debet, & iure patronatus ipſo iure priuatus exiſtit. d.c.ſicuti. ſeſſ.25. vt & ſi per ſe, vel alios facit occidere Rectorem inſtitutum. Abb. in cap.in quibuſdam. de pœnis.

Debet præterea patronus laicus intra quatuor menſes præſentare, eccleſiaſticus intra ſex, aliter Epiſcopus prouidebit. c.cum propter. de Iure patr. & conſenſus patroni poteſt antecedere inſtitutionem, & ſubſequi. c. cura. de Iure patr. deciſ.Rotæ 5.de rerum permut.in nou. & ſemel inſtitutus ab Epiſcopo ad præſentationem laici, non poteſt inde remoueri ſine licentia Epiſcopi.cap.in Lateranenſi.de præb. & laicus ſemel variare poteſt, vt ſupra, in præſentando, eccleſiaſticus non. cap.præterea. cap.relatum.c. cum laicis. de Iure patr. & vbi præſentatio facta à laico patrono eſt paris numeri, Epiſcopus gratificabit cui ex meritis ſibi videbitur, ex dictis ſu-

Digitized by Google

pra, & probat Nau. de Iure patron. conſ.5.& 6. dummodo vnus tantum ſit præſentatus à pluribus patronis, quia vbi vota ſunt paria, poteſt Epiſcopus gratificare, quando ſcilicet accumulatiuè ſecundus præſentatur, non autem ſi patroni duos preſentent, vt ſupra dixi; ſi verò eſt patronus eccleſiaſticus gratificare is poteſt eligendo quem vult ex approbatis ab Epiſcopo per examen, vt inquit ibi Nau. conſ.6.

Debet & inſtitutus in beneficio patronato onera illi in fundatione impoſita exequi, niſi tamen contra illa legitimè per conſuetudinem ſit præſcriptum, quod fieri poſſe ait Nau. de Iure patr. conſ.1. quod ego intelligerem quò ad onus reſidendi, ſi non ſit beneficium curatum, non autem quò ad onera celebrandi tot diebus in hebdomada, dummodo eccleſiæ fructus id onus ferre poſſint.

Debet & eccleſia patronata refici ex fructibus beneficij, quæ ſi refici nõ poteſt ad matrices eccleſias ab Epiſcopo transferri poteſt. ſeſſ. 21 cap.7. in Trid. Conc. iuxta formam d.c. vt & non poteſt quis beneficium patronatum recipere de manu laici, aliàs eſt excommunicandus, & priuandus beneficio, ſi id fiat ſine Epiſcopi inſtitutione. cap. præterea. §. clericus autem. c. relatum. de Iure patr. quo caſu poſſunt laici pœnitere, & primis amotis, alios præſentare. cap. cum laici. eod. vt nec licet clericis præſentatis renunciare beneficium in manibus patroni, ſed tantum Epiſcopi. c. Gonſaldus. 17. q.2. cap. quod in dubijs. cap. admonet. de renunciat.

Non poteſt verò Epiſcopus concedere in ius patronatum eccleſiam iam conſecratam. Silua. 1.p.q.7.nu.9. nec capellam intra eam, ex vſu tamen capellæ ſic conceduntur ab Epiſcopo, vt ait Zerola in praxi ep. verbo, Ius patronatus, nu.8. dubio 6. qui & ibi dubio 4. ait, quòd ſi præſentatus deficiat in probationibus, vbi controuertitur an eccleſia ſit libera, vel ſi eſt negligens, licèt ſententia feratur pro fiſco, tamen non nocet vero patrono, niſi pro illa vice tantum, ex Couar. pract. qq. c.14. nu.2. qui & dubio 5. ait, quòd ſi Baro habet multos filios, & eccleſias patronatas, in iure iſto ſuccedere tantum primogenitum, ſi terræ illæ ſint feudales, ſi enim non eſſent feudales, omnes in eo concurrere deberent, qui & dubio 8. ait, Epiſcopum non poſſe diſponere de beneficio patronato intra legitima tempora præſentationis; & quòd ſi præſentatus legitimè renunciet præſentationi, patroni habẽt aliud quadrimeſtre, vt ibi ait dubio 9. Qui & loco cit. dub. 14. ait, quòd ſi aliquis dominus ædificat eccleſiam cum conſenſu Epiſcopi, ea conditione, vt infra certum tempus eam dotaret ad conſequendum ius patronatus, etſi is ante mortem non dotet, & hæres dotet inſcio Epiſcopo, & præſentet ſacerdotes qui non inſtituantur, attamen hæc dotatio dat, vel auget ei ius in eccleſia præter ædificationem preceſſoris, nec eſt neceſſarius conſenſus Epiſcopi dictæ dotationi, qui tamen tenetur conſentire dictæ dotationi, quo recuſante, poteſt hæres ſibi retinere quod dedit, presbyteri tamen primi dicuntur intruſi, ſi non inſtituantur ab Epiſcopo. Qui & dubio 15. ait, ſi fundatur ius patronatus hac conditione, vt ad id præſententur ſex ſacerdotes, poterit diſpenſare de conſenſu maioris partis patronorum, vt ſint duo tantum qui habeant celebrare, & etiam ſi nõ ſit quis ſacerdos, licèt fundatio actu requirat ſacerdotium, modo infra annum ad ſacerdotium promoueatur, de conſenſu eorundem; qui & dubio 16. ait, q ſi quis præſentetur ab exiſtente in poſſeſſione præſentandi, & inſtituatur, ſi poſt ei moueatur lis ab alio patrono, & ſuccumbat, quòd non ex hoc remouebitur

Digitized by Google

mouebitur pro illa vice, ob poſſeſſionem bonæ fidei, etiam ſi ante inſtitutionem lis moueatur, modo ante eam præſentatio ſit facta; qui & dubio 19. dicit, q ſi ſunt decem patroni, & duo præſentent vnum, tres alium, quinque alium, magis idoneus eſt præferendus, & ſi præſentatus à pluribus talis eſt, præfertur, & etiam idoneus, licèt non ita vt præſentatus à minori parte, niſi in tali beneficio requiratur quod is ſit graduatus, vel ſit parochialis quæ eſt conferenda magis idoneos; qui & dubio 24. dicit, quòd nõ poſſunt variare in præſentando perſonæ eccleſiaſticæ, nec collegium, nec vniuerſitas, nec patronus laicus qui primo pſentauit plures qui litigant; qui & dubio 27. dicit, non poſſe fundari ius patronatus ea conditione, vt inſtitutio fiat per inferiorem Epiſcopo, ex Abb. in c. nobis. nu. 5. de Iure pat. & quod non tranſit in fœminam dotatam renunciantem hæreditati paternæ; & quòd ſi ſunt plures patroni plurium eccleſiarum, poſſunt inter ſe illa iura diuidere, vt vnus ſit patronus vna in eccleſia, alius in alia, vt ait dubio 29. & 31. qui & dubio 23. dicit, quòd patronus eccleſiaſticus poteſt exigere rationem rerum temporalium ſui iuris patronatus, laicus non; & quòd filius inſtitutus in legitima, alio inſtituto hærede vniuerſali, non ſuccedit in ius patronatus. ex Couar. lib. 2. cap. 18 num. 9. var. reſol. vbi & dubio vlt. Zerola dicit, quòd ſi ex pluribus patronis pars præſentat vnum ex ipſis patronis, ſic præſentatus non perficit præſentationem, ſi alij ſunt pares, vbi & ex Couar. pract. quæſt. cap. 36. nu. 8. docet an ius patronatus collegij, vel confraternitatis cenſeatur laicale, vel eccleſiaſticum. De quibus ferè omnibus ſupra ſuis locis eſt dictum, cætera videnda ſunt in materia.

Id etiam aduertendo, quòd beneficium patronatum non poteſt permutari ſine conſenſu patroni, qui ſat eſt quòd poſt interueniat, aliàs actus annullari poteſt. Couar pract. qq. cap. 36. ſi tamen ſint requiſiti, & nolunt conſentire, Epiſcopus poteſt approbare permutationem, ſi eſt vtilis eccleſiæ, renunciatio tamen non poteſt fieri ſine conſenſu patroni, nec vnio, aliàs eſt nulla. Rochus q. 3. vt & de Iure patronato eſt fienda mentio coram Papa, aliàs actus non valet, vt ſupra, vt nec Epiſcopus poteſt depoſitum reſtituere ſine conſenſu patroni. Gemin. in cap. quamuis. de reſcript. in 6. & ſi quis habet ius patronatus in aliqua eccleſia collegiata, non poteſt præſentare principalem dignitatem illius. Boerius deciſ. 30. nu. 5. niſi id ſibi reſeruarit in fundatione. Couar. in regula poſſeſſor. §. 10. num. 50. de reg. iur. in 6. non autem id poteſt qui habet ius eligendi Rectorem, vt ibi ait, nec poteſt præſentare creditor cui eſt datus fundus pignori, ſi eſt ſpes luitionis; & pater poteſt præſentare filium, ſi eſt idoneus. Abbas in cap. conſuluit. de Iure patron. nec Epiſcopus poteſt reijcere Monachos, vel Mendicantes ſibi præſentatos à patrono. Abbas in cap. quod Dei. num. 7. de ſtatu regular. modo ſint capaces illius ex Papæ diſpenſatione, quæ hodie requiritur, vt habetur Tract. de Regularibus.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio beneficij quid ſit.*
2 *Renunciatio coram quo ſit fienda, & quotuplex ſit.*
3 *Renunciare quis poſſit, vel non.*
4 *Renunciatio qua forma ſit fienda.*
5 *Renunciatio qualiter publicanda ſit.*
6 *Renunciatio ex quibus cauſis ſit fienda.*
7 *Renunciatio quibus caſibus inualida ſit.*
8 *Renunciationis effectus quis.*

De Renunciatione Beneficiorum. Cap. XIII.

PER Renunciationem etiam acquiritur dignitas, vel beneficium, vel quatenus facit, vt ſic vacet, ſi fiat ſimpliciter, vel quia ſit facta ad fauorem alicuius; Ideò de ea dicendum poſt tract. de Iure Patronatus. In quo videndum primò, quid ſit Renunciatio, & quotuplex: ſecundò, quis poſſit renunciare, vel non: tertiò, coram quo, & qua forma: quartò, ex quibus cauſis: quintò, quibus modis inualidetur: ſextò, quis ſit effectus Renunciationis.

1 Renunciatio benefi cij qd ſit. Quò ad primum, dicendum eſt, quòd renunciatio communiter ſumpta, eſt iuris proprij ſpontanea refutatio: Dicitur iuris proprij, quia alieno renunciari non poteſt. c.pen. de ſent. & re iud. Dicitur ſpontanea, reſpectu certitudinis, & voluntatis, quia ſi eſſet coacta, non noceret repetere volente.cap.ſuper hoc.de renunc.cap. Abbas.quod metus cauſa. Dicitur refutatio, ideſt abdicatio à ſe, quod denotat effectum renunciationis. In ſpecie verò circa beneficium, dici poteſt, quòd ſit ſpontanea proprij beneficij, coram ſuperiore ad id poteſtatem habente, legitimè facta dimiſſio, & ab eo admiſſa. Dicitur, coram ſuperiore, quia ſi fiat non coram eo, renunciatio eſt nulla. Doct. in cap. quod in dubijs. de renunciat. Puteus deciſ.94. num 2. lib. 1.

2 Renunciatio coram quo fieri debeat, & quotuplex ſit. Hoc verò intelligitur, quò ad ſuperiorem, qui poterit reſignantem non coram ſuperiore, repetere ad beneficium reſignatum, ſi vult, vel ratificare reſignationem, & declarare illum priuatum, & conferre illud beneficiũ, in præiudicium tamen reſignantis valida eſt, vt & quę ſit ſimoniacè. Innoc. in d.cap.quod in dubijs. glo. in d. c.ſuper hoc. de renunç. Aufrer.deciſ.Toloſ. 438. quod procedit etiam in renunciatione facta coram laico, quæ valet in præiudicium reſignantis. d.c.quod.de renunc. Rota deciſ.332. in nou. non autem ſuperioris. Secundò, id declaratur, vt reſignans coram non ſuperiore, amittat poſſeſſionem, retinet tamen proprietatem, qua declarari debet eſſe priuatus. Innoc. in c.veniens. de renunc. quod procedit etiam ſi renunciatio fiat coram laico, quia adhuc amittitur poſſeſſio, retinetur verò proprietas, modo, vt ſupra. Doct. in d.c. quod in dubijs.

Fallit

Fallit verò prædicta concluſio, quòd ſcilicet reſignatio facta coram non ſuperiore ſit nulla; Primò, ſi poſt ſuperior eam ratificet, quia ſic tenet. Zabar. in clem. 1. nu. 17. de renunc. ſic tamen, vt ſic renuncians non poſſit redire ad beneficium ſic reſignatum ſine ſuperioris authoritate, an verò requiratur noua collatio, docet Io. And. in c. ſi te. de renunc. ſic tamen vt potius ratificetur renunciatio facta coram clerico, quàm laico, & ſic vt ratificatio fiat infra ſex menſes, aliàs ſi non ratificetur, vel ſuperior non cogat talem redire ad beneficium infra ſex menſes, poteſtas conferendi deuoluitur ad proximè ſuperiorem. Rota deciſ. 8. de renunc. in antiq. nu. vlt. Secundò, fallit ſi reſignatio ſit facta in manibus alicuius qui recipiat nomine ſuperioris, vt notarij, vel alterius, quia valet. Guid. Pap. conſ. 172. ſic tamen, vt ſuperior id ratificet geſtum, aliàs non valet, vel q; præceſſerit eius mandatum. Pariſ. conſ. 52. nu. 110. vol. 5. Tertiò, fallit, quando reſignatur coram non ſuperiore, & dicitur, reſigno hoc beneficium, ſi ordinario meo, cuius conſenſus requiritur, placuerit, quia ſic valet, modo poſt ſuperior ratificet antequam is acceptet beneficium, alias non valet in præiudicium ſuperioris, vt nec renunciatio ſimoniaca, facta cum clauſula, ſaluo beneplacito ſedis Apoſtolicæ, ſi ante rem peractam, non ſit impetratum tale beneplacitum, & ſic capiens poſſeſſionem, dicitur intruſus. Io. And. in c. in literis. de reſtit. ſpol. Quartò, limitatur, & declaratur, vt requiratur dicta authoritas ſuperioris in renunciatione beneficiorum acquiſitorum, non autem acquirendorum. Doct. in d. c. quod in dubijs. Quintò, fallit, ſi quis habeat ius ad rem in beneficio; ſic enim poteſt id renunciare ſine ſuperiore. Rota deciſ. 6. nu. 3. de Iure patr. in antiq. vt Epiſcopus electus, qui poteſt renunciare in manibus eligentium ſine licentia Papę ante confirmationem habitam, ſecus poſt. Doct. in cap. ſi electio. de renunc. in 6. vt nec poſt conſecrationem, quæ fit poſt tres menſes à die confirmationis. glo. in cap. ne pro defectu. de elect. vt & præſentatus ad beneficium ante inſtitutionem poteſt renunciare coram patrono abſque ſuperiore. Rota deciſ. 8. de iure pat. in nouis. etiam ſi præſentatio ſit recepta à ſuperiore, non ſecuta tamen inſtitutione. Rota deciſ. 7. de Iure patr. in antiq. ſic habens literas expectatiuas ad vacaturum, poteſt illis renunciare ſine ſuperioris authoritate, nõ capiendo etiam earum poſſeſſionem, nec illas acceptando, nec ſuper ijs literas expediendo. Sextò, limitatur, vt beneficium litigioſum poſſit renunciari ſine authoritate ſuperioris. Butr. in d. c. quod in dubijs. quando ſcilicet eſt dubium an is habeat ius, ſecus ſi certum ſit quòd ius ei adſit, ſic enim non poteſt renunciare ſine ſuperiore, licèt lis ei moueatur. Butr. in d. cap. vbi verò poteſt, id poteſt etiam abſente parte. Septimò, fallit, in intruſo, qui poteſt renunciare ſine ſuperiore Doct. in c. niſi. de renunc. Octauò, fallit, vbi id fit ex cauſa legitima in alterius manibus, quàm ſuperioris, ſi tamen is eſt iudex, vt inquit Pariſ. de reſig. benef. lib. 7. q. 1. oportet etiam vt ſuperior admittat reſignationem, aliàs non præiudicat. d. c. quod in dubijs. vbi Innoc. Abb. & alij. & cap. ſi. de renunciat.

Quòd ſi quis ſit criminoſus, ſi eſt Epiſcopus, non poteſt renunciare ſine Papæ authoritate pro quocunque crimine, vt ſi ſit ſimoniacus. Innoc. in d. cap. niſi. neque ſi is ſit conſtitutus in mortis articulo; ſi verò is non ſit Epiſcopus, ſi non habet titulum verum, & putatiuum, vt quia id ſit per ſententiam declaratum, poteſt ſine ſuperiore renunciare, ſi verò habet titulũ verum, licèt irregularis, & homicida, non poteſt id agere ſine ſuperiore.

Abb.

Digitized by Google

Abb.in d.c. niſi. nu.6. vt nec priuatus ipſo iure, vt ſimoniacus, ſi habet titu lum putatiuum, poteſt id agere ſine ſuperiore, licèt teneatur quampr imũ dimittere illud, vel quamprimum id ſciuit; vbi ſimonia eſt ab alio commiſſa eo inſcio; vt nec ſimoniacus conuentionalis, vel realis occultus poteſt ſine ſuperiore renunciare. Pariſ.d.lib. 7. q. 2. Nec etiam per adeptionem ſecundi incompatibilis, primum dimitti poteſt ſine ſuperiore. Abb.in d.cap. quod in dubijs. nu.9. cum communi. & hodie id fieri debet in manibus Papæ, aliàs ſuperior primi poſſet eum reuocare. Pariſ. d.lib.q.3. quod agere debent & profitentes religionem, vt coram ſuperiore renuncient. Pariſ.d. lib.7.q.4. Papa tamen cum careat ſuperiore, non oportet vt renunciet in manibus Cardinalium, ſed ſat eſt vt declaret ſuam voluntatem eſſe, vt id renunciet. Butr.in d.c.quod in dubijs. qui tamen ex ciuilitate quadam debet id agere in Conciſtorio coram Cardinalibus. Pariſ.d. lib.q.5. Hoſpitalia verò non poſſunt ſine ſuperiore dimitti. Pariſ.q.6. Conclauiſtæ etiam non poſſunt renunciare, niſi coram Papa, vt nec obtinere penſiones abſq; tonſura, quod tamen non comprehendit nouam prouiſionem, vt ait Pariſ.d. lib.7.q.7. Minus verò renunciatio fieri poteſt in nullius manibus. Imo la in clem 1. nu 7. de renunc. Pariſ.ibi q.8. ſed eſt fienda coram ſuperiore eccleſiaſtico, ſcilicet Papa, Epiſcopo, Abbate, & alijs inferioribus, qui id ius habent, non autem coram laico, aliàs eſt nulla, etiam ſi ſit vir probus, notarius, Princeps, vel patronus eccleſiæ. Pariſ.d.lib.q.9.

Debet ergo ex prædictis, reſignatio fieri coram ſuperiore, & primò corã Papa, qui eſt omnium ſuperior, fieri poteſt. cap.cuncta.9.q.3. ſecundò, eſt fienda coram ſuperiore reſignantis non reſignatarij. Butr.in cap.quod Dei. nu.18.de ſtatu monac. tertiò, coram eo in cuius diœceſi eſt ſitum beneficiũ ſimpliciter reſignandum. Rota deciſ.6.de renunc. in nou. quarta regula eſt, vt qui poteſt conferre beneficiũ, poteſt & illius beneficij reſignationes recipere, etiam ſi ſit inferior Epiſcopo.glo. in clem. 1.de renunc. & etiam ſi is ſit ſimplex clericus, ſi tamen is ad quem ſpectat collatio beneficij, poteſt & eo priuare ex cauſa iuſta, aliàs non poteſt recipere reſignationes. Innoc. in d.cap.quod in dubijs. alleg. Vnde qui præſcripſit ius conferendi tantum certa beneficia, nõ poteſt eorum reſignationes recipere. Zabar.in d.clem.1. de renunc.nu.16. qui nec tunc poteſt conferre iure deuoluto, ſi tamen cum præſcriptione inſtitutionis præſcripſiſſet etiam ius deſtituendi, reſignationes recipere eorum beneficiorum poſſet. Zab.loco cit. ſic qui ex priuilegio habet ius conferendi, non poteſt admittere reſignationes. Zabar.ibi. & idem de quocunque modo ſurgente, præter ius commune. Zab.ibid. etſi priuilegium ſit conceſſum à Papa inferiori, cum id præiudicet ordinarijs, ſecus ſi eſt conceſſum priuilegium conferendi ab eo de cuius ſolo præiudicio agitur, ſic enim poterit & deſtituere, & ſic recipere reſignationes. Puteus deciſ.76.lib.3. vt & is poteſt, ſi in priuilegio ſit data facultas inſtituendi, & deſtituendi, ſic enim is talium beneficiorum reſignationes admittere poterit. Zab. loco cit. vel ſi in facultate inſtituendi per priuilegium, eſſet & data recipiendi reſignationes. Rota deciſ.13.de renunc. in antiquis. Ex quibus ſequitur, quòd data facultate ſimpliciter in ſpecie, vel generaliter conferendi beneficium, non venit facultas recipiendi reſignationes. Puteus deciſ.76.lib.3. vt nec executores gratiarum deputati ad prouidendum de beneficijs vacantibus, vel vacaturis, poſſunt recipere reſignationes à volentibus cedere in eorum manibus, & de illis prouidere. Rota deciſ.2.

Digitized by Google

ciſ.2. de renunciat.in antiq. niſi in mandato eſſet id conceſſum in ſpecie, vt nec Vicarius habens facultatem conferendi beneficia, poteſt recipere reſignationes, de quo infra. Pariſ.d.lib.7.q.10.

His ita generaliter conſtitutis, deueniendo ad diſcutiendum coram quibus poſſit fieri renunciatio, dicendum primò, quòd coram Papa omnia beneficia renunciari poſſunt, etiam in menſibus conceſſis ordinarijs locorum, quia facultas data per Papam ordinarijs, videtur data cumulatiuè, & non priuatiuè. Selua.p.3.q.60.in fi. & poteſt conferre beneficia in dictis menſibus conceſſis ordinarijs. Selua.d.p.q.67. & præueniendo ligat manus ordinarij. Rota deciſ.1.& 17.de præben. in nouis.

Sunt verò quædam beneficia in ſpecie, quæ poſſunt reſignari tantum coram Papa, vt Cardinalatus. Franch.in c.1.num.3.de renunc.in 6. vt & idem poteſt Cardinales priuare. Similiter Patriarcha, Primas, Archiepiſcopus, & Epiſcopus poſſunt renunciare tantum coram Papa. glo.in clem.1.de renunc. cum & ſolus eos conſtituat, & priuet. Imola in cap.ſignificatum. de præb. nec id fieri poteſt in manibus Imperatoris, Regis, &c. Simili modo maxima beneficia coram Papa ſolo poſſunt renunciari. Innoc.in d.c.quod in dubijs.nu.3.de renunc. vt eſt Abbatia. Lapus alleg.84. prima dignitas in Cathedrali, ex prima regula Cancellariæ. Oldr.conſ.75. Bonifac.in clem. multorum.nu.59. de pœnis. Alia verò beneficia reſeruata Papæ per reſeruationes generales incluſas in corpore iuris, poſſunt renunciari coram ordinarijs locorum, licèt illa non poſſint conferre. Caſſad.deciſ.8. num.9. de præb. quæ verò ſint hæc beneficia ſic reſeruata, dixi ſupra, cap.de Collat. Similiter exemptus, & beneficia exempta, coram Papa ſolo renunciari poſſunt.glo.in c.ſi Abbatem. vbi Doct. de elect.in 6. Legatus tamen de latere poteſt talium reſignationes admittere; Pariter quoque Conciſtorialia coram Papa ſolo in Conciſtorio renunciari poſſunt, vt aliàs dixi.

Secundo loco, Cardinales Epiſcopi poſſunt recipere reſignationes beneficiorum ſuæ diœceſis, & idem in habentibus Epiſcopatus, Abbatias, vel Prioratus in Commendam ex Papæ diſpenſatione, & conſuetudine, qui ſi renunciant Epiſcopatus, & retinent indultum beneficiorum, recipere non poſſunt reſignationes in menſibus Epiſcopi, ſed ipſi Epiſcopi, nec etiam Papæ, licèt hoc caſu poſſint illa conferre; ſi verò Cardinales carent Epiſcopatu, in eorum titulis poſſunt reſignationes recipere. Pariſ.d.lib.7.q.12.

Tertio loco, renunciatio non poteſt fieri coram Legatis natis, vel miſſis, qui non ſunt Cardinales, cum careant poteſtate inſtituendi, & deſtituendi. cap. ſi. de offic.leg.in 6. niſi circa hoc habeant ſpecialem facultatem, vt ſolet miſſis concedi quandoque vſque ad certam ſummam.

Coram Legatis verò de latere poteſt fieri renunciatio, cum eis concedi ſoleant beneficia certæ quantitatis, qui & poſſunt præſtare authoritatem permutationibus beneficiorum, ſic tamen, vt poſſint recipere reſignationes ſimpliciter, non autem in fauorem, vel cum penſione, aliàs poſſunt reijcere conditionem, & ſimpliciter admittere, vt nec poſſunt admittere receptionem reſignationis, & eius collationem. Pariſ.d.lib.q.13.

Quarto loco, coram Archiepiſcopo, vel Epiſcopo poteſt beneficiũ diœceſis reſignari. Zab.in c.dilecti.num.1.de præb. qui & poſſunt recipere reſignationes beneficiorum reſeruatorum, licèt non poſſint illa conferre. Caſſad.deciſ.4.nu.9. de præb. ſed Papa, vt & ſi permutatio reſeruatorum fiat coram ordinarijs, permutantes debent recurrere ad Papam pro perfectio-

ne

Digitized by Google

ne reſignationis. Caputaq.deciſ.78.p.3.deciſ.45.p.1. Sic beneficia patronata poſſunt reſignari coram ordinarijs cum conſenſu patronorum. Butr. in d.c.quod in dubijs. nu.7. vnde ſi ad Abbatem, vel alium inferiorem ſpectat præſentatio in tali beneficio, & ad Epiſcopum loci confirmatio, & inſtitutio, renunciatio eſt fienda coram Epiſcopo cum conſenſu Abbatis. Zab.in clem.1.de renunc. ſic beneficia electiua, quæ requirunt confirmationem ſuperioris, poſſunt reſignari coram Epiſcopo cum conſenſu eligentiũ. Zab.ibid.nu.18. & etiam Epiſcopus, vt ſupra, poteſt recipere reſignationẽ beneficij in quo Cardinalis habet indultum, etiam in menſibus Papæ, non autem tunc illud conferre poteſt, ſed Cardinalis. Puteus deciſ.107. lib.2. ſic ſi inferior Epiſcopo poteſt inſtituere tantum, reſignationis admiſſio tamen talis beneficij ſpectat ad Epiſcopum, vt & permutatio eorum cum conſenſu tamen habentis conferre, collatio verò ſpectat ad inferiorem, vel ad Epiſcopum cum conſenſu eius, ſi tamen inferior habet ius deſtituendi, poteſt, vt ſupra, & reſignationes recipere, vt & ſi habet ius Epiſcopale in beneficijs reſignandis, & permutandis, vel ſi ius acquiſiſſet recipiendi reſignationes ex priuilegio, vel conſuetudine; ſic Epiſcopus exiſtens in curia poteſt recipere reſignationes beneficiorum ſuæ diœceſis, ſed tunc vacant in curia, & collatio ſpectat ad Papam, vnde ſi Epiſcopus vult conferre recipiat reſignationem in ſua diœceſi, vel alterius; ſic etiam Epiſcopus poteſt recipere reſignationes volentium ingredi religionem, & etiam inferioris Prælati ſibi ſubiecti ſine conſenſu Capituli, & etiam reſignationes beneficiorum obtentorum per alium Epiſcopum, quia is habeat facultatem à Papa ea retinendi. Pariſ.d.lib.7.q.14.

Coadiutor verò Epiſcopus, ſi in literis exprimatur, quòd poſſit recipere reſignationes, id poterit, ſi id non dicitur, ſi eſt datus ob temporalia ob timorem dilapidationis bonorum, id non poterit, ſi ad ſpiritualia ſeni, vel infirmo ſit datus, id poterit cum conſenſu Epiſcopi, ſi verò datur dementi, id poteſt, vt & inſtituere, ac deſtituere. Pariſ.d.lib.q.20.

Oeconomus verò id non poteſt, niſi datus ſit per Papam ad adminiſtrandum eccleſiam Cathedralem, cum poteſtate inſtituendi, & deſtituendi, & exercendi omnia quæ ſunt iuriſdictionis Epiſcopalis, idque poteſt etiam ex ſola ſupplicatione ante literas expeditas. Pariſ.d lib.7.q. 21.

Vicarius quoque Epiſcopi, non poteſt recipere reſignationes beneficiorum, niſi facultate ſibi data ab Epiſcopo. Franch.in c.vnico. de rerum permut. nec etiam ſi habeat generale mandatum. cap.fin.de offic.vic.in 6. nec etiam ſi ſit conſtitutus generalis Vicarius in tẽporalibus, & ſpiritualibus, cum plena poteſtate data de omnibus cognoſcendi. Dec.conſ.128.col.1. nec etiam ſi ei ſit data facultas conferendi omnia, & ſingula beneficia, adhuc enim non poteſt recipere reſignationes beneficiorum. Rota deciſ.1. de renunc. in antiq. nec etiam ſi adſit ei facultas deſtituendi omnes, & ſingulos beneficiatos, cum id habeat de iure ſpeciali, non communi.

Fallit ſi ab Epiſcopo, vel Papa ei ſit data facultas recipiendi etiam reſignationes.deciſ.1.& 4.de offic.vic.in antiq. quo caſu id poterit etiam ſi ſint beneficia electiua, vel iuris patronatus. Cald.conſ.3.num.2. & etiam reſeruata. Gabr.conſ.189.num.6.lib.1. niſi facultas ſit reſtricta ad beneficia ſpectantia ſolum ad Epiſcopi collationem. Caputaq.deciſ.357.lib.1. in manuſcr. & etiam Vicarius cum tali facultate poteſt recipere reſignationes beneficiorum etiam extra diœceſim, vt & vbique conferre. Rota deciſ.vlt.

de offic.

Digitized by Google

de offic. Archid. in antiquior. & etiam tenet receptio ſi ante eam Epiſcopus concedens erat mortuus ipſo ignorante. Puteus deciſ. 370. lib. 2. etiam ſi id potuerit ſcire, modo conſtet non ſciuiſſe. Puteus ibi, & magis ſi eſt mortuus in longinquis, & idem ſi Epiſcopus ante receptionem renunciauerat in Vrbe, vel tranſlatus fuerat ad alium Epiſcopatum, Vicario inſcio. Peregr. deciſ. 157. lib. 2. aliàs 33. vel 158. lib. 2. & etiam valet huiuſmodi receptio reſignationis etiam poſt reuocationem Vicarij expreſſè factam, ſi eã ignoret. Rom. ſing. 57. & 566. & in dubio præſumitur ignorantia reuocationis. Rota deciſ. 21. de conceſſ. præben. in nou. & etiam valet receptio, ſi eius tempore Vicarius erat irregularis, vel aliàs inhabilis, ſi communiter reputabatur habilis Caputaq. deciſ. 556. lib. 1. in manuſcr. cum communis reputatio ſufficiat etiam in ſpiritualibus. Innoc. in cap. 1. de ſchiſm. niſi ſint ſacramentalia. Felin. in c. Rodulphus. de reſcript. modo recipiens ignoret eius inhabilitatem. Gabr concl. 8. num. 32.

Fallit verò prædicta concluſio, ſi Vicarius præter facultatem recipiendi reſignationes, habeat etiam conferendi. Cald. conſ. 3. de præben. Rom. conſ. 330. Rota deciſ. 1. de renunc. in antiq. niſi collatio fiat ex cauſa permutationis, quæ neceſſariò fieri debet compermutantibus. clem. vnica. de rerum permut. Bellam. deciſ. 94. col. 2. ſi tamen Vicarius habet facultatem conferendi beneficia reſignata coram ipſo, non poteſt conferre reſeruata. Caſſad. deciſ. 8. nu. 9. de præben. vt nec confert ea quæ Epiſcopus confert authoritate Apoſtolica, nec is cui ei dedit huiuſmodi commiſſionem, qui tamen habens authoritatem conferendi, conferre poteſt & vacantia ante datam commiſſionis. Caputaq. deciſ. 363. lib. 1. in manuſcr. qui nec habens facultatem reſignationem recipiendi, recipere poteſt eam beneficiorum per Epiſcopum obtentorum, qui renunciare non poteſt in manibus Vicarij. Puteus deciſ. 84. lib. 1. ſed debet Epiſcopus renunciare in manibus ſuperioris, ſcilicet Papæ, vel Epiſcopi, in cuius diœceſi beneficium eſt ſitum. Puteus deciſ. 94. lib. 1. Abb. in cap. ad ſupplicationem. nu. 5. de renunc. Vicarius tamen valens recipere reſignationes non poteſt conſtituere alium Vicarium generalem. Pariſ. conſ. 80. nu. 15. vol. 4. qui tamen tunc poteſt cõſtituere alium Vicarium ad recipiendum reſignationem omnium beneficiorum, quia eſt vnus articulus, & vna cauſa. Puteus deciſ. 224. lib. 2. quæ tamen facultas recipiendi reſignationes non tranſit ad ſucceſſorem, eo mortuo ciuiliter, vel naturaliter. Caputaq deciſ. 389. lib. 1. in manuſcr. cum limitatione tamen, de qua idem deciſ. 487. lib. 2. Pariſ. d. lib. 7. q. 24.

Quinto loco, reſignatio non poteſt fieri coram Abbate non exempto, vt nec poteſt præſtare authoritatem permutationibus. Bellam. de permut. benef. 1. p. q. 9. cum nec inſtituti ab eis in ſuis eccleſijs adminiſtrent ſine licentia diœceſani, cum ſubſint Abbates tunc Epiſcopis, ſi verò Abbas eſt exemptus, ſi habet ius conferendi, poterit & recipere reſignationes. Abb. in cap. quæſitum. nu. 4. de rerum permut. cum & poſſit deſtituere, quòd ſi aliqua eccleſia eſt ſubiecta Abbati, quò ad temporalia, Epiſcopo quò ad ſpiritualia, renunciatio eſt fienda coram Epiſcopo. Innoc. in c. ſi. de renunc. ipſe verò Abbas debet renunciare in manibus ſuperioris, non ſubditi. Abb. in d. c. 2. notab. Pariſ. d. lib. 7. q. 15. Non poteſt autem renunciatio fieri in manibus Præpoſiti, vel Canonici. Innoc. in d. cap. quod in dubijs. & ibi Abb. de renunc. vel clerici, aut presbyteri, vel alterius inferioris, quia nõ poſſunt inſtituere, & deſtituere, niſi ex priuilegio, vel ſi aliàs habeant ius Epiſcopale, ſic

le, ſic enim poſſent admittere reſignationes. Pariſ.d.lib.7.q.16. Nec etiam reſignatio fit hodie coram Vicecancellario ſanctæ Romanæ Eccleſiæ. Pariſ.d.lib.q.17. Nec coram Auditoribus Rotæ, licèt liti ſuper beneficio pendenti poſſit coram ijs renunciari, nec coram Referendarijs. Pariſ.d.lib.7. q.18.& 19. nec coram Executore Gratiarum, niſi id exprimatur. Pariſ.d. lib.7.q.22. Capitulum etiam viuo Epiſcopo, non poteſt recipere reſignationes. Innoc.in d.c.quod in dubijs.num.3. etiam ſi inſtitutio,& deſtitutio ſpectaret ex priuilegio communiter ad Capitulum, & Epiſcopum Puteus deciſ.414.lib.2. niſi ex priuilegio, vel conſuetudine haberet facultatem inſtituendi, & deſtituendi ad certa beneficia, tunc enim poſſet recipere reſignationes eorum. Innoc.loco prædicto. & ibi Abb. nu.6. aliàs non, imò nec conſenſus Capituli requiritur quando Epiſcopus recipit reſignationes. Innoc.ibi nu.2. nec etiam quando Prælatus renunciat. Curt.Iun.conſ.178. nu.13. Sede verò vacante,Capitulum poteſt recipere reſignationes beneficiorum ſpectantium ad collationem Epiſcopi cũ Capitulo. Rota deciſ.6. de rerum permut.in nou. & etiam tunc poteſt præſtare authoritatem permutationibus. Feder.de Sen. conſ.30.col.2. etiam ſi beneficia ſint iuris patronatus,quod & poteſt alteri committere receptionem reſignationis. Id verò intelligitur de renunciatione, quæ fit in pœnam reſignantis, quæ pertinet ad iuſtitiam, & de reſignatione, & permutatione beneficiorum ſpectantium ad Capitulum, & Epiſcopum ſimul, ſi enim pertinent ad ſolum Epiſcopum, non poteſt, niſi ſit in poſſeſſione, ſede vacante, conferendi, & recipiendi reſignationes omnium beneficiorum ſpectantium ad collationẽ etiam ſolius Epiſcopi, quod probatur per famam, & cõmunem reputationem, vt & clericatus; Capitulum tamen ſede vacante,non poteſt præſcribere talem facultatem; quod & prædicta agere debet, vbi id poteſt, antequam in Conciſtorio fiat prouiſio de Prælato, ea enim facta id non poteſt, etiam antequam capiat poſſeſſionem. Pariſ. d.lib. 7.q.23. Notarius etiam nõ poteſt recipere reſignationes,niſi nomine ſuperioris, modo is ratificet, qui tamen in curia ſi ſit notarius Camaræ, vel Cancellariæ recipit conſenſus, vt nec beneficium poteſt renunciari coram iudice, licèt liti coram eo poſſit renunciari. Pariſ.d.lib.7.q.25.& 26.

Vbi verò eſt data facultas recipiendi reſignationes, non poteſt is admittere ceſſiones reſeruatorum. Gemin.in c.ſi cui.de præb.in 6. niſi adſint verba prægnantia, & multum grandia. Pariſ.d.lib. q. 27. Vbi verò in Vrbe fit renunciatio à familiari Cardinalis, non eſt opus exprimere nomen Cardinalis,&c. niſi Papa contrarium concedat, nec conſenſus Cardinalis requiritur. Pariſ.ibi.q.28. Vbi etiam aliqui habent facultatem recipiendi reſignationes,& cõferendi ſi ſint inferiores Papa,non poſſunt alteri id committere, niſi quò ad reſignationis receptionem, & poſtea cum beneficium vacat, poterunt id conferre; Epiſcopi tamen id poſſunt committere ſuis Vicarijs generalibus. Pariſ. d.lib.7.q.vlt. qui & ait, quòd per famam,priuilegium, & teſtes probatur, quòd collatio beneficij ad aliquem ſpectet, vel per quaſi poſſeſſionem quæ acquiritur etiam vnico actu, & quòd Epiſcopus ad ſui præiudicium poteſt prorogare tempus datum ad preſentandum patronis ad quatuor, vel ſex menſes. ibi in fi.

Quæ quidem reſignatio eſt duplex, pura & ſimplex,& conditionata, vel quæ dicitur ad fauorem. Differt verò reſignatio pura, & ſimplex à conditionali: Primò, nam pura poteſt fieri coram Papa, & Epiſcopo; conditiona-

Digitized by Google

tis ſolum coram Papa. Mandoſ.reg.de infir.reſig. q.16. nu.11. Caputaq.deciſ.225 lib.1. nec etiam fit coram Legato non habente ad id ſpeciale mandatum, & fit cum clauſula,non aliter,nec alio modo,& ſi ſecus fiat,eſt nulla.Pariſ.conſ.19.2.vol. vt & ſi beneficium non confertur nominato,vel non acquirit eius poſſeſſionem. Secundò, quia pura ſtatim abdicat titulum etiam coloratum, & beneficium vt vacans poteſt conferri. Doct.in c.ſolicitæ de reſtit.ſpol. Caſſad.deciſ.4.eod tit.cum communi.conditionalis verò nõ abdicat ius niſi impletis conditionibus. Rota deciſ.4.de rerum permut. in antiq. Pariſ.conſ.5.nu.7.vol.4. cum communi. Vnde ſi ſit in fauorem, ius non abdicatur à reſignante, ſi beneficium nõ acquiritur reſignatario,quia id non acceptet, vel ei non conferatur, vel mortuus ſit. Paleotus deciſ.33. Guidob.deciſ.91.in manuſcr. vnde geſta per reſignantem ante acceptationem reſignatarij ſunt valida. deciſ.69.lib.diu.in manuſcr. & ſi reſignatio ſit in forma dignum, primus continuabit ſuam poſſeſſionem, donec ſecundus ſit examinatus, & approbatus, qui ſi reijcitur,continuabit ſuam poſſeſſionem, cum reſignatio ſit conditionalis ſi dignus eſt. Germ.de Indult.§.necnon. nu. 20. Puteus deciſ.158.lib.3.Toloſ de benef.cap.28. Coram Epiſcopo verò non poteſt etiam nutu deſignari ſucceſſor,aliàs collatio non valet, nec collator poteſt prouidere de tali beneficio ſuis, vel dimittentis conſanguineis, vel familiaribus, aliter collatores ſuſpéſi ſunt à collatione beneficiorum, donec à Papa remiſſionem acceperint, & ſi poſt audent conferre,perſonæ excommunicationem Papalem incurrunt, collegia interdictum, & prouiſi ſuſpenſi ſunt, vt ſupra, ſi tamen nutus non præcedat, arbitror dimittentem dimiſſione facta, poſſe rogare collatorem, vt conferat à ſe nominato in foro conſcientiæ ſine labe ſimoniæ, non obſtante Bulla quinquageſimaoctaua Pij V. quæ id decernit,vt inquit Nauar. conſ.5.de ſimon. ſic ſi beneficium non poteſt acquiri reſignatario ob excommunicationem, vel aliud,ius manet penès reſignantem.Puteus deciſ.11. de renunc.in manuſcr. & idem ſi poſſeſſio reſignatarij fuit annullata, quia non erat clericus, reſtituitur reſignanti, & in ſimilibus caſibus. Puteus deciſ.158.lib.3.num.3. niſi reſignans ſciens, nulliter reſignaſſet, quia ius à ſe abdicaret, licèt alij nõ acquiratur.Rota coram Seraph.27.Nouemb.1597.Sic ſi quis facit mandatum reſignandi, reſeruato regreſſu, eo non ſecuto, beneficium manet apud cedentem.Cottus deciſ.12. & idem de acceſſu. Puteus deciſ.438.lib.1. niſi ſciens nulliter reſignarit,vt ſupra; Sic ſi quis reſignat cum reſeruatione omnium fructuum, vel partis, eo non ſecuto, ius ab eo non abdicatur. Creſcent.deciſ.64.lib.1.in manuſcr.Caputaq.deciſ.86.lib.3.& idem ſi quis nulliter reſignat beneficium, vt coram notario, & teſtibus, vt fit in alijs contractibus, ſine ſuperiore, ignoranter. d.deciſ.64. & idem ſi non reſeruetur penſio,vbi mandatum fit cum eius reſeruatione. Caputaq.deciſ.379. lib.1.in manuſcr. & idem ſi non eſt reſeruata exempta, mandato id continente. d.deciſ. & deciſ.342. Caputaq.lib.1.in manuſcr. & idem ſi quis reſignet cum poteſtate transferendi penſionem,hoc non obtento, non tenet reſignatio. Caputaq.deciſ.298.p.2. & idẽ ſi pro beneficio ſimplici petito detur curatum,vel ſi habuit duo beneficia in recompenſationem, & vnum ſit euictum,reſtituitur,vel ſi dicatur,quòd reſignatarius nõ ingrediatur poſſeſſionem,niſi cum mandato reſignantis, eo non impleto.Et idem ſi reſignatio eſt nulla, vt iuris patronatus laicorum,eo non expreſſo, vel non ſecutà derogatione,vel ſi reſignatur in manibus non valentis id recipere,vel ſi re-

ſignatio ſit ſimoniaca, vel ſine expreſſione veri valoris, niſi in ſupplicatione ſit expreſſus verus valor, & non in Bullis tantum, vel ſi non ſeruetur alias forma mandati, ius non abdicatur à reſignante his caſibus, & modo reſignatio non ſit nulla ſcienter. Pariſ. de reſig. benef. lib. 1. q. cit. quæ conditionalis non ſit coram ordinario, quia ibi adeſt pactio ſimoniaca, quam ſolus Papa purgat. Doct. in cap. cum pridem. de pact.

Alia item reſignatio eſt tacita, alia expreſſa: tacita, cum quis acceptat poſſeſſionem ſecundi beneficij incompatibilis, ſic enim cenſetur primum renunciare, de quo ſupra, cap de multa. de præben. vel ſi profitetur in religione, vel alijs modis, quibus ſupra eſt dictum, cap. de Collat. beneficium ipſo iure vacare. Expreſſa, quæ ſponte ſit, & verbis accommodis, vt infra. cap. 1. de renunc. in 6. clem. 1. eod. tit. Tacita etiam eſt cum beneficium habetur pro derelicto. c. ex parte. 1. de cler. non reſid. vt & ſi habens curatum intra annum non promoueatur. cap. licèt. de elect. in 6. vel ſi quis cedat liti ſuper beneficio motæ. l. poſtquam. C. de pact. vel ſi per triennium litem non proſequatur. Pariſ. conſ. 86. & 145. vol. 4. quæ tacita renunciatio valet, licèt non ſit facta in manibus ſuperioris, licèt ſic ſit tutius. d. c. de multa. & idem de renunciatione iuris ad rem. c. 2. de tranſl. Epiſ. Rota deciſ. 318. de Iure patr. in antiq. & idem ſi probabiliter quis credat ſe non habere ius in beneficio. Abb. in d. c. quod in dubijs. de renunc. cum ſi ius eſt in re, non ſit valida renunciatio, niſi fiat in manibus ſuperioris. d cap. & c. ſi. eod. tit.

3 Renunciari qs. poſſit, vel nó. Quò ad ſecundum, renunciare is poteſt qui beneficium obtinet, modo iure non prohibeatur, prohibetur verò infirmus, vel alius, qui intra viginti dies à die præſtiti conſenſus, decedit, ex regula Cancell. Sixti V.

Aduertendum eſt autem pro explicatione huius regulæ, quòd Sixtus V. in eius regula ſextadecima, ſtatuit, quòd ſi quis infirmus aliquod beneficium ſimpliciter, vel cauſa permutationis, vel aliàs reſignauerit, etiam vigore ſupplicationis, dum eſſet ſanus ſignatæ, & poſtea intra viginti dies à die per ipſum reſignantem præſtandi conſenſus computandos, de ipſa infirmitate deceſſerit, & ipſum beneficium quauis authoritate conferatur per reſignationem ſic factam, collatio huiuſmodi ſit nulla, ipſumq; beneficium nihilominus per obitum cenſeatur vacare, & ſic venit omne beneficium, & ſat eſt quòd ſupplicatio etiam per annum fuerit porrecta, ſi intra viginti dies moritur, ad reſignationem annullandam, quod non erat in alijs regulis Cancellariæ: quæ quidem regula eſt introducta, primò, ne ordinarij, mandatarij, & expectantes, fraudentur, ſi beneficia etiam tempore morti proximo renuncientur, ſic enim eis non aderit facultas quicquam acquirendi. contra cap. 2. de renunc. in 6. vt inquit Sarn. de infir. q. 1. & Mandoſ. in ead. reg. q. 1. Secundò, ne beneficia per viam ſucceſſionis deferantur. c. 1. de præben. c. quamuis. 7. q. 1. Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 9. quod in eccleſia Dei eſt damnatum. cap. cum decorem. c. ad abolendam. de filijs presbyt. Tertiò, ne infirmus mortis cogitatione oppreſſus, non rectè poſſit conſiderare de perſona idonea pro eccleſia, cum blanditijs conſanguineorum ſæpè moueatur, & infirmus regulariter non præſumatur ſanæ mentis. Salic. in l. furioſum. C. qui teſtam. facere poſſ. Quartò, quia inde imminet votum captandæ mortis, vt ait Crauet. conſ. 88. nu. 12. quod iura abhorrent. Pariſ. conſ. 1. nu. 121. vol. 5. Quintò, quia non relinquitur libera electio Prælato, ſed ipſe poſſidens eligere vult, quod reprehenditur in cap. plerique. 8. q. 1. Et hæc regula eſt fauorabilis, & iuri conſona, cum nemo poſſit ſibi eligere ſucceſſorem.

cap. 2.

Digitized by Google

cap.2. cap. Epiſcopi.8.q.1. Sarn. de infirm,q.17.& 21. Pariſ.lib.12.de reſig. benef q.1.& 2. cum prohœm.

Et cum hæc regula ſit generalis, habet locũ in omnibus beneficijs. Sarn. q. 1. & 6. etiam ſi ſint dignitates, regularia, vel ſecularia, hoſpitalia, capellæ, capellaniæ, altaria, oratoria,ſi dantur in titulum, ſunt enim beneficia ſimplicia. Sarn.q.23. præceptoriæ, & etiam beneficia patrimonialia, quæ naturales tantum ex locis illis conſequi debent,Sarn.q.21.& beneficia patronata. Caputaq.deciſ.36.nu.13.p.3. & reſeruata,electiua,& litigioſa. Crauet.conſ.292. num.1. & Conciſtorialia, ſi de illis Papa diſponit extra Conciſtorium, ex Bulla Gregorij XIII. octuageſimaſeptima. §. cæterum. ſecus ſi de iis Papa diſponit in Conciſtorio. Sarn.hac reg. quæſt.14. vt Abbatiæ,Epiſcopatus,&c. & etiam ſi beneficia ſint vnita ad vitam, & is conſentiat diſſolutioni vnionis, ex d.reg. Sixti V. & etiam ſi reſignet ad effectum, vt vniatur alicui loco etiam pio, ſi is moriatur infra viginti dies, & etiam ſi quis renunciet iuri quęſito in aliquo beneficio vigore alicuius gratiæ, vt quia reſignauit ius quod habebat per ſolam ſupplicationem ſignatam.Sarn.hic q.18. Tranſlatio tamen penſionis nõ comprehenditur ſub hac regula.Sarn.hic q.16. nec officia curiæ. Sarn.hic q.22.nec Imperator cedẽs Imperio. Sarn.hic q.2. niſi officia ſint ſpiritualia, vt ait Sarn.d.q.22. cum ſint beneficia. Pariſ.d.lib.12.q.3.

Et cum omnia beneficia comprehendantur ſub hac regula, ſequitur, quod omnes perſonę ſub eadem comprehendantur,etiam Papa renuncians.Sarn. hic q.1. qui tamen non eligit ſibi ſucceſſorem, & etiam Cardinales renunciantes aliqua ſua beneficia in fauorem. Puteus deciſ.195.lib.1. & idem in Epiſcopis, & Archiepiſcopis,& Patriarchis renunciantibus ſua beneficia. Puteus deciſ.33.lib.3. & exempti.Sarn.hic q.5. & familiares Cardinalium. Sarn.hic q.4. & idem in fœminis religioſis volentibus reſignare ſuas dignitates collatiuas,hæ enim omnes perſonæ reſignantes,ſi moriantur intra viginti dies à die præſtandi conſenſus,beneficia vacant per obitum, & nõ per reſignationem.Pariſ.d. lib.12.q.4. quæ regula habet locum etiam in reſignationibus quæ fiunt etiam extra curiam coram ordinarijs, & Legatis. Sarn. hic q.26. & etiam ſi reſignatio ſit facta cauſa permutationis.Sarn.hic q.19. Mandoſ.q.12. quod procedit nedum ſi beneficia ſint diſparia,vt cũ infirmo datur tenue pro pingui,quo caſu præſumitur fraus.Rota deciſ.2.de rerum permut.in antiq. Doct.in cap.2.de renunc.in 6. ſed etiam ſi ſint paria.Mandoſ.hic q.13.& etiam quòd renunciatio fiat reſeruatis omnibus fructibus, vel medietate,aut penſione; & etiam comprehenduntur beneficia concesſa in commendam. Sarn.hic q.13.Peregr.deciſ.137.lib.2.& etiam ſi renunciatio eſt facta per procuratorem legitimum. Roſſiniac.de benef.c.28. n.5.& 6. ſi tamen procurator fecit ſignare ſupplicationem,poterit poſt mortem domini præſtare conſenſum, maximè in foro conſcientiæ, etiam poſt annum poſt obitum.Nau.conſ.2.de renunc. Sarn.hic q.31. niſi procurator eſſet conſtitutus ad conſentiendum ſupplicationi iam datæ, ſic enim poſt obitum domini conſentire non poteſt. Pariſ.d.lib.12.q.5.

Hæc regula præterea habet locum in quocunque infirmo reſignante, etiam ſi infirmitas ſit leuis, ſi moritur intra viginti dies. Sarn. hic q.28. vt podagra,cæcitas,ſurditas, &c. & etiam ſi quis iuſſus ſit continere domi ob peſtem, & moriatur intra viginti dies, Sarn.q.9. & ſi quis domi ſolus moriatur, præſumitur mortuus poſt viginti dies, niſi contrarium probetur,

& etiam ſi moriatur ex morbo gallico,& ex vulnere poſt viginti dies, quàm conſenſit, vel ex infirmitate, vel fiſtula antiqua, vel ſi ingrediatur mare, vel aliud periculũ, & moritur intra viginti dies, & etiam ſi quis ſit ſenex, vel iuuenis reſignans, & idem ſi priuandus in carcere renunciat, & moritur intra viginti dies; Imò ſi ſanus renunciet, & poſt viginti dies, qui computantur à die præſtiti conſenſus, moriatur, ne eludantur ordinarij, quia aliàs quis poſſet facere ſignari ſupplicationem, & tempore infirmitatis illa vti, & præſtare conſenſum, vt ait Pariſ.d. lib. 12.q.6.

Hæc autem regula incipit quò ad viginti dies à die præſtiti conſenſus, ante enim reſignans poteſt pœnitere, & reſignatio eſt informis. Sarn. hic q.31. & patet ex dicta regula, & dies præſtiti conſenſus connumeratur in numero dierum viginti, vt ait Pariſ d.lib. 12.q.8. dies tamen obitus reſignantis ſi ſit cœptus non habetur pro completo, & dies intelligitur de die naturali vigintiquatuor horarum, vt ibi dicit, qui & in fine ait, ꝙ ſi quis bis reſignauit, & in vtraque reſignatione præſtitit conſenſum, dies computantur à die primæ reſignationis, etiam ſi prima ſit facta per procuratorem, vel non admiſſa per ſuperiorem, & conſenſus fuerit poſterior: qui & q.9.ait, vacationem inductam per hanc regulam eſſe veram, & non fictam, vnde ſi quis ſuper eo beneficio habet regreſſum, vel vnionem, illi adiungetur, vt ibi dicit. Et huiuſmodi beneficia ſunt reſeruata Papæ, vbi reſignatio eſt facta in curia, ſi verò coram ordinarijs, ij de illis diſponunt. Sarn. hic q.33. vnde expectantes, & nominati poterunt illa habere, & ordinarij conferent per mortem, licèt contulerint per reſignationem; & impetrans illa debet exprimere ſpeciem vacationis inductam per hanc regulam, vt dicit Pariſ. d.lib 12.q.10. Quòd ſi renunciatione facta in curia, Papa moritur ante præſtitum conſenſum, & poſtea præſtetur, & reſignans moritur intra viginti dies poſt conſenſum, regula hæc non habebit locum, & reſignatio vigebit. Pariſ.d.lib.q.11. niſi viuente Papa ſit præſtitus conſenſus, vt ibi dicit; vel in Gallia vbi per mortem Papæ regula non extinguitur; ſi verò quis reſignet cum penſione, & moritur poſt viginti dies à die præſtiti conſenſus, & ante viginti dies præſtiti eius, moritur reſignatarius, valebit reſignatio. Pariſ.ibi q.12. ante verò viginti dies ſi moritur reſignans, collatio facta per Epiſcopum, Legatum, vel Cardinalem per reſignationem eſt nulla, vnde non facit vacare beneficium primum obtinentis. Pariſ.ibi q.13. nec literæ debent expediri viuente reſignatario. Creſcent. deciſ.70. lib.1. in manuſcr.

Vbi verò controuertitur an reſignans intra viginti dies ſit mortuus, qui id ait, debet probare. Sarn. hic q.9.nu. 3.& q.36. Mandoſ. q.6. & non ſolum probare debet mortem reſignantis, ſed etiam ꝙ mortuus ſit intra viginti dies poſt conſenſum præſtitum. Sarn.d.q.36. quæ probatio debet eſſe plena cum agatur de magno præiudicio, vnde ſufficit publica vox de morte, nec iuramentum ſat erit, ſed requiruntur ſaltem duo teſtes, qui dicant ſe vidiſſe illum mortuum, & tumulo mandari, & ſi reſignans in fauorem conſanguinei, & amici in eadem domo moritur, & mortuus publicatur poſt viginti dies, nec ſint qui de tẽpore obitus poſſint teſtificari, prǽſumitur mortuus intra viginti dies. Mandoſ hic q.8.nu. 1. vbi Medici, & alij non permittebantur accedere ad eum, vt ait Pariſ.d.lib. 12.q.7.

Derogari tamen ſolet quandoq; huic regulæ de viginti, maximè in permutationibus, & in reſignationibus pro diſtantibus à curia, & pro nobili-

bus,

bus, & notabilibus perſonis; oportet tamen quòd derogatio ſit in ſpecie. Sarn.hic q.41. cui tamen Legatus à latere non poteſt derogare, niſi habeat facultatem derogandi regulis editis, & edendis. Mandoſ.hic q.19.nu.7. & etiam inferior Legato ſi habuerit hanc facultatem. Mandoſ.ibi num.16. hic tamen modus vacandi non comprehenditur per clauſulas generales poſitas in ſupplicatione, quouis alio modo vacet. Sarn.hic q.34.& Mandoſ. q.17. nu.8. Quòd ſi infirmus leui infirmitate, vt quartana, vel podagra, impetrat derogationem huic regulæ, ſi moritur infra viginti dies ex ſuperuenienti graui infirmitate, non cenſetur ob id derogatum dictæ regulæ. Sarn.hic q.27. etiam ſi quartana alterata ſit in tertianam grauem, ex qua mortuus ſit; quòd ſi quis reſignauit bis per procuratorem, & in ſecunda derogatione derogetur huic regulæ, ſi moritur intra viginti dies à prima reſignatione, hæc prima non ſanatur ob derogationem habitam in ſecunda. Sarn.hic q.40. Sic ſi reſignetur in fauorem, cum regulæ derogatione, & reſignans moritur intra viginti dies, non intrat regreſſus reſeruatus Petro ex prima reſignatione, ſed admittitur reſignatarius. Achill.de Graſſ. deciſ.2.aliàs 323. de renunc.in manuſcr. vnde reſignatarius cum diſpenſatione, poterit id beneficium obtinere. Quòd ſi quis habet à Papa priuilegium reſignandi etiã infirmus, cum derogatione huius regulæ, in manibus perſonæ per eum eligendæ, in fauorem perſonæ per eum nominandæ, & moritur tempore alterius Papæ, valet reſignatio. Arag.deciſ.33.in manuſcr. Vnde Papa ſolus derogat huic regulæ, vel is cui id concedit, qui Papa derogat huic regulæ etiam in beneficijs quæ dantur ad nominationem Regis. Gabr. conſ.193. num.9.vol.2. Pariſ.d.lib.12.q.vlt.

Aduertendum etiam quòd omnis beneficiatus regulariter poteſt renunciare, vnde Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus, Primatus, Archiepiſcopatus, Monaſterium, vel Abbatia, Abbatiſſatus, Prioratus, Dignitas Eccleſiaſtica, Perſonatus, Officium, quando eſt ſimul beneficium Eccleſiaſticum, Plebania, Theſauraria, Sacriſtatus, Canonicatus, Parochialis Eccleſia, Vicaria perpetua, Monaſteria perpetua, Manſionaria perpetua, portiones in Cathedrali, Capella, vel Oratorium, Capellania, Heremitorium, Præſtimonium, Scholaſtria, Clericatus ſancti Petri de Vrbe, poſſunt renunciari, ſimul cum omnibus beneficijs Eccleſiaſticis, cum & prædicta ſint beneficia Eccleſiaſtica. Pariſ.de reſig.benef. lib.2.q.1.

Si tamen ſint beneficia Conciſtorialia, quæ ſic dicuntur, quæ ſunt ſcripta annotata in libris Camaræ inter Conciſtorialia, hæc non poſſunt reſignari coram Ordinario, ſed tantum coram Papa, idq; in Conciſtorio ſecreto præſentibus Cardinalibus, ſi ſunt Epiſcopatus, Abbatiæ, & Monaſteria, quo ſcilicet ad diſpoſitionem eorum, quia etiam extra Conciſtoriũ, Papa ex praxi admittit talium reſignationes, & multo magis minorum Conciſtorialium. Pariſ.de reſig.benef.lib.8.q.6.& lib.2.q.2.

Sic beneficium litigioſum reſignari quoq; non poteſt. Puteus deciſ.354. lib.3. niſi id fiat in fauorem collitigantis, vel niſi ſimpliciter ſit renunciatũ liti, quia ſic purgatur vitium litigioſum. Crau.conſ.182.nu.4. vel ſi lis eſt finita. Anch.conſ.16.col.1. vel per ſententiam, vel quia per longum tempus non fuerit proſecuta, vt triginta annos. Simon.deciſ.35.an lis. in manuſcr. & etiam decem & octo. Caſſad.deciſ.5.vt lite pend. vt & fallit ſi Papa tacitè ſciens litem extare, ponit clauſulam, ſine vitio attentatorum, quia ſic vitium purgatur. Caſſad.deciſ.6. vt & fallit ſi eſt reſignatũ ante litem cœptam.

ptam. Rota deciſ.10. vt lite pend. in nou. & tunc qui ſic habuit gratiam an te litem motam, ea etiam pendente, literas expedire poteſt. Paleotus deciſ.118. & etiam ſi conſenſus poſt litem motam ſit præſtitus, modo gratia ante ſit ſignata. Sic valet reſignatio facta antequam committatur contra reſignantem. Caputaq. deciſ.94. lib.1. in manuſcr. vt & fieri poteſt ſi lite pendente conſenſit nouæ prouiſioni. Caputaq. deciſ.95. lib.1. in manuſcr. vt & valet reſignatio litigioſi quando lis eſt mota coram iudice incompetente. Afflict. deciſ.85. vel per falſum procuratorem, vt & fallit ſi iudicium eſt cœptũ ad inſtantiam curialis vigore Eugenianæ, vt & fallit ſi non principaliter, ſed incidenter litigatur cuius ſit beneficium. Caſſad. deciſ.4. vt lite pend. vt & fallit quando lis eſſet ſuper poſſeſſione. Caſſad. deciſ.6. de reſcript. vt & fallit quando lis eſt ſuper priuatione beneficij, ſic enim poteſt reſignari. Puteus deciſ.66. lib.2. niſi lis ſit ſuper priuatione, & vt adiudicetur ſibi. Puteus deciſ.496. lib.2. vt & fallit quando in renunciatione eſt facta mentio litis. Puteus deciſ. 354. lib.3. cum in impetratione beneficij ſit fienda mentio litis. Caſſad. deciſ.8. nu.6. de præb. & etiam in vnione, etiam ſi fiat conceſſio motu proprio, adhuc enim mentio litis eſt fienda, idq́; non in generali, ſed de proceſſu, & ſtatu cauſæ. Ruin. conſ.76. nu.6. lib 5. & etiam ſi eſſet mota lis à reſignante. Puteus deciſ.354. lib.3. Fallit etiam concluſio ſupraſcripta in ſubrogato gratioſè etiam quò ad poſſeſſionem per reſignationem factam pendente lite, quia iſte reſignatarius capiẽdo poſſeſſionem beneficij ſibi reſignati ad quod fuit ſubrogatus gratioſè etiam quò ad poſſeſſionem non dicitur attentare, & propria authoritate illam ingredi poteſt. Moedan. deciſ.424. vt lite pend. idque procedit etiam reſpectu litis, nõ ſolum pendentis tempore impetrationis, ſed etiam ſubſequentis acceſſoriè ad primam, & etiam ſi capta fuerit poſſeſſio vigore huius gratioſæ ſubrogationis à reſignatario poſt mortem reſignantis, vt latè de his, & ſimilibus dicit Pariſ. d. lib.2. q.3. qui & ait, lite pendente etiam ordinarium poſſe recipere renunciationem, modo id beneficium non conferat, aliàs collatio eſt nulla, vt & ordinarius recipit reſignationes reſeruatorum, ſed illa non confert, in fauorem verò ſit ſolum coram Papa, renunciatio tamen litis poteſt fieri etiam coram ſolo notario, & teſtibus.

Simili modo beneficia iuris patronatus poſſunt renunciari ſimpliciter, in fauorem verò non, niſi ex conſenſu patroni laici, vel eccleſiaſtici, aliàs venit annullanda renunciatio, non autem eſt nulla ipſo iure. Thom: de Tan. deciſ.90. in manuſcr. quod procedit etiam ſi patronus non contradicit infra tempus datum ad præſentandum. Puteus deciſ.412. nu.1. lib.1. quia adhuc venit annullanda reſignatio, nec ius abdicatur à reſignante. Moedan. deciſ.326. vel 296. de Iure patr. & etiam ſi reſignatio fiat in curia, mentio iuris patronatus eſt fienda.

Fallit quando conſenſus patroni ſuperuenit, ſic enim reconualeſcit renunciatio facta ſine eius conſenſu. Rota deciſ.5. de rerum permut. in nou. vt & fallit ſi patronus ſciens non reclamauit. Rota Peregr. deciſ.202. lib.3. vel ſi poſt collationem labatur tempus præſentandi, quia ſic patronus videtur id habere ratum. Card. in clem.1. de ſuppl. negl. præl. Tertiò, fallit, ſi Papa in reſignatione deroget iuri patronatus. Pariſ. conſ.47. n.17. 24. & 34. vol.4. ſiue ſit laicum, vel eccleſiaſticum. Couar. pract. qq. cap. 36. modo fiat expreſſa derogatio eius. Lapus alleg 96. nec ſolet derogare iuri patronatus laicorum, niſi ex cauſa, vt quando beneficia vacant in curia, vel ſi eſt

miſtum

miſtum patronatus laicorum, & clericorum, vel ſi habetur ex priuilegio, conſuetudine, vel præſcriptione, vel ſi beneficium litigioſum vacat in curia, vel ei derogatur pro duabus tertijs, vel medietate, vel ſi orator eſt vnus ex patronis, vel ſi quis ſit Epiſcopus, & datur gratia cum retentione pro eo, & in derogatione ſolet dici, pro hac vice tantum, & vbi fit mentio iuris patronatus, reſignatarius debet probare tale eſſe. Pariſ.d.lib.2.q.4.

Quòd ſi beneficium eſt electiuum, poteſt etiam in fauorem renunciari: Card. & alij. in clem. vnica. de renunc. modo adſit conſenſus eligentium ante, vel poſt Card.ibi. & ſi reſignatio fit in vtilitatem perſonæ, requiritur conſenſus omnium electorum, ſi eccleſiæ ſat eſt conſenſus maioris partis. Pariſ. d.lib. 2.q.5.

Si verò beneficium eſt tale ad quod quis eſt promotus, non poteſt renunciari, niſi conſtat quòd aliundè viuere poſſit, & exprimatur, quòd ad id beneficium eſt promotus. Pariſ. d.lib 2. q.6.

Quòd ſi beneficium eſt exemptum poteſt reſignari, modo id fiat coram Papa, ſi ſoli Papæ ſit ſubiectum, ſi enim eſt exemptum à proprio Epiſcopo, & habet proprium Prælatum, hic poterit recipere reſignationem, & ſi eccleſia eſt exempta ab Epiſcopo, populus non, Epiſcopus poterit recipere reſignationem. Pariſ. d.lib.2.q.7. qui & ait, q.8. quòd beneficia nullius reditus poſſunt reſignari etiam in fauorem.

Si verò beneficium eſt vnitum alteri beneficio, etiam poſt mortem obtinentis, non poteſt reſignari. Oldr. conſ.257.nu.20. Conc.Trid.ſeſſ.21.cap.5. & ſeſſ.18 c.23. niſi reſignatio fiat in curia ad fauorem alicuius, & Papa admittat illam, & ſuſpendat vnionem. Puteus deciſ.357.lib. 1. etiam ſi non derogetur iuri alij quæſito, modo fiat mentio vnionis, vt & expectatiuæ, alias ius non abdicatur à reſignante, coram ordinario verò non poſſet renunciari beneficium vnitū. Pariſ.d.lib.2.q.9.& 10. Sic beneficia manualia poſſunt renunciari etiam in fauorem, & permutari, cum ſint perpetua, licèt ex ſe amouibilia, ſaltem ex conſenſu ſuperioris, modo exprimatur manualitas, vbi reſignatio fit in fauorem, & eo caſu tale beneficium non poterit reuocari à reſignatario per ſuperiorem. Pariſ.d.lib.2.q.11.qui & ait, q. 12. beneficia patrimonialia poſſe reſignari in fauorem, modo conferantur filijs patrimonialibus, vt & poſſunt reſignari in fauorem, & permutari beneficia extincta, & ſuppreſſa. Pariſ.ibi. q.13. vt & hoſpitalia quæ dantur in titulum, vel adminiſtrationem poſſunt reſignari ſimpliciter, & in fauorem, & prima etiam permutari, idem ibi q.14. & idem de præceptorijs datis in titulum, vel adminiſtrationem, vt ibi ait. Penſiones tamen non poſſunt reſignari in fauorem, nec permutari, de licentia tamen Rectoris, & Papæ admiſſione poſſunt transferri, idem ibi q.15.

Quòd ſi beneficium ſit reſeruatum Papæ, poteſt reſignari etiam coram ordinario, niſi reſignans ſit exemptus ab eo, licèt is illud conferre non poſſit. Rota deciſ.4.de renunc.in nou. nec beneficia litigioſa, nec eorum permutationem recipere valet, vt nec poteſt ordinarius vnire beneficium reſeruatum, ſiue beneficium ſit reſeruatum generaliter, vel ſpecialiter, vt in exemplis poſitis per Pariſ. d.lib.2.q.16.

Commendæ verò temporales factę ad vtilitatem eccleſiæ, donec ei prouideatur de Rectore, non poſſunt reſignari in fauorem, nec permutari. cap. quæſitum. de rerum permut. ſecus de perpetuis. Puteus deciſ.94. & 143. lib. 1. beneficium verò in quo eſt reſeruatus regreſſus non poteſt reſignari

Digitized by Google

in fauorem, niſi de conſenſu illum habentis, idem ibi q. 18. Beneficia etiam in quibus Cardinalis habet indultum, etiam cum clauſula, per ceſſum, vel deceſſum, poſſunt reſignari in fauoré, niſi in indulto addatur, per ceſſum, vel deceſſum etiam in fauorem certæ perſonæ; non cadit verò ſub indulto quod vacat in curia, niſi in indulto id ſit expreſſum. Pariſ. d. lib. 2. q. 19. qui & id ampliat etiam ſi ſit vnitum, adhuc enim Papa id confert. Quòd ſi beneficium cadat ſub conſuetudine optandi, poteſt adhuc reſignari etiam in fauorem in manibus Papæ, & permutari, etiam ſi extra curiã vacet, & ſi de illis Papa prouidet, differtur optatio, idem ibi q. 20. Sic poteſt reſignari in fauorem ius quod prætenditur in aliquo beneficio. Moedan. deciſ. 164. tit. de penſio. in manuſcr. modo ſit ius in re, vnde beneficium nondum collatũ reſignari non poteſt ſimpliciter, vel in fauorem, nec permutari, etiam ſi reſignetur certum beneficium conferendum de proximo, habés tamen ius ad rem per electionem, vel præſentationem, poteſt renunciare ſimpliciter etiam ſi id non fiat in manibus ſuperioris, idem ibi q. 22. & 23.

Beneficium etiã reſignari poteſt etiam in fauorem ante Bullas expeditas, ſupplicatione tamen ſignata, & regiſtrata, modo hodie narretur literas nõ eſſe expeditas, nec ſolet id concedi ad fauorem, niſi cum magna interceſſione, cum verò Bullæ ſunt plumbatæ poteſt fieri reſignatio etiam in fauorem, etiam ante poſſeſſionem captam, & etiam ante publicationem factam à reſignatario, non autem ſi cui ſit prouiſum de beneficio, ſub conditione, ea pendente, ad fauorem ſcilicet, idem ibi q. 24. 25. 26. & 27.

Quo verò ad perſonas quæ poſſunt renunciare, præter ſupradicta, regula eſt, quod omnes poſſunt, qui non prohibentur. Ioan. Andr. in rubr. de renunc. Rota deciſ. 26. in fi. de procur. in antiq. etiam Papa, Cardinalis, Epiſcopus, &c. vt ſupra eſt dictum, modo illi habeant ius ſuper beneficijs, ſi enim illis ſunt ipſo iure priuati, non poſſunt reſignare, qui verò ſint ij, dictum eſt ſupra, cap. de Collat. nu. 4. & idem ſi per ſententiam ſint priuati quæ tranſierit in rem iudicatam. Pariſ. de reſig. benef. lib. 3. q. 1 in fi. niſi narretur in prædictis ſtatus facti, & Papa diſpenſet, etiam ſi ius non adſit. Pariſ. d. lib. 3. q. 2. Sic habens præceptoriam commendatam ad tempus, non poteſt reſignare, & qui non habet ius in beneficio non poteſt id reſignare, reſeruata ſibi penſione, aliàs reſeruatio eſt nulla. Pariſ. d. q. Quòd ſi quis non ſoluit penſionem impoſitam beneficio, vbi imponitur pœna priuationis, vel excommunicationis ipſo iure, vel regreſſus, non poteſt reſignare ſi is egit ad priuationem, vel regreſſum, ſecus ſi tacuit, quia ſic non amiſit ius ſuum, idem ibi q. 3. qui & q. 4. ait, ꝙ ſi reſignatarius tenebatur ex prouiſione intimare reſignanti, quando vellet alteri reſignare, reſignatio non valet ſine huiuſmodi intimatione, ſi modo id egit ad huiuſmodi beneficium, aliàs, ſecus.

Quòd ſi quis impetret beneficium ab alio per annum pacificè poſſeſſum, etſi teneatur intra ſex menſes poſſeſſorem vocare in iudicium, & cauſam intra annum expedire, poteſt tamen id reſignare, antequam vocet talem in iudicium, & cauſam expediat, ſcilicet intra annum. Simon. deciſ. 53. in manuſcr. quia per reſignationem ius eſt quæſitum reſignatario. Pariſ. ibi q. 5. vbi latè explicat regulam de annali, qui & q. 6. latè explicat reg. 21. Cancellariæ Sixti V. de promotis ad prælaturas, & eorum beneficijs.

Quòd ſi reſignans minor ſit vigintiquinque annis, maior verò quatuordecim, adhuc poteſt reſignare, glo. & Doct. in cap. ex parte. de reſtit. ſpol.

etiam

Digitized by Google

etiam per procuratorem conſtitutum abſque cauſæ cognitione, & iudicis decreto, qui ſi non ſit læſus in renunciatione, quia renunciarit ad fauorem amici, vel cum penſione, vel volens contrahere matrimonium, vel profiteri in religione, non reſtituitur, etiam ſi fortè adſit dolus, vel metus reſignatarij. Butr. in c. ex parte. de reſtit. ſpol. ſi verò eſt læſus, ſi beneficium, adhuc non eſt collatum, eſt reſtituendus. Doct. in d. c. ſi læſio eſt grauis, & dolo aduerſarij inducta, & idem tunc ſi alteri beneficium eſt collatum. Pariſ. ibi q. 7. licèt contra communem, nec tunc requiritur noua collatio, & recuperat locum priſtinum, quæ reſtitutio datur minori intra quadriennium, non poſt, vt ibi ait, quòd ſi minor ſit quatuordecim annis, etiam poteſt renunciare authoritate tamen tutoris, & cum cauſæ cognitione, ac iudicis decreto, vt ibi dicit, quod tamen hodie locum non habet, cum minor quatuordecim annis beneficium obtinere nequeat. cap. 6. ſeſſ. 23. de refor. in Trid. Conc.

Mente captus etiam & furioſus beneficium reſignare nõ poteſt, aliàs reſignatio eſt nulla. glo. in cap. quamuis. 7. q. 1. Pariſ. conſ. 87. nu. 10. vol. 3. niſi pollens lucidis interuallis tunc renunciet. glo. & Turre Cr. in d. c. & præſumitur furioſus fuiſſe, quando furor eſt probatus, niſi contrarium tunc probetur fuiſſe, & idem procedit de ebrio, dum durat ebrietas, qui reſignare non poteſt, ſecus ea ceſſante. Pariſ. ibi q. 8. Reſignatarius tamen poteſt reſignare. Moedan. deciſ. 42. etiam literis non confectis. Paleotus deciſ. 48. modo id narretur, & ſupplicatio ſit regiſtrata, & etiam ante conſenſum præſtitum à reſignante, modo poſt præſtetur, etiam in fauorem, & etiã ante publicationem reſignationis, etiam ſi ſit ſecundus, tertius, vel quartus reſignatarius, modo reſignans primus ius habuerit, aliàs ſecus, & dummodo reſignatio non ſit conditionalis, quia pendente conditione nõ poteſt reſignare, idem ibi q. 9. Infirmus etiam poteſt reſignare, dummodo ſi ſit ad fauorem, ſuperuiuat per viginti dies, & in curia vbi ſcitur infirmitas, non admittitur talis reſignatio, idem ibi q. 10. Exemptus etiam poteſt renunciare, modo id faciat coram Papa. glo. in c. ſi Abbatem. de elect. in 6. idem ibi q. 11. vbi & declarat in quibus exempti Epiſcopo ſubijciantur. Abbatiſſa etiam poteſt renunciare etiam in fauorem, idem ibi q. 12. nu. 19. vbi de Abbatiſſis loquitur. Ingrediens etiam religionem poteſt renunciare beneficium etiam in fauorem. Imola in cap. admonet. de renunc. modo fiat ante duos menſes profeſſionis de cõſenſu ſuperiorum. c. 16. ſeſſ. 25. in Trid. Conc. quod intelligitur ex deciſ. Congregationis, etiam de beneficijs, ordinarius tamen non confert illud, niſi poſt profeſſionem, & ſi quis obtineat à Papa vt poſſit exire clauſtra in habitu clerici ſecularis, & obtinere beneficia, nõ conſequitur id quod ante profeſſionem, & ea de cauſa dimiſit, idẽ ibi q. 13. Quòd ſi quis nõ habeat vnde aliundè viuat, ſi eſt in minoribus admittitur eius renunciatio, ſi in ſacris ſecus, ex Conſtit. quinquageſimaoctaua Pij V. idem ibi q. 14. qui & ait, quòd beneficiatus qui tenetur reficere eccleſiam, non poteſt reſignare, vt id effugiat, de ſtilo tamen admittitur huiuſmodi reſignatio.

Criminoſi verò qui non ſunt priuati ipſo iure beneficiis, ſed veniunt priuandi, renunciare poſſunt etiam in fauorẽ, vt eſt homicida Rota deciſ. 5. de re iudic. etiam lite pendente ſuper criminibus, & etiam poſt receptas probationes, & concluſum in cauſa, modo tunc reſignet ſimpliciter, & etiã lata ſententia priuationis, pendente appellatione, modo fiat mentio priua-

 tionis,

tionis, & accuſationis, ac criminis, & etiam ſi ſit damnatus ad pœnam grauem, vt perpetui carceris, & etiam ſi crimen ſit grauiſſimum, vt parricidij, & etiam poſt impetrationem factam de ſuo beneficio ab alio, ſi eam neſciebat, aliàs ſecus; & etiam poteſt renunciare ſimpliciter poſt præſentatam impetrationem ſuorum beneficiorum factam ab alio, & iudicium cœptum, etiam ſi ex deductis veriſimiliter foret priuandus, quod prodeſt ad vitandum infamiam ex cõdemnatione reſultantem, & quia Papa facilius diſpenſat cum crimínoſo voluntariè cedente, quàm per ſententiam, iudex tamen non ceſſabit à iudicio ob intereſſe impetrantis; & poteſt talis renunciare etiam per procuratorem, & etiam coram ordinario, & etiam Papa ad fauorem quoque. Fallit ſi renunciatio ſit doloſa, vt ſi teſtes eſſent recepti, & concluſum in cauſa, ita vt nil remaneat, niſi ſententia ferenda, niſi renunciatio ſit ſimplex, & non in fauorem.

Secundò fallit, ſi habuit ſcientiam impetrationis ſui beneficij factæ ab aliquo, nec tunc etiam poteſt permutare, & eo magis ſi in impetrationis literis, Papa narraret beneficium vacare ob tale crimen, licèt ipſo iure non vacet, quia talis Papæ aſſertio beneficium afficit, quod renunciari non poteſt. Et ita poteſt impetrari beneficium in euentum priuationis, modo impetrans ſe ſubſcribat ad pœnam arbitrio Rotæ, ſi crimen non probet, Pariſ. d.lib.3.q.16. qui & in fine remiſſiuè quærit, quid ſi criminoſus pendente iudicio moriatur, an impetrans id obtineat, & an obſtet ei regula de annali, remiſſiuè.

Senex etiam poteſt renunciare coram Papam, & ordinarijs, & valet, niſi ſit fraudulenta renunciatio, & ideò debet magis probari, quàm iuuenis. Pariſ. ibi q.17.

Quòd ſi quæritur an aliquis cogi poſſit, vt renunciet, Reſpondetur, q non. Innoc. in cap. licet. de elect. nec etiam permutare, nec transferri ab vna eccleſia ad aliam.

Fallit ſi ſubſit cauſa, quia ſic cogi poteſt ad prædicta, vt in criminoſo qui cogitur renunciare. Doct. in cap. niſi. de renunciat. modo de quo alibi. ſecundò, in illiterato. Hoſt. in d.c.nu.13. tertiò, ſi ſubſit ſcandalum etiam ſi ſit Epiſcopus, quia ſic poteſt transferri, & cogi renunciare, de quo infra; quartò, ſi ſit irregularis, quintò, vbicunque poteſt priuari, ſic enim cogi poteſt, vt renunciet. Doct. in d.c. niſi. ſextò, ſi vtilitas eccleſiæ id poſcat, ſic enim cogi poteſt renunciare, & permutare, modo ſibi detur recompenſa redituum; ſeptimò, idem procedit in intruſo. cap. quia. de conceſſ. præben. octauò, idem habet locum in eo qui ceſſit in manibus non habentis facultatem, nam cogi poteſt, vt denuò renunciet; nonò, idem habet locum in caſu. cap.15. ſeſſ.25 de reform. & cap.7. ead. ſeſſ. in Trid. Conc. Senes verò, vel infirmi non coguntur renunciare, nec Epiſcopus cui eſt commendata parochialis donec de ea diſponat in perſonam benemeritam, & gratam, nec qui impetrauit licentiam etiam à Papa renunciandi, niſi ſit Epiſcopus, modo Papæ aliud non videatur. c. quidam. de renunc. quòd ſi Cardinalis in conclaui iurauit reſignare, factus tamen Papa ad id non tenetur, niſi iurarit ad ſedandum ſchiſma, quia tunc iuramentum eſt ſeruandum. Quòd ſi electus Papa, inuenitur vxoratus, cum crederetur mortua, tenetur redire ad vxorem ſi non poteſt induci vxor ad ſeruandam continentiam. Ancona de præſt. eccl. q.2. art.5. Quòd ſi abſque cauſa quis cogatur renunciare beneficium, renunciatio eſt nulla, de quo infra dicetur. Pariſ. ibi q. vlt.

Oportet

Digitized by Google

Oportet præterea, vt beneficium reſignetur idoneo, aliàs eſt nulla, vel irritanda, qui verò ſint ij qui eligi non poſſint, nec beneficia renunciari, dictum eſt ſupra, cap. 3. & peccat reſignans indigno, & fortè etiam digno omiſſo digniori, in quo tamen crederem ſatis eſſe, vt reſignet æquè digno, ac ipſe eſt, vt dixi ſub cap. de Accept. Perſ. in ſumma Moralis Theologiæ, vt & peccat accipiens beneficium animo id dimittendi cum penſione, vel permutandi cum ſimplici, vel vt accipiat vxorem. Nau. in Ench. de Orat. cap. 21. nu. 52. Sotus lib. 10. de iuſt. & iure. & tali renuncians ſciens etiam peccat, niſi ſit beneficium ſimplex, vel vt alibi dixi.

Quò ad tertium verò, coram quo ſit fienda, dictum eſt ſupra, quo verò ad formam qua renunciatio ſit fienda, dicendum eſt, primo loco, quòd reſignatio ſpecificè, & expreſſè fieri debet. Zab. conſ. 30. col. 4. Alex. conſ. 225. num. 6. lib. 5. cum in dubio renunciatio non præſumatur facta. Pariſ. lib. 8. de reſig. benef. quæſt. 1. 4 Renunciatio qua forma ſit fienda.

Secundo, debet fieri in ſcriptis. Abb. in cap. noſti. vlt. notab. de elect. licèt gratia ſolo verbo Papæ perficiatur, literæ tamen ſunt neceſſariæ ad probationem, nec ſine eis iudicari poteſt, ex reg. Cancell. de non iud. iuxta for. ſuppl. collatio tamen facta ab inferioribus Papa poteſt probari per teſtes quando literæ ſilent amiſſæ, cũ & coram ordinario debeat fieri coram notario, & teſtibus, in curia tamen non admittitur probatio per teſtes eo caſu; in foro verò conſcientiæ ſufficit ſola ſupplicatio. Maſch. concluſ. 843. nu. 30. quod intelligerem ſi non adſit clauſula in ſupplicatione, vigore tamen literarum deſuper conficiendarum, aliàs gratia eo ipſo nulla ſit; licèt etiam ſubſtantia gratiæ debeat probari per literas, circunſtantiæ tamen poſſunt probari per teſtes. Maſchar. ibi nu. 23. vt & qualitas reſignationis, vt quòd metu ſit facta. Maſchar. concl. 1272. nu. 2.

Vnde in ſpecie, licèt Papa renũciando, ſolo verbo poſſit declarare ſuam voluntatem, conuenientius tamen eſt, vt id fiat in Conciſtorio coram Cardinalibus, vt fecere Cyriacus, & Cœleſtinus, vt ait Pariſ. d. lib. 8. q. 2. & 3.

Renunciatio etiam Cardinalatus fieri debet in Conciſtorio, vt inquit ibi Pariſ. q. 4. vbi & tradit formam ſeruatam per magnum Hetruriæ Ducẽ.

In renunciatione verò Epiſcopatus non proceditur per viam ſupplicationis, ſed mediante promotione Conciſtoriali. Caputaq. deciſ. 298 par. 1. Pariſ. d. lib. 8. q. 5. vbi modum docet, iuxta quem Epiſcopi promouentur, de qua re actum eſt ſupra, cap. 3. Quòd ſi beneficia ſint Conciſtorialia, de quibus Papa conſueuit diſponere in Conciſtorio, reſignatio eorum in eo fienda eſt, vt ait Pariſ. ibi q. 6. & formatur proceſſus ſuper qualitate promouendi, & in eo requiruntur omnes ferè qualitates requiſitæ in promouendo in Epiſcopum, vt idem ibi dicit.

Quòd ſi beneficia ſunt alterius qualitatis, reſignantur, vel coram Papa, vel ordinarijs, ſi primo modo, fit ſupplicatio à copiſtis, in medietate vnius folij papiri, in qua continetur actus renunciationis, quæ porrigitur Reuerendiſs. Datario, quæ reuidetur à quibuſdam officialibus deputatis, à quibus in calce ſupplicationis ponitur ſummarium contentorum in ea, quod per Datarium legitur, vel refertur Papæ, qui ſignat ſupplicationem; fiat vt petitur, quo facto iterum tenetur ab officialibus qui ſolent apponere in calce, componat, ſi eſt reſeruata penſio, vel fructus, & tranſmittitur ad officium paruæ datæ, cui officio Præpoſitus apponit datam diei, & menſis, & annum Pontificatus, & poſt datur officialibus præpoſitis ſuper compoſitionibus,

tionibus, vbi ſoluitur compoſitio,ſi materia id exigit, qua ſoluta,ſupplicatio mittitur ſubſtitutis Datarij, qui illam ei porrigunt, vt apponat datam,qui ſcribit Dat. Romæ,&c. poſtea conſignatur officiali de Miſſis, qui ſcribit in calce, Miſſa tali die, cum manu Datarij, qui officialis de Miſſis, aufert paruam datam, & ſummarium, & ſupplicatio mittitur ad regiſtrũ, & vt eſt, regiſtrata, auſcultatur à magiſtris regiſtri, qui illam mittunt in Cancellariam ad Notarium regentis Cancellariæ,vt eam diſtribuat inter abbreuiatores, & abbreuiator cui cõtigit,illam dat partibus, ſolutis quibuſdam,& tunc pars facit confici minutam literarum, & curat vt pro perfectione reſignationis præſtetur conſenſus in Camara, vel Cancellaria per principalem,vel procuratorem legitimum,qui notarij notant dictum conſenſum in libris Camaræ,vel Cancellariæ,& à tergo ſupplicationis, & poſtea expediuntur literæ, ſolutis conſuetis, à tergo quorum etiam notatur conſenſus, & illæ literæ plumbantur, & regiſtrantur, & dantur partibus, quarum vigore fit publicatio, & capitur poſſeſſio; quandoque etiam ſupplicatio reſignationis ſimplicis ſignatur à Cardinali Præfecto ſignaturæ gratiæ, poſtquam aliquis Referendarius appoſuit manum in capite ſupplicationis,qui Cardinalis ſignat in loco vbi Papa ſolet ſignare, ſic,cõceſſum vt petitur, in præſentia Sanctiſſimi D.N.Papæ Clementis, vt ait Pariſ. d.lib.8.q.7. vbi & apponit varias formulas ſupplicationum ſimpliciũ, in fauorem, cum penſione, reſeruatione fructuum, & huiuſmodi, quæ in curia ſeruantur, ſic vt vnus renunciet, alius ſupplicet pro impetratione, apponendo nomen reſignantis, & quòd habet vnde aliundè viuat, & an ſit ordinatus ad id beneficium,cum aſſignatione cauſæ renunciationis,ex certis cauſis animum ſuum mouentibus, exprimendo an beneficiũ ſit ſimplex, vel curatum, & eius titulum, & locum vbi beneficium eſt ſitum, & diœceſis,& quòd renunciatio ſit ſpontè,& liberè, & ſupplicatur à reſignatario, vt admittatur reſignatio, & ſibi de illo beneficio prouideatur, exprimendo eius valorem,& ſibi conferri quomodocunque vacet,&c. non obſtantibus Conſtitutionibus, &c. & hanc partem Papa ſignat, vel Cardinalis deputatus à Papa,vt ſupra, & dicitur in præſentia Papæ, ideſt in eius palatio, vel de eius mandato, & vbi Cardinalis ſignat Præfectus ſignaturæ gratiæ,prius apponit manum vnus Referẽdarius gratiæ in latere ſiniſtro, ſic, I.Papius. & ſi eodem die conceditur gratia eiuſdem beneficij, vni per fiat, alteri, per conceſſum, præponitur is qui habet per fiat, quod procedit vbi beneficium impetratur, in reſignatione enim poteſt reſignans præſtare conſenſum vni ſupplicationi, etiam ſecundæ, & non alij. Moedan. deciſ. 179. in manuſcr. imò & qui ſemel reſignauit, ante conſenſum præſtitum, poteſt reſignare; reſignatarius tamen habet beneficium à Papa, non reſignante, quia ius ei acquiritur ex pouiſione Papæ, renunciante primò, & qui renunciauit cum penſione, poteſt poſtea conſentire ſimpliciter; & clauſula, non aliter, nec alio modo, reſpicit penſionem, & non perſonam in quam reſignatur, cum reſignetur in manibus Papæ ad fauorem,&c. quæ verba non attenduntur, quò ad reſignatarium, ſed tantum quò ad penſionem,&c. Tum literæ expediuntur, ex Conſtit. Iulij III. qui id mandat ſub grauiſſimis pœnis, à tergo quarum ponitur nota præſtiti conſenſus, & quòd literæ ſunt regiſtratæ in Camara, vt & à tergo ponitur poſtea nota publicationis reſignationis, & poſſeſſionis apprehenſæ. Et in literis impetrans abſoluitur à cenſuris ad effectum obtinendi dictum beneficium, quod intelligitur etiam la-

tis ab homine, modo in eis non inſorduerit per annum, vt nec prodeſt dicta clauſula irregulari ob notoriam fornicationem, nec hæreticis, nec committentibus falſum in literis Apoſtolicis, nec incendiarijs, violatoribus eccleſiarum, & alijs perſonis relatis in reg. 61. Cancell. Sixti V. is tamen non poteſt ſe ingerere in diuinis, ſic vt ſupra, abſolutus ad effectum &c. aliàs eſſet excommunicatus, vel irregularis. c. is cui. de ſent. excom. in 6. nec poſſet habere beneficium ab ordinario abſq; alia abſolutione. Et ponitur clauſula, quouiſve alio modo vacet, quod intelligitur etiam ſi vacet per mortem, vel per perſonam extraneam à reſignante, vel etiam in curia; quæ tamen clauſula comprehendit tantum vacationem, quæ contingit tempore datæ, non quæ poſtea euenit, & clauſula prædicta, ſiue præmiſſo, ſiue quouis alio modo vacet, complectitur etiam vacationem per priuationẽ. Additur etiam in literis, etiam ſi reſignatio facta ſit coram notario publico, &c. quæ licèt non valeat, vt ſuo loco eſt dictum, valere tamen Papa eã facit ad præiudicium reſignantis, & de tali ſic vacante, & ſi coram duobus notarijs ſit facta, prouidet, apponitur & clauſula etiam ſi tanto tempore vacauerit &c. etiam ſi deuolutum ſit, & Conciſtorialiter diſponi conſuetum &c. Tum in literis Papa dat executores qui prouiſum mittant in poſſeſſionem, & contradicentes cenſuris compeſcant, tum additur clauſula, non obſtantibus Conſtitutionibus Apoſtolicis, quæ tamen verba non comprehendunt regulas Cancellariæ, nec conſenſum patronorum laicorum; quandoque etiam derogatur indultis, reſeruationibus, vnionibus, expectatiuis, cum clauſula, quorum tenores &c. quæ tamen non operatur expreſſam derogationem, quando non fuit facta mentio de eo de cuius derogatione agitur. Caputaq. deciſ. 131. p. 1. & Papa etiam apponit clauſulã, dummodo alterius non ſit quæſitum, id enim non intendit tollere, & demũ ponitur decretum irritans, quod operatur nullitatem actus, ſi is pro quo eſt poſitum; id velit. Caputaq. deciſ. 251. par. 1. & ligat etiam ignorantes. Sarn. deciſ. 6. lib. 1. in manuſcr.

Aduertendum etiam quòd ſuper eadem ſupplicatione poſſunt expediri plures literæ diuerſis temporibus, etiam non facta mentione de alijs expeditis. Paleotus deciſ. 161. in manuſcr. ſi tamen literæ diſcordant à ſupplicatione remittendæ ſunt ad corrigendum. Caputaq. deciſ. 270. lib. 1. in manuſcr. & recurritur ad matricem, etiam parte non citata. Mandoſ. etiam tractat quando præſtitus conſenſus diſcordat à mandato, an debeat remitti ad corrigendum. in reg. Cancell. 27. de non iud. iuxta form. ſuppl. q. 24. Pariſ. d. lib. 8. q. 7. num. 32. vſque ad finem. vbi & ponit formam literarum in forma dignum.

Ad perfectionem verò reſignationis in curia fiendæ, requiritur, vt præſtetur conſenſus ſuper ea per principalem, vel eius procuratorem, vt in regula Cancell. 40. Sixti V. ſine quo non præſtito in Camara, vel Cancellaria literæ non expediuntur, idq; ne quis inſcio beneficiario porrigat ſupplicationem reſignationis, & ſic eum beneficio priuet, vt ait Boerius deciſ. 345. num. 5. qui conſenſus requiritur in reſignatione cuiuſlibet beneficij etiam ſi dignitas ſit; ſi tamen eſt Epiſcopatus, hic conſenſus præſtatur Cardinali, qui relationem eſt facturus per ſe, vel per ſchedulam, vt & Cardinales per ſchedulam manu propria ſubſcriptam, & proprio ſigillo ſignatam, conſenſum præſtant. Caſſad. deciſ. 2. de renunc.

Regulariter verò hic conſenſus præſtatur in Camara, vel Cancellaria.

Creſcent.

Creſcent. deciſ. 105. lib. 1. in manuſcr. vt & intimatio reuocationis procuratoris ad reſignandum, ibi fit. Caputaq. deciſ. 31. lib. 3. in manuſcr. & ſi alibi conſenſus præſtatur, non tenet. Puteus deciſ. 111. lib. 3. qui quidem conſenſus, ſi principalis eſt præſens in curia, debet præſtari per eum, ſi abſens per procuratorem ſpecialem, in quo eſt differentia, nam qui conſentit per ſe, cenſetur conſentire regreſſui ob non ſolutionem penſionis, nec opus eſt quòd literæ ei intimentur ad pœnas incurrendas, ſecus ſi per procuratorem. Peregr. deciſ. 88. lib. 2. & præſens in curia non poteſt conſentire per procuratorem Burſ. conſ. 395. num. 28. vol. 4. qui etiam conſenſus expreſsè debet præſtari in Camara, vel Cancellaria penès notarios. Puteus deci. 10. nu. 5. lib. 2. vnde ad abdicandum ius à reſignante non ſat eſt conſenſus, qui colligitur ex ſupplicatione, nec qui dicitur paruus, vel parua data. Cottus deciſ. 16. in manuſcr. qui datur à Datario, & remanet apud partes; vt nec ſat eſt conſenſus tacitus, ſed requiritur expreſſus, nec hic etiam ſi non præſtatur in Camara, vel Cancellaria, cum antea licita ſit pœnitentia. Puteus deciſ. 100. lib. 2. nu. 5. & deciſ. 15. 17. & 19. de renunc. in manuſcr. poſt quem præſtitum in Camara, vel Cancellaria, abdicatur ius à reſignante. Burſ. conſ. 393. vol. 4. & aliter præſtitus conſenſus inualidus eſt. Puteus deciſ. 111. lib. 3. vt & ſi apponitur, quòd adhibeatur conſenſus Cardinalis, ſi non præſtetur. Puteus deciſ. 282. lib. 3. & ſine dicto conſenſu literæ expediri non poſſunt, & inualidæ ſunt ſi ſecus fiat, & requiritur nouus cõſenſus. Caputaq. deciſ. 211. par. 1. poſtquam tamen literæ ſunt expeditæ, præſumitur præceſſiſſe bonus conſenſus. Caputaq. deciſ. 213. parte 1. maximè ſi iamdiu literæ ſint expeditæ. Maſchar. de probat. concl. 417. nu. 1. cum ſeq. quod tempus longum dicitur ſi ſit decem annorum, idem Maſch. ibi num. 2.

Et ſi literæ prouiſionis ſunt reformandæ, non requiritur nouus conſenſus, quãdo eſt præſtitus iuxta formam ſupplicationis. Caputaq. deciſ. 214. p. 1. & ſi in vna ſupplicatione reſeruatur regreſſus, in alia nõ, ſtatur ei quæ non habet illum, cum is qui illum habet, debeat probare eſſe præſtitum. Peregr. deciſ. 135. in manuſcr. & hic conſenſus extenditur per Notarios in libris Camaræ, vel Cancellariæ, & ante extenſionem, partes poſſunt pœnitere. Creſcent. deciſ. 75. in manuſcr. & parui conſenſus nõ conſiderantur, & conſenſus formalis ſcribitur à tergo, in ſupplicatione originali, & literis. Creſcent. deciſ. 209. lib. 1. in manuſcr. & ſine eo literæ, vel Bullæ non expediuntur, qui fit extenſus à tergo ipſarum. Moedan. deciſ. 111. in manuſcr. qui tamen conſenſus à tergo non ſcribitur, quando prouidetur de beneficio, & datur decretum dimittendi primũ in manibus Sanctiſſimi, quia beneficium vacat vigore dicti decreti, Notarij etiam non apponunt horam conſenſus præſtiti. Non probatur verò præſtitum eſſe cõſenſum per publicam vocem, & famam, ſed bene per Notarium Cancellariæ, & teſtes, & magis ſi in Bullis prouiſionis id habetur, coram ordinario verò, ſi apud Notarium de hoc appareat; & viſis literis renunciationis præſumitur adfuiſſe, vt ſupra. Puteus deciſ. 439. lib. 1. & ſi dubitatur an conſenſus præſtitus ſit, debet probari. Vbi verò reſignatio fit cum penſione, oportet vt vterq; conſentiat, qui tamen conſenſus poteſt fieri ſeparatim, & ante conſenſum vtriuſque eſt locus pœnitentiæ, & ſi ante moritur reſignans, beneficium vacat per mortem, & non per reſignationem. Creſcent. deciſ. 37. lib. 1. in manuſcr. & penſio eſt nulla ſine conſenſu reſignatarij. Caputaq. deciſ. 35. lib. 3.

Quòd ſi conſenſus eſt nullus, quia fit præſtitus, puta, per procuratorem non

Digitized by Google

non idoneum, poteſt poſt expeditionem literarum tamen reconualidari. Caputaq.deciſ.175. p.2. quod intelligitur ſi aliquis conſenſus ſit præſtitus, ſecus ſi nullus. Moedan.deciſ.85. quòd ſi reperiuntur plures conſenſus ſuper diuerſis renunciationibus, primus attenditur, ex d.reg.40. Sixti V. qui etiam conſenſus ponitur ſub die datæ, & ad eam retrotrahitur etiã ſi multo poſt præſtitus ſit. Creſcent.deciſ.36.lib. 1. niſi id ſit cum præiudicio tertij. Puteus deciſ.268. lib.3. & nec ſi ex duabus ſupplicationibus præſtetur conſenſus ſecundæ. Vbi etiam conſtat de conſenſu licèt conditionali, tenet tamen reſignatio, etiam ſi non ſit probatus euentus conditionis. Aug.deciſ.302.lib.2.

Derogatur tamen quandoque regulæ de præſtando conſenſu, quando confertur beneficium abſenti, cum reſeruatione penſionis, cum eam Papa, ſine conſenſu, poſſit aſſignare. Secundò, cum reſignatur in fauorem abſentis minoris, tertiò, quando reſeruatur penſio iuxta concordiam, regulariter tamen non derogatur, & vbi id fit, debet fieri nominatim, & expreſsè: Hic verò conſenſus extendi debet in libris Camaræ, vel Cancellariæ intra tres menſes in materijs Galliæ, in alijs quindecim dierum à die præſtiti conſenſus, ex Bulla Clementis V. 1525. 30. Ianuarij, & ſic ſeruatur. Cottus deciſ. 16. in manuſcr. qui conſenſus intelligitur in hac Bulla de eo qui pręſtatur in Camara, vel Cancellaria pro expeditione literarum; & hic conſenſus requiritur etiam in reſignatione conditionali, non aliter, nec alio modo; non autem habet locum regula de extendendis conſenſibus, in conſenſu præſtando per reſignatarium in reſignatione conditionali, nec in conſenſu qui præſtatur per Cardinales in prouiſione beneficiorum vacantium per obitum familiarium; quòd ſi intra quindecim dies dictus conſenſus nõ extenditur, poteſt tamen denuò præſtari in eadem ſupplicatione ſignata: non eſt tamen neceſſarium, vt in extenſione conſenſuum apponitur data; & ſi conſenſus Cardinalium à notarijs admittitur, debet extendi; quid verò de conſenſu in ceſſione litis, an de eo intelligitur dicta regula, videnda Rota deciſ.215.par.1.coram Aldobrandino in impreſſis Venetijs. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 8. q. 8.

Quòd ſi reſignatio fit coram ordinarijs, ſic fit, nam volens renunciare ad eum accedit, animum ſuum ei ſignificat, & vnico contextu præſtat conſenſum, & notarius de hoc conficit inſtrumentum. Caputaq.deciſ.209.lib.1. in manuſcr. Puteus deciſ.455 nu.3. lib.2. & in hoc inſtrumento exprimitur nomen proprium Epiſcopi, ſine cognomine, vt Antonius, miſeratione diuina, & ſanctiſſimæ Apoſtolicæ ſedis gratia, Eps Cameric. ſalutem, &c. & exprimitur nomen Epiſcopatus, vt pateat an coram ſuo ſuperiore renunciarit, & nomen, ac cognomen reſignantis, & beneficium quod reſignatur, & cauſa quæ eum ad id mouet .ſ. ex certis cauſis animum ſuum mouentibus, & ꝙ renunciat non ſolum eccleſiam, ſed omnia iura, & pertinentia, ad maiorem expreſſionem. Cœphal.D. præceptor meus conſ.135. nu.20. lib. 1. vt & exprimitur, quòd renunciat liberè, non vi, dolo, vel fraude interueniente, ex Bulla quinquageſimaoctaua Pij V. & id iurat, vt & quòd non interuenit ſimonia reſignans, tum admittitur admiſſio ſuperioris, ſic parte inſtante, cum appoſitione anni, menſis, & diei. l.generali. C.de tabel.lib.10. & fit inſtrumentum reſignationis, cum in hoc Epiſcopo non credatur. Rebuff.in praxi tit.requiſit. in literis collat.nu.21. ſi verò renunciatio fit per procuratorem, apponitur nomen, & cognomen eius, & oſtenditur manda-

 tum,

Digitized by Google

tum, & conficitur in reliquis inſtrumentum, vt ſupra.

Facta reſignatione, poterit ordinarius, etiam inferior, ſi id obtinet, iuxta clem. vnica. de ſuppl. negl. præl. beneficium conferre, ſi ad ipſum ſpectat facultas, nec ſit reſeruatum, & ſi reſignatur per procuratorem, requiritur, vt ante præſtetur ab eo conſenſus reſignationi, aliàs nō poteſt id conferre. Puteus deciſ. 455. lib. 2. dummodo id conferat liberè, & purè, ſine pacto, conditione, vel modo, aut metu. c. ſi. de pact. & ſine aliqua diminutione. c. grauis. de cenſib. & id fieri debet palam, aliter collatio eſt ſuſpecta, vnde requiruntur teſtes, vel notarij, aliàs non creditur literis Epiſcopi. Aret. in c. poſt ceſſionem. col. 2. de probat. vt & requiritur, quòd conferatur idoneis, ſcientia, moribus, & ætate. cap. graue. de præb. c. cum in cunctis. de elect. & debent conferre intra tempus à iure conceſſum, aliter deuolutio fit ad proximum ſuperiorem. c. 2. de conceſſ. præb. Pariſ. d. lib. 8. de reſig. ben. q. 9. vbi & ponit formulas inſtrumēti reſignationis, & Bullarum tam ſimplicis, quàm curati; ſic vt primo ponatur nomen Epiſcopi, & Epiſcopatus, tum ſalutetur is cui confertur, cum expreſſione eius nominis, & cauſa ob quam confertur, ſcilicet merita eius, & dicatur beneficium vacare per reſignationem, quia modus vacandi, & perſonæ quæ obtinuit eſt exprimendus, & ordinarius non poteſt habere modos vacandi pro expreſſis. glo. & Doct. in c. 2. de præb. in 6. Tum exprimitur ſi beneficium eſt ſimplex, vel curatum, vel requirit reſidentiam, & exprimitur nomen ſancti, & ſi eſt capella intra eccleſiam, exprimitur eccleſia, vbi ſita eſt, & mandatur alicui poſito in dignitate, quòd prouiſum inducat in poſſeſſionem, & apponitur dies, annuſque, cum duobus teſtibus ſaltem. Non apponitur tamen clauſula, non obſtante, quam Epiſcopus apponere non poteſt, qui tamen poteſt apponere decretum irritans, quod tamen non ligat ignorantes. Sarn. deciſ. 6. lib. 1. in manuſcr. ſolus enim Papa ligat ignorantes. Soc. conſ. 122. lib. 2. Nec vbi ordinarius confert, oportet, vt in collatione Papæ, exprimere beneficia, vel penſiones quas obtinet is cui confertur, nec valorem beneficij, nec poſſeſſionem coloratam alterius, nec dignitatem eius cui confertur, nec an beneficium habeat annexam iuriſdictionem, vel dignitatem, nec ea demum, quę ſunt nota, vel eſſe poſſunt Epiſcopo, vt nec cum Papa confert motu proprio. Dec. conſ. 407. num. 21. Pariſ. ibi.

Quòd ſi parochialis eſt conferenda, concurſus, & examen fieri debet, modo vt habetur tract. de Parocho, & examen denuò ſemper eſt fiendum, etiam quòd quis ante ſit approbatus, cum ſemel approbatus, poſſit iterum reprobari. Oldr. conſ. 27. & nouæ exceptiones obijci poſſint contra examinatum, & quia examen eſt de forma; Tum prouiſus debet emittere profeſſionem fidei, coram Epiſcopo, & Canonicus etiam in Capitulo, aliter ij non faciunt fructus ſuos, ſed debentur fabricæ eccleſiæ, vel pauperibus, nec iſte iuuatur triennali, vel longiſſima poſſeſſione, vt ait Pariſ. ibi q. 9. & habetur in Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 12. & ex Bulla Pij IIII. 114.

Conſenſus etiam quandoq; alterius, quàm reſignantis, requiritur in reſignatione, & primo patroni laici, vel clerici, poſt Papæ, vel Epiſcopi admiſſionem, aliter nulla eſt reſignatio, niſi Papa ei deroget. Puteus deci. 412. qui tamen conſenſus ſat eſt quòd interueniat poſt. Gemin. in cap. 1. de rerum permut. in 6. num. 16.

Si etiam beneficium eſt ad denominationem Cardinalis, requiritur conſenſus eius, & in fine apponitur conditio, de conſenſu tamen Cardinalis,

vnde

Digitized by Google

vnde ſi is interim moritur, gratia eſt nulla. Puteus deciſ.302.lib.3. & hic conſenſus debet eſſe expreſſus, verbis, vel ſignis, vel apponendo manum in ſupplicatione, qui tamen conſenſus nō requiritur in reſignatione, quæ fit per familiarem alicuius Cardinalis; ſi etiam beneficium eſt electiuum, requiritur cōſenſus eligentium. Zab. in clem. vnica. de renunc. Pariſ. ibi q.10.

Ex his colligitur, quòd creditur literis Papæ aſſerentibus reſignationē eſſe factam, etiam ſi dicat, in manibus præceſſorum eſſe factam, nec admittitur probatio in cōtrarium. Natt. conſ.482.nu.46. niſi dicat eſſe factam in manibus commiſſarij, vel ordinarij, ſic enim eis non creditur, cum agatur de facto alieno. Creſcent. deciſ.115. lib.1. in manuſcr. id tamen inducit præſumptionem. Lapus alleg.7. ſi etiam Papa dicit, talem renunciationem eſſe factam coram ſe per procuratorem, non ob id probat eū eſſe legitimū.

Si verò ſunt literæ Epiſcopi teſtantis reſignationem coram ſe eſſe factā, etiam ſi ſuo ſigillo ſint munitæ, non probant quòd beneficium vacet, niſi ſint ſubſcriptæ à notario, & teſtibus teſtantibus reſignationem eſſe factam in manibus ordinarij, & ab eo admiſſam, & hoc eſt tutius, & ſi in ijs continetur, quòd procurator reſignarit, debet de mandato conſtare. Puteus deciſ.400. lib.1.

Et ita reſignatio probatur per literas Papæ, & per libros Camaræ, vel Cancellariæ, in quibus per Notarios ſint extenſi conſenſus, & per literas Epiſcopi, modo vt ſupra, & per inſtrumentum Notarij confectum ſuper reſignatione facta coram Epiſcopo. Puteus deciſ.84.lib.3. teſtes verò id aſſerentes inducunt aliqualem probationem; & in dubio renunciatio non præſumitur facta. cap ſuper hoc. de renunc. & id allegans, debet probare. Maſch. de probat. concl. 1263. nu.1. & 2. cum ſeq. Pariſ. d. lib. q. vlt.

Reſignatarius præterea debet exprimere, & verificare ea quę habentur ſupra, cap. de Impetrat. benef. & ſupra, cap. de Collat. & Bullas ſuper reſignatione expedire, & poſſeſſionem apprehendere, ac verificare reſignationem eſſe factam, & conditionem eſſe impletam, & familiaritatem Cardinalis, ſi eam narrauit in reſignatione, & cauſam expreſſam in reſignatione, & ea quæ narrauit in ſupplicatione, & induxerunt Papam ad facilius concedendum, & ſuam idoneitatem, ſcilicet, ætatem, ſcientiam, &c. parte opponente, vt inquit Pariſ. de reſig. benef. lib.10.q.3. qui tamen non tenetur docere de titulo reſignantis, ſed ſat eſt quòd alleget eius poſſeſſionem, & pro tali habitum eſſe vſque ad diem reſignationis, & quòd per triennium pacificè poſſederit, quod tamen prodeſt tantum quò ad obtinendum in poſſeſſorio, ſecus vbi principaliter impugnetur titulus authoris, & oſtenditur inualidus: vt ſi Epiſcopus ex officio inquirit, id ſat nō eſt, ſed debet docere de ſuo titulo. Gemin. in c. ordinarij. §.1. de offic. ordin. in 6. qui tamen non tenetur probare reſignantem ſuperuixiſſe, cum id præſumatur, & contrarium aſſerens debet probare. Pariſ. lib.10. de reſig. benef. q.4. & 5. Et ſi beneficium eſt curatum, non requiritur in reſignatione examen per concurſum. Pariſ. ibi q.7. Requiritur verò vt reſignatarius acceptet reſignationem, quæ tamen acceptatio non præſumitur, niſi conſtet per conſenſum præſtitum, & expeditionem literarum, & poſſeſſionis apprehenſionem, quæ tamen acceptatio præſumitur eſſe facta in tempore. Rota deciſ.94. incip. Nota. in antiq. & ea perfecta tenetur ad ſoluendam penſionem, & onera beneficij, Horas recitandas, &c. vt ait Pariſ. d. lib.10.q.8.

Reſignatio etiam coram ordinario non eſt recipienda, niſi conſtet quòd

Ff 2 reſi-

Digitized by Google

reſignans habeat vnde aliundè viuat, ex Bulla quinquageſimaoctaua Pij V. qui non poteſt id cedere, vel conferre reſignanti, vel eius conſanguineo, vel ſuo familiari, ex dicta Bulla; per hoc tamen non adimitur quin ex cauſa poſſit fieri permutatio coram ordinario, & obtinens beneficiũ per reſignationem, vel permutationem, non tenetur docere de titulo ſui præceſſoris, ſed tantum quòd habitus fuit pro Rectore eius eccleſiæ. Bellam.deciſ.545. Boer.deciſ.42.nu.30. Zerola in praxi ep.verbo, Renunciatio, niſi certis caſibus, de quibus loco ſuo.

Poteſt etiam reſignatio fieri ſimpliciter, & in fauorem, & hoc coram ſolo Papa, & vbi renunciatio fit in forma dignum in fauorem, reſignans continuabit ſuam poſſeſſionem, donec reſignatarius admittatur, qui ſi reijciatur, reſignatio non valet, cum conditio non ſit impleta. Toloſ.tract.de benef.cap.28. nu.9.& 10. Puteus deciſ.158.nu.3.lib.3. latè Anaſt.Germ.de Indultis.§ necnon quarumcunque.nu 20.cum ſeq.

Poteſt verò reſignatio fieri per ſe, & per procuratorem, pro cuius intelligentia, aduertendum eſt, quòd is, & omnis poteſt conſtituere procuratorem ad reſignandum, qui & poteſt reſignare. Vitall.in clem.vnica.nu.26. de renunciat. & etiam ſi ſit infirmus. Pariſ.conſ.15. vol.4. ſi mente ſit ſanus, & etiam conſtitutus in dignitate eam per procuratorem reſignare poteſt, id verò non poteſt furioſus, demens, & mente captus. Pariſ.d.conſ.nec ebrius, dormiens. Bellam.deciſ.501. nec minores, & aliæ perſonæ quæ non poſſunt ad hoc conſtituere procuratores, de quibus ſupra, & Doct.in c.intelleximus. de iudic. omne verò beneficium poteſt renunciari per procuratorem, etiam Papatus, Cardinalatus, & Epiſcopatus, d.clem.vnica.modo habitum ſit iam, vt ſupra eſt dictum, & poteſt quilibet etiam conſtitui procurator ad id qui non prohibetur etiam Cardinalis. Caputaq.deciſ.209.p.1. & laicus etiam glo. in d.clem. vbi Bonifac. & Zabar. & etiam ad permutandum. Rota deciſ.8.nu.5.de procur. in antiq. etiam ad reſignandum plura beneficia.glo.in d.clem. Puteus deciſ.98 lib.3. Et hi procuratores quandoque conſtituuntur in ſolidum, & tunc quilibet eorum poteſt renunciare, & idem ſi adeſt clauſula, promittens habere ratum, & gratum quicquid ab eis, vel altero ipſorum, actum, geſtumve fuerit. Puteus d deciſ. Si verò duo procuratores conſtituuntur cũ libera, non intelliguntur in ſolidũ. Dec.conſ.298. nu.19. vt nec ſi conſtituuntur ad reſignandum ſimul & in ſolidum, ſic enim requiritur conſenſus omnium. Sarn.deciſ.144.lib.2.aliàs lib.1. & tunc vnus poſt alium conſentire poteſt, etiam ſi poſt reſignans moriatur. Sarn.ibi, & vnus, ac idẽ conſtitui poteſt à reſignante, & reſignatario, procurator, licèt tutius ſit, vt ſint duo ſeparatim: vt inquit Pariſ. de reſig.lib.9.q. 1.2. & 3.

Non poteſt tamen regularis conſtitui procurator ad reſignandum, vt ait ibi quæſt.4.

Procurator verò conſtitui poteſt ad renunciandum non ſolum coram Papa, ſed & ordinarijs. Puteus deciſ.445.lib.2.modo liberè reſignetur, & mãdatum ſit liberum coram ordinario. Pariſ. ibi q.5.

Dupliciter autem conſtituuntur procuratores: primò, per literas miſſiuas: ſecundò, per inſtrumentum publicum, ſic tamen, vt per literas porrigatur ſupplicatio, conſenſus verò ſine inſtrumento publico præſtari non poſſit. Caputaq.deciſ.168.lib.2. Pariſ.d.lib.9.q.6. Vnde mandatum ad reſignandum debet eſſe confectum à notario, forma ſolita, iuxta tradita in c. poſt ceſſionem.de probat. Secundò, quòd ſit obſignatum ſigno publico ordi

narij,

Digitized by Google

narij, vel communitatis, & melius eſſet vt vtrumque apponatur, cum ſubſcriptione, ſigillo, & rogitu notarij, & poſtea recognoſcatur, & adſit dies, & locus. Caputaq. deciſ. 98. par. 2. Requiritur etiam vt procurator ſit ſpecialiter conſtitutus ad reſignandum. Puteus deciſ. 100. lib. 2. non enim ſat eſt mandatum generale, nec quod quis habet ad concordandum. Creſcent. deciſ. 213. in manuſcr. & vlterius exprimi debet beneficium, & locus vbi eſt, cum non admittatur mandatum ad renunciandum omnia, & ſingula beneficia conſtituentis in fauorem, ſed bene liberè, vt & ad acceptandũ quæcunque beneficia; nec etiam ſufficit generalis, & libera adminiſtratio, vt reſignetur, nam procurator cum libera non poteſt reſignare. Burſat. conſ. 395. num. 38. vol. 4. cap. ad agendum. de procur. in 6. ſed requiritur ſpeciale mandatum, vt ait Pariſ. d. lib. 9. q. 7. vbi & ponit formulam mandati ad reſignandum, ſubdens requiri quòd aliquis ſit conſtitutus procurator expreſſo proprio nomine, alias non valet mandatum. l. 2. ff. de procur. ſic requiritur, vt ſit conſtitutus ad renunciandum ſpontè, & liberè. clem. vnica. de procur. ſi enim fiat metu, non valet. c. accedens. de procur. vnde apponitur clauſula, quòd nec vis, nec dolus, &c. vt & requiritur, quòd inſtrumentum non ſit cancellatum, aliàs non valet, modo cancellatio ſit in loco principali, aliàs ſecus. Decius in l. fi. C. de edict. diui Adr. toll. num. 7. vt & inſpicitur ſi eſt factum manu diuerſa, à Notarijs Camaræ, vel Cãcellariæ, ſi tamen poſt reſignationem cancelletur, nil refert. Bald. in l. ſi vnus. in fine. C. de teſtam. & mandatum relinquitur in Camara, vel Cancellaria, vnde, literis expeditis, qui dicit mandatum non fuiſſe bonum, debet probare, ob reuiſionem tot periti ſſimorum virorum, vt inquit Card. ſanctæ Crucis deciſ. 83. in manuſcr. Non requiritur verò conſenſus Capituli Cathedralis, ad reſignandum beneficium in ea extans. Zab. in d. clem. vnica. num. 8. de renunc. & in Cancellaria adhibetur magna diligentia, quòd mandatum ſit validum, non ita in Camara, vbi tamen mandatur, vt remittant procuratorium validum intra certum tempus. Pariſ. d. lib. 9. q. 7.

Non poteſt verò procurator reſignare ante acceptum mandatum, licèt habuerit literas eſſe confectum. Boerius deciſ. 348. num 7. nec Notarij ſine eo extendunt conſenſus. Caputaq deciſ. 168. lib. 2. Maſch. de probat. concluſ. 1004. & ſat eſt, quòd hoc mandatum recipiatur etiam à tertio, licèt non à principali. Pariſ. ibi q. 8.

Et ſi mandatum fiat coram Papa, poteſt in eo inſeri, quòd renuncietur in fauorem talis, nec aliter, nec alio modo, coram ordinario verò non, aliàs eſſet ſimonia, & ius non abdicatur à reſignante. Peregrin. deciſ. 144. lib. 2. Pariſ. d. lib. q. 9. qui & ait, ſi mandatum ſit factum ad renunciandum in manibus Papæ, vel ordinarij ad fauorem certæ perſonæ, poſſe procuratorem liberè reſignare coram ordinario, vt euitetur ſimonia, etiam ſi ordinarius poſt reſignet liberè ei cui is mandauerat. Pariſ. conſ. 15. nu. 14. vol. 4. licèt tutius ſit alteri beneficium conferre, ob Bullam trigeſimamtertiam Pij V. tutius tamen eſſet hoc caſu abſtinere à reſignatione ne voluntas mandantis eludatur. Non poteſt tamen quis ſimul conſtitui procurator ad acceptandum beneficium, & id reſignandum. Menoch. de recup. poſſ. num. 272. 273. & 274. cum & mortaliter peccet accipiens beneficium animo id reſignandi indebitè, vnde in curia, de ſtilo, quando datur examen, apponitur clauſula, dato prius iuramento, quòd illud non recipiat animo renunciandi. Pariſ. d. lib. 9. q. 10.

Non

Digitized by Google

Non poteſt etiam procurator rogari vt notarius ad reſignandum beneficium in eius perſonam. Rebuff. in praxi tit. de procur. ad reſig. nu. 6. Pariſ. ibi q. 11. Sic nec præſens in curia poteſt conſtituere procuratorem ad reſignandum, & conſentiendum reſignationi, ex reg. Cancell. Sixti V. quadrageſima. Gig. de Penſ. q. 11. etiam ſi Cardinales reſignant ſua beneficia, quod tamen non procedit cum reſignatur in Camara, nam ibi notarij recipiunt procuratores etiam præſentium. ex reg. Cancell. quartadecima Innocentij VIII. vt & præſens in curia poteſt conſtituere procuratorem ad renunciandum in partibus. Pariſ. d. lib. 9. q. 12. Vbi verò quis recepit mandatum ad reſignandum, ſi ſupplicatio eſt ſignata, debet reſignare infra ſex menſes datos ad publicandum, ea verò non ſignata, poteſt reſignare etiam poſt quatuor annos à die recepti mandati. Moedan. deciſ. 217. de renunc. Pariſ. ibi q. 13. & vbi beneficium eſt reſignatum, dicitur vacare in loco vbi reſignatio eſt facta, non autem vbi moratur, quod tamen vbi vacat per reſignationem, non dicitur vacare apud ſedem. Pariſ ibi q. 14. Et reſignatio trahitur retro ad diem confecti mandati, licèt poſtea fiat, quò ad amittendam poſſeſſionem, & proprietatem. Pariſ. ibi q. 15. Effectus verò mandati eſt, vt reſignatio facta per procuratorem ita valeat, ac facta per principalem. Caſſad. deciſ. 1. num. 1. de renunc. etiam ſi ſupplicatio iam ſit ſignata, vnde ſolet conſtitui, cum clauſula, iuxta formam ſupplicationis deſuper ſignatæ, vel ſignandæ, quod denotat ſupplicationē eſſe ſignatam mandato principalis, etiam ſi ſit conſtitutus ad conſentiendum reſeruationi penſionis, vel fructuum; ſi quis cedat, qui tunc poteſt conſenſire huiuſmodi reſeruationi etiam cum conditione, ſi is cedat, non autem poteſt conſentire tranſlationi penſionis, niſi dicatur, vel niſi adſit clauſula, ad conſentiendum regreſſui, vel acceſſui. Caputaq. deciſ. 187. lib. 2. Pariſ. ibi q. 16.

Poteſt verò procurator conſtitui ad reſignandum ſimpliciter coram ordinario, & cum conditione coram Papa, modo fines mandati ſeruentur, aliàs nulla eſt reſignatio. Seraph. deciſ. 275. cum mandatum ſtrictiſſimè ſit interpretandum. Pariſ. conſ. 143. nu. 35. vol. 4. Et ſi in mandato continetur, quòd reſignet ad fauorem talis, ſi renunciat in fauorem alterius, reſignatio eſt nulla. Ptolom. deciſ. 102. Vt & ſi conſtituitur ad reſignandum reſeruatis fructibus, ſi fructus non reſeruentur, reſignatio eſt nulla, ſi tamen Papa id nō concedit, & procurator vtitur diligentia, vt id habeat, ſi obtinet medietatem, reſignatio tenet, vel ſi penſionem æquam obtinuit, & ſi mandatum continet quòd reſignet cum fructibus, denominatione, voce, & ſtallo, ſi obtinet tantum fructus, non tenet. Caputaq. deciſ. 82. par. 3. etiam ſi adſint verba, prout bene viſum fuerit procuratori, ex hoc enim non poteſt donare, ſed id refertur ad expeditionem, & intelligitur arbitrio boni viri. Vnde ſi mandetur reſignari beneficium ſeptem cētum ducatorum, cum reſeruatione fructuum, remanentibus quinquaginta pro Rectore, ſi is obtineat penſionem ducentum quinquaginta ducatorum, reſignatio non valet, etiam ſi adſint verba, & prout Sanctiſſimo D. N. placuerit, & procuratori bene viſum fuerit, vt nec conſtitutus ad reſignandum, modo, & forma procuratori bene viſis, poteſt conſentire tranſlationi penſionis, vel regreſſui. Paleotus deciſ. 302. Burſ. conſ. 395. vol. 4. Quandoque conſtituitur procurator ad reſignandum reſeruata penſione centum, & debet id ſeruare, aliàs reſignatio non valet. Paleotus deciſ. 299. & ſi cōſtituitur ad renunciandum cum penſione propter labores, & omittat hanc cauſam, reſignatio non tenet.

net. Paleotus deciſ.204. Burſ.d.conſ. & ſi mandetur, vt penſio ſit libera, & exempta, ſi impetratur non libera, non valet. Moedan deciſ.183. de probat. ſi verò non mandetur, vt reſeruetur libera, & is impetret exemptam; & poſtea in præſtatione cõſenſus, & literis id non dicit, valida eſt. lib.diu. deciſ.279. & ſi mandetur, vt reſignetur cũ penſione ſoluenda, etiam literis non expeditis etiam per ſucceſſorem, ſi dicta clauſula non adeſt (literis non expeditis) reſignatio non tenet. Conſtitutus tamen ad conſentiendum penſioni, cum quibuſuis alijs decretis, vinculis, & obligationibus, & clauſulis, quibus procuratori viſum fuerit, non poteſt conſentire tranſlationi penſionis. Puteus deciſ.524. lib.2. ſi tamen adeſt poteſtas conſentiendi acceſſui, & regreſſui, venit & tranſlatio. Caputaq.deciſ.187.lib.2. ſi verò conſtituitur ad reſignandum in fauorem perſonæ à procuratore nominandæ, poterit renunciare in fauorem cuius voluerit, qui tamen ſeipſum nominare non poterit. Paleotus deciſ.249. Burſ.conſ.380. vol.4.

Et ſi data fuit facultas reſignandi, reſeruata penſione ſuper iuribus, fructibus, prouẽtibus, & diſtributionibus quotidianis, quæ reſidentes, & intereſſentes lucrantur, ſi in reſeruatione, omiſſa ſunt verba, intereſſentes, & reſidentes, valet tamen reſignatio. lib. diu. deciſ.112. at mandato dato ad caſſandum penſionem, vt alia ſibi valida reſeruetur, hoc non ſecuto, prima non priuatur. Moedan. deciſ.80. Sic mandans reſignari reſeruata penſione, ſi reſeruantur fructus, reſignatio non valet. Burſ.d.conſ.395. vt & ſi mandetur reſignari cum penſione, cum pœna priuationis in euentum non ſolutionis, ſi reſeruetur penſio ſine dicta pœna, reſignatio non tenet. Decius conſ.493. ſi verò conſtituitur ad conſentiendũ reſeruationi penſionis (literis non expeditis) nec intimatis, & vt poſſit alia quæ dominus facere poſſet; poterit conſentire penſioni cum pœna priuationis. Profp.deciſ.118. Quòd ſi quis reſignare iubeatur, cũ certis conditionibus, & is reſignet ſine illis, & poſtea dominus ratũ id habeat, reſignatio tamen non tenet. Caput. deciſ.3.lib.2. Quòd ſi quis conſtituitur ad reſignandum in fauorem Petri, modo, & forma ei bene viſis, poterit ei reſeruare quam penſionẽ voluerit. Paleotus deciſ.302. qui tamen tunc non poterit reſignare conſtituta ea in fauorem tertij. Paleotus ibi. Burſ.d.conſ.395. vol.4. Quòd ſi quis conſtituitur ad reſignandum cũ reſeruatione regreſſus, & coadiutoriæ; ſi aliter reſignatio fit, non valet, etiam ſi Papa ea non concedat. Io. Paul. deci.112. ſi nullam diligentiam adhibuit ad ea obtinenda, vt ibi ait: Si etiam conſtituitur ad reſignandum cum penſione, & regreſſu, tunc requiritur, vt id obtineatur, & ſi procurator conſenſit cum penſione ſine mentione regreſſus, mandato id continente, cenſetur regreſſui conſenſiſſe; quandoque conſtituitur ad renunciandum ſimpliciter, vel cum aliqua recompenſatione; quibus caſibus fines mandati ſunt ſeruandi. Aug.deciſ.1.nu.7.de procur. lib.2. aliàs renunciatio eſt nulla, etiam ſi Papa geſta procuratoris admiſerit. Pariſ. conſ.19.nu.15. vol.2. vnde conſtitutus ad renunciandum coram Papa, non poterit id agere coram ordinario, & idem fortè ècontra; niſi dicatur, coram Papa, vel ordinario; quòd ſi mandetur renunciari cum penſione, & facultate illam transferendi, ſi Datarius hoc vltimum annullet, valet tamen, vt ait Puteus deciſ.524.lib.2. Vt & valet renunciatio non ſeruata forma mandati, vbi conditio principalis eſt melior facta. Aragon.dec.41. vt ſi mandatum eſt reſignandi liberè, valet reſignatio reſeruata penſione, & regreſſu. Creſc.dec.219.lib.1. vel fructibus, & in ſimilib. vt ait ibi Pariſ.q.17.

Tenetur

Tenetur verò procurator edere mandatum ad inſtantiam reſignatarij, quod ei dedit. Sarn.deciſ. 134.lib.1.in manuſcr. qui tamen procurator, datus ad concordandum cum quibuſuis conditionibus, non poteſt reſignare. Card.in clem.1.q.1. de renunc. & ſupra eſt dictum. Pariſ.d.lib. q. 18. & 19. quòd ſi procurator datus ad reſignandum beneficium ſuper quo habebat regreſſum per ceſſum, vel deceſſum, id agit, ſibi non præiudicat. Abb.in cap. ex literis. de tranſlat. Pariſ. ibi q.20. quòd ſi conſtitutus ad reſignandum pro Petro, & is literis expeditis, reperiatur incapax, & inhabilis, ius non abdicatur à reſignante, cum non ſit effectum reſignatarij, vt requiritur. Caputaq.deciſ.84.p.3. Ptolom.deciſ.100.& 202.in manuſcr. etiam ſi hic ſit excommunicatus. Pariſ. ibi q.21.

Vbi verò renunciatio eſt facta, præſumitur facta cum mandato, Simon. deciſ.36.in manuſcr. ſine eo enim literæ non expediuntur in curia, vel coram ordinario, quod magis procedit ſi reſignatarius accepit poſſeſſionem, & fructus percepit. Cald.conſ.4.de proc. & maximè ſi interuenit temporis diuturnitas. vel tertius opponit. Pariſ.ibi q.22. Quòd ſi duo mandata ſint confecta eodem die, loco, anno, menſe, notario, & teſtibus, quorum vnum ſit ad reſignandum ſimpliciter, alterum in fauorem, vel permutandum, neutrum eſt validum. Moedan.deciſ.57. de fide inſtrum. ſi tamen vnum ſit confectum hodie, aliud cras, ſecundum præualet, ſi fuit intimata reuocatio, nec ſunt correſpectiua, vt ex eis arguatur ſimonia. Vbi verò procurator eſt conſtitutus à reſignatario ad conſentiendum penſioni, vel reſeruationi fructuum, in euentum, quòd ſibi prouideatur de tali beneficio, poteſt conſentire etiam ante, cum conditione, ſi ei prouideatur de beneficio, non poteſt tamen conſentire tranſlationi penſionis, etiam ſi adſit clauſula, cum expreſſione &c. Pariſ. d.lib.9. q.23.

Expirat verò mandatum ad reſignandum, morte mandantis. glo.& Doct. in clem. vnica. de renunc. etiam ſi procurator ignoret mortem. Zenzelli. ibid. modo mors probetur per famam, vel veſtes lugubres conſanguineorum, vel duos teſtes aſſerentes eum vidiſſe mortuum. Maſchar.de probat. concluſ. 1070.& 1072. Si tamen ante mortem ſupplicatio ſignata ſit, poteſt procurator poſt mortem præſtare conſenſus. Caſſad.deciſ.1.de renunciat. Caputaq.deciſ.395.lib.2.Creſcent. deciſ.210.lib.1. in manuſcr. & etiam talis procurator poteſt tunc cogi poſt mortem ad præſtandum conſenſus in Camara, vel Cancellaria pro expeditione literarum. Caputaq.deciſ.396. lib.2. & etiam ſi probetur conſtituentem ante mortem mutaſſe voluntaté, ſi non fuit intimata. Caputaq.ibi. Peregr.deciſ.17.in manuſcr. & etiam ſi reſignatio ſit conditionalis.

Fallit tamen ſi principalis porrexerit ſupplicationem, & poſtea conſtituit procuratorem ad conſentiendũ reſignationi, reuocatur enim per eius mortem. Puteus deciſ.92.lib.2. vnde procurator probare debet ſe ſupplicationem præſentaſſe, per teſtes, & regiſtratorem. Caput. deciſ.206. lib.2. in manuſcr. vel ſollicitatorem, vbi manus appoſita eſt eius, & nõ procuratoris, ſed ſi non adeſt manus à tergo ſupplicationis, porrectio ſupplicationis probatur per duos teſtes, vel vnum idoneũ, alijs concurrentibus. Orad. deciſ.108.lib.2. in manuſcr. Fallit etiam quando procurator porrexit ſupplicationem vi literarum, & non mandati, nam mortuo principali non poteſt præſtare conſenſus. Puteus deciſ.360.libro 2. Tertiò, intelligitur, vt procurator poſt annum obitus non poſſit præſtare conſenſus, nec vbi in

vita

vita non eſt vſus mandato. Pariſ. lib. 9. de reſig. benef. quæſt. 24.

Secundò, expirat mandatum ad reſignandum, ſi procurator ad id conſtitutus reuocetur. Zabar. & Boniſac. ac alij. in d. clem. vnica. quod procedit etiam ſi reuocetur tacitè, conſtituendo alium procuratorem coram eodem, vel alio. Zab. in d. clem. nu. 14. dummodo reuocatio fiat ante præſtitum conſenſum formalem in Camara, vel Cancellaria. Puteus deciſ. 106. lib. 3. poſt enim non poteſt in reſignatione ſe intromittere inuito reſignatario. Caſſad. deciſ. 21. ſuper reg. Cancell. ante enim poteſt reuocari etiam poſt ſignatam ſupplicationem, & præſtitum paruum cõſenſum, & ſolutam compoſitionem. Cottus deciſ. 16. oportet tamen, vt reuocatio procuratoris, vel tacita, vel expreſſa ſit intimata procuratori. Doct. in d. clem. Puteus deciſ. 302. lib. 2. ante enim ſcientiam reuocationis ſi procurator præſtet cõſenſum formalem, tenet. Card. Boniſac. in d. clem. cum communi. Crauett. conſ. 76. nu. 1. vt & permutatio. Lapus in c. fi. de procur. in 6. nec etiam ſat eſt, quòd procurator ſciat reuocationem, nam adhuc poteſt reſignare, ſed oportet quòd ei ſit intimata reuocatio. Zab. Boniſac. in d. clem. Caputaq. deciſ. 224. p. 1. Si tamen procurator eſſet metu conſtitutus, teneret reuocatio, inſcio procuratore. glo. in d. clem. dummodo metus ſit iuſtus, arbitrio iudicis. Ruin. conſ. 121. nu. 21. vol. 4. & idem procedit quando per malitiam procuratoris, vel eius in cuius manibus renunciatio erat facienda, non potuit fieri intimatio ante ceſſionem, ſat enim eſt reuocatio. Card. in d. clem. n. 22. & idem ſi dominus moritur antequam procurator renunciet, cenſetur enim procurator ſine intimatione reuocatus.

Ex quibus ſequitur, quòd ſi quis conſtituit procuratorem ad renunciandum in manibus Papæ, non teneat renunciatio facta in manibus ordinarij, non facta prius intimatione reuocationis. Barbat. conſ. 49. vol. 4. cum communi. Boer. deciſ. 207. nu. 6. Quòd ſi eodem die dominus, & procurator renunciauit, ſi non conſtat de intimatione procuratoris reuocationis, præfertur eius renunciatio, aliàs domini. Pariſ. d. lib. 9. q. 24.

Hæc verò intimatio reuocationis procuratoris, ſat eſt quòd fiat in Camara, & Cancellaria, ſic enim procurator non poterit amplius conſentire. Caputaq. deciſ. 31. lib. 3. ſat eſt enim, quòd reuocatio fiat apud acta. Puteus deciſ. 110. lib. 2. modo fiat in vtroque loco. Creſcent. deciſ. 105. in manuſcr. Secundò, poteſt fieri huiuſmodi intimatio reuocationis ipſi procuratori. Thom. de Tan. deciſ. 34. in manuſcr. quandoque debet tamen intimari ſoli procuratori, vt ibi ait, & ſi ſunt plures, omnibus intimari debet reuocatio, aliter is cui non eſt intimatum, poterit reſignare. clem. 1. de appellat. Rebuff. de reuocat. procur. num. 2.

Hæc autem intimatio reuocationis ſic fieri debet, vt abſens à curia, conſtituat alium procuratorem exiſtentem in ea, cui mandet, vt reuocet mandatum, vel ipſe conſtituens coram notario, & teſtibus, reuocet procuratorem à ſe conſtitutum, auferendo ab eo omnem poteſtatem, & alium conſtituat ad intimandum in Camara, & Cancellaria, & vbi opus ſit, in eodem inſtrumento, & tunc ſecundus procurator curiæ recepto mandato, quandoq; per curſorem facit illud intimari procuratori reuocato, tum in actis vnius ex Notarijs Camaræ, & Cancellariæ exhibere mandatum reuocationis, qui Notarij notant in libris ipſam reuocationem, & etiam poteſt impetrare à Cardinali Camerario inhibitionem, qua vetetur Notarijs Camaræ, & Cancellariæ, & eorum ſubſtitutis, ne extendant conſenſum reſi-

gnationis talis beneficij per talem, ſub pœnis, & cenſuris; quæ inhibitio per curſorem intimatur cum dimiſſione copiæ ſingulis. Quòd ſi reſignans eſt præſens in curia, poteſt per curſorem intimare procuratori reuocationem, & Notarijs Camaræ, & Cancellariæ, vt inquit Pariſ. d.lib.9. q.26. Rebuff. tamen loco cit. dicit, ſufficere literas miſſiuas, quæ legantur ab amico procuratori reuocato, coram notario, & teſtibus, quibus reuocatio contineatur, primi tamen modi ſunt tutiores; & ſi reſignatio eſt ad fauorem cum reſeruatione penſionis, vel fructuum, ſat eſt intimare principali, ſcilicet reſignatario, qui habet conſentire, reuocationem procuratoris, etiam ſi eſt ſimplex reſignatio. Moedan. deciſ.184.col.3. Puteus deciſ.428. lib.1. Thom. de Tan. deciſ.34. in manuſcr. & ſat eſt etiam quòd reſignatarius ſit teſtis in inſtrumento reuocationis. Caputaq. deciſ.100.p.2. Quòd ſi reſignatio eſt fienda coram ordinario, reuocatur procurator intimando ordinario reuocationem, vel ipſi procuratori, vel notario, ſi non dedit mandatum procuratori. Pariſ. d.lib.9.q.27. Similiter ſi procurator conſtitutus cum mandato ad renunciandum, poſt recipit literas à domino, vt vlterius non procedat, niſi denuò certioratus, non poteſt reſignare. Card. ſanctæ Crucis deciſ.131. etiam ſi ſupplicatio eſſet ſignata, non tamen præſtiti conſenſus. Creſcent. deciſ.37. in recoll. in manuſcr. Quòd ſi is qui dedit mandatum ad reſignandum poſt eſt effectus furioſus, ſi ſupplicatio erat ſignata, non reuocatur ob furorem, ſi verò res eſt integra, cenſetur reuocatus. Fab. deciſ.23. in manuſcr. Pariſ. ibi q.28. & 29. quòd ſi duo ſint conſtituti procuratores, & primus reſignauit, ac ſecundus, mortuo tamen principali, tenet prima renunciatio. Pariſ. ibi q.30. Quòd ſi procurator eſt conſtitutus ad reſignandum cum iuramento de non reuocando, adhuc tamen poteſt reuocari. Burſ. conſ.393. nu.21. vol.2. cum communi. nec valet conſuetudo in cõtrarium, ſic tamen reuocans eſt periurus, vt ibi dicit, ſi ſine cauſa iuſta reuocauit, alias non eſt periurus. Boerius deciſ.207. quòd ſi quis reuocet in Camara mandatum reſignationis, & eadem die ſit reſignatio, præſumitur prius facta reſignatio, quàm reuocatio; & ſat eſt conſentire eo tempore quo durat mandatum, vt ibi ait Pariſ. q.31.

Ceſſat etiam mandatum per priuationem reſignantis. Rebuff. conſ.93. nu.14. & idem ſi ſit tranſlatus, vt ait Pariſ. d.lib.9. q.vlt. Et ita reuocatur procurator morte, & tranſlatione, ac priuatione principalis, & furore, ſi nil eſt actum, modo vt ſupra, vt & ſi reuocetur, & intimetur in Camara, vel Cancellaria procuratori, & reſignatario, & quandoque Notario, modo, vt ſupra eſt dictum.

Aduertendum præterea, quòd reſignatio, quandoq; fit cum reſeruatione omnium fructuum pro reſignante, quod fieri poteſt à ſolo Papa, cum id ſit diuidere quodammodo beneficium; contra. c. maioribus. de præb. Rebuff. de reſeru. tam generali, quàm ſpeciali. nu.17. idque loco penſionis annuæ, & cõceditur ne reſignans nimium diſpendium patiatur, & vt viuere poſſit, & etiam quandoque conceditur reſeruatio adminiſtrationis, nominiſve, aut denominationis, ſtalli in choro, & loci in Capitulo, habitationis, & diſtributionum quotidianarum, & quandoque conferendi beneficia vacantia, & vbi reſeruantur fructus, apponitur clauſula, quòd reſignans illos poſſit propria authoritate percipere, quod efficit, vt dicatur continuare poſſeſſionem. Pariſ. conſ.39. vol.4. quòd ſi nõ adeſt dicta clauſula, debet eos percipere de manu Rectoris. Rebuff. loco cit. nu.13. requiritur tamen con-

ſenſus

ſenſus Rectoris in reſeruatione omnium fructuum, nec opus eſt exprimere penſionem ſuper eis impoſitam, licèt ſecus ſit vbi imponitur penſio ſuper beneficio alia grauato, prioris enim eſt fienda mentio, aliàs impoſitio ſecunda eſt nulla. Caſſad. deciſ.3.de Penſ. quòd ſi penſio centum alicui conceditur, vel reſeruatio fructuum, ſi cœpit exigere penſionem, non poteſt poſt fructus percipere. Puteus deciſ.114.lib.3. Et reſeruatio omnium fructuum conceditur ſenibus, vel ijs qui diu ſeruierunt beneficio, vt ſuſtentari valeant. Oldr. conſ.275. volum.2.

Hodie verò raro conceditur, & minus reſeruatio adminiſtrationis, & iuriſdictionis, niſi pro Cardinalibus, ex Conſtit. Alexandri VI. & in prædictis, dummodo centum remaneant Rectori in curatis, & mille in Epiſcopatibus. Conc. Trid. ſeſſ.24.cap.13.ver.ad hæc. Et vbi reſignans reſeruat ſibi fructus, denominationem, ſtallum in choro, & locum in Capitulo, habetur loco titularis, ſi verò fructus tantum, loco penſionarij. Sarn.reg.de annali. quæſt.60. nec primo caſu habet locum regula de publicandis reſignationibus.

Quandoque verò reſignanti reſeruatur medietas fructuum loco penſionis annuæ. Rebuff.in praxi de reſig. nu.15. modo ex alia medietate Rector viuere poſſit, & onera ſoluere. cap.ſuſceptæ.de elect.in extrauag. Ioannis XXII. Quòd ſi reſeruentur fructus qui exprimuntur vigintiquatuor tantum, quorum maior pars cõſiſtit in maſſa groſſa, & aſcendunt ad quatuorcentum ducatos, is cui medietas reſeruatur, habebit ducentũ, & non duodecim ducatos. Aragon.deciſ.38. Et vbi medietas conceditur, non percipitur propria authoritate, ſed de manu Rectoris, & aſſimilatur is penſionario, & eſt fienda mentio alterius penſionis ſuper dicto beneficio impoſitæ, quia non præſumitur Papam velle grauare beneficium duplici onere, aliàs eſt nulla, & ideò non impleta conditione ius non abdicatur à reſignante. Caputaq. deciſ.86. p.3. quandoque & reſeruatur tertia pars fructuum, quæ eſt magis iuſta; & denominatio ſolet dari renuncianti Cathedralem, vel Metropolitanam; & vbi quis reſeruat ſibi omnes fructus poteſt dicere de attentatis poſt reſignationem ratione ſui intereſſe. Cottus deciſ.137. in manuſcr. Pariſ. lib. 6. de reſig. benef. q.2.

Reſeruatur & quandoque regreſſus ad beneficium in euentum non ſolutionis penſionis, qui licèt concedi paſſim non ſoleat, niſi titulari renuncianti, tamen ex ſtilo conceditur etiam in alijs penſionibus, qui habet locum etiam contra ſucceſſorem, modo cœperit agere aduerſus primum, vel ſi ſecundus eſt debitor, aliàs non, ſed non procedit, niſi volente penſionario, & ceſſat vbi recipiuntur penſiones decurſæ. Pariſ.d.lib.6.q.3. dummodo non ſit proteſtatus ſibi non præiudicare, qui & in fine ait, q. ſi eſt caſſata pars penſionis impoſitæ cum regreſſu, ibi ceſſat regreſſus, nõ autem vbi eſt impoſita ſuper pluribus beneficijs, ſic enim procedit quò ad omnia, & vlterius in regreſſus effectu requiritur iudicis canonizatio, vt ibi ait in fi.

Regreſſus etiam quandoque ad beneficium conceditur, vt ſi reſignatarius primus moriatur, beneficium reuertatur ad reſignantem, quod à ſolo Papa concedi poteſt, idque cauſa vtilitatis eccleſiæ, vel neceſſitatis, vt ſi qui diu ſeruiuit eccleſiæ, ſenex illam renunciat, nec habet aliud beneficiũ ex quo viuat; vt & habet locum regreſſus ſi reſignatarius reſignet ſimpliciter, vel conſequatur incompatibile; & vbi habet locum regreſſus, poteſt ad id reuerti propria authoritate. Pariſ. d.lib.6. q. 6. late de hoc agens,

Digitized by Google

qui regreſſus, quia hodie ſublati ſunt, ex Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 7. & ex Bulla 136. Pij V. ideò ſuperſedeo de his vlterius agere.

Quandoque in reſignatione reſeruatur penſio, de qua re latè habetur ſupra, cap. de Penſionibus.

5 Renunciatio qualiter publicanda.

Requiritur præterea ex forma reſignationis, quòd fiat eius publicatio, pro cuius rei intelligentia, aduertendum eſt, circa publicationem reſignationum, mandari eam fieri, ex regulis Cancellariæ ſummorum Pontificum, & ex Bulla 182. Pij V. & 87. Gregorij XIII. quæ in totum annullat Bullam Pij V. etiam quò ad extenſionem conſenſuum, ob clauſulam, ibi poſitam, non obſtantibus prædicti Pij, & alijs omnibus aliorum noſtrorũ prædeceſſorum Cõſtitutionibus, vt inquit Bart. in extrauag. ad reprimendam. vt latè explicat Pariſ. in prohœm. lib. 11. quæ publicatio eſt introducta, ne reſignantes in pernitiem ſuarum animarum ſe intrudant in beneficijs, cum per reſignationem omne ius amittatur, & tamen fructus percipiant, quos tenentur reſtituere. Pariſ. conſ. 143. nu. 8. vol. 4. ſacramentã miniſtrando, ordines conferendo, & beneficia, quæ intruſus agere non poteſt. Doct. in cap. ex frequentibus de inſtit. & collatio beneficiorum facta ab excommunicato, non tenet, etiam ſi ſit occultus, quando eſt intruſus, & ipſe id ignoret. Imola in c. cum dilectus. nu. 28. de conſuet. Tum ne parochiani cum ijs contrahant, & ſoluant eis decimas, & denuò veris Prælatis eas ſoluere teneantur. Bal. in c. ex literis. col. pen. de reſtit. ſpol. contractus enim ab intruſis confecti ſunt nulli, cum careant titulo. Caput. deciſ. 319. lib. 1. Tum ne ordinarij eludantur, ſi enim decedat reſignans, conferrent ea beneficia, & poſtea detecto eſſe iam reſignata, collatio non teneret. Sarn. de public. reſig. q. 3. vnde & lites orirentur inter prouiſos ab ordinarijs, & reſignatarijs, quibus eſt obuiandum. Bald. in l. 1. C. de nouo cod. comp. Tum vt tollantur ſucceſſiones, quæ in beneficijs vetantur. cap. cum decorem. de filijs presbyt. & ex alijs quæ deducit Pariſ. d. lib. 11. q. 1.

Hęc verò publicatio, ex d. Bulla Gregorij XIII. ſi fiat in curia de beneficijs vltra montes, debet fieri intra nouẽ menſes, citra, intra ſex; extra curiã verò hi coram quibus fiunt renunciationes, debent eas reijcere, vel admittere infra menſem, & intra eundem conferre illa beneficia vacantia per reſignationem, aliàs ſi prædicta non fecerint, ſunt priuati illa vice diſponendi de dictis beneficijs, & deuoluitur eorum diſpoſitio ad Papam, etiam ſi ſint Epiſcopi, Archiepiſcopi, Legati de latere, & Cardinales, recipientes reſignationes iure ordinario, & ratione indultorũ, & ex facultate à Papa conceſſa, & prouiſus ex collatione ſibi facta ab ordinarijs, vt ſupra per reſignationes factas in eorum manibus, debet publicare id intra tres menſes, aliter collatio eſt nulla, & beneficium vacat ipſo iure, & poteſt impetrari à quolibet, & ſimiliter intra dictos tres menſes debet capere eius poſſeſſionem, quæ procedunt etiam in permutatione facta extra curiam, ex dicta Bulla 87. Gregorij XIII. quod tempus trium menſium currit à die datæ, ex d. Bulla, & à prima ſi plures ſint datæ, ex dicta Bulla, etiam ſi reſignatarius ſtatim, expeditis, vel non, literis, reſignet in fauorem alterius, ex d. Bulla, vnde ante publicationem poteſt quis reſignare, & vltimus tantum tenetur publicare, ſi tamen factæ ſint duæ reſignationes eidem, & prima ſit annullata ob non publicationem, non poterit ex ſecunda beneficia conſequi, cum ius ab eo iam ſit abdicatum. Sarn. de public. q. 18. col. 1. & fi.

Et licèt Papa moriatur intra tempus datum ad publicandum, tamen adhuc

huc

huc reſignatarius tenetur publicare ſede vacante, vel tempore ſucceſſoris intra idem tempus præſcriptum, vt ait Pariſ. d.lib. 11.q.2. quod intelligerem, dummodo Bullas habere potuerit à curia, vel per eum ſteterit quominus habuerit, cum ſine literis publicatio non fiat, & alijs caſibus, de quibus infra in fallentijs huius regulæ, videtur excuſandus.

Hæc verò publicatio fieri debet de omnibus beneficijs reſignatis, ſimplicibus, vel curatis, ex d.reg.Cancell. & Bulla Gregorij. Creſcent.deciſ.57. lib. 2. in manuſcr. etiam ſi ſint reſeruata, & patronata. Caputaq.deci. 319. lib. 1. in manuſcr. & ex d. Bulla Gregorij XIII. §.cæterum. Si verò ſint beneficia Conciſtorialia, ſi quidem ſunt Epiſcopatus, & Archiepiſcopatus, non requiritur publicatio .Rebuff.reg.de public. glo. 1.in fi. Si verò ſint inferiora Conciſtorialia, vt Abbatiæ, quæ ſolent etiam extra Conciſtorium prouideri, ſic requiritur publicatio. d.§.cæterum ſi verò tantum in Conciſtorio prouidentur, ſic non requiritur.Rebuff.ibi.Renunciatio etiam beneficij electiui eſt publicanda.d. §.cæterum. & etiam ſi ſit litigioſum, ex d. Bulla Gregorij XIII. vbi & determinat an lis finiri debeat cum reſignante, vel reſignatario. Si etiam ſunt hoſpitalia data in titulum, vbi per electionem prouidetur, publicatio eſt fienda, & etiam ſi dantur in adminiſtrationem, quo caſu hi æquiparantur tutoribus, & curatoribus, ex Rota; & etiam beneficia regularia ſunt publicanda, etiam ſi ſit reſignatio præceptoriæ religionis Ieroſolymitanæ; quod tamen non procedit in dimiſſionibus quæ fiunt ſine titulo, & collatione, intra tempus vacantis, & mortuarij, quia hæ dimiſſiones non inducunt nouam vacationem, ſed habent vim magis non agnitionis, & optionis, quàm reſignationis propriæ: vt inquit Pariſ. ibi quæſt. 3.

Et cum reſignatio fieri debeat omnium beneficiorum, ſequitur, quod quilibet reſignatarius teneatur publicare, ex d.Bulla 87. etiam ſi ſit officialis curiæ. Sarn.de public q. 12. & etiam Cardinales. Moedan deciſ. 141.in manuſcr. Puteus deciſ. 195.lib.1. & ex d.Bulla Gregorij; & etiam exempti, ex d.Bulla in eius generalitate. Abb.in c.graue.de præb. & ſi reſignatarius reſignauit, etiam ſi primus publicauit intra tempus, ſecundus tenetur publicare, ex d. Bulla, ex quo colligitur poſſe aliquem renunciare intra tempus datum ad publicandum, & ſecundus tenetur publicare; & etiam tenetur publicare impetrans beneficium vacans ob non publicationem, & ſi plures impetrarint, præfertur qui primus publicauerit, & poſſeſſionem eſt adeptus, vel perijt, etiam ſi in data ſit poſterior, & etiam quòd prior poſſeſſionem cœperit, ſed tardior in publicatione fuerit, ex d.Bulla Gregorij.

Is tamen in quem transfertur penſio, non tenetur publicare, Sarnen. de publ.q. 10. & etiam minor tenetur publicare .Crau.conſ.294. nu. 1.& 2. etiã ſi minor quatuordecim annis hoc ius ignoret. Puteus deci. 453.lib. 1.Graſſ. deciſ. 14. alias 307.de reſtit.in integ. etiam ſi pater retinuit bullas. Rebuff. glo. 13.de publ.num.26. nec minor reſtituitur aduerſus publicationem non factam. Puteus d. deciſ num.8. Thom. de Tan.deciſ.54.in manuſcr. niſi facto alterius fuerit impeditus à publicando, vt infra. Pariſ.ibi q. 4. Et publicatio eſt fienda, vt ſupra, etiam ſi reſignatio ſit facta coram ordinario, ex d. Bulla Gregorij XIII. & etiam ſi ordinarius admiſit reſignationem, & Papa contulit, quia beneficium ſit reſeruatum, vel alio caſu, & etiam ſi reſignatio ſit facta cauſa permutationis, ex d. Bulla; licèt cauſa vtilitatis, vel neceſſitatis eccleſiæ ſit facta; & etiam ſi renunciatio ſit facta reſeruatis omnibus

nibus

Digitized by Google

nibus fructibus, denominatione, voce, & ſtallo, &c. ex d. Bulla, etiam ſi non ſolum percipit eos de manu reſignatarij, ſed etiam cum clauſula, vt illos propria authoritate capere debeat. Rebuff. in d. reg. & etiam ſi ſit beneficiũ conceſſum in commendam, ex d. Bulla Gregorij; quod hodie fit in perpetuũ ad vtilitatem commendatariorũ; & etiam ſi ſit facta cum reſeruatione penſionis, regreſſus, acceſſus, &c. & etiam ſi reſignatio ſit facta in curia in forma dignum: & etiam ſi quis reſignet ſimpliciter, quia non vult beneficium, & Papa, vel ordinarius id conferat ſimpliciter, adhuc enim prouiſus tenetur publicare; & etiam ceſſio iuris quod cedens habet in beneficio eſt publicanda, vt ait Pariſ. ibi q. 5.

Forma autem publicationis faciendæ ea eſt: primò, vt fiat in loco beneficij, etiam ſi ceſſio ſit facta coram Papa, & multo magis coram ordinario, ex d. Bulla Gregorij XIII. Abb. conſ. 99. lib. 1. Aug. deciſ. 347. lib. 3. in manuſcr. idque in eccleſia Cathedrali, vel ſuperiori, ſi ibi beneficium ſubeſt, vel immediatè ſubijcitur, ſi verò extra Cathedralem eſt ſitum, in ipſa Cathedrali, & in eccleſia ipſius beneficij, dum ibi populi multitudo ad diuina audienda conuenerit, publicè, alta, & intelligibili voce, ita vt ad præſentium in eccleſia notitiam veriſimiliter peruenire poſſit, intra Miſſarum ſolemnia, huiuſmodi reſignationem in literis Apoſtolicis deſcriptam, vel earum tranſumpto publicando, cum beneficij qualitate, & inuocatione, nomine, & cognomine reſignantis, & reſignatarij, & in pluribus eccleſijs, ſi in pluribus id beneficium eſt ſitum: & ſi eccleſia ruralis ſit, populo, & conuentu carens, in parochiali, & in Cathedrali publicatio eſt fienda, & harum rerum exemplum collatum valuis eccleſiarum affigendo, & relinquendo, ex d. Bulla Gregorij XIII. q. ſi eccleſia eſt nullius diœceſis, probabiliter ſat eſt ibi publicare, ſi habet populum ſubditum cum cura, vel conuentum, & in Cathedrali viciniori, licèt tutius ſit tunc publicare & in parochiali viciniori, præter eccleſiam beneficij, & Cathedralem, & hæc publicatio poteſt fieri etiam poſt prandium ſi tũc prædicationis, vel diuinorum officiorum cauſa, frequens populus conuenerit, licèt tutius ſit intra Miſſarum ſolemnia id agere ob verba Bullæ; & publicatio debet fieri publicè in eccleſia, vnde non ſat eſt quòd fiat in choro præſentibus Canonicis, & licèt ſatis ſit eam publicare in ianua eccleſiæ, tutius eſt tamen facere intus eccleſiam in corpore ipſius loco apto; debet etiam publicari diebus ſolemnibus, & feſtiuis intra Miſſarum ſolemnia, ſi tamen alio die conſtet populum frequentem ad diuina conueniſſe, valebit. Et hæc publicatio debet fieri, vt ſupra, ex literis Apoſtolicis reſignationis exhibitis, & lectis, vel earũ tranſumpto, vnde non ſat eſſet ſi notarius publicaret cum relatione facta ad librum regiſtri Romanæ curiæ, & oportet etiam vt hoc tranſumptum ſit authenticum, & exemplificatio facta de verbo ad verbum, nec ſat eſſet copia literarum collationata, cum nõ ſit tranſumptum authenticum; ex quibus patet ſine literis Apoſtolicis expeditis, publicationem fieri non poſſe; Satis tamen eſſet, ſi notarius in publicatione narret expeditionem literarum, cum data illarum, & proceſſus fulminati, abſque eo quòd Bullæ oſtendantur, vel legantur, oportet tamen, ex d. Bulla Gregorij hodie quòd literæ ſint in manibus legentis: Non ſatis tamen eſſet publicare cum ſcriptura authentica in qua fiat mentio de literarum expeditione, niſi eſſet ſcriptura à Papa emanata; & creditur notario dicenti ſe publicaſſe cum literis reſignationis in manibus, niſi concludenter contrarium probetur, & vbi ob

ſedis

Digitized by Google

ſedis vacantis impedimentum, vel aliud, literæ non poſſunt expediri, prorogatur tépus ex ſtilo; quòd ſi fiat error in nomine,& cognomine reſignantis, tenet, ſi ex alijs circunſtantijs dignoſcatur quis ſit, vt & valet ſi notarius dicat ſe publicaſſe, iuxta Bullam Pij V. & Gregorij XIII. & notarius debet teſtari ſe legiſſe, & publicaſſe, ac affixiſſe eius exemplum valuis eccleſiæ, quod ſat eſt ſi non ſit etiam authenticum, quæ affixio eſt de ſubſtantia, non autem ſat eſt ſi ibi affigeretur intimatio aſſerens renunciationem eſſe admiſſam. Et de his omnibus debet cõfici inſtrumentum à notario cum interuentu duorum teſtium; qui notarius debet de hoc rogari,& extendere hoc inſtrumentum à tergo literarum, vt ait Pariſ. ibi q.6. vbi ponit formulam huius inſtrumenti nu.62. & nomina teſtium debent in inſtrumento ſcribi, & creditur notario dicenti ſe publicaſſe, & qui dicit contrarium debet probare, & ſat eſt quòd teſtes dicant Bullas fuiſſe originales, licèt non dicant explicitè fuiſſe authenticas.

Ex quibus colligitur, quòd ſi non ſeruetur hæc forma, non ſuffragatur adeptio poſſeſſionis coram notario,& teſtibus, nec poſſeſſio annalis, triennalis, vel multi temporis, ex d.Bulla Gregorij XIII. cũ ſine publicatione aliàs poſſit capi poſſeſſio, & ét eſt fienda publicatio reſignationis, licèt ſit nota populo. Sarn.de publ.q.9. nec ſuffragatur etiam poſſeſſio decennalis, ad euitandum pœnas impoſitas nõ publicantibus, nec pſumptas, & tacitas retroceſſiones ét ob diuturnam cõtinuatæ poſſeſſionis tolerantiam ſuffragari reſignantibus, decernitur, vt euitent pœnam impoſitam ob non publicationem, cum hodie ex d. Bulla,non habeat locum retroceſſio præſumpta, cum eo ipſo vacet beneficium ob nõ publicationem. Et ſi reſignatarius qui non publicauit ante tempus ſtatutum, impetrarit denuò id beneficium à Papa per nouam prouiſionem, huiuſmodi noua prouiſio non habet vim publicationis, quæ tamen noua prouiſio prodeſt, ſi narret ſe non publicaſſe, & poſt publicet. Et qui non publicauit,non poteſt capere beneficiũ, ſi adeſt clauſula, vel alio quouis modo vacet, quia hæc vacatio poſt contingit, & non tempore impetrationis; & hæc publicatio poteſt fieri per reſignatarium, & eius procuratores, & capi poſſeſſio, quæ intra tempus datum ad publicandum capi debet, ex d. Bulla. Pariſ. ibi q.6. Quæ poſſeſſio capi debet authoritate collatoris, ſi enim capiatur propria authoritate, ſi alius ſit in poſſeſſione eius beneficij, ſic capiens eo priuatur, ſi verò nullus poſſidet, ſic ingrediens poſſeſſionem ſi habet iuſtum titulum, ob id non amittit beneficium, ſed puniri poteſt alia pœna iudicis arbitrio, & poſſeſſio eſt nulla, & reuocanda via attentatorum. Couar.lib.3. var.reſol. cap.16. num.6. cum ſeq. Pariſ. de reſig.benef.lib.10.q.6. num. 28. & ſecundùm hanc diſtinctionem intelligi debent ſæpius ſupra de hac re dicta, cap.3.ad fin. & cap. de Collat.ad fin. & cap.de Impetrat & alibi.

Pœna autem non publicantium ea eſt, vt reſignatio ſit nulla, ex d.Bulla. ver.quòd ſi quidam.Nau.in c.accepta. 8.oppoſ. nu.17. de reſtit.ſpol. & ideò nullum inde ius acquiritur reſignatario, ex d.Bulla. Sarn.de publіc.q.16. cum gratia intelligatur facta ſub conditione, ſecuta publicatione. Sarn ibi q.17.col.2. quod intelligitur nõ ſolùm quando non eſt facta publicatio, ſed etiam ſi eſt facta, ſed non ſecundùm Bullam Greg. ex d.Bulla. §.q ſi quidquam. Secundò ampliatur, vt qui non publicarit,non poſſit capere poſſeſſionem ex clauſula ſolita apponi in literis, vel aliàs quouis modo vacet. Sarn.de publ.q. 16.quia impetratio,& clauſula verſatur circa impedimen-

ta, & modos vacandi præſentes, publicatio verò circa futuros, vt habetur in d. Bulla. ver. illorum verò. & ver. nullaque alia gratia &c. Quartò ampliatur, vt non proſit reſignatario regula de annali, triennali, & præſumptæ retroceſsionis, ex d. Bulla. §. quòd ſi quidquam. Quintò ampliatur, vt etiam, ea nõ facta, omne ius à reſignante abdicetur, ex d. Bulla, & d. §. quòd ſi quidquam. ibi, illaque ſiue iura, &c. Vnde, ea non ſecuta, non poteſt reſignans repetere beneficium reſignatum, nec agere ſpolio, cum iam omne ius ceciderit ab eo, ex d. Bulla quæ eſt in viridi obſeruantia, dummodo conſenſus ſuper reſignatione præſtiti ſint, & beneficium vacat, etiam ſi reſignatio ſit facta coram ordinario, & eius collatio Papæ reſeruatur, & poteſt impetrari à quolibet, dummodo narret modũ vacandi ſpecialem. ſ. ob non factam publicationem, iuxta d. Bullam, nec ſufficeret impetrare ſub clauſulis generalibus, vel vacationum modis conditionalibus, vel implicitis, nec etiam ſi gratia fiat proprio motu, ex d. Bulla. §. illorum verò. vt & eſt nulla, ſi quis impetret ante elapſum tempus reſignatario ad publicãdum, licèt poſtea non publicet. Caſſad. deciſ. 5. de conceſſ. præb. Ptolom. deciſ. 95. in manuſcr. ex d. Bulla ibi, & quicunque ſic impetrans &c. vnde ſi poſtea moritur reſignans etiam in poſſeſsione beneficij reſignati, tamen non vacat ob eius obitum, ſed ob non factam publicationem, ſi tamen eſt nulla reſignatio ob non factam publicationem, reſignans non amittit penſiones, reſeruationes fructuum, &c. ſuper beneficio reſignato eidem conceſſas, ex d. Bulla. §. Reſeruationibus, cum in nullo deliquerit. arg. l. ſancimus. C. de pœnis. niſi in caſu, de quo Achill. de Graſſ. deciſ. 10. tit. de Penſio. in manuſcr. Ceſſat tamen pœna nullitatis gratiæ ob non factam publicationem, ſi Papa in ſpecie deroget, vt quis non teneatur publicare. Puteus deciſ. 178. lib. 2. quod tamen hodie non conceditur. Secundò, ſi proroget tempus ad publicandum, vt ſolet, ad duos, vel tres menſes, dummodo narretur tempus eſſe elapſum, vel propè, & petatur reſtitutio, vel prorogatio, quo caſu, vbi eſt elapſum, requiritur derogatio regulæ, de iure quæſito non tollendo.

Quòd ſi reſignatarius impetrauit reſtitutionem ad duos menſes, narrãs ob quędam impedimenta ſe non publicaſſe, illa tamen verificare non tenetur, ſed tantum quòd reſignans viuit, ſi tamen interim quis impetraſſet à Papa beneficium ob non factam publicationẽ, reſtitutus id non recuperat; Quòd ſi literæ reſignationis ſunt nulliter expeditæ ob ſurreptionem, vel obreptionem, & reſignatarius obtineat gratiam perinde valere, & poſtea publicet literas, iuxta d. Bullam, valet reſignatio, & publicatio, vt inquit Pariſ. ibi quæſt. 7.

Vbi verò beneficia vacant ob non factam publicationem, dicuntur vacare in curia. Caputaq. deciſ. 97. lib. 1. & ignorantia Bullæ Gregorij nõ excuſat non publicantes, vt ait ibi Pariſ. q. 8. & 9. qui & q. 10. dicit, vbi quis impetrat beneficium ob non factam publicationem, debere in literis quæ conceduntur impetranti, poni clauſula, vocato poſſeſſore, &c. & ꝙ executor non poteſt deijcere poſſeſſorem à ſua poſſeſsione, eo non vocato; qui & q. 11. ait, Conſtitutionem Pij V. eſſe in totum ſublatam per Gregorianam, etiam quò ad extenſionem conſenſuum, qui & quæſt. 12. ponit differentias inter vtramque Conſtitutionem.

Excuſatur verò reſignatarius à publicatione, & eius pœnis, vbi legitimè eſt impeditus, vt publicare non poſſit, cum impedito non currat tempus. l. vt perfectius. C. de annal. except. Dec. conſ. 356. & ſic habet Rota deciſ. 1.

de dilat.

Digitized by Google

de dilat. apud Caſſad. quod intelligitur dummodo hoc impedimentũ probetur. Pariſ.conſ.108.vol.4.quod fit per coniecturas. Bald.conſ.152.vol.1. & per teſtes,& inſtrumenta. Pariſ.conſ.67.nu.90.vol.1. & per iuramentum impediti,vbi non põt probari per teſtes.Marſ.in rubr. C.de probat.n.130. dummodo probet duo: primò,quòd huiuſmodi impedimentum non potuerit vitari. Soc.Iun.conſ.67.nu.79.vol.1. ſecundò, quòd id impedimentum fuerit cauſa non faciendi quod debebat. Dec. conſ.474. col.1. Caputaq.deciſ.72.p.2. Maſch.de probat.concl.884.nu.9. idque probare debet qui petit ex eo excuſationem. Pariſ.conſ.33.nu.57.vol.1. & dummodo,in propoſito, reſignatarius qui ob impedimentum non potuerit publicare in loco debito,id egerit in loco æquipollenti.Sarn.de publ.q.13.nu.2. ſcilicet publicando in Cathedrali,& parochiali viciniori immuni ab impedimento,ex dicta Bulla.§.ſi verò eccleſia. In particulari verò bellum exiſtens in loco vbi publicatio eſt fienda,eſt iuſtum impedimentum omittendi ibi publicationem. d.§.ſi verò. verſ.vel ſi locus bello,& idem de peſte. Sarn.d.q.13. & d.Bulla. ver. vel ſi locus bello, aut peſte. Alij verò caſus fortuiti præter hos duos non excuſant, nec ideò infirmitas, nec obliuio, nec multitudo negotiorũ, nec paupertas; vt nec error, aut ignorantia iuris, aut furor, vel aliud impedimentum corporis; Si verò impedimentum prouenit ex facto aduerſarij,vel tertij,excuſatur. Sarn.d.q.13.num.1. quod intelligitur ſi impeditur vi armata eorum, Cœphal.conſ.164.nu.19. ſi verò impeditus eſt dolo aduerſarij, vel tertij, non excuſatur, vt nec ſi pater iuſſerit, vt filio, vt non publicaret, & etiam ſi detinuerit Bullas, nec dederit filio reſignatario, vt poſſet publicare, qui tamen tunc in foro conſcientiæ excuſaretur. Caiet. 2.2.q.147.art.3. Quòd ſi Datarius ſignata ſupplicatione, mandauit vt nihil tranſeat, adhuc non excuſatur,quia poterit citare aduerſarium coram Datario, & obtinere, vt ſupplicatio relaxetur,qui ſi tunc non vult dimittere ſupplicationem, excuſatur reſignatarius à publicatione, modo vſus ſit diligentia per totum tempus, quo debuit publicari, vt relaxaretur; Si tamen reſignatarius fuerit carceratus, & literæ detinebantur à iudice,excuſatur à publicatione, & reſtituitur, modo vſus ſit diligentia, & coram teſtibus proteſtatus ſit ſua culpa non tranſire tempus, vt & excuſatur ſi ob ſedem Pontificiam vacantem, non potuit literas expedire, cum ſtatim Papa mortuo, fiat Congregatio Cardinalium in Camara Conciſtorij, in qua rumpitur annulus Piſcatorius,& plumbeum, & mandatur,vt ſigillentur omnes ſupplicationes exiſtentes penès Datarium tam datatæ, quàm non; & his caſibus ſtilus ſeruat, vt prorogetur tempus, & aliàs, & etiam ſine cauſa quandoque, vt ait Pariſ.d. lib.11. q.13.

Vbi verò quis impetrat beneficium ob non factam publicationem, ei incumbit onus probandi non eſſe factam, ex Rota, cum præſumatur facta in tempore,niſi eſſemus in ſpolio, quia tũc nec triennalis induceret præſumptionem eſſe factam, vt & ſi ſuperior vellet videre publicationem, tunc enim reſignatarius teneretur illam exhibere. Maſch.de probat. concl.1372. etiam ſi eſſent miniſtri deputati à Camara Apoſtolica,niſi ſuperior ſe conſtituiſſet aduerſarium eius qui obtinuit, tunc enim non poteſt cogere eum ad oſtendendum titulum. glo.in c.conquerente. de reſtit. ſpol. tertiò, vbi reſignatarius peteret ſuam gratiam canonizare ad aliquem effectum, ſic enim titulum, & publicationem deberet probare. Innoc.in cap.ex inſinuatione. de procurat.

Quando autem reſignatarius tenetur probare publicationem, poteſt id probare per inſtrumentum poſitum à tergo literarum, vel ſeparatum. Decius conſ.682. & etiam per duos teſtes, ſi probet actum fuiſſe celebratum, & inſtrumentum amiſſum. Maſchard. de probat. concluſ.907. melius eſt tamen, vt ſcribatur à tergo literarum. Impetrans verò cum teneatur docere de publicatione non facta, ſi probet literas relaxatas fuiſſe in fine termini dati ad publicãdum, ita vt impoſſibile fuerit fieri publicationem. Menoch. de arbit. iud. caſu 472. num.5. id probare debet, vel per notarios, vbi interueniunt his actibus, Canonicos, & clericos eccleſiæ, vel ſi publicatio regiſtratur in curia Epiſcopali, per actus quibus pateat publicationem non eſſe factam, cum non reperiatur, vel per coarctationem loci, & temporis. glo. in l. optimam. C. de contrah. & commit. ſtipul. vel per confeſſionem partis, ſic enim negatiua probatur. Bald. in l. 1. C. de non num. pecun. quòd verò publicatio ſit facta in tempore, probatur per annotationem publicationis, vt inquit Pariſ. d. lib. 11. q. vlt.

6 Renunciatio ex quibus cauſis ſit fienda.

Quò ad quartum, nempè ad cauſas reſignandi, cum prælatura detur non ratione Præpoſiti tantum, ſed populi cui præficitur, vt ei proſit. cap. ſi qui Epiſcopi. 1. q. 1. & par ſit quemlibet ambulare debere in ea vocatione in qua vocatus eſt. Epheſ. 4. & cum eccleſiæ veluti vir coniunctus ſit. c. ſicut vir. 7. q. 1. ideò non debet ab ea quærere ſolutionem. Apoſt. 1. Cor. 5. nec recuſare laborem, ſi ei vtilis ſit, ideò beneficiatus non ex qualibet cauſa, ſed iuſta tantum reſignare debet, quæ cauſæ ſunt, conſcientia criminis, debilitas corporis, defectus ſcientiæ, malitia plebis, graue ſcandalum, irregularitas perſonæ. c. niſi cum pridem. de renunc. in quibus tamen diſcretio eſt adhibenda, nam non omnis conſcientia criminis excuſat, ſed illius tantùm ob quod ipſius officij, etiam poſt peractam pœnitentiam, executio impeditur, vt homicidij, vel alicuius grauis, & publici criminis, vt ſimoniæ, hæreſis, & falſitatis in literis Apoſtolicis. c. fin. cum ibi not. de temp. ord. niſi fuerit ſecum ab habente authoritatem diſpenſatũ, ſi enim ſit crimen in quo Epiſcopus poteſt diſpẽſare, & poteſt pœnitere manendo in officio ſuo, non tenetur renunciare. Pariſ. d. lib. 5. q. 1. non omnis etiam infirmitas eſt cauſa reſignandi, ſed quæ reddit impotẽtem ad exequendum officiũ paſtorale, vel aliud, iuxta c. quia nonnulli. de cler. non reſid. vt eſt morbus ſonticus, lepra, cæcitas, ſurditas, vel ſi magna laboret debilitate arbitrio iudicis, non autem podagra, niſi aliud Papæ videatur, Pariſ. d. q. 1. non tenetur quis tamen ob quemcunque morbum renunciare, licèt poſſit, vt ſupra, nec etiam ſenex, decrepitus, licèt poſſit, ſi ob id redditur impotens officio exequendo, arbitrio iudicis. Pariſ. ibi. Non etiam omnis defectus ſcientiæ ſat eſt, nam licèt deſideretur eminens ſcientia in paſtore, ſufficit tamen competens. cap. cum in cunctis. cap. qualiter. de elect. & intelligitur de illo defectu, per quem quis non poteſt ſufficienter exequi officium ſuum, vt ſi nil didicit de grammatica, vel nil ſcit legum, vel canonum, noui, vel veteris Teſtamenti, ſic enim poteſt cogi renunciare, ſed ſi eſt competentis literaturæ, vel ex vſu nouit exercere ea quæ ſpectant ad officium ſuum, eſt tolerandus in Epiſcopatu. Pariſ. loco prædicto. Malitia etiam non omnis, plebis, ſatis eſt, ſed quando talis eſt, vt Prælatus, licèt laboret, ibi tamen proficere non poſſit, quando ſcilicet nullus proficit, ſecus ſi boni, vt ait Pariſ. loco citato. ſic iuſta etiam eſt cauſa periculum mortis. cap. ad ſupplicationem. de renunciat. cap. bonæ memoriæ. de elect.

quia

quia parochiani capitaliter eum perſequantur. d.cap.niſi. §.per malitiam. quo caſu ſuperior eum transferre poteſt. cap.quæſitum. de rerum permut. Idem ſi aer ſit peſtilens, & mortifer. cap.quorundam. 74.diſtinct. cap ad ſupplicationem. de renunciat. ſi tamen peſtis actu ibi ſit, non poteſt inde recedere. Diuus Thom. 2.2.quæſt.185.art.5. cum periculum ſit commune. Graue ſcandalum, ſi ibi morari non poſſit ſine graui ſcandalo paſſiuo plebis ſine propria culpa, quia ſi cum culpa, eſſet puniendus, ſcandalis enim eſt obuiandum, licèt ob illud vitandum non ſit peccandum, nec doctrina neceſſaria omittenda, licèt differri poſſit, quando ſine ea ſalus eſſe poſſit ad ſcandalum vitandum, vt inquit Hoſtien.de renunciat.num 9. in ſumma, & tunc recompenſa ei debetur. Irregularitas perſonæ, niſi ſecum ſit diſpenſatum, vt notat.in d.cap.niſi cum pridem. quæ omnes cauſæ etiam probantur in Bulla quinquageſimaoctaua Pij V.

Et hæ cauſæ requiruntur in reſignatione Epiſcopatus, aliàs non videtur admittendus; reſignatio verò Papæ poteſt fieri ſine cauſa, quæ tamen præſumitur adeſſe, vt & cauſa reſignationis Cardinalis Papæ arbitrio committitur, vt quia is vxorem, cum Princeps ſit, ad ſeruandum Principatum, ducere velit.

Ex quibus verò cauſis licèt, vt ſupra, Epiſcopatum renunciare, ex iiſdem licèt & dignitatem, vel beneficium curatum dimittere, quæ tamen renunciatio, ex ſtilo, admittitur etiam ſine cauſa, ſi is per aliquos annos eccleſiæ ſeruiuit, vt inquit Pariſ. d.lib.5.q.4. & vlterius Pius Quintus, vt ſupra, in Bulla citata, concedit admitti reſignationes eorum qui ſenes ſunt, in quo ſtatur arbitrio iudicis, vel ſi ſint infirmi, aut valetudinarij, arbitrio iudicis, vel corpore impediti, & leproſi, phytici, paralitici, apopletici, laborantes morbo comitiali, lunatici, habentes morbum gallicum cum vlceribus extra deformibus, vel ſi habent manus tremulas, vel chiragram, vel ſi quis ſit corpore vitiatus, vt cæcus vtroque oculo, licèt ex diſpenſatione Papæ is poſſit etiam fieri Epiſcopus. Maiolus de Irregul.lib. II cap.20. vel claudus. cap.licet. de elect. vel ſi habet fractum pedem cum magna deformitate, vel ſi habet manum mutilatam, vel manus inefficaces ad vtendum, vel ſi crus eſt ei abſciſſum, aut contractum, vt ligneo pede opus ſit, vel gibbus, aut qualibet parte corporis notabili diminutus, vel ſi ſit cenſuris irretitus, ex quibus non poteſt, vel non debet eccleſijs ſeruire, declarando tamen, vt ſupra, ſcilicet excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus, cui beneficium conferri non poteſt; vel ſi non poteſt, aut non debet eccleſiæ inſeruire, vt banniti, dæmoniaci, muti, & omnes irregulares, vel ſi turpiter, & ſcandaloſè viuit, vel lunaticus, vomitum patiens, vel illiteratus. cui ſi curatum detur, interim dantur coadiutores. c.1.de cleric. ægror. Conc.Trid.ſeſſ.21. cap.6. vel laborans morbo caduco; Vel ſi quis plura obtinet beneficia etiam ſimplicia, quorum vnum ſat eſt ad congruam ſuſtentationem. Concil.Trid. ſeſſ.25. cap.17. ſic enim peccat mortaliter. Nauar. de orat. Miſcell.6. Abbas in cap.extirpandæ. §. qui verò de præbendis. habita in hoc ratione perſonæ, nobilitatis, Doctoratus, dignitatis eius, conſuetudinis familiæ, patriæ, regionis, quo ſcilicet ad eius congruam ſuſtentationem. Vt & recipi poteſt reſignatio eorum qui volunt emittere profeſſionem, vel contrahere matrimonium, vel ſi non poſſunt, vel non audent morari in loco beneficij, ob capitales inimicitias,

Digitized by Google

& ex alijs cauſis honeſtis, non tamen gratia otij vitandi, nec ob labores fugiendos, niſi quis diu eccleſiæ ſeruierit, & defeſſus ſit cum periculo vitæ, nec gratia humilitatis, vel inſpirationis non bene notæ, nec vt fiat religioſus, niſi ex Papæ licentia, ſi Epiſopus ſit, curatus verò ſine aliqua. Diuus Thomas 2.2.quæſt. 184. art.6. & q.185.art.4. vt & poteſt renunciare ſi non poteſt ad locum accedere, vel morari ob inimicitias, vel ſi tuta conſcientia non retinet beneficium, nec aliter, niſi dimittendo, eius ſaluti conſuli poſſit. Pariſ. d.lib.5.quæſt.3.

Ex quibus cauſis Epiſcopi admittere poſſunt reſignationes beneficiatorum, modo, vt ſupra, ſi ij qui in ſacris ſunt conſtituti, habeant vnde aliundè commodè viuant, ex Bulla quinquageſimaoctaua Pij Quinti, arbitrio ordinarij, vel ex patrimonio, vel penſione, ſi enim ſolum eis ſuperſit beneficium ad cuius titulum ſunt promoti, non valet reſignatio eorum, niſi fiat mentio quòd ad id ſint ordinati, niſi, in minoribus ſint conſtituti, vel profeſſionem emittere velint, qui ordinarij & cauere debent, ne beneficia ſic dimiſſa, ſuis, vel dimittentis familiaribus, vel conſanguineis conferant, aliàs per indirectum admitterent reſignationem in fauorem, vnde contrafacientes ſuſpenſi ſunt collatores à collatione beneficiorum, & prouiſi à beneficijs, & ii ſic ſuſpenſi audent ſic conferre, excommunicationem Papalem incurrunt, & ſic reſignantes ne nutu quidem debent deſignare futuros ſucceſſores, quòd ſi nutus non præcedit, poteſt reſignans in foro conſcientiæ rogare collatorem, vt conferat ab eo nominato ſine labe ſimoniæ: vt inquit & Nau.in Man. c.27. in expoſitione dictæ Bullæ; & contrafacientes etiam irregulares exiſtunt, & ſuſpenſi à collatione beneficiorum, non autem aliorum actuum ſpiritualium, vel Pontificalium, quam pœnam incurrunt etiam ignorantes dictam Conſtitutionem, & Capitula interdictum incurrunt, ex dicta Bulla quinquageſimaoctaua Pij Quinti.

Vbi verò Epiſcopi, cauſis de quibus ſupra, non attentis, vel non ſeruatis, reſignationem admittunt, renunciatio eſt nulla, ij tamen, excepto caſu Bullæ prædictæ, aliam pœnam non incurrunt. Pariſ. d.lib.5.q.vlt. non per prædicta tamen adimitur, quin ex cauſa poſſit fieri permutatio coram ordinario.

Quòd ſi beneficium ſit ſimplex, renunciatio ſit ſine cauſa. Pariſ.d.lib.5. q.5. quod intelligerem ſi in minoribus reſignantes ſint conſtituti.

7 Renunciatio quib' caſib' inualida ſit.

Quò ad quintum, primò, inualida eſt renunciatio ſi metu fiat, vi, dolove, aduertendum autem pro intelligentia huius materiæ, quòd renunciatio metu facta, eſt nulla, cum excludat libertatem, quæ in ea eſſe debet, & voluntatem. cap.ad audientiam.de his quæ vi, aut metus. Abb.in cap.ſuper hoc. de renunciat. Doct.in cap.2.& 3.de his, quæ vi, aut metus. Rebuff. de reſign. benef. metu facta. Mozdan.deciſ.32. in manuſcr. Idque procedit vel metus interuenerit in beneficio, vel dignitate etiam maxima, & Epiſcopali. Ruinus conſ.121. volum.4. vel metus illatus ſit à perſonis eccleſiaſticis, vt Epiſcopo, vel alio, vel à ſecularibus. Innoc. & Archid.in c.3. de his quæ vi, vel metus. vel à Cardinalibus, Vicarijs, Rege, Duce, vel eorum officialibus. Ruinus ibi. Decius conſ.209. etiam ſi ſint aliqui ordinarij collatores, qui eo caſu ſuſpenduntur, clem. multorum. vbi Doct. de pœnis. & etiam irrita eſt renunciatio ſic facta etiam iuramento vallata, vt ſi iurauit renunciare, vel in renunciatione non repetere, metu incuſſo.

Butr.

Butr.in d.cap.ad audientiam. de his quæ vi. Ruinus d.conſ.121. cum communi; quo tamen caſu requiritur abſolutio à iuramento, vt poſſit agere, & redire ad ſuum beneficium metu renunciatum cum iuramento. Nauarrus in cap.accepta.ſexta oppoſit. de reſtit.ſpoliat. quam abſolutionem poterit petere, etiam ſi iurarit illam non petere, cum tale iuramentum illicitum reputetur. Nauarrus ibi, num.9. quod procedit etiam ſi penſio metu renuncietur. Pariſ.conſ.161. volum.4. & etiam ſi beneficium eſſet alteri collatum. Decius conſ.209. & Ruinus d.conſ.121. vt & ſi procurator metu ſit conſtitutus ad renunciandum; nec eo caſu opus eſt intimare procuratori reuocationem. Ruinus prædicto conſ. vt & ceſſio litis metu facta eſt nulla. Mordan. deciſ.32. in manuſcr. oportet tamen, vt is metus cadat in conſtantem virum, arbitrio iudicis iuxta perſonæ qualitates, cum alij ſint conſtantiores, alij minus. Menoch. de arbit.iud. caſu 135.num.2. cum communi. & ſi ſit timor mortis, vel cruciatus in ſe, vel filijs inducit in omnibus iuſtum metum, etiam ſi actualiter non inferatur malum, cum vulnus non ſit expectandum. Pariſ.conſ.60. num.12. volum.4. & conſil.39. volum.3. vel timor mortis affinium. Grammat. conſ.19.num.18. & metus amiſſionis omnium bonorum. Decius conſil.690. num.8. & hic metus cum non præſumatur, probatur per teſtes affirmatiuè de eo interrogatos. Abbas in d.cap. ſuper hoc. de renunciat. & qui deponunt ſuper metu habent præſumptionem pro ſe, cum renunciatio non præſumatur ſpontè ſine cauſa facta. cap.tuæ. de renunciat. & magis creditur duobus deponentibus de metu, quàm mille de ſpontanea voluntate. Innoc.in d.cap. ſuper hoc. Alciatus de præſumpt. regula 3. præſumpt.7. num.5. Maſchar.de probation. concluſ.1053. cum illi deponant de libera voluntate, quæ in animo conſiſtit, & ſoli Deo eſt nota, niſi pro deponentibus de ea, eſſent coniecturæ, & præſumptiones. Barbatius conſ.60.volum.2. Cœpol.in conſ.ciu.2.colum.3. Vnde metus probatur oculis, quando tamen publicè eſt illatus, aliàs non. Innoc. in d.cap.ſuper hoc. & coniecturis. glo. & Doct.in l.metum. C. quod metus cauſa. Maſchar.de probat. concl.1052. modo coniecturæ plenè probentur. Maſch.ibi.nu. 3. & 9. quæ coniecturæ cum in iure non ſint definitæ, iudicis arbitrio relinquuntur. Alex. & alij. in l.interpoſitus.C. de tranſact. & per actum proximum probari debent. l.fin. vbi Ang.ff.quod metus cauſa. & ſic vt teſtes deponant de metu in ſpecie, & non in genere. Cœpol.d.conſil. 2. Burſat.conſ.72. num.16.volum.1.

Vnde, ad ſpecialia deueniendo, ſi renunciatio, vt ſupra, fiat ob metum mortis, vel cruciatus eſt nulla, & ſat eſt quòd de hoc conſtet per minas eius qui conſueuerat illa exequi. Bartol.in l.3.ff.ex quibus cauſis maior. ſic enim dicitur cadere in virum conſtantem. Ruinus d.conſ.121.num. 1.vol.4. modo perſona minans valeat ea perducere ad effectum, & id conſueuerit, & minæ ſint atrociores. Burſat.conſ.72.num.33.vol.1. Secundò, renunciatio facta à carcerato eſt nulla. Doct.in d.clem.multorum. de pœnis. quando ſcilicet impulſio, vel eius cauſa prouenit ab eo qui carcerauit, ſecus ſi ab alio. l.qui carcerem. ff.quod metus cauſa. vt ſi renunciat ei cuius cauſa eſt detentus. Alciatus conſ.367. num.8. ſed ſi renunciauit ſtatim ac carceres exiuit, valet. Roſſiniac. de benefic. cap.20.num. 15. modo conſtet metum ceſſare. Bald.in conſ.240.lib. 1. ſecus ſi viget, licèt ex interuallo renunciarit. Maſchard.de probat.concluſ.1051. num.36. vt ſi poſt renunciationem

reducitur

reducitur ad carceres, vel ideò renunciat ne reducatur ad illas. Pariſ.conſil.53.num.64. volum.4. niſi iubeatur à Papa ob crimen renunciare extra carceres, vt ait Maſchar. ibi. num.31. Sic ſi detinetur clauſus in domo, & poſtea renunciat, præſumitur metu feciſſe. Maſchar.ibi num.45. maximè ſi eſt auditus fragor armorum. Alex.conſ.99. num.3.lib.3. Tertiò, ſi Epiſcopus, vel ordinarius alius, aut Vicarius minetur aliquem excommunicare niſi renunciet, renunciatio eſt nulla. Zabar. in clem. vnica.num.7.de renunciat.Barbat.conſ.30.lib.3. Quartò, eſt nulla renunciatio facta ob metum amiſſionis omnium bonorum. glo.& Doct.in cap. 2.quod metus cau. & etiam ob maiorem partem eorum. Socinus Iun.conſ.77.num.35. lib. 1. & etiam ſi iurauerit. Rota deciſ.7.de renunciat. in nou. Quintò, eſt nulla, ſi frater, vel conſanguineus detineantur in carceribus, vel illis immineat periculum, niſi renunciet. Rota deciſ.9. de renunciat. in nouis. modo iniuſtè detinerentur, & niſi hic renunciaret non liberarentur, ſecus ſi iuſtè. Pariſ.conſ.5. num.172. volum.4. Quòd ſi quis renunciat ob metum reuerentialem Cardinalis, vel Epiſcopi, ſi præceſſerunt minæ, vel verbera, renunciatio eſt nulla, aliàs ſecus. Bart.in l. ſi ob turpem.col.2. ff. de condict.ob turpem cauſam. Maſchar.d concluſ.1051. nu.17. & hæ minæ inducunt iuſtum metum, inſpecta perſona minantis, ſi eſt manu promptus, terribilis, iniuſtus. Menoch.de arbit.iud. caſu 136. & perſona cui infertur, an ſit timidus, vilis. Menoch. ibi num.89. vnde probandum eſt illum ſuperiorem ſolere inobedientes carcerare, & iniuſtitias inferre. Doct.in c.inſinuante. qui cler. vel vou. vt & probari debet quòd eſt minatus, vel præceſſerint verbera, ſecus ſi Epiſcopus tantum rogauit vt renunciet, licèt ſuperiorum preces ſint mandata. Afflict. deciſ.69. num.5. Abbas in cap.abbas. quod metus cauſa. vbi loquitur de ordinario mittente milites, ſi ſolitus eſſet ſeruire in clericos votis ſuis non obtemperantes. Maſchar. concluſ.93. num.5.& 6. modo probatio ſit legitima, maximè ſi emolumentum peruenit ad inferentem metum. Maſchar.concluſ.1501.col.3.in princ. Sic præceptum comminatorium carceris, vel priuationis dignitatis, vel bonorum incuſſum à Principe, niſi renunciet, annullat renunciationem. Decius conſ.209. etiam ſi id fiat per epiſtolam ſignatam eius ſigillo. Ruinus d.conſ.121. lib.4.

Et vbi metus eſt cauſa renunciationis, non requiritur proteſtatio metum paſſi, ſine ea enim renunciatio eſt nulla. Decius d.conſ.209.num.6. ſi tamen proteſtatio fiat, adiuuat probationem metus. Decius in l. in omnibus cauſis. num.12. de regulis iur. etiam ſi ſit proteſtatio clandeſtina, maximè ſi ex timore iuſto non eſt auſus publicè proteſtari. Ruinus d.conſ.121. numero 25. volum.4. quæ tamen proteſtatio clandeſtina non operatur in præiudicium tertij, ſi tamen tertius probabiliter ignoraret talem ceſſionem metu factam eſſe, ſecus ſi ſciret, vel fuit cauſa metus inferendi. Decius d.conſ.209. numero 5. Ruinus d.conſ.121. Quòd ſi metu renuncians, poſt non reclamat, ſi ceſſat cauſa metus, videtur purgatus, ſecus ſi adhuc durat, etiam ſi quinque Anni eſſent elapſi. Decius d.conſ.num.7. Maſchar. de probat. d.concluſ.1051. num.36. Et metus poteſt allegari, & probari, etiam ſi in literis reſignationis dicatur, quòd ſpontè, & liberè reſignat. Ruinus d. conſ. num.11. Caputaq. deciſ.239 par. 2. Contra iudicem etiam poteſt allegari metus, vbi eius iuſſu eſt facta renunciatio, quando proceſſit de facto, & contra ius, ſecus ſi iure procedit. Pariſ. conſil.5. num. 167. volum.4.

Digitized by Google

volum.4. Natta conſ.50. num.11. qui metus probatur & alijs coniecturis, de quibus Burſat. conſ.72. num.35. volum.1. Pariſ. lib.13. de reſign. benef. quæſt. 2.

Renunciatio tamen metu facta, non eſt nulla ipſo iure, ſed venit annullanda. Rota deciſ.5. de renunciat. in nouis. Barbat. conſ. 30. volum. 3. niſi quis captus ſit à domino ſeculari, donec renunciet, ſic enim eſt nulla ipſo iure. Bonifac. in d.clem.multorum. §. ſanè. de pœnis. Ruinus conſ. citato. retractatioque ſit implorato iudicis officio, vel actione, quod metus cauſa, vel intentabit vendicationem ad beneficium, vel poſſeſſorium recuperandæ, vel per vtilem actionem in rem, vel per actionem perſonalem, nec eſt neceſſaria noua collatio, quia per actionem quod metus cauſa, reſtituitur in priſtinum à iudice. Abbas in cap. ſi verò. num.1. de iureiur. niſi beneficium alteri ſit collatum. Rota deciſ.1. & 3. de rerum permutat. in nou. vnde ante reſtitutionem factam à iudice, is non poteſt tuta conſcientia percipere fructus, & miniſtrare in officio. Nauarrus in dicto cap. accepta. quinta oppoſit. num.20. nec metu renuncians poteſt ordinari ad titulum eius beneficij, nec tenetur recitare Horas Canonicas, vi beneficij, nec iuuatur ex poſſeſſione triennali, ſi metu renuncians, in ea manſerit; & tempora coniunguntur, vbi quis poſſedit per annum, & metu poſt renunciauit, & fuit reſtitutus ſine noua collatione, & beneficium per biennium poſſedit. Inferens etiam metum, vt fiant renunciationes, incurrit excommunicationem. dicta clemen. multorum. modo quo ibi. Pariſ. d.lib.13. de reſign. benef. quæſt.2.

Dolus etiam annullat renunciationem. Imola in cap. 1. num.36. & 38. de rerum permutat. cum communi. cum dolus ſit delictum. l. 1. §. nunc tractemus. ff. de tute. Vnde in renunciatione præſtatur iuramentum, quòd non interuenit dolus, fraus, &c. dummodo cadat in prudentem virum. Marſil. ſingul.408. quæ tamen renunciatio non eſt ipſo iure nulla, ſed venit reſcindenda. Doct. in cap. penult. de his quæ vi, aut metus; qui dolus coniecturis probatur. Maſchard. de probat. concluſ.531. vbi ponit multos caſus, quibus dolus præſumitur, & Pariſ. conſ.52. num.35. volum.4. docet quomodo coniecturæ huiuſmodi probari debeant, quæ coniecturæ, licèt ſui natura plenè non probent, ſecus tamen eſt in his quæ occultè fiunt. Maſchar. concluſ.530. num.5. maximè verò probantur, ſi oſtendatur actum cedere ad vtilitatem eius qui dolo induxit. Maſchar. concl.531. num.77.

Fraus etiam annullat renunciationem, cum ſit idem quod dolus. Rebuff. de pacif. poſſeſſ. num.182. vt & permutatio ſic annullatur. Doctor. in cap.2. de renunciat. in 6. quæ fraus in permutatione colligitur quando ſit ab ægroto. Maſchar. concluſ.178. num.1. & à ſene. glo. in d.c. & vbi pingue cum tenui permutatur. Maſchar. ibi num.4. vel vbi ſit lite pendente. Oldradus conſ.324. num.6. vel vbi ſit cum nepote. Maſchar. ibi num.6. vel vbi quis poſſidet antiquum ſuum beneficium permutatum. Barb. conſ.60. volum.4. vel ſit tempore deſtinato graduato, & alijs caſibus, de quibus Rebuff. conſil.56. num. 10. maximè ſi non ſubeſt cauſa cur reſignarit, cum fraus coniecturis probetur. Maſchar. concluſ.815. vt quando actus non prodeſt gerenti, vel præceſſerunt minæ, vel actus ſit clam, vel breui tempore, vel ex alia cauſa veriſimili. Decius conſ.644. num.16.

Vis etiam annullat reſignationem. Butrius in d.c. ſuper hoc. quæ tamen

non

non præſumitur, niſi probetur, maximè ſi præſumptio eſt contra eum allegantem. Maſchar. concluſ. 1409. & probari debet ſpecies violentiæ illatæ, vt ſi teſtes dicant vidiſſe Petrum cum armis inferentem violentiam, etiam ſi arma ſint ad latus, & non extracta. Natta conſ. 140. num. 10. & 11. lib. 2. niſi iudex iuridicè procedens, vt ſupra, cogat.

Renuncians tamen ob vexationem qua grauabatur ab Epiſcopo, non poteſt repetere beneficium, niſi calore iracundiæ, modo, vt alibi, renunciarit. Decius in cap. ex parte. num. 24. de reſtit. ſpol. & modo vt per Butr. in cap. 2. num. 7. de renunciat. in 6.

Renunciatio etiam facta poſt ſpolium, eſt nulla, & ſpoliatus eſt reſtituendus. Rota deciſ. 6. de renunciat. in antiq. & deciſ. 3. de renunciat. in nouis. Maſchar. de probat. concluſ. 1321. & 1322. Caputaq. deciſ. 10. lib. 2. in manuſcr. idque procedit etiam ſi renunciatio ſit cum iuramento. Berous in cap. ſollicitæ. num. 1. de reſtit. ſpoliat. ſi tamen renunciatio ſit facta coram iudice competenti de cauſa cognoſcente, valet, nec reſtituitur. Abbas in d. cap. ſollicitæ. num. 10. Alciatus de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 9. Similiter ſi renunciatio poſt ſpolium fiat ſpontè, & non vi, nec metu, valet. Berous in d. cap. ſollicitæ. cum alijs. nec reſtituitur vbi renunciatio eſt ad fauorem tertij, ſecus ſi ſpoliantis. Achill. de Graſſ. deciſ. 328. aliàs 11. de reſtit. ſpol. in manuſcr. In dubio tamen facta poſt ſpolium, non præſumitur facta ſpontè. Barbat. conſ. 11. colum. 6. lib. 2. Si verò reſignatio ſit poſt ſpolium per procuratorem conſtitutum ante ſpolium ad reſignandum, non eſt nulla. Abbas in d. cap. ſollicitæ. num. 11. Menoch. de recuper. poſſeſſ. primo remedio, num. 273. vt nec eſt nulla, nec reſtituitur renuncians poſt ſpolium, quando per multum tempus non eſt de hoc conqueſtus; Menoch. ibi, num. 278. dummodo renunciatio ſit facta ex interuallo, & in fauorem tertij, non verò ſpoliantis, & quòd non fuit conqueſtus, non quia duraret cauſa metus, ſi enim duraret, ſemper diceretur metu facta, ſed ex alia. Bald. in l. 2. C. quod metus cauſa; qui tamen admittendus eſt ad probandum, quòd ideò tacuit quia timebat, vel vis inferebatur, aut minæ. Doct. in d. cap. ſollicitæ. non reſtituitur tamen ſi poſt ſpolium pepigit cum ſpoliante ſe poſſeſſorio non acturum aduerſus ſpolium. Abbas in d. cap. ſollicitæ. num. 11. quia actio ſpolij ſic poteſt remitti. Doct. in d. cap. maximè ſi interuenit iuramentum. Menoch. dictò remed. 1. num. 287. & 295. & pactum de non moleſtando, intelligitur tam de moleſtia iuris, vel controuerſia, quàm facti. Menoch. ibi, num. 285. quod tamen pactum non valeret ſi fieret ante ſpolium, ſic enim eſſet contra bonos mores, & ſpoliatus eſſet reſtituendus. Abbas in d. cap. num. 16. cum communi. Et reſtituitur renuncians ſpoliatus, etiam ſi renunciauit in fauorem tertij. Caputaq. deciſ. 241. lib. 1. in manuſcr. niſi reſignans poſt ſpolium remittat actionem ſpolij, vt ſupra, vt ibi dicit Caputaq. ſic enim non reſtituitur, vt nec ſi conſtet quòd renunciarit ex aliqua cauſa. Achill. de Graſſ. deciſ. 328. aliàs 11. de reſtit. ſpol. in manuſcr. nec etiam ſi ſpoliatus fuiſſet ſubrogatus in locum reſignatarij etiam quò ad poſſeſſionem. Achill. de Graſſ. deciſ. 329. aliàs 12. de reſtitut. ſpoliat. in manuſcript. hic tamen tertius ſubrogatus quò ad poſſeſſionem, non intelligitur ſubrogatus quò ad actionem ſpolij, niſi expreſsè dicatur Caputaq. deciſ. 241. lib. 1. & idem erit ſi in reſignatione in fauorem certæ perſonæ fuit facta mentio de lite ſuper beneficio, in euentum in quem eſſet liti-

Digitized by Google

ſet litigioſum cum gratioſa ſubrogatione, nam nihilominus reſignatarius non poterit proſequi iudicium ſpolij, quia non fuit facta mentio de lite ſuper ſpolio. Peregrin. deciſ.275.lib.2.in manuſcr. quod tamen non procedit, quando mortuo ſpoliato, Papa confert, & gratioſè ſubrogat, quia tunc ſubrogatus gratioſè poteſt agere ſpolio. Caputaq. deciſ.10. lib.2. in manuſcript. Vnde colligitur, quòd actio ſpolij competens ſuper beneficio poteſt cedi in fauorem alicuius. Caputaq. deciſ. 241. lib. 1. & per pactum quis promittere quòd nam aget ſpolio, poſt illud. Menoch.prædicto remedio 1. num. 281.

Debet verò ſpoliatus, primò probare ſe poſſediſſe cum ſpoliaretur. Alex.conſ.6. colum.3. num.5. lib.3. cum communi. ſecundò, debet probare titulum legitimum ſuæ poſſeſſionis. glo.in clemen. vnica. de cauſa poſſeſſ. Bellam. deciſ. 553. cum communi. quæ tamen probatio tituli non debet eſſe exacta, ſed ſat eſt ſi ſpoliator probet ſe habuiſſe ab eo qui habebat authoritatem inſtituendi. Rota deciſ.5. de reſtitut.ſpol.in antiq. & habuiſſe poſſeſſionem per traditionem clauium, nec tenetur oſtendere literas, ſed ſat erit ſupplicatio ſignata. Puteus deciſ.226. lib.2. vt & hic color probatur ex confeſſione, licèt obiter facta ſpoliantis. Peregrin. deciſ. 180.in manuſcr. vt & probatur ex probatione poſſeſſionis diuturnæ. Bellam. deciſ. 455. in fine. vt & probatur hic coloratus titulus ex teſtimonio de auditu. Rota deciſ.8. de reſtitut. ſpoliat. in nouis. vt & elicitur hic titulus coloratus ad fauorem reſignatarij ex literis continentibus reſeruationem penſionis ad fauorem reſignantis. Creſcent.deciſ.62. & alijs modis, de quibus Maſchar. de probat. concluſ.1322. Vnde non reſtituitur is qui beneficium poſſidere non potuit, vt laicus, intruſus, non promotus intra annum in curato, ſimoniacus, hæreticus, excommunicatus, non intelligens idioma loci in beneficio curato, nec minor quatuordecim annis, vel alias inhabilis ad beneficium, vt nec clericus ſpoliatus poſt renunciationem ſpontè factam, ſic enim non reſtituitur. Innoc.in d.c.ſuper hoc. de renunciat. modo ſit admiſſa à ſuperiore renunciatio, ante enim ſpoliatus eſt reſtituendus. Nauar.in d.cap.accepta.ſeptima oppoſit.num.26. niſi poſt renunciationem ſpoliatus ſtetiſſet in poſſeſſione, & poſt eiectus eſſet, ſic enim poſſet agere ſpolio ad recuperandam poſſeſſionem, non obſtante exceptione renunciationis. Innoc.in d.cap.ſuper hoc. quod intelligitur de renunciatione factà in fauorem, non autem ſimpliciter, quia primo caſu incumbendo poſſeſſioni poſt renunciationem, videtur recuperare naturalem; non reſtituitur præterea quando ſpoliatur à reſignatario, licèt poſt renunciationem poſſederit. Menoch.de recuper.poſſeſſ.remedio 1.num.304. Peregrin.deciſ. 97. lib.1.cum is dicere poſſit poſſeſſionem eſſe ſuam,qui tamen ſpolians punietur ex ſpolio, & ex vi, & tenebitur ad expenſas ſpoliati, cum ſpiritualia propria authoritate non poſſint occupari, Ber.d.cap.ſollicitæ. nu. 24. non tamen in ſpiritualibus reſtituitur prædo, vel fur, cum ibi adeſſe debeat titulus ſaltem coloratus, vt ſupra, vt ait Pariſ.d.lib.13. q.vlt.

Secundo loco, inualida eſt reſignatio, ſi ſimoniacè fiat, pro cuius rei intelligentia aduertendum eſt, quòd renunciatio debet eſſe pura, idest ſine aliqua pactione, conditione, & modo, ſimpliciter, & abſolutè. Rodo. de ſimon.par.2.cap.10. Zabar.in cap.cum dilecti. de præbend. aliter renunciatio eſt nulla. Butrius in d.cap.ſuper hoc. nu.6.de renunciat. cum communi.

& etiam collatio inde ſecuta. Innoc. in cap. cum vniuerſorum. de rerum permut. etiam ſi collatio non ſit ſimoniaca, ſed renunciatio tantum quando eſt facta ei ob quem renunciatio facta ſimoniacè erat, ſecus ſi alteri. Bellam. in cap. ſi quis obiecerit. 1.q.3. Gemin.conſ.125.in princ. nec etiam tenet talis renunciatio ſimoniaca, licèt iuramento vallata. Staph.de commiſſ. & lit.iuſt. verbo, ſtilus, num.3. cum iuramentum reguletur ſecundùm naturam actus ſuper quo interponitur.l.fi. C.de non numer.pecun. nec debeat peccatum inducere, aliàs non valet.cap. quanto.de iureiur. nec valet etiam ſi quis ſe obligauit in forma cameræ. Staph. loco prædicto.& eſt nulla reſignatio ſimoniaca, etiam quò ad præiudicium reſignantis. Innoc.in d. cap. cum vniuerſorum. & ius remanet penès reſignantem, & vacat per eius obitum. Peregrin.deciſ.81.lib.1. in manuſcr. Caputaq. deciſ.252. parte 2. ſic tamen renuncians debet priuari. Nauarrus cap.23. num.105. & medio tempore qui ſic renunciauit, non poteſt repetere beneficium. Rod. de ſimon.par.2.cap.10.num.36.& poſtea ordinarius poteſt id conferre. Gemin. d. conſ.125. nec reſignatarius poteſt id retinere. Nauarrus de ſimon.conſil.14. nu.3. Et hæc renunciatio ſimoniaca eſt nulla ipſo iure. Rod.dicta p.2.cap.10. num.33. ex extrauag.Martini V. in Conc.Conſtant.incip. Multæ. & in cap. deteſtabile de ſimon. in extrauag. communi. & Pio Quinto in Conſtit.6. vbi ordinati ſimoniacè carent ordinis executione, & beneficio ſunt ipſo iure priuati, vnde huiuſmodi beneficium poteſt à quolibet impetrari. Rod. cap.10. num.37. quæ impetratio in curia dicitur certo modo, quia impetrans tenetur præſentare Bullas coram ordinario, & coram eo probare crimen, vt declaratio fiat, & mittatur in poſſeſſionem. Boerius deciſ.117. & ſic renuncians eſt inhabilis ad id beneficium, & alia, ex dicta Bulla Pij V. dicit tamen Nau.conſ.54.de ſimon. illam Conſtitutionem non eſſe vſu receptam, quò ad alia beneficia, quæ is h[illegible]bat, nec poteſt ſic renuncians repetere beneficium renunciatum, ex dicta Bulla Pij V. nec etiam poteſt id impetrare, niſi expreſſerit ſe eſſe ſimoniacum, & habuerit diſpenſationem. Rebuff.conſ.143.num.18. nec eſt reſtituendus ad illud. Caputaq. deciſ.243.par.3. cum non habeat titulum coloratum, ſed omne ius amittat. Pariſ. de reſig.benef.lib.14. q.1.& 2.

Dicitur autem renunciatio ſimoniaca, quæ non fit purè, & ſimpliciter, ſed cum aliquo pacto, & modo, vel conditione. Abbas, & alij. in c.ex parte.1. de offic.deleg. Couar.lib.1. var.reſolut. cap.5. num.3. & 4. vt quando quis renunciat, vt conſequatur aliquod temporale. Rod.cap.10.cit.num.9. Nauarrus cap 23.num.100. vt ſi detur pecunia pro reſignatione. Abbas in cap.cum pridem. de pactis. Couar. loco cit. cum communi. nec etiam pro expenſis factis in lite id licet. d.cap.niſi fiat gratia redimendæ vexationis, modo quo alibi. Abbas in d.cap. Nauarrus d.cap.23.num.101.& dixi cap.de Simonia. vt & eſt ſimonia ſi detur fundus, vel aliud immobile, aut mobile pro reſignatione. Nauarrus conſ.69.de ſimon. etiam pro ceſſione iuris litigioſi beneficij, vt ibi dicit, niſi id detur authoritate Papæ renuncianti. Felin.in c.ad audientiam.2. de reſcript.cum communi. Sic ſi reſignatio fit coram ordinario in fauorem alicuius, nec aliter, nec alio modo, eſt ſimoniaca. Felin.in d.cap.colum.5. cum communi. Caputaq.deciſ.192.p.2. Couar. d.c.5.num.5.& ex dicta Bulla Pij V. in curia verò ſic facta coram Papa non eſt ſimoniaca, quia Papa cenſetur diſpenſare. Rod.de ſimon. par.1.cap.25.

Nau.

Nau. cap.23. num.107. & etiam mandatum factum ad renunciandum in fauorem coram ordinario dicitur ſimoniacum. Caputaq. deciſ.192.lib.2. ſecus ſi mandatum eſt liberum ad renunciandum, & poſt renunciationem ad petendum illud pro Petro. Caſſad.deciſ.2.de ſimon. Nauarrus d.num. 107. Similiter ſimonia eſt ſi detur aliquid ſpirituale, vnde ſi quis renunciet beneficium in fauorem alicuius, vt is id renunciet in fauorem ſui nepotis, vel alterius, ſimoniacus eſt. Nauar.d.cap.23.num.10.conſ.14.de ſimon. Coraſ.de ſimon. ment.num.65.compoſitionis gratia tamen licita eſt renunciatio, vt renuncians aliud beneficium conſequatur. Butrius in d.cap. ad audientiam. modo fiat authoritate Papæ, vel ſaltem ordinarij fortè, & modo id exprimatur in ſupplicatione, vt practicatur, ſic renuncians beneficium alicui, vt is ſibi ſuffragetur in electione, præſentatione, &c. ſimoniacus eſt. Nau.d.cap.23. num.100. vt & ſi renunciet Petro beneficium, vt is ſibi nunciet beneficia vacantia in ſua prouincia. Nauarrus d.cap.num.107. ex Bulla quarta Gregorij XI. cum ſic nunciantibus nil ſit dandum, & vterque eſſet excommunicatus, ſi renunciaret, quia promiſiſſet id facere tempore impetrationis, cum habuiſſet ab eo notitiam vacationis, & incurrunt pœnas ſimoniacorum, ex Bulla trigeſimatertia Pauli IIII. vt & eſt ſimonia, ſi renunciet cum pacto, vt ſibi retineat beneficium dum viuit. Rod. de ſimon. par.2.cap.10. num.10. vt & qui promiſit, quòd ſi beneficium renunciatum erit grauatum penſione, is eam ſoluet. Nauarrus conſ.4. de ſimon. Sic renuncians in fauorem cum pacto, vt poſſit retinere fructus dum viuit, vel penſionem, eſt ſimoniacus. Calder.conſ.1 de ſimon. vel etiam vt eos percipiat vſque ad certum tempus, etiam ſi dictum ſit ſaluo beneplacito ſedis Apoſtolicæ, ſi poſt renunciatio fiat coram ordinario. Moedan.deciſ.165.

Fallit tamen id ſi id fiat coram Papa, etiam quòd partes ſuper hoc conuenerint, cum gratia dependeat à Papa. Decius in cap.ex parte.1.num.15. de offic. deleg. Rod.de ſimon. par.2. cap.12.& 15. num.32. dummodo id fiat cum conſenſu Papæ, ne reſignans nimium diſpendium patiatur; ſi verò fiat coram ordinario, huiuſmodi reſeruatio eſt ſimoniaca, re ſecuta. Nau.conſ. 48. nu.3.de ſimon. Renuncians tamen coram ordinario ea mente, vt conferatur eius nepoti, non eſt ſimoniacus. Dec.in d.c.ex parte. nu.17. Caſſad. deciſ.2.de ſimon. etiam ſi aliter non renunciaſſet. Nau.d.cap.23.num.107. quo caſu non eſt etiam ſimonia mentalis, ſi id non expreſſit. Nauar.ibi.cum communi. ſi tamen is ſit indignus eo beneficio, peccat. Nau.ibi, & ſi ſic renuncians tacitè, vel expreſsè, illam ſuam intentionem deducit in conuentionem eſt ſimonia. Nau conſ.38.nu.3. & conſ.43.nu.1. de ſim. vt nec licet ne nutu quidem ei coram quo confertur, niſi ſit Papa, ſignificare cum cui intendit conferri, ex Bulla quinquageſimaoctaua Pij V. incip.Quanta.

Simonia eſt etiam ſi renuncians obligat reſignatariũ, vt ſoluat expenſas factas in illo beneficio conſequendo. Puteus deciſ.40.lib.2. non tamen eſt ſimonia, ſi reſignatarius mutuat reſignanti pecunias, etiam poſt ſignatam ſupplicationem ante conſenſum præſtitum, quia poteſt quis mutuare principaliter ad obtinendam alicuius amicitiam, vel ſubleuandam eius neceſſitatem, etiam ſi ſecundario inde ſperet beneficium ſibi conferendum propter amicitiam, & re illi conferatur. Nauar.conſ.51. de ſimon. ante tamen conſenſum præſtitum id pactum redolet ſimoniam. Nauar.conſ.49. eod.tit. Sic eſt ſimoniaca reſignatio, ſi reſignatarius fecit omnem expenſam in reſer-

uatione fructuum,& penſione. Nau.conſ.5.de ſimon. quando ſcilicet id fecit, vt ſibi fiat renunciatio, nec eas poſtea ſibi retinuit,vt ſtilus ſeruat ſibi eas retinendi. Sic ſimoniaca eſt renunciatio beneficij litigioſi facta cum conuentione, vt lite euicta reſignatarius certæ penſioni conſentiat. Nau.conſ. 11.num.1.de ſimon. non tamen eſt ſimonia, ſi quis renunciet ad preces alicuius. Nau. conſ.50.num.2. niſi tranſeant in commodum temporale ex pacto, modo quo dixi tract. de Simon. vt nec eſt ſimonia, ſi renuncietur principaliter, vt reſignatum beneficium conferatur idoneo, ſecundario cum ſpe quòd non erit ingratus. Nau.conſ.9.de ſimon. cum id ſit debitum antidorale tantum non legale, quod non habet vim pretij. Diuus Tho.2.2.q.78. art.2. ad ſecundum. vt nec eſt ſimonia renunciare beneficium conſanguineis, nec peccatum ſi ſit dignus. Silu.Simonia. q.16. Couar.lib.1.var.reſol. cap. 5. vt nec ſi reſignetur cum pacto, quòd reſignatarius ſoluat penſiones impoſitas ſuper beneficio, miniſtret ſacramenta, reparet eccleſiam, & alia ad quæ tenetur. Nau.cap.23.num. 100. ſecus ſi ad id non tenetur,vt ad organa conficienda. Rod.de ſimon.p.2.cap.11.in fi. Nec eſt etiam ſimonia renunciare literis ad beneficium,vt habeatur beneficium,vel penſio. Doct.in d.c.ad audientiam.2. de reſcript. quia per literas non habetur ius ad rem. Abb.in d. cap.num.6. ſic tamen, vt non renuncietur literis huiuſmodi pro re temporali. Abbas ibi. Rod. de ſimon.par. 2. cap.15. num. 35. Eſt tamen ſimonia ſi quod ſpirituale ius, vel temporale non eſt datum, ſed tantum promiſſum. Decius in cap.veniens. in glo.1.de teſtibus. & in foro conſcientiæ tenetur illud dimittere. Felin.in cap.tua nos.de ſimon.modo quo dixi, cap.de Simonia. Quòd ſi quis renunciet in fauorem familiaris ob remunerationem ſeruitiorum, ſi eſt factum pactum, & conuentio,eſt ſimonia,aliàs non. Abbas, & Felinus in cap.cum eſſent. de ſimon. de qua re dixi loco cit. quòd ſi quis reſignet in fauorem Petri, & eius conſanguinei aliquid ei dederunt,vel promiſerunt pro ipſa reſignatione,eſt priuatus ipſo iure etiam ſi id ignoret. Rota deciſ.7. de renunciat. in antiq. qui tamen non amittit tunc alia beneficia. Petr.Bim. conſ.28. num.15. ſic ſi reſignatarius die præſtiti conſenſus promittat cedere beneficium cui voluerit reſignans eſt ſimonia. Moedan.deciſ.243.ſi tamen ex interuallo beneficium eſt ei reſtitutum, non eſſet ſimonia. Moedan. deciſ.222.in manuſcr. Caputaq.deciſ.240.par.3. quod intelligerem pacto ſemoto, aliàs ſecus, ſic enim eſſet reſignatio confidentialis; quòd ſi quis renunciet, vt ſibi ſoluantur expenſæ factæ in ſuppellectili eccleſiaſtica, ſi ex fructibus eccleſiæ, quod in dubio præſumitur, eſt ſimonia, ſi ex patrimonio ſecus. Felin.in conſ.11.num.6. Burſ.conſ.376. volum.4. quod intelligerem modo fiat cum Papæ authoritate; quòd ſi cum habeam intentionem renunciandi ad fauorem Petri, conſtituo tamen Antonium procuratorem ad renunciandum liberè, coram Papa, vel Legato, non eſt ſimonia realis. Peregr. deciſ. 79. in manuſcr. Quòd ſi quis habet beneficium ex reſignatione Petri cum reſeruatione penſionis pro eo, ſi ex interuallo obligat ſua bona ad eam ſoluendam, vel dat fideiuſſorem bancarium, non eſt ſimonia. Rota deciſ.106.lib. diuerſ.in manuſcr. Bellam. deciſ.12. Eſt tamen ſimonia, ſi duobus litigantibus ſuper beneficio, alter promiſit reſignare in fauorem collitigantis in euentum quòd ei prouideatur de beneficio paris valoris. Peregrin.deciſ.152.lib.2. ſi tamen reſignans, & reſignatarius ſimul contraxerunt in temporalibus, non ob id præſumitur ſi-

tur ſi-

Digitized by Google

tur ſimonia, deciſ.57. in manuſcr.lib.diuerſ. ſi verò in permutationibus renunciatio eſt triangularis, vel quadrangularis, eſt ſimoniaca. Innoc.in clemen.1.nu.40. de rerum permut. & ibi Bonifac.nu.43. Caput.deciſ.325. non eſt tamen nulla penſio, ſi fuit reſeruata, quia Petrus reſignauit in fauorem Antonij, & Antonius in fauorem Pauli, & Paulus in fauorem Titij, cum id fiat coram Papa. Caputaq.deciſ.314.parte 2. quòd ſi quis erat grauatus ære alieno nomine eccleſiæ, ita quòd eccleſia ad id tenebatur, & renunciet cum eo onere, non eſt ſimonia. Felin.in d.cap.ad audientiam.2.de reſcript. quod intelligerem ſi ſint impenſi in fabricam eccleſiæ, ſecus ſi erant onera annua eccleſiæ, vt talliæ, quia qui percepit fructus, ad id tenetur. Quòd ſi quis promittit tertiam partem fructuum ſuorum beneficiorum pro dote ſororis, non eſt ſimonia. Cardin. ſanctæ Crucis deciſ.181. in manuſcript. Abbas in cap.peruenit. de arbitr. quòd ſi quis reſignet in fauorem Petri, & remanet in poſſeſſione beneficij, & det certam pecuniam Petro pro fructibus beneficij reſignati, à quo habuit retroceſſionem, ſi illa ſumma eſt æqualis fructibus eſt ſimonia, ſecus ſi excedit, ſubeſt enim eius ſuſpitio. Cardin. ſanctæ Crucis deciſ.169. in manuſcript. & modo pactum retrocedendi non præceſſerit, ſic enim eſſet ſimonia confidentialis, vt & ſi quis reſignet cum pacto, vt reſignatarius ſoluat eius debita. Rebuff.conſ.94. non tamen eſt ſimonia realis, ſi in pactum deductum, non impleatur, facta renunciatione. Rebuff.conſ.63.nu.23. licèt teneatur ad reſtitutionem cedenti.

Probatur verò ſimonia etiam coniecturis, & præſumptionibus. Abbas in cap.ſicut. de ſimon. Clarus lib.5.ſent.§.ſimonia.ad finem. modo ſint euidentes, & reum de crimine conuincant. Maſchar.de probat. concluſ.1304. num.27. & 28.

Et primò probatur ex notorietate, vel cum quis in crimine deprehenditur.cap.de manifeſta. cum ſeq. 2.q.1.cap.ſi quis clericus.diſt.81.ſecundò, ex partis confeſſione. Rod. de ſimon.par.4.cap.7. etiam ſi ſit facta in iudicio criminali. Caputaq. deciſ.242.par.3. tertiò, per famam. Maſchar.concluſ. 1305.num.10. quartò, per inſtrumentum. Decius conſ.118.quintò, per correſpectiuitatem. Puteus deciſ.460.lib.2.quia adſint mandata ad cedendum, & retrocedendum, modo ſint confecta coram eodem notario, & teſtibus, ſecus ſi diuerſo tempore, renunciatio tamen facta abſenti tollit ſuſpitionem ſimoniæ. Pariſ. lib.14.q.9.

Socij etiam criminis in ſimonia eam probant. cap. 1. de teſtibus.in 6. Decius conſ.181.num.324. cum communi. niſi ſit ſocius criminis, & muneris, ſic enim eam non probat.d. cap. 1. ſi ſcilicet inde participat emolumentum. Doct.in cap.veniens. 1.extra eodem. Gemin.in d.cap.1.nu.4. & etiam quòd ei ſolum ſit promiſſum emolumentum, & non datum. Bald. & Franch.in d. cap. 1. vt nec probat ſi agitur criminaliter, ideſt, vt delinquens puniatur, Abbas in rubr.de iudic.num.6. ſic confidentialis renunciatio eſt ſimoniaca, ex Bulla octuageſimaſeptima Pij V. vt ait Pariſ.d.lib.14.q.vlt.

Quòd ſi Epiſcopus ſimoniacè eſt ingreſſus, debet renunciare, & interim fructus cuſtodire, vel expendere in vtilitatem eccleſiæ.cap.cum vos.de offic.ordin. cum renunciare non poſſit, niſi in manibus Papæ, & probabiliter interim poteſt alimenta ſumere, ſi tamen non habet vnde aliundè viuat. arg. cap.non ſatis. cap.paſce. 86.diſt. & ſi conualuerit ſtatim Papam adire debet ad reſignandum coram eo.

Digitized by Google

uatione fructuum,& penſione. Nau.conſ.5.de ſimon. quando ſcilicet id fecit, vt ſibi fiat renunciatio, neç eas poſtea ſibi retinuit,vt ſtilus ſeruat ſibi eas retinendi.Sic ſimoniaca eſt renunciatio beneficij litigioſi facta cum conuentione, vt lite euicta reſignatarius certæ penſioni conſentiat. Nau.conſ. 11.num.1.de ſimon. non tamen eſt ſimonia, ſi quis renunciet ad preces alicuius. Nau. conſ.50.num.2. niſi tranſeant in commodum temporale ex pacto, modo quo dixi tract.de Simon. vt nec eſt ſimonia,ſi renuncietur principaliter, vt reſignatum beneficium conferatur idoneo, ſecundario cum ſpe quòd non erit ingratus. Nau.conſ.9.de ſimon. cum id ſit debitum antidorale tantum non legale, quod non habet vim pretij.Diuus Tho.2.2.q.78. art.2. ad ſecundum. vt nec eſt ſimonia renunciare beneficium conſanguineis, nec peccatum ſi ſit dignus. Silu.Simonia.q.16. Couar.lib.1.var.reſol. cap. 5. vt nec ſi reſignetur cum pacto, quòd reſignatarius ſoluat penſiones impoſitas ſuper beneficio, miniſtret ſacramenta, reparet eccleſiam, & alia ad quæ tenetur. Nau.cap.23.num.100. ſecus ſi ad id non tenetur,vt ad organa conficienda. Rod.de ſimon.p.2.cap.11.in fi. Nec eſt etiam ſimonia renunciare literis ad beneficium,vt habeatur beneficium,vel penſio. Doct.in d.c.ad audientiam.2. de reſcript. quia per literas non habetur ius ad rem. Abb.in d. cap.num.6. ſic tamen, vt non renuncietur literis huiuſmodi pro re temporali. Abbas ibi. Rod. de ſimon.par. 2. cap.15. num.35. Eſt tamen ſimonia ſi quod ſpirituale ius, vel temporale non eſt datum, ſed tantum promiſſum. Decius in cap.veniens. in glo.1.de teſtibus. & in foro conſcientiæ tenetur illud dimittere. Felin.in cap.tua nos.de ſimon.modo quo dixi, cap.de Simonia. Quòd ſi quis renunciet in fauorem familiaris ob remunerationem ſeruitiorum, ſi eſt factum pactum, & conuentio,eſt ſimonia,aliàs non. Abbas, & Felinus in cap.cum eſſent. de ſimon. de qua re dixi loco cit. quòd ſi quis reſignet in fauorem Petri, & eius conſanguinei aliquid ei dederunt,vel promiſerunt pro ipſa reſignatione,eſt priuatus ipſo iure etiam ſi id ignoret. Rota deciſ.7. de renunciat. in antiq. qui tamen non amittit tunc alia beneficia. Petr.Bim. conſ.28. num.15. ſic ſi reſignatarius die præſtiti conſenſus promittat cedere beneficium cui voluerit reſignans eſt ſimonia. Moedan.deciſ.243.ſi tamen ex interuallo beneficium eſt ei reſtitutum, non eſſet ſimonia. Moedan.deciſ.222.in manuſcr.Caputaq.deciſ.240.par.3. quod intelligerem pacto ſemoto, aliàs ſecus, ſic enim eſſet reſignatio confidentialis; quòd ſi quis renunciet, vt ſibi ſoluantur expenſæ factæ in ſupellectili eccleſiaſtica,ſi ex fructibus eccleſiæ, quod in dubio præſumitur, eſt ſimonia, ſi ex patrimonio ſecus. Felin.in conſ.11.num.6. Burſ.conſ.376. volum.4. quod intelligerem modo fiat cum Papæ authoritate; quòd ſi cum habeam intentionem renunciandi ad fauorem Petri, conſtituo tamen Antonium procuratorem ad renunciandum liberè, coram Papa,vel Legato, non eſt ſimonia realis. Peregr. deciſ. 79. in manuſcr. Quòd ſi quis habet beneficium ex reſignatione Petri cum reſeruatione penſionis pro eo, ſi ex interuallo obligat ſua bona ad eam ſoluendam, vel dat fideiuſſorem bancarium,non eſt ſimonia. Rota deciſ.106.lib. diuerſ.in manuſcr. Bellam. deciſ.12. Eſt tamen ſimonia, ſi duobus litigantibus ſuper beneficio, alter promiſit reſignare in fauorem collitigantis in euentum quòd ei prouideatur de beneficio paris valoris. Peregrin.deciſ.152.lib.2. ſi tamen reſignans, & reſignatarius ſimul contraxerunt in temporalibus, non ob id præſumitur ſi-

Digitized by Google

tur ſimonia, deciſ.57. in manuſcr.lib.diuerſ. ſi verò in permutationibus renunciatio eſt triangularis, vel quadrangularis, eſt ſimoniaca. Innoc.in clemen.1.nu.40. de rerum permut. & ibi Boniſac.nu.43. Caput.deciſ.325. non eſt tamen nulla penſio, ſi fuit reſeruata, quia Petrus reſignauit in fauorem Antonij, & Antonius in fauorem Pauli, & Paulus in fauorem Titij, cum id fiat coram Papa. Caputaq.deciſ.314.parte 2. quòd ſi quis erat grauatus ære alieno nomine eccleſiæ, ita quòd eccleſia ad id tenebatur, & renunciet cum eo onere, non eſt ſimonia. Felin.in d.cap.ad audientiam.2.de reſcript. quod intelligerem ſi ſint impenſi in fabricam eccleſiæ, ſecus ſi erant onera annua eccleſiæ, vt talliæ, quia qui percepit fructus, ad id tenetur. Quòd ſi quis promittit tertiam partem fructuum ſuorum beneficiorum pro dote ſororis, non eſt ſimonia. Cardin. ſanctæ Crucis deciſ.181. in manuſcript. Abbas in cap.peruenit. de arbitr. quòd ſi quis reſignet in fauorem Petri, & remanet in poſſeſſione beneficij, & det certam pecuniam Petro pro fructibus beneficij reſignati, à quo habuit retroceſſionem, ſi illa ſumma eſt æqualis fructibus eſt ſimonia, ſecus ſi excedit, ſubeſt enim eius ſuſpitio. Cardin. ſanctæ Crucis deciſ.169. in manuſcript & modo pactum retrocedendi non præceſſerit, ſic enim eſſet ſimonia confidentialis, vt & ſi quis reſignet cum pacto, vt reſignatarius ſoluat eius debita. Rebuff.conſ.94. non tamen eſt ſimonia realis, ſi in pactum deductum, non impleatur, facta renunciatione. Rebuff.conſ.63.nu.23. licèt teneatur ad reſtitutionem cedenti.

Probatur verò ſimonia etiam coniecturis, & præſumptionibus. Abbas in cap.ſicut. de ſimon. Clarus lib.5.ſent. §. ſimonia.ad finem. modo ſint euidentes, & reum de crimine conuincant. Maſchar.de probat. concluſ.1304. num.27. & 28.

Et primò probatur ex notorietate, vel cum quis in crimine deprehenditur.cap.de manifeſta. cum ſeq. 2.q.1.cap.ſi quis clericus.diſt.81.ſecundò, ex partis confeſſione. Rod. de ſimon.par.4.cap.7. etiam ſi ſit facta in iudicio criminali. Caputaq. deciſ.242.par.3. tertiò, per famam. Maſchar.concluſ. 1305.num.10. quartò, per inſtrumentum. Decius conſ.118.quintò, per correſpectiuitatem. Puteus deciſ.460.lib.2.quia adſint mandata ad cedendum, & retrocedendum, modo ſint confecta coram eodem notario, & teſtibus, ſecus ſi diuerſo tempore, renunciatio tamen facta abſenti tollit ſuſpitionem ſimoniæ. Pariſ. lib.14.q.9.

Socij etiam criminis in ſimonia eam probant. cap. 1. de teſtibus.in 6. Decius conſ.181.num.324. cum communi. niſi ſit ſocius criminis, & muneris, ſic enim eam non probat.d. cap.1. ſi ſcilicet inde participat emolumentum. Doct.in cap.veniens. 1.extra eodem. Gemin.in d.cap.1.nu.4. & etiam quòd ei ſolum ſit promiſſum emolumentum, & non datum. Bald. & Franch.in d. cap.1. vt nec probat ſi agitur criminaliter, ideſt, vt delinquens puniatur. Abbas in rubr.de iudic.num.6. ſic confidentialis renunciatio eſt ſimoniaca, ex Bulla octuageſimaſeptima Pij V. vt ait Pariſ.d.lib.14.q.vlt.

Quòd ſi Epiſcopus ſimoniacè eſt ingreſſus, debet renunciare, & interim fructus cuſtodire, vel expendere in vtilitatem eccleſiæ.cap.cum vos.de offic.ordin. cum renunciare non poſſit, niſi in manibus Papæ, & probabiliter interim poteſt alimenta ſumere, ſi tamen non habet vnde aliundè viuat. arg. cap.non ſatis. cap.paſce. 86.diſt. & ſi conualuerit ſtatim Papam adire debet ad reſignandum coram eo.

Digitized by Google

8 Quò ad vltimum. Effectus reſignationis eſt, vt ſpontè, & legitimè facta, & admiſſa, reſignans amittat ius ſuum in illo beneficio, & poſſeſſionem. cap. inter. vbi glo. de præben. Germ. de indult. § necnon quarumcunque. nu. 19. & 20. Toloſ. de benef. cap. 31. modo reſignatio ex aliquo capite non infirmetur, niſi authoritate ſuperioris ex nouo iure conceſſo, vel antiquo reſtituto, id non recuperet. d. cap. cum inter. de renunciat. & ſi ob crimen renunciat, ad aliud beneficium, illo durante, eligi non poterit. cap. poſt tranſlationem. de renunciat.

Renunciationis effectus quis ſit.

Et ita per reſignationem vacat beneficium. Lapus allegat. 14. Bellam. de permutat. benef. quæſt. 11. Doct. in cap. ſuſceptum. de reſcript. in 6. Rota deciſ. 1. de reſcript. in nouis. cum communi. & reſignans quò ad id beneficium habetur pro mortuo. Puteus deciſ. 408. lib. 2. idque procedit in reſignatione ſimplici, & etiam conditionali. Rota deciſ. 1. de rerum permut. in nouis. modo conditiones appoſitæ impleantur. Maſchar. de probat. concl. 1395. teſtans de communi. vnde tale beneficium reſignatum in fauorem nõ cadit ſub gratia expectatiua, nec vbi reſeruatur per ceſſum, vel deceſſum, nec debetur mandatarijs, nec nominatis, & graduatis in eorum menſibus, nec habenti ad id regreſſum per ceſſum, deceſſumve, nec ſi vniatur per ceſſum, vel deceſſum, nec etiam ſi beneficium ſit familiaris Cardinalium, his enim reſignatarius præfertur, ſi reſignatio fuit admiſſa per ſuperiorem, & conſenſus præſtitus, ante enim prædicta vacat per obitum reſignantis, poſt verò reſignatarij, ſi acceptet, & conſentiat expreſſis in mandatis. Puteus deciſ. 197. num. 5. lib. 3. idque in vita reſignantis, poſt enim conſentire non poteſt, cum beneficium vacarit iam per mortem reſignantis. Creſcent. deciſ. 37. lib. 1. in manuſcr. & 229. eod. lib. ſi verò conſenſit ſimiliter cum reſignante reſignationi, & reſeruationi penſionis, & moriatur (literis non expeditis) beneficium vacat per mortem reſignatarij. Et is qui obtinuit beneficium ex cauſa reſignationis, vel permutationis, non tenetur docere de titulo ſui prædeceſſoris, ſed tantum quòd fuit habitus pro Rectore eius eccleſiæ. Bellam. deciſ 545. Boer. deciſ. 42.

Dicitur verò beneficium vacare in loco vbi facta eſt reſignatio. glo. in clem. 1. vt lite pend. Rota deciſ. 4. de præb. in antiq. cum communi. vnde ſi fiat coram ordinario, ibi vacat, ſi in curia, coram Papa, & idem de priuatione. Et beneficium vacans ſi liberè reſignetur, poteſt idoneo cuilibet conferri, & ſi eſt libera reſignatio, poteſt impetrari à Papa; & ſic reſignatum confertur ab ordinario ſi apud eum eſt facta libera reſignatio, niſi collatio, vel electio, aut præſentatio ad alium ſpectet, vt in electiuis, & beneficiis iuris patronatus, ſi verò vacat in curia, conferetur à Papa: Et poſſeſſio dicitur vacare per reſignationem quoque, vnde ſi quis ſemel beneficium reſignarit, & denuò id adipiſcatur, tenetur denuò profeſſionem facere, &c. vt in primo. Pariſ. de reſig benef. lib. 14. q. 4.

Ex his ſequitur, quòd reſignans dicatur beneficio priuatus eſſe. Pariſ. conſ. 143. nu. 19. vol. 1. cum communi. idque ipſo iure. Butr. in d. c. ſollicitæ. num. 13. de reſtit. ſpol. etiam ſi eſſet Papa. Decius in d c. ex parte. num. 20. de reſcript. etiam ſi reſignatio ſit facta parte abſente, poſt ſcilicet præſtitum conſenſum, & admiſſam reſignationem liberè factam, is tamen interim donec alius inſtituitur poteſt poſſidere, cum ſine executore non poſſit id ſecundus agere, niſi renunciatio ſit libera, ſic enim etiam poſſeſſio cum titulo a-

lo a-

Digitized by Google

lo amittitur, & etiam ſi quis reſeruat ſibi omnes fructus, adhuc enim beneficium vacat, & cenſetur procurator reuocatus, niſi pro nouo intereſſe, vt nec reuocatur ſi manſit in poſſeſſione, nec quò ad fructus, & expenſas poſt litem motam, modo id inſinuetur aduerſario.

Ex his corrolario etiam ſequitur, vt reſignatione perfecta, reſignans nō poſſit percipere fructus beneficij dimiſſi, alias tenetur ad reſtitutionem eorum. Ioan. Monach. in cap. ſi te. num. 30. de renunciat. in 6. & vt intruſus deijcitur à poſſeſſione. Decius conſ. 120. idq; à die præſtiti conſenſus. Gabr. conſ. 192. num. 3. 4. & 5. vol. 1. poſt enim ſpectant ad reſignatarium, etſi diu ſtetiſſet ad expediendas literas, & accipiendam poſſeſſionem. Gabr. ibi n. 6. & etiam ſi quis reſignauit ad fauorem abſentis, præſtito conſenſu, qui diu ſtetit ad acceptandum, fructus etiam ei debentur, ante tamen conſenſum, debiti, & non exacti ad reſignantem ſpectant. Cràuet. conſ. 873. nu. 2. quod intelligerem, vbi non eſt recepta Bulla Iulij III. de fructibus non exactis, qui decernit ſpectare ad ſucceſſorem, prædicta etiam intelligerem, dummodo literę expediantur in forma gratioſa, ſi enim in forma dignum gratia ſit facta, quò ad reſignatarius admittatur, ob conditionem appoſitā, reſignans poteſt poſſidere. Germon. de indult. d. §. necnon quarumcunque. nu. 20. cum ſeq. Quòd ſi fructus pendent, pro rata temporis eſt fienda diuiſio inter vtrumque, maximè in requirentibus reſidentiam. Couar. lib. 1. var. reſolut. c. 15. num. 12. & ſi reſignatio eſt pura, reſignans non poteſt inſiſtere poſſeſſioni, ſi verò eſt in fauorem, ſic, donec ſecundus ingrediatur poſſeſſionem. Rebuff. in tr. nomin. q. 14. nu. 157. & interim poterit adminiſtrare, fructibus tamen, vt ſupra, diſpoſitis. Pariſ. lib. 1. q. 6. & 7.

Hinc infertur, quòd reſignans poſt perfectam reſignationem, non teneatur ſoluere penſionem beneficio impoſitam. Doct. in c. niſi. de præb. etiam ſi ſe obligaſſet ad illam ſoluendam ſub fideiuſſione bancaria, vel in forma camaræ; niſi poſt reſignationem ſe obligarit ad ſoluendum decurſas, ad quas tenetur, vt & tenetur ſi reſignatio eſt facta in fraudem, vel ſi ſtatim reſtituitur ad idem beneficium. Vbi verò reſignatio eſt pura, tenetur ſucceſſor ad illam ſoluendam, etiam decurſam, licèt habeat regreſſum contra reſignantem, vel primum poſſeſſorem, & idem de alijs oneribus beneficij, idq; tempus currit à die præſtiti conſenſus, pro rata tamen fructuum perceptorum. Pariſ. ibi q. 7. Sic reſignans, poſt reſignationem perfectam, non tenetur recitare Horas Canonicas debitas recitari ratione ſolius beneficij, ſi non exiſtat in ſacris. Nau. de Horis Canon. c. 7. num. 10. & 30. & ad id tenetur reſignatarius poſt ſex menſes à die adeptæ poſſeſſionis. Nauar. in Man. cap. 25. nu. 122. & ea perfecta, non tenetur reſignans reſidere, ſed reſignatarius in beneficio requirente reſidentiam. Sotus lib. 2. de iuſtit. q. 3. Pariſ. ibi q. 10. Quòd ſi cauſa à Papa fuit commiſſa canonico, poſt reſignationem de ea cognoſcit. Pariſ. ibi q. 11. modo cœperit cognoſcere, aliàs nō. Franch. in cap. ſtatutum. de reſcript. in 6. ſi non ſit effectus miles, vel matrimonium contraxerit, & de ea cognoſcit ſucceſſor ſi ſit commiſſa ſub nomine dignitatis, ſecus ſi nomine proprio, vt ſolet paſſim fieri in Canonicis, non autem in Epiſcopis, vel Vicarijs. Pariſ. ibi.

Et in tantum amittit ius reſignans, quòd ſi ſit pura, & admiſſa à ſuperiore, non poteſt pœnitere, ſecus ſi ſit in fauorem, etiam poſt ſupplicationem ſignatam, & regiſtratam, & præſtitum paruum conſenſum, etiam ſi iurauit

non

non reuocare mandatum, ſic enim poteſt, & etiam alteri reſignare in foro fori, modo conſenſus non ſit præſtitus in Cancellaria, vel Camara, etiam ſi ſit ſoluta annata, & extenſus conſenſus, ſed non præſtitus, & beneficium vacat per obitum reſignantis. Pariſ. ibi q. 12. & ſic non poteſt reſignans redire ad beneficium reſignatum. cap. ex tranſmiſſa. de renunciat. quod procedit etiam in renunciatione tacita. Dec. conſ. 166. num. 2. & idem in eo qui renunciauit iuri ad rem, vt electioni de ſe factæ. Doct. in cap. in præſentia. de probat. etiam ſi quis renũciauerit per procuratorem ſpecialem, vel per literas miſſiuas, vel nuntium, quod fieri poteſt. Doct. in d. c. ſi te. de renunc. in 6. & etiam ſi renunciatio ſit ſine iuramento facta. Pariſ. conſ. 65. num. 18. & 19. vol. 1. quæ intelligũtur modo renunciatio ſit perfecta, vt ſupra, aliàs non; vt & fallit ſi renunciatio inconſultè ſit facta, is enim poteſt pœnitere antequam collatio alteri ſit facta. Imola in c. 2. de renunciat. in 6. Burſ. conſil. 393. num. 10. volu. 4. vt cum motus ira, vel indignatione renunciat. Boerius deciſ. 150. num. 5. cum communi. quod tamen in curia non recipitur coram Papa, cum renunciationes fiant cum temporis interuallo. Tertiò fallit, vt ſupra, ſi renunciatio ſit facta, vi, metu, vel dolo, ſic enim poteſt beneficium repetere. d. c. ſuper. d. c. in præſentia. de renunc. & idem de furioſo renunciante. Boerius deciſ. 350. vel homine bonæ fidei in fauorem malæ, & quoties renunciatio non eſt ſpontanea, ſic enim non amittitur poſſeſſio. Pariſ. conſ. 143. num. 19. volum. 4. Quartò fallit, ſi denuò id beneficium ei conferatur. Doct. in cap. 2. de renunciat. niſi ob crimen renunciarit. Doct. in d. c. niſi. de renunciat. vel Epiſcopus, vt monachus fieret. Doct. in c. poſt tranſlationem. de renunc. Quintò fallit, ſi renuncians fuit beneficio ſpoliatus, eſt enim reſtituendus. Rota deciſ. 6. de renunciat. in antiq. Pariſ. conſ. 151. vol. 1. cum communi. modo de quo infra. Sextò fallit, ſi ius non fuit quæſitum reſignatario, vel conditiones non impletæ, vt ſupra eſt dictum circa principium; ſic enim hoc caſu poteſt redire ad beneficium ſine noua collatione, vt & metu renuncians, qui eſt reſtituendus ſine noua collatione, vel ſi contra formam mandati collatio eſt facta, requiritur tamen ſententia declaratoria iudicis declarantis, quòd poſſit redire. Felin. in c. cum venerabilis. num. 11. de except. ſed ſi conditiones ſunt impletæ, requiritur noua collatio, vt & quando renunciatio eſt pura, non vi, &c. extorta. Et quando quis redit ad beneficium cum noua collatione, licèt recuperet iura beneficij, non tamen ius antiquitatis. Cotta deciſ. 337. in manuſcr. & lib. diu. deciſ. 83. in manuſcr. Pariſ. conſ. 93. num. 11. volum. 4. niſi redeat vigore regreſſus. Moedan. deciſ. 72. in manuſcr. vel ſi reſignatio non tenet, quo etiam caſu ſi is non redeat ad id, & ſuperior non conferat, collatio deuoluitur ad ſuperiorem. Rota deciſ. 8. num. 3. de renunciat. in nouis.

Inde ſequitur quoque, quòd qui ſemel renunciauit, iterum renunciare non poſſit. Rebuff. conſ. 4. per totum. nec etiam in fauorem primi. Caſſad. deciſ. 9. de conceſſ. præb. & etiam quòd primus reſignatarius non ſit vſus reſignatione per duos annos. Rebuff. conſ. 85. num. 10. nec etiam ſi primus reſignatarius moriatur. Rebuff. ibi. nec etiã ſi prima reſignatio ſit nulla, quia facta ſine conſenſu Regis, vbi requiritur. Rebuff. conſ. 38. nec etiam ſi ſit reſignatum per procuratorem. Rebuff. conſ. 2. nec etiam ſi ſecundus reſignatarius poſſederit per triennium, adhuc enim primus præfertur. Rebuff. conſil. 185. & bis renuncians tenetur crimine ſtellionatus. Rebuff. conſ. 4.

Fallit

Digitized by Google

Fallit ſi prima reſignatio non fuit admiſſa, vel reuocata ante præſtitum conſenſum; ſecunda etiam reſignatio dat titulum coloratum, quando contra primam multa opponi poſſunt. Sarn. de trien. q. 27. num. 5. & 7.

Ex quo etiam ſequitur, quòd in ſecundum tranſeant quæ competebant reſignanti ratione illius beneficij. Burſat. conſ. 406. nu. 8. vol. 4. etiam ſi reſignatio ſit ſimplex, & ſic onera, & cõmoda, vnde poteſt percipere fructus, & tenetur ad penſionem. Pariſ. conſ. 45. nu. 23. vol. 4. & in eum tranſit verus titulus, etiam ſi reſeruata ſit omnimoda adminiſtratio, vt habetur lib. 2. diuerſ. deciſ. 107. & 172. in manuſcr. & reſignans tenetur ei tradere inſtrumenta, & priuilegia, &c. Abbas in c. cum pridem. num. 5. de pact. & etiam inſtantia cœpta per reſignantem tranſit in reſignatarium. Moedan. dec. 41. de iud. in manuſcr. vnde non datur ſecundo, vbi eſt data primo, quæ datur duorum menſium citra montes, quatuor vltra. Caputaq. deciſ. 259. par. 1. ſic confeſſio reſignantis facta ante ceſſionem, nocet ſucceſſori. Caputaq. deciſ. 93. num. 4. par. 1. ſententia tamen lata contra reſignantem, reſpectu beneficij non præiudicat ſecundo. Puteus deciſ. 80. lib. 3. etiam ſi reſignatarius ſciens appellarit, & ſententia tranſierit in rem iudicatam, niſi ſcierit quòd cauſa ageretur contra cedentem. Puteus ibi. Sic ſententia lata pro reſignante non prodeſt reſignatario. Puteus deciſ. 142. lib. 1. nec primus poteſt impedire poſt reſignationem quin procedatur via executiua ad immiſſionem. Seraph. deciſ. 252. in manuſcr. & appellatio facta per procuratorem reſignantis, non prodeſt reſignatario. Creſcent. deciſ. 169. lib. 1. in manuſcr. ſi tamen cedens poſt ius ceſſum habuit dilationem, prodeſt ceſſionario. Caputaq. deciſ. 259. 1. parte. Tenetur etiam reſignatarius reuocare attentata per reſignantem. Card. Paleotus deciſ. 116. in manuſcr. niſi in caſu de quo Peregr. deciſ. 14. aliàs 92. lib. 1. in manuſcr.

Non tenetur tamen reſignatarius ſtare locationi, vel conductioni factæ per præceſſorem. cap. fi. ne prælat. Bellam. deciſ. 748. Puteus deciſ. 181. lib. 1. tenetur tamen ad debita contracta pro neceſſitate eccleſiæ, & perſonæ. Peregr. deciſ. 34. de ſolut. in manuſcr. ſecus ſi voluntariè ſint contracta per reſignantem. Puteus deciſ. 43. lib. 2. & ſpoliatus poteſt agere ſpolio contra reſignatarium. Peregr. deciſ. 14. aliàs 97. lib. 1. in manuſcr. ſi tamen reſignans habet vſumfructum ſuper aliquibus rebus non tranſit in ſucceſſorem. Rebuff. conſ. 154. num. 22. & ſi reſignans ante reſignationem tranſegit, ligat ſucceſſorem, modo ſit vtilis eccleſiæ, & à Papa ſit confirmata. Pariſ. lib. 1. de reſig. benef. q. 15. & 16.

Ex quibus ſequitur, ꝙ renuncians nil, vel ferè ſemper non retinet prioris, vnde renuncians Papatui, retinet Cardinalatum, niſi & illi renunciarit, vel ab eo ſit depoſitus, renuncians verò Epiſcopatum, ſi renunciat loco tantum, vt communiter fit, retinet ea quæ ſunt ordinis, & vocatur Epiſcopus loci relicti, renuncians verò loco, & dignitatis, vt fit quando deponitur ob crimen, amittit dignitatem, & eius denominationem, nec poteſt ad eandem redire, primo caſu ſic ſi denuò eligatur, primus tamen retinet characterem ordinis, & habitum, ſed non exercitium eius, vnde non poteſt ordinare ſine licentia Epiſcopi. Abbas in cap. 1. de ord. ab. Epiſc. primo caſu, in ſecundo neque cum ea. Abbas, & Doct. in d. cap. & Archiepiſcopus renuncians non poteſt vti pallio: Abbas verò Abbatiam renuncians, remanet monachus illius monaſterij. Pariſ. lib. 1. q. 17. & renunciatio fit ob vtilitatem,

Digitized by Google

tu] exercitu lin.45.quas]quot pag.45. lin.9.ſit(addendum)non lin.17.qui] quòd linea 32.nulli(add.)ſue pag. 46.lin.7.negotio(add.)non lin. 8.cuius] eius lin.27.& 28.interueniendo]interdicto lin.44. vt(add.)& pag.47.lin.4. &]vt lin.9. Eugenij(add.)IIII. ibi. ſanctiſsimo]ſanctiſsimus ibi. Clemente]Clemens lin.32.&(add.)ob lin.33. & (add.) pro lin.43. miſsim] mixtim pag.48.lin.41.vertendo]verrendo lin.44.eius]eorum lin.vlt. poſt] per pagina 49.lin.5.modo(add.)non pag.58.lin.18. domeſticis] ſuſpectis pag.59. lin.26. aliud(add.) tale pag.61.lin.13. plura (add.) ſuperfluè pag.62.lin.43. vel]ſed pag.63.lin. 13. extrauag.(add.)comm.lin.35. propria authoritate] ſine titulo pag.64.lin.6. &] eſt pag.67.lin.45. vacantia(addendum) in curia pag.69.lin.32.deliberat]deliberatione lin.44. 14.]24.pag.71.lin.pen.extinguitur(add.) ſi id non acceptat pag.73.lin.35. illo priuatur]puniendus eſt pag.74.lin.14.emiſsis]omiſsis pag.75.lin.9. dicitur intruſus] id non poteſt pag.77.lin.6. 14.]24. lin.14. anne] ante pag.81.lin.33. Abb.] Abbas pag.82. linea 16.Elect.]collat. lin.40. regul. (add.) de quibus melius alibi pag.84. lin.35 illo]illis pag.87.lin.12.53.(addendum)niſi ſit perpetua pag.89.li.2. eccleſia (add.) annexa maximè lin.4.præſentes (add.) vel curæ inſeruiant pag.91.lin.27.vel]& pag.93.linea 10. obtineat.Secundo]obtineat ſecundo pag.96.lin.26.& eſt intruſus etiam ſi habet titulum(delēdū) lin.46.aliud] à Papa pag.100.lin.13.diſſoldia]diſsidia pag.108.lin.10. conſtit.]cenſibus p.113.lin.pen.debeat] debet p.121.lin.45. ſat(add.)eſt p.122.li.24.penſiones(add.)non p.130.lin.1. probat]probans lin.33. ,&]ſi pag.131.li.39. &] vt pag.132.lin.38. petierūt]perierunt p.135.lin.25. ipſæ]ipſe p.138.lin.4. id(add.)non lin.7.populum]pręſentantem p.139.lin.44.in laicum]per laicum in p.140.ſecundo]ſecunda p.141.lin.9.miſſus]emiſſus lin.40. dotatione]donatione p.142.li.37.patronatus]præſentatus p.143.li.34.corū(del.) p.146.li.27. ius patronatus tranſit in fiſcū] eccleſia remanet libera p.148. lin.1.præſente]præſentatio lin.pen.venditor]venditur p.153.lin.1. expectare]expectari p.162.li.40.poteſt(add.)in eo ſeruitio p.178.li.5.&6.examine(add.)ſi non ſit curatum p. 180.li.28. cum limitatione tamen (delēdū) p.182.li.42.inſtituendi]præſentandi p.192.li.12.intronizationis(add.)ita p.194.li.38.tamen(add.)ea p.200.li.7.ſimul]ſemel p.203.li.29. tamen(addendum)ad fauorem p.208.li.25.Epiſcopus]Epiſcopi lin.26.ob]ad p.209. lin.22.ei(delēdum)p.220.li.39.15]17 p.221. li.35. 3]4 p.222.li.13.quorū] quarum p.223.li.26.alterius]alteri ius p.225.li.27. apponitur]apponatur lin.29. intelligitur]intelligatur p.227.li.37. oſtenditur]oſtendatur p.228. lin.15. cuius(add.) rei p.229.li.17. &c.(add.)interuenit p.231. li.41. procuratoris (add.) non p.232.lin.7. tranſlat.]tranſact. p.244.lin.1. boneſtis] honeſtis p.245.li.33.interpoſitus] interpoſitas p.246.li.26. ſeruire]ſeuire pag.253.lin.16. excedit] ſit minor ibid. eius (add.) tantum.

REGESTVM

* A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii.

Sono in tutto fogli 33, e mezo.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

30

Google